

नौलन्दा - देवनागरी - पालि - गन्थमालाय

सुत्तपिटके
खुद्दकनिकाये
जातकपालि
(पठमो भागो)

पधानससोधको
भिक्षु जगदीसकस्सपो

बिहारराजकीयेन पालिपकासनमण्डलेन
पकासिता

बु० २५०३

१९५९

वि० २०१६

THE JĀTAKA

(Part I)

[KHUDDAKANIKĀYA Vol III Part I]

General Editor
BHIKKHU J. KASHYAP

PĀLI PUBLICATION BOARD
(BIHAR GOVERNMENT)

GENERAL PREFACE

The teaching of the prophets is generally distorted by the beliefs of the world and the interpretations of the priests. If we wish to ascertain what the founders of great religions taught, we have to get back to the original sources

Buddhism in all its forms goes back to the life and teaching of the Buddha. While the austerities practised by him till he attained enlightenment appeal to the Hinayāna, the Pālī, or the Southern school, his life of service and compassion for 45 years after the attainment of enlightenment is the authority for the Mahāyāna, the Sanskrit or the Northern school.

The religious quest springs from the consciousness of the imperfection and suffering of the world. The questions which worried Tolstoy in the fiftieth year of his life disturb all thinking men. "What is life? Why should I live? Why should I do anything? Is there any meaning in life that can overcome inevitable death?" Nijinsky summed up the whole problem in his *Diary* when he wrote: "The whole life of my wife and all of mankind is death." How can we be saved from the body of this death? This is the problem of religion.

The Buddha traces suffering to selfish desire. Suffering is the result of tension between a living creature's essential impulse to try to make itself into the centre of the universe and its essential dependence on the rest of creation. Craving is that which binds the individual to the creative process. The individual with selfish desire becomes the slave of the universe. We can overcome suffering only if we get rid of *tr̥snā* or *taṇhā*. To attempt to get rid of suffering through the various devices of self-deception is not to cease to suffer but to suffer in a different way.

The Buddha formulates the eight-fold path of morality which helps us to eliminate selfish desire and overcome suffer-

ing. When the Upanisads declare, "That thou art", *tat tvam asi*, it is not a mere statement of fact. It is a call to action. Make thyself that which thou know thou canst be. Whereas the Hindu mind believes in a permanent element in the individual which can stand firm and unshaken in the midst of change, the Buddhist stresses the dynamic character of the self. No change is possible with an unchanging consciousness. We can achieve the possibilities in us by the exertion of the will rather than by the play of the intellect. Religion is not a creed, but a vital process. It is no use railing against God or destiny when we are ourselves the authors of our disgrace. If few are chosen, it is because few choose to be chosen. The Buddha laid stress on the creative freedom of man. The Buddha did not encourage dependence on the supernatural. He could not conceive of a being capable of creating a world for the express purpose of its creatures praising him. The ten veramanīs or prohibitions or abstinences called *daśaśīla* or *daśaśīkṣāpada* which the novices in the path of Buddhism utter are given in these words. "I take upon myself the abstinence, (1) from destroying life, (2) from taking what is not given, (3) from leading an unchaste life, (4) from speaking untruth, (5) from giving myself to intoxicating drugs, (6) from eating at irregular hours, (7) from seeing musical and dancing performances and other shows and pageants, (8) from wearing garlands, perfumes, unguents and other bodily decorations, (9) from using high couches and seats, (10) from accepting gifts of gold and silver." The first five are the Buddhist *pañcaśīla*.

Pānātipātā veramanī sikkhāpadam samādiyāmi
 Adinnādānā veramanī sikkhāpadam samādiyāmi
 Kāmesu micchācārā veramanī sikkhāpadam samādiyāmi
 Musāvādā veramanī sikkhāpadam samādiyāmi
 Surā-merayamajja-pamādaṭṭhānā
 veramanī sikkhāpadam samādiyāmi

Conflicts in the world are conflicts in the human soul enlarged. If men were at peace within themselves, the outer conflicts between nations would inevitably cease. By practising the Buddha's *pañcaśīla* we will develop patience, courage, love

and unselfishness The Buddha teaches us that even in an age of anxiety and violence, it is possible to gain and maintain inner harmony, which is not at the mercy of outward circumstance.

Nirvāṇam paramam sukham : Nirvāṇa is the highest bliss. It is not a negative state of annihilation but a positive state of joy, consciousness grown from an unhappy to a beatific one. The Buddha does not tell us that man is but a bubble on the turbulent surface of nature and that he has no destiny save to undergo dissolution The Hindu affirms that man can realise his identity with Brahman, the ground of all being, the Buddhist says that man can live in a transfigured world where *samsāra* and *nirvāṇa* are one In *Mahā-saccaka Sutta*, the Buddha himself is reported to have described the supreme triumph of reaching the goal of his quest as follows :

“When this knowledge, this insight had arisen within me, my heart was set free from intoxication of lusts, set free from the intoxication of becomings, set free from the intoxication of ignorance In me, thus emancipated, there arose the certainty of that emancipation. And I came to know : “Rebirth is at an end. The higher life has been fulfilled. What had to be done has been accomplished. After this present life there is no further for this or that. This last insight did I attain to in the last watch of the night. Ignorance was beaten down, insight arose, darkness was destroyed, the light came, inasmuch as I was there strenuous, earnest, master of myself”. Thus ended the struggle of six long years.

The Buddha is said to be a physician Even as the physician strives to restore to health a sick man, the Buddha tries to restore us to our normal condition If our leaders become normal, we may be able to replace the present social order in which division, falsehood and violence prevail, by a new one in which humanity, truth and brotherhood will reign.

On the occasion of the 2,500th anniversary of the Buddha's parinirvāṇa, the Government of India decided to publish standard versions in Devanāgarī script of the complete Pāli

and the Sanskrit texts of the two schools, Southern and Northern, in the hope that some of the readers of these books may be impelled to love the good, to practise altruism and hold their spirit aloof from the desires and ambitions of the world.

S. Radhakrishnan

INTRODUCTION

1. The Pāli Tipitaka

After the passing away of the Buddha at Kusinārā, the disciples had assembled to pay their last homage to him. The Venerable Mahā Kassapa, the chief of the congregation, was delivering words of consolation to the bereaved assembly, reminding them of the declaration of the Buddha :—"It is the very nature of all things near and dear to us that we must divide ourselves from them " Subhadra, a monk who had received ordination in an advanced age, however, did not look gloomy. He took a perverted view of the situation and spoke .—"Do not grieve, brothers, for now we are definitely released from the restraint of the Great Teacher and his too rigid discipline. While the Teacher lived, we were constantly rebuked for failing to observe the hard rules; but now we are at liberty to do as we please, therefore, do not grieve " These words sounded a note of warning against the future possible distortion of the Dhamma at the hands of faithless members of a similar category. The Venerable Mahā Kassapa felt an urgent need for convening a Grand Council of the leading Elders of the Sangha to make a full collection of the teachings, and also to adopt means for their right preservation and transmission to posterity. He addressed the Bhikkhus thus :—"Come, friends, let us chant together the Dhamma and the Vinaya . " The Venerable Mahā Kassapa drew a list of five hundred names of the topmost disciples to be appointed as members of the Council. At first, the name of the Venerable Ānanda was left out in view of the fact that he had not attained Arhathood till then. But, as no one else in the Sangha had the privilege of listening to the Teacher so very closely and for such a long period of time, his participation was deemed necessary and important. He was, consequently, asked to go to a suitable abode and develop insight, so as to become an Arhat and be able in time to join the Council. King Ajātasattu made necessary arrangements for the accommodation

and convenience of the convention at Rājagaha, a favourite resort of the Teacher himself. A spacious beautiful pavilion was raised for the meeting at the entrance of the Sattapanni cave, on the northern side of the Vebhāra Hill.

Venerable Ānanda made the best efforts to train himself in developing insight. He kept walking up and down for the whole night absorbed in deep meditation, and, early in the morning, as he was going to stretch himself on the bed, his feet had left the ground and the head had not reached the pillow, at that moment, as if by a flash of light, darkness was dispelled and the sublime light of sainthood dawned upon him. And, through his miraculous superhuman power of an Arhat, he appeared all of a sudden on his appointed seat in the hall, as if emerging out of the ground, exactly as the proceedings were going to be started.

With the permission of the Sangha, Venerable Mahā Kassapa asked Upāli questions on Vinaya, relating to the different monastic transgressions, the matter, the occasion, the individuals concerned, the principal rules (paññatti), the amended rules (anupaññatti) and all other details about them. In this, the Vinaya text was agreed upon and settled. Then, again, with the permission of the Sangha, he asked Ānanda questions on the Dhamma, the occasion of a sermon and the person or persons with reference to whom it was preached¹.

The commentry, Atthakathā, of a much later date, assumes that the Abhidhamma Pitaka was also included in the collection of the Dhamma, and that the Tīpīṭaka, as it is available to us, was finalised at this very stage.²

A century after the passing away of the Buddha, a great controversy arose in the Saṅgha concerning the interpretation of some Vinaya rules. This necessitated the holding of the Second Council at Vesālī. Seven hundred leading Elders

---

1 *Cullavagga, Chapter XI.*
Nīdānakathā.

2. *Sumangalavilasīnī,*

from distant parts of the country assembled to take part in it, and they had drawn up a new edition of the Scripture, resulting in the fixing up of the Pitakas, Nikāyas, Angas and Dhammakkhandhas ¹

A century after, when King Asoka embraced Buddhism and gave patronage to its propagation, the richly furnished monasteries became centres of attraction even for the members of other sects. They donned the yellow robe, either by proper ordination or stealthily, and went about as Bhikkhus enjoying the privileges and honour given to them. They could not, however, leave their own inclinations behind, and began to twist and distort the Doctrine in their own ways. This led to a state of confusion, and it became difficult to distinguish the true principles from the coloured ones. The Elders felt the necessity of safeguarding the purity of the Dhamma by affecting a total purge of the alien elements in the philosophical life of the Sangha. This task was entrusted to the Venerable Moggaliputta Tissa, a saint, a thinker and a writer. He compiled a book called the Kathāvatthu, refuting all the foreign theories, which was adopted as a book of the Tipiṭaka at the Third Council held at Pāṭaliputta under his presidentship. After the council, Asoka despatched missionaries to the then civilised parts of the world for a wide propagation of the Dhamma ²

Prince Mahinda and Princess Sanghamittā renounced the world and joined the Order to lead a mission to Sihaladīpa (Ceylon). Since then, the island became a stronghold of Buddhism, and, even up to this day, has maintained the tradition of Pāli Tipiṭaka with all religious zeal ³

Up till then, the Tipiṭaka was traditionally handed down orally from teachers to pupils. The complete Scripture was compiled in the form of books for the first time in Ceylon in 29 B. C., under the patronage of king Vattagāmaṇi Abhaya, with all the detailed classifications that are now obtained in the Pāli Tipiṭaka of the Theravāda School. This was done

---

1 *Cullavagga*, Chapter XI. 2 *Mahāvamsa*, Chapter V

3 *Mahāvamsa*, op. cit

at the Council convened for the purpose, known as the Fourth Great Council ¹

The Fifth Council, according to orthodox tradition, was held at Mandalay, Upper Burma, in 1871, under the patronage of King Mindon. In this Council, the entire Pāli Tīpiṭaka was revised, re-edited and finally engraved on 729 marble slabs as follows² —

Vinaya ·	111 slabs
Sutta ·	410 slabs
Abhidhamma ·	208 slabs

Now, in this present age, there was the necessity of bringing out an up-to-date edition of the Tīpiṭaka, printed on modern machines. This task was taken up by the Burmese Chaṭṭha Sangāyana, the Sixth Great Council, held in Rangoon, which opened on the 17th May 1954 in the artificially built Rock Cave, specially constructed for this purpose, at a little distance from the city. Two thousand and five hundred of the most erudite Bhikkhus, from all parts of the world, participated in chanting the Tīpiṭaka together. A modern printing press was installed in a separate building, and there the texts were printed as soon as they received the sanction of the Sangāyana. The Council kept functioning for two years, and concluded on the fullmoon day, May 1956, synchronising with the 2500th Jayantī of the Buddha.

In Ceylon, Burma, Thailand and Cambodia the principal religion of the people is Theravāda Buddhism, that adheres to Pāli Tīpiṭaka as its Scripture. There, they have been having editions of it in their own scripts. Pāli Text Society, London, has been able to complete the publication of a major portion of it in Roman characters. But, as yet, it is not fully available in any script of India.

It is with a view to removing this want that the Government of India and the State Government of Bihar have jointly

---

1. *Mahāvamsa*, Chapter X – XXIII   2. बौद्ध धर्म के २५०० वर्ष, १९५६, p. 35.

sanctioned a scheme of editing and publishing the entire Pāli Tipitaka in Devanāgarī, which will be complete in 40 volumes of about 400 pages each. This task has been entrusted to the Devanāgarī Tripitaka Publication Department, Nalanda. It aims at presenting a co-ordinated edition of the text based on the printed books in Roman, Sinhalese, Burmese and Siamese scripts.

The following chart will show the distribution of books in the literature —

TIPITAKA

Vinaya Pitaka	Sutta Pitaka	Abhidhamma Piṭaka
1 Mahāvagga	1 Dīghanikāya	1 Dhammasangani
2 Cullavagga	2 Majjhimanikāya	2 Vibhaṅga
3 Pācittiya	3 Samyuttanikāya	3 Dhātukathā
4 Pārājika	4 Anguttaranikāya	4 Puggalapaññatti
5. Parivāra	5 Khuddakanikāya,	5 Kathāvatthu
	which contains the	6 Yamaka
	following fifteen	7 Paṭthāna
	books :—	
	1 Khuddakapāṭha	
	11 Dhammapada	
	111 Udāna	
	1v Itivuttaka	
	v Suttanipāṭa	
	vi Vimānavatthu	
	vii Petavatthu	
	viii Theragāthā	
	ix Therīgāthā	
	x Jātaka	
	xi Niddesa	
	xii Patisambhidāmagga	
	xiii Apadāna	
	xiv Buddhavamsa &	
	xv Cariyāpiṭaka	

2. The Present Volume

The Jātaka occupies an important place in the Buddhist literature. It contains the stories of the previous lives of the Buddha, which show how the Bodhisatta had been devotedly making hard efforts towards the fulfilment of perfection in the ten great qualities for the attainment of Buddhahood. On suitable occasions, the Buddha was wont to narrate an event from a previous life of his, to explain that those tendencies had been active since long and that it was not a new phase altogether. As for example – at the antagonistic attitude of Devadatta towards himself, he narrated the story —

Long ago, a certain hawker of metal pots attempted to deceive a poor family and obtain a golden vase from them for a very low price. Another hawker, however, happened to visit the family in an interval of the transaction, and acquainted them with the real worth of it. This enraged the first hawker so much that, out of excitement, he vomitted hot blood then and there and expired of heart failure.

The Buddha revealed that the first hawker was the same as Devadatta and the second hawker was none else but he himself and that the antagonism of Devadatta towards him had been growing since then.

Such stories of the previous births of the Buddha are called Jātaka. Later on, the number of such stories went on increasing till it reached the size of the Jātaka as available to us in the Tipitaka. At the end of a Jātaka, there is invariably a concluding stanza or stanzas. The Jātakas, having only a single stanza at the end, have been collected in the first chapter called the Ekakanipāta. Similarly, there are as many as twenty-two chapters in the book – called the Dukanipāta, Tikaniipāta etc. according to the number of the stanzas occurring in the Jātakas collected in them.

The present volume is simply a collection of these stanzas. Their stories have been narrated in full in the commentary called the *Jātakatṭhakathāvaṇṇanā*. It seems that then these stories had been so very prevalent and popular that it was enough when the stanzas alone were cited. The whole story was understood by it. This is why the stanza alone have been incorporated as a book of *Jātaka* in the main body of the *Scripture*. But, now, as the tradition has been lost, this book would be of little use to us without the *Jātakatṭhakathāvaṇṇanā*. Its importance, however, is great as a source of materials for research in the prosody of early Pāli.

We must remember that the publication of the Pāli *Tipitaka* will never be deemed as complete without the volumes of the *Jātakatṭhakathāvaṇṇanā*, comprising about two thousand pages, a store of materials for the reconstruction of the cultural history of our country.

3. The Present Edition

The present edition has been prepared co-ordinating the following texts :—

Burmese – Chatthasangāyana publication, 1956

Siamese – Mahāmakuṭa Government publication, 1926

Sinhalese – edited by Rev. Piyatissa Thero, 1954

Roman – (only Gāthā portions) edited by V. Fausböll, 1877-1887.

For preparing our MSS, we have adopted the Chatthasangāyana edition as our basic text, an edition that has been brought out by the efforts and sanction of an international Sangha constituting of the zealous holders of the orthodox Theravāda tradition.

The details of the principles of editing in this volume have been the same as those adopted in the previous ones.

Shri Lakshmi Narayan Tiwari, M A, Editor, has finalised the Press Copy of this Volume and he and his associates have worked very hard in getting this published in time.

Varanasi

25th August, 1959

Bhikkhu J Kashyap

आमुख

१ पालि तिपिटक

कुशीनगर में बुद्ध के निर्वाण के पश्चात् उनके शिष्यगण एकत्रित हो अपनी-अपनी श्रद्धा-ञ्जलि अर्पित कर रहे थे। उस समय सङ्घनायक आयुष्मान् 'महाकस्सप' सभी को सान्त्वना देते हुए बुद्ध के उपदेश का स्मरण दिला रहे थे—“सभी वस्तुये अनित्य है और उनसे वियोग होना अवश्यम्भावी है”। उस परिषद् में 'सुभद्' नामक एक वृद्ध प्रव्रजित भिक्षु भी था, जो दुःखी होने के स्थान पर बुद्ध के निर्वाण पर प्रसन्नता प्रकट करते हुए कह रहा था—“भिक्षुओ, दुःखी मत हो। अब हम उस महाश्रमण के कठिन नियन्त्रण से मुक्त हो गये। वह बराबर कहता रहता था—‘यह करना तुम्हें विहित है और यह नहीं’। अब हम स्वेच्छा से जो चाहेगे करेंगे और जो नहीं चाहेगे नहीं करेंगे। अतः आप लोग दुःखी न हों”। 'सुभद्' के इन शब्दों से चेतावनी सी मिली और आयुष्मान् 'महाकस्सप' ने इस आवश्यकता का अनुभव किया कि प्रमुख भिक्षुओं की एक बैठक का आयोजन हो, जिसमें बुद्ध-वचन का प्रामाणिक संग्रह कर लिया जाय, जिससे धर्म की सुरक्षा हो सके और आगामी पीढ़ियों में उसकी परम्परा अबाधगति से चल सके। अतः उन्होंने भिक्षुओं को सम्बोधित किया—“आवुसो, हम लोग 'धम्म' और 'विनय' का सङ्ग्राह्यन करें”। उन्होंने उक्त बैठक में भाग लेने के लिये सुयोग्य भिक्षुओं की एक नामावली तैयार की। पहले तो उन्होंने आयुष्मान् आनन्द का नाम उसमें सम्मिलित नहीं किया, क्योंकि तब तक वे अर्हत्-पद को प्राप्त न कर सके थे। परन्तु सम्पूर्ण सङ्घ में भगवान् के निकटतम सम्पर्क में रहकर उनके वचन श्रवण करने का सौभाग्य आयुष्मान् आनन्द के अतिरिक्त और किसी को नहीं प्राप्त हुआ था। अतः अन्त में आयुष्मान् 'महाकस्सप' को उनका भी नाम सम्मिलित करना पड़ा। आयुष्मान् आनन्द भी पूरी श्रद्धा और वीर्य से ध्यानाभ्यास में तल्लीन हो गये, जिससे वे बैठक की तिथि के पूर्व ही अर्हत्-पद की प्राप्ति करने में समर्थ हो सके।

तत्कालीन मगध-सम्राट अजातशत्रु ने राजगृह के 'वेभार' पर्वत के उत्तर-पार्श्व में स्थित 'सत्तपण्णी' गुहा के द्वार पर एक विस्तृत रम्य मण्डप का निर्माण कराया, जिसमें भिक्षुओं की उक्त बैठक प्रारम्भ हुई।

उधर आयुष्मान् आनन्द को भी अपने प्रयत्न में सिद्धि-लाभ हुआ। सारी रात वे ध्यान-मग्न हो चक्रमण करते रहे। प्रातः काल जैसे ही वे शय्या पर लेटने के लिये बैठे, उनके पैर भूमि से उठ चुके थे और उनका सिर तकिये तक पहुँचा भी न था कि इसी बीच उनका अज्ञानान्धकार नष्ट हो गया और उनमें परम ज्ञान की ज्योति का प्रादुर्भाव हुआ। उन्होंने अर्हत्-पद को प्राप्त

कर लिया। अपनी दिव्य शक्ति से वे बैठक प्रारम्भ होने के क्षण ही मण्डप में अपने लिये निर्धारित आसन पर ऐसे विराजमान हुए मानो वे पृथ्वी के गर्भ से उद्भूत हुये हों।

सङ्घ की अनुमति लेकर आयुष्मान् 'महाकस्सप' ने उपालि से विनय के नियम पूछे और आयुष्मान् उपालि ने भी सङ्घ को उन प्रश्नों का सविस्तार उत्तर दिया। फिर उसी प्रकार आयुष्मान् 'महाकस्सप' ने आनन्द से भगवान् बुद्ध के उपदिष्ट धर्म पर प्रश्न किये, जिनका उन्होंने पूर्णरूपेण उत्तर दिया। इस प्रकार इसमें 'विनय' और 'धम्म' दोनों का संग्रह किया गया।^१ पर इस सङ्गीति के कई शताब्दी पश्चात् लिखे गये 'अट्टकथा-साहित्य' में यह उल्लेख मिलता है कि डमी पहली बैठक में ही 'अभिधम्मपिटक' का भी संग्रह हो गया था और जिस रूप में आज हमें 'निपिटक' साहित्य मिलना है, उसी रूप में उसका उसी समय निर्माण हुआ था।^२

बुद्ध-निर्वाण के एक शताब्दी पश्चात् विनय के नियमों को लेकर एक बड़ा विवाद खड़ा हुआ, जिम पर निर्णय करने के लिये वैशाली में एक दूसरी बैठक बुलाई गई। इसमें देश के सुदूर प्रान्तों के चुने हुये विख्यात सात सौ भिक्षु सम्मिलित हुये। इसी कारण यह द्वितीय सङ्गीति 'सप्तशतिका' नाम से प्रसिद्ध है।^३

इसके एक सौ वर्ष बाद जब सम्राट् अशोक ने बौद्ध-धर्म ग्रहण किया और उसके प्रचार को राज्याश्रय प्राप्त हुआ, तब लाभ देखकर अन्य मतावलम्बी भी बौद्ध-विहारों की ओर आकृष्ट हुये। विधिवत् प्रव्रज्या ग्रहण करके अथवा चुपचाप ही पीले वस्त्र धारण कर वे अपने को बौद्ध-भिक्षु घोषित करके विहारों में रहने लगे। किन्तु उनके लिये अपने पुराने संस्कार और विचार छोड़ना सरल नहीं था। अतः उन्होंने अपनी-अपनी तरह से धर्म की उलट-पलट व्याख्या करनी प्रारम्भ कर दी। फलतः भिक्षु-सङ्घ के बौद्धिक जीवन में एक उच्छृङ्खलता प्रकट हुई और धर्म के वास्तविक स्वरूप का निर्णय करना कठिन हो गया। धर्म के नायक स्थविर भिक्षुओं ने धर्म की शुद्धता को चिरस्थायी रखने के लिये तथा उसे विरोधी तत्त्वों से मुक्त रखने के लिये एक तीसरी सङ्गीति की आवश्यकता समझी। सम्राट् अशोक के गुरु आयुष्मान् 'मोग्गलिपुत्त तिस्स' के नेतृत्व में पाटलिपुत्र के 'अशोकाराम' नामक विहार में इस सङ्गीति की बैठक हुई। आयुष्मान् 'तिस्स' ने अशुद्ध मतों का खण्डन करते हुए और मौलिक परम्परा से मान्य शुद्ध 'स्थविरवाद' नामक धर्म के स्वरूप का प्रतिपादन करते हुए 'कथावत्थु' नामक एक ग्रन्थ की रचना की, जिसे सङ्घ ने तीसरी सङ्गीति में बुद्ध-वचन का ही गौरव प्रदान किया। आज भी यह 'तिपिटक-साहित्य' का एक अमूल्य ग्रन्थ माना जाता है। इस सङ्गीति के पश्चात् अशोक ने सुदूर देशों में प्रचार करने के निमित्त धर्मदूतों को भेजा।^४

१. चुल्लवग्ग, ग्यारहवाँ 'खण्डक'।

२. सुमङ्गलविलासिनी, निदान कथा।

३. चुल्लवग्ग, बारहवाँ 'खण्डक'।

४. महावस, पाँचवाँ अध्याय।

राजकुमार 'महिन्द' और राजकुमारी 'सद्धामित्ता' ने गृह त्याग कर भिक्षु-सङ्घ में प्रव्रज्या ग्रहण की। उन लोगो ने दक्षिण में सुद्ध लङ्काद्वीप की यात्रा की और वहाँ वे धर्म की स्थापना करने में सफल हुये। आज तक औद्ध 'पालि-तिपिटक' की परम्परा लङ्का में अनुप्राणित हो रही है।^१

ईसा पूर्व २९ में राजा 'वट्टगामिनी अभय' के संरक्षण में एक चौथी सङ्गीति की बैठक हुई, जिसमें सम्पूर्ण 'तिपिटक' लिपिबद्ध कर लिया गया।^२ फिर स्थविरवाद की मान्यता के अनुसार बर्मा देश के माण्डले नामक नगर में १८७१ ई० में राजा मिण्डन के संरक्षण में पाँचवी सङ्गीति का आयोजन हुआ, जिसमें सारे 'तिपिटक' का मशोधन और सम्पादन किया गया और उन्हें सङ्गमरमर की पट्टियों पर डम प्रकार उत्कीर्ण कर दिया गया^३—

विनय	१११ पट्टियाँ
सुत्त	४१० पट्टियाँ
अभिधम्म	२०८ पट्टियाँ

लोग इस आवश्यकता का अनुभव कर रहे थे कि अब इस युग में आधुनिकतम यन्त्रों पर 'तिपिटक' का सुन्दर से सुन्दर मुद्रित संस्करण प्रकाशित किया जाय। बर्मा में होने वाले 'छट्ट सङ्गायन' में इस अभाव की पूर्ति करने का निश्चय किया गया। राजधानी रगून में कुछ ही दूर सुन्दर निर्मित पाषाण-गुहा में १७ मई, १९५४ को सङ्गायन की बैठक प्रारम्भ हुई। ससार के विभिन्न देशों से आमन्त्रित ढाई सहस्र विद्वान् भिक्षुओं ने सङ्गायन में भाग लिया। सङ्गायन द्वारा स्वीकृत मूल 'तिपिटक' वही अपने मुद्रणालय में मुद्रित कर लिया गया। १९५६ ई० की पच्चीस-सौवी बुद्ध-जयन्ती के दिन सङ्गायन की बैठक पूरी हुई।

लङ्का, बर्मा, थाईलैण्ड और कम्बोडिया आदि में राष्ट्रधर्म बौद्ध-स्थविरवाद है, जिसका सर्वमान्य ग्रन्थ है — 'पालि-तिपिटक'। उन देशों में उनकी अपनी-अपनी लिपियों में समय-समय पर 'तिपिटक' के सुन्दर से सुन्दर संस्करण प्रकाशित होते रहे हैं। लन्दन की 'पालि टेक्स्ट सोसायटी' ने भी 'तिपिटक' के अधिकांश का प्रकाशन रोमन लिपि में किया है। किन्तु अभी तक भारतवर्ष की किसी लिपि में यह अमूल्य साहित्य उपलब्ध नहीं है।

१. महावस, वही।

२. महावस, अध्याय १०-२३।

३. बौद्धधर्म के २५०० वर्ष, १९५६, पृ० ३५।

इस अभाव की पूर्ति के उद्देश्य से केन्द्रीय तथा बिहार सरकार के संयुक्त प्रयत्न से सम्पूर्ण 'पालि-तिपिटक' को देवनागरी लिपि में सम्पादित तथा मुद्रित करने की योजना स्वीकृत की गई। प्रायः चार-चार सौ पृष्ठों वाले चालीस खण्डों में यह प्रकाशन समाप्त होगा। इसे पूर्ण करने का भार नालन्दा के 'देवनागरी तिपिटक प्रकाशन विभाग' को सौंपा गया है। इस प्रकाशन का मुख्य उद्देश्य रोमन, मिहली, बर्मी तथा स्यामी लिपियों में मुद्रित ग्रन्थों के आधार पर एक प्रामाणिक देवनागरी-संस्करण उपस्थित करना है।

'तिपिटक' के ग्रन्थों का विभाजन किस प्रकार है, यह निम्न तालिका से प्रकट होगा —

तिपिटक		
विनयपिटक	सुत्तपिटक	अभिधम्मपिटक
१ महावग्ग	१ दीघनिकाय	१ धम्मसङ्गणि
२ चुल्लवग्ग	२ मज्झिमनिकाय	२ विभङ्ग
३ पाराम्बिक	३ मयुत्तनिकाय	३ धातुकथा
४ पाचित्तिय	४ अङ्गुत्तरनिकाय	४ पुग्गलपञ्चात्ति
५ परिवार	५ खुद्दकनिकाय	५ कथावत्थु
	(१) खुद्दकपाठ	६ यमक
	(२) धम्मपद	७ पट्टान
	(३) उदान	
	(४) इतिवुत्तक	
	(५) सुत्तनिपात	
	(६) विमानवत्थु	
	(७) पेतवत्थु	
	(८) थेरगाथा	
	(९) थेरीगाथा	
	(१०) जातक	
	(११) निद्देस	
	(१२) पटिसम्भिमदासंग	
	(१३) अपदान	
	(१४) बुद्धवस	
	(१५) चरियापिटक	

२. प्रस्तुत ग्रन्थ

बौद्ध-साहित्य में जातक का स्थान महत्त्वपूर्ण है। इसमें भगवान् बुद्ध के पूर्वजन्मों की कथाएँ सङ्गृहीत हैं, जिनमें यह दिखाया गया है कि बुद्धत्व का लाभ करने के उद्देश्य से बोधिसत्त्व किस तरह पूर्व जन्मों से दस पारमिताओं के अभ्यास में लगे रहे। किन्हीं विशेष अवस्थाओं के उत्पन्न होने पर बुद्ध अपने पूर्व जन्म की कथा कह कर दिखाया करते थे कि इसका सिलसिला पहले से चला आ रहा है—यह नई बात नहीं है। उदाहरणार्थ—देवदत्त के विद्वेषपूर्ण व्यवहार को देखकर बुद्ध ने कथा कही—

बहुत पहले किसी नगर में एक घूम घूम कर बर्तन बेचने और बदलने वाले व्यापारी ने एक गरीब परिवार के सोने के बर्तन को ठग कर लेने का प्रयत्न किया। एक दूसरे ईमानदार व्यापारी ने उस परिवार को बता दिया कि यह बर्तन बहुमूल्य है, और उसे उचित मूल्य देकर ले लिया। इसी बात को लेकर पहले व्यापारी ने दूसरे के प्रति वैर कर लिया।

यह कथा कह कर बुद्ध ने बताया कि उस जन्म में पहला व्यापारी देवदत्त था, और दूसरा व्यापारी मैं ही था। तब से बराबर जन्म-जन्मान्तरो में वह मेरे प्रति वैर बढ़ाता गया।

भगवान् के पूर्व जन्म की इस प्रकार की कथाएँ 'जातक' कही जाती हैं। आगे चलकर जातक कथाओं की संख्या में वृद्धि होना प्रारम्भ हो गया और यह क्रम तब तक चलता रहा जब तक कि यह उस विस्तार को न पहुँच गया जो हमें 'तिपिटक' में आज प्राप्त है। कथाओं के अन्त में निष्कर्ष-स्वरूप गाथा या गाथाएँ कही गई हैं। जिन कथाओं के अन्त में एक ही गाथा कही गई है उनका संग्रह 'एकक-निपात' में किया गया है। इस प्रकार निष्कर्ष-स्वरूप कही गई गाथाओं की संख्या के अनुसार 'द्वक-निपात', 'त्रिक-निपात' आदि जातक में कुल बाईस निपात हैं।

प्रस्तुत ग्रन्थ में उन गाथाओं भर का संग्रह है। सविस्तार कथा 'जातकद्वकथावण्णना' में प्राप्त होती है। मालूम होता है कि बौद्ध युग में ये कथाएँ इतनी प्रचलित थीं कि उनकी निष्कर्ष-गाथाओं का उल्लेख कर देना ही पर्याप्त होता था। उतने ही से कथा समझ ली जाती थी। इसी कारण, 'तिपिटक' में गाथाओं भर के संग्रह को 'जातक' के रूप में ग्रहण किया। किन्तु अब, जब कि वे कथाएँ लुप्त हो गई हैं, बिना 'जातकद्वकथावण्णना' के इस गाथा-संग्रह जातक का उपयोग कम है। हा, पालि-छन्द पर गवेषणापूर्ण अध्ययन करने वाले विद्यार्थी को इसमें बहुमूल्य सामग्रियाँ मिलेंगी।

हमारे देश के सांस्कृतिक इतिहास की बहुमूल्य सामग्रियों से पूर्ण 'जातकद्वकथावण्णना' के पाँच खिस्द, प्रायः दो हजार पृष्ठ, हमारे लिये इतने महत्त्व के हैं कि 'तिपिटक' की छपाई उनके बिना पूरी नहीं समझी जायेगी।

३. प्रस्तुत संस्करण

यह संस्करण निम्नाङ्कित ग्रन्थों के पाठों के आधार पर तैयार किया गया है —

बर्मी-संस्करण—छट्ट-संगायन प्रकाशन, १९५६

स्यामी-संस्करण—महामकुट राजविद्यालय प्रकाशन, १९२६

सिंहली-संस्करण—श्री पियतिसस थेर द्वारा सम्पादित, १९५४

रोमन-संस्करण - (केवल गाथा भाग) श्री वी० फुसबोल द्वारा सम्पादित, १८७७-१८८७

स्थविरवाद परम्परा के चुने हुये प्रतिनिधियों के अन्तराष्ट्रीय सङ्घ के सोत्साह सम्मिलित प्रयत्न से तैयार किये गये 'छटु-सगायन संस्करण' को हमने अपनी पहली पाण्डुलिपि तैयार करने के लिये आधार-स्वरूप ग्रहण किया है।

इस जिल्द में भी सम्पादन के वे ही विस्तृत सिद्धान्त अपनाये गये हैं जो हमारी और जिल्दों में विद्यमान हैं।

×

×

×

×

इस ग्रन्थ की पाण्डुलिपि को योग्यता से तैयार करने और अवधि के भीतर छपाई पूर्ण कर देने का श्रेय हमारे विद्वान् सम्पादक श्री लक्ष्मीनारायण तिवारी, एम० ए० तथा उनकी मण्डली को है।

वाराणसी
२५-८-५९

भिक्षु जगदीश काश्यप

THE PĀLI ALPHABET IN DEVANĀGARĪ AND ROMAN CHARACTERS

VOWELS

अ a   आ ā   इ i   ई ī   उ u   ऊ ū   ए e   ओ o

CONSONANTS WITH VOWEL “A”

क ka	ख kha	ग ga	घ gha	ङ na
च ca	छ cha	ज ja	झ jha	ञ ña
ट ta	ठ tha	ड da	ढ dha	ण na
त ta	थ tha	द da	ध dha	न na
प pa	फ pha	ब ba	भ bha	म ma
य ya	र ra	ल la	व va	स sa
		ह ha	ळ ḷa	अ am

VOWELS IN COMBINATION

क ka	का kā	कि kṛ	की kī	कु ku	कू kū	के ke	को ko
ख kha	खा khā	खि khṛ	खी khī	खु khu	खू khū	खे khe	खो kho

CONJUNCT-CONSONANTS

क्क kka	ञ्च ñca	द्व dva	म्ब mba
क्ख kkha	ञ्छ ñcha	ध्य dhya	म्भ mbha
क्य kya	ञ्ज ñja	ध्व dhva	म्म mma
क्रि kṛi	ञ्झ, ञ्झ ñjha	न्त nta	म्य mya
क्ल kla	ट्ट ṭṭa	न्त्व ntva	म्ह mha
क्व kva	ट्ठ ṭṭha	न्थ nthā	य्य yya
ख्य khyā	ड्ड ḍḍa	न्द nda	य्ह yha
ख्व khvā	ड्ढ ḍḍha	न्द्र ndra	ल्ल lla
ग्ग gga	ण्ट ṇṭa	न्ध ndha	ल्य lya
ग्घ ggḥa	ण्ठ ṇṭha	न्न nna	ल्ह lha
ग्य gya	ण्ड ṇḍa	न्य nya	व्ह vha
ग्र gra	ण्ण ṇṇa	न्ह nha	स्त sta
ङ्क nka	ण्ह ṇha	प्प ppa	स्त्र stra
ङ्ख ñkha	त्त tta	प्फ ppha	स्न sna
ङ्ग ñga	त्थ ttha	प्य pya	स्य sya
ङ्घ ñgha	त्व tva	प्ल pla	स्स ssa
च्च cca	त्य tyā	बब bba	स्म sma
च्छ ccha	त्र tra	ब्भ bbha	स्व sva
ज्ज jja	द्द ḍḍa	ब्य byā	ह्य hma
ज्झ, ञ्झ jjha	द्ध ḍḍha	ब्र bra	ह्व hva
ञ्ज ñña	द्या dya	म्प mpa	ळ्ह ḷha
ञ्ह ñha	द्र dra	म्फ mpha	

$r=\bar{a},$	$f=1,$	$\bar{r}=\bar{i};$	$\bar{u}=u;$	$\bar{u}=\bar{u};$	$\bar{e}=e,$	$\bar{o}=o$			
१	२	३	४	५, ५	६	७	८	९	०
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

जातकपालि

(पठमो भागो)

सूची

	पिटृङ्का		पिटृङ्का
१. एककनिपातो	३	२० नळपानजातक	७
१ अपण्णकजातक	३	तस्सुद्धान	७
२ वण्णुपथजातक	३	२१ कुरुङ्गमिगजातकं	७
३ सेरिववाणिजजातकं	३	२२ कुक्कुरजातकं	७
४. चूळसेट्ठिजातक	४	२३ गोजानीयजातकं	८
५ तण्डुलनाळिजातक	४	२४ आजञ्जजातक	८
६ देवधम्मजातक	४	२५ तित्थजातक	८
७ कट्टहारिजातक	४	२६ महिळामुखजातक	८
८ गामणिजातक	४	२७ अभिण्हजातक	८
९ मखादेवजातक	४	२८ नन्दिविसालजातकं	९
१० सुखविहारिजातक	५	२९ कण्हजातक	९
तस्सुद्धान	५	३० मुनिकजातक	९
११ लक्खणमिगजातक	५	तस्सुद्धान	९
१२ निग्रोधमिगजातक	५	३१ कुलावकजातक	९
१३ कण्डिजातक	५	३२ नच्चजातकं	१०
१४ वातमिगजातक	६	३३ सम्मोदमानजातकं	१०
१५ खरादियजातक	६	३४ मच्छजातक	१०
१६ तिपल्लत्थमिगजातक	६	३५ वट्टकजातक	१०
१७ मालुतजातकं	६	३६ सकुणजातक	१०
१८ मतकभत्तजातक	६	३७ तित्तिरजातकं	१०
१९ आयाचितभत्तजातक	७	३८ बकजातक	११

पिठुङ्का		पिठुङ्का	
३९. नन्दजातकं	११	६४. दुराजानजातक	१६
४०. खदिरङ्गारजातकं	११	६५. अनभिरतिजातकं	१६
तस्सुद्धान	११	६६. मुदुलक्खणजातकं	१६
४१. लोसकजातकं	११	६७. उच्छङ्गजातकं	१७
४२. कपोतजातकं	१२	६८. साकेतजातकं	१७
४३. वेळुकजातकं	१२	६९. विसवन्तजातक	१७
४४. मकसजातकं	१२	७०. कुदालजातक	१७
४५. रोहिणिजातक	१२	तस्सुद्धान	१७
४६. आरामदूसकजातक	१३	७१. वरुणजातक	१७
४७. वारुणिदूसकजातकं	१३	७२. सीलवहत्थिजातकं	१८
४८. वेदब्बजातकं	१३	७३. सच्चकिरजातकं	१८
४९. नक्खत्तजातक	१३	७४. रुक्खधम्मजातकं	१८
५०. दुम्मेधजातकं	१३	७५. मच्छजातकं	१८
तस्सुद्धान	१३	७६. असङ्खियजातकं	१८
५१. महासीलवजातकं	१४	७७. महासुपिनजातकं	१८
५२. चूळजनकजातक	१४	७८. इल्लिसजातकं	१९
५३. पुण्णपातिजातकं	१४	७९. खरस्सरजातकं	१९
५४. किफलजातकं	१४	८०. भीमसेनजातकं	१९
५५. पञ्चावुधजातकं	१४	तस्सुद्धान	१९
५६. कञ्चनक्खन्धजातकं	१४	८१. सुरापानजातकं	२०
५७. वानरिन्दजातक	१५	८२. मित्तविन्दकजातकं	२०
५८. तयोधम्मजातक	१५	८३. कालकण्णिजातकं	२०
५९. भेरिवादकजातकं	१५	८४. अत्थस्सद्वारजातकं	२०
६०. सङ्खधमजातकं	१५	८५. किपक्कजातकं	२०
तस्सुद्धान	१५	८६. सीलवीमसकजातकं	२१
६१. असातमन्तजातकं	१६	८७. मङ्गलजातकं	२१
६२. अण्डभूतजातक	१६	८८. सारम्भजातक	२१
६३. तक्कपण्डितजातक	१६	८९. कुहकजातक	२१

	पिटुङ्का		पिटुङ्का
६० अकतञ्जुजातक	२१	११५ अनुसासिकजातक	२६
तस्सुद्धान	२१	११६ दुब्बचजातक	२७
६१ लित्तजातक	२२	११७ तित्तिरजातक	२७
६२ महासारजातक	२२	११८ वट्टकजातक	२७
६३ विसासभोजनजातक	२२	११९ अकालराविजातक	२७
६४ लोमहंसजातकं	२२	१२० बन्धनमोक्खजातकं	२७
६५ महासुदस्सनजातक	२२	तस्सुद्धान	२७
६६ तेलपत्तजातक	२२	१२१ कुसनाळिजातकं	२८
६७ नामसिद्धिजातक	२३	१२२ दुम्मेधजातक	२८
६८ कूटवाणिजजातक	२३	१२३ नङ्गलीसजातक	२८
६९ परोसहस्सजातक	२३	१२४ अम्बजातकं	२८
१०० असातरूपजातकं	२३	१२५ कटाहकजातक	२८
तस्सुद्धान	२३	१२६ असिलक्खणजातक	२८
१०१ परोसतजातकं	२३	१२७ कलण्डुकजातकं	२९
१०२ पणिकजातक	२४	१२८ बिळारवतजातक	२९
१०३ वेरिजातक	२४	१२९ अग्गिकभारद्वाजजातक	२९
१०४ मित्तविन्दकजातकं	२४	१३० कोसियजातक	२९
१०५ दुब्बलकट्टजातकं	२४	तस्सुद्धान	२९
१०६ उदञ्चनीजातक	२४	१३१ असम्पदानजातक	२९
१०७ सालित्तकजातक	२५	१३२ भीरुकजातक	३०
१०८ बाहियजातक	२५	१३३ घतासनजातकं	३०
१०९ कुण्डपूवजातक	२५	१३४ ज्ञानसोधनजातक	३०
११० सब्बसंहारकपञ्चजातक	२५	१३५ चन्दाभजातक	३०
तस्सुद्धान	२५	१३६ सुवण्हसजातक	३१
१११ गद्रभपञ्चजातक	२६	१३७ बब्बुजातक	३१
११२ अमरादेवीपञ्चजातकं	२६	१३८ गोधजातकं	३१
११३ सिङ्गालजातक	२६	१३९ उभतोभट्टजातक	३१
११४ मितचिन्तिजातक	२६	१४० काकजातक	३१

	पिटृङ्का		पिटृङ्का
तस्सुद्धान	३१	१६३ सुसीमजातक	३८
१४१ गोधजातक	३२	१६४ गिज्झजातक	३९
१४२ सिङ्गालजातक	३२	१६५ नकुलजातक	३९
१४३ विरोचजातक	३२	१६६ उपसाळकजातकं	३९
१४४ नड्गुट्टजातक	३२	१६७ समिद्धिजातक	३९
१४५ राधजातक	३२	१६८ सकुणग्धिजातक	४०
१४६ समुद्दकाकजातक	३२	१६९ अरकजातक	४०
१४७ पुप्फरत्तजातक	३२	१७० ककण्टकजातक	४०
१४८ सिङ्गालजातक	३३	तस्सुद्धान	४०
१४९ एकपण्णजातक	३३	१७१ कल्याणधम्मजातक	४०
१५० सञ्जीवजातक	३३	१७२ दहरजातक	४१
तस्सुद्धान	३३	१७३ मक्कटजातक	४१
अथ वग्गुद्धान	३३	१७४ दुब्बिभयमक्कटजातकं	४१
		१७५ आदिच्चुपट्टानजातकं	४२
२. दुकनिपातो	३४	१७६ कळायमुट्ठिजातकं	४२
१५१ राजोवादजातक	३४	१७७ तिन्दुकजातक	४२
१५२ सिङ्गालजातक	३४	१७८ कच्छपजातक	४२
१५३ सूकरजातकं	३४	१७९ सतधम्मजातक	४३
१५४ उरगजातक	३५	१८० दुद्दजातक	४३
१५५ भग्गजातक	३५	तस्सुद्धान	४३
१५६ अलीनचित्तजातक	३५	१८१ असदिसजातक	४३
१५७ गुणजातक	३६	१८२ सङ्गामावचरजातक	४४
१५८ सुहनुजातक	३६	१८३ वालोदकजातक	४४
१५९ मोरजातक	३६	१८४ गिरिदत्तजातकं	४४
१६० विनीलजातक	३७	१८५ अनभिरतिजातक	४४
तस्सुद्धान	३७	१८६ दधिवाहनजातक	४५
१६१ इन्दसमानगोत्तजातक	३७	१८७ चतुमट्ठजातक	४५
१६२ सन्धवजातक	३८	१८८ सीहकोत्थुजातक	४५

	पिठङ्का		पिठङ्का
१८६ सीहचम्मजातक	४६	२१४ पुण्णनदीजातक	५३
१९० सीलानिससजातक	४६	२१५ कच्छपजातक	५४
तस्सुद्धान	४६	२१६ मच्छजातक	५४
१९१ रुहकजातक	४६	२१७ सेगुजातक	५४
१९२ सिरिकाळकण्णिजातकं	४७	२१८ कूटवाणिजजातकं	५५
१९३ चूळपदुमजातक	४७	२१९ गरहितजातक	५५
१९४ मणिचोरजातक	४७	२२० धम्मधजजातक	५५
१९५ पब्बतूपत्थरजातक	४७	तस्सुद्धान	५५
१९६ वलाहकस्सजातक	४८	२२१ कासावजातक	५६
१९७ मित्तामित्तजातक	४८	२२२ चूळनन्दियजातक	५६
१९८ राधजातक	४८	२२३ पुटभत्तजातक	५६
१९९ गहपतिजातक	४८	२२४ कुम्भीलजातक	५७
२००. साधुसीलजातक	४९	२२५ खन्तिवण्णजातक	५७
तस्सुद्धान	४९	२२६ कोसियजातक	५७
२०१ बन्धनागारजातकं	४९	२२७ गूथपाणजातक	५७
२०२ केळिसीलजातक	५०	२२८ कामनीतजातक	५८
२०३ खण्डजातकं	५०	२२९ पलायितजातक	५८
२०४ वीरकजातक	५०	२३० दुतियपलायितजातक	५८
२०५ गङ्गेय्यजातक	५१	तस्सुद्धान	५९
२०६ कुरुङ्गमिगजातक	५१	२३१ उपाहनजातक	५९
२०७ अस्सकजातक	५१	२३२ वीणागुणजातक	५९
२०८ सुसुमारजातकं	५२	२३३ विकण्णजातक	६०
२०९ कुक्कुटजातक	५२	२३४. असिताभूजातक	६०
२१० कन्दगलकजातक	५२	२३५ वच्छनखजातकं	६०
तस्सुद्धान	५२	२३६. बकजातक	६१
२११ सोमदत्तजातक	५३	२३७ साकेतजातक	६१
२१२ उच्छिद्रभत्तजातक	५३	२३८ एकपदजातक	६१
२१३ भरुजातक	५३	२३९. हरितमण्डूकजातक	६१

	पिठङ्का		पिठङ्का
२४० महापिङ्गलजातक	६२	२६३ चूळपलोभनजातक	७०
तस्सुद्धान	६२	२६४ महापनादजातक	७१
२४१ सव्वदाठिजातक	६२	२६५ खुरप्पजातकं	७१
२४२ सुनखजातक	६२	२६६ वांतग्गसिन्धवजातकं	७२
२४३ गुत्तिलजातक	६३	२६७ कक्कटकजातक	७२
२४४ विगतिच्छजातकं	६३	२६८ आरामदूसकजातकं	७२
२४५ मूलपरियायजातक	६३	२६९ सुजातजातक	७३
२४६ बालोवादजातक	६४	२७० उलूकजातक	७३
२४७ पादञ्जलीजातक	६४	तस्सुद्धान	७३
२४८ किसुकोपमजातक	६४	२७१ उदपानदूसकजातकं	७४
२४९ सालकजातक	६४	२७२ ब्यग्घजातक	७४
२५० कपिजातक	६५	२७३ कच्छपजातक	७४
तस्सुद्धान	६५	२७४ लोलजातक	७४
३. तिकनिपातो	६६	२७५ रुचिरजातक	७५
२५१ सङ्कप्परागजातक	६६	२७६ गरुधम्मजातक	७५
२५२ तिलमुट्ठिजातक	६६	२७७ रोमकजातक	७५
२५३ मणिकण्ठजातक	६६	२७८ महिसराजजातक	७६
२५४ कुण्डककुच्छिसिन्धव-		२७९ सतपत्तजातकं	७६
जातक	६७	२८० पुटदूसकजातकं	७७
२५५ सुकजातक	६७	तस्सुद्धान	७७
२५६ जरूदपानजातक	६८	२८१ अब्भन्तरजातक	७७
२५७ गामणिचन्दजातकं	६८	२८२ सेय्यजातक	७८
२५८ मन्धातुजातक	६८	२८३ वड्ढुकीसूकरजातक	७८
२५९ तिरीटवच्छजातक	६९	२८४ सिरिजातक	७९
२६० दूतजातक	६९	२८५ मणिसूकरजातकं	७९
तस्सुद्धान	७०	२८६ सालूकजातकं	७९
२६१ पदुमजातक	७०	२८७ लाभगरहजातक	८०
२६२ मुदुपाणिजातकं	७०	२८८ मच्छुद्धानजातक	८०

	पिटृङ्का		पिटृङ्का
२८९ नानाछन्दजातक	८०	३१२ कस्सपमन्दियजातक	९१
२९० सीलवीमसकजातक	८१	३१३. खन्तीवादीजातक	९२
तस्सुद्धान	८१	३१४ लोहकुम्भिजातक	९२
२९१ सुराघटजातक	८१	३१५. सव्वमसलाभजातकं	९३
२९२ सुपत्तजातक	८२	३१६. ससपण्डितजातकं	९३
२९३ कायनिब्बिन्दजातक	८२	३१७ मतरोदनजातक	९३
२९४ जम्बुखादकजातक	८२	३१८ कणवेरजातक	९४
२९५. अन्तजातक	८३	३१९. तित्तिरजातक	९४
२९६. समुद्दजातक	८३	३२० सुच्चजजातक	९५
२९७ कामविलापजातक	८३	तस्सुद्धान	९५
२९८ उदुम्बरजातक	८४	३२१ कुट्टिदूसकजातकं	९५
२९९ कोमारपुत्तजातक	८४	३२२ दुद्धुभजातक	९६
३०० वकजातक	८४	३२३ ब्रह्मदत्तजातकं	९६
तस्सुद्धान	८५	३२४ चम्मसाटकजातक	९७
अथ वग्गुद्धान	८५	३२५ गोधराजजातक	९७
चतुक्कनिपातो	८६	३२६ कक्कारुजातकं	९८
३०१ चूळकालिङ्गजातकं	८६	३२७. काकवतीजातक	९८
३०२ महाअस्सारोहजातक	८६	३२८ अननुसोचियजातक	९८
३०३ एकराजजातक	८७	३२९. काळबाहुजातक	९९
३०४ दहरजातक	८८	३३० सीलवीमंसजातक	१००
३०५ सीलवीमसनजातक	८८	तस्सुद्धान	१००
३०६. सुजातजातक	८८	३३१. कोकिलजातकं	१००
३०७. पलासजातक	८८	३३२. रथलट्टिजातकं	१०१
३०८. सकुणजातकं	८९	३३३ पक्कगोधजातकं	१०१
३०९. छवकजातकं	९०	३३४. राजोवादजातक	१०२
३१०. सेय्यजातक	९०	३३५ जम्बुकजातकं	१०२
तस्सुद्धान	९१	३३६ ब्रह्मछत्तजातक	१०३
३११. पुचिमन्दजातक	९१	३३७. पीठजातक	१०३

३३८	थुसजातक	१०४
३३९	वावेरुजातक	१०४
३४०	विसय्हजातक	१०४
	तस्सुद्दान	१०५
३४१	कण्डरीजातक	१०५
३४२	वानरजातक	१०६
३४३	कुन्तिनीजातक	१०६
३४४	अम्बजातक	१०७
३४५	गजकुम्भजातक	१०७
३४६	केसवजातक	१०८
३४७	अयकूटजातक	१०८
३४८	अरञ्जजातक	१०९
३४९	सन्धिभेदजातक	१०९
३५०	देवतापञ्चजातक	१०९
	तस्सुद्दान	११०
	अथ वग्गुद्दान	११०

५. पञ्चकनिपातो

१११

३५१.	मणिकुण्डलजातकं	१११
३५२	सुजातजातक	११२
३५३.	वेनसाखजातक	११२
३५४.	उरगजातकं	११३
३५५.	घटजातक	११४
३५६.	कोरण्डियजातक	११५
३५७.	लटुकिकजातक	११५
३५८.	चूळधम्मपालजातकं	११६
३५९.	सुवण्णमिगजातकं	११७
३६०	सुयोनन्दीजातक	११७
	तस्सुद्दान	११८

३६१	वण्णारोहजातक	११८
३६२	सीलवीमसजातक	११९
३६३	हिरिजातक	११९
३६४	खज्जोपनकजातक	१२०
३६५.	अहितुण्डिकजातक	१२०
३६६.	गुम्बियजातक	१२१
३६७	साळियजातक	१२१
३६८	तचसारजातक	१२२
३६९	मित्तविन्दकजातक	१२३
३७०	पलासजातक	१२३
३७१	दीधीतिकोसलजातकं	१२४
३७२	मिगपोतकजातक	१२४
३७३	मूसिकजातक	१२५
३७४.	चूळधनुग्गहजातक	१२६
३७५.	कपोतजातक	१२६
	तस्सुद्दान	१२७
	अथ वग्गुद्दान	१२७

६. छकनिपातो

१२८

३७६	अवारियजातक	१२८
३७७	सेतकेतुजातकं	१२८
३७८.	दरीमुखजातकं	१२९
३७९	नेरुजातक	१३०
३८०	आसङ्कजातक	१३१
३८१	मिगालोपजातक	१३२
३८२	सिरिकाळकणिजातक	१३३
३८३	कुक्कुटजातक	१३५
३८४	धम्मधजजातक	१३५

	पिटृङ्का		पिटृङ्का
३८५ नन्दियमिगराजजातकं	१३६	४०९ दळहधम्मजातक	१५९
तस्सुद्धान	१३७	४१० सोमदत्तजातक	१५९
३८६ खरपुत्तजातक	१३७	४११ सुसीमजातक	१६०
३८७ सूचिजातक	१३८	४१२. कोटसिम्बिलिजातक	१६१
३८८ तुण्डिलजातक	१३८	४१३ धूमकारिजातकं	१६२
३८९ सुवण्णकक्कटजातक	१३९	४१४ जागरजातक	१६३
३९० मय्हकजातक	१४१	४१५ कुम्मासपिण्डिजातक	१६३
३९१ विज्जाधरजातक	१४१	४१६ परन्तपजातक	१६५
३९२ सिङ्घपुप्फजातक	१४३	तस्सुद्धान	१६६
३९३ विधासादजातक	१४३	अथ वग्गुद्धान	१६६
३९४ वट्टकजातक	१४४		
३९५ पारावतजातक	१४५		
तस्सुद्धान	१४५		
७. सत्तकनिपातो	१४६	८. अट्टकनिपातो	१६७
३९६ कुक्कुजातक	१४६	४१७. कच्चानिजातक	१६७
३९७ मनोजजातक	१४७	४१८ अट्टसद्दजातक	१६८
३९८ सुतनुजातक	१४८	४१९ सुलसाजातक	१६९
३९९ मातुपोसकगिज्झजातकं	१४९	४२० सुमङ्गलजातकं	१७०
४०० दब्भपुप्फजातकं	१४९	४२१ गङ्गमालजातक	१७२
४०१ पण्णकजातक	१५०	४२२ चेतियजातक	१७३
४०२ सत्तुभस्तजातक	१५१	४२३ इन्द्रियजातकं	१७४
४०३ अट्ठिसेनकजातक	१५३	४२४ आदित्तजातक	१७५
४०४ कपिजातकं	१५३	४२५ अट्टानजातक	१७६
४०५ बकजातक	१५४	४२६ दीपिजातक	१७७
तस्सुद्धान	१५६	तस्सुद्धान	१७८
४०६ गन्धारजातक	१५६		
४०७ महाकपिजातक	१५७	९. नवकनिपातो	१७९
४०८. कुम्भकारजातकं	१५७	४२७ गिज्झजातक	१७९
		४२८ कोसम्बियजातकं	१८०
		४२९ महासुवजातकं	१८१
		४३०. चूळसुवजातकं	१८२

पिटृङ्का

पिटृङ्का

४३१ हरितचजातक	१८३
४३२ पदकुसलमाणवजातकं	१८४
४३३ लोमसकस्सपजातक	१८५
४३४ चक्कवाकजातक	१८६
४३५ हलिद्विरागजातक	१८८
४३६. समग्गजातक	१८८
४३७ पूतिमसजातक	१९०
४३८ दहरजातक	१९१
तस्सुद्धान	१९२

१०. दसकनिपातो १९३

४३९ चतुद्वारजातक	१९३
४४० कण्हजातकं	१९४
४४१ चतुपोसथियजातक	१९५
४४२ सङ्खजातक	१९८
४४३ चूळबोधिजातक	१९९
४४४ कण्हदीपायनजातक	२००
४४५ निग्रोधजातक	२०३
४४६ तक्कलजातक	२०४
४४७ महाधम्मपालजातकं	२०६
४४८. कुक्कुटजातक	२०८
४४९ मट्टकुण्डलीजातकं	२०९
४५० बिलारकोसियजातकं	२१०
४५१ चक्कवाकजातक	२११
४५२. भूरिपञ्चजातकं	२१२
४५३ महामङ्गलजातकं	२१४
४५४ घटपण्डितजातकं	२१६
तस्सुद्धान	२१७

११. एकादसनिपातो

४५५ मातुपोसकजातक	२१८
४५६ जुण्हजातक	२१९
४५७ धम्मदेवपुत्तजातक	२२१
४५८. उदयजातक	२२३
४५९ पानीयजातकं	२२६
४६० युद्धञ्चयजातक	२२८
४६१ दसरथजातक	२२९
४६२ सवरजातक	२३०
४६३ सुप्पारकजातक	२३१
तस्सुद्धान	२३२

४६४ चूळकुणालजातक	२३३
४६५ भद्दसालजातक	२३४
४६६ समुद्दवाणिजजातक	२३६
४६७ कामजातक	२३८
४६८ जनसन्धजातक	२३९
४६९ महाकण्हजातक	२४०
४७० कोसियजातक	२४१
४७१ मेण्डकपञ्चजातक	२४४
४७२. महापदुमजातक	२४६
४७३ मित्तामित्तजातक	२४७
तस्सुद्धान	२४८

१३. तेरसकनिपातो

४७४ अम्बजातकं	२४९
४७५ फन्दनजातक	२५१
४७६ जवनहसजातक	२५२
४७७. चूळनारदजातकं	२५४

पिटृङ्का

पिटृङ्का

४७८	दूतजातक	२५५
४७९	कालिङ्गबोधिजातक	२५६
४८०	अकिर्त्तिजातक	२५८
४८१	तक्कारियजातक	२६०
४८२	रुरुमिगराजजातकं	२६२
४८३	सरभमिगजातक	२६४
	तस्सुद्धान	२६७

१४. पकिण्णकनिपातो २६८

४८४	सालिकेदारजातक	२६८
४८५	चन्दकिन्नरीजातक	२७०
४८६	महाउक्कुसजातक	२७४
४८७.	उद्दालकजातक	२७७
४८८.	भिसजातक	२७९
४८९	सुरुचिजातक	२८२
४९०	पञ्चुपोसथिकजातकं	२८५
४९१.	महामोरजातक	२८८
४९२	तच्छसूकरजातकं	२९०
४९३	महावाणिजजातक	२९३
४९४.	साधिनजातकं	२९५
४९५	दसब्राह्मणजातकं	२९४
४९६	भिक्षापरम्परजातक	३०२
	तस्सुद्धान	३०३

१५. वीसतिपातो ३०४

४९७	मातङ्गजातक	३०४
४९८	चित्तसम्भूतजातकं	३०७

४९९	सिविजातक	३११
५००	सिरीमन्तजातक	३१५
५०१	रोहणमिगजातक	३१९
५०२	चूळहसजातक	३२२
५०३.	सत्तिगुम्बजातक	३२४
५०४	भल्लातियजातक	३२७
५०५.	सोमनस्सजातकं	३३१
५०६.	चम्पेय्यजातक	३३५
५०७	महापलोभनजातक	३४२
५०८.	पञ्चपण्डितजातक	३४५
५०९.	हत्थिपालजातक	३४८
५१०	अयोधरजातक	३५२
	तस्सुद्धान	३६५

१६. तिसनिपातो ३५७

५११.	किच्छन्दजातकं	३५७
५१२	कुम्भजातक	३६०
५१३	जयदिसजातक	३६५
५१४	छद्दन्तजातक	३७१
५१५	सम्भवजातकं	३७७
५१६	महाकपिजातकं	३८१
५१७	दकरक्खसजातकं	३८५
५१८	पण्डरनागराज-	
	जातकं	३८८
५१९.	सम्बुलाजातकं	३९४
५२०	गन्धतिन्दुकजातकं	३९८

सुत्तपिटके
खुद्दकनिकाये
जातकं
(पठमो भागो)

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स

जातकपालि

(पठमो भागो)

१. एककनिपातो

१. अपण्णकजातकं

१. अपण्णक ठानमेके, दुतियं आहु तक्किका ।
एतदञ्जाय मेधावी, तं गण्हे यदपण्णक ति ॥

B 1

२. वण्णुपथजातकं

२. अकिलासुनो वण्णुपथे खणन्ता,
उदङ्गणे तत्थ पप अविन्दु ।
एव मुनि^१ विरियबलूपपन्नो,^२
अकिलासु विन्दे हृदयस्स सन्तिं ति ॥

5

३. सेरिववाणिजजातकं

३. इध^३ चे न^३ विराधेसि, सद्धम्मस्स नियामत^४ ।
चिर त्व अनुतप्पेसि,^५ सेरिवाय व वाणिजो ति ॥

B 2

१ मुनी - म० । २ वीरिय० - स्या० । ३-३ इध चे हि न-सी०, रो० । ४
नियामक - स्या० । ५ अनुतप्पेसि - सी०, रो० ।

४. चूलसेट्टिजातकं^१

४. अप्पकेन पि मेधावी, पाभतेन विचवखणो ।
समुट्ठापेति अत्तान, अणु अग्नि व सन्धमं ति ॥

५. तण्डुलनाळिजातकं

5

५. किमग्घति तण्डुलनाळिकाय,
अस्सान मूलाय वदेहि राज ।
बाराणसि सन्तरबाहिरतो,
अयमग्घति तण्डुलनाळिका ति ॥

६. देवधम्मजातकं

६. हिरिओत्तप्पसम्पन्ना, सुक्कधम्मसमाहिता ।
सन्तो सप्पुरिसा लोके, देवधम्मा ति वुच्चरे ति ॥

७. कट्टहारिजातकं

10

७. पुत्तो त्याहं महाराज, त्वं म पोस जनाधिप ।
अञ्जे पि देवो पोसेति, किञ्च देवो सक पज ति ॥

८. गामणिजातकं

B. 3

८. अपि अतरमानान, फलासा व समिज्झति ।
विपक्कब्रह्मचरियोस्मि, एव जानाहि गामणी ति ॥

९. मखादेवजातकं^२

९. उत्तमङ्गरुहा मय्ह, इमे जाता वयोहरा ।
पातुभूता देवदूता, पब्बज्जासमयो ममा ति ॥

१. चुल्लसेट्टिजातकं - स्या०, रो०, चुल्लसेट्टिजातक - सी० । २. मघदेवजातक -

१०. सुखविहारिजातकं

१० यञ्च अञ्जे न रक्खन्ति, यो च अञ्जे न रक्खति ।
स वे राज सुख सेति, कामेसु अनपेक्खवा ति ॥

अपण्णकवग्गो पठमो ।

तस्सुद्धानं

वरापण्णक वण्णुपथ सेरिवरो,
सुविचक्खण^१ तण्डुलनाळिकस्सा ।
हिरिपुत्तवरुत्तगामणिना,
यो च न रक्खति तेन दसा ति ॥

5

— ० —

११. लक्खणमिगजातकं^२

११. होति सीलवत अत्थो, पटिसन्थारवुत्तिन ।
लक्खण पस्स आयन्त, आतिसङ्घपुरक्खतं^३ ।
अथ पस्ससि म काळं, सुविहीनं व आतिभी^४ ति ॥

१२. निग्रोधमिगजातकं

१२. निग्रोधमेव सेवेय्य, न साखमुपसवसे ।
निग्रोधस्मिं मत सेय्यो, यञ्चे साखस्मि^५ जीवित ति ॥

10 B 4

१३. कण्डिजातकं^६

१३. धिरत्थु कण्डिनं सत्तलं, पुरिसं गाळह्वेधिनं ।
धिरत्थु तं जनपद, यत्थित्थी परिणायिका ।
ते चा पि धिक्किता सत्ता, ये इत्थीनं वसगता ति ॥

१ सुविचक्खणो—सी० । २ लक्खणजातक—स्या० । ३ आतिसङ्घपुरक्खित—स्या० ।

४. आतिही—सी०, गो० । ५ साखस्मि—सी०, रो० । ६ कण्डिनजातक—सी०, स्या०,
रो० ।

१४. वातमिगजातकं

१४ न किरत्थि रसेहि पापियो,
आवासेहि व^१ सन्थवेहि वा ।
वातमिग गहननिस्सित,^२
वसमानेसि रसेहि सञ्जयो ति ॥

१५. खरादियजातकं

५ १५ अट्ठक्खुर खरादिये, मिग वड्ढातिवड्ढिन ।
सत्तहि कालातिक्कन्त,^३ न नं ओवदितुस्सहे ति ॥

१६. तिपल्लत्थमिगजातकं

P 5 १६. मिगं तिपल्लत्थमनेकमाय,
अट्ठक्खुरं अट्ठरत्तापपायि^४ ।
एकेन सोतेन छमास्ससन्तो,
10 छहि कलाहितिभोति^५ भागिनेय्यो ति ॥

१७. मालुतजातकं

१७ काले वा यदि वा जुण्हे, यदा वायति मालुतो ।
वातजानि^६ हि सीतानि, उभोत्थमपराजिता ति ॥

१८. मतकभत्तजातकं

१८ एवं चे सत्ता जानेय्यु, दुक्खाय जातिसम्भवो ।
न पाणो पाणिन हञ्जे, पाणघाती हि सोचती ति ॥

१ वा-सी०, स्या०, रो० । २ गेहनिस्सित-सी०, रो० । ३ कलाहतिक्कन्त-
सी०, कालाहतिक्कन्त-रो०, कालेहतिक्कन्त-स्या० । ४ अट्ठरत्तापपायि-सी०, रो० ।
५ कलाहतिभोति-सी०, स्या०, रो० । ६ वातजाति-सी० ।

१९. आयाचितभक्तजातकं^१

१९. सचे मुच्चे^२ पेच्च मुच्चे^३, मुच्चमानो हि वज्झति ।
न हेव धीरा मुच्चन्ति, मुत्ति बाळस्स बन्धनं ति ॥

२०. नळपानजातकं

२० दिस्वा पदमनुत्तिण्ण, दिस्वानोतरित पद ।
नळेन वारि पिस्साम^४, नेव म त्वं वधिस्ससी ति ॥
सीलवग्गो दुतियो ।

तस्सुद्धानं

अथ लक्खण साख धिरत्थु पुन,
न किरत्थि रसेहि खरादिया ।
अतिभोति^५ वर^६ मालुत पाण,
मुच्चेन नळअव्हयनेन भवन्ति दसा ति ॥

5 B.6

२१. कुरुङ्गमिगजातकं

२१ आतमेत कुरुङ्गस्स, य त्व सेपणिण्णि सिय्यसि^७ ।
अञ्ज सेपणि^८ गच्छामि, न मे ते रुच्चते फल ति ॥ 10

२२. कुक्कुरजातकं

२२. ये कुक्कुरा राजकुलम्हि^९ वद्धा,
कोलेय्यका वण्णबलूपपन्ना ।
तेमे न वज्झा मयमस्म वज्झा,
नायं सघच्चा दुब्बलघातिकायं ति ॥

१ अयाचितजातक-रो० । २-२ मुच्चे पेच्च मुच्चे-सी०, स्या०, रो० । ३. पिबिस्साम-सी०, स्या०, रो० । ४-४. अति भातिरस-सी०, स्या० । ५ सेय्यसी-सी०, स्या०, रो० । ६ सेपणि-म० । ७ राजकुलस्मि-स्या०, रो० ।

२३. गोजानीयजातकं^१

२३. अपि पस्सेन सेमानो, सल्लेभि^२ सल्ललीकतो ।
सेय्यो व वळवा गोजो^३, युञ्ज मञ्जे व सारथी ति ॥

२४. आजञ्जजातकं

२४. यदा यदा यत्थ यदा, यत्थ यत्थ यदा यदा ।
आजञ्जो कुरुते वेगं, हायन्ति तत्थ वाळवा ति ॥

२५. तित्थजातकं

B. 7 5

२५. अञ्जमञ्जेहि तित्थेहि, अस्सं पायाह साराथ ।
अच्चासनस्स पुरिसो, पायासस्स पि तप्पती ति ॥

२६. महिळामुखजातकं

10

२६. पुराणचोरान वचो निसम्म,
महिळामुखो पोथयमन्वचारी^४ ।
सुसञ्जतान हि वचो निसम्म,
गजुत्तमो सब्बगुणेषु अट्ठा ति ॥

२७. अभिण्हजातकं

२७. नालं कबळं पदातवे,
न च पिण्डं न कुसे न घसितु ।
मञ्जामि अभिण्हदस्सना,
नागो स्नेहमकासि^५ कुक्कुरे ति ॥

१ भोजानीयजातक - सी०, स्या० । २ सल्लेहि - सी०, रो० । ३ भोजो - सी०, भोजो - स्या०, रो० । ४ पोथयमानुचारी - सी०; ० चारि - स्या०, रो० । ५ सिनेहमकासि - सी०, स्या०, रो० ।

२८. नन्दिविसालजातकं

२८. मनुञ्जमेव भासेथ्य, नामनुञ्ज कुदाचनं ।
 मनुञ्ज भासमानस्स, गरु भार उदद्धरि ।
 धनं च नं अलाभेसि^१, तेन चत्तमनो अहू ति ॥

२९. कण्हजातकं

२९. यतो यतो गरु धुर, यतो गम्भीरवत्तनी ।
 तदास्सु^२ कण्ह युञ्जन्ति, स्वास्सु त वहते धुर ति ॥ 5

३०. मुनिकजातकं

३०. मा मुनिकस्स पिहयि, आतुरन्नानि भुञ्जति ।
 अप्पोस्सुवको भुस खाद, एतं दीघायुलक्खण ति ॥ B 8
 कुरुङ्गवग्गो ततियो ।

तस्सुद्धानं

कुरुङ्गस्स कुक्कुरगोजवरो^३,
 पुन वाळवस्ससिरिह्यनो ।
 महिळामुखनामनुञ्जवरो,
 वहते धुर मुनिकेन दसा ति ॥ 10

३१. कुलावकजातकं

३१. कुलावका मातलि सिम्बलिरिमं,
 ईसामुखेन परिवज्जयस्सु ।
 काम चजाम असुरेसु पाण,
 मा^४ मे दिजा विक्कुलवा^४ अहेसु ति ॥ 15

१ अलब्भेसि — सी०, रो० । २ तदस्सु — सी०, रो० । ३ ० भोजवरो — सी०,
 स्या० । ४-४. मायिमे दिजा विक्कुलवा — सी०, स्या०, रो० ।

३२. नच्चजातकं

३२. रुद मनुञ्ज रुचिरा च पिट्टि,
 वेळुरियवण्णूपनिभा च गीवा ।
 ब्याममत्तानि च पेखुणानि,
 नच्चेन ते धीतर नो ददामी ति ॥

३३. सम्मोदमानजातकं

B 9 5

३३ सम्मोदमाना गच्छन्ति, जालमादाय पक्खिनो ।
 यदा ते विवदिस्सन्ति, तदा एहन्ति मे वस ति ॥

३४. मच्छजातकं

३४. न म सीत न म उण्ह, न म जालस्मि बाधन ।
 यञ्च मं मञ्जते मच्छी, अञ्ज सो रतिया गतो ति ॥

३५. वट्टकजातकं

10

३५. सन्ति पक्खा अपतना, सन्ति पादा अवञ्चना ।
 मातापिता च निक्खन्ता, जातवेद पटिक्कमा ति ॥

३६. सकुणजातकं

३६ य निस्सिता जगतिरुह विहङ्गमा, स्वाय अग्गि पमुञ्चति ।
 दिसा भजथ वक्कङ्गा^१, जात सरणतो भय ति ॥

३७. तित्तिरजातकं

३७. ये वुड्ढेमपचायन्ति^२, नरा धम्मस्स कोविदा ।
 दिट्ठेव धम्मे पासंसा, सम्पराये च सुगती ति ॥

३८. बकजातकं

३८. नाच्चन्त^१ निकतिप्पञ्जो, निकत्या सुखमेधति ।
 आराधेति^२ निकतिप्पञ्जो^३, बको कक्कटकामिवा ति ॥

३९. नन्दजातकं

३९. मञ्जे सोवण्णयो रासि, सोण्णमाला च नन्दको ।
 यत्थ दासो आमजातो, ठितो थुल्लानि गज्जती ति ॥

B. 10

४०. खदिरङ्गारजातकं

४०. काम पतामि निरयं, उद्धपादो^१ अवसिरो ।
 नानरिय करिस्सामि, हन्द पिण्ड पटिग्गहा ति ॥
 कुलावकवग्गो चतुत्थो ।

5

तस्सुद्धानं

सिरिमातलि धीतर पक्खिवरो,
 रतियागतो^२ मातापिता च पुन ।
 जगतिरुह वुद्ध^३ सुक्कटको,
 तथा नन्दकपिण्डवरेन^४ दसा ति^५ ॥

10

४१. लोसकजातकं

४१. यो अत्थकामस्स हितानुकम्पिनो,
 ओवज्जमानो न करोति सासन ।
 अजिया पादमोलम्ब^६,
 मित्तको विय सोचती ति ॥

१. नाच्चन्त - सी०, रो० । २-२ आराधे निकतिप्पञ्जो - रो० । ३. उद्धपादो - सी०, स्या, रो० । ४. रातिरागतो - सी०, स्या० । ५. वद्ध - सी० । ६. तथा नन्दकपिण्ड-परेन दस - सी० । ७. पादमोलुब्ध - सी०, स्या०, रो० ।

४२. कपोतजातकं

B 11

४२ यो अत्थकामस्स हितानुकम्पिनो,
 ओवज्जमानो न करोति सासनं ।
 कपोतकस्स वचन अकत्वा,
 अमित्तहत्थत्थगतो व सेती ति ॥

---

४३. वेळुकजातकं

5

४३ यो अत्थकामस्स हितानुकम्पिनो,
 ओवज्जमानो न करोति सासनं ।
 एव सो निहतो सेति,
 वेळुकस्स यथा पिता ति ॥

---

४४. मकसजातकं

10

४४ सेय्यो अमित्तो मतिया उपेतो,
 न त्वेव मित्तो मतिविप्पहीनो ।
 मकस वधिस्स ति हि एळमूगो,
 पुत्तो पितु अग्भिदा उत्तमङ्गं ति ॥

---

४५. रोहिणिजातकं^१

४५. सेय्यो अमित्तो मेधावी, यञ्चे बालानुकम्पको ।
 पस्स रोहिणिक जम्मि, मातर हत्त्वान सोचती ति ॥

---

४६. आरामदूसकजातकं

४६. न वे अनत्थकुसलेन, अत्थचरिया सुखावहा ।
हापेति अत्थं दुम्मेधो, कपि आरामिको यथा ति ॥

४७. वारुणिदूसकजातकं^१

४७ न वे अनत्थकुसलेन, अत्थचरिया सुखावहा ।
हापेति अत्थं दुम्मेधो, कोण्डञ्जो वारुणिं यथा ति ॥

B 12

४८. वेदब्बजातकं

४८. अनुपायेन यो अत्थं, इच्छति सो विहञ्जति ।
चेता हनिसु वेदब्ब^२, सब्बे ते व्यसनमज्झगू^३ ति^४ ॥

5

४९. नक्खत्तजातकं

४९. नक्खत्तं पटिमानेन्तं^५, अत्थो बाल उपच्चगा ।
अत्थो अत्थस्स नक्खत्तं, कि करिस्सन्ति तारका ति ॥

५०. दुम्मेधजातकं

५० दुम्मेधानं सहस्सेन, यञ्जो मे उपयाचितो ।
इदानी खोह यजिस्सामि, बहु^६ अधम्मिको जनो ति ॥
अत्थकामवगो पञ्चमो ।

10

तस्सुद्धानं

अथ मित्तक मातु कपोतवरो,
तथा वेळूक एळमूगो रोहिणी ।
कपि वारुणि चेतचरा च पुन,
तथा तारक यञ्जवरेन दसा ति ॥

पठमो पण्णासको ।

— ० —

१ वारुणी जातक—सी०, वारुणिजातक—रो० । २. वेदब्ब—सी०, रो० । ३-३ व्यसनमज्झगूति—सी०, रो०, व्यसनमज्झगुन्ति—स्या० । ४. पतिमानेन्त—सी०, रो० । ५. बहु—सी०, रो० ।

५१. महासीलवजातकं

B 13

५१. आसीसेथेव^१ पुरिसो, न निब्विन्देय्य पण्डितो ।
पस्सामि वोह अत्तान, यथा इच्छि तथा अहू ति ॥

५२. चूलजनकजातकं

५२ वायमेथेव पुरिसो, न निब्विन्देय्य पण्डितो ।
पस्सामि वोहं अत्तानं, उदका थलमुब्भत ति ॥

५३. पुण्णपातिजातकं

5

५३ तथेव पुण्णा पातियो, अञ्जाय वत्तते कथा ।
आकारणेन^२ जानामि, न चाय^३ भट्टिका सुरा ति ॥

५४. किंफलजातकं

५४. नाय रुक्खो दुरारुहो, न पि गामतो आरका ।
आकारणेन जानामि, नायं सादुफलो दुमो ति ॥

५५. पञ्चावुधजातकं

10

५५. यो अलीनेन चित्तेन, अलीनमनसो नरो ।
भावेति कुसल धम्म, योगक्खेमस्स पत्तिया ।
पापुणे अनुपुब्बेन, सब्बसंयोजनक्खयं ति ॥

५६. कञ्चनक्खन्धजातकं

B 14

५६. यो पहट्ठेन चित्तेन, पहट्ठमनसो नरो ।
भावेति कुसल धम्मं, योगक्खेमस्स पत्तिया ।
पापुणे अनुपुब्बेन, सब्बसंयोजनक्खयं ति ॥

१. आसिसेथेद-सी०, स्या०, रो० । २. आकारकेन-सी०, स्या०, रो० । ३. नेवाय-स्या० ।

५७. वानरिन्दजातकं

५७. यस्सेते चतुरो धम्मा, वानरिन्द यथा तव ।
सच्चं धम्मो धिति^१ चागो, दिट्ठ सो अतिवत्तती ति ॥

५८. तयोधम्मजातकं

५८. यस्सेते च तयो धम्मा, वानरिन्द यथा तव ।
दक्खियं सूरिय पञ्चा, दिट्ठ सो अतिवत्तती ति ॥

५९. भेरिवादकजातकं

५९. धमे धमे नातिधमे, अतिधन्त हि पापक ।
धन्तेन हि सत लद्ध, अतिधन्तेन नासिन ति ॥

5

६०. सङ्खधमजातकं

६०. धमे धमे नातिधमे, अतिधन्त हि पापकं ।
धन्तेनाधिगता भोगा, ते तातो विधमी धमं ति ॥
आसीसवग्गो छट्ठो ।

तस्सुद्धानं

यथा इच्छि^२ तथाहुदका^३ थला^४,
सुर^५ सादुफलो च^६ अलीनमनो^७ ।
सम्पहट्ठमनो चतुरो च तयो,
सतलद्धक भोगधनेन दसा ति ॥

B 15

10

१ धिती-सी०, रो० । २ इच्छि-स्या० । ३-३ दथाहु दथालका-सी० । ४

सूर-सी० । ५ व-सी०, स्या० । ६ अतिधमनो-सी० ।

६१. असातमन्तजातकं

६१ असा लोकित्थियो नाम, वेला तास न विज्जति ।
सारत्ता च पगब्भा च, सिखी सब्बघसो यथा ।
ता हित्वा पब्बजिस्सामि, विवेकमनुब्रूहय ति ॥

६२. अण्डभूतजातकं

६२ य ब्राह्मणो अवादेसि, वीण समुखवेठितो ।
अण्डभूता भता भरिया, तासु को जातु विस्ससे ति ॥

६३. तक्कपण्डितजातकं

६३ कोधना अकतञ्जू च, पिसुणा मित्तभेदिका^१ ।
ब्रह्मचरिय चर भिक्खु, सो सुख न विहाहसी^२ ति^३ ॥

६४. दुराजानजातकं

६४. मा सु नन्दि इच्छति म, मा सु सोचि न मिच्छति ।
थीन भावो दुराजानो, मच्छस्सेवोदके गत ति ॥

६५. अनभिरतिजातकं

६५ यथा नदी च पन्थो च, पानागार सभा पपा ।
एव लोकित्थियो नाम, नास कुज्झन्ति पण्डिता ति ॥

६६. मुदुलक्खणजातकं

६६ एका इच्छा पुरे आसि, अलद्धा मुदुलक्खण ।
यतो लद्धा अळारक्खी, इच्छा इच्छ विजायथा ति ॥

६७. उच्छङ्गजातकं

६७ उच्छङ्गे देव मे पुत्तो, पथे धावन्तिया पति ।
तञ्च देसं न पस्सामि, यतो सोदरियमानये ति ॥

६८. साकेतजातकं

६८ यस्मि मनो निविसति, चित्तञ्चा पि पसीदति ।
अदिट्ठपुब्बके पोसे, काम तस्मि पि विस्ससे ति ॥

६९. विसवन्तजातकं

६९ धिरत्थु त विसं वन्तं, यमह जीवितकारणा^१ ।
वन्तं पच्चावमिस्सामि, मत मे जीवितावर ति ॥

5

७०. कुद्दालजातकं

७० न त जित साधु जितं, य जित अवजीयति^२ ।
तं खो जित साधु जित, यं जित नावजीयती^३ ति ॥
इत्थिवग्गो सत्तमो ।

तस्सुद्धानं

सिखीसब्बघसो पि च वीणवरो^४,
पिसुणा^५ मित्तभेदिका^६ नन्दी नदी ।
मुदुलक्खण सोदरिया च मनो,
विस साधुजितेन भवन्ति दसा ति ॥

B 17

10

७१. वरुणजातकं^६

७१. यो पुब्बे करणीयानि, पच्छा सो कातुमिच्छति ।
वरुणकट्टभञ्जो^७ व, स पच्छा मनुतप्पती ति ॥

१ जीवितकारण—सी० । २ अवजिय्यति—स्या० । ३ नावजिय्यती—स्या० ।
४ वीणावरो—रो० । ५-५ पिसुणा च विभेदिका—सी० । ६ वरुणजातक—सी०, रो० ।
७ वरुणकट्ट—स्या०, वरुणकट्ट—सी०, रो० ।

७२. सीलवहत्थिजातकं^१

७२ अकतञ्जुस्स पोसस्स, निच्च विवरदस्सिनो ।
सब्ब चे पठवि^२ दज्जा, नेव न अभिराधये ति ॥

७३. सच्चंकिरजातकं

७३. सच्च किरेवमाहसु, नरा एकच्चिया इध ।
कट्ट निप्लवित^३ सेय्यो, न त्वेवेकच्चियो नरो ति ॥

७४. रुक्खधम्मजातकं

5 ७४. साध सम्बहुला जाती, अपि रुक्खा अरञ्जजा ।
वातो वहति एकट्ट, ब्रह्मन्त पि वनस्पति^४ ति ॥

७५. मच्छजातकं

B 13

७५. अभित्थनय पज्जुन्न, निधि काकस्स नासय ।
काकं सोकाय रन्वेहि, मञ्चव सोका पमोचया ति ॥

७६. असङ्खियजातकं

10 ७६ असङ्खियोमिह गाममिह, अरञ्जे नत्थि मे भय ।
उजु^५ मग्ग समारूळ्हो, मेत्ताय करुणाय चा ति ॥

७७. महासुपिनजातकं

७७. उसभा रुक्खा गावियो गवा च,
अस्सो कंसो सिङ्गाली^६ च कुम्भो ।
पोक्खरणी च अपाकचन्दनं,

१ सीलवनागराजजातक—सी०, सीलवनागजातक—स्या० । २ पथवि—म० । ३ विल्पावित—सी०, रो०, निप्लवितं—स्या० । ४ वनस्पति—सी०, रो० । ५ उजु—सी०, स्या०, रो० । ६ सिगाली—सी०, स्या०, रो० ।

लाबूनि^१ सीदन्ति सिला प्लवन्ति ॥
 मण्डूकियो कण्हसप्पे गिलन्ति,
 काक सुपण्णा^२ परिवारयन्ति ।
 तसा वका एळकान भयाहि,
 विपरियासो^३ वत्तति नयिध मत्थी ति ॥

5

७८. इल्लिसजातकं

७८. उभो खञ्जा उभो कुणी, उभो विसमचक्खुका^४ ।
 उभिन्न पिळका जाता, नाह पस्सामि इल्लिसं ति ॥

७९. खरस्सरजातकं

७९. यतो विलुत्ता च हता च गावो,
 दड्ढानि गेहानि जनो च नीतो ।
 अथागमा पुत्तहताय पुत्तो,
 खरस्सर डिण्डिम^५ वादयन्तो ति ॥

B. 19

10

८०. भीमसेनजातकं

८०. य ते पविकत्थित पुरे,
 अथ ते पूतिसरा सजन्ति पच्छा ।
 उभयं न समेति भीमसेन,
 युद्धकथा च इदञ्च ते विहज्जं ति ॥

वरुणवग्गो अट्टमो ।

15

तस्सुद्धानं

वरुणा अकतञ्जूवरे तु सच्चवरं,
 सवनप्पतिनां च अभित्थनय^६ ।
 करुणाय सिलाप्लव इल्लिसतो,
 पुन डिण्डिमपूतिसरेन दसा ति ॥

१ लापूनि—सी०, रो०, लाबूनि—स्या० । २ सुवण्णा—सी०, स्या० । ३ विपरि-
 यायो—स्या० । ४, विसमचक्खुला—सी०, रो० । ५ डिण्डिम—सी०, स्या०, रो० । ६ अहि-
 त्थनय—सी० ।

८१. सुरापानजातकं

८१. अपायिम्ह अनच्चिम्ह, अगायिम्ह रुदिम्ह च ।
विसञ्जिकरणि^१ पित्वा^२, दिट्ठा नाहुम्ह वानरा ति ॥

८२. मित्तविन्दकजातकं^३

८२ अतिक्कम्म रमणक, सदामत्तञ्च दूभक ।
स्वासि पासाणमासीनो, यस्मा जीव न मोक्खसी ति ॥

८३. कालकणिजातकं^४

८३ मित्तो हवे सत्तपदेन होति,
सहायो पन द्वादसकेन होति ।
मासड्डुमासेन च आति होति,
तत्तुत्तरि अत्तसमो पि होति ।
सोह कथ अत्तसुखस्स हेतु,
चिरसन्थुत^५ काळकणि जहेय्य ति ॥

८४. अत्थस्सद्वारजातकं

८४. आरोग्यमिच्छे परमञ्च लाभ,
सीलञ्च बुद्धानुमत सुतञ्च ।
धम्मनुवत्ती च अलीनता च,
अत्थस्स द्वारा पमुखा छळेते ति ॥

८५. किंपक्कजातकं

८५. आयति^६ दोस नाञ्जाय, यो कामे पटिसेवति^७ ।
विपाक ते हनन्ति^८ न, किंपक्कमिव भक्खित ति ॥

१ विसञ्जिकरणि-सी०, रो० । २. पित्वा-सी०, रो० । ३ मित्तविन्दजातक-
सी०, स्या०, रो० । ४ काळकणिजातक-सी०, स्या०, रो० । ५ चिरसन्थुन-रो० । ६
आयति-सी० । ७ पतिसेवति-सी०, रो० । ८ हनन्ती-स्या०, रो० ।

८६. सीलवीमंसकजातकं^१

८६. सील किरेव कत्याण, सील लोके अनुत्तर ।
पस्स घोरविसो नागो, सीलवा ति न हञ्जती ति ॥

८७. मङ्गलजातकं

८७. यस्स मङ्गला^२ समूहतासे^३,
उप्पाता^४ सुपिना च लक्खणा च ।
सो^५ मङ्गलदोसवीतिवत्तो,
युगयोगाधिगतो न जातुमेती ति ॥

B 21

5

८८. सारम्भजातकं

८८. कल्याणिमेव मुञ्चेय्य, न हि मुञ्चेय्य पापिक ।
मोक्खो कल्याणिया साधु, मुत्वा तप्पति^६ पापिकं ति ॥

८९. कुहकजातकं

८९. वाचा व किर ते आसि, सण्हा सखिलभाणिनो ।
तिणमत्ते असज्जित्थो, नो च निकखसत्त हरं ति ॥

10

९०. अकतञ्जुजातकं^७

९०. यो पुब्बे कतकल्याणो, कतत्थो नावबुज्झति ।
पच्छा किञ्चे समुप्पन्ने, कत्तार नाधिगच्छती ति ॥
अपायिम्हवग्गो नवमो ।

तस्सुद्धानं

अपायिम्ह च दूभक^८ सत्तपद,
छळद्वर^९ च आयतिना च पुन ।

१ सीलविमसजातक-सी०, सीलवीमसनजातक-स्या०, रो० । २ मङ्गल-
सी० । ३ समूहता-सी०, स्या०, रो० । ४ उप्पादा-रो० । ५ स-सी०, रो० । ६
तप्पति-सी०, रो० । ७ अकतञ्जुजातक-सी०, स्या०, रो० । ८ दुभक-स्या० ।
९ छळद्वय-सी०, स्या० ।

अहिशीलव मङ्गलि पापिकस्सा,
सतनिकख कतत्थवरेन दसा^१ ति^१ ॥

---

९१. लित्तजातकं

B. 22

९१. लित्त परमेन तेजसा, गिलमक्ख पुरिसो न बुज्झति ।
गिल रे गिल पापधुत्तक, पच्छा ते कटुकं भविस्सती ति ॥

---

९२. महासारजातकं

5

९२ उक्कट्टे सूरमिच्छन्ति, मन्तीसु^२ अकुतूहल^३ ।
पियञ्च अन्नपानम्हि, अत्थे जाते च पण्डित ति ॥

---

९३. विसासभोजनजातकं

९३. न विस्ससे अविस्सत्थे, विस्सत्थे पि न विस्ससे ।
विस्सासा भयमन्वेति, सीहं व मिगमातुका ति ॥

---

९४. लोमहंसजातकं

10

९४. सोतत्तो सोसिन्दो^३ चेव, एको भिसनके वने ।
नगो न चग्गिमासीनो, एसनापसुतो मुनी ति ॥

---

९५. महासुदस्सनजातकं

९५. अनिच्चा वत सङ्खारा, उप्पादवयधम्मिनो ।
उप्पज्जित्वा निरुज्झन्ति, तेसं वूपसमो सुखो ति ॥

---

९६. तेलपत्तजातकं

९६. समतित्तिक अनवसेक, तेलपत्त यथा परिहरेय्य ।
एव सचित्तमनुरक्खे, पत्थयानो दिसं अगतपुब्बं ति ॥

१-१ दस-सी०, स्या० । २-२. विसत्थे पि न विस्ससे-सी० । ३ सोसीतो-सी०,
स्वा०, रो० ।

९७. नामसिद्धिजातकं

९७ जीवक च मन दिस्वा, धनपालि च दुग्गन ।
पन्थक च वने मूब्धं, पापको पुनरागतो ति ॥

B 23

९८. कूटवाणिजजातकं

९८ साधु खो पण्डितो नाम, न^१ त्वेव^१ अतिपण्डितो ।
अतिपण्डितेन पुत्तेन, मनम्हि उपकूलितो^२ ति ॥

९९. परोसहस्सजातकं

९९ परोसहस्स पि समागतानं,
कन्देय्यु ते वस्समत अपञ्जा ।
एको व सेय्यो पुरिसो सपञ्जो,
यो भासितस्स विजानाति अत्थ ति ॥

5

१००. असातरूपजातकं

१०० असात सातरूपेन, पियरूपेन अप्पिय ।
दुक्ख सुखस्स रूपेन, पमत्तमतिवत्तती ति ॥

10

लित्तवग्गो दसमो ।

तस्सुद्धानं

गिलमक्खकुतूहलमातुकस्सा,
मुनिना च अनिच्चतपत्तवरं ।
धनपालिवरो अतिपण्डितको,
सपरोसहस्सअसातदसा ति ॥

मज्झिमो पण्णासको ।

१०१. परोसतजातकं

१०१. परोसत चे^३ पि समागतानं,
झायेय्यु ते वस्ससत अपञ्जा ।

15 B 24

एको व सेय्यो पुरिसो सपञ्जो,
यो भासितस्स विजानाति अत्थं ति ॥

१०२. पणिकजातकं

१०२ यो दुक्खफुट्टाय भवेय्य ताण,
सो मे पिता दुब्भि^१ वने करोति ।
सा कस्स कन्दामि वनस्स मज्झे,
यो तायिता सो सहस^२ करोती ति ॥

१०३. वेरिजातकं^३

१०३ यत्थ वेरी निविमति^४, न वसे नत्थ पण्डितो ।
एकरत्त दिरत्त वा, दुक्ख वसति वेरिसू ति ॥

१०४. मित्तविन्दकजातकं

१०४ चतुब्भि अट्टज्जगमा, अट्टाहि पि च सोळस ।
सोळसाहि^५ च बात्तिस^६, अत्रिच्छं चक्कमासदो ।
इच्छाहतस्स पोसस्स, चक्क भमति मत्थके ति ॥

१०५. दुब्बलकट्टजातकं

B 25 १०५ बहुम्पेत वने कट्ट, वातो भञ्जति दुब्बल ।
तस्स चे भायसी^७ नाग, किसो नून भविस्ससी ति ॥

१०६. उदञ्चनीजातकं^८

१०६ सुख वत मं जीवन्त, पचमाना उदञ्चनी ।
चोरी जायप्पवादेन, तेल लोण च याचती ति ॥

१ दूभि-सी०, रो०, दुभि-स्या० । २ सहसा-सी०, स्या०, रो० । ३ वेरी-जातक-सी० । ४ निवसति-सी०, निवीसति-स्या० । ५ सोळसाभि-स्या० । ६ बत्तिस-सी०, स्या०, बत्तिसा-रो० । ७ भायसि-सी०, स्या० । ८ उदचनिजातक-सी०, रो० ।

१०७. सालित्तकजातकं^१

१०७. साधु खो सिप्पकं नाम, अपि यादिस कीदिस ।
पस्स खञ्जप्पहारेन, लद्धा गामा चतुद्दिसा ति ॥

१०८. बाहियजातकं

१०८ सिक्खेय्य सिक्खितब्बानि, सन्ति तच्छन्दिनो^२ जना ।
बाहिया हि^३ सुहन्नेन, राजानमभिराधयी ति ॥

१०९. कुण्डपूवजातकं^४

१०९ यथन्नो पुरिसो होति, तथन्ना तस्स देवता ।
आहरेत कुण्डपूव^५, मा मे भाग विनासया ति ॥

११०. सब्संहारकपञ्चजातकं^६

११० सब्संहारको नत्थि, सुद्ध कङ्गु पवायति ।
अलिकं भायतिय^७ धुत्ती, सच्चमाह^८ महल्लिका ति ॥
परोसतवग्गो^९ एकादसमो ।

B 26

तस्सुद्धानं

सपरोसत तायित वेरी पुन,
भमचक्कथ नागसिरिह्यनो ।
सुखकं च वत सिप्पक बाहिया,
कुण्डपूव महल्लिकका च दसा ति ॥

10

१ सालित्तजातक-सी० । २ सच्छन्दिनो-सी०, रो० । ३ पि-सी०, स्या०,
रो० । ४ कुण्डपूवजातक-स्या०, रो० । ५ कण पूव-सी०, रो० । ६ सब्संहारक-
पञ्चो-स्या०, ० पञ्च-रो०, सब्संहारजातक-सी० । ७ भासतिय-सी०, स्या० । ८.
सच्चमाहु-स्या० । ९ परोसहस्सवग्गो-सी० ।

१११. गद्रभपञ्चजातकं

१११. हचि^१ तुव एवमञ्जसि सेय्यो,
 पुत्तेन पिता ति राजसेट्ठ ।
 हन्दस्सतरस्स ते अय,
 अस्सतरस्स हि गद्रभो पिता ति ॥

११२. अमरादेवीपञ्चजातकं^२

5 ११२ येन सत्तुविलङ्गा च, दिगुणपलामो च पुप्फितो ।
 येन^३ ददामि^३ तेन वदामि, येन न^३ ददामि^३ न तेन वदामि ।
 एम मग्गो यवमज्झकस्स, एन छन्नपथ विजानाही ति ॥

११३. सिङ्गालजातकं^४

B. 27

११३. सद्दहासि सिङ्गालस्स,^५ सुरापीतस्स ब्राह्मण ।
 सिप्पिकान सत नत्थि, कुतो कससता दुवे ति ॥

११४. मितचिन्तिजातकं^६

10

११४. बहुचिन्ती अप्पचिन्ती,^७ उभो जाले अब्बज्जरे ।
 मितचिन्ती पमोचेसी,^८ उभो तत्थ समागता ति ॥

११५. अनुसासिकजातकं

११५. यायञ्जमनुसासति, सय लोलुप्पचारिनी ।
 साय विपक्खिका सेति, हता चक्केन सासिका^९ ति ॥

१. हसि-सी०, स्या० । २. अमरादेवीपञ्चो-स्या०; ० पञ्च-रो० । ३-३ येनादामि-सी०, स्या० । ४-४ नादामि-सी०, स्या० । ५ सिगालजातक-सी०, स्या०, रो० । ६ सिगालस्स-सी०, स्या०, रो० । ७ मितचिन्तीजातक-सी० । ८ अप्पचिन्ती च-सी०, स्या०, रो० । ९ अमोचेसी-सी०, अमोचेसि-स्या०, रो० । १० सालिका-सी०, रो०; सालिका-स्या० ।

११६. दुब्बचजातकं

११६. अतिकरमकराचरिय, मय्हम्पेतं न रुच्चति ।
चतुत्थे लङ्घयित्वान^१, पञ्चमायसि^२ आवुतो ति ॥

११७. तित्तिरजातकं

- ११७ अचचुग्गतातिलपता, अतिवेल^३ पभासिता ।
वाचा हनति^४ दुम्मेध, तित्तिरवातिवस्सित ति ॥

११८. वट्टकजातकं

११८. नाचिन्तयन्तो पुरिसो, विसेसमधिगच्छति ।
चिन्तितस्स फल पस्स, मुत्तोस्मि वधबन्धना ति ॥

5

११९. अकालराविजातकं

- ११९ अमातापितरसंवद्धो^५, अनाचेरकुले^६ वस ।
नाय कालं अकाल वा, अभिजानाति कुक्कुटो ति ॥

B. 28

१२०. बन्धनमोक्षजातकं

१२०. अबद्धा तत्थ वज्झन्ति, यत्थ बाला पभासरे ।
बद्धा पि तत्थ मुच्चन्ति, यत्थ धीरा पभासरे ति ॥
हचिवग्गो^७ द्वादसमो ।

10

तस्सुद्धानं

अथ गद्रभ सत्तुव कंससत,
बहुचिन्ति सासिकायातिकर ।
अतिवेल विसेसमनाचरियो व,
धीरापभासरतेन दसा ति ॥

— ० —

१ लिङ्घयित्वान—स्या० । २ पञ्चमियस्मि—सी० । ३ अतिबलता—सी०, स्या०,
रो० । ४ हन्ति—सी० । ५ अमातापितरिसंवद्धो—सी०, रो०, अमातापितुसवद्धो—स्या० ।
६ अनाचरियाकुले—सी०, स्या०, रो० । ७ हसीवग्गो—सी०, हसिवग्गे—स्या० ।

१२१. कुसनाळिजातकं

१२१. करे सरिक्खो अथ वा पि सेट्ठो,
निहीनको वा^१ पि^१ करेय्य एको ।
करेय्युमेते^२ व्यसने उत्तमत्थ,
यथा अह कुसनाळि^३ रुचायं ति ॥

१२२. दुम्मेधजातकं

B 29 5

१२२. यस लद्धान दुम्मेधो, अनत्थं चरति अत्तनो ।
अत्तनो च परेस च, हिसाय पटिपज्जती ति ॥

१२३. नङ्गलीसजातकं

१२३. असब्बत्थगामि वाच, बालो सब्बत्थ भासति ।
नाय दधि वेदि न नङ्गलीस,
दधिप्पय^१ मञ्जति नङ्गलीस ति ॥

१२४. अम्बजातकं

10

१२४. वायमेथेव पुरिसो, न निब्बिन्देय्य पण्डितो ।
वायामस्स फल पस्स, भुत्ता अम्बा अनीतिहं ति ॥

१२५. कटाहकजातकं

१२५. बहुम्पि सो विकत्थेय्य, अञ्जं जनपदं गतो ।
अन्वागन्त्वान दूसेय्य, भुञ्ज भोगे कटाहका ति ॥

१२६. असिलक्खणजातकं

15

१२६. तदेवेकस्स^१ कल्याणं, तदेवेकस्स पापकं ।
तस्मा सब्ब न कल्याण, सब्बं वा पि न पापक ति ॥

१-१ चापि-सी०, रो० । २ करिय्युते-सी०, रो० । ३ कुसनाळी-सी० ।
४ दधि पय-सी०, रो० । ५ तथेवेकस्स-सी०, स्या०, तथेवेकस्स-रो० ।

१२७. कलण्डुकजातकं

१२७. ते देसा तानि वत्थूनि, अहं च वनगोचरो ।
अनुविच्च खो त गण्हेय्यु, पिव^१ खीर कलण्डुका ति ॥

१२८. बिळारवतजातकं^२

१२८ यो वे धम्म^३ धज^४ कत्वा, निगूळ्हो पापमाचरे ।
विस्सासयित्वा भूतानि, बिळार नाम त वत ति ॥

B 30

१२९. अगिकभारद्वाजजातकं

१२९ नाय सिखा पुञ्जहेतु, घासहेतु अयं सिखा ।
नाङ्गुट्टगणन^५ याति, अल^६ ते होतु अगिका ति ॥

5

१३०. कोसियजातकं^७

१३०. यथा वाचा च^८ भुञ्जस्सु, यथा भुत्तं च व्याहर ।
उभय ते न समेति, वाचा भुत्तं^९ च^{१०} कोसिये ति ॥
कुसनाळिवग्गो तेरसमो ।

तस्सुद्धानं

कुसनाळिसिरिह्यनो च यस,
दधि मम्ब कटाहकपञ्चमको ।
अथ पापकखीरबिळारवतं^{११},
सिखि कोसियसह्यनेन^{१२} दसा ति ॥

10

१३१. असम्पदानजातकं

१३१ असम्पदानेनितरीतरस्स,
वालस्स मित्तानि कली भवन्ति ।

१ पिय-सी०, रो० । २ मूसिकजातक-स्या०, बिळारजातक-रो० । ३-३ धम्मवज-रो० । ४ अगिकजातक-सी०, स्या०, रो० । ५ नङ्गुट्टगणन-सी०, स्या०, नङ्गुट्टगणन-रो० । ६ व-सी०, रो० । ७-७ भत्तञ्च-सी० । ८ पापसखिरबिळारवत-सी०, स्या० । ९ कोसियसह्यकेन-सी० ।

तस्मा हरामि भुस अड्डमानं,
मा मे मित्ति जीयित्थ सस्सताय ति ॥

१३२. भीरुकजातकं^१

B. 31

१३२. कुसलूपदेसे धितिया दळ्हाय च,
अनिवत्तितत्ता^२ भयभीरुताय च ।
न रक्खसीन वसमागमिम्हसे^३,
स सोत्थिभावो महता भयेन मे ति ॥

5

१३३. घतासनजातकं

१३३. खेमं यहि तत्थ अरी उदीरितो,
दकस्स^४ मज्झे जलते घतासनो ।
न अज्ज वासो महिया महीरुहे,
दिसा भजव्हो सरणाज्ज^५ नो भय ति ॥

10

१३४. ज्ञानसोधनजातकं

१३४. ये सज्जिनो ते पि दुग्गता,
ये पि असज्जिनो ते पि दुग्गता ।
एतं उभयं विवज्जय,
त समापत्तिसुखं अनङ्गण ति ॥

१३५. चन्दाभजातकं

15

१३५. चन्दाभं सूरियाभञ्च, योध पञ्चाय गाधति^६ ॥
अवितक्केन ज्ञानेन, होति आभस्सरूपगो ति ॥

१. पञ्चगरुकजातक-सी०, पञ्चभीरुकजातक-स्या०, पञ्चगरुजातक-रो० । २. अवत्थितत्ता-सी०, स्या०, रो० । ३. वसमागमिम्हा-सी०, वसमागामिम्ह-स्या०, रो० । ४. उदकस्स-सी०, रो० । ५. सरणाज्ज-सी०, स्या०, रो० । ६. भावति-रो० ।

१३६. सुवण्णहंसजातकं

१३६. य लद्ध तेन तुट्ठब्ब, अतिलोभो हि पापको ।
हसराज गहेत्वान, सुवण्णा परिहायथा ति ॥

B 32

१३७. बब्बुजातकं

१३७. यत्थेको लभते बब्बु, दुतियो तत्थ जायति ।
ततियो च चतुत्थो च, इदं ते बब्बुका बिल ति ॥

१३८. गोधजातकं

१३८ कि ते जटाहि दुम्मेध, कि ते अजिनसाटिया ।
अब्भन्तर ते गहनं, बाहिर परिमज्जसी ति ॥

5

१३९. उभतोभट्टजातकं

१३९ अक्खी भिन्ना पटो नट्ठो, सखिगेहे^१ च भण्डनं ।
उभतो पटुट्ठा^२ कम्मन्ता^३, उदकम्हि थलम्हि चा ति ॥

१४०. काकजातकं

१४० निच्च उब्बिग्गहदया, सब्बलोकविहेसका ।
तस्मा नेस^४ वसा नत्थि, काकानम्हाक^५ जातिन ति ॥
असम्पदानवग्गो चुद्दसमो ।

10

तस्सुद्धानं

इतरीतररक्खसि खेमियो च,
परोसतपञ्हेन आभस्सरो पुन ।
अथ हसवरत्तमबब्बुजटं,
पटनट्टककाकवरेन दसा ति ॥

B. 33

— ० —

१ सखिगेहे—सी०, स्या० । २-२ पटुट्टकम्मन्तो—सी०, ० कम्मन्ता—स्या०,
पटुट्टो कम्मन्तो—रो० । ३ तेस—सी०, रो० । ४ काकानस्माक—सी०, रो० ।

१४१. गोधजातकं

१४१ न पापजनससेवी, अच्चन्तसुखमेधति ।

गोधाकुलं ककण्टा^१ व^१, कलि पापेति अत्तन^२ ति^३ ॥

१४२. सिङ्गलजातकं

१४२ एत हि ते दुराजान, य सेसि मतसायिक^३ ।

यस्स ते कड्डुमानस्स, हत्था दण्डो न मुच्चती ति ॥

१४३. विरोचजातकं^३

५ १४३ लसी च ते निप्फलिता, मत्थको च पदालितो^४ ।

सब्बा ते फासुका भग्गा, अज्ज खो त्व विरोचसी ति ॥

१४४. नङ्गुदुजातकं

१४४ बहुम्पेत असग्भि जातवेद, यं त वालधिनाभिपूजयाम ।

मसारहस्स नत्थज्ज मसं, नङ्गुदुम्पि भव पटिग्गहातू ति ॥

१४५. राधजातकं

B. 34

१४५ न त्व राध विजानासि, अड्डुरत्ते अनागते ।

10

अव्ययन^५ विलपसि, विरत्ता^६ कोसियायने ति ॥

१४६. समुद्दकाकजातकं^६

१४६ अपि^६ नु^६ हनुका सन्ता, मुखं च परिसुस्सति ।

ओरमाम न पारेम, पूरते व महोदधी ति ॥

१४७. पुप्फरत्तजातकं

१४७ नयिद दुक्ख अदु दुक्खं, यं मं तुदति वायसो ।

यं सामा पुप्फरत्तेन, कत्तिकं नानुभोस्सती ति ॥

१-१ ककण्टोव-रो० । २-२ अत्तानन्ति-सी०, रो० । ३ सायित-स्या० । ४ विरोचनजातक-सी०, स्या०, रो० । ५ विदालितो-सी०, रो० । ६ अव्यायत-सी०, रो०, अव्यायत-स्या० । ७ विरत्ते-स्या० । ८ काकजातक-सी०, स्या० । ९-९ अपिनू-स्या०, रो० ।

१४८. सिङ्गलजातकं

१४८ नाह पुन न च पुन, न चा पि अपुनपुन ।
हृत्थिबोन्दि पवक्खामि, तथा हि भयतज्जितो ति ॥

१४९. एकपण्णजातकं

१४९. एकपण्णो अय रुक्खो, न भूम्या चतुरङ्गुलो ।
फलेन विसकप्पेन, महायं कि भविस्सती ति ॥

१५०. सञ्जीवजातकं

१५०. असन्त यो पग्गणाति, असन्त चूपसेवति ।
तमेव घास कुरुते, व्यग्घो सञ्जीवको^१ यथा ति ॥
ककण्टकवग्गो पन्नरम्मो ।

5 B. 35

तस्सुद्धानं

सुखमेधति दण्डवरो च पुन,
लसिवालधि^२ पञ्चमराधवरो ।
समहोदधि कत्तिकबोन्दि पुन,
चतुरङ्गुलव्यग्घवरेन^३ दसा ति ॥

10

अथ वग्गुद्धानं^४

अपण्णक सीलवग्गकुरुङ्ग, कुलावक अत्थकामेन पञ्चम ।
आसीसो^५ इत्थिवरुण अपायि, लित्तवग्गेन ते दस ।
परोसत हचि^६ कुस्सनाळि^६, असम्पदं ककण्टकवग्गो^७ ॥
एककनिपात निद्रित ।

१ सजीविको-सी०, स्या०, रो० । २ लसीवालधि-सी० । ३ ० व्यग्घवरेन-
सी० । ४ तत्र वग्गुद्धानं भवति-सी०, स्या० । ५ आसीसो-सी०, स्या० । ६-६. हसि
सरिक्ख-सी०, स्या० । ७ पापमेविवग्गो-स्या० ।

२. दुकनिपातो

१५१. राजोवादजातकं (१)

B 36

- १ दळ्ह दळ्हस्स खिपति, मल्लिको^१ मुदुना मुदु ।
साधुम्पि साधुना जेति, असाधुम्पि असाधुना ।
एतादिसो अय राजा, मग्गा उय्याहि सारथि^२ ॥
- २ अक्कोधेन जिने कोध, असाधु साधुना जिने ।
जिने कदरिय दानेन, सच्चेनालिकवादिन ।
एतादिसो अय राजा, मग्गा उय्याहि सारथी ति ॥

5

१५२. सिङ्गलजातकं^३ (२)

- ३ असमेक्खितकम्मन्त, तुरिताभिनिपातिन ।
सानि^४ कम्मनि^४ तप्पेन्ति, उण्हवज्झोहित मुखे ॥
- ४ सीहो च सीहनादेन, दहर अभिनादयि ।
सुत्वा सीहस्स निग्घोसं, सिङ्गालो दहरे वस ।
भीतो सन्तासमापादि, हृदयञ्चस्स अप्फली ति ॥

10

१५३. सूकरजातकं (३)

- ५ चतुप्पदो अह सम्म, त्व पि सम्म चतुप्पदो ।
एहि सम्म^५ निवत्तस्सु, किं^६ नु^६ भीतो पलायसि ॥
- ६ असुचि पूतिलोमोसि, दुग्गन्धो वासि सूकर ।
सच्चे युज्झितुकामोसि, जय सम्म ददामि ते ति ॥

15

१ बल्लिको-म० । २ सारथीति-सी०, रो० । ३ सिङ्गलजातक-सी०, स्या०, रो० । ४-४ तानि कम्मनि-स्या० । ५ सीह-सी०, रो० । ६-६ किन्तु-सी०, स्या०, रो० ।

१५४. उरगजातकं (४)

७ इधूरगान पवरो पविट्टो,
 मेलस्म वण्णेन पमोक्खमिच्छ ।
 ब्रह्म च वण्ण अपचायमानो,
 वुभुक्खितो नो वितरामि^१ भोत्तु ॥

B. 37

८ सो ब्रह्मगुत्तो चिरमेव जीव,
 दिव्या^२ च ते पातुभवन्तु भवखा ।
 यो^३ ब्रह्मवण्ण अपचायमानो,
 वुभुक्खितो नो वितरामि भोत्तु ति ॥

१५५. भग्गजातकं (५)

९ जीव वस्ससत भग्ग,^४ अपरानि च वीसति^५ ।
 मा म पिमाचा खादन्तु, जीव त्व सरदो सत ॥
 १० त्व पि वस्ससत जीव, अपरानि च वीमति ।
 विस पिमाचा खादन्तु, जीव त्व सरदो सत ति ॥

10

१५६. अलीनचित्तजातकं (६)

११ अलीनचित्त निस्साय, पहट्ठा महती चमू ।
 कोमल मेनामन्तुट्ठ, जीवग्गाह^६ अगन्हयि ॥
 १२ एव निस्सयसम्पन्नो, भिक्खु आरद्धवीरियो ।
 भावय कुसल धम्म, योगवखेम्सस्स पत्तिया ।
 पापुणे अतुप्पुवेन, सब्बसयोजनक्खय^७ ति^८ ॥

15

१ विसहामि-सी०, स्या०, रो० । २ दिव्या-सी०, दिव्वा-रो० । ३ सो-
 स्या०, रो० । ४ गग्गजातक-सी०, रो० । ५ गग्ग-सी०, रो० । ६ वीसति-स्या० ।
 ७ जीवग्गाह-सी०, रो० । ८-८ मद्बसञ्जोजनक्खयन्ति-सी० ।

१५७. गुणजातकं (७)

B. 38

- १३ येन काम पणामेति, धम्मो बलवत मिगी ।
 उन्नदन्ती विजानाहि, जात सरणतो भय ॥
१४. अपि चे पि दुब्बलो मित्तो, मित्तधम्मेषु तिट्ठति ।
 सो जातको च बन्धु च, सो मित्तो सो च मे सखा ।
 दाठिनि मातिमञ्जित्थो^१, सिङ्गालो मम पाणदो ति ॥

5

१५८. सुहनुजातकं (८)

- १५ नयिद विसमसीलेन, सोणेन सुहनू^२ सह^३ ।
 सुहनू^४ पि तादिसोयेव, यो सोणस्स सगोचरो ॥
- १६ पक्खन्दिना पगव्भेन, निच्चं सन्दानखादिना ।
 ममेति पाप पापेन, ममेति अमना अस ति ॥

१५९. मोरजातकं (९)

10

१७. उदेतय चक्खुमा एकराजा,
 हरिस्सवण्णो पथविप्पभासो^५ ।
 त त नमस्सामि हरिस्सवण्ण पथविप्पभास,
 तयाज्ज^६ गुत्ता विहरेमु दिवस ॥
 ये ब्राह्मणा वेदगू^७ सब्बधम्मेषु,
 ते मे नमो ते च म पालयन्तु ।
 नमत्थु बुद्धान नमत्थु बोधिया,
 नमो विमुत्तान नमो विमुत्तिया ।
 इमं सो परित्त कत्वा, मोरो चरति एसना ॥

15

B. 39

- १८ अपेतयं चक्खुमा एकराजा,
 हरिस्सवण्णो पथविप्पभासो ।

20

१. तिमञ्जित्थो-स्या० । २-२ सुहनुस्सह-सी०, स्या०, सुहनुस्सहा-रो० । ३. सुहनू-स्या०, रो० । ४ पथविप्पभासो-सी०, स्या०, रो० । ५ तयाज्ज-सी०, स्या०, रो० । ६ वेदगू-स्या० ।

त त नम्मस्सामि हरिस्सवण्ण पथविप्पभास,
तयाज्ज गुत्ता विहरेमु रत्ति ॥

ये ब्राह्मणा वेदगू सब्बधम्म,
ते मे नमो ते च म पालयन्तु ।

नमत्थु बुद्धान नमत्थु बोधिया,
नमो विमुत्तान नमो विमुत्तिया ।

5

इम सो परित्त कत्वा, मोरो वासमकप्पयी ति ॥

१६०. विनीलजातकं^१ (१०)

१६ एवमेव नून राजान, वेदेह मिथिलग्गह ।
अस्मा वहन्ति^२ ग्राजञ्जा, यथा हमा विनीलक ॥

२० विनील दुग्ग भजमि, अभूमि तात सेवसि ।
गामन्तकानि^३ सेवस्सु, एत मातालय नवा^४ ति^५ ॥

10

दळ्हवग्गो पठमो ।

तस्सुद्धानं

वरबल्लिकददरसूकरको,
उरगूत्तमपञ्चमभग्गवरो ।
महतीचमुया व सिङ्गालवरो,
सुहनुत्तम मोर विनील दसा ति ॥

15

१६१. इन्दसमानगोत्तजातकं (११)

२१ न सन्थव कापुरिसेन कयिरा,
अरियो अनरियेन पजानमत्थ ।
चिरानुबुत्थो पि करोति पाप,
गजो यथा इन्दसमानगोत्त ॥

B 40

१ विनीलकजातक—सी०, स्या०, ० जातक—रो० । २ वाहन्ति—रो० । ३ गामन्ति-
कानि—सी० । ४-४ तुवन्ति—स्या०, त्वन्ति—रो० ।

२२ यं त्वेव^१ जञ्जा सदिसो मम ति,
 सीलेन पञ्जाय सुतेन चा पि ।
 तेनेव मेत्ति कयिराथ सद्धि,
 सुखो^२ हवे^३ सप्पुरिसेन सङ्गमो ति ॥

१६२. सन्थवजातकं (१२)

५ २३ न सन्थवस्मा परमत्थि पापियो,
 यो सन्थवो कापुरिसेन होति ।
 सन्तप्पितो सप्पिना पायमेन,
 किच्छाकत पण्णकुटि अदग्हि^४ ॥

१० २४ न सन्थवस्मा परमत्थि सेय्यो,
 यो सन्थवो सप्पुरिसेन होति ।
 सीहस्स व्यग्घस्स^५ च दीपिनो च,
 सामा मुख लेहति सन्थवेना ति ॥

१६३. सुसीमजातकं (१३)

१५ २५ काळा मिगा सेतदन्ता तवीमे^६,
 परोसत हेमजालाभिच्छन्ना^७ ।
 ते ते ददामी ति सुमीम ब्रूसि,
 अनुस्सर पेत्तिपितामहान ॥

B 41 २६ काळा मिगा सेतदन्ता ममीमे^६,
 परोसत हेमजालाभिच्छन्ना ।
 ते ते ददामी ति वदामि माणव,
 २० अनुस्सर पेत्तिपितामहान ति ॥

१-१ यदेव-स्या० । २-२ सुखावहो-सी०, रो० । ३ अदङ्गही-सी०; अदङ्गहि-स्या०, अदङ्गही ति-रो० । ४ व्यग्घस्स-मी०, रो० । ५ तव इमे-सी०, रो० । ६ हेमजालाभिसञ्छन्न-सी० । ७ मम इमे-सी०, रो० ।

१६४. गिज्जजातकं (१४)

- २७ य नु गिज्जो योजनयत्त, कुणपानि अबेक्खति ।
कस्मा जालं च पायं च, आसज्जा पि न बुज्झमि^१ ॥
- २८ यदा पराभवो होति, पासां जीवितसङ्ख्ये ।
अथ जालं च पायं च, आसज्जा पि न बुज्झती ति ॥

१६५. नकुलजातकं (१५)

- २९ सन्धिं कत्वा अमित्तेन, अण्डजेन जलाबुज ।
विवरिय दाठ सेसि^२, कुतो ते^३ भयमागत ॥
- ३० सङ्केथेव अमित्तस्मि, मित्तस्मि पि न विस्समे ।
अभया भयमुप्पन्न, अपि मूलानि^४ कन्तनी ति^५ ॥

१६६. उपसाळकजातकं^६ (१६)

- ३१ उपसाळकनामानि^६, सहस्सानि चतुदस ।
अस्मि पदेसे दड्डानि, नत्थि लोके अनामत ॥
३२. यम्हि सच्च च धम्मो च, अहिंसा सयमो दमो ।
एत^७ अरिया^८ सेवन्ति, एतु लोके अनामत ति ॥

१६७. समिद्धिजातकं (१७)

- ३३ अभुत्वा भिक्खसि भिक्खु, न हि भुत्वान भिक्खसि ।
भुत्वान भिक्खु भिक्खस्सु, मा त कालो उपच्चगा ॥
- ३४ कालं वोहं न जानामि, छन्नो कालो न दिस्सति ।
तस्मा अभुत्वा भिक्खामि, मा म कालो उपच्चगा ति ॥

१ बुज्झसी-सी० । २ सयसि-सी०, स्या०, रो० । ३ त-सी० । ४-४ मूलनिकन्तती ति-सी० । ५ उपसाळकजातक-सी०, स्या०, उपसाळहजातक-रो० । ६ उपसाळहकनामान-सी०, स्या०, रो० । ७-७ एतदरिया-सी०, स्या०, रो० ।

१६८. सकुणगिघजातकं (१८)

३५. सेनो बलसा पतमानो, लापं गोचरठायिनं^१ ।
 सहसा अजभप्पत्तो व, मरण तेनुपागमि ॥
 ३६. सोह नयेन सम्पन्नो, पेत्तिके गोचरे रतो ।
 अपेतसत्तु मोदामि, सम्पस्स ग्रथमत्तनो ति ॥

१६९. अरकजातकं (१९)

- 5 ३७. यो वे मेत्तेन चित्तेन, सब्बलोकानुकम्पति ।
 उद्ध अधो च तिरिय^२, अप्पमाणेन सब्बसो ॥
 ३८. अप्पमाणं हित चित्त, परिपुण्ण सुभावित ।
 य पमाणकत^३ कम्मं, न त तत्रावसिस्सती ति ॥

१७०. ककण्टकजातकं (२०)

- 10 ३९. नायं पुरे उण्णमति^४, तोरणग्गे ककण्टको ।
 महोसध विजानाहि, केन थद्धो ककण्टको ॥
 ४०. अलद्धपुब्ब लद्धान, अड्डमास ककण्टको ।
 अतिमञ्जति राजान, वेदेह मिथिलग्गह ति ॥
 सन्धववग्गो दुत्तियो ।

तस्सुद्धानं

B 43

15

अथ इन्दसमान सपण्णकुटि,
 सुसिमुत्तम गिज्झ जलाबुजको ।
 उपसाळक भिक्खु सलापवरो,
 अथ मेत्तवरो दसपुण्णमती ति ॥

— ० —

१७१. कल्याणधम्मजातकं (२१)

४१. कल्याणधम्मो ति यदा जनिन्द,
 लोके समञ्ज^५ अनुपापुणाति ।

१ गोचरठायिन—स्या०, रो० । २ तिरिय च—सी०, स्या०, रो० । ३ पमाण कत—
 स्या०, रो० । ४ उण्णमति—स्या० । ५ समञ्जा—सी० ।

- * तस्मा न हिय्येथ^१ नरो मपञ्जो,
हिरिया पि सन्तो धुरमादियन्ति ॥
- ८२ साय समञ्जा इध मज्ज पत्ता,
कल्याणधम्मो ति जनिन्द लोके ।
ताह समेक्ख इध पव्वजिस्स,
न हि मत्थि छन्दो इध कामभोगे ति ॥

5

१७२. ददरजातकं (२२)

- ४३ को नु सदेन महता, अभिनादेति ददर ।
त^२ सीहा नप्पटिनदन्ति^३, को नामेसो मिगाधिभू ॥
- ४४ अधमो मिगजातान, सिङ्गालो^४ तात वस्सति ।
जातिमस्स जिगुच्छन्ता, तुण्ही सीहा समच्छरे ति ॥

10

१७३. मक्कटजातकं (२३)

- ४५ तात माणवको एसो, तालमूल अपस्सितो ।
अगारकञ्चिद अत्थि, हन्द देमस्सगारक ॥
- ४६ मा खो त्व^५ तात पक्कोसि, द्वेसेय्य नो अगारक ।
नेतादिन मुख होति, ब्राह्मणस्स सुसीलिनो ति ॥

B. 44

१७४. दुर्भयमक्कटजातकं (२४)

- ४७ अदम्ह न वारि पहुतरूप^६,
धम्माभित्तस्स पिपासितस्स ।
सो दानि पित्वान^७ किरिङ्करोसि^८
असङ्गमो^९ पापजनेन सेय्यो ॥

15

१ हियेथ—सी० । २ कि—सी०, रो० । ३ नप्पटिनदन्ति—सी०, रो० । ४ सिगालो—सी०, स्या०, रो० । ५ त—सी०, स्या०, रो० । ६ बहूतरूप—स्या०, बहुतरूप—रो० । ७ पीत्वान—सी०, रो० । ८ किरिकरोसि—सी०, स्या०, रो० । ९ नसङ्गमो—स्या० ।

४८ को ते सुतो वा दिट्ठो वा, सीलवा नाम मर्वकटो ।
इदानि खो त ओहच्छ^१, एसा अस्माक^२ धम्मता ति ॥

१७५. आदिच्चुपट्टानजातकं (२५)

४९ सब्बेसु किर भूतेसु, सन्ति सीलसमाहिता ।
पस्स साखामिग जम्म, आदिच्चमुपतिट्ठति ॥
५० नास्स सील विजानाथ, अनञ्जाय पससथ ।
अग्निहुत्तञ्च उह्व^३, द्वे च^४ भिन्ना कमण्डलू ति ॥

१७६. कळायमुट्ठिजातकं (२६)

५१ बालो वताय दुमसाखगोचरो,
पञ्चा जनिन्द नयिमस्स विज्जति ।
कळायमुट्ठि^५ अवकिरिय केवल,
एकं कळाय पतित गवेसति ॥
५२ एवमेव मय राज, ये चञ्जे अतिलोभिनो ।
अप्पेन बहु^६ जिय्याम^७, कळायेनेव वानरो ति ॥

१७७. तिन्दुकजातकं (२७)

५३. धनुहत्थकलापेहि, नेत्ति सवरधारिभि ।
समन्ता परिकिण्णम्ह^८, कथ मोक्खो भविस्सति ॥
५४ अप्पेव बहुकिच्चान, अत्थो जायेथ^९ कोचि नं ।
अत्थि रुक्खस्म अच्छिन्न, खज्जथञ्जेव^{१०} तिन्दुक ति ॥

१७८. कच्छपजातकं (२८)

५५ जनित्त मे भवित्त मे, इति पङ्के अवस्सयि ।
त मं पङ्को अज्झभवि^{११}, यथा दुब्बलक तथा ।
त त वदामि भग्गव, सुणोहि वचन मम ॥

१ ऊह्व-सी०, रो०, ओह्व-स्या० । २ अम्हाक-रो० । ३ ऊह्व-सी०,
ऊह्व-स्या०, ऊह्वन्ति-रो० । ४ तेन-रो० । ५ कळायमुट्ठि-रो० । ६ बहु-सी० ।
७ जेय्याम-स्या० । ८ परिकिण्णम्हा-सी०, स्या०, रो० । ९ जायेथ-सी० । १०
खज्जतञ्जेव-सी०, स्या०, खज्जतञ्जेव-रो० । ११ अज्झभव-सी०, अज्झोभव-रो० ।

५६. गामे वा यदि वा रञ्जे, सुख यत्राधिगच्छति ।
तं जनित्तं^१ भवित्त च, पुरिसस्स पजानतो ।
यम्हि जीवे तम्हि गच्छे, न निकेतहतो सिया ति ॥

१७९. सतधम्मजातकं (२९)

५७. त च अप्प च उच्छिद्दु, तं च किच्छेन नो अदा ।
सोहं ब्राह्मणजातिको, य भुत्तं तं पि उगत ॥
५८. एव धम्म निरकत्वा, यो अधम्मेन जीवति ।
सतधम्मो व लाभेन, लद्धेन^२ पि^३ न नन्दती ति ॥

5

B. 46

१८०. दुद्दजातकं (३०)

५९. दुद्द ददमानान, दुक्करं कम्म कुब्बत ।
असन्तो नानुकुब्बन्ति, सत धम्मो दुरन्नयो ॥
६०. तस्मा सत च असत^३, नाना होति इतो गति ।
असन्तो निरय यन्ति, सन्तो सग्गपरायणा ति ॥
कल्याणवग्गो ततियो ।

10

तस्सुद्धानं

सुसमञ्जमिगाधिभू माणवको,
वारिपहूतरूपादिच्चुपट्टाना ।
सकळायसतिन्दुकपङ्क पुन,
सतधम्म सुदुद्दकेन दसा ति ॥

15

१८१. असदिसजातकं (३१)

६१. धनुग्गहो असदिसो, राजपुत्तो महब्बलो ।
दूरेपाती अक्खणवेधी, महाकायप्पदालनो ॥
६२. सब्बामित्ते रण कत्वा, न च कच्चि^४ विहेठयि ।
भातर सोत्थि कत्वान, सयम^५ अज्झुपागमी ति ॥

१ जनित्त-स्या० । २-२ लद्धेनापि-स्या० । ३ असतञ्च-सी०, स्या०, रो० ।

४ किञ्चि-सी०, स्या०, रो० । ५ सञ्जम-सी०, स्या०, रो० ।

१८२. सङ्गामावचरजातकं (३२)

B 47

६३. सङ्गामावचरो सूरौ, बलवा इति विस्सुतो ।
 किं नु तोरणमासज्ज, पटिक्कमसि कुञ्जर ॥
 ६४ ओमद् खिप्प पलिव^१, एमिकानि च ग्रब्बह^२ ।
 तोरणानि च^३ महित्वा^३, खिप्प पविम कुञ्जरा ति ॥

१८३. वालोदकजातकं^४ (३३)

5

- ६५ वालोदक अप्परस निहीनं,
 पित्वा^५ मदो जायति गद्रभान ।
 इमं च पित्वान रस पणीत,
 मदो न सञ्जायति सिन्धवान ॥
 ६६ अप्प पिवित्वान निहीनजच्चो,
 सो मज्जतो^६ तेन जनिन्द पुट्ठो^७ ।
 धोरय्हसीली च कुलम्हि जातो,
 न मज्जती अग्गरस पिवित्वा ति ॥

10

१८४. गिरिदत्तजातकं^८ (३४)

15

६७. दूसितो गिरिदत्तेन, हयो सामस्स पण्डवो ।
 पोराण पकति हित्वा, तस्सेवानुविधिय्यति^९ ॥
 ६८ सचे च^{१०} तनुजो पोसो, सिखराकारकप्पितो^{११} ।
 ग्रानने न^{१२} गहेत्वान, मण्डले परिवत्तये ।
 खिप्पमेव पहन्त्वान^{१३}, तस्सेवानुविधिय्यती ति ॥

१८५. अनभिरतिजातकं (३५)

B 48

- ६९ यथोदके आविले अप्पसन्ने,
 न पस्सति सिप्पिकसम्बुक^{१४} च^{१५} ।

१. पलीघ-स्या० । २ उब्बह-स्या० । ३-३ पमहित्वा-सी०, रो० । ४ वालो-
 दकजातक-सी० । ५ पीत्वा-सी०, रो० । ६ मज्जति-सी० । ७ पुट्ठो-सी०, स्या० ।
 ८ गिरिदत्तजातक-रो० । ९ तस्सेव अनुविधीयती ति-सी०, रो० । १० व-सी०, रो० ।
 ११ सिङ्गाराकारकप्पितो-स्या० । १२ त-सी०, स्या०, रो० । १३ पहत्त्वान-सी०,
 रो० । १४. सिम्पिकसम्बुक-सी० । १५ रो० पोत्यके नत्थि ।

सक्खर वालुक मच्छगुम्ब,
एव आविलम्हि^१ चित्ते ।
न^२ पस्सति अत्तदत्थ परत्थ ॥

७० यथोदके अच्छे विण्णमन्ने,
सो पस्सति मिण्णिकमम्बुक च ।

5

सक्खर वालुक मच्छगुम्ब,
एव अनाविलम्हि चित्ते ।
सो पस्सति अत्तदत्थ परत्थ ति ॥

१८६. दधिवाहनजातकं (३६)

७१ वण्णगन्धरसूपेतो, अम्बोयं अहुवा पुरे ।
तमेव पूजं लभमानो, केनम्बो कटुकप्फलो ॥
७२ पुचिमन्दपरिवारो, अम्बो ते दधिवाहन ।
मूल मूलेन ससट्ठ, साखा^३ साखा^३ निसेवरे ।
असातसन्निवासेन^४, तेनम्बो कटुकप्फलो ति ॥

10

१८७. चतुमट्टजातकं (३७)

७३. उच्चे विटभिमारुह, मन्तयव्हो रहोगता ।
नीचे ओरुह मन्तव्हो, मिगराजा पि सोस्सति ॥
७४. य सुवण्णो^५ सुवण्णेन, देवो देवेन मन्तये ।
किं तेत्थ^६ चतुमट्टस्स, विल पविम जम्बुका ति ॥

15

१८८. सीहकोत्थुजानकं^७ (३८)

७५. सीहडगुली सीहनखो, सीहपादपतिट्ठितो ।
सो सीहो सीहसङ्घम्हि, एको नदति अञ्जथा ॥

B 49

१ आविलेहि-सी० । २ न सो-स्या० । ३-३ साखा साख-स्या० । ४
असतसन्निवासेन-रो० । ५ सुवण्णो-सी०, स्या०, रो० । ६ तत्थ-स्या०, रो० । ७.
सीहकोत्थुकजानक-सी०, स्या०, सीहकोट्ठुकजानक-रो० ।

७६ मा त्वं नदि राजपुत्त, अप्ससहो वने वस ।
सरेन खो त जानेय्युं, न हिते पेतिको सरो ति ॥

१८९. सीहचम्मजातकं (३९)

७७. नेत सीहस्स नदित, न ब्यग्घस्स न दीपिनो ।
पारुतो सोहचम्मेन, जम्मो नदति गद्रभो ॥
७८. चिरं पि खो त खादेय्य, गद्रभो हरित यव ।
पारुतो सीहचम्मेन, रवमानो व^१ दूसयी ति ॥

१९०. सीलानिसंसजातकं (४०)

७९. पस्स सद्धाय सीलस्स, चागस्स च अय फलं ।
नागो नावाय वण्णेन, सद्ध वहतुपासकं ॥
८०. सन्धिरेव समासेथ, सन्धि कुब्बेथ सन्थव ।
सतं हि सन्निवासेन, सोत्थि गच्छति न्हापितो^२ ति ॥
असदिसवग्गो चतुत्थो ।

तस्सुद्धानं

धनुग्गहकुञ्जरअप्परसो,
गिरिदत्तमनाविलचित्तवर ।
दधिवाहनजम्बूकसीहनखो,
हरितयव नागवरेन दसा ति ॥

१९१. रुहकजातकं (४१)

८१ अपि^३ रुहक छिन्ना पि, जिया सन्धीयते^४ पुन ।
सन्धीयस्स पुराणिया, मा कोधस्स वस गमि ॥
८२. विज्जमानेसु^५ वाकेसु^६, विज्जमानेसु कारिसु ।
अञ्ज^७ जिय करिस्सामि^८, अलञ्जेव पुराणिया ति ॥

१ च-रो० । २ नहापितो-सी०, रो० । ३ अम्मो-सी०, स्या० । ४. सन्धि-
अयते-स्या०, रो० । ५-५ विज्जमानासु मरुवासु-सी०, मरुद्वासु-रो० । ६-६. अञ्ज
जिया करिस्साम-सी०, अञ्ज जिय करिस्साम-रो० ।

१९२. सिरिकाळकण्णिजातकं (४२)

- ८३ इत्थी सिया रूपवती, सा च सीलवती सिया ।
 पुरिसो त न इच्छेय्य, सदहासि महोसध ॥
- ८४ सदहामि महाराज, पुरिसो दुव्वभगो^१ सिया ।
 सिरि च काळकण्णी च, न समेन्ती कुदाचन ति ॥

१९३. चूलपदुमजातकं^२ (४३)

८५. अयमेव सा अहमपि^३ सो अनञ्जो, 5
 अयमेव सो हत्थच्छिन्नो अनञ्जो ।
 यमाह कोमारपती^४ मम ति,
 वज्जित्थियो नत्थि इत्थीमु सच्च ॥
८६. इम च जम्म मुसलेन हत्त्वा,
 लुद्ध छव परदारूपसेवि । 10
 इमिस्सा च न पापपत्तिव्वताय,
 जीवन्तिया छिन्दथ कण्णनास ति ॥

१९४. मणिचोरजातकं (४४)

- ८७ न सन्ति देवा पवसन्ति नून, B 51
 न हि नून सन्ति इध लोकपाला ।
 सहसा करोन्तानमसञ्जतान,
 न हि नून मन्ती^५ पट्टिमेधितारो ॥ 15
- ८८ अकाले वस्सती^६ तम्म, काले तस्स न वस्सति ।
 सग्गा च चवनि ठाना, ननु सो तावता हतो ति ॥

१९५. पञ्चतूपत्थरजातकं (४५)

- ८९ पञ्चतूपत्थरे रम्मे, जाता पोक्खरणी सिवा ।
 त सिङ्गालो अपापायि^७, जानं सीहेन रक्खित ॥ 20

१ दुव्वभगो-सी० । २ चूलपदुमजातक-सी०, स्या० । ३ अहमपि-सी०, स्या०, रो० । ४ कोमारपतिको-स्या० । ५ सन्ति-सी०, स्या०, रो० । ६ वस्सति-सी०, रो० । ७ अपापासि-सी०, स्या०, रो० ।

६० पिवन्ति^१ चे^१ महाराज, सापदानि महानदि ।
न तेन अनदी होति, खमस्सु यदि ते पिया ति ॥

१९६. बलाहकस्सजातकं^३ (४६)

६१ ये न काहन्ति ओवादं, नरा बुद्धेन देसित ।
व्यसन ते गमिस्सन्ति, रक्खसीहिव वाणिजा ॥
६२. ये च काहन्ति ओवादं, नरा बुद्धेन देसित ।
सोत्थि पार गमिस्सन्ति, बलाहेनेव^३ वाणिजा ति ॥

१९७. मित्तामित्तजातकं (४७)

६३ न न उम्हयते दिस्वा, न च न पटिनन्दति ।
चक्खूनि चस्स न ददाति, पटिलोम च वत्तति ॥
६४. एते भवन्ति^३ आकारा, अमित्तस्मि पतिट्ठिता ।
येहि अमित्त जानेय्य, दिस्वा^३ सुत्वा च पण्डितो ति ॥

१९८. राधजातकं (४८)

६५ पवासा आगतो तात, इदानि नच्चिरागतो ।
कच्चिन्नु तात ते माता, न अञ्जमुपसेवति ॥
६६ न खो पनेत सुभण, गिर सच्चुपसहित ।
मयेथ पोढुपादो व, मुम्मुरे^६ उपकूथितो^७ ति ॥

१९९. गहपतिजातकं (४९)

६७ उभयं मे न खमति, उभय मे न रुच्चति ।
याचायं कोट्टमोतिण्णा, नादस्^८ इति भासति ॥

१-१ पिवन्ति वे-सी०, पिवन्ति व-रो० । २ बालाहकस्सजातक-सी०, बलाहक-
जातक-रो० । ३ बालाहेनेव-सी०, रो० । ४ भमन्ति-सी० । ५ दिस्वा च-रो० ।
६ मुम्मुरे-स्या० । ७ उपकूथितो-सी०, स्या०, रो० । ८ न दस्स-सी०, स्या०, रो० ।

६८ त त गामपति ब्रूमि, कदरे अप्पस्मि^१ जीविते ।
 द्वे मासे सङ्गर^२ कत्वा^३, मस जरग्गव किसं ।
 अप्पत्तकाले चोदेसि, त पि मय्ह न रुच्चती ति ॥

२००. साधुसीलजातकं (५०)

६९ सरीरदव्य^३ वुड्डव्य^३, सोजच्चं साधुसीलिय ।
 ब्राह्मण तेव पुच्छाम, कन्नु तेस वनिम्हसे^४ ॥ 5
 १०० अत्थो अत्थि सरीरस्मि, वुड्डव्यस्स नमो करे ।
 अत्थो अत्थि मुजातस्मि, सील अस्माक रुच्चती ति ॥
 रुहकवगो पञ्चमो ।

तस्सुद्धानं

अपिरुहकरूपवतीमुसलो,
 पवसन्ति सपञ्चमपोक्खरणी ।
 अथ मुत्तिमवाणिज उम्हयते,
 चिरआगतकोट्टुसरीर दसा ति ॥

B. 53

10

—०—

२०१. बन्धनागारजातकं (५१)

१०१ न तं दळ्ह बन्धनमाहु धीरा,
 यदायस दारुजपब्बजञ्च^५ ।
 सारत्तरत्ता मणिकुण्डलेसु,
 पुत्तेसु दारेसु च या अपेक्खा ॥
 १०२. एत दळ्ह बन्धनमाहु धीरा,
 ओहारिनं सिथिल^६ दुप्पमुञ्च ।
 एतं पि छेत्वान वजन्ति धीरा,
 अनपेक्खिनो काममुखं पहाया ति ॥

15

१ अप्पस्मि—सी०, स्या०, रो० । २-२ कार कत्वा—सी०, रो० । ३-३. सरीरदव्य वड्डव्य—सी०, रो० । ४ वणिम्हसे—सी०, रो० । ५ दारुज पब्बजञ्च—सी०, रो० । ६ सिथिल—म० ।

२०२. केळिसीलजातकं (५२)

- १०३ हसा कोञ्चा मयूरा च, हत्थयो^१ पसदा मिगा ।
 सब्बे सीहस्स भायन्ति, नत्थि कायस्मि^२ तुल्यता ॥
- १०४ एवमेव मनुस्सेसु, दहरो चे पि पञ्जवा ।
 सो हि तत्थ महा होति, नेव बालो सरीरवा ति ॥

२०३. खण्डजातकं^३ (५३)

- 5 १०५ विरूपक्खेहि मे मेत्त, मेत्त एरापथेहि मे ।
 छब्बापुत्तेहि मे मेत्त, मेत्त कण्हागेतमकेहि च ॥
- B. 54 १०६ अपादकेहि मे मेत्त, मेत्तं द्विपादकेहि^४ मे ।
 चतुप्पदेहि मे मेत्तं, मेत्त बहुप्पदेहि मे ॥
 मा म अपादको हिसि, मा म हिसि द्विपादको ।
 10 मा म चतुप्पदो हिसि, मा म हिसि बहुप्पदो ॥
 सब्बे सत्ता सब्बे पाणा, सब्बे भूता च केवला ।
 सब्बे भद्रानि पस्सन्तु, मा कञ्चि^५ पापमागमा ॥
- १०६ अप्पमाणो बुद्धो, अप्पमाणो धम्मो ।
 अप्पमाणो सङ्खो, पमाणवन्तानि सरीसपानि^६ ॥
- 15 अहिविच्छिक्कसतपदीउण्णनाभिसरबूमूसिका ।
 कता मे रक्खा कता मे परित्ता,
 पटिक्कमन्तु भूतानि ।
 सोह नमो भगवतो,
 नमो सत्तन्त्रं सम्मासम्बुद्धान ति ॥

२०४. वीरकजातकं (५४)

- 20 १०७. अपि वीरक पस्सेसि, सकुण मञ्जुभाणकं ।
 मयूरगीवसङ्कासं, पति^७ मय्ह सविट्ठक ॥

१ हत्थिनो-सी०, हत्थियो-स्या०, रो० । २ कायस्मि-सी० । ३ खन्धवत्त-
 जातक-सी०, रो०, खन्धपरित्त जातक-स्या० । ४ दिपादकेहि-सी०, स्या०, रो० ।
 ५ किञ्चि-स्या० । ६ सिरिसपानि-सी०, स्या०, रो० । ७ पति-सी० ।

१०८. उदकथलचरस्स पक्खिनो,
निच्चं आमकमच्छभोजिनो ।
तस्सानुकरं सविट्ठको,
सेवाले^१ पलिगुण्ठितो मतो ति ॥

२०५. गङ्गेय्यजातकं (५५)

१०९ सोभति^३ मच्छो^३ गङ्गेय्यो^३, अथो सोभति^३ यामुनो^३ । 5
चतुप्पदोयं^५ पुरिसो, निग्रोधपरिमण्डलो ।
ईसकायतगीवो च, सब्बेव अतिरोचति ॥
११०. यं पुच्छितो न तं अक्खासि^६, अञ्ज अक्खासि^६ पुच्छितो । B. 55
अत्तप्पसंसको पोसो, नाय अस्माक रुच्चती ति ॥

२०६. कुरुङ्गमिगजातकं (५६)

१११ इङ्ग वद्धमयं^७ पासं, छिन्द दन्तेहि कच्छप । 10
अहं तथा करिस्सामि, यथा नेहितु लुट्ठको ॥
११२ कच्छपो पाविसी वारि, कुरुङ्गो पाविसी वनं ।
सतपत्तो दुमग्गम्हा^९, दूरे पुत्ते अपानयी ति ॥

२०७. अस्सकजातकं (५७)

११३. अयमस्सकराजेन, देसो विचरितो मया ।
अनुकामय कामेन^{१०}, पियेन पतिना सह ॥ 15
११४. नवेन सुखदुक्खेन, पोराणं अपिधीयति^{११} ।
तस्मा अस्सकरञ्चा व, कीटो पियतरो ममा^{१२} ति ॥

१ सेवालेहि-स्या० । २ सोभन्ति-स्या०, रो० । ३-३ मच्छा गङ्गेय्या-स्या०, रो० । ४-४ सोभन्ति यामुना-स्या०, रो० । ५ चतुप्पदाय-सी०, स्या०, रो० । ६ अक्खा-सी०, स्या०, रो० । ७ अक्खाति-स्या०, रो० । ८ वद्धमय-म० । ९ दुमग्गम्हा-सी० । १० अनुकामयानुकामेन-सी०, रो० । ११ अपिधीयति-सी०, रो०, अपिथिय्यति-स्या० । १२-१२. ममन्ति-सी०, स्या०, रो० ।

२०८. सुसुमारजातकं^१ (५८)

११५. अल^१ मेतेहि^१ अम्बेहि, जम्बूहि पनसेहि च ।
 यानि पार समुद्दस्स, वरं मय्हं उदुम्बरो ॥
 ११६ महती वत ते बोन्दि, न च पञ्जा तद्वपिका ।
 सुसुमार^२ वञ्चितो मेसि, गच्छ दानि यथासुख ति ॥

२०९. कुक्कुटजातकं (५९)

B 56 5

- ११७ दिट्ठा मया वने रुक्खा, अस्सकण्णा विभीटका^३ ।
 न तानि एव सक्कन्ति, यथा त्व रुक्ख^४ सक्कसि ॥
 ११८ पुराणकुक्कुटो अय, भेत्वा पञ्जरमागतो ।
 कुसलो वाळपासान, अपक्कमति भासती ति ॥

२१०. कन्दगलकजातकं^६ (६०)

10

- ११९ अम्भो को नामय रुक्खो, सिन्नपत्तो^७ सकण्टको ।
 यत्थ एकप्पहारेन, उत्तमङ्ग विभिज्जित^८ ॥
 १२० अचरि^९ वताय^९ वितुद वनानि, कटुङ्गरुक्खेसु असारकेसु ।
 अथासदा खदिर जातसार, यत्थविभदा गरुळो उत्तमङ्ग ति ॥
 नतदब्बहवग्गो छट्ठो ।

तस्सुद्धानं

दळ्ळहवन्धन हंसवरो च पुन,
 विरूपक्खसविट्ठकमच्छवरो^{१०} ।

15

सकुरुङ्गसअस्सकअम्बवरो,
 पुन कुक्कुटको गरुळेन दसा ति ॥

—०—

१-१ अलमेतेहि-सी०, स्या०, रो० । २ सुसुमार-सी०, स्या०, रो० । ३ कक्कर-जातक-सी०, स्या०, रो० । ४ विभेदका-स्या० । ५ रुक्ख-स्या० । ६ कन्दगळक जातक-सी० । ७ सीनपत्तो-सी०, सीतप्पत्तो-रो० । ८ विसाट्ठि-सी०, स्या०, रो० । ९-९ अचरि० सी०, अचारुताय-रो० । १० विरूपक्खसिविट्ठकमच्छवरो-सी० ।

२११. सोमदत्तजातकं (६१)

१२१ अकासि योग्ग धुवमप्पमत्तो,
सवच्छर बीरणथम्भकस्मि ।
व्याकासि^१ सञ्ज^२ परिसं विगय्ह,
न निय्यमो तायति अप्पपञ्जं ॥

१२२ द्वय याचनको तात, सोमदत्त निगच्छति ।
अलाभं धनलाभं वा^३, एवं धम्मा हि याचना ति ॥

5 B 57

२१२. उच्छिट्ठभत्तजातकं (६२)

१२३ अञ्जो उपरिमो वण्णो, अञ्जो वण्णो च^४ हेट्ठिमो ।
ब्राह्मणी त्वेव पुच्छामि, किं हेट्ठा किं च उप्परि^५ ॥
१२४ अहं नटोस्मि भट्ठन्ते, भिक्खकोस्मि इधागतो ।
अयं हि कोट्ठमोतिण्णो, अयं सो यं गवेससी ति ॥

10

२१३. भरुजातकं^६ (६३)

१२५ इसीनमन्तरं कत्वा, भरुराजा ति मे सुतं ।
उच्छिन्नो सह रट्ठेहि^७, सराजा विभवङ्गतो ॥
१२६ तस्मा हि छन्दागमन, नप्पससन्ति पण्डिता ।
अदुट्ठचित्तो भासेय्य, गिर सच्चुपसहित ति ॥

२१४. पुण्णनदीजातकं (६४)

१२७ पुण्ण नदि येन च पेय्यमाहु,
जात यव येन च गुय्हमाहु ।
दूर गत येन च अव्हयन्ति,
सो त्यागतो^८ हन्द च भुञ्ज ब्राह्मण^९ ॥

15

१ व्याकासि-सी०, रो० । २ अञ्ज-स्या० । ३ च-सी०, रो० । ४ व-
सी० । ५ ऊपरि-रो० । ६ भरुराजातक-स्या० । ७ रट्ठेन-सी०, रो० । ८
त्यागतो-स्या० । ९ ब्राह्मणाति-रो० ।

१२८. यतो मं सरती राजा, वायसं पि पहेतवे ।
हंसा कोञ्चा मयूरा च, असतीयेव पापिया ति ॥

२१५. कच्छपजातकं (६५)

B 58

१२९. अवधी वत अत्तान, कच्छपो^१ व्याहर गिरं^२ ।
सुग्गहीतस्मि कट्ठस्मि, वाचाय सकियावधि ॥

5

१३०. एत पि दिस्वा नरवीरियसेट्ठ^३,
वाचं पमुञ्चे कुसलं नातिवेल ।
पस्ससि बहुभाणेन, कच्छपं व्यसन^४ गतं ति ॥

२१६. मच्छजातकं (६६)

१३१. न मायमग्गि तपति, न सूलो साधुतच्छित्तो ।
य च मं मञ्जते^५ मच्छी, अञ्जं सो रतिया गतो ॥
१३२. सो मं दहति रागग्गि, चित्त चूपतपेति म ।
जालिनो मुञ्चथायिरा मं, न कामे हञ्जते क्वची ति ॥

10

२१७. सेग्गुजातकं (६७)

१३३. सब्बो लोको अत्तमनो अहोसि,
अकोविदा गामधम्मस्स सेग्गु ।
कोमारि को नाम तवज्जधम्मो,
यं त्वं गहिता पवने परोदसि ॥
१३४. यो दुक्खफुट्ठाय भवेय्य ताणं,
सो मे पिता दुब्भि^६ वने करोति ।
सा कस्स कन्दाभि वनस्स मज्झे,
यो तायिता सो सहसं^७ करोती ति ॥

15

१-१. कच्छपो व्याहरगिर-सी० रो०, कच्छपो व पव्याहर-स्या० । २. नरवीरिय-
सेट्ठ-म०; नरवीरसेट्ठ-स्या० । ३. व्यसन-सी०, रो० । ४. मञ्जति-सी०,
मञ्जती-रो० । ५. दुब्भि-सी०, रो० । ६. सहसा-सी०, स्या०, रो० ।

२१८. कूटवाणिजजातकं (६८)

- १३५ सठस्स साठेय्यमिदं सुचिन्तित,
पच्चोद्धित पटिकूटस्स कूटं ।
फालञ्चे खादेय्यु^१ मूसिका,
कस्मा कुमार कुलला न^२ हरेय्यु ॥
- १३६ कूटस्स हि सन्ति कूटकूटा,
भवति^३ चा पि^३ निकतिनो निकत्या ।
देहि पुत्तनट्ट फालनट्टस्स फाल,
मा ते पुत्तमहासि फालनट्टो ति ॥

B 59

5

२१९. गरहितजातकं (६९)

- १३७ हिरञ्ज मे सुवण्ण मे, एसा रत्ति दिवा कथा ।
दुम्मेधानं मनुस्सान, अरियधम्म अपस्सतं ॥
१३८. द्वे द्वे गहपतयो गेहे, एको तत्थ अमस्सुको ।
लम्बत्थनो वेणिकतो, अथो अङ्कितकण्णको ।
कीतो धनेन बहुना, सो त वितुदते जनं ति ॥

10

२२०. धम्मधजजातकं^४ (७०)

- १३९ सुख जीवितरूपोसि, रट्ठा विवनमागतो ।
सो^५ एकको^५ रुक्खमूले, कपणो विय ज्ञायसि ॥
१४०. सुख जीवितरूपोस्मि, रट्ठा विवनमागतो ।
सो एकको रुक्खमूले, कपणो विय ज्ञायामि ।
सत धम्मं अनुस्सर ति ॥

15

वीरणथम्भवगो सत्तमो ।

तस्सुद्धानं

अथ बीरणथम्भवरो च नटो,
भरुराजवरुत्तमपुण्णनदी ।

B. 60

20

१ अदेय्यु—सी०, रो० । २ नो—सी०, स्या०, रो० । ३-३ भवत्तिपरो—स्या० ।

४ धम्मद्वजजातक—सी०, स्या०, रो० । ५-५ अरञ्जस्मि—सी०, स्या०, रो० ।

बहुभाणि अग्निपवने मूसिका,
सहलम्बत्थनो कपणेन^१ दसा ति^१ ॥

— ० —

२२१. कासावजातकं (७१)

- १४१ अनिक्कसावो कासाव, यो वत्थ परिदहिस्सति^३ ।
अपेतो दमसच्चेन, न सो कासावमरहति ॥
१४२. यो च वन्तकसावस्स, सीलेसु सुसमाहितो ।
उपेतो दमसच्चेन, स वे कासावमरहती ति ॥

२२२. चूलनन्दियजातकं^३ (७२)

- १४३ इद तदाचरियवचो, पारासरियो यदब्रवि ।
मासु त्व अकरि^३ पापं, यं त्व पच्छा कत तपे ॥
- १४४ यानि करोति पुरिसो, तानि अत्तनि पस्सति ।
कल्याणकारी कल्याण, पापकारी च पापक ।
यादिस वपते बीज, तादिस हरते फल ति ॥

२२३. पुटभत्तजातकं (७३)

- १४५ नमे नमन्तस्स भजे भजन्त,
किच्चानुकुब्बस्स करेय्य किच्च ।
नानत्थकामस्स करेय्य अत्थ,
असम्भजन्त पि न सम्भजेय्य ॥
- १४६ चजे चजन्त वनथ न कयिरा,
अपेतचित्तेन न सम्भजेय्य ।
दिजो दुमं खीणफल^४ ति^४ अत्वा,
अञ्ज समेक्खेय्य महा हि लोको ति ॥

१-१ कपणे दस - सी० । २ परिदहेस्सति - सी०, रो० । ३ चुल्लनन्दियजातक - सी०,
स्या० । ४ अकरा - सी०, रो० ५-५ खीणफल व - स्या० ।

२२४. कुम्भीलजातकं^१ (७४)

- १४७ यस्सेते चतुरो धम्मा, वानरिन्द यथा तव ।
 सच्च धम्मो धिति चागो, दिट्ठ सो अतिवत्तति ॥
१४८. यस्स^२ चेते^३ न विज्जन्ति, गुणा परमभट्टका ।
 सच्च धम्मो धिति चागो, दिट्ठ सो नातिवत्तती ति ॥

२२५. खन्तिवण्णजातकं^३ (७५)

- १४९ अत्थि मे पुरिसो देव, सब्बकिच्चेसु व्यावटो^४ । 5
 तस्स चेकोपराधत्थि, तत्थ त्व किन्ति मञ्जसि ॥
- १५० अम्हाकम्पत्थि^५ पुरिसो, एदिसो इध विज्जति ।
 दुल्लभो अङ्गसम्पन्नो, खन्तिरस्माक रुच्चती ति ॥

२२६. कोसियजातकं (७६)

- १५१ काले निक्खमना साधु, नाकाले साधु निक्खमो ।
 अकालेन हि निक्खम्म, एकक पि बहुज्जनो^६ । 10
 न किञ्चि अत्थं जोतेति^७, धङ्कसेना व कोसिय ॥
१५२. धीरो च विधिविधानञ्जू, परेस विवरानुगू^८ ।
 सब्बामित्ते वसीक्त्वा, कोसियो व सुखी सिया ति ॥

२२७. गूथपाणजातकं^९ (७७)

१५३. सूरु सूरुन सङ्गम्म, विक्कन्तेन पहारिना । P. 62
 एहि नाग निवत्तस्सु, कि नु भीतो पलायसि । 15
 पस्सन्तु अङ्गमगधा, मम तुय्ह च विक्कमं ॥
१५४. न त पादा वधिस्सामि, न दन्तेहि न सोण्डिया ।
 मीळहेन त वधिस्सामि, पूति हञ्जतु पूतिना ति ॥

१ कुम्भीलजातक-म० । २-२ यस्स ते च-रो० । ३ खन्तिवण्णजातक-
 सी०, स्या०, रो० । ४ व्यावटो-सी०, रो० । ५ अम्हाक अत्थि-स्या०, अम्हाक च
 अत्थि-रो० । ६ बहुजनो-सी०, रो० । ७ जातेति-स्या० । ८ विवरन्तगू-सी०,
 रो० । ९ गूथपाणजातक-सी०, स्या० ।

२२८. कामनीतजातकं (७८)

१५५. तयो गिरि अन्तरं कामयामि,
 पञ्चाला कुरयो^१ केकके^२ च ।
 ततुत्तरि ब्राह्मण कामयामि,
 तिकिच्छ मं ब्राह्मण कामनीतं ॥
१५६. कण्हाहिदटुस्स^३ करोन्ति हेके,
 अमनुस्सपविटुस्स^४ करोन्ति पण्डिता ।
 न कामनीतस्स करोति कोचि,
 ओक्कन्तसुक्कस्स हि का तिकिच्छा ति ॥

२२९. पलायितजातकं (७९)

१५७. गजग्गमेघेहि^५ ह्यग्गमालिभि^६,
 रथूमिजातेहि^७ सराभिवस्सेभि^८ ।
 थरुग्गहावटु^९ दळ्हप्पहारिभि^{१०},
 परिवारिता तक्कसिला समन्ततो ॥
१५८. अभिधावथ^{११} चूपधावथ च,
 विविधा विनादिता वदन्तिभि ।
 वत्ततज्ज तुमुलो घोसो यथा,
 विज्जुलता जलधरस्स गज्जतो ति^{१२} ॥

२३०. दुतियपलायितजातकं (८०)

१५९. धजमपरिमितं अनन्तपारं,
 दुप्पसहं धङ्गेहि सागरं^{१३} व^{१४} ।

१. कुरयो-सी० । २. केकके-सी० । ३. कण्हाभिदटुस्स-सी० । ४. अमनुस्स-
 वटुस्स-सी०, रो०, मनुस्सविटुस्स स्या० । ५. पलायितजातक-सी०, स्या०, रो० ।
 ६. गजग्गमेघेभि-स्या० । ७. ह्यग्गमालिहि-सी०, रो० । ८. रथूमिजातेभि-स्या० । ९.
 सराभिवस्सेभि-स्या०, ० वस्सेहि-सी०, रो० । १०. धनुग्गहावटु-स्या० । ११. दळ्हप्पहा-
 रिहि-सी०, रो० । १२-१३. अभिधावथा च पतथा च, विविधविनादिता च दन्तिहि । वत्ततज्ज
 तुमुलो घोसो यथा, विज्जुता जलधरस्स गज्जतोति-सी०, रो० । १३-१४. सागरमिव-सी०,
 स्या०, रो० ।

गिरिमिव अनिलेन दुप्पसहो^१,
दुप्पसहो अहमज्ज तादिसेन ॥

१६०. मा बालियं विलपि^२ न हिस्स तादिसं,
विड्य्हसे^३ न हि लभसे निसेधकं ।
आसज्जसि गजमिव एकचारिनं,
यो^४ तं पदा^५ नळमिव पोथयिस्सती ति ॥

5

कासाववग्गो अट्टमो ।

तस्सुद्धानं
वरवत्थवचो दुमखीणफलं,
चतुरोधम्मवरं पुरिसुत्तम ।
धङ्कमगधा च तयोगिरिनाम,
गजग्गवरो धजवरेन दसा ति ॥

10

२३१. उपाहनजातकं (८१)

१६१. यथा पि कीता पुरिसस्सुपाहना,
सुखस्स अत्थाय दुखं उदब्बहे ।
घम्माभितत्ता थलसा पपीळिता,
तस्सेव पादे पुरिसस्स खादरे ॥

B 64

१६२. एवमेव यो दुक्कुलीनो अनरियो,
तम्माक^१ विज्जं च सुतं च आदिय ।
तमेव सो तत्थ सुतेन खादति,
अनरियो वुच्चति दुपाहनूपमो^२ ति ॥

15

२३२. वीणागुणजातकं (८२)

१६३. एकचिन्तितो^३ यमत्थो^४, बालो अपरिणायको ।
न हि खुज्जेन वामेन, भोति सङ्गन्तुमरहसि ॥

20

१ दुप्पसहो—सी०, स्या०, रो० । २ विप्पलपि—सी०, स्या०, रो० । ३ विळ्य्ह-
से—सी०, रो० । ४ सो—सी० । ५ पादा—सी० । ६ तम्हाक—सी०, तुम्हाक—स्या०,
रो० । ७ पानदूपमो—सी०, रो० । ८ वीणागुणजातक—सी०, स्या०, रो० । ९-१० एक-
चिन्तितो व अयमत्थो—सी०, स्या० ।

१६४ पुरिसूसभं मञ्जमाना, अह खुज्जमकामयि ।
सोय सकुटितो सेति, छिन्नतन्ति यथा^१ विणा ति^१ ॥

२३३. विकण्णजातकं^२ (८३)

१६५ काम यहि इच्छसि तेन गच्छ,
विद्धोसि मम्मम्हि विकण्णकेन ।
हतोसि भत्तेन सुवादितेन^३,
लोलो च मच्छे अनुबन्धमानो ॥

5

B 65

१६६ एवं पि लोकाभिस ओपतन्तो,
विहञ्जती चित्तवसानुवत्ती ।
सो हञ्जति आतिसखान मज्झे,
मच्छानुगो सोरिव सुंसुमारो ति ॥

10

२३४. असिताभूजातकं^४ (८४)

१६७ त्वमेव दानिमकर^५, य कामो व्यगमा^६ तयि^६ ।
सोय अप्पटिसन्धिको, खरच्छिन्नं^७ व^७ रेनुक^८ ॥
१६८ अत्रिच्छ^९ अतिलोभेन, अतिलोभमदेन च ।
एवं हायति अत्थम्हा, अह व असिताभुया ति ॥

२३५. वच्छनखजातकं (८५)

15

१६९. सुखा घरा वच्छनख, सहिरञ्जा सभोजना ।
यत्थ भुत्वा पिवित्वा^{१०} च, सयेय्याथ^{११} अनुस्सुको ॥
१७० घरा नानीहमानस्स, घरा नाभणतो मुसा ।
घरा नादिन्नदण्डस्स, परेस अनिकुब्बतो ।
एवं छिद्दं दुरभिसम्भव^{१२}, को घर पटिपज्जती ति ॥

१-१ यथा थुनाति-सी० । २ विण्णकजातक-सी०, स्या०, रो० । ३. सवादितेन-सी०, स्या०, रो० । ४ आसिताभूजातक-सी०, स्या०, रो० । ५ दानि मकरि-स्या० । ६-६ व्यगमातयि-सी०, रो० । ७-७ खराच्छिन्नव-सी०, स्या०, रो० । ८ रेनुक-सी०, रो० । ९ अत्रिच्छा-सी०, स्या०, रो० । १० पीत्वा-सी०, रो० । ११ सयेय्यसि-स्या० । १२. दुरभिसम्भव-सी०, रो० ।

२३६. बकजातकं (८६)

१७१. भट्टको वतय^१ पक्खी, दिजो कुमुदसन्निभो ।
वूपसन्तेहि पक्खेहि, मन्दमन्दो व ज्ञायति ॥
१७२. नास्स सीलं विजानाथ, अनञ्जाय पससथ ।
अम्हे दिजो न पालेति, तेन पक्खी न फन्दती ति ॥

२३७. साकेतजातकं (८७)

१७३. को नु खो भगवा हेतु, एकच्चे इध पुग्गले ।
अतीव हृदयं निब्बाति, चित्तं चापि पसीदति ॥ 5 B 66
१७४. पुब्बेव सन्निवासेन, पच्चुप्पन्नहितेन वा ।
एव तं जायते पेम, उप्पलं व यथोदके ति ॥

२३८. एकपदजातकं (८८)

१७५. इद्ध एकपदं तात, अनेकत्थपदस्सितं^२ ।
किञ्चि सङ्गाहिकं^३ ब्रूसि^४, येनत्थे साधयेमसे^५ ॥ 10
१७६. दक्खेय्येकपदं तात, अनेकत्थपदस्सितं ।
तं च सीलेन सञ्जुत्तं, खन्तिया उपपादितं ।
अल मित्ते सुखापेतु, अमित्तानं दुखाय चा^६ ति ॥

२३९. हरितमण्डूकजातकं (८९)

१७७. आसीविस पि^७ मं सन्तं, पविट्ठ कुमिनामुख ।
रुचते हरितामाता, यं मं खादन्ति मच्छका ॥ 15
१७८. विलुम्पतेव पुरिसो, यावस्स उपकप्पति ।
यदा चञ्जे विलुम्पन्ति, सो विलुत्तो विलुम्पती ति ॥

१ वताय-स्या० । २ अनेकत्थपदनिस्सित-सी०, रो० । ३ सङ्गहित-स्या० ।
४ ब्रूहि-स्या० । ५ सावयामसे-सी० । ६ वा-स्या० । ७ हरितामातजातक-सी०,
स्या०, रो० । ८-८ मम-सी०, रो० ।

२४०. महापिङ्गलजातकं (१०)

१७९. सब्बो जनो हिसितो पिङ्गलेन,
तस्मिं मते पच्चया^१ वेदयन्ति ।
पियो नु ते आसि अकण्हेत्तो,
कस्मा नु त्वं रोदसि द्वारपाल ॥

B 67 5

१८०. न मे पियो आसि अकण्हेत्तो,
भायामि पच्चागमनाय तस्स ।
इतो गतो हिसेय्य मच्चुराजं,
सो हिसितो आनेय्य पुन इध ॥

10

१८१. दड्ढो वाहसहस्सेहि, सित्तो घटसतेहि सो ।
परिक्खता च सा भूमि, मा भायि नागमिस्सती ति ॥
उपाहनवगो नवसो ।

तस्सुद्धानं

वरुपाहनखुज्जविकण्णकको,
असिताभुयपञ्चमवच्छनखो ।
दिजपेमवरुत्तमएकपदं,
कुमिनामुखपिङ्गलकेन दसा ति ॥

— ० —

२४१. सब्बदाठिजातकं^२ (११)

१८२. सिङ्गालो मानथद्धो^३ च^३, परिवारेन अत्थिको ।
पापुणि महति भूमि, राजासि सब्बदाठिनं ॥

15

१८३. एवमेव^४ मनुस्सेसु, यो होति परिवारवा ।
सो हि तत्थ महा होति, सिङ्गालो विय दाठिनं ति ॥

२४२. सुनखजातकं (१२)

१८४. बालो वतायं सुनखो, यो वरत्तं न खादति ।
बन्धना च^५ पमुञ्चेय्य^५, असितो च^६ घरं वजे ॥

20

१. पच्चय-सी०, स्या०, रो० । २. सब्बदाठिजातक-रो० । ३-३. मानथद्धो व-सी०, रो० । ४. एवमेव-रो० । ५-५. बन्धना व पमुञ्चेय्या-सी० । ६. व-सी०, स्या० ।

१८५. अद्वित मे मनस्मिं मे, अथो मे हृदये कत ।
कालं च पटिकङ्कामि, याव पस्सुपत्तु^१ जनो^१ ॥

२४३. गुत्तिलजातकं (१३)

१८६. सत्ततन्ति सुमधुर, रामणेय्य अवाचयि ।
सो म रङ्गम्हि अवेहेति, सरणं^३ मे^३ होहि कोसिय ॥
१८७ अह तं सरण सम्म, अहमाचरियपूजको ।
न तं जयिस्सति सिस्सो, सिस्समाचरिय जेस्ससी ति ॥

२४४. विगतिच्छजातकं^३ (१४)

१८८. य पस्सति न त इच्छति,
यं च न पस्सति तं किरिच्छति^४ ।
मञ्जामि चिर चरिस्सति,
न हि त लच्छति य स^५ इच्छति ॥
१८९. यं लभति न तेन तुस्सति,
यं च^६ पत्थेति लद्धं हीळेति ।
इच्छा हि अनन्तगोचरा,
विगतिच्छान^७ नमो करोमसे ति ॥

२४५. मूलपरियायजातकं (१५)

१९०. कालो घसति भूतानि, सब्बानेव सहत्तना ।
यो च कालघसो भूतो, स भूतपचनि पचि ॥
१९१. बहूनि नरसीसानि, लोमसानि ब्रह्मनि च ।
गीवासु पटिमुक्कानि, कोचिदेवेत्थ कण्णवा ति ॥

१-१ पसुपतुज्जनो-स्या० । २-२ सरणम्मे-सी० । ३ वीतिच्छजातक-रो० ।

४ किरिच्छति-सी०, स्या०, रो० । ५ सो-सी०, स्या०, रो० । ६ सी०, स्या०, रो०
पोत्थकेसु नत्थि । ७ वीतिच्छान-सी०, रो० ।

२४६. बालोवादजातकं^१ (९६)

१९२. हन्त्वा छेत्वा^२ वधित्वा च, देति दान असञ्जतो ।
 एदिस भत्तं भुञ्जमानो^३, स^४ पापमुपलिम्पति^५ ॥
१९३. पुत्तदार पि चे हन्त्वा, देति दान असञ्जतो ।
 भुञ्जमानो पि सप्पञ्जो, न पापमुपलिम्पती ति ॥

B 69

२४७. पादञ्जलीजातकं (९७)

- १९४ अद्धा पादञ्जली सब्बे, पञ्जाय अतिरोचति ।
 तथा हि ओट्टु भञ्जति, उत्तरि नून पस्सति ॥
- १९५ नाय धम्मं अधम्म वा, अत्थानत्थ च बुज्झति ।
 अञ्जत्र ओट्टुनिब्भोगा, नाय जानाति किञ्चन ति ॥

२४८. किंसुकोपमजातकं (९८)

- १९६ सब्बेहि किंसुको दिट्ठो, किं^१ न्वेत्य^२ विचिकिच्छथ ।
 न हि सब्बेसु ठानेसु, सारथी परिपुच्छितो ॥
१९७. एव सब्बेहि ज्ञाणेहि, येस धम्मा अजानिता ।
 ते वे धम्मेसु कङ्खन्ति, किंसुकस्मि व भातरो ति ॥

10

२४९. सालकजातकं (९९)

- १९८ एकपुत्तको भविस्ससि,
 त्व च नो हेस्ससि इस्सरो कुले ।
१९९. ओरोह दुमस्मा सालक,
 एहि दानि घरक^३ वजेमसे ॥
१९९. ननु मं सुहृदयो^४ ति मञ्जसि,
 यं च म हनसि वेळुयट्ठिया ।
 पक्कम्बवने रमामसे,
 गच्छ त्वं घरकं यथासुखं ति ॥

15

20

१ तेलोवादजातक-रो० । २ भत्वा-सी०, रो०, घत्वा-स्या० । ३ भुञ्जमानो पि-स्या० । ४-४ स पापेन उपालिप्पति-सी०, सो पापेन०-रो० । ५-५ किन्वेत्थ-सी०, स्या०, किन्नेत्थ-रो० । ६ घर-रो० । ७ हृदये-सी०, रो० ।

२५०. कपिजातकं (१००)

२००. अय इसी उपसमसयमे रतो,
 स^१ तिद्वृति^१ सिसिरभयेन अद्वितो^३ ।
 हन्द अय पविसतुम अगारक,
 विनेतु सीत दरथ च केवल ॥

B. 70

२०१ नाय इसी उपसमसयमे रतो,
 कपी अय दुमवरसाखगोचरो^३ ।
 सो दूसको रोसको चा पि जम्मो,
 सचे वजेमम्पि^४ दूसेय्यगार^५ ति^६ ॥

5

सिङ्गालवग्गो दसमो ।

तस्सुद्धानं

अथ राजा सिङ्गालवरो सुनखो,
 तथा कोसिय इच्छति कालघसो ।
 अथ दानवरोदु पि सारथिना,
 पुनम्बवन च सिसिरकपि दसा ति ॥

10

अथ वग्गुद्धानं

दळ्हं च वग्ग अपरेन सन्थव,
 कल्याणवग्गासदिसो च रूहक ।
 नतदळ्ह बीरणथम्भकं पुन,
 कासावुपाहनसिङ्गालकेन दसा ति ॥

15

दुकनिपात निद्वित ।

—:०:—

१-१ सन्तिद्वृति-सी०, रो० । २ अद्वितो-स्या० । ३ दुम्बरसाख०-स्या० ।

४. वजे इमम्पि-सी०, स्या०, रो० । ५-५ दूसये घरन्ति-सी०, स्या०, रो० ।

३. तिकनिपातो

२५१. सङ्कप्परागजातकं^१ (१)

B 71

- १ सङ्कप्परागधोतेन, वितक्कनिसितेन च ।
नालङ्कतेन^२ भद्रेन^३, उसुकाराकतेन^४ च ॥
२. न कण्णायतमुत्तेन, ना^५ पि^५ मोरूपसेविना^६ ।
तेनम्हि हृदये विद्धो, सब्बङ्गपरिदाहिना ॥
- ३ आवेधं च न पस्सामि, यतो रुहिरमस्सवे ।
याव अयोनिसो चित्त, सयं मे दुक्खमाभतं ति ॥

5

२५२. तिलमुट्ठिजातकं (२)

४. अज्जा पि मे तं मनसि, य म त्व तिलमुट्ठिया ।
बाहाय^७ म गहेत्वान, लट्ठिया अनुताळयि ॥
- ५ ननु जीविते न रमसि, येनासि ब्राह्मणागतो ।
यं म बाहा गहेत्वान, तिक्खत्तु अनुताळयि^८ ॥
६. अरियो अनरिय कुब्बन्त^९, यो दण्डेन निसेधति ।
सासन^{१०} त^{१०} न तं वेर, इति न पण्डिता विदू ति ॥

10

२५३. मणिकण्ठजातकं (३)

७. ममन्नपान विपुल उळारं,
उप्पज्जतीमस्स मणिस्स हेतु ।
तं ते न दस्सं अतियाचकोसि,
न चा पि ते अस्सममागमिस्सं ॥

15

१. सकप्पजातक-रो० । २. नालङ्कतेन-सी०, नेवालङ्कत-स्या० । ३. भद्रेन-सी०, रो० । ४. न उसुकारकतेन-सी०, स्या०, रो० । ५-५. नपि-सी०, स्या० । ६. मोरूपसेविना-स्या० । ७. बाहाय-स्या० । ८. अनुतालयि-स्या० । ९. कुब्बान-सी०, रो०, कुब्ब-स्या० । १०-१०. सासनत्थ-सी०, रो० ।

८. सुसू यथा सक्खरधोतपाणी^१,
तासेसि म सेलं याचमानो ।
तं ते न दस्सं अतियाचकोसि,
न चा पि ते अस्सममागमिस्सं ॥

B. 72

९. न त याचे यस्स पिय जिगीसे^२,
देस्सो होति अतियाचनाय ।
नागो मणि याचितो ब्राह्मणेन,
अदस्सन येव तदज्झगमा ति ॥

5

२५४. कुण्डककुच्छिसिन्धवजातकं (४)

१०. भुत्वा तिणपरिघास, भुत्वा आचामकुण्डक ।
एतं ते भोजनं आसि, कस्मा दानि न भुञ्जसि ॥
११. यत्थ पोसं न जानन्ति, जातिया विनयेन वा ।
बहुं^३ तत्थ महाब्रम्हे, अपि आचामकुण्डक ॥
१२. त्वं च खो मं पजानासि, यादिसायं ह्युत्तमो ।
जानन्तो जानमागम्म, न ते भक्खामि कुण्डकं ति ॥

10

२५५. सुकजातकं (५)

१३. याव^४ सो मत्तमञ्जासि, भोजनस्मिं विहङ्गमो ।
ताव अद्धानमापादि, मातर च अपोसयि ॥
१४. यतो च खो^५ बहुतर, भोजन अज्झवाहरि^६ ।
ततो तत्थेव ससीदि, अमत्तञ्जू हि सो अहु ॥
१५. तस्मा मत्तञ्जुता साधु, भोजनस्मिं अगिद्धता^७ ।
अमत्तञ्जू हि सीदन्ति, मत्तञ्जू च^८ न सीदरे ति ॥

15

20

१. सक्खरधोतपाणि—सी०, रो० । २. जिगीसे—सी०, स्या०, रो० । ३. बहु—सी०, पट्ट—स्या०, पट्ट—रो० । ४. याव—सी०, रो० । ५. खो सो—स्या०, सो—रो० । ६. अज्झुवाहरि—सी०, रो० । ७. अगिद्धिता—स्या०, रो० । ८. व—सी०, स्या० ।

२५६. जरूदपानजातकं (६)

B 73

१६. जरूदपान खणमाना, वाणिजा उदकत्थिका ।
 अज्झगमु^१ अयस^१ लोह, तिपुसीस च वाणिजा^२ ।
 रजत जातरूप च, मुत्ता वेळूरिया बहू ॥
- १७ ते च तेन असन्तुट्ठा, भिय्यो^३ भिय्यो^३ अखाणिसु^४ ।
 ते तत्थासीविसो^५ घोरो, तेजस्सी^६ तेजसा हनि ॥
१८. तस्मा खणे नातिखणे, अतिखात^७ हि^८ पापक ।
 खातेन च धन लद्ध, अतिखातेन नासित ति ॥

5

२५७. गामणिचन्दजातकं (७)

10

- १९ नाय घरान कुसलो, लोलो अय वलीमुखो ।
 कत कत खो दूसेय्य^९, एवंधम्ममिदं कुल ॥
- २० नयिद^{१०} चित्तवतो लोम, नायं अस्सासिको मिगो ।
 सिट्ठ^{१०} मे जनसन्धेन, नाय किञ्चि विजानति ॥
२१. न मातर पितर वा, भातर भगिनि सकं ।
 भरेय्य तादिसो पोसो, सिट्ठं दसरथेन मे ति ॥

२५८. मन्धातुजातकं^{११} (८)

B 74

15

२२. यावता चन्दिमसूरिया,
 परिहरन्ति दिसा भन्ति विरोचना^{१२} ।
 सब्बेव दासा मन्धातु, ये पाणा पथविस्सिता^{१३} ॥
२३. न कहापणवस्सेन, तित्ति कामेसु विज्जति ।
 अप्पस्सादा दुखा कामा, इति विज्जाय पण्डितो ॥
२४. अपि दिब्बेसु कामेसु, रति सो नाधिगच्छति ।
 तण्हक्खयरतो होति, सम्मासम्बुद्धसावको ति ॥

20

१-१ अज्झगसु अयो-सी०, स्या०, रो० । २ माणयो-स्या० । ३-३ भीयो
 भीयो-सी० । ४ खणिसु ते-स्या० । ५ तत्थपासीविसो-स्या० । ६ तेजसी-स्या०,
 रो० । ७-७ अतिखातम्हि-स्या० । ८ पदूसेय्य-स्या० । ९ न इद-सी०, रो० । १०
 सत्थ-सी०, स्या०, रो० । ११ मन्धातुराजजातक-स्या० । १२ विरोचमाना-रो० । १३
 पठविनिस्सिता-सी०, रो० ।

२५९. तिरीटवच्छजातकं^१ (९)

२५. नयिमस्स विज्जामयमत्थि किञ्चि,
न बन्धवो नो पन ते सहायो ।
अथ केन वण्णेन तिरीटवच्छो^२,
तेदण्डिको भुञ्जति अग्गपिण्ड ॥
- २६ आपासु मे युद्धपराजितस्स,
एकस्स कत्वा विवनस्मि घोरे ।
पसारयी किच्छगतस्स पाणि,
तेनूदतारिं^३ दुखसंपरेतो ॥
- २७ एतस्स किच्चेन^४ इधानुपत्तो,
वेसायिनो^५ विसया^६ जीवलोके ।
लाभारहो तात तिरीटवच्छो,
देथस्स भोगं यजथं^७ च^८ यञ्जं ति ॥

२६०. दूतजातकं (१०)

२८. यस्सत्था दूरमायन्ति, अमित्तमपि याचितु ।
तस्सूदरस्सहं दूतो, मा मे कुज्झ^९ रथेसभ ॥
- २९ यस्स दिवा च रत्तो च, वसमायन्ति माणवा ।
तस्सूदरस्सहं दूतो, मा मे कुज्झ रथेसभ ॥
३०. ददामि ते ब्राह्मण रोहिणीन,
गवं सहस्सं सह पुङ्गवेन ।
दूतो हि दूतस्स कथं न दज्ज^९,
मयं पि तस्सेव भवाम दूता ति ॥

सङ्कप्पवग्गो पठमो ।

१ तिरीटवच्छजातक—स्या० । २ तिरीटवच्छो—स्या० । ३ तेनूदतारि—स्या० ।

४ किच्चेन—स्या० । ५ वेय्यासिनो—स्या० । ६ विसय—स्या० । ७-७ यजतञ्च—सी०, रो०, यजितञ्च—स्या० । ८ कुज्झसी—सी०, रो० । ९ दज्जा—सी०, रो० ।

तस्सुद्धानं

उसुकारवरो तिलमुट्टिमणि,
हयराजविहङ्गमआसिविसो^१ ।
जनसन्धकहापणवस्स पुन,
तिरिट^२ पुन दूतवरेन^३ दसा ति ॥

—०—

२६१. पदुमजातकं (११)

- ५ ३१. यथा केसा च मस्सू^४ च, छिन्न छिन्न विरूहति ।
एवं रूहतु^५ ते नासा, पदुमं देहि याचितो ॥
३२. यथा सारदिक बीज, खेत्ते वृत्त विरूहति ।
एवं रूहतु ते नासा, पदुमं देहि याचितो ॥
३३. उभो पि पलपन्ते^६ ते, अपि पद्मानि दस्सति ।
१० वज्जु वा ते न वा वज्जु, नत्थि नासाय रूहना ।
देहि सम्म पदुमानि, अहं याचामि^७ याचितो ति ॥

२६२. मुदुपाणिजातकं (१२)

- B 76 ३४. पाणि चे मुदुको चस्स, नागो चस्स सुकारितो ।
अन्धकारो च वस्सेय्य, अथ नून तदा सिया ॥
३५. अनला मुदुसम्भासा, दुप्पूरा ता नदीसमा ।
१५ सीदन्ति न विदित्वान, आरका परिवज्जये ॥
३६. य एता उपसेवन्ति, छन्दसा वा धनेन वा ।
जातवेदो व स^८ ठानं^९, खिप्पं अनुदहन्ति न ति ॥

२६३. चूलपलोभनजातकं (१३)

३७. अभिज्जमाने वारिस्मि, सय आगम्म इद्धिया ।
मिस्सीभावित्थिया गन्त्वा, ससीदसि महण्णवे ॥

१ आसीविसो-स्या० । २ तिरिति-स्या०; तिरिट-सी० । ३ दूतावरेन-स्या० ।
४ मस्सु-स्या०, रो० । ५ रूहति-रो० । ६ विलपन्ते-स्या० । ७ पद्माने देहि-स्या०,
अम्हेहि पि-रो० । ८-८ सण्ठान-सी०, स्या०, रो० । ९ चुल्लपलोभनजातक-सी०,
स्या०, रो० ।

- ३८ आवट्टनी महामाया, ब्रह्मचरियविकोपना ।
 सोदन्ति न विदित्वान, आरका परिवज्जये ॥
 ३९ य एता उपमेवन्ति, छन्दसा वा धनेन वा ।
 जातवेदो व स ठान, खिप्पं अनुदहन्ति न ति ॥

२६४. महापनादजातकं (१४)

- ४० पनादो नाम सो राजा, यस्स यूगो सुवण्णयो^१ । 5
 तिरियं सोळसुब्बेधो^२, उद्धमाहु^३ सहस्सधा ॥
 ४१ सहस्सकण्डो^४ सतगेण्डु^५, धजासु हरितामयो ।
 अनच्चुं तत्थ गन्धवा, छ सहस्सानि सत्तधा ॥
 ४२ एवमेतं तदा आसि, यथा भाससि भट्टजि ।
 सक्को अहं तदा आसि, वेय्यावच्चकरो तवा^६ ति^६ ॥ 10

२६५. खुरप्पजातकं (१५)

- ४३ दिस्वा खुरप्पे धनुवेगनुत्ते, 15
 खग्गे गहीते तिखिणे तेलधोते ।
 तस्मि भयस्मि मरणे वियूळ्हे^७,
 कस्मा नु ते नाहु छम्भितत्त ॥
 ४४ दिस्वा खुरप्पे धनुवेगनुत्ते, 15
 खग्गे गहीते तिखिणे तेलधोते ।
 तस्मि भयस्मि मरणे वियूळ्हे,
 वेद अलत्थ विपुलं उळार ॥
 ४५. सो वेदजातो अज्झभवि अमित्ते,
 पुब्बे व मे जीवितमामि चत्तं । 20
 न हि जीविते आलय कुब्बमानो,
 सूरु कयिरा सूरकिच्चं कदाची ति ॥

B 77

15

20

१ सुवण्णयो—स्या० । २ सोळसपुब्बेधो—सी०, रो० । ३ उच्चमाहु—सी०, स्या०,
 रो० । ४ सहस्सकण्डु—सी० । ५ सतभेदो—सी०, रो० । ६-६ तवन्ति—सी०, रो० ।
 ७ वियूळ्हे—स्या० ।

२६६. वातगसिन्धवजातकं (१६)

- ४६ येनासि किसिया पण्डु^१, येन भत्त न रुच्चति ।
अय सो आगतो भत्ता^२, कस्मा दानि पलायसि ॥
- ४७ सचे^३ पनादिकेनेव, सन्थवो नाम जायति ।
यसो हायति इत्थीन, तस्मा तात पलायह^४ ॥
- ५ ४८ यस्सस्सिन कुले जात, आगत या न इच्छति ।
सोचति^५ चिररत्ताय, वातगमिव भद्दली^६ ति ॥

२६७. कक्कटकजातकं^७ (१७)

- B 78 ४९ सिङ्गीमिगो आयतचक्खुनेत्तो,
अट्टित्तचो वारिसयो अलोमो ।
तेनाभिभूतो कपणं रुदामि,
10 मा हेव म पाणसम जहेय्य ॥
- ५० अय्य न तं^८ जहिस्सामि, कुञ्जर^९ सट्ठिहायन^{१०} ।
पथब्ब्या चातुरन्ताय, सुप्पियो होसि मे तुव ॥
५१. ये कुळीरा समुद्दस्मि, गङ्गाय यमुनाय^{११} च ।
तेस त्व वारिजो सेट्ठो, मुञ्च रोदन्तिया पति ति ॥

२६८. आरामदूसकजातकं^{१२} (१८)

- 15 ५२ यो^{१३} वे सब्बसमेतान^{१४}, अहुवा सेट्ठसम्मतो ।
तस्साय एदिसी पञ्जा, किमेव इतरा पजा ॥
- ५३ एवमेव तुव ब्रह्मो, अनञ्जाय विनिन्दसि ।
कथ^{१५} मूल अदिस्वान^{१६}, रुक्ख जञ्जा पतिट्ठित ॥

१ पण्डू-सी० । २ तातो-सी०, रो०, भत्तो-स्या० । ३ नु खो-स्या० । ४ पला-
यिह-स्या० । ५ सोचती-स्या० । ६ कुन्दली-सी०, रो०, गद्रभी-स्या० । ७ कक्क-
टजातक-रो०, सुवण्णकक्कटक जातक-स्या० । ८ त न-सी० । ९ कुञ्जर-सी०,
रो० । १० सट्ठिहायन-सी०, रो० । ११ नम्मदाय-सी०, रो० । १२ आरामदूसजातक
-रो० । १३-१३ यो मे सञ्च-स्या० । १४ कथ हि-स्या०, रो० । १५ अदिस्वा
-स्या०, रो० ।

५४. नाह तुम्हे विनिन्दामि, ये चञ्जे^१ वानरा वने ।
विस्ससेनो^२ व^३ गारय्हो, यस्सत्था रुक्खरोपका ति ॥

२६९. सुजातजातकं^३ (१९)

५५. न हि वण्णेन सम्पन्ना, मञ्जुका पियदस्सना ।
खरवाचा पिया होति^४, अस्मि लोके परम्हि च ॥
५६. ननु पस्ससिमं काळि, दुब्बण्ण तिलकाहत ।
कोकिल सण्हवाचेन^५, बहूनं पाणिन पिय ॥
५७. तस्मा सखिलवाचस्स, मन्तभाणी अनुद्धतो ।
अत्थ धम्मं च दीपेति, मधुर तस्स भासित ति ॥

5

B. 79

२७०. उलूकजातकं^६ (२०)

५८. सब्बेहि किर जातीहि, कोसियो इस्सरो कतो ।
सचे जातीहि^७ अनुज्जातो^८, भणय्याह एकवाचिक ॥
५९. भण सम्म अनुज्जातो, अत्थ धम्म च केवल ।
सन्ति हि दहरा पक्खी, पञ्चवन्तो जुतिन्धरा ॥
६०. न मे रुच्चति भद्दं वो, उलूकस्साभिसेचनं ।
अक्कुद्धस्स मुख पस्स, कथं कुद्धो करिस्सती ति ॥
पदुमवगो दुतियो ।

10

तस्सुद्धानं

पदुमुत्तमनागसिरिव्हयनो,
समहण्णवयूपखुरप्पवरो ।
अथ भद्दली^९ कुञ्जर रुक्ख पुन,
खरवाच उलूकवरेण दसा ति ॥

15

— ० —

१. चेत्य—स्या० । २. विस्ससेनो च—स्या० । ३. सुजाताजातक—स्या० । ४. होन्ति—सी०, स्या०, रो० । ५. सण्हभाणेन—सी०, रो० । ६. उलूकजातक दसम—सी० ।
७-७. जातीहनुज्जातो—सी०, रो० । ८. कुन्दली—सी० ।
जा० १-१०

२७१. उदपानदूसकजातकं (२१)

६१. आरञ्जिकस्स इसिनो, चिररत्त तपस्सिनो^१ ।
किच्छाकत उदपान, कथ सम्म अवाहसि^२ ॥
६२. एस धम्मो सिङ्गालान, य पित्वा ओहदामसे ।
पितुपितामह धम्मो, न त उज्झातुमरहसि ॥
६३. येस वो एदिसो धम्मो, अधम्मो पन कीदिसो ।
मा वो धम्म अधम्म वा, अदसाम कुदाचन ति ॥

२७२. व्यग्घजातकं^३ (२२)

६४. येन मित्तेन ससग्गा, योगक्खेमो विहिय्यति^४ ।
पुब्बेवज्झाभव तस्स, रुक्खे अक्खी^५ व^५ पण्डितो ॥
६५. येन मित्तेन ससग्गा, योगक्खेमो पवड्ढति ।
करेय्यत्तसम वृत्ति, सब्बकिच्चेसु पण्डितो ॥
६६. एथ व्यग्घा निवत्तव्हो, पच्चपेथ^६ महावन ।
मा^७ वन छिन्दि निव्यग्घ, व्यग्घा माहेसु निब्बना ति ॥

२७३. कच्छपजातकं (२३)

६७. को नु उद्धितभत्तो^८ व, पूरहत्थो व ब्राह्मणो ।
कह नु भिक्ख अचरि, कं सद्ध उपसङ्गमि ॥
६८. अह कपिस्मि दुम्मेधो, अनामासानि आमसि ।
त्व म मोचय भहन्ते, मुत्तो गच्छेय्य पब्बतं ॥
६९. कच्छपा कस्सपा होन्ति, कोण्डञ्जा होन्ति मक्कटा ।
मुञ्च कस्सप कोण्डञ्जं, कत मे थुनकं तथा ति ॥

२७४. लोलजातकं (२४)

७०. काय बलाका सिखिनी, चोरी लङ्घिपितामहा^९ ।
ओरं बलाके आगच्छ, चण्डो मे वायसो सखा ॥

१ चिररत्ततपस्सिनो-सी०, रो० । २ अवाहयी-सी०, रो०, अपाहसि-स्या० ।
३ व्यग्घ-सी०, रो० । ४ विहसति-सी०, रो०, विहीयति-स्या० । ५-५ अक्खि-स्या० ।
६ पच्चमेथ-सी०, रो० । ७ मा नो-स्या० । ८ उद्धित-सी०, वड्ढित-स्या० । ९.
लङ्घी-सी०, स्या०, रो० ।

- ७१ नाह बलाका सिखिनी, अह लोलोस्मि^१ वायसो ।
 अकत्वा वचन तुय्ह, पस्स लूनोस्मि आगतो ॥
 ७२ पुनपापज्जसी सम्म, सील हि तव तादिस ।
 न हि मानुसका^२ भोगा, मुभुज्जा होन्ति पक्खिना ति ॥

B 81

२७५. रुचिरजातकं (२५)

- ७३ काय बलाका रुचिरा, काकनीळस्मिमच्छति^३ ।
 चण्डो काको सखा मय्हं, यस्स^४ चेत कुलावक ॥
 ७४ ननु मं सम्म जानासि, दिज सामाकभोजन^५ ।
 अकत्वा वचन तुय्ह, पस्स लूनोस्मि आगतो ॥
 ७५ पुनपापज्जसी सम्म, सील हि तव तादिस ।
 न हि मानुसका भोगा, मुभुज्जा होन्ति पक्खिना ति ॥ 10

२७६. गरुधम्मजातकं^६ (२६)

- ७६ तव सद्ध च सील च, विदित्वान जनाधिप ।
 वण्ण अज्जनवण्णेन, कालिङ्गस्मि निमिम्हसे^७ ॥
 ७७ अन्नभच्चा चभच्चा च, योध उद्दिस्स गच्छति ।
 सब्बे ते अप्पटिविखप्पा, पुब्बाचरियवचो इदं ॥
 ७८. ददामि वो ब्राह्मणा नागमेत,
 राजारहं राजभोग्ग यसस्सिन ।
 अलङ्कृत हेमजालाभिच्छन्न,
 ससारथि^८ गच्छथ येन काम ति ॥

15

२७७. रोमकजातकं^९ (२७)

७९. वस्सानि पज्जास समाधिकानि,
 वसिम्ह^{१०} सेलस्स गुहाय रोमक ।

B 82

20

१ लोलस्मि-सी०, स्या० । २ मानुसिका-स्या० । ३ काकनिण्डस्मिमच्छति-
 स्या०, काकानीळस्मि अच्छति-रो० । ४ तस्स-सी०, रो० । ५ सामकभोजन-स्या० ।
 ६ गरुधम्मजातक-सी०, स्या०, रो० । ७ विनिम्हसे-स्या० । ८ ससारथी-स्या० । ९.
 रोमजातक-स्या० । १० वसिम्हि-स्या० ।

- असङ्कमाना अभिनिब्वुत्ता^१,
 हृत्थत्तमायन्ति^२ ममण्डजा पुरे ॥
 ८०. ते दानि वक्कङ्ग किमत्थमुस्सुका^३,
 भजन्ति^४ अञ्जं गिरिकन्दर दिजा ।
 ५ न नून मञ्जन्ति मम यथा पुरे,
 चिरप्पवुत्था^५ अथ वा न ते इमे ॥
 ८१ जानाम त न मय^६ सम्पमूळहा^६,
 सोयेव^७ त्व ते मयमस्म नाञ्जे^८ ।
 चित्त च ते अस्मि जने पट्टुट्टु,
 १० आजीविका तेन तमुत्तसामा ति ॥

२७८ महिसराजजातकं (२८)

८२. किमत्थमभिसन्धाथ^{१०}, नहुचिन्तस्स दुब्भिनो^{११} ।
 सब्बकामददस्सेव^{१२}, इम दुक्ख तितिक्खसि ॥
 ८३ सिङ्गेन निहनाहेत^{१३}, पदसा च^{१४} अधिट्टुह ।
 भिय्यो बाला पकुज्जेय्यु^{१५}, नो चस्स पटिसेधको ॥
 ८४ ममेवाय मञ्जमानो, अञ्जेपेव^{१६} करिस्सति ।
 १५ ते न^{१७} तत्थ वधिस्सन्ति, सा मे मुत्ति भविस्सती ति ॥

२७९. सतपत्तजातकं (२९)

B 83

८५. यथा माणवको पन्थे, सिङ्गालि^{१८} वनगोचरि ।
 अत्थकाम पवेदेन्ति^{१९}, अनत्थकामा ति मञ्जति ।
 अनत्थकाम सतपत्त, अत्थकामो ति मञ्जति ॥

१. अभिनिब्वुत्तचित्ता-स्या० । २ हृत्थत्थ०-स्या० । ३ किमत्थमुस्सुक्का-स्या० ।
 ४ वजन्ति-रो० । ५ चिरप्पवुत्था-स्या० । ६-६ मय मस्म मूळहा-सी०, रो०, मय सम्पमूळहा-
 -स्या० । ७ स्वेव-स्या० । ८ नञ्जे-स्या० । ९ महिसराजजातक-सी०, स्या०, रो० ।
 १० कमत्थ०-सी० रो० । ११ दुब्भिनो-सी०, रो० । १२ सब्बकामदुहस्सेव-सी०, स्या०,
 रो० । १३ नीहरासेत-स्या० । १४ व-स्या० । १५ पकुट्टेय्यु-स्या० । १६ अञ्जम्पेव-
 सी०, अञ्जेपेव-स्या०, अञ्जम्पेव-रो० । १७ त-सी०, रो० । १८ सिङ्गालि-सी०, स्या०,
 रो० । १९. पवेदेन्ति-स्या०, पवदन्ति-रो० ।

८६. एवमेव इधेकच्चो, पुगलो होति तादिसो ।
 हितेहि^१ वचनं वुत्तो, पटिगण्हाति^२ वामतो ॥
 ८७ ये च खो न पमसन्ति, भया उक्कसयन्ति वा^३ ।
 तच्चिह^४ सो मञ्जते मित्त, मतपत्त व माणवो ति ॥

२८०. पुटदूसकजातकं^५ (३०)

- ८८ अद्धा हि नून मिगराजा, पुटकम्मस्स कोविदो । 5
 तथा हि पुट दूसेति, अञ्ज नून करिस्सति ॥
 ८९ न मे माता वा पिता वा, पुटकम्मस्स कोविदो^६ ।
 कत कत खो दूसेम, एव धम्ममिदं कुल ॥
 ९०. येस वो एदिसो धम्मो, अधम्मो पन कीदिसो ।
 मा वो धम्म अधम्म वा, अद्दसाम कुदाचन ति ॥ 10
 उदपानवग्गो तत्तियो ।

तत्सुद्धान

उदपानवर वनव्यग्घकपि,
 सिखिनी च बलाकरुचिरवरो ।
 सुजनाधिपरोमकदूस पुन,
 सतपत्तवरो पुटकम्म दसा ति ॥

२८१. अब्भन्तरजातकं (३१)

- ९१ अब्भन्तरो^७ नाम दुमो, यस्स दिव्यमिदं^८ फल । 15 B 84
 भुत्वा दोहळिनी नारी, चक्कवत्ति विजायति ॥
 ९२. त्व^९ पि^{१०} भद्दे महेसीसि, सा चा^{१०} पि^{१०} पत्तिनो पिया ।
 आहरिस्सति ते राजा, इदं अब्भन्तरं फल ॥
 ९३. भत्तुरत्थे परक्कन्तो, य ठानमधिगच्छति ।
 सूरु अत्तपरिच्चागी, लभमानो भवामह ति ॥ 20

१ हितेभि-स्या० । २ पटिगण्हाति-स्या० । ३ च-सी०, रो० । ४ त हि-
 सी०, रो० । ५ पुटदूसकजातक-स्या० । ६ कोविदा-स्या० । ७ अब्भन्तर-सी०, रो० ।
 ८ दिव्यमिद-सी०, रो० । ९-९ त्वञ्च-सी०, रो० । १०-१० चासि-सी०, रो० ।

२८२. सेय्यजातकं^१ (३२)

- ६४ सेय्यसो सेय्यसो होति, यो सेय्यमुपसेवति ।
 एकेन सन्धिं कत्वान, सतं वज्जे अमोचयि ॥
६५. तस्मा सब्बेन लोकेन, सन्धिं कत्वान एकतो^२ ।
 पेच्च सगं निगच्छेय्य^३, इदं सुणाथ^४ कासिया^५ ॥
- ६६ इद वत्वा महाराजा, कसो बाराणसिगहो ।
 धनु कण्ड^६ च^७ निक्खिप्प, सयम^८ अज्झुपागमी ति ॥

२८३. वट्ठुकोसूकरजातकं^९ (३३)

- ६७ वर वर त्वं निहनं पुरे चरि,
 अस्मिं पदेसे अभिभुय्य सूकरे ।
 सो दानि एको व्यपगम्म^{१०} ज्ञायसि,
 बलं नु ते व्यग्घ न चज्ज विज्जति ॥
- ६८ इमे^{१०} सुद^{१०} यन्ति दिसोदिस पुरे,
 भयद्विता^{११} लेणगवेसिनो पुथू^{१२} ।
 ते दानि सङ्गम्म वसन्ति^{१३} एकतो,
 यत्थद्विता^{१४} दुप्पसहज्जमे^{१५} मया ॥
६९. नमत्थु सङ्घान समागतान,
 दिस्वा सय सख्य वदामि अब्भुत ।
 व्यग्घ मिगा यत्थ जिनि सु दाठिनो,
 सामग्गिया दाठबलेसु मुच्चरे ति ॥

१ सेय्यसजातक-सी० । २ एको-सी०, स्या०, रो० । ३. नगच्छेय्य-रो० ।
 ४ सुनोथ-सी०, रो० । ५ कासियो-सी०, रो० । ६-६ तुण्डिच्च-स्या०, तुण्डिच्च-
 सी०, रो० । ७ सज्जम-सी०, स्या०, रो० । ८ वट्ठुकोसूकरजातक-सी०, रो० । ९
 व्यपगगम्म-स्या०, व्यपगम्म-सी०, रो० । १०-१० इमस्सुत्ता-स्या० । ११ भयद्विता-
 स्या०, भयद्विता-रो० । १२ पुथु-म०, रो० । १३ रसन्ति-सी०, रो० । १४
 यत्थद्विता-स्या०, रो० । १५ दुप्पसहज्जमे-स्या० ।

२८४. सिरिजातकं (३४)

१००. य उस्सुका^१ सङ्खरन्ति, अलक्खिका बहुं धन ।
 सिप्पवन्तो असिप्पा च^२, लक्खिवा^३ तानि भुञ्जति^४ ॥
१०१. सब्बत्थ कतपुञ्जस्स, अतिच्चञ्जेव^५ पाणिनो ।
 उप्पज्जन्ति बहू भोगा, अप्पनायतनेसु^६ पि ॥
१०२. कुक्कुटो^७ मणयो दण्डो, थियो च पुञ्जलक्खणा ।
 उप्पज्जन्ति अपापस्स, कतपुञ्जस्स जन्तुनो ति ॥

5

२८५. मणिसूकरजातकं (३५)

१०३. दरिया सत्त वस्सानि, तिसमत्ता वसामसे ।
 हञ्जाम^८ मणिनो आभ, इति नो मन्तन^९ अहु ॥
१०४. यावता^{१०} मणि घसाम^{१०}, भिय्यो^{११} वोदायते मणि ।
 इद^{१२} च दानि^{१३} पुच्छाम, कि किच्च इध मञ्जसि ॥
१०५. अय मणि वेळूरियो, अकाचो विमलो सुभो ।
 नास्स सक्का सिरि हन्तु, अपक्कमथ सूकरा ति ॥

10

२८६. सालूकजातकं^{१३} (३६)

१०६. मा सालूकस्स पिहयि, आतुरन्नानि भुञ्जति ।
 अप्पोस्सुक्को भुस खाद, एत दीघायुलक्खण ॥
१०७. इदानि सो इधागन्त्वा, अतिथी युत्तसेवको ।
 अथ दक्खसि सालूक^{१४}, सयं त मुसलुत्तरं^{१५} ॥
१०८. विकन्त^{१६} सूकरं दिस्वा, सयं त मुसलुत्तरं ।
 जरग्गवा^{१७} विचिन्तेसु^{१८}, वरम्हाकं भुसामिवा ति ॥

B. 86

15

१ उस्सुक्का-स्या० । २ वा-स्या० । ३ लक्खिका-स्या०, लक्खिवा-रो० । ४ भुञ्जरे-स्या० । ५ अतीवञ्जेव-रो० । ६ अपिनायतनेसु-स्या० । ७ कुक्कुट-सी०, रो० । ८ हञ्जाम-सी०, रो० । ९ मन्तित-सी०, स्या०, रो० । १०-१० याव याव निधसाम-सी०, रो० । ११ भीयो-सी० । १२-१२ इद चिदानि-स्या०, ब्राह्मण त्वेव-रो० । १३ सालूकजातक-सी०, स्या० । १४ सालूक-स्या० । १५ मूसलुत्तर-स्या० । १६ विकत्त-सी० । १७-१७ जरग्गवा अचिन्तेसु-स्या०, जग्गवासा चिन्तेसु-रो० ।

२८७. लाभग्रहजातकं^१ (३७)

१०६. नानुम्मत्तो नापिसुणो, नानटो नाकुतूहलो ।
 मूळहेसु^२ लभते लाभ, एसा ते अनुसासनी ॥
११०. धिरत्थु त यसलाभ, धनलाभ च ब्राह्मण ।
 या वुत्ति विनिपातेन, अधम्मचरणेन^३ वा ॥
१११. अपि चे पत्तमादाय, अनगारो^४ परिब्वजे ।
 एसा व जीविका सेय्यो^५, या चाधम्मेन एसना ति ॥

२८८. मच्छुद्धानजातकं^६ (३८)

११२. अग्घन्ति मच्छा अधिक सहस्स,
 न सो अत्थि यो इम सदहेय्य ।
 मय्हं च अस्सु^७ इध सत्त मासा,
 अहं पि त मच्छुद्धान किण्येय्यं ॥
११३. मच्छान भोजन दत्त्वा, मम दक्खिणमादिसि ।
 त दक्खिण सरन्तिया, कत अपचिति तया ॥
११४. पटुट्ठचित्तस्स न फाति होति,
 न चा पि तं^८ देवता पूजयन्ति ।
 यो भातर पेत्तिक सापतेय्य,
 अवञ्चयी दुक्कटकम्मकारी^९ ति ॥

२८९. नानाछन्दजातकं (३९)

११५. नानाछन्दा महाराज, एकागारे वसामसे ।
 अह गामवर इच्छे, ब्राह्मणी च गव सत ॥
११६. पुत्तो^{१०} च^{१०} आजञ्जरथ^{११}, कञ्जा च मणिकुण्डलं ।
 या चेसा पुण्णिका^{१२} जम्मी, उदुक्खलभिकङ्खति ॥

१ लाभग्रहिक जातक-स्या० । २ मूळहेसु-स्या० । ३ अधम्मचरियाय-सी०, रो० । ४ अनगारो-सी०, स्या०, रो० । ५ सेय्या-सी०, रो० । ६ मच्छदानजातक-स्या० । ७ अस्सु-स्या०, रो० । ८ न-सी०, रो० । ९ दुक्कटकम्मकारी-सी०, रो० । १०-१० छत्तो च-सी०, रो०, पुत्तो-स्या० । ११ आजञ्जरथ-स्या० । १२ पुण्णिका-स्या० ।

- ११७ ब्राह्मणस्स गामवरं, ब्राह्मणिया गवं सतं ।
 पुत्तस्स आजञ्जरथ, कञ्जाय मणिकुण्डलं ।
 य चेत्त पुण्णिक जम्मिं, पटिपादेथुदुक्खलं ति ॥

२९०. सीलवीमंसकजातकं^१ (४०)

- ११८ सील किरिव कल्याणं, सील लोके अनुत्तरं ।
 पस्स घोरविसो नागो, सीलवा ति न हञ्जति ॥
 ११९ सोहं सीलं समादिस्स, लोके अनुमत सिव ।
 अरियवृत्तिसमाचारो, येन वुच्चति सीलवा ॥
 १२०. जातीन च पियो होति, मित्तेसु च विरोचति ।
 कायस्म भेदा सुगति, उपपज्जति सीलवा ति ॥

5

अव्भन्तरवग्गो चतुत्थो ।

तस्सुद्धानं

दुम कसवरुत्तमव्यग्घमिगा^२,
 मणयो मणि सालुकमव्हयनो ।
 अनुसासनियो पि च मच्छवरो,
 मणिकुण्डलकेन किरिेन दसा ति ॥

10 B. 88

— ० —

२९१. सुराघटजातकं^३ (४१)

१२१. सब्बकामदद कुम्भ, कुट लद्धान धुत्तको ।
 याव न^४ अनुपालेति, ताव सो सुखमेधति ॥
 १२२. यदा मत्तो च दित्तो च, पमादा कुम्भमग्भिन्ना ।
 तदा^५ नग्गो च पोत्थो च, पच्छा बालो विहञ्जति ॥
 १२३. एवमेव^६ यो धनं^७ लद्धा, पमत्तो^८ परिभुञ्जति ।
 पच्छा तप्पति^९ दुम्मेधो, कुट^९ भित्वा व^{१०} धुत्तको ति ॥

15

१ सीलवीमसजातक—सी०, रो० । २ व्यग्घमिगा—सी० । ३ भद्रघटजातक—
 सी०, भद्रघट भेदक जातकं—स्या० । ४ सो—रो० । ५ ततो—स्या० । ६-६ एवमेव
 धन—स्या० । ७ अपत्ता—सी०, अमत्तो—रो० । ८ तपति—सी०, स्या० । ९ कूट—स्या० ।
 १० भिन्नोव—सी०, रो० ।

२९२. सुपत्तजातकं (४२)

१२४. बाराणस्यं^१ महाराज, काकराजा निवासको^२ ।

असीतिया सहस्सेहि, सुपत्तो परिवारितो ॥

१२५. तस्स दोहळिनी भरिया, सुफस्सा^३ भक्खितुमिच्छति^४ ।

रञ्जो महानसे पक्कं, पच्चग्घं राजभोजनं ॥

५ १२६. तेसाहं पहितो दूतो, रञ्जो चम्हि इधागतो ।

भत्तु अपचिति कुम्मि, नासायमकर वणं ति ॥

२९३. कायनिब्बिन्दजातकं^५ (४३)

B 89

१२७ फुट्ठस्स^६ मे अञ्जतरेन व्याधिना^७,

रोगेन बाळ्हं दुखितस्स रूपतो ।

परिसुस्सति खिप्पमिदं कळेवर^८,

१० पुष्कं यथा पंसुनि आतपे कत ॥

१२८. अजञ्ज जञ्जसङ्घातं, असुचि सुचिसम्मतं ।

नानाकुणपपरिपूर, जञ्जरूपं अपस्सतो ॥

१२९. धिरत्थुम^९ आतुर पूतिकाय,

जेगुच्छिय^{१०} अस्सुचि^{११} व्याधिधम्म^{१२} ।

१५ यत्थप्पमत्ता अधिमुच्छिता पजा,

हापेन्ति मग्ग सुगतूपपत्तिया ति ॥

२९४. जम्बुखादकजातकं (४४)

१३०. कोयं बिन्दुस्सरो वग्गु, सरवन्तानमुत्तमो^{१३} ।

अच्चुतो जम्बुसाखाय, मोरच्छापो व कूजति^{१४} ॥

१३१. कुलपुत्तो^{१५} व जानाति^{१६}, कुलपुत्त^{१६} पससितु ।

२० व्यग्घच्छापसरीवण^{१७}, भुञ्ज सम्म ददामि ते ॥

१. बाराणस-सी०, रो०, । २. निवासिको-सी०, रो० । ३. सुपस्सा-स्या० । ४. मच्छमिच्छति-सी०, रो० । ५. कायविच्छिन्दजातक-सी०, कायविच्छिन्दजातक-रो० । ६. फुट्ठस्स-रो० । ७. व्याधिना-सी०, रो० । ८. कळेवर-सी०, रो० । ९. धीरत्थु-सी०, रो० । १०. जेगुच्छिय-सी०, जिगुच्छिय-स्या० । ११. असुचि-सी०, स्या०, रो० । १२. व्याधिधम्म-सी०, रो० । १३. पवदन्तानमुत्तमो-सी०, रो० । १४. कूजति-स्या० । १५-१६. कुलपुत्तो पजानाति-स्या० । १६. कुलपुत्ते-सी०, रो० । १७. व्यग्घच्छापसरीवणो-सी०, व्यग्घच्छापसदिसवण-स्या० ।

१३२. चिरस्सं वत पस्सामि, मुसावादी समागते ।
वन्तादं कुणपादं च, अञ्जमञ्जं पसंसके ति ॥

२९५. अन्तजातकं (४५)

१३३. उसभस्सेव ते खन्धो, सीहस्सेव विजम्भितं ।
मिगराज नमो त्यत्थु, अपि किञ्चि लभामसे ॥
१३४. कुलपुत्तो व जानाति, कुलपुत्तं पससितु ।
मयूरगीवसङ्कास, इतो परियाहि वायस ॥
१३५. मिगानं सिङ्गालो^१ अन्तो, पक्खीनं पन वायसो ।
एरण्डो अन्तो रुक्खानं, तयो अन्ता समागता ति ॥

5

B. 90

२९६. समुद्जातकं (४६)

१३६. को नायं^२ लोणतोयस्मिं, समन्ता परिधावति ।
मच्छे मकरे च वारेति, ऊमीसु च विहञ्जति ॥
१३७. अनन्तपायी सकुणो, अतित्तो ति दिसासुतो ।
समुद् पातुमिच्छामि, सागरं सरितं पति ॥
१३८. सो अयं^३ हायति चेव, पूरते च^४ महोदधि ।
नास्स नायति पीतन्तो, अपेय्यो किर सागरो ति ॥

10

२९७. कामविलापजातकं (४७)

१३९. उच्चे सकुण डेमान^५, पत्तयान विहङ्गम ।
वज्जासि खो त्वं वामूरं^६, चिरं खो सा करिस्सति ॥
१४०. इदं खो सा न जानाति, असि सत्ति च ओड्डितं ।
सा चण्डी काहति कोधं, तं मे तपति^७ नो इदं^८ ॥
१४१. एस उप्पलसन्नाहो, निक्खञ्चुस्सीसकोहितं^९ ।
कासिक च मुदुं वत्थं, तप्पेतु^{१०} धनिका^{११} पिया ति^{११} ॥

15

20

१ कोत्थुको-सी०, रो०, कोट्टुको-स्या० । २. न्वाय-स्या० । ३ स्वाय-सी० ।
४ व-स्या०, रो० । ५ ओमान-रो० । ६ वामूर-रो० । ७ तप्पति-स्या० । ८ इध
सी०, स्या०, रो० । ९ निक्खमुस्सीसके कत-सी०, रो०, निक्ख चुस्सीसके कत-स्या० ।
१०. तप्पेतु-सी०, रो० । ११-११ धनकामिकाति-सी०, धनकामियाति-स्या०, रो० ।

२९८. उदुम्बरजातकं (४८)

१४२. उदुम्बरा चिमे पक्का, निग्रोधा च कपित्थना ।
 एहि निक्खम^१ भुञ्जस्सु, किं जिघच्छाय मिय्यसि ॥
१४३. एवं सो सुहितो होति, यो वुड्ढमपचायति^२ ।
 यथाहमज्ज सुहितो, दुमपक्कानि मासितो ॥
१४४. यं वनेजो वनेजस्स, वञ्चेय्य कपितो कपि ।
 दहरो^३ कपि^३ सद्धेय्य, न हि जिण्णो जराकपी ति ॥

२९९. कोमारपुत्तजातकं (४९)

१४५. पुरे तुव सीलवतं सकासे,
 ओक्कन्तिकं^४ कीळसि अस्समम्हि ।
 करोहरे मक्कटियानि मक्कट,
 न त मयं सीलवत रमाम ॥
१४६. सुत्ता हि मय्हं परमा विसुद्धि,
 कोमारपुत्तस्स बहुस्सुत्तस्स ।
 मा दानि मं मज्झि तुवं यथा पुरे,
 झानानुयुत्तो^५ विहरामि^६ आवुसो ॥
१४७. सचे पि सेलस्मि^७ वपेय्य^७ बीजं, ।
 देवो च वस्से न^८ हि तं विरूढहे^८
 सुत्ता हि ते^९ सा^९ परमा विसुद्धि,
 आरा तुवं मक्कट झानभूमिया ति ॥

३००. वक्कजातकं^{११} (५०)

१४८. परपाणरोधा^{१२} जीवन्तो, मसलोहितभोजनो ।
 वको वतं समादाय^{१३}, उपपज्जि^{१४} उपोसथं ॥

१ निक्खम्म-स्या० । २ वद्धमपचायति-सी०, रो० । ३-३ दहो पित न-सा०, रो०, दहरोपि न-स्या० । ४ कोमारपुत्तजातक-सी०, रो०, कोमारियपुत्तजातक-स्या० । ५ ओक्कन्तिक-सी०, स्या०, रो० । ६ झानानुयुत्ता-सी०, झानाभियुत्ता-स्या०, झानानियुत्ता-रो० । ७ विहराम-सी०, स्या०, रो० । ८-८ सेलस्मि वपेय्य-सी०, सेलस्मि वपेय्य-रो० । ९-९ नेव हित रुहेय्य-सी०, रो० । १०-१० तेस-सी०, तथा-रो० । ११ वक्कजातक-स्या० । १२ परपाणघाते-स्या० । १३ समादियि-रो० । १४ उपपज्ज-सी० ।

१४९. तस्स सक्को वतञ्जाय, अजरूपेनुपागमि ।
वीततपो अज्झप्पत्तो^१, भञ्जि लोहितपो तपं ॥

१५०. एवमेव इधेकच्चे^२, समादानस्मि^३ दुब्बला^४ ।
लहुं करोन्ति^५ अत्तानं, वक्को व अजकारणा ति ॥
कुम्भवग्गो पञ्चमो ।

B 92

तस्सुद्धानं

वरकुम्भ सुपत्तिसिरिह्यनो,
सुचिसम्मत्त बिन्दुसरो चुसभो ।
सरित्पत्ति चण्डी^६ जराकपिना,
अथ मक्कटिया वक्केन दसा ति ॥

5

अथ वग्गुद्धानं

सङ्कप्पो पदुमो चेव, उदपानेनततिय ।
अब्भन्तर घटभेदं, तिकनिपातमिहलङ्कतं ति ॥

10

तिकनिपातं निद्रितं ।

—:०—

१ अज्झप्पत्तो—स्या० । २ इधेकच्चे—स्या० । ३ समादानस्मि—सी०, रो० । ४. दुब्बलो—स्या० । ५ करोति—स्या० । ६ चण्डी—सी०, स्या० ।

४. चतुर्कनिपातो

३०१. चूळकालिङ्गजातकं^१ (१)

B 93

१. विवरथिमासं^२ द्वार, नगरं^३ पविसन्तु^३ अरुणराजस्स ।
सीहेन सुसिट्ठेन,^४ सुरक्खितं नन्दिसेनेन ॥
२. जयो कलिङ्गानमस्य्हसाहितं,
पराजयो अनयो^५ अस्सकान ।
इच्चेव ते भासितं ब्रह्मचारि,
न उज्जुभूता^६ वितथं भणन्ति ॥
३. देवा मुसावादमुपातिवत्ता,
सच्चं धनं^७ परमं तेसु^८ सक्क ।
तं ते मुसा भासितं देवराज,
किं वा पटिच्च मघवा महिन्द ॥
४. ननु ते सुतं ब्राह्मण भञ्जमाने,
देवा न इस्सन्ति पुरिसपरक्कमस्स ।
दमो समाधि मनसो अभेज्जो^९,
अव्यगता^{१०} निक्कमन च काले ।
दळ्हं च विरियं पुरिसपरक्कमो च,
तेनेव आसि विजयो अस्सकानं ति ॥

15

३०२. महाअस्सारोहजातकं (२)

५. अदेय्येसु ददं दानं, देय्येसु नप्पवेच्छति ।
आपासु व्यसनं^{११} पत्तो, सहाय नाधिगच्छति ॥

१ चूळ-सी०, स्या०, रो० । २ नगरन्त-स्या० । ३ पविसित्तु मया-सी० ।
४ सुसत्थेन-रो० । ५ अजयो-स्या० । ६ उज्जुभूता-स्या० । ७ तथं-स्या० । ८
कर नु-स्या० । ९ अदेज्जो-सी०, रो० । १० अव्यगता-सी०, रो०; अव्यत्तता-स्या० ।
११ व्यसन-सी०, रो० ।

- ६ नादेय्येसु^१ दद^२ दानं, देय्येसु यो पवेच्छति ।
 आपासु ब्यसन पत्तो, सहायमधिगच्छति ॥
- ७ सञ्जोगसम्भोगविसेसदस्सन,
 अनरियधम्मेषु सठेसु नस्सति ।
 कत च अरियेषु च अज्जवेसु^३,
 महप्फल^४ होति अणुम्पि तादिसु ॥
- ८ यो पुब्बे कतकल्याणो, अका लोके सुदुक्कर ।
 पच्छा कयिरा न वा कयिरा, अच्चन्त पूजनारहो ति ॥

5

३०३. एकराजजातकं (३)

- ९ अनुत्तरे कामगुणे समिद्धे,
 भुत्वान पुब्बे वसी एकराज^५ ।
 सो दानि दुग्गे नरकम्हि खित्तो,
 नप्पज्जहे वण्णबलं पुराण ॥
१०. पुब्बे व खन्ती च तपो च मय्हं,
 सम्पत्थिता दुब्बिसेन^६ अहोसि ।
 तं दानि लद्धान कथं नु राज,
 जहे अहं वण्णबलं पुराणं ॥
११. सब्बा^७ किरिव^८ परिनिट्ठितानि,
 यसस्सिनं पञ्चवन्तं विसय्ह ।
 यसो च लद्धा पुरिमं उळारं,
 नप्पज्जहे^९ वण्णबल पुराण ॥
- १२ पनुज्ज दुक्खेन सुखं जनिन्द,
 सुखेन वा दुक्खमसय्हसाहि ।
 उभयत्थ सन्तो^{१०} अभिनिब्बुत्ता,
 सुखे च दुक्खे च भवन्ति तुल्या ति ॥

10

15

20

१ अदेय्येसु-स्या० । २ दद-स्या० । ३ अज्जसेसु च-सी०, अज्जसेसु-
 स्या०, अज्जयेसु च-रो० । ४ महप्फलो-सी० । ५ एकराजा-सी०, रो० । ६ दब्ब-
 सेना-सी०, रो० । ७ सब्ब सी०, रो० । ८ किरिव-स्या० । ९ नप्पजहे-सी०, रो० ।
 १० सत्ता-रो० ।

३०४. ददरजातकं (४)

B 95

१३. इमानि मं ददर तापयन्ति,
वाचादुरुत्तानि मनुस्सलोके ।
मण्डकभक्खा उदकन्तसेवी,
आसीविसं मं अविषा सपन्ति ॥
१४. सका रट्ठा पब्बाजितो, अञ्जं जनपदं गतो ।
महन्त कोट्ठं कयिराथ, दुरुत्तानं निधेतवे ॥
१५. यत्थ पोसं न जानन्ति, जातिया विनयेन वा ।
न तत्थ मानं कयिराथ, वसमञ्जातके जने ॥
१६. विदेसवास वसतो, जातवेदसमेन पि ।
खमितब्बं सपञ्जेन, अपि दासस्स तज्जितं ति ॥

10

३०५. सीलवीमंसनजातकं (५)

१७. नत्थि लोके रहो नाम, पापकम्म पकुब्बतो ।
पस्सन्ति वनभूतानि, तं बालो मञ्जती^१ रहो ॥
१८. अहं रहो न पस्सामि, सुञ्जं वा पि न विज्जति ।
यत्थ अञ्ज^२ न पस्सामि, असुञ्जं होति त मया ॥
१९. दुज्जच्चो च सुजच्चो^३ च, नन्दो च सुखवड्ढितो^४ ।
वेज्जो^५ च अद्धुवसीलो च, ते धम्म जहु मत्थिका ॥
२०. ब्राह्मणो च कथं जहे, सब्बधम्मान पारगू ।
यो धम्ममनुपालेति, धितिमा सच्चनिककमो ति ॥

15

३०६. सुजातजातकं (६)

B 96

२१. किमण्डका इमे देव, निक्खित्ता कसमल्लके ।
उपलोहितका वग्गू, ते मे अक्खाहि पुच्छितो ॥

20

१ सीलवीमसजातक-स्या० । २ मञ्जते-सी०, स्या० । ३ सुञ्ज-स्या० ।
४ अजच्चो-रो० । ५ सुखवच्छको-सी०, सुखवच्छनो-स्या०, रो० । ६ वज्जो-
स्या०, रो० । ७ सुजातजातक-सी०, स्या० । ८ ते-रो० ।

२२. यानि पुरे तुव देवि, भण्डु नन्तकवासिनी ।
उच्छङ्गहृत्था पचिनासि, तस्सा ते कोलिय फलं ॥
- २३ उड्डुहते न रमति, भोगा विप्पजहन्ति तं ।
तत्थेविम पटिनेथ, यत्थ कोलं पचिस्सति ॥
- २४ होन्ति हेते महाराज, डद्धिप्पत्ताय नारिया ।
खम देव सुजाताय, मास्सा कुज्झ^१ रथेसभा ति ॥

5

३०७. पलासजातकं (७)

- २५ अचेतन ब्राह्मण अस्सुणन्त,
जानो अजानन्तमिम पलास ।
आरद्धविरियो धुवं अप्पमत्तो,
सुखसेय्य पुच्छसि किस्स हेतु ॥
२६. दूरे सुतो चेव ब्रहा च रुक्खो,
देसे ठितो भूतनिवासरूपो ।
तस्मा नमस्सामि इमं पलास,
ये चेत्थ भूता ते^३ धनस्स हेतु ॥
२७. सो ते करिस्सामि यथानुभाव,
कतञ्जुत ब्राह्मण पेक्खमानो ।
कथञ्चिह आगम्म सत सकासे,
मोधानि^३ ते अस्सु परिफन्दितानि ॥
- २८ यो तिन्दुकरुक्खस्स^४ परो पिलक्खो^५,
परिवारितो पुब्बयञ्जो उळारो ।
तस्सेस^६ मूलस्मि^७ निधि निखातो,
अदायादो गच्छ त उद्धराही ति ॥

10

15

B 97

20

१ कुज्झि—रो० । २ ते च—सी०, रो० । ३ मोघा—स्या०, रो० । ४ तिन्दु-
रुक्खस्स—सी०, स्या०, रो० । ५ विलक्खु—सी०, रो० । ६ तस्सेव—सी०, स्या० । ७.
मूलस्मि—स्या० ।

३०८. सकुणजातकं^१ (८)

२६. अकरम्हस^२ ते किच्चं, यं बलं अहुवम्हसे ।
मिगराज नमो त्यत्थु, अपि किञ्चि लभामसे ॥
३०. मम लोहितभक्खस्स, निच्चं लुद्धानि कुब्बतो ।
दन्तन्तरगतो सन्तो, तं बहु य पि^३ जीवसि ॥
- ५ ३१ अकतञ्जुमकत्तारं, कतस्स अप्पट्टिकारक ।
यस्मिं कतञ्जुता नत्थि, निरत्था तस्स सेवना ॥
३२. यस्स^४ सम्मुखचिण्णेन, मित्तधम्मो न लब्भति ।
अनुसूयमनक्कोसं^५, सणिक तम्हा अपक्कमे ति ॥

३०९. छवकजातकं (९)

- ३३ सब्बमिद चरिम^६ कत^६, उभो धम्म न पस्सरे^७ ।
१० उभो पकतिया चुता, यो चाय मन्तेज्झापेति^८ ।
यो च सन्त^९ अधीयति ॥
- ३४ सालीन ओदन^{१०} भुञ्जे, सुचि मसूपसेचन ।
तस्मा एत न सेवाभि, धम्मं इसीहि^{११} सेवित ॥
३५. परिब्बज महा लोको, पचन्तञ्जे पि पाणिनो ।
१५ मा त^{१२} अधम्मो आचरितो, अस्मा^{१३} कुम्भमिवाभिदा ॥
३६. धिरत्थु^{१४} तं यसलाभ, धनलाभं च ब्राह्मण ।
१८ या वुत्ति विनिपातेन, अधम्मचरणेन वा ति ॥

३१०. सेय्यजातकं^{१५} (१०)

३७. ससमुद्दपरियाय, महि सागरकुण्डलं ।
न इच्छे सह निन्दाय, एव सेय्य विजानहि ॥

१. जवसकुणजातक - सी०, स्या०, रो० । २ अकरम्हाव - स्या०; अकरम्हसे - रो० ।
३ हि - रो० । ४. यत्थ - स्या० । ५ अनुसुय्य० - सी०, रो०; अनुस्सूय० - स्या० । ६-६
चरिमवत - सी०, रो०, चमरिकत - स्या० । ७ पस्सति - रो० । ८ मन्त भायति - सी०;
मन्ते भायेति - स्या०, सज्झपयति - रो० । ९ धम्म - रो० । १० भोजन - सी०, रो० ।
११ इसीभि - स्या०, रो० । १२ त्व - स्या०, रो० । १३ तस्मा - स्या० । १४ धीरत्थु -
सी० । १५ सय्यजातक - सी०, स्या०, रो० ।

३८. धिरत्थु तं यसलाभं, धनलाभं च ब्राह्मण ।
 या वुत्ति विनिपातेन, अधम्मचरणेन वा ॥
३९. अपि चे पत्तमादाय, अनगारो^१ परिब्बजे ।
 सायेव जीविका सेय्यो, या चा धम्मेन एसना ॥
४०. अपि चे पत्तमादाय, अनगारो परिब्बजे । 5
 अञ्जं अहिं सयं लोके, अपि रज्जेन तं वरं ति ॥
 कलिङ्गवग्गो पठमो ।

तस्सुद्धानं

विवरं च अदेय्य समिद्धवरं,
 अथ दहर पापमहातिरहो ।
 अथ कोलिपलासवरञ्चकर,
 चरिमं ससमुद्दवरेन दसा ति ॥ 10

— ० —

३११. पुचिमन्दजातकं (११)

४१. उट्ठेहि चोर किं सेसि, को अत्थो सुपनेन^२ ते ।
 मा तं गहेसु^३ राजानो, गामे किब्बिसकारकं ॥
४२. य^४ नु^५ चोरं गहेस्सन्ति, गामे किब्बिसकारकं । B. 99
 कि तत्थ पुचिमन्दस्स, वने जातस्स तिट्ठतो ॥
४३. न त्वं अस्सत्थ जानासि, मम चोरस्स चन्तर । 15
 चोरं गहेत्वा राजानो, गामे किब्बिसकारक ।
 अप्पेन्ति^६ निम्बसूलस्मिं, तस्मि मे सङ्कते मनो ॥
४४. सङ्केय्य सङ्कितब्बानि, रक्खेय्या नागतं भयं ।
 अनागतभया धीरो, उभो लोके अवेक्खती ति ॥

३१२. कस्सपमन्दियजातकं (१२)

४५. अपि कस्सप मन्दिया, युवा सपति हन्ति वा । 20
 सब्बं तं खमते धीरो, पण्डितो तं तितिक्खति ॥

१. अनागारो—सी०, स्या०, रो० । २. सुपिनेन—सी०, रो० । ३. गहेसु—स्या० ।

४-४. ननु—स्या० ; यन्नु—रो० । ५. अच्चेन्ति—स्या० ।

- ४६ सचे पि सन्तो विवदन्ति, खिप्पं सन्धीयरे पुन ।
 बाला पत्ता व भिज्जन्ति, न ते समथ मज्झगू ॥
 ४७. एते भिय्यो समायन्ति, सन्धि तेस न जीरति ।
 यो चाधिपन्न जानाति, यो च जानाति देसन ॥
 5 ४८. एसो हि उत्तरितरो, भारवहो^१ धुरद्धरो^२ ।
 यो परेसाधिपन्नान, सय सन्धातुमरहती ति ॥

३१३. खन्तीवादीजातकं (१३)

४९. यो ते हत्थे च पादे च, कण्णनासञ्च छेदयि ।
 तस्स कुज्झ महावीर, मा रट्ठ विनसा^३ इद ॥
 ५०. यो मे हत्थे च पादे च, कण्णनासञ्च छेदयि ।
 10 चिर जीवतु सो राजा, न हि कुज्झन्ति मादिसा ॥
 ५१. अहू अतीतमद्धान^४, समणो खन्तिदीपनो ।
 त खन्तियायेव ठित, कासिराजा अछेदयि ॥
 B 100 ५२. तस्स कम्मफस्सस्स^५, विपाको कटुको अहु ।
 य कासिराजा वेदेसि, निरयम्हि समप्पितो ति ॥

३१४. लोहकुम्भिजातकं (१४)

- 15 ५३. दुज्जीवितमजीविम्ह, ये सन्ते^६ न ददम्हसे^७ ।
 विज्जमानेसु भोगेसु, दीप नाकम्ह अत्तनो ॥
 ५४. सट्ठि^८ वस्ससहस्सानि, परिपुण्णानि सब्बसो ।
 निरये पच्चमानान, कदा अन्तो भविस्सति ॥
 ५५. नत्थि अन्तो कुतो अन्तो, न अन्तो पटिदिस्सति ।
 20 तदा हि पकत्त पापं, मम^९ तुय्ह च मारिसा^{१०} ॥
 ५६ सोह^{११} नून इतो गन्त्वा, योनि लद्धान मान्सि ।
 वदञ्जू सीलसम्पन्नो, काहामि कुसल बहु ति ॥

१ भारवहो-सी०, रो०, भारवहो-स्या० । २ धुरन्धरो-सी०, स्या०, रो० ।
 ३ विनस्स-सी०, स्या० । ४ अतीतमद्धाने-स्या०, रो० । ५ कम्मस्स-सी०, रो० ।
 ६ सन्नो-स्या० । ७ ददामसे-स्या० । ८ सट्ठि-स्या० । ९ मम-सी० । १० मारिस-
 स्या० । ११ सो हि-रो० ।

३१५. सब्बमंसलाभजातकं^१ (१५)

- ५७ फरुसा वत ते वाचा, मंसं^२ याचनको असि ।
 किलोमसदिसी वाचा, किलोम सम्म दम्मि^३ ते^३ ॥
- ५८ अङ्गमेत मनुस्सान, भाता लोके पवुच्चति ।
 अङ्गस्स सदिसी वाचा, अङ्ग सम्म ददामि ते ॥
- ५९ ताता ति पुत्तो वदमानो, कम्पेति हृदयं पितु । 5
 हृदयस्स सदिसी वाचा, हृदयं सम्म दम्मि ते ॥
६०. यस्स गामे सखा नत्थि, यथारञ्जं तथेव तं ।
 सब्बस्स सदिसी वाचा, सब्ब सम्म ददामि ते ति ॥

३१६. ससपण्डितजातकं^४ (१६)

- ६१ सत्त मे रोहिता मच्छा, उदका थलमुब्भता । B 101
 इदं ब्राह्मण मे अत्थि, एतं भुत्वा वने वस ॥ 10
- ६२ दुस्स मे खेत्तपालस्स, रत्तिभत्तं अपाभत्तं ।
 मससूला च द्वे गोधा, एकं च दधिवारक ।
 इदं ब्राह्मण मे अत्थि, एतं भुत्वा वने वस ॥
- ६३ अम्बपक्क^५ दक^५ सीत, सीतच्छाया^६ मनोरमा^६ ।
 इदं ब्राह्मण मे अत्थि, एतं भुत्वा वने वस ॥ 15
६४. न ससस्स तिला अत्थि, न मुग्गा न पि तण्डुला ।
 इमिना अग्निना पक्क, मम भुत्वा वने वसा ति ॥

३१७. मतरौदनजातकं (१७)

- ६५ मत^७ मत एव^७ रोदथ,
 न हि त रोदथ यो मरिस्सति ।
 सब्बे पि^८ सरीरधारिनो, 20
 अनुपुब्बेन जहन्ति जीवित ॥

१ मसजातक-सी०, स्या०, रो० । २ सम्म-रो० । ३-३ ददामि ते-सी०, रो० ।

४ ससजातक-सी०, रो० । ५-५ अम्बपक्कोदक-सी०, रो० । ६-६ सीतच्छायमनोरम-स्या०, रो० । ७-७ मत मतमेव-सी०, स्या०, रो० । ८. व-सी०, स्या०, रो० ।

६६. देवमनुस्सा चतुप्पदा, पक्खिगणा उरगा च भोगिनो ।
सम्हि^१ सरीरे अनिस्सरा, रममाना व जहन्ति जीवित ॥
६७. एव चलित असण्ठित, सुखदुक्ख मनुजेस्वपेक्खिय^२ ।
कन्दितरुदित निरत्थकं, कि वो सोकगणाभिकीररे ॥
- ५ ६८. धुत्ता च सोण्डा अकता, बाला सूरा अयोगिनो ।
धीर मज्जन्ति बालो ति, ये धम्मस्स अकोविदा ति ॥

३१८. कणवेरजातकं (१८)

- B 102 ६९. यं तं वसन्तसमये, कणवेरेसु भाणुसु ।
साम बाहाय पीळेसि, सा त आरोग्यमब्रवि^३ ॥
७०. अम्भो न किर सद्धेय्यं, य वातो पब्बत वहे ।
10 पब्बत चे वहे वातो, सब्बम्पि पथवि वहे ।
यत्थ सामा कालकता, सा म आरोग्यमब्रवि ॥
७१. न चेव सा कालकता, न च सा अज्जमिच्छति ।
एकभत्तिकिनी^४ सामा^५, तमेव अभिकङ्खति ॥
७२. असन्थुतं मं चिरसन्थुतेन,
15 निमीनि सामा अधुवं धुवेन ।
मया पि सामा निमिनेय्य अज्ज,
इतो अह दूरतरं गमिस्स ति ॥

३१९. तित्तिरजातकं (१९)

७३. सुसुख वत जीवामि, लभामि चेव भुज्जितु ।
परिपन्थेव तिट्ठामि, का नु भन्ते गती मम^६ ॥
- 20 ७४. मनो चे ते नप्पणमति, पक्खि पापस्स कम्मुनो ।
अव्यावटस्स भद्रस्स, न पापमुपलिम्पति^६ ॥
७५. आतको नो निसिन्नो ति, बहु आगच्छते जनो ।
पटिच्च कम्मं फुसति, तस्मिं मे सङ्कते मनो ॥

१ यम्हि-स्या०, अस्मि-रो० । २ मनुजेषु अपेक्खिय-स्या० । ३ आरोग्य-मब्रवि-रो० । ४-४ एकभत्ता किर सामा-सी०, स्या०, एक भत्तिकिनी सामा-रो० । ५ मम-सी० । ६ पापमुपलिम्पति-सी०, रो० ।

७६ न पटिच्च कम्मं फुसति, मनो चे नप्पदुस्सति ।
अप्पोस्सुक्कस्स भद्रस्स, न पापमुपलिम्पती ति ॥

३२०. सुच्चजजातकं (२०)

७७ सुच्चज वत नच्चजि, वाचाय अदद गिरि । B 103
कि^१ हितस्स^१ चजन्तस्स^२, वाचाय अदद^३ पब्बतं ॥
७८ यच्चिह कयिरा तच्चिह वदे, य न कयिरा न तं वदे । 5
अकरोन्त भासमान, परिजानन्ति पण्डिता ॥
७९ राजपुत्त नमो त्यत्थु, सच्चे धम्मे ठितो चसि^४ ।
यस्स ते व्यसन पत्तो, सच्चस्मि रमते मनो ॥
८० या दलिदी दलिद्दस्स, अड्ढा अड्ढस्स कित्तिम^५ ।
सा हिस्स परमा भरिया, सहिरञ्जस्स^६ इत्थियो ति^६ ॥ 10
पुचिमन्दवगो दुतियो ।

तस्सुद्धानं

अथ चोर सकस्सप खन्तीवरो,
दुज्जीवितता च वरा फरसा ।
अथ सस मत च वसन्त सुख,
सुच्चजवतनच्चजिना च दसा ति ॥

— ० —

३२१. कुटिद्वसकजातकं (२१)

८१ मनुस्सस्सेव ते सीसं, हत्थपादा च वानर । 15
अथ केन नु वण्णेन, अगार ते न विज्जति ॥
८२ मनुस्सस्सेव मे सीस, हत्थपादा च सिङ्गिल ।
याहु सेट्ठा मनुस्सेसु, सा मे पञ्जा न विज्जति ॥
८३ अनवट्ठितचित्तस्स, लहुचित्तस्स दुब्भिनो^७ । B. 104
निच्च अद्दुवसीलस्स, सुखभावो^८ न विज्जति ॥ 20

१-१ किञ्चित्तस्स - स्या० । २ अचजन्तस्स - रो० । ३ अदद - स्या० । ४.
वसी - स्या० । ५ कित्तिमा - सी०, स्या०, रो० । ६-६ ताहिरञ्जस्स० - रो० । ७.
दुब्भिनो - रो० । ८ सुचिभावो - सी० ।

८४. सो^१ करस्सु आनुभाव^१, वीतिवत्तस्सु सीलिय ।
सीतवातपरित्ताण, करस्सु कुटव^२ कपी ति ॥

३२२. दुद्धुभजातकं^३ (२२)

८५. दुद्धुभायति भदन्ते, यस्मि देसे वसामहं ।
अहं पेते न जानामि, किमेते दुद्धुभायति ॥
- 5 ८६. बेलुव^४ पतित^५ सुत्वा, दुद्धुभ ति ससो जवि ।
ससस्स वचन सुत्वा, सन्तत्ता मिगवाहिनी ॥
८७. अप्पत्वा^६ पदविञ्जाण, परघोसानुसारिनो ।
पनादपरमा^७ बाला, ते होन्ति परपत्तिया ॥
- 10 ८८. ये च सीलेन सम्पन्ना, पञ्चायूपसमे रता ।
आरका^८ विरता धीरा, न होन्ति परपत्तिया ति ॥

३२३. ब्रह्मदत्तजातकं (२३)

८९. द्वय याचनको राज, ब्रह्मदत्त निगच्छति ।
अलाभं धनलाभ वा, एवधम्मा हि याचना ॥
९०. याचन रोदनं आहु, पञ्चालान रथेसभ ।
यो^९ याचन^९ पच्चक्खाति, तमाहु पटिरोदन ॥
- 15 ९१. मा^{१०} मद्दसु^{१०} रोदन्त, पञ्चाला सुसमागता ।
तुवं वा पटिरोदन्तं, तस्मा इच्छामह रहो ॥
- B 105 ९२. ददामि ते ब्राह्मण रोहिणीनं,
गव सहस्स सह पुङ्गवेन ।
अरियो हि अरियस्स कथं न दज्जा^{११},
20 सुत्वान गाथा तव धम्मयुत्ता ति ॥

१-१ सो करस्सानुभावं त्व-सी० । २ कुटिक-सी०, स्या० । ३ दुद्धुभजातक-
सी०, रो०, दुद्धुभायजातक-स्या० । ४ बेल्ल-रो०, बेलुव-स्या० । ५ निपतित-
रो० । ६ अप्पत्ता-रो० । ७ पमादपरमा-स्या०, रो० । ८ अरता-रो० । ९-९
योचन-रो० । १०-१० म माद्दसु-स्या० । ११ दज्जे-सी० ।

३२४. चम्मसाटकजातकं (२४)

- ६३ कल्याणरूपो वतय^१ चतुष्पदो,
सुभद्रको चैव सुपेसलो च ।
यो ब्राह्मण जातिमन्तूपपन्न,
अपचायति मेण्डवरो यसस्सी ॥
- ६४ मा ब्राह्मण इत्तरदस्सनेन, 5
विस्सासमापज्जि चतुष्पदस्स ।
दब्धप्पहार अभिक्खमानो^२,
अवसक्कती^३ दस्सति सुप्पहार ॥
- ६५ ऊरुट्ठि^४ भग्ग^५ पवट्ठितो^६ खारिभारो,
सब्बं च भण्ड ब्रह्मणस्स^७ भिन्न । 10
उभो पि^८ बाहा पगग्ह कन्दति,
अभिधावथ हञ्जते ब्रह्मचारी ॥
- ६६ एव सो निहतो सेति, यो अपूज पससति^९ ।
यथाहमज्ज पहतो, हतो मेण्डेन दुम्मती ति ॥

३२५. गोधराजजातकं^{१०} (२५)

- ६७ समण त मञ्जमानो, उपगच्छिमसञ्जत^{११} । 15
सो म दण्डेन पाहासि^{१२}, यथा अस्समणो तथा ॥
- ६८ कि ते जटाहि दुम्मेध, कि ते अजिनसाटिया । B 136
अब्भन्तर ते गहन, बाहिर परिमज्जसि ॥
- ६९ एहि गोध निवत्तस्सु, भुञ्ज सालीनमोदनं ।
तेल लोणं च मे अत्थि, पहूत मय्ह पिप्फलि ॥ 20

१ वताय—स्या०, रो० । २ अभिक्तुकामो—स्या० । ३ अपसक्कति—सी०;
अवसक्कति—स्या० । ४ ऊरुट्ठि—सी०, उरुट्ठी—स्या०, सत्थि—रो० । ५ भग्गा—
स्या०, रो० । ६ पतितो—सी०, स्या० । ७ ब्राह्मणस्सेव—सी०, स्या०, ब्रह्मणस्सीध—
रो० । ८ रो० पोत्थके नत्थि । ९ नमस्सति—रो० । १० गोधराजजातक—सी०, स्या०,
रो० । ११ उपगच्छि असञ्जत—सी०, स्या०, रो० । १२ पहासि—रो० ।

१०० एस भिय्यो पवेक्खामि, वम्मिकं सतपोरिसं ।
तेल लोण च कित्तेसि^१, अहितं मय्ह^२ पिप्फली ति ॥

३२६. कक्कारुजातकं (२६)

- १०१ कायेन यो नावहरे, वाचाय न मुसा भणे ।
यसो लद्धा न मज्जेय्य, स वे कक्कारुमरहति ॥
- 5 १०२ धम्मेन वित्तमेसेय्य, न निकत्या धनं हरे ।
भोगे लद्धान मज्जेय्य, स वे कक्कारुमरहति ॥
- १०३ यस्स चित्तं अहालिदं, सद्धा च अविरागिनी ।
एको सादु न भुज्जेय्य, स वे कक्कारुमरहति ॥
- १०४ सम्मुखा वा तिरोक्खा^३ वा, यो सन्ते न परिभासति ।
10 यथावादी तथाकारी, स वे कक्कारुमरहती ति ॥

३२७. काकवतीजातकं^४ (२७)

१०५. वाति चाय ततो गन्धो, यत्थ मे वसती पिया ।
दूरे इतो हि काकवती, यत्थ मे निरतो मनो ॥
- १०६ कथ समुद्दमतरी^५, कथ अतरि केपुक^६ ।
कथ सत्त समुद्धानि, कथं सिम्बलिमारुहि ॥
- 15 १०७. तया समुद्दमतारि, तया अतरि केपुकं ।
तया सत्त समुद्धानि, तया सिम्बलिमारुहि ॥
- B 107 १०८ धिरत्थु म महाकाय, धिरत्थु मं अचेतनं ।
यत्थ जायायह जार, आवहामि वहामि चा^७ ति^८ ॥

३२८. अननुसोचियजातकं (२८)

- १०९ बहूनं विज्जती भोती, तेहि मे कि भविस्सति ।
20 तस्मा एत न सोचामि, पिय सम्मिल्लहासिनि^९ ॥

१ कित्तेसि—स्या०, रो० । २ मय्ह—स्या० । ३ परोक्खा—रो० । ४ काकाति-
जातकं—स्या०, रो०, काकाती०—सी० । ५ समुद् पतरि—रो० । ६ केवुक—सी०,
रो० । ७-७ वाति—रो० । ८ सम्मिल्लभासिनि—रो० ।

११०. त त चे अनुसोचेय्य, यं यं तस्स न विज्जतिं ।
 अत्तानमनुसोचेय्य, सदा मच्चुवस पत^१ ॥
१११. न हेव ठितं^२ नासीन, न सयान न पद्धगु^३ ।
 याव^४ ब्याति निमिस्सति^५, तत्रा पि^६ रसती वयो^७ ॥
११२. तत्थत्तनि वतप्पद्धे^८, विनाभावे अससये ।
 भूतं^९ सेस दयितब्ब, वोत^{१०} अननुसोचियं ति ॥

5

३२९. काळबाहुजातकं^{११} (२९)

११३. य अन्नपानस्स पुरे लभाम,
 तं दानि साखमिगमेव^{१२} गच्छति ।
 गच्छाम दानि वनमेव राध,
 असक्कता चस्म^{१३} धनञ्जयाय ॥
- ११४ लाभो अलाभो यसो अयसो च,
 निन्दा पससा च सुख च दुक्खं ।
 एते अनिच्चा मनुजेसु धम्मा,
 मा सोचि^{१४} किं सोचसि पोट्टपाद^{१५} ॥
- ११५ अद्धा तुवं पण्डितकोसि राध,
 जानासि अत्थानि अनागतानि ।
 कथं नु^{१६} साखामिग दक्खिसाम^{१७},
 निद्धावित^{१८} राजकुलतो व जम्मं ॥
- ११६ चालेति कण्ण भकुटि करोति,
 मुहु मुहुं भाययते^{१९} कुमारे ।
 सयमेव तं काहति काळबाहु,
 येनारका ठस्सति अन्नपाना ति ॥

10

15 B 108

20

१ पत्त-सी०, स्या०, गत-रो० । २ तिट्ठ-स्या० । ३ पत्थगु-स्या० । ४-४. याव पाति निमिस्सति-सी०, रो०, यावुप्पत्ति निमिस्सति-स्या० । ५-७ तत्रापि सरतिवयो-सी०, स्या०, सरतिब्बयो-रो० । ८ वतपन्थे-स्या० । ९ सेस-रो० । १० चवित-स्या० । ११ काळबाहु०-रो० । १२ साखामिगमेव-सी०, रो० । १३ वम्ह-स्या०, वम्हा-रो० । १४ सोच-रो० । १५ पोट्टपादाति-रो० । १६ नुखो-स्या० । १७ दक्खाम-स्या० । १८ निद्धापित-सी०, स्या०, निब्बापितं-रो० । १९ भायते-स्या० ।

३३०. सीलवीमंसजातकं (३०)

११७. सील किरेव कल्याणं, सील लोके अनुत्तर ।
 पस्स घोरविसो नागो, सीलवा ति न हञ्जति ॥
११८. यावदेवस्सह^१ किञ्चि, तावदेव अखादिसु^२ ।
 सङ्गम्म कुलला लोके, न हिसन्ति अकिञ्चनं ॥
११९. सुख निरासा सुपति, आसा फलवती सुखा ।
 आस निरास कत्वान, सुख सुपति पिङ्गला ॥
१२०. न समाधिपरो अत्थि, अस्मि लोके परमिह च ।
 न पर ना पि अत्तानं, विहिसति समाहितो ति ॥
 कुटिदुसकवगो ततियो ।

तस्सुद्धानं

- समनुस्ससदुद्दुभयाचनको^३,
 अथ मेण्डवरुत्तमगोधवरो ।
 अथ कायसकेपुक^४ भोतीवरो,
 अथ राधसुसीलवरेन दसा ति ॥

— ० —

३३१. कोकिलजातकं (३१)

B 109

१२१. यो वे काले असम्पत्ते, अतिवेल पभासति ।
 एव सो निहतो सेति, कोकिलायिव^५ अत्रजो ॥
१२२. न हि सत्थ सुनिसित, विस हलाहलामिव^६ ।
 एव निकट्टे^७ पातेति, वाचा दुब्भासिता यथा ॥
१२३. तस्मा काले अकाले वा^८, वाच रक्खेय्य पण्डितो ।
 नातिवेल पभासेय्य, अपि अत्तसममिह वा^९ ॥
१२४. यो च काले मित भासे, मतिपुब्बो विचक्खणो ।
 सव्वे अमित्ते आदेति, सुपण्णो उरगामिवा^{१०} ति^{११} ॥

20

१ यावदेवस्सह—सी० । २ अखादिसु—रो० । ३ समनुस्ससदुद्दुभयाचनको—सी०,
 ०सदुद्दुसयाचनको—स्या० । ४ कायसकेपुक—सी० । ५ कोकालिक जातक—सी०, स्या०,
 रो० । ६ कोकिला येव—सी०, स्या०, रो० । ७ हलाहलामिव—सी०, स्या०, हलाहल
 इव—रो० । ८ निकट्टे—स्या० । ९ च—सी०, स्या० । १० च—रो० । ११—११
 उरगमिवाति—सी०, स्या०, उरग इवाति—रो० ।

३३२. रथलट्टिजातकं (३२)

१२५. अपि हन्त्वा हतो ब्रूति, जेत्वा जितो^१ ति भासति ।
 पुब्बवक्खायिनो^२ राज, अञ्जदत्थु^३ न सदहे ॥
१२६. तस्मा पण्डितजातियो^४, सुण्येय इतरस्स पि ।
 उभिन्नं वचनं सुत्वा, यथा धम्मो तथा करे ॥
१२७. अलसो गिही कामभोगी न साधु, 5
 असञ्जतो पब्बजितो न साधु ।
 राजा न साधु अनिसम्मकारी,
 यो पण्डितो कोधनो तं न साधु ॥
१२८. निसम्म खत्तियो कयिरा, नानिसम्म दिसम्पति ।
 निसम्मकारिनो राज^५, यसो कित्ति च वड्ढती ति ॥ 10

३३३. पक्कगोधजातकं^६ (३३)

१२९. तदेव मे त्वं विदितो, वनमज्झे रथेसभ^७ । B 110
 यस्स ते खग्गबद्धस्स^८, सन्नद्धस्स तिरीटिनो ।
 अस्सत्थदुमसाखाय, पक्का^९ गोधा पलायथ ॥
१३०. नमे नमन्तस्स भजे भजन्त,
 किच्चानुकुब्बस्स करेय्य किच्चं । 15
 नानत्थकामस्स करेय्य अत्थं,
 असम्भजन्तम्पि न सम्भजेय्य ॥
१३१. चजे चजन्तं वनथ न कयिरा,
 अपेतचित्तेन न सम्भजेय्य ।
 दिजो दुमं खीणफल ति^{१०} जत्वा, 20
 अञ्ज समेक्खेय्य महा हि लोको ॥

१ जितो—रो० । २ पुब्बवक्खायिनो—सी०, स्या०, पुब्बवक्खायिनो—रो० ।

३ एकदत्थु—सी०, एतदत्थु—स्या०, एकदत्थु—रो० । ४ पण्डितजातिसो—रो० । ५ रञ्जो—सी०, स्या० । ६ गोधजातक—स्या०, रो० । ७ रथेसभो—स्या० । ८ खग्ग-बद्धस्स—स्या० । ९ पक्क—रो० । १० व—सी०, स्या० ।

१३२. सो ते करिस्सामि यथानुभावं,
 कतञ्जुत खत्तिये^१ पेक्खमानो ।
 सब्ब च ते इस्सरिय ददामि,
 यस्सिच्छसी तस्स तुव ददामी^२ ति ॥

३३४. राजोवादजातकं (३४)

- 5 १३३. गवं चे तरमानानं, जिम्ह गच्छति पुङ्गवो ।
 सब्बा ता^३ जिम्हं गच्छन्ति^४, नेत्ते जिम्हं गते सति ॥
१३४. एवमेव मनुस्सेसु, यो होति सेट्ठसम्मतो ।
 सो चे अधम्मं चरति, पगेव इतरा पजा ।
 सब्बं रट्ठं दुख सेति, राजा चे होति अधम्मिको ॥
- 10 १३५. गवं चे तरमानान, उजु गच्छति पुङ्गवो ।
 सब्बा^५ गावी उजु यन्ति^६, नेत्ते उजु^७ गते सति ॥
- B 111 १३६. एवमेव मनुस्सेसु, यो होति सेट्ठसम्मतो ।
 सो सचे^८ धम्मं चरति, पगेव इतरा पजा ।
 सब्बं रट्ठ सुख सेति, राजा चे होति धम्मिको ति ॥

३३५. जम्बुकजातकं (३५)

- 15 १३७. ब्रहा पवङ्कुकायो सो, दीघदाठो च^९ जम्बुक ।
 न त्वं तत्थ^{१०} कुले जातो, यत्थ गण्हन्ति कुञ्जर ॥
१३८. असीहो सीहमानेन, यो अत्तानं विकुब्बति ।
 कोत्थू^{१०} व^{१०} गजमासज्ज, सेति भूम्या^{११} अनुत्थुनं ॥
- 20 १३९. यसस्सिनो उत्तमपुग्गलस्स,
 सञ्जातखन्धस्स महब्बलस्स ।
 असमेक्खिय थामबलूपपत्तिं,
 स सेति नागेन हतोय^{१२} जम्बुको ॥

१ खत्तियो-स्या० । २ ददाही-रो० । ३ गावी-स्या० । ४ यन्ति-स्या० ।
 ५-५ सब्बा ता उजु गच्छन्ति-सी०, रो० । ६ उजु-सी० । ७ चेपि-सी०, स्या०, रो० ।
 ८ व-स्या०, हि-रो० । ९ तम्हि-सी०, स्या०, रो० । १०-१० कुट्ठव-सी, कुत्थुव-
 स्या०, कुत्थुव-रो० । ११. भूम्या-रो० । १२. हतोव-सी०, रो० ।

१४०. यो चीध कम्मं कुरुते पमाय,
 थामबल^१ अत्तनि सविदित्वा ।
 जप्पेन^२ मन्तेन सुभासितेन,
 परिकखवा सो विपुल जिनाती ति ॥

३३६. ब्रहाछत्तजातकं (३६)

१४१. तिण तिण ति लपसि, को नु ते तिणमाहरि । 5
 कि नु ते तिणकिच्चत्थि, तिणमेव पभाससि^३ ॥
१४२. इधागमा ब्रह्मचारी, ब्रहा छत्तो बहुस्सुतो ।
 सो मे सब्ब समादाय, तिण निक्खिप्प गच्छति ॥
१४३. एवेतं होति कत्तब्बं, अप्पेन बहुमिच्छता ।
 सब्ब सकस्स आदान, अनादान तिणस्स च ॥ 10
१४४. * सीलवन्तो न कुब्बन्ति, बालो सीलानि कुब्बति । B 112
 अनिच्चसीलं दुस्सील्य^४, कि पण्डिच्च करिस्सती ति ॥

३३७. पीठजातकं (३७)

१४५. न ते पीठमदायिम्हा^५, न पानं न पि भोजनं ।
 ब्रह्मचारि खमस्सु मे, एत पस्सामि^६ अच्चय ॥
१४६. नेवाभिसज्जामि न चा पि कुप्पे, 15
 न चा पि मे अप्पियमासि किञ्चि ।
 अथो पि मे आसि मनोवितक्को,
 एतादिसो नून कुलस्स धम्मो ॥
१४७. एसस्माक^७ कुले धम्मो, पितुपितामहो सदा ।
 आसन उदक पज्जं, सब्बेत निपदामसे ॥ 20
१४८. एसस्माक कुले धम्मो, पितुपितामहो सदा ।
 सक्कच्च^८ उपतिट्ठाम^९, उत्तमं विय आतकं ति ॥

१ थामबल—म० । २ जप्पेन—रो० । ३ पभासति—स्या० । * 'तिणस्स चादीसु गतो तत्थ का परिदेवता' इति सी०, म्या० पीठकेसु अधिको पाठो दिस्सति । ४ दुस्सील—रो० । ५ पीठमदासिम्हा—स्या०, रो० । ६ मस्साम—सी० । ७ एसम्हाक—सी० । ८ सक्कच्चत—रो० । ९ उपट्ठहाम—रो० ।

३३८. थुसजातकं (३८)

- १४९ विदित थुस उन्दुरान, विदित पन तण्डुल ।
 थुसं थुस^१ विवज्जेत्वा^२, तण्डुल पन खादरे ॥
- १५० या मन्तना अरञ्जस्मि, या च गामे निकणिका ।
 य चेत इति चीति^३ च, एतम्पि विदित मया ॥
- 5 १५१ धम्मेन किर जातस्स, पिता पुत्तस्स मक्कटो ।
 दहरस्सेव सन्तस्स, दन्तेहि फलमच्छिदा ॥
१५२. यमेत परिसप्पसि, अजकाणो^४ व^५ सासपे ।
 यो पाय हेट्ठतो सेति^६, एतम्पि विदित मया ति ॥

३३९. बावेरुजातकं (३९)

- B 113 १५३ अदस्सनेन मोरस्स, सिखिनो मञ्जुभाणिनो ।
 10 काक तत्थ अपूजेसु, मसेन च फलेन च ॥
- १५४ यदा च सरसम्पन्नो, मोरो बावेरुमागमा ।
 अथ लाभो च सक्कारो, वायसस्स अहायथ ॥
- १५५ याव नुप्पज्जती बुद्धो, धम्मराजा पभङ्करो ।
 ताव अञ्जे अपूजेसु, पुथू^६ समणब्राह्मणे ॥
- 15 १५६ यदा च सरसम्पन्नो, बुद्धो धम्म अदेसयि ।
 अथ लाभो च सक्कारो, तित्थियान अहायथा ति ॥

३४०. विसय्हजातकं (४०)

- १५७ अदासि दानानि पुरे विसय्ह,
 ददतो च ते खयधम्मो अहोसि ।
 इतो पर चे न ददेय्य दान,
 20 तिट्ठेय्यु ते सयमन्तस्स भोगा ॥

१ थूल-सी० । २ विवज्जित्वा-सी०, स्या० । ३ चिन्ती-स्या० । ४-४
 अजाकाणाव-रो० । ५ सेमि-सी० । ६ पुथु-सी० ।

- १५८ अनरियमरियेन सहस्सनेत्त,
सुदुग्गतेना पि अकिच्चमाहु ।
मा वो धनं तं अहु^१ देवराज^१,
य भोगहेतु विजहेमु सद्ध ॥
- १५९ येन एको रथो याति, याति तेनापरो रथो । 5
पोराण निहित वत्त^२, वत्ततञ्जेव^३ वासव ॥
- १६० यदि हेस्सति दस्साम, असन्ते कि ददामसे^३ ।
एवभूता पि दस्साम, मा दान पमदम्हसे^३ ति ॥
कोकिलवग्गो चतुत्थो ।

तस्सुद्धानं

- अतिवेलपभासति जीतवरो^४, B. 114
वनमज्झ^५ रथेसभ जिम्हगमो । 10
अथ जम्बु तिणासनपीठवर,
अथ तण्डुल^६ मोर विसय्ह दसा ति ॥

— ० —

३४१. कण्डरीजातकं^७ (४१)

१६१. नरानमारामकरासु नारिसु^८,
अनेकचित्तासु अनिग्गहासु च ।
सब्बत्थ नापीतिकरा पि चे सिया, 15
न विस्ससे तित्थसमा हि नारियो ॥
१६२. य वे^९ दिस्वा कण्डरीकिन्नरान^{१०},
सब्बित्थियो न रमन्ति अगारे ।
तं तादिसं मच्च^{११} चजित्वा भरिया,
अञ्ज दिस्वा पुरिस पीठसप्पि ॥ 20

१-१ अहुवा जनिन्द-स्या०, रो० । २-२ वड्ड वड्डतञ्जे-रो० । ३. ददाम्हेसे-स्या० । ४ पमदाम्हसे-सी०, स्या० । ५ जिनवरो-सी०, स्या० । ६ वनमज्झे-सी०, स्या० । ७ तण्डुल-स्या० । ८ किनारीजातक-सी०, कुण्डलिकजातक-स्या०, कण्डरिजातक-रो० । ९ नारीसु-स्या० । १० मे-सी०, च-स्या० । ११. किन्नरकिन्नरीन-स्या० । १२ सामिक-स्या० ।

१६३. बकस्स च बावरिकस्स^१ रञ्जो,
 अच्चन्तकामानुगतस्स भरिया ।
 अवाचरी^२ पट्टवसानुगस्स^३,
 क^४ वा पि^५ इत्थी नातिचरे तदञ्ज ॥

5 १६४. पिङ्गियानी^६ सब्बलोकस्सरस्स,
 रञ्जो पिया ब्रह्मदत्तस्स भरिया ।
 अवाचरी पट्टवसानुगस्स^७,
 तं वा पि सा नाज्झगा कामकामिनी ति ॥

३४२. वानरजातकं (४२)

B 115

10

१६५. असक्खि वत अत्तान, उद्धातु^८ उदका थल ।
 न दानाह पुन तुय्ह, वसं गच्छामि वारिज ॥

१६६ अलमेतेहि अम्बेहि, जम्बूहि पनसेहि च ।
 यानि पार समुद्दस्स, वरं मय्ह उदुम्बरो ॥

१६७. यो च उप्पतित अत्थ, न खिप्पमनुबुज्झति ।
 अमित्तवसमन्वेति, पच्छा च अनुत्तप्पति ॥

15

१६८. यो च उप्पतितं अत्थं, खिप्पमेव निबोधति ।
 मुच्चते सत्तुसम्बाधा, न च पच्छानुत्तप्पती ति ॥

३४३. कुन्तिनीजातकं (४३)

१६९. अवसिम्ह तवागारे, निच्चं सक्कतपूजिता ।
 त्वमेव दानिमकरि^९, हन्द राज वजामह ॥

१७०. यो वे कते पटिकते, किब्बिसे पटिकिब्बिसे ।
 एव त सम्मती वेर, वस कुन्तिनि मागमा ॥

20

१. पावारिकस्स-सी० । २. अच्चाचरी-स्या० । ३. बद्धवसानुगस्स-सी०,
 बन्धवसानुगस्स-स्या० । ४-४ कि वा-स्या० । ५. पियङ्गानि-स्या० । ६. बद्धवसा-
 नुगस्स-सी० । ७. उद्धातु-स्या०, रो० । ८. कुन्तिनीजातक-रो० । ९. दानिमकर-
 -रो० ।

१७१. न कतस्स च कत्ता च, मेत्ति^१ सन्धीयते^२ पुन ।
हृदयं नानुजानाति, गच्छञ्जेव रथेसभ ॥
१७२. कतस्स चेव कत्ता च^३, मेत्ति सन्धीयते पुन ।
धीरान नो च बालान, वस कुन्तिनि मागमा ति ॥

३४४. अम्बजातकं^४ (४४)

- १७३ यो नीलिय^५ मण्डयति, सण्डासेन विहञ्जति । 5
तस्स सा वसमन्वेतु, या ते अम्बे अवाहरि ॥
- १७४ वीस वा पञ्चवीसं^६ वा, ऊनतिस व जातिया ।
तादिसा पति^७ मा लद्धा, या ते अम्बे अवाहरि ॥
- १७५ दीघ गच्छतु अद्धान, एक्किंका अभिसारिका^८ । B. 116
सङ्केते पति मा^९ अद्द^९, या ते अम्बे अवाहरि ॥ 10
१७६. अलङ्कता सुवसना^{१०}, मालिनी चन्दनुस्सदा ।
एक्किंका सयने सेतु^{११}, या ते अम्बे अवाहरी ति ॥

३४५. गजकुम्भजातकं (४५)

- १७७ वनं यदग्गि दहति, पावको कण्हवत्तनी ।
कथं करोसि पचलक, एवं दन्धपरक्कमो ॥
१७८. बहूनि रुक्खच्छिद्धानि^{१२}, पथव्या^{१३} विवरानि च । 15
तानि चे नाभिसम्भोम, होति नो कालपरियायो ॥
१७९. यो दन्धकाले तरति, तरणीये च दन्धति ।
सुवखपण्णं व अक्कम्म, अत्थं भञ्जति अत्तनो ॥
१८०. यो दन्धकाले दन्धेति^{१४}, तरणीये च तारयि ।
ससी व रत्ति विभज, तस्सत्थो परिपूरती ति ॥ 20

१ मिति-स्या०, मेत्ती-रो० । २ सन्धीयते-स्या० । ३ व-सी० । ४ अम्बचोरजातक-रो० । ५ नीलिय-स्या० । ६ पण्णुवीस-रो० । ७ पति-रो० । ८ अभिसारिया-स्या०, रो० । ९-९ माद्द-सी०, स्या०, मा अद्द-रो० । १० सुवसना-सी० । ११ सयतु-रो० । १२ रुक्खच्छिद्धानि-रो० । १३ पथव्या-सी०, रो० । १४ दन्धति-रो० ।

३४६. केसवजातकं (४६)

१८१. मनुस्सिन्द जहित्वान, सब्बकामसमिद्धिन ।
 कथं नु भगवा केसी, कप्पस्स रमति अस्समे ॥
१८२. सादूनी^१ रमणीयानि, सन्ति वक्खा^२ मनोरमा ।
 सुभासितानि कप्पस्स, नारद रमयन्ति मं ॥
१८३. सालीन ओदन भुञ्जे, सुचि^३ मसूपसेचन ।
 कथं सामाकनीवार, अलोणं छादयन्ति तं ॥
१८४. सादु^४ वा यदि वासादु, अप्प वा यदि वा बहुं ।
 विस्सत्थो यत्थं भुञ्जेय्य, विस्सासपरमा रसा ति ॥

३४७. अयकूटजातकं (४७)

१८५. सब्बायस कूटमतिप्पमाण,
 पग्गय्ह यो^५ तिट्ठसि^६ अन्तलिकखे ।
 रक्खाय मे^७ त्वं विहितो नुसज्ज,
 उदाहु मे चेतयसे^८ वधाय ॥
१८६. दूतो अहं राजिध रक्खसान,
 वधाय तुय्हं पहितोहमस्मि ।
 इन्दो च तं रक्खति देवराजा,
 तेनुत्तमङ्गं न^९ ते^९ फालयामि ॥
१८७. सच्चै च मं रक्खति देवराजा,
 देवानमिन्दो मघवा सुजम्पति ।
 कामं पिसाचा विनदन्तु सब्बे,
 न सन्तमे रक्खसिया पजाय ॥
१८८. कामं कन्दन्तु^{१०} कुम्भण्डा, सब्बे पसुपिसाचका ।
 नालं पिसाचा युद्धाय, महती सा विभिसिका^{११} ति^{११} ॥

१ साधूनि-सी०, स्या० । २ रक्खा-रो० । ३ सुचि-सी०, स्या० । ४ असादु-रो० । ५ सो-रो० । ६ तिट्ठति-रो० । ७ म-सी० । ८ वायमसे-सी०, स्या० । ९-९ नहि-रो० । १० कण्डन्तु-स्या० । ११-११ विभेसिकाति-स्या०, विहेसिकाति-रो० ।

३४८. अरञ्जजातकं (४८)

१८९. अरञ्जा गाममागम्म, किसील किवतं अह ।
 पुरिसं तात सेवेय्यं, तं मे अक्खाहि पुच्छितो ॥
- १९० यो तं विस्सासये तात, विस्सासञ्च खमेय्यं ते ।
 सुस्सूसी च तितिक्खी च, तं भजेहि इतो गतो ॥
- १९१ यस्स कायेन वाचाय, मनसा नत्थि दुक्कटं । 5
 उरसी व पतिट्ठाय, त भजेहि इतो गतो ॥
- १९२ हलिद्धिरागं^१ कपिचित्त, पुरिसं रागविरागिनं । B. 118
 तादिसं तात मा सेवि, निम्मनुस्सं पि चे सिया ति ॥

३४९. सन्धिभेदजातकं (४९)

- १९३ नेव इत्थीसु सामञ्जं, ना पि भक्खेसु सारथि ।
 अथस्स सन्धिभेदस्स, पस्स याव सुचिन्तित ॥ 10
१९४. असितिक्खो व मसम्हि, पेमुञ्जं परिवत्तति ।
 यत्थूसभञ्च^२ सीहञ्च, भक्खयन्ति मिगाधमा ॥
- १९५ इमं सो सयनं सेति, यमिम^३ पस्ससि सारथि ।
 यो वाच सन्धिभेदस्स, पिसुणस्स निबोधति ॥
- १९६ ते जना सुखमेधन्ति, नरा सग्गगतारिव । 15
 ये वाचं सन्धिभेदस्स, नावबोधन्ति^४ सारथी ति ॥

३५०. देवतापञ्चजातकं (५०)

१९७. हन्ति हत्थेहि पादेहि, मुखं च परिसुम्भति ।
 स वे राज पियो होति, कं तेन त्वाभिपस्ससि^५ ॥

१ हलिद्धिराग - सी०, हलिद्धराग - स्या० । २ यत्थूसभञ्च - स्या० । ३ यमिम - सी०, रो० । ४ नावबोधेन्ति - सी० । ५ मभिपस्ससि - सी० ।

१६८. अक्कोसति यथाकाम, आगमञ्चस्स इच्छति^१ ।
स वे राज पियो होति, कं तेन त्वाभिपस्ससि ॥

१६९ अब्भक्खाति अभूतेन, अलिकेनाभिसारये^२ ।
स वे राज पियो होति, क तेन त्वाभिपस्ससि ॥

5 २०० हर अन्नं च पानं च, वत्थसेनासनानि च ।
अञ्जदत्थुहरा सन्ता, ते वे राज पिया होन्ति ।
कं तेन त्वाभिपस्ससी ति ॥
चूळकुणालवग्गो पञ्चमो ।

तस्सुद्धानं

B 119

नरानं असक्खिवसिम्हवरो,
नीलियमग्गिवरञ्च^३ पुन ।
10 पुन रसायसकूटवरो,
तथारञ्ज सारथि हन्ति दसा ति ॥

अथ^४ वग्गुद्धानं^५

कालिङ्ग^६ पुचिमन्दञ्च, कुटिदूसक^७ कोकिला^८ ।
चूळकुणालवग्गो सो, पञ्चमो सुप्पकासितो ति ॥
चतुक्कनिपातं निट्ठिते ।

—:०:—

१ न इच्छति—सी०, नेच्छति—स्या० । २ अलिकेनमभिसारये—सी० । ३. निलीयमत्तवरञ्च—सी०; निलियमग्गिवरञ्च—स्या० । ४-४ तत्र वग्गुद्धान—स्या० । ५. विवर—सी०, स्या० । ६-६. कुटिदूस बहुभाणक—स्या० ।

५. पञ्चकनिपातो^१

३५१. मणिकुण्डलजातकं (१)

१. जीनो रथस्स^२ मणिकुण्डले^३ च,
पुत्ते च दारे च तथेव जीनो^४ ।
सब्बेसु भोगेसु असेसकेसु^५,
कस्मा न सन्तप्पसि सोककाले ॥

B 120

२. पुब्बेव मच्च विजहन्ति भोगा,
मच्चो^६ वा ते^६ पुब्बतर जहाति ।
असस्सता भोगिनो कामकामि,
तस्मा न सोचामह सोककाले ॥

5

३. उदेति आपूरति^७ वेति^७ चन्दो,
अत्थं^८ तपेत्त्वानं^८ पलेति सूरियो^९ ।
विदिता^{१०} मया सत्तुक लोकधम्मा,
तस्मा न सोचामहं सोककाले ॥

10

४. अलसो गिही कामभोगी न साधु,
असञ्जतो पब्बजितो न साधु ।
राजा न साधु अनिसम्मकारी,
यो पण्डितो कोधनो त न साधु ॥

15

५. निसम्म खत्तियो कयिरा, नानिसम्म दिसम्पति ।
निसम्मकारिनो राज, यसो कित्ति च वड्ढती ति ॥

१ पञ्चकनिपात-रो० । २ रथस्स-सी०, स्या०, रो० । ३ मणिकुण्डला-रो० ।

४ जिन्नो-स्या० । ५ असेसितेसु-सी०, रो० । ६-६ मच्चो च ने-रो० । ७-७
पूरेति खीयति-स्या० । ८-८ अत्थं तपेत्त्वानं-स्या० । ९ सूरियो-रो० । १० विजिता-
स्या० ।

३५२. सुजातजातकं (२)

B 121

- ६ किं नु सन्तरमानो व, लायित्वा हरित तिण ।
खाद खादा ति लपसि^१, गतसत्त^२ जरग्गवं ॥
- ७ न हि अन्नेन पानेन, मतो गोणो समुट्ठहे ।
त्व च तुच्छ विलपसि, यथा त दुम्मती तथा ॥
- ८ तथेव तिट्ठति सीस, हत्थपादा च वालधि^३ ।
सोता तथेव तिट्ठन्ति, मज्जे गोणो समुट्ठहे ॥
- ९ नेवय्यकस्स सीस च^४, हत्थपादा च^५ दिस्सरे ।
रुद मत्तिकथूपस्मिं, ननु त्वज्जेव दुम्मति ॥
- १० आदित्त वत म सन्तं, घतसित्त व पावक ।
वारिना विय ओसिञ्चं, सब्बं निब्बापये दर ॥
- ११ अब्बही^६ वत मे सल्ल, यमासि हृदयस्सित^७ ।
यो मे सोकपरेतस्स, पितु सोक अपानुदि ॥
- १२ सोह अब्बूळहसल्लोस्मि, वीतसोको अनाविलो ।
न सोचामि न रोदामि, तव सुत्वान माणव ॥
- १३ एवं करोन्ति सम्पज्झा, ये होन्ति अनुकम्पका ।
विनिवत्तेन्ति^८ सोकम्हा, सुजातो पितरं यथा ति ॥

३५३. वेनसाखजातकं (३)

- १४ नयिद निच्च भवितब्ब ब्रह्मदत्त,
खेमं सुभिक्षं सुखता च काये ।
अत्थच्चये मा^९ अहु सम्पमूळहो^{१०},
भिन्नप्लवो सागरस्सेव मज्जे ॥

१ विलपि-सी० । २ गतसन्त-स्या० । ३ वालधि-सी० । ४ वा-सी०, स्या०, रो० । ५ न-सी०, व-स्या० । ६ अब्बूळह-मी०, स्या०, अब्बहि-रो० । ७ सोक हृदयनिस्सित-सी०, स्या०, यमासि हृदयनिस्सित-रो० । ८ विनिवत्तयन्ति-सी०, रो० । ९-९. माहु सम्मूळहो-रो० ।

- १५ यानि करोति पुरिसो, तानि अत्तनि पस्सति ।
 कल्याणकारी कल्याण, पापकारी च पापकं ।
 यादिस वपते बीजं, तादिस हरते फल ॥
- १६ इद तदाचरियवचो, पारासरियो^१ यदब्रवि ।
 मा^२ सु^३ त्व अकरि^३ पाप, य त्व^३ पच्छा कत तपे ॥ 5
- १७ अयमेव सो पिङ्गिय^४ वेनसाखो,
 यम्हि^६ घातयि खत्तियान सहस्स^७ ।
 अलङ्कते चन्दनसारानुलित्ते^८,
 तमेव दुक्ख पच्चागत मम ॥
- १८ सामा च^९ खो चन्दनलित्तगत्ता^{१०},
 लट्ठीव^{११} सोभञ्जनकस्स उगता ।
 अदिस्वा^{१२} काल करिस्सामि उब्बरि,
 त मे इतो^{१३} दुक्खतर भविस्सती ति ॥ 10

३५४. उरगजातकं (४)

- १९ उरगो व तचं जिण्ण, हित्वा गच्छति स तनु ।
 एव सरीरे निब्भोगे, पेटे कालङ्कते^{१४} सति ॥ -15
- २० ड्य्हमानो न जानाति, आतीन परिदेवित ।
 तस्मा एत न सोचामि, गतो सो तस्स या गति ॥
- २१ अनव्हितो^{१५} ततो आगा, अननुञ्जातो इतो गतो ।
 यथागतो तथा गतो, तत्थ का परिदेवना ॥
- २२ ड्य्हमानो न जानाति, आतीन परिदेवित ।
 तस्मा एत न सोचामि, गतो सो तस्स या गति ॥ 20

१ पाराचरियो-स्या० । २-२ मास्सु-सी०, स्या०, रो० । ३ अकरा-सी०, रो० । ४ त-सी०, स्या०, रो० । ५ पिङ्गियो-स्या० । ६ यम्हि-रो० । ७ सहस्से-सी० । ८ चन्दनसारचित्ते-सी०, स्या०, रो० । ९ पि-सी०, स्या० । १० नन्दनलित्तगत्तो-स्या०, रो० । ११ सिङ्गूव-सी०, स्या० । १२ अदिस्वाव-सी० । १३ ततो-रो० । १४ कालकते-सी०, स्या०, रो० । १५ अनव्हितो-सी०, स्या०; अनव्हानो-रो० ।

२३. सचे रोढे किंसा^१ अस्सं, तस्सा मे कि फलं सिया ।
आतिमित्तमुहज्जान, भिय्यो नो अरती सिया ॥

B. 123

२४. ड्य्हमानो न जानाति, आतीन परिदेवित ।
तस्मा एत न सोचामि, गतो सो तस्स या गति ॥

5

२५. यथा पि दारको चन्द, गच्छन्तमनुरोदति ।
एव सम्पदमेवेत, यो पेतमनुसोचति ॥

२६. ड्य्हमानो न जानाति, आतीनं परिदेवित ।
तस्मा एत न सोचामि, गतो सो तस्स या गति ॥

10

२७ यथा पि उदककुम्भो, भिन्नो अप्पटिसन्धियो ।
एव सम्पदमेवेत, यो पेतमनुसोचति ॥

२८ ड्य्हमानो न जानाति, आतीन परिदेवित ।
तस्मा एत न सोचामि, गतो सो तस्स या गती ति ॥

३५५. घटजातकं^२ (५)

२९. अञ्जे सोचन्ति रोदन्ति, अञ्जे^३ अस्सुमुखा जना^३ ।
पसन्नमुखवण्णोसि, कस्मा घट न सोचसि ॥

15

३०. नाब्भतीतहरो सोको, नानागतसुखावहो ।
तस्मा धङ्क^४ न सोचामि, नत्थि सोके दुतीयता^५ ॥

३१. सोच पण्डु किसो^६ होति, भत्तञ्चस्स न रुच्चति ।
अमिक्ता सुमना होन्ति, सल्लविद्धस्स रुप्पतो ॥

20

३२. गामे वा यदि वारञ्जे, निन्ने वा यदि वा थले ।
ठित^७ म नागमिस्सति^८, एव दिट्ठपदो अहं ॥

३३. यस्सत्ता नालमेको व, सब्बकामरसाहरो ।
सब्बा पि पथवी तस्स, न सुख आवहिस्सती ति ॥

१ कीसा-स्या०, किसी-रो० । २ घटजातक-सी०, रो०, धङ्कजातक-स्या० ।

३-३ अञ्जो अस्सुमुखो जना-रो० । ४ वङ्क-रो० । ५ दुतीयता-रो० । ६ किमी-रो० । ७-७ न म त आगमिस्सति-रो० ।

३५६. कोरण्डियजातकं^१ (६)

३४. एको अरञ्जे गिरिकन्दरायं,
पग्गय्ह पग्गय्ह^२ सिल^३ पवेच्छसि ।
पुनप्पुनं सन्तरमानरूपो,
कोरण्डिय को नु तव यिधत्थो ॥

B 124

३५. अहञ्जिह म सागर सेवितन्त,
सम करिस्सामि यथा पि पाणि^४ ।
विकिरिय सानूनि च पब्बतानि च^५,
तस्मा सिलं दरिया^६ पक्खिपामि ॥

5

३६. नयिम महि अरहति पाणिकप्प,
सम मनुस्सो करणाय मेको ।
मञ्जामिमञ्जे व दरि जिगीस^७,
कोरण्डिय हाहसि^८ जीवलोक ॥

10

३७. सचे अहं^९ भूतधरं न सक्का^९,
समं मनुस्सो करणाय मेको ।
एवमेव त्वं ब्रह्मे इमे मनुस्से,
नानादिट्टिके नानयिस्ससि^{१०} ते ॥

15

३८. सङ्घित्तरूपेन भव ममत्थं,
अक्खासि कोरण्डिय एवमेत ।
यथा न सक्का पथवी समाय,
कत्तु^{११} मनुस्सेन तथा मनुस्सा ति ॥

20

३५७. लटुकिकजातकं (७)

३९. वन्दामि त कुञ्जर^{१२} सद्विहायनं,
आरञ्जकं यूथपति यसस्सिं ।

१ कोरण्डियजातक—सी०, रो०, कारन्दिय०—स्या० । २-२ महन्त सेल—स्या० ।
३ पाणि—सी०, स्या०, रो० । ४ स्या० पोत्थके नत्थि । ५ कन्दराय—स्या० ।
६ जिगीस—सी०, स्या०, रो० । ७ हायसि—स्या० । ८ अय—सी०, स्या०, रो० । ९
सक्को—सी०, स्या०, सत्थो—रो० । १० नानायिस्ससि—रो० । ११ कातु—सी०, स्या०,
रो० । १२ कुञ्जर—स्या० ।

B 125

5

10

15

पक्खेहि त पञ्जलिक करोमि,
मा मे वधी पुत्तके दुब्बलाय ॥

४०. वन्दामि त कुञ्जर एकचारि,
आरञ्जक पब्बतसानुगोचरं ।
पक्खेहि त पञ्जलिकं करोमि,
मा मे वधी पुत्तके दुब्बलाय ।
४१ वधिस्सामि ते लटुकिके पुत्तकानि,
कि मे तुवं काहसि दुब्बलासि ।
रात^१ सहस्सानि पि तादिसीन,
वामेन पादेन पपोथयेय्यं ॥

४२ न हेव सब्बत्थ बलेन किच्चं,
बल हि बालस्स वधाय होति ।
करिस्सामि ते नागराजा अनत्थ,
यो मे वधी पुत्तके दुब्बलाय ॥

४३ काक च पस्स लटुकिक, मण्डूक नीलमक्खिकं ।
एते नाग अघातेसु, पस्स वेरस्स वेरिनं ।
तस्मा हि^३ वेर न कयिराथ, अप्पियेन पि केनची ति ॥

३५८. चूलधम्मपालजातकं (८)

20

४४ अहमेव दूसिया भूनहता, रञ्जो महापतापस्स ।
एत^१ मुञ्चतु^४ धम्मपाल, हत्थे मे देव छेदेहि^५ ॥
४५ अहमेव दूसिया भूनहता, रञ्जो महापतापस्स ।
एत मुञ्चतु धम्मपाल, पादे मे देव छेदेहि ॥
४६ अहमेव दूसिया भूनहता, रञ्जो महापतापस्स ।
एत मुञ्चतु धम्मपाल, सीस मे देव छेदेहि ॥

१ सत-स्या० । २ सी० पोत्थके नत्थ । ३ रो० पोत्थके नत्थि । ४ पमुञ्चन्तु -
रो० । ५ छेदेहि-स्या० ।

४७. न हि^१ नूनिमस्स रञ्जो,
 मित्तामच्चा च विज्जरे सुहदा ।
 ये न वदन्ति राजान,
 मा घातयि ओरसं पुत्त ॥

४८ न हि नूनिमस्स रञ्जो,
 जाती मित्ता च विज्जरे सुहदा ।
 ये न वदन्ति राजानं,
 मा घातयि अत्रजं पुत्तं ॥

5

४९. चन्दनसारानुलित्ता, बाहा छिज्जन्ति धम्मपालस्स ।
 दायादस्स पथव्या^२, पाणा मे देव रुज्झन्ती ति ॥

B 126

10

३५९. सुवण्णमिगजातकं (९)

५०. विक्कम रे हरिपाद, विक्कम रे महामिग ।
 छिन्द वारत्तिक^३ पासं, नाहं एका वने रमे ॥
 ५१. विक्कमामि न पारेमि, भूमि सुम्भामि^४ वेगसा ।
 दळ्हो वारत्तिको पासो, पादं मे परिकन्तति ॥
 ५२. अत्थरस्सु पलासानि, असि^५ निब्बाह लुद्दक ।
 पठमं म वधित्वान, हन पच्छा महामिगं ॥
 ५३ न मे मुतं वा दिट्ठं वा, भासन्तिं मानुसि मिगि ।
 त्व च भदे सुखी होहि, एसो चा पि महामिगो ॥
 ५४ एव लुद्दक नन्दस्सु, सह सब्बेहि जातिभि^६ ।
 यथाहमज्ज नन्दामि, मुत्त दिस्वा महामिग ति ॥

15

20

३६०. सुयोनन्दीजातकं (१०)

५५ वाति गन्धो तिमिरान, कुसमुद्दो च^७ घोसवा ।
 दूरे इतो^८ सुयोनन्दी, तम्बकामा तुदन्ति म ॥

१ ह-स्या०, रो० । २ पथव्या-रो० । ३ वरत्तिक-स्या० । ४ सुम्भामि-रो० ।

५ आसि-सी० । ६ जातिहि-रो० । ७ सुसन्धिजातक-सी०, सुसन्धी०-स्या०,
 सुस्सोन्दि०-रो० । ८ व-रया०, रो० । ९ इतो हि-सी०, स्या०, इतो पि-रो० ।

५६. कथं समुद्मतारि, कथं अद्दक्खि सेदुमं^१ ।
 कथं तस्सा च तुय्हं च, अहु सग्गसमागमो^२ ॥
५७. कुरुकच्छा^३ पयातान, वाणिजान धनेसिन ।
 मकरेहि^४ अभिदा^५ नावा, फलकेनाहमप्लवि^६ ॥
५८. सा म सण्हेन मुदुना, निच्च चन्दनगन्धिनी ।
 अङ्गेन^७ उद्धरी भद्दा, माता पुत्तं व ओरस ॥
५९. सा म अन्नेन पानेन, वत्थेन सयनेन च ।
 अत्तना पि च मन्दक्खी^८, एव तम्ब विजानाहो^९ ति^{१०} ॥
 मणिकुण्डलवग्गो पठमो ।

तस्सुद्धानं

- अथ जिनवरो हरितं तिणको,
 अथ भिन्नप्लवो^{११} उरगो व घटो^{१०} ।
 दरिया पुन कुञ्जर भूनहता,
 मिगमुत्तमसग्गवरेन^{१२} दसा ति ॥

— ० —

३६१. वण्णारोहजातकं (११)

६०. वण्णारोहेन जातिया, बलनिक्कमनेन^{१२} च ।
 सुबाहु न मया सेय्यो, सुदाठ^{१३} इति भाससि ॥
६१. वण्णारोहेन जातिया, बलनिक्कमनेन च ।
 सुदाठो न मया सेय्यो, सुबाहु इति भाससि ॥
६२. एवं चे मं विहरन्त, सुबाहु सम्म दुब्भसि ।
 न दानाहं तया सद्धिं, सवासमभिरोचये ॥
६३. यो परेसं वचनानि, सद्देह्य^{१४} यथातथ ।
 खिप्पं भिज्जेथ मित्तस्मि, वेरं च पसवे बहुं ॥

१ सेरूम—सी०, स्या०, रो० । २ अगग०—सी०, स्या० । ३ भरुकच्छा—सी०, स्या०, भरुकच्छ—रो० । ४-४ मकरेहभिदा—सी०, मङ्करेहि भिदा—स्या०, मकरेहि भिन्ना—रो० । ५ फलकेन महण्णव—स्या० । ६ अङ्गेन—रो० । ७ मद्दक्खी—सी० । ८-८ विनहीति—सी०, स्या०, रो० । ९ भिन्नप्लवो—स्या० । १० सको—सी० । ११ मिगपुत्तम०—सी०, स्या० । १२ बलानिक्कमनेन—रो० । १३ सुदाठो—स्या० । १४ सद्देह्य—सी०, स्या०, रो० ।

६४. न सो मित्तो यो सदा अप्पमत्तो,
भेदासङ्को रन्धमेवानुपस्सी ।
यस्मि च सेती उरसीव पुत्तो,
स वे मित्तो यो अभेज्जो परेही^१ ति ॥

B 128

३६२. सीलवीमंसजातकं (१२)

६५. सील सेय्यो सुत सेय्यो, इति मे संसयो अहु । 5
सीलमेव सुता सेय्यो, इति मे नत्थि संसयो ॥
६६. मोघा जाति च वण्णो च, सीलमेव किरुत्तमं ।
सीलेन अनुपेतस्स, सुतेनत्थो न विज्जति ॥
६७. खत्तियो च अधम्मट्ठो, वेस्सो चाधम्मनिस्सितो ।
ते परिच्चज्जुभो लोके, उपपज्जन्ति दुग्गति ॥ 10
६८. खत्तिया ब्राह्मणा वेस्सा, सुद्धा चण्डालपुक्कुसा^२ ।
इध धम्मं चरित्वान, भवन्ति तिदिवे समा ॥
६९. न वेदा सम्परायाय, न जाति ना^३ पि^३ बन्धवा ।
सक च सीलं^४ समुद्धं, सम्परायाय^५ सुखाय चा ति^६ ॥

३६३. हिरिजातकं (१३)

७०. हिरि तरन्तं विजिगुच्छमानं, 15
तवाहमस्मी^१ इति भासमान ।
सेय्यानि कम्मानि अनादियन्त,
नेसो मम ति इति न^२ विजज्जा ॥
७१. यच्चिह कयिरा तच्चिह वदे, य न कयिरा न त वदे ।
अकरोन्त भासमान, परिजानन्ति पण्डिता ॥ 20
७२. न सो मित्तो यो सदा अप्पमत्तो,
भेदासङ्को रन्धमेवानुपस्सी ।

B 129

१ परेमी-स्या० । २ चण्डालपुक्कुसा-म० । ३-३ नपि-सी०, स्या०, नोपि-
रो० । ४ सील-स्या० । ५-५ सम्परायसुखावहन्ति-सी०, स्या०, सम्पराय०-रो० ।
६ तवाहमस्मि-सी०, तवाहमस्मि-स्या० । ७ त-रो० ।

यस्मि च सेतो उरसीव पुत्तो,
स वे मित्तो यो अभेज्जो परेहि^१ ॥

७३. पामोज्जकरण ठान, पससावहन सुख ।
फलानिसंसो भावेति, वहन्तो पोरिसं धुरं ॥

5 ७४ पविवेकरस पित्वा^२, रस उपसमस्स^३ च ।
निद्दरो होति निप्पापो, धम्मप्पीतिरस पिव ति ॥

३६४. खज्जोपनकजातकं (१४)

७५ को नु सन्तम्हि पज्जोते, अग्गिपरियेसन चर ।
अट्ठक्ख रत्ति^४ खज्जोत, जातवेदं अमञ्जथ ॥

10 ७६ स्वस्स^५ गोमयचुण्णानि, अभिमत्थं^६ तिणानि च ।
विपरीताय सञ्जाय, नासक्खि पज्जलेतवे^७ ॥

७७ एव पि अनुपायेन, अत्थं न लभते मिगो^८ ।
विसाणतो^९ गवं दोहं, यत्थ खीर न विन्दति ॥

७८ विविधेहि उपायेहि, अत्थं पप्पोन्ति माणवा ।
निग्गहेन अमित्तान, मित्तान पग्गहेन च ॥

15 ७९ सेनामोक्खपलाभेन^{१०}, वल्लभान नयेन च ।
जगति जगतिपाला, आवसन्ति वसुन्धर ति ॥

३६५. अहितुण्डिकजातकं^{११} (१५)

८०. धुत्तोम्हि^{१२} सम्म सुमुख, जूते अक्खपराजितो ।
हरेहि^{१३} अम्बपक्कानि, विरिय^{१४} ते भक्खयामसे ॥

८१ अलिक वत म सम्म, अभूतेन पसससि ।

20 को ते सुतो वा दिट्ठो वा, सुमुखो नाम मक्कटो ॥

१. परेभि-स्या० । २. पीत्व-सी०, रो० । ३. उपसमेस्स-रो० । ४. रत्ति-
स्या० । ५. स्वास्स-स्या० । ६. अहिमत्थ-सी० । ७. पज्जलेतेवे-सी० । ८. मूगो-
स्या० । ९. विसाणातो-सी० । १०. सेनामोक्खपलाभेन-स्या० । ११. अहितुण्डिक-रो० ।
१२. धुत्तोम्हि-रो० । १३. सेवेहि-रो० । १४. विरीय-म० ।

- ८२ अज्जा पि मे त मनसि, य मं त्वं अहितुण्डिक ।
 धञ्जापणं पविसित्वा, मत्तो छातं हनासि मं ॥
- ८३ ताह सरं दुक्खसेय्य, अपि रज्जं पि कारये ।
 नेवाह^१ याचितो दज्जं, तथा हि भयतज्जितो ॥
- ८४ यं च जज्जा कुले जात, गब्भे तित्त अमच्छरि ।
 तेन सखि च मित्त च, धीरो सन्धातुमरहती ति ॥

B 130

5

३६६. गुम्बियजातकं (१६)

८५. मधुवण्ण मधुरस, मधुगन्ध विसं अहु ।
 गुम्बियो घासमेसानो, अरज्जे^२ ओदही विसं ॥
८६. मधु इति मञ्जमाना, ये तं विसमखादिसु^३ ।
 तेस त कटुकं आसि, मरणं तेनुपागमु ॥
८७. ये च खो पटिसङ्खाय, विसं^४ तं^४ परिवज्जयु ।
 ते आतुरेसु सुखिता, ड्यहमानेसु निब्बुता ॥
८८. एवमेव मनुस्सेसु, विसं कामा समोहिता ।
 आमिसं बन्धनञ्चेत, मच्चुवेसो^५ गुहासयो ॥
८९. एवमेव इमे कामे, आतुरा परिचारिके ।
 ये सदा परिवज्जेन्ति^६, सङ्गं लोके उपच्चगु ति ॥

10

15

३६७. साळियजातकं (१७)

- ९० खाय^७ साळियच्छापो^८ ति^९, कण्हसप्प अगाहयि ।
 तेन सप्पेनय दट्ठो, हतो पापानुसासको ॥
- ९१ अहन्तार^९ महन्तार, यो नरो हन्तुमिच्छति ।
 एव सो निहतो सेति, यथाय पुरिसो हतो ॥

20

१ नेव त-रो० । २ अरज्ज-सी० । ३ विसममायिसु-सी०, स्या०, विस समासासिसु-रो० । ४-४ विसन्ति-स्या० । ५ मच्चुवसो-सी०, स्या० । ६ परिवज्जन्ति-स्या० । ७ योय-रो० । ८-८ साळियच्छापोति-स्या० । ९ अहन्तार-स्या०, अहन्तार-रो० ।

B 131

६२. अहन्तार^१ मघातेन्त, यो नरो हन्तुमिच्छति ।
 एवं सो निहतो सेति, यथायं पुरिसो हतो ॥
६३. यथा पसुमुट्टि^२ पुरिसो, पटिवात पटिक्खिपे ।
 तमेव सो रजो हन्ति, तथाय^३ पुरिसो हतो ॥
६४. यो अप्पट्टुस्स नरस्स दुस्सति,
 सुद्धस्स पोसस्स अनङ्गणस्स ।
 तमेव बाल पच्चेति पाप,
 सुखुमो रजो पटिवात व खित्तो ति ॥

5

३६८. तचसारजातकं (१८)

10

६५. अमित्तहत्थत्थगता, तचसारसमप्पिता ।
 पसन्नमुखवण्णात्थ, कस्मा तुम्हे न सोचथ ॥
६६. न सोचनाय परिदेवनाय,
 अत्थो व^४ लब्भो^५ अपि अप्पको पि ।
 सोचन्तमेनं दुखितं विदित्वा,
 पच्चत्थिका अत्तमना भवन्ति ॥

15

६७. यतो च खो पण्डितो आपदासु,
 न वेधती अत्थविनिच्छयञ्जू ।
 पच्चत्थिकास्स दुखिता भवन्ति,
 दिस्वा मुख अविकारं^६ पुराणं ॥

20

६८. जप्पेन^७ मन्तेन सुभासितेन,
 अनुप्पदानेन पवेणिया वा ।
 यथा यथा यत्थ लभेथ अत्थं,
 तथा तथा तत्थ परक्कमेय्य ॥

B 132

६९. यतो च जानेय्य अलब्भनेय्यो,
 मया व^८ अञ्जेन वा एस अत्थो ।

१ अहन्त - सी०, स्या० । २ पसुमुट्टि - स्या० । ३ यथाय - स्या०, रो० । ४-४
 अत्थो च लब्भा - सी०, स्या० । ५ अविकारा - सी० । ६ जपेन - रो० । ७ वा - स्या० ।

असोचमानो अधिवासयेय्य,
कम्मं दळ्हं किन्ति करोमि दानी ति ॥

३६९. मित्तविन्दकजातकं^१ (१९)

१००. क्याहं देवानमकर, कि पापं पकतं मया ।
यं मे सिरस्मिं ओहच्च^२, चक्कं भमति मत्थके ॥
१०१. अतिक्कम्म रमणकं, सदामत्तञ्च दूभकं । 5
ब्रह्मत्तरं^३ च पासाद, केनत्थेन इधागतो ॥
१०२. इतो बहुतरा भोगा, अत्र मञ्जे भविस्सरे ।
इति एताय सञ्जाय, पस्स म व्यसन गतं ॥
१०३. चतुब्भि अट्टज्झगमा, अट्टाहि^४ पि^५ च^६ सोळस ।
सोळसाहि च बात्तिंस^७, अत्रिच्छं चक्कमासदो । 10
इच्छाहतस्स पोसस्स, चक्कं भमति मत्थके ॥
१०४. उपरिविसाला^८ दुप्पूरा^९, इच्छा विसटगामिनी^{१०} ।
ये च^{११} तं अनुगिज्झन्ति, ते होन्ति चक्कधारिनो ति ॥

३७०. पलासजातकं (२०)

१०५. हंसो पलासमवच, निग्रोधो सम्म जायति ।
अङ्कस्मिं ते निसिन्नो व, सो ते मम्मामि छेच्छति^{१२} ॥ 15
१०६. वड्डतामेव निग्रोधो, पतिट्टस्स भवामहं ।
यथा पिता च^{१३} माता च, एवं^{१४} मे सो भविस्सति ॥
१०७. यं त्वं अङ्कस्मिं वड्डेसि, खीररुक्खं भयानकं ।
आमन्त खो तं गच्छाम, वुड्ढि^{१५} मस्स न रुच्चति ॥

१ मित्तविन्दुकजातक—स्या०, मित्तविन्द०—रो० । २ ऊहच्च—रो० । ३ ब्रह्मतर—
सी०, स्या० । ४ अट्टाभि—स्या० । ५—५ चापि—सी० स्या० । ६ द्वत्तिंस—सी०, स्या०,
बत्तिंस—रो० । ७ उपरिविसाल—रो० । ८ दुप्पूर—रो० । ९ विसटगामिनी—सी०, स्या०,
विसटगामिनि—रो० । १० सी० पोत्थके नत्थि । ११ छेज्जति—स्या० । १२ वा—रो० ।
१३ एव—सी०, स्या०, रो० । १४ वड्ढि—रो० ।

B 133

१०८. इदानी खो मं भायेति^१, महानेरुनिदस्सन ।
हंसस्स अनभिञ्जाय, महा मे भयमागत ॥

१०९. न तस्स वुड्ढि कुसलप्पसत्था,
यो वड्ढमानो घसते पतिट्ठ ।
तस्सूपरोध परिसङ्कमानो,
पतारयी मूलवधाय धीरो ति ॥

5

वण्णारोहवग्गो दुत्तियो ।

— ० —

३७१. दीधीतिकोसलजातकं^२ (२१)

११० एवंभूतस्स ते राज, आगतस्स वसे^३ मम ।
अत्थि नु कोचि परियायो, यो तं दुक्खा पमोचये ॥
१११ एवंभूतस्स मे तात, आगतस्स वसे तव ।
नत्थि नो कोचि परियायो, यो मं दुक्खा पमोचये ॥
११२ नाञ्ज सुचरित राज, नाञ्ज राज सुभासितं ।
तायते मरणकाले, एवमेवितर धन ॥
११३ अक्कोच्छि मं अवधि म, अजिनि म अहासि मे ।
ये^४ च तं^५ उपनय्हन्ति, वेरं तेसं न सम्मति ॥
११४ अक्कोच्छि म अवधि मं, अजिनि म अहासि मे ।
ये च तं नुपनय्हन्ति, वेर तेसूपसम्मति ॥
११५ न हि वेरेन वेरानि, सम्मन्तीध कुदाचन ।
अवेरेन च सम्मन्ति, एस धम्मो सनन्तनो ति ॥

10

15

३७२. मिगपोतकजातकं (२२)

११६. अगारा पच्चुपेतस्स, अनगारस्स^६ ते सतो ।
समणस्स न त साधु, यं पेतमनुसोचसि ॥
११७ सवासेन हवे सक्क, मनुस्सस्स मिगस्स वा ।
हृदये जायते पेम, न त सक्का असोचित्तु ॥

20

B 134

१ भायेति—सी०, स्या०, रो० । २ दीधिति०—रो० । ३ वसो—रो० । ४-४.
ये त—सी०, रो० । ५ अनागारस्स—सी०, स्या०, रो० ।

११८. मतं मरिस्स रोदन्ति, ये रुदन्ति लपन्ति च ।
तस्मा त्वं इसि मा रोदि, रोदितं मोघमाहु सन्तो ॥
११९. रोदितेन हवे ब्रह्मे, मतो पेतो समुद्धहे ।
सब्बे सङ्गम्म रोदाम, अञ्चमञ्चस्स जातके ॥
१२०. आदित्तं वत मं सन्तं, घतसित्तं व पावकं । 5
वारिना विथ ओसिञ्चं, सब्बं निब्बापये दरं ॥
१२१. अब्बूळ्हं^१ वत मे सल्ल, यमासि हृदयस्सित्तं^२ ।
यो मे सोकपरेतस्स, पुत्तसोकं अपानुदि ॥
१२२. सोहं अब्बूळ्हसल्लोस्मि, बीतसोको अनाविलो ।
न सोचामि न रोदामि, तव सुत्वान वासवा ति ॥ 10

३७३. मूसिकजातकं (२३)

१२३. कुहि गता कथ गता, इति लालप्पती जनो ।
अहमेवेको जानामि, उदपाने मूसिका हता ॥
१२४. यञ्चेत^३ इति चीति^४ च, गद्रभो व निवत्तसि ।
उदपाने मूसिक हत्त्वा, यव भक्खेतुमिच्छसि^५ ॥
१२५. दहरो चासि^६ दुम्मेध, पठमुप्पत्तिको^७ सुसु । 15
दीघञ्चेत^८ समासज्ज^९, न ते दस्सामि जीवितं ॥
१२६. नान्तलिक्खभवनेन, नाङ्गपुत्तपिनेन^{१०} वा ।
पुत्तेन हि पत्थयितो, सिलोकेहि पमोचितो ॥
१२७. सब्ब सुतमधीयेथ, हीनमुक्कट्टमज्झिम ।
सब्बस्स अत्थं जानेय्य, न च सब्बं पयोजये । 20
होति तादिसको कालो, यत्थ अत्थावहं सुतं ति ॥

१ अब्बहि—म०, स्या० । २ हृदयनिस्सित्त—सी०, रो० । ३ यथेत—रो० । ४ चिन्ती—स्या० । ५ भक्खेतु०—सी०, स्या० । ६ चासि—सी०, रो० । ७ पठमुप्पत्तितो—सी०, रो० । ८ दीघमेत—रो० । ९ समापज्ज—स्या० । १० नाङ्गपुत्तसिरेन वा—सी०, स्या०, रो० ।

३७४. चूळधनुग्गहातकं (२४)

१२८. सब्बं भण्डं समादाय, पारं तिण्णोसि ब्राह्मण ।
पच्चागच्छ^१ लहु खिप्पं, मम्मि तारेहि दानितो^२ ॥
१२९. असन्थुत^३ मं चिरसन्थुतेन^४,
निमीनि^५ भोती अद्धुवं^६ धुवेन ।
मया पि भोती निमिनेय्य अञ्जं,
इतो अहं दूरतरं गमिस्सं ॥
१३०. कायं एळगलागुम्बे^७, करोति अहुहासियं^८ ।
नयोध नच्चगीत^९ वा, ताळ^{१०} वा सुसमाहितं ।
अनम्हिकाले^{११} सुसोणि^{१२}, किन्नु जग्घसि सोभने^{१३} ॥
१३१. सिङ्गाल^{१४} बाल दुम्मेध, अप्पपञ्जोसि जम्बुक ।
जीनो^{१५} मच्छं च पेसिं च, कपणो विय ज्ञायसि ॥
१३२. सुदस्सं वज्जमञ्जेसं, अत्तनो पन दुद्दसं ।
जीना पति च जारं च, मञ्जे^{१६} त्वञ्जेव^{१७} ज्ञायसि ॥
१३३. एवमेतं मिगराज, यथा भाससि जम्बुक ।
सा नूनाहं इतो गन्त्वा, भत्तु हेस्स वसानुगा ॥
१३४. यो हरे मत्तिकं^{१८} थालं^{१९}, कसथाल पि सो हरे ।
कतं चेव^{२०} तया पापं, पुनपेव करिस्ससी ति ॥

३७५. कपोतजातकं^{२१} (२५)

- १३५ इदानि खोम्हि सुखितो अरोगो,
निक्कण्टको निप्पतितो कपोतो ।

१ पच्छागच्छ-रो० । २ दानिभो-स्या० । ३ असन्थुत-सी० । ४ चिरसन्थुतेन-सी० । ५ निमीसि-सी०, निमिनि-स्या०, निमिनि-रो० । ६ अद्धुव-सी०, स्या०, रो० । ७ एळगणिगुम्बे-स्या० । ८ अहुहालिय-रो० । ९ नच्च वा गीत-सी०, स्या०, रो० । १० ताल-स्या०, रो० । ११ अनम्हिकाले-रो० । १२ सुसोणि-सी०, स्या०, रो० । १३ सोभने-रो० । १४ सिगाल-सी०, स्या०, रो० । १५ जिन्नो-स्या० । १६ मम्मि-सी०, स्या०, त्वम्मि-रो० । १७ मञ्जेव-रो० । १८ मत्तिका-रो० । १९. काल-स्या० । २०. येव-सी०, स्या०, रो० । २१ कपोतक जातक-स्या० ।

काहामि दानी हृदयस्स तुट्ठि,
तथाहि म मससाकं बलेति ॥

१३६. कायं बलाका सिखिनी, चोरी लद्धिपितामहा ।
ओरं बलाके आगच्छ, चण्डो मे वायसो सखा ॥

B 136

१३७. अलं हि ते जग्घिताये, ममं दिस्वान एदिस ।
विलून सूदपुत्तेन, पिट्टमण्डेन^१ मक्खितं ॥

5

१३८ सुन्हातो^२ सुविलित्तोसि^३, अन्नपानेन तप्पितो ।
कण्ठे च ते वेळुरियो, अगमा^४ नु^५ कजङ्गलं ॥

१३९ मा ते मित्तो अमित्तो वा, अगमासि कजङ्गलं ।
पिञ्छानि^६ तत्थ लायित्वा, कण्ठे बन्धन्ति वट्टन^७ ॥

10

१४० पुनपापज्जसी सम्म, सीलं हि तव तादिस ।
न हि मानुसका भोगा, सुभुज्जा होन्ति पक्खिना^८ ति ॥
अड्ढवग्गो ततियो ।

तस्सुद्धानं

अथ वण्ण ससील हिरि लभते,
सुमुखा^९ विस^{१०} साळियमित्तवरो ।
अथ चक्क पलास सराज सतो^{११},
यव बाल कपोतक^{१२} पन्नरसा ति^{१३} ॥

15

अथ^{१४} वग्गुद्धानं^{१५}

जीन च वण्ण असमंवग्गुप्परि,
सुदेसिता^{१६} जातकं ति सन्ति वीसति ।
महेसिनो ब्रह्मचरित्तमुत्त-,
मवोच^{१७} गाथा अत्थवती सुव्यञ्जना ति ॥

20

पञ्चकनिपात निट्ठित ।

—:०:—

१ पिट्टिमण्डेन—सी०, रो०, पिट्टिमण्डेन—स्या० । २ सुन्हातो—रो० । ३ सुविलित्तो—रो० । ४-४ अगमासि—स्या० । ५ पिञ्छानि—सी०, स्या०, रो० । ६ वट्टन—रो० । ७ पक्खिनो—स्या० । ८-८ सुमुखासि—सी०, स्या० । ९ यसो—सी० । १०-१० कपोतक पण्णरस—सी० । ११-११ तत्रवग्गुद्धानं—सी०, तत्र वग्गुद्धानं भवति—म्या० । १२ सुदेसिका—सी० । १३ मवोच—सी० ।

६. छकनिपातो

३७६. अवारियजातकं^१ (१)

- १ मासु^२ कुज्झ^३ भूमिपति, मासु कुज्झ रथेसभ ।
कुद्ध अप्पटिकुज्झन्तो, राजा रट्ठस्स पूजितो ॥
- २ गामे वा यदि वारज्जे, निन्ने वा यदि वा थले ।
सब्बत्थ अनुसासामि, मासु कुज्झ रथेसभ ॥
- ३ अवारियपिता नाम, अहु गङ्गाय नाविको ।
पुब्बे जन तारेत्वान^४, पच्छा याचति वेतनं ।
तेनस्स भण्डनं होति, न च भोगेहि वड्ढति ॥
४. अतिण्ण^५ येव^६ याचस्सु, अपार तात नाविक ।
अज्जो हि तिण्णस्स मनो, अज्जो होति पारेसिनो^७ ॥
- ५ गामे वा यदि वारज्जे, निन्ने वा यदि वा थले ।
सब्बत्थ अनुसासामि, भामु कुज्झित्थ^८ नाविक ॥
- ६ यायेवानुसासनिया, राजा गामवर अदा ।
तायेवानुसासनिया, नाविको पहरी^९ मुखं^{१०} ॥
- ७ भत्तं भिन्नं हता भरिया, गम्भो च^{११} पतितो छमा ।
मिगो व जातरूपेन, न तेनत्थ अबन्धिसू^{१२} ति ॥

३७७. सेतकेतुजातकं (२)

- ८ मा तात कुज्झि^{१०} न हि साधु कोधो,
बहुम्पि ते अदिट्ठमस्सुतञ्च ।
माता पिता दिसता^{११} सेतकेतु,
आचरियमाहु दिसत पसत्था ॥

१ आवारियजातक-स्या० । २-२ मासु कुज्झ-सी०, रो० । ३ तारयित्वा-सी०, स्या० । ४-४ अतिण्णज्जेव-सी०, स्या० । ५ तरेसिनो-सी०, रो०, तिरेसिनो-स्या० । ६ कुज्झि-रो० । ७-७ पहरी मुखे-रो० । ८ व-रो० । ९ अवद्वितु-सी०, स्या० । १० कुज्झ-सी० । ११ दिमा तात-स्या०, दिमाता-गे० ।

६. अगारिनो अन्नदपानवत्थदा^१,
 अव्हायिका तं पि दिसं वदन्ति ।
 एसा दिसा परमा सेतकेतु,
 य पत्वा दुक्खी सुखिनो भवन्ति ॥
- १० खराजिना जटिला पङ्कदन्ता,
 दुम्मक्खरूपा^२ येमे जप्पन्ति^३ मन्ते^४ ।
 कच्चि नु ते मानुसके पयोगे,
 इदं विदू परिमुत्ता अपाया ॥
- ११ पापानि कम्मनि कत्वान^५ राज,
 वहस्सुतो चे^६ न^६ चरेय्य धम्मं ।
 सहस्सवेदो पि न तं पटिच्च,
 दुक्खा पमुञ्चे चरणं अपत्वा ॥
१२. सहस्सवेदो पि न त पटिच्च,
 दुक्खा पमुञ्चे चरण अपत्वा ।
 मञ्जामि वेदा अफला भवन्ति,
 ससयम चरणमेव^७ सच्चं ॥
१३. न हेव वेदा अफला भवन्ति,
 ससयमं चरणमेव सच्च ।
 कित्ति हि^८ पप्पोति अधिच्च वेदे,
 सन्ति^९ पुणेति चरणेन दन्तो ति ॥

३७८. दरीमुखजातकं (३)

१४. पङ्को च कामा पलिपो च कामा
 भय च मेत तिमूल पवुत्त ।

१ अन्नपानवत्थदा—स्या० । २ दुमुक्खरूपा—सी०, स्या०, दुम्मक्खरूपा—रो० ।
 ३ जप्पन्ति—सी०, स्या०, रो० । ४ रो० पोत्थके नत्थि । ५ करित्व—सी०, करित्वा—
 स्या०, करित्वान—रो० । ६-६ नेव—सी०, स्या० । ७ चरणञ्जेव—सी०, स्या०, चरण
 जेव—रो० । ८ च—सी०, स्या० । ९ सन्त—सी० ।

रजो च धूमो च मया पकासिता,
हित्वा तुवं पब्वज ब्रह्मदत्त ॥

B 139

१५ गधितो^१ च रत्तो च अधिमुच्छितो च,
कामेस्वहं^२ ब्राह्मण भिसरूपं ।
तं नुस्सहे जीविकत्थो पहातु,
काहामि पुञ्जानि अनप्पकानि ॥

5

१६ यो अत्थकामस्स हितानुकम्पिनो,
ओवज्जमानो न करोति सासनं ।
इदमेव सेय्यो इति मञ्जमानो,
पुनप्पुन गब्भमुपेति मन्दो ॥

10

१७. सो घोररूप निरयं उपेति,
सुभासुभं मुत्तकरीसपूरं ।
सत्ता सकाये न जहन्ति गिद्धा,
ये होन्ति कामेसु अवोतरागा ॥

15

१८. मीळहेन^३ लित्ता रुहिरेन मक्खिता,
सेम्हेन लित्ता उपनिक्खमन्ति ।
य य हि कायेन फुसन्ति तावदे,
सब्ब असात दुखमेव^४ केवल ॥

20

१९ दिस्वा वदामि न हि अञ्जतो सवं,
पुब्बेनिवास बहुकं सरामि ।
चित्राहि गाथाहि सुभासिताहि,
दरीमुखो निज्झापयि^५ सुमेधं ति ॥

३७९. नेरुजातकं (४)

२०. काकोला काकसङ्घा च, मयं च पतत वरा ।
सब्बेव सदिसा होम, इमं आगम्म पब्वतं ॥

१ गधितो-सी०, गतितो-रो० । २ कामेस्वाह-स्या०, रो० । ३ मिळहेन-
स्या० । ४ दुक्खमेव-सी०, स्या०, रो० । ५ निज्झपयि-रो० ।

२१. इध सीहा च व्यग्धा^१ च, सिङ्गाला^२ च मिगाधमा ।
सब्बेव सदिसा होन्ति, अयं को नाम पब्बतो ॥
२२. इमं नेरू^३ ति^३ जानन्ति, मनुस्सा पब्बतुत्तमं ।
इध वण्णेन सम्पन्ना, वसन्ति सब्बपाणिनो ॥
२३. अमानना यत्थ सिया, सन्तानं वा विमानना ।
हीनसम्मानना वा पि, न तत्थ वसति^४ वसे^४ ॥
२४. यत्थालसो च दक्खो च, सूरु भीरु च पूजिया ।
न तत्थ सन्तो वसन्ति^५, अविसेसकरे नरे^५ ॥
२५. नायं नेरु विभजति, हीनउक्कट्टमज्झिमे ।
अविसेसकरो नेरु, हन्द नेरुं जहामसे ति ॥

B. 140

5

10

३८०. आसङ्कजातकं (५)

२६. आसावती नाम लता, जाता चित्तलतावने ।
तस्सा वस्ससहस्सेन, एकं निब्बत्तते फल ॥
२७. तं देवा पयिरुपासन्ति, ताव दूरफलं सति^६ ।
आसीसेव^७ तुवं राज, आसा फलवती सुखा ॥
२८. आसीसतेव^८ सो पक्खी, आसीसतेव सो दिजो ।
तस्स^९ चासा^{१०} समिज्झति^{११}, ताव दूरगता सती ।
आसीसेव तुवं राज, आसा फलवती सुखा ॥
२९. सम्पेसि खो मं वाचाय, न च सम्पेसि कम्मना^{१२} ।
माला सेरेय्यकस्सेव, वण्णवन्ता अगन्धिका ॥
३०. अफलं मधुरं वाचं, यो मित्तेसु पकुब्बति ।
अददं अविस्सजं भोगं, सन्धि तेनस्स जीरति ॥

15

20

१ व्यग्धा—सी०, रो० । २ सकुणा—स्या० । ३-३ नेरूति—सी०, स्या० । ४-४ वसतीवसे—स्या०; वसदिवसे—रो० । ५ निवसन्ति—सी०, रो० । ६ नगे—सी०, स्या०, रो० । ७-७ दूरफले सति—स्या० । ८ आसीसेव—सी०, स्या०, रो० । ९ आसीसेथेव—सी०, रो०, आसीसथेव—स्या० । १०-१० तस्सेवा सा—स्या० । ११ समिज्झत्य—सी०, रो०, समिज्झत्य—स्या० । १२ कम्मना—रो० ।

- ३१ य^१ हि^१ कयिरा तञ्हि वदे, य न कयिरा न त वदे ।
 अकरोन्त भासमानं, परिजानन्ति पण्डिता ॥
- ३२ बल च वत मे खीण, पाथेय्य च न विज्जति ।
 सङ्के पाणूपरोधाय^२, हन्द दानि वजामह ॥
३३. एतदेव हि मे नाम, य नामस्मि^३ रथेसभ ।
 आगमेहि^४ महाराज, पितरं आमन्तयामह ति ॥

३८१. मिगालोपजातकं (६)

३४. न मे रुच्चि^५ मिगालोप, यस्स ते तादिसी^६ गती ।
 अतुच्चं तात पतसि^७, अभूमिं तात सेवसि ॥
३५. चतुक्कण्ण व केदार, यदा ते पथवी सिया ।
 ततो तात निवत्तस्सु, मास्सु^८ एत्तो पर गमि ॥
३६. सन्ति अञ्जे पि सकुणा, पत्तयाना विहङ्गमा ।
 अक्खित्ता^९ वातवेगेन, नट्ठा ते रास्सतीसमा ॥
- ३७ अकत्वा अपनन्दस्स^{१०}, पितु बुद्धस्स^{११} सासन^{१२} ।
 कालवाते अतिक्कम्म, वेरम्भानं वस अगा^{१३} ॥
३८. तस्स पुत्ता च दारा च, ये चञ्जे अनुजीविनो ।
 सब्बे व्यसनमापादु, अनोवादकरे दिजे ॥
३९. एव पि इध बुद्धान, यो वाक्यं नावबुज्जति ।
 अतिसीमचरो^{१४} दित्तो, गिज्झो वातीतसासनो ।
 सब्बे व्यसनं पप्पोन्ति, अकत्वा बुद्धसासन^{१५} ति ॥

१-१ यम्हि-म० । २ पाणुपरोधाय-सी०, स्या०, रो० । ३ नामस्मि-मी०, स्या० । ४ आगमभि-सी० । ५ रुच्चि-स्या०, रुच्च-रो० । ६ तादिसा-सी०, रो० । ७ गच्छसि-स्या० । ८ मासु-स्या० । ९ उक्खित्ता-स्या० । १०. अपरणस्स-सी०, स्या०, रो० । ११. बुद्धस्स-स्या०, वद्धस्स-रो० । १२ भासन-रो० । १३ वातो-सी० । १४. अतिसीमचरो-सी०, स्या० । १५ बुद्धसासन-म०; वद्धसासन-रो० ।

३८२. सिरिकाळकण्णिजातकं^१ (७)

४०. का नु काळेन वण्णेन, न चा^२ पि^३ पियदस्सना ।
का वा त्वं कस्स वा धीता, कथं जानेमु तं मयं ॥

४१. महाराजस्सह धीता, विरूपक्खस्स चण्डिया ।
अहं काळी अलक्खिका, काळकणी ति म विदू ।
ओकासं याचितो देहि, वसेमु तव सन्तिके ॥

5

४२. किसीले किसमाचारे, पुरिसे निविससे^४ तुवं ।
पुट्टा मे काळि अक्खाहि, कथं^५ जानेमु तं मय ॥

B 142

४३. मक्खी पळासी सारम्भी, इस्सुकी मच्छरी सठो ।
सो मय्ह पुरिसो कन्तो, लद्धं यस्स विनस्सति ॥

४४. कोधनो उपनाही च, पिसुणो च^६ विभेदको ।
कण्डकवाचो^७ फरुसो, सो मे कन्ततरो ततो ॥

10

४५. अज्ज सुवे ति पुरिमो, सदत्थ नावबुज्झति ।
ओवज्जमानो कुप्पति, सेय्यं^८ सो अतिमञ्जति ॥

४६. दवप्पलुद्धो^९ पुरिसो, सब्बमित्तेहि धसति ।
सो मय्ह पुरिसो कन्तो, तस्मि होमि अनामया ॥

15

४७. अपेहि एत्तो त्वं काळि, नेतं अम्हेसु विज्जति ।
अञ्जं जनपदं गच्छ, निगमे राजधानियो ॥

४८. अहम्पि खो^{१०} तं जानामि, नेत तुम्हेसु विज्जति ।
सन्ति लोके अलक्खिका, सङ्खरन्ति बहं धनं ।
अहं देवो च मे भाता, उभो नं विधमामसे^{१०} ॥

20

४९. का नु दिब्बेन वण्णेन, पथव्या सुपतिट्ठिता ।
का वा त्वं कस्स वा धीता, कथं जानेमु तं मय ॥

१ सिरिकालकण्णि०-रो० । २-२ चासि-सी० । ३ निविसे-स्या०, निवसे-रो० । ४ यथा-सी०, रो० । ५ हि-रो० । ६ कण्टकवाचो-सी०, स्या० । ७ सेय्य-सी०, स्या० । ८ दवप्पलुद्धो-रो० । ९-९. चेत-सी० । १० विधमेमसी-रो० ।

५०. महाराजस्सह धीता, धतरट्टस्स^१ सिरीमतो ।
 अह सिरी च लक्खी च, भूरिपञ्चा ति म विट्ठ ।
 ओकासं याचितो देहि, वसेमु तव सन्तिके ॥
५१. किसीले किसमाचारे, पुरिसे निविससे तुव ।
 पुट्ठा मे लक्खि अक्खाहि, कथं जानेमु त मयं ॥
५२. यो चा^२ पि^३ सीते अथवा पि उण्हे,
 वातातपे डससरीसपे^३ च ।
 खुधं^४ पिपास अभिभुय्य सब्ब,
 रत्ति दिव यो सततं नियुत्तो ।
 कालागत च न हापेति अत्थ,
 सो मे मनापो निविसे च^५ तम्हि^६ ॥
५३. अक्कोधनो मित्त्वा चागवा च,
 सीलूपपन्नो असठोजुभूतो^७ ।
 सङ्गाहको सखिलो सण्हाचो,
 महत्तपत्तो पि निवातवुत्ति ॥
 तस्मिह^८ पोसे विपुला भवामि,
 ऊमि^९ समुद्धस्स यथा पि वण्ण ॥
५४. यो चा पि मित्ते अथवा अमित्ते,
 सेट्ठे सरिक्खे अथवा पि हीने ।
 अत्थं चरन्त अथवा अनत्थं,
 आवी रहो सङ्गहमेव वत्ते^९ ॥
 वाच न वज्जा फरुस कदाचि,
 मतस्स जीवस्स च तस्स होमि ॥
५५. एतेस^{१०} यो अञ्जतरं लभित्वा,
 कन्ता^{११} सिरी^{११} मज्जति अप्पपञ्जो ।

१ धतरट्ट-स्या० । २-२ वापि-सी०, रो० । ३ डससिरिसपे-सी०, स्या०, रो० ।
 ४. खुद्ध-स्या०, सुद्ध-रो० । ५-५ वतम्हि-सी०, स्या० । ६ उज्जुभूतो-रो० ।
 ७ तस्माह-सी० रो० । ८ उम्मी-सी०, स्या०, ऊमी-रो० । ९ वत्ती-स्या० ।
 १०. एतेस-स्या० । ११-११ कन्त सिरि-स्या० ।

तं दित्तरूपं विसमं^१ चरन्तं,
करीसठानं^२ व^३ विवज्जयामि ॥

५६ अत्तना कुरुते लक्खि, अलक्खि कुरुतत्तना ।
न हि लक्खि अलक्खि वा, अञ्जो अञ्जस्स कारको ति ॥

३८३. कुक्कुटजातकं (८)

५७ सुचित्तपत्तच्छदनं^३, तम्बचूळं^४ विहङ्गम ।
ओरोह दुमसाखाय, मुधा भरिया भवामि ते ॥

५८ चतुप्पदी^५ त्वं कल्याणि, द्विपदाहं^६ मनोरमे ।
मिगी पक्खी असञ्जुत्ता^७, अञ्ज परियेस सामिक ॥

५९. कोमारिका ते हेस्सामि, मञ्जुका पियभाणिनी ।
विन्द म अरियेन वेदेन, सावयं^८ मं यदिच्छसिं^९ ॥

६०. कुणपादिनि लोहितपे, चोरि कुक्कुटपोथिनि ।
न त्व अरियेन वेदेन, ममं भत्तारमिच्छसि ॥

६१. एव पि चतुरा^{१०} नारी, दिस्वान सधनं^{१०} नरं ।
नेन्ति सण्हाहि वाचाहि, बिळारी विय कुक्कुटं ॥

६२ यो च^{११} उप्पतितं अत्थं, न खिप्पमनुबुज्झति ।
अमित्तवसमन्वेति, पच्छा च अनुतप्पति ॥

६३ यो च उप्पतितं अत्थ, खिप्पमेव निबोधति ।
मुच्चते सत्तुसम्बाधा, कुक्कुटो व बिळारिया ति ॥

5 B 144

10

15

३८४. धम्मधज्जातकं^{१२} (९)

६४. धम्म चरथ जातयो, धम्म चरथ भद्दं^{१३} वो^{१३} ।
धम्मचारी सुख सेति, अस्मिं लोके परमिह च ॥

20

१ विसमे-सी० । २-२ करीसजातव-सी०, स्या०, करीसवाच व-रो० । ३ सुचित्तपत्तच्छदन-सी०, रो०, सुचित्तपत्तच्छादन-स्या० । ४ लम्बचूल-रो० । ५ चतुप्पदा-रो० । ६ द्विपदाह-रो० । ७ असयुत्ता-सी०, स्या० । ८-८ कल्याणि ब्रह्मचारिनि-स्या० । ९ चातुरा-स्या० । १० पवर-सी०, स्या०, रो० । ११ वे-रो० । १२ धम्मद्वज्जातक-सी०, स्या०, रो० । १३-१३ भद्दवो-स्या० ।

६५ भट्को वतय^१ पक्खी, दिजो परमधम्मिको ।
एकपादेन तिदुन्तो, धम्ममेवानुसासति ॥

६६ नास्स सील विजानाथ, अनञ्जाय पससथ ।
भुत्वा ग्रण्ड च पोतं च, धम्मो धम्मो ति भासति ॥

5 ६७ ग्रञ्ज भणति वाचाय, ग्रञ्ज कायेन कुब्बति ।
वाचाय नो च कायेन, न त धम्म अधिद्वितो ॥

B 115

६८ वाचाय सखिलो^३ मनोविदुग्गो^४,
छन्नो^५ कूपसयो^६ व^७ कण्हसप्पो ।

10 धम्मधजो गामनिगमासुसाधु^८,
दुज्जानो^९ पुरिसेन बालिसेन ॥

६९. इम तुण्डेहि पक्खेहि, पादा चिम बिहेठथ^{१०} ।
छवज्जिहमं^{११} विनासेथ, नाय सवासनारहो ति ॥

३८५. नन्दियमिगराजजातकं^{१२} (१०)

७० सचे ब्राह्मण गच्छेसि^{१३}, साकेते^{१४} अज्जुन^{१५} वन ।
वज्जासि नन्दिय नाम, पुत्त अस्माकमोरस ।
15 माता पिता च ते बुद्धा, ते त इच्छन्ति पस्सितु ॥

७१ भुत्ता मया निवापानि^{१६}, राजिनो पानभोजन ।
तं राजपिण्डं अवभोत्तु, नाह ब्राह्मण मुस्सहे ॥

७२ ओदहिस्सामह पस्स, खुरप्पानिस्स^{१७} राजिनो ।
तदाह सुखितो मुत्तो, अपि पस्सेय्य मातर ॥

20 ७३ मिगराजा पुरे आसि, कोसलस्स निकेतने^{१८} ।
नन्दियो नाम नामेन, अभिरूपो चतुप्पदो ॥

१ वदाय-स्या० । २ छापे-सी०, स्या० । ३ सखिलो होति-स्या० । ४ मनोपविदुग्गो सिया-स्या० । ५ पटिच्छन्नो-स्या०, रो० । ६ कूपस्सयो-स्या० । ७ रो० पोत्थके नत्थि । ८ साधु सम्मतो-सी०, स्या०, गामनिगमसाधु-रो० । ९ दुज्जानो अय-स्या०, भट्को दुज्जानो-रो० । १० नियोत्थय-रो० । ११ छव हिम-सी०, स्या०, रो० । १२ नन्दियमिगराजक-रो० । १३ गच्छसि-सी०, स्या०, रो० । १४ साकेत-सी०, स्या० । १५ अज्जन-सी०, स्या०, रो० । १६ निवापा-स्या० । १७ खुरपाणिस्स-मी०, खुरपाणिस्स-रो० । १८ निकेतने-सी०, स्या०, रो० ।

- ७४ त मं वधितुमागच्छि^१, दायस्मि अज्जुने^२ वने ।
 धनु आरज्ज^३ कत्वान, उसु सन्नय्ह^४ कोसलो ॥
- ७५ तस्साह ओदहि पस्सं, खुरप्पानिस्स राजिनो ।
 तदाह सुखितो मुत्तो, मातरं दट्ठुमागतो ति ॥

B 145

अवारियवग्गो पठमो ।

तस्सुद्दानं

अथ कुज्झरथेसभ केतुवरो,
 सदरीमुख^५ नेरु^६ लता च पुन ।
 अपनन्द^७ सिरी च सुचित्तवरो,
 अथ धम्मिक नन्दिमिगेन दसा ति ॥

5

=====

३८६. खरपुत्तजातकं (११)

७६. सच्च किरेवमाहसु, वस्त^८ वालो ति पण्डिता ।
 पस्स वालो रहोकम्म, आविकुब्ब न बुज्झति ॥
- ७७ त्व^९ खो पि^{१०} सम्म बालोसि, खरपुत्त विजानहि ।
 रज्जुया हि^{१०} परिक्खित्तो, वड्ढोढो ओहितोमुखो ॥
७८. अपरं पि सम्म ते बाल्य^{११}, यो मुत्तो न पलायसि ।
 सो च बालतरो^{१२} सम्म, यं त्व वहसि सेनकं ॥
७९. य नु सम्म अह बालो, अजराज विजानहि ।
 अथ केन सेनको बालो, त मे अक्खाहि पुच्छितो ॥
- ८० उत्तमत्थ लभित्वान, भरियाय^{१३} यो^{१३} पदस्सति ।
 तेन जहिस्सतत्तान,^{१३} सा चेवस्स न हेस्सति ॥
८१. न वे^{१४} पियम्मे ति जनिन्द तादिसो,
 अत्त निरकत्वा पियानि सेवति ।

10

15

B 147

20

१. वधितुमागच्छि-सी० । २. अज्जने-सी०, अज्जना-स्या०, रो० । ३. अदेज्ज-सी०, रो० । ४. सन्धाय-सी०, स्या०, रो० । ५. दरीमुख-सी०, स्या० । ६. सनेह-सी०, स्या० । ७. अपरण-सी० । ८. भस्तं-सी०, रो०, कलक-स्या० । ९-९ त्व नु खो-सी०, स्या०, त्व च खो-रो० । १०. सि-रो० । ११. बल्य-रो० । १२. बालातरो-रो० । १३-१३. भरियायो-रो० । १४. जहिस्सतन्तान-सी० । १५. स्या० पोत्थके नत्थि ।

अत्ता व सेय्यो परमा च^१ सेय्यो,
लब्भा पिया ओचितत्थेन^२ पच्छा ति ॥

३८७. सूचिजातकं (१२)

- ८२ अकक्कस अफरुस, खरधोत सुपासिय ।
सुखुम तिखिणग्गं च, को सूचि केतुमिच्छति ॥
८३. सुमज्ज च सुपासं च, अनुपुब्ब^३ सुवट्ठित ।
घनघातिम पटिथद्ध, को सूचि केतुमिच्छति ॥
- ८४ इतो दानि पतायन्ति, सूचियो बलिसानि च ।
कोयं कम्मरगामस्मि, सूचि विक्केतुमिच्छति ॥
८५. इतो सत्थानि गच्छन्ति, कम्मन्ता विविधा पुथू ।
कोयं कम्मरगामस्मि, सूचि विक्केतुमिच्छति^४ ॥
- ८६ सूचि कम्मरगामस्मि, विक्केतब्बा पजानता ।
आचरिया^५ व जानन्ति^६, कम्म सुकतदुक्कट^७ ॥
- ८७ इम चे^८ ते पिता भद्दे, सूचि जञ्जा मया कत ।
तया च म निमन्तेय्य, यञ्चत्थञ्ज घरे धन ति ॥

३८८. तुण्डिलजातकं (१३)

- ८८ नवछन्नके^९ दानि दिव्यति,
पुण्णायं दोणि सुवामिनी ठिता ।
बहुके^{१०} जने^{११} पासपाणिके^{१२},
नो च खो मे पटिभाति भुञ्जितु ॥
- ८९ तससि भमसि लेणमिच्छसि,
अत्ताणोसि कुहि गमिस्ससि ।

१ व-सी०, स्या०, रो० । २ ओचितत्तेन-स्या० । ३ अनुपुब्ब-सी०, स्या० ।
४ विक्केतुमरहति-सी०, स्या०, रो० । ५-५ आचरिया पजानन्ति-स्या०, आचरियाव
सञ्जानन्ति-रो० । ६ सुकतदुक्कट-सी०, रो० । ७ च-सी०, स्या०, रो० । ८ नवछन्दके-
सी०, रो०, नवछन्दके-स्या० । ९-९ बहुको जनो-स्या० । १० पासपाणिको-स्या० ।

अप्पोस्सुक्को^१ भुञ्ज तुण्डल,
मंसत्थाय हि^३ पोसिताम्हसे^३ ॥

६०. ओगह रहदं अकद्दमं,
सब्बं सेदमलं पवाहय ।
गण्हाहि नवं विलेपनं,
यस्स गन्धो न कदाचि छिज्जति ॥

5

६१. कतमो रहदो^४ अकद्दमो,
कि सु सेदमलं ति वुच्चति ।
कतमं च नवं विलेपनं,
यस्स^५ गन्धो न कदाचि छिज्जति ॥

10

६२. धम्मो रहदो अकद्दमो,
पापं सेदमलं ति वुच्चति ।
सीलं च नवं विलेपनं,
तस्स गन्धो न कदाचि छिज्जति ॥

६३. नन्दन्ति सरीरघातिनो,
न च नन्दन्ति सरीरधारिनो ।
पुण्णाय च^६ पुण्णमासिया,
रममाना व जहन्ति जीवितं ति ॥

15

३८९. सुवर्णकक्कटजातकं^७ (१४)

६४. सिङ्गीमिगो आयतचक्खुनेत्तो,
अट्टित्तचो वारिसयो अलोमो ।
तेनाभिभूतो कपणं रुदामि,
हरे सखा किस्स नु म जहासि ॥

20

१ अप्पोस्सुक्को—स्या० । २ स्या० पोत्यके नत्थि । ३ पोसियामसे—सी०, स्या०, रो० । ४ नु रहदो—स्या० । ५ कस्स—सी०, स्या० । ६ स्या० पोत्यके नत्थि । ७. सुवर्णकक्कटक०—सी०, स्या०, रो० ।

६५. सो पस्ससन्तो^१ महता फणेन,
भुजङ्गमो कक्कटमज्झपत्तो^२ ।
सखा सखारं परितायमानो,
भुजङ्गम कक्कटको गहेसि^३ ॥

5 ६६. न वायस नो पन कण्हसप्पं^४,
घासत्थिको कक्कटको अदेय्य ।
पुच्छामि त आयतचक्खुनेत्त,
अथ किस्स हेतुम्ह उभो गहीता ॥

10 ६७. अयं पुरिसो मम अत्थकामो,
यो म गहेत्वान^५ दकाय नेति^६ ।
तस्मि मते दुक्खमनप्पक मे,
अह च एसो च उभो न होम ॥

15 ६८. ममं च दिस्वान पवद्धकायं^६,
सब्बो जनो हिसितुमेव मिच्छे ।
सादु च थूल^७ च^८ मुदु च मस,
काका पि मं दिस्वान^९ विहेठयेय्यु ॥

20 ६९ सचे तस्स हेतुम्ह उभो गहीता,
उट्ठातु पोसो विसमावमामि^{१०} ।
ममं च काकं च पमुच्च खिप्पं,
पुरे विसं गाळ्हमुपेति मच्चं ॥

१०० सप्प पमोक्खामि न ताव काक,
पटिबन्धको^{१०} होहिति^{११} ताव काको ।
पुरिस च दिस्वान सुखि अरोगं,
काक पमोक्खामि यथेव सप्पं ॥

१ अस्ससन्तो-स्या० । २ कक्कटकज्झपत्तो-स्या० । ३ अगगहेसि-स्या० । ४ सप्पराज-सी०, स्या०, रो० । ५-५ गहेत्वा उदकाय नेति-स्या० । ६ पवद्धकाय-सी०, स्या० । ७-७ फुल्लञ्च-सी० । ८ दिस्व-सी०, रो० । ९ विचमा च मामि-सी०, रो० । १०. पटिबद्धको-सी०, स्या०, रो० । ११. होति हि-स्या० ।

१०१. काको तदा देवदत्तो अहोसि,
मारो^१ पन कण्हसप्पो अहोसि ।
आनन्दभट्टो^२ कक्कटको अहोसि,
अहं तदा ब्राह्मणो होमि सत्था^३ ति ॥

३९०. मय्हकजातकं^४ (१५)

१०२. सकुणो मय्हको नाम, गिरिसानुदरीचरो ।
पक्कं पिप्फलिमारुह, मय्हं मय्ह ति कन्दति ॥ 5
१०३. तस्सेवं विलपन्तस्स, दिजसङ्घा समागता ।
भुत्वान पिप्फलि यन्ति, विलपत्वेव^५ सो दिजो ॥
१०४. एवमेव इधेकच्चो, सङ्घरित्वा बहुं धनं ।
नेवत्तनो न आतीनं, यथोधि पटिपज्जति ॥ 10
१०५. न सो अच्छादनं भत्तं, न मालं न विलेपनं ।
अनुभोति^६ सकि किञ्चि, न सङ्गण्हाति आतके ॥
१०६. तस्सेव^७ विलपन्तस्स, मय्हं मय्हं ति रक्खतो ।
राजानो अथ वा चोरा, दायदा येव^८ अप्पिया ।
धनमादाय गच्छन्ति, विलपत्वेव सो नरो ॥ 15
१०७. धीरो^९ भोगे अधिगम्म, सङ्गण्हाति च आतके ।
तेन सो कित्ति पप्पोति, पेच्च सग्गे^{१०} पमोदती ति ॥

३९१. विज्जाधरजातकं^{११} (१६)

१०८. दुब्बण्णरूपं तुवमरियवण्णी,^{१२}
पुरक्खत्वा^{१३} पज्जलिको नमस्ससि ।
सेय्यो नु ते सो उदवा^{१४} सरिक्खो,
नामं परस्सत्तनो चा पि ब्रूहि ॥ 20

१ वारणो-स्या० । २ आनन्दभट्टो-स्या०, आनन्दो भट्टो-रो० । ३ तत्था-
सी०, रो० । ४ मय्हकसकुणजातक-स्या० । ५ विलपत्तेव-स्या०, विलपित्वेव-रो० । ६
नानुभोति-स्या० । ७ तस्सेव-रो० । ८ च-स्या० । ९ धीरोच-सी० । १० सग्गे च-
सी०, रो० । ११ धजविहेठ०-सी०, रो०, पब्बजितविहेठ०-स्या० । १२ त्वमरिय-
वण्णी-स्या०, रो० । १३ पुरक्खत्वा-स्या० । १४ उदाहु-स्या० ।

B 131

१०६. न नामगोतं गणहन्ति राज,
सम्मग्गतानुज्जुगतान^१ देवा ।
अहं च ते नामधेय्य वदामि,
सक्कोहमस्मी तिदसानमिन्दो ॥

5 ११०. यो दिस्वा भिक्खु चरणूपपन्न,
पुरक्खत्वा पञ्जलिको^२ नमस्सति ॥
पुच्छामि त देवराजे तमत्थं,
इतो चुतो कि लभते सुखं सो ॥

10 १११ यो दिस्वा भिक्खु चरणूपपन्नं,
पुरक्खत्वा पञ्जलिको नमस्सति ।
दिट्ठेव धम्मे लभते पसंस,
सग्ग च सो याति सरीरभेदा ॥

15 ११२ लक्खी वत्^३ मे^३ उदपादि अज्ज,
य वासवं भूतपतिद्दसाम^४ ।
भिक्खु च दिस्वान तुव^५ च^५ सक्क,
काहामि पुञ्जानि अनप्पकानि ॥

20 ११३ अद्धा ह्वे सेवितब्बा सपञ्जा,
बहुस्सुता ये बहुठानचिन्तिनो^६ ।
भिक्खुं च दिस्वान ममं च राज,
करोहि पुञ्जानि अनप्पकानि ॥

११४ अक्कोधनो निच्चपसन्नचित्तो,
सब्बातिथीयाचयोगो भवित्वा ।
निहच्च^७ मानं अभिवादयिस्स,
सुत्वान देविन्द सुभासितानी ति ॥

१ सम्मग्गतानुज्जुगतान-स्या० । २ अज्जलिको-रो० । ३-३ वत्ता मे-रो० ।
४ भूतिपतिद्दसाम-स्या०, भूतपतद्दसाम-सी०, रो० । ५-५ तवज्ज-सी०, रो० । ६
बहुठानचिन्तिनो-सी०, रो० । ७ निहज्ज-स्या० ।

३९२. सिद्धपुष्पजातकं^१ (१७)

- ११५ यमेत^२ वारिज पुष्प, अदिन्न उपसिद्धसि ।
एकङ्गमेत थैय्यान, गन्धथेनोसि^३ मारिस ॥
- ११६ न हरामि न भञ्जामि, आरा सिद्धामि वारिज ।
अथ केन नु वण्णेन, गन्धथेनो^४ ति वुच्चति ॥
- ११७ योय भिसानि खणति, पुण्डरीकानि भञ्जति ।
एव आकिण्णकम्मन्तो, कस्मा एसो न वुच्चति ॥
- ११८ आकिण्णलुद्धो^५ पुरिसो, धातिचेल^६ व^७ मक्खितो ।
तस्मि मे वचन नत्थि, तञ्चारहामि वत्तवे ॥
११९. अनङ्गणस्स पोसस्स, निच्च सुचिगवेसिनां ।
वालग्गमत्त^८ पापस्स, अग्गमत्तं व खायति ॥
- १२० अद्धा म यक्ख जानासि, अथो म अनुकम्पसि ।
पुन पि यक्ख वज्जासि, यदा पस्ससि एदिस ॥
१२१. नेव त उपजीवामि^९, न पि ते भतकम्हसे^{१०} ।
त्वमेव भिक्खु जानेय्य, येन गच्छेय्य सुग्गति ति ॥

B 152

5

10

३९३. विधासादजातकं^{१०} (१८)

- १२२ सुसुखं वत जीवन्ति, ये जना विधासादिनो ।
दिट्ठेव धम्मे पाससा, सम्पराये च^{११} सुग्गती ॥
- १२३ सुकस्स^{१२} भासमानस्स, न निसामेथ पण्डिता ।
इद सुणाथ^{१३} सोदरिया, अग्गेवायं पससति ॥
१२४. नाह तुम्हे पससामि, कुणपादा सुणाथ मे ।
उच्छिद्दभोजिनो तुम्हे, न तुम्हे विधासादिनो ॥

15

20

१ भिसपुष्प०-सी०, रो०, उपसिद्धपुष्प०-स्या० । २ यमेक-रो० । ३ गन्धथेनोसि-सी० । ४ गन्धथेनो-सी०, रो० । ५ अकिण्णलुद्धो-स्या० । ६-६ धातिचेलव-सी० । ७ वालग्गमत्त-सी०, वालग्गमत्त-स्या० । ८ उपजीवाम-सी० । ९ भतकम्हसे-सी०, रो०, भतिकम्हसे-स्या० । १० विधासद०-सी०, रो० । ११ व-सी० । १२ सुवरस-रो० । १३ सुणीथ-रो० ।

१२५. सत्तवस्सा पब्बजिता^१, मेज्झा^२ रञ्जे सिखण्डिनो ।
विधासेनेव यापेन्ता, मय चे भोतो गारय्हा ।
के नु भोतो पससिया ॥

5

१२६ तुम्हे सीहान व्यग्धान^३, वाळानञ्चावसिट्ठक ।
उच्छिट्ठेनेव यापेन्ता, मज्झिब्बो विधासादिनो ॥

१२७ ये ब्राह्मणस्स समणस्स, अञ्जस्स^४ वा^५ वनिब्बिनो^६ ।
दत्वा^७ व^८ सेस भुञ्जन्ति, ते जना विधासादिनो ति ॥

३९४. वट्टकजातकं (१९)

१२८. पणीतं भुञ्जसे भत्तं, सप्पितेलं^९ च^{१०} मातुल ।
अथ केन नु वण्णेन, किसो^{११} त्वमसि वायम ॥

10

१२९. अमित्तमज्झे वसतो, तेसु आमिसमेसतो ।
निच्च उब्बिग्गहदयस्स, कुतो काकस्स दळ्हिय ॥

१३०. निच्च उब्बेगिनो^{१२} काका, धङ्का^{१३} पापेन कम्मना ।
लद्धो पिण्डो न पीणेति, किसो तेनस्मि वट्टक ॥

15

१३१ लूखानि तिणबीजानि, अप्पस्नेहानि भुञ्जसि ।
अथ केन नु वण्णेन, थूलो त्वमसि वट्टक ॥

१३२ अप्पिच्छा अप्पचिन्ताय, अदूरगमनेन^{१४} च ।
लद्धालद्धेन यापेन्तो, थूलो तेनस्मि वायस ॥

१३३ अप्पिच्छस्स हि पोसस्स, अप्पचिन्तसुखस्स^{१५} च ।
सुसङ्गहितमानस्स^{१६}, वुत्ती सुसमुदानया^{१७} ति ॥

१ पब्बजित्वा-रो० । २ मज्झ-स्या० । ३ व्यग्धान-सी०, रो० । ४-४ ० च-
सी०, स्या०, अञ्जस्सेव-रो० । ५ वणिब्बिनो-सी०, स्या० । ६-६ दत्तान-रो० । ७-७
सप्पितेलञ्च-सी० । ८ कीसी-स्या० । ९ उब्बेगिनो-सी०, उब्बिगिनो-स्या० । १०.
पङ्का-रो० । ११ अविदूसगमनेन-सी०, रो०, अविदूरगमेन-स्या० । १२ अप्पचिन्ति-
सुखस्स-सी०, स्या०, रो० । १३ सुसङ्गहितपमाणस्स-सी०, रो०, सुसङ्गहितपमाणस्म-
स्या० । १४ सुसमुदानिया-सी०, स्या० ।

३९५. पारावतजातकं^१ (२०)

- १३४ चिरस्स वत पस्सामि^२, सहाय मणिधारित ।
सुकता^३ मस्सुकुत्तिया, सोभते वत मे सखा ॥
- १३५ परूळ्हकच्छनखलोमो, अह कम्मेसु व्यावटो^४ । B 154
चिरस्स न्हापित^५ लद्धा, लोम त अज्ज^६ हारयि ॥
- १३६ यं नु लोम अहारेसि, दुल्लभ लद्ध^७ कप्पक । 5
अथ किञ्चरहि^८ ते सम्म, कण्ठे किणिकिणायति^९ ॥
- १३७ मनुस्ससुखुमालान, मणि कण्ठेसु लम्बति ।
तेसाहं अनुसिक्खामि, मा त्व मज्झि दवाकत ॥
- १३८ सचे पिम पिहयसि, मस्सुकुत्ति सुकारित ।
कारयिस्सामि ते सम्म, मणि चा पि ददामि ते ॥ 10
- १३९ त्वज्जेव मणिना^{१०} छन्नो, सुकताय च मस्सुया ।
आमन्त खो त गच्छामि, पिय मे तव दस्सन ति ॥
खरपुत्तवग्गो दुत्तियो ।

तस्सुद्धानं

अथ पस्स ससूचि च तुण्डिलको,
मिग मय्हकपञ्चमपक्खिवरो ।
अथ पञ्जलि वारिज मेज्झ^{११} पुन,
अथ वट्ट^{१२} कपोतवरेन दसा ति ॥

15

अथ वग्गुद्धानं

अथ वग्ग पकित्तिस्स, छनिपात वस्तमे ।
अवारिया^{१३} च खरो^{१४} च^{१५}, द्वे च वुत्ता सुव्यञ्जना ति ॥
छक्कनिपात निट्ठित ।

१ काकजातक—सी०, रो०, मणिजातक—स्या० । २ पस्साम—सी०, रो० । ३ सुकताय—सी०, रो० । ४ व्यावटो—सी०, रो० । ५ नहापित—सी०, स्या०, रो० । ६ अप—सी०, रो० । ७ लद्ध—रो० । ८ किञ्चरहि—स्या० । ९ किणिकिणायति—सी०, रो०; किनिकिलायति—स्या० । १० मणिनो—रो० । ११ मज्झ—स्या० । १२ वट्टक—सी०, स्या० । १३ आवारिया—स्या० । १४-१५ सेनक—सी०, सूचि च—स्या० ।

७. सत्तकनिपातो^१

३९६. कुक्कुजातकं (१)

B 155

१. दियड्डुकुक्कू उदयेन कण्णिका,
विदत्थियो अट्ठ परिक्षिपन्ति न ।
सा^२ सिसपा^३ सारमया अफेग्गुका,
कुहि ठिता उप्परितो^४ न धंसति ॥
- ५ २. या तिसति सारमया अनुज्जुका^५,
परिकिरिय गोपाणसियो समं^६ ठिता^७ ।
ताहि^८ सुसङ्गहिता बलसा पीळिता,^९
समं ठिता उप्परितो न धंसति ॥
- १० ३. एवं पि मित्तेहि दळ्ळेहि पण्डितो,
अभेज्जरूपेहि सुचीहि मन्तिभि^{१०} ।
सुसङ्गहीतो सिरिया न धंसति,
गोपाणसी भारवहा व कण्णिका ॥
- १५ ४ खरत्तच बेल्लं^{११} यथा पि सत्थवा,
अनामसन्तो पि करोति तित्तकं ।
समाहर सादु^{१२} करोति पत्थिव^{१३},
असादु^{१४} कयिरा तनुबन्धमुद्धर^{१५} ॥
५. एवं पि गामनिगमेसु पण्डितो,
असाहस राजधनानि सङ्खर ।

१. सत्तनिपात-रो० । २-२ सा सीसपा-स्या०, स सिसपा-रो० । ३ उपरितो-सी०, स्या०, रो० । ४ अफेग्गुका-स्या० । ५-५ समट्ठिता-सी०, स्या० । ६-६ ता सङ्गहिता बलसा च पीळिता-सी०, ताहि सुसङ्गहिता बलसा च पीळिता-स्या०, ताहि सगहीता बलसा पपीळिता-रो० । ७ मन्तिहि-सी०, रो० । ८ मेल्ल-सी०, रो० । ९ साधु-स्या०, सादु-रो० । १० पत्थिवा-सी०, पत्थिवा-स्या० । ११ अमादु-सी०, रो०, असाधु-स्या० । १२ तनुवट्टमुद्धर-सी०, रो० ।

धम्मानुवत्ती पटिपज्जमानो,
स^१ फाति^१ कयिरा अविहेठयं परं ॥

६ ओदातमूल सुचिवारिसम्भव, B. 156

जातं यथा पोक्खरणीसु अम्बुजं ।

पदुमं यथा अग्निनिकासिफालिम^२, 5

न कद्दमो^३ न रज्जो न वारि लिम्पति ॥

७. एवं पि वोहारसुचि असाहसं,

विसुद्धकम्मन्तमपेतपापकं ।

न लिम्पति कम्मकिलेस तादिसो,

जात यथा पोक्खरणीसु अम्बुजं ति ॥ 10

३९७. मनोजजातकं (२)

८. यथा चापो निन्नमति, जिया चा पि निकूजति^४ ।

हञ्जते नून मनोजो, मिगराजा सखा मम ॥

९ हन्द दानि वनन्तानि, पक्कमामि यथासुखं ।

नेतादिसा सखा होन्ति, लब्धा मे जीवतो सखा ॥

१०. न पापजनसंसेवी, अच्चन्त सुखमेधति । 15

मनोजं पस्स सेमानं, गिरियस्सानुसासनी ॥

११. न पापसम्पवद्धेन, माता पुत्तेन नन्दति ।

मनोजं पस्स सेमानं, अच्छन्नं सम्हि लोहिते ॥

१२. एवमापज्जते^५ पोसो, पापियो च निगच्छति ।

यो वे हितानं^६ वचन, न करोति अत्थदस्सनं ॥ 20

१३. एवं च सो होति ततो च^७ पापियो,

यो उत्तमो अधमजनूपसेवी^८ ।

१-१ स फाति-सी०, रो०, फाति-स्या० । २ अग्निनिम्भासिफातलिम-स्या० ।

३ कदमो-रो० । ४. निकुज्जति-स्या० । ५. एवमापज्जति-सी०; पज्जती-रो० ।

६ हितान-स्या० । ७. व-सी०, स्या०, रो० । ८ अधम्मजनूपसेवी-स्या० ।

पस्सुत्तम अधमजनूपसेवित^१,
मिगाधिप सरवरवेगनिद्धुत^२ ॥

B 157

१४. निहीयति^३ पुरिसो निहीनसेवी,
न च हायेथ कदाचि तुल्यसेवी ।
सेट्टमुपगम^४ उदेति खिप्प,
तस्मात्तना^५ उत्तरितर^६ भजेथा ति ॥

5

३९८. सुतनुजातकं^६ (३)

१५. राजा ते भत्त पाहेसि, सुचि मसूपसेचनं ।
मघदेवस्मि^७ अधिवत्थे, एहि निक्खम्म^८ भुञ्जस्सु^९ ॥

१६. एहि माणव ओरेन^{१०}, भिक्खमादाय सूपित^{११} ।
त्व च माणव भिक्खा^{१२} च^{१३}, उभो भक्खा भविस्सथ ॥

10

१७. अप्पकेन तुव यक्ख, थुल्लमत्थ जहिस्ससि ।
भिक्ख ते नाहरिस्सन्ति, जना मरणसञ्जिनो^{१४} ॥

१८. लद्धाय^{१५} यक्खा^{१६} तव निच्चभिक्ख,
सुचि पणीत रससा^{१७} उपेत^{१८} ।
भिक्ख च ते आहरियो नरो इध,
सुदुल्लभो हेहिति^{१९} भक्खते^{२०} मयि ॥

15

१९. ममेव^{२१} सुतनो^{२२} अत्थो, यथा भाससि माणव ।
मया त्व समनुञ्जातो, सोत्थि पस्साहि मातर ॥

२०. खग्ग छत्त च पाति^{२३} च^{२४}, गच्छमादाय^{२५} माणव ।
सोत्थि पस्सतु ते माता, त्व च पस्साहि मातरं ॥

20

१ अधम्मजनूपसेवि-स्या० । २ सरवरवेगनीधुत-सी०, सरवंगनिद्धुत-स्या०, सरवरवेधनिद्धुत-रो० । ३ निहीति-रो० । ४ सेट्टमुपगम-सी०, रो०, सेट्टमुपगमञ्च-स्या० । ५-६ तस्मा अत्तनो उत्तरि-सी०, रो०, तस्मा अत्तनो उत्तर-स्या० । ६ सुतन-जातक-स्या०, सुतनो-रो० । ७ मखादेवस्मि-सी०, रो० । ८ निक्खम-सी०, रो० । ९ भुञ्जसु-म० । १० ओरोहि-स्या० । ११ सूपित-रो० । १२-१३ भक्खोसि-स्या० । १४ मरणसञ्जिनो-स्या० । १५ लद्धाय-सी०, स्या०, रो० । १६ यक्ख-सी०, स्या०, रो० । १७-१८ सससाधुपेत-स्या० । १९ होहिति-सी०, स्या०, रो० । १८ खादिते-सी०, स्या०, रो० । १९ ममेस-सी०, रो० । २० सुतन-स्या० । २१-२२ पटिञ्च-स्या० । २२ गच्छेवादाय-सी०, स्या०, रो० ।

२१ एव यक्ख सुखी होहि, सह सब्बेहि जातिभि^१ ।
धन च मे अधिगत, रञ्जो च वचनं कतं ति ॥

३९९. मातृपोसकगिज्झजातकं^२ (४)

२२. ते कथ नु करिस्सन्ति, वुद्धा^३ गिरिदरीसया । B 158
अह बद्धोस्मि^४ पासेन, निलीयस्स वसं गतो ॥
- २३ कि गिज्झ परिदेवसि^५, का नु ते परिदेवना । 5
न मे सुतो वा दिट्ठो वा, भासन्तो मानुसि दिजो ॥
- २४ भरामि मातापितरो, वुद्धे गिरिदरीसये^६ ।
ते कथ नु करिस्सन्ति, अहं वस गतो तव ॥
- २५ यं नु गिज्झो योजनसत्, कुणपानि अवेक्खति ।
कस्मा जाल च पास च, आसज्जा पि न बुज्झसि ॥ 10
- २६ यदा पराभवो होति, पोसो जीवितसङ्ख्ये ।
अथ जाल च पास च, आसज्जा पि न बुज्झति ॥
२७. भरस्सु मातापितरो, वुद्धे गिरिदरीसये ।
मया त्व समनुज्जातो, सोत्थि पस्साहि जातके ॥
२८. एव लुट्ठक नन्दस्सु, सह सब्बेहि जातिभि । 15
भरिस्स मातापितरो, वुद्धे गिरिदरीसये ति ॥

४००. दम्भपुष्पजातकं^७ (५)

- २९ अनुतीरचारी भद्दन्ते, सहायमनुधाव म ।
महा मे गहितो मच्छो, सो म हरति वेगसा ॥
३०. गम्भीरचारी^८ भद्दन्ते, दळ्ह गण्हाहि थामसा ।
अह त उद्धरिस्सामि, सुपण्णो उरगामिव^९ ॥ 20

१ जाति हि—सी० । २ गिज्झजातक—सी०, रो० । ३ वुद्धा—स्या०, वद्धा—रो० । ४ बन्धोस्मि—स्या० । ५ परिदेवसि—स्या० । ६ गिरिदरीसये—सी० । ७ दम्भपुष्प—स्या० । ८ गम्भीरचारि—सी०, रो० । ९ उरगम्मिव—सी०, स्या०, रो० ।

३१. विवादो नो समुप्पन्नो, दम्भपुप्फ सुणोहि मे ।
समेहि मेधगं^१ सम्म, विवादो वूपसम्मत्^२ ॥
३२. धम्मट्ठोहं पुरे आसि, बहू अट्ठा^३ मे तीरिता^४ ।
समेमि मेधगं^५ सम्म^६, विवादो वूपसम्मत् ॥
३३. अनुतीरचारि^७ नडगुट्ठं, सीस गम्भीरचारिनो ।
अच्चाय^८ मज्झिमो खण्डो, धम्मट्ठस्स भविस्सति ॥
३४. चिर पि भक्खो अभविस्स, सचे न विवदेमसे^९ ।
असीसक अनडगुट्ठं, सिङ्गालो^{१०} हरति रोहितं ॥
३५. यथा पि राजा नन्देय्य, रज्जं लद्धान खत्तियो ।
एवाहमज्ज नन्दामि, दिस्वा पुण्णमुख पतिं ॥
३६. कथ नु थलजो सन्तो, उदके मच्छ परामसि ।
पुट्ठो मे सम्म अक्खाहि, कथं अधिगत तया ॥
३७. विवादेन किंसा होन्ति, विवादेन धनक्खया ।
जीना^{१०} उदा विवादेन, भुञ्ज मायावि रोहितं ॥
३८. एवमेव^{११} मनुस्सेसु, विवादो यत्थ जायति ।
धम्मट्ठ पटिधावन्ति, सो हि नेस विनायको ।
धना पि तत्थ जीयन्ति, राजकोसो^{१२} पवड्ढुती^{१३} ति ॥

४०१. पण्णकजातकं^{१४} (६)

३९. पण्णकं तिखिणधार, असि सम्पन्नपायिन ।
परिसाय पुरिसो गिलति, किं दुक्करतरं ततो ।
यदञ्चं दुक्कर ठान, त मे अक्खाहि पुच्छितो ॥

१ मेधक-रो० । २ वूपसम्मत्तु-सी०, स्या० । ३-३ अट्ठ मे तीरित-सी०; अट्ठ व तीरित-स्या०, अत्थ मे तीरित-रो० । ४ मेघ-स्या०, मधक-रो० । ५ सम्मा-सी०, रो० । ६ अनुतीर चारि-सी०; अनुतीराचारी-रो० । ७ अथाय-सी०, रो० । ८ वीवदेमसे-सी० । ९ सिंगालो-सी०, स्या०, रो० । १० जिना-स्या० । ११. एवमेव-रो० । १२ राजकोसो च-रो० । १३ वड्ढुति-रो० । १४ दसण्णकजातक-सी०, स्या०, रो० ।

- ४० गिलेय्य पुरिसो लोभा, असि सम्पन्नपायिनं ।
 यो च वज्जा ददामी ति, तं दुक्करतरं ततो ।
 सब्बञ्जं सुकरं ठानं, एवं जानाहि मद्द्व^१ ॥
- ४१ व्याकासि^२ आयुरो पञ्चं, अत्थ^३ धम्मस्स कोविदो ।
 पुक्कुस दानि पुच्छामि, किं दुक्करतरं ततो । 5
 यदञ्जं दुक्करं ठानं, त मे अक्खाहि पुच्छितो ॥
- ४२ न वाचमुपजीवन्ति, अफल गिरमुदीरित । B 160
 यो^४ च दत्त्वा^५ अवाकयिरा, तं दुक्करतरं ततो ।
 सब्बञ्जं सुकरं ठानं, एवं जानाहि मद्द्व ॥
४३. व्याकासि पुक्कुसो पञ्चं, अत्थं धम्मस्स कोविदो । 10
 सेनक दानि पुच्छामि, किं दुक्करतरं ततो ।
 यदञ्जं दुक्करं ठान, त मे अक्खाहि पुच्छितो ॥
४४. ददेय्य पुरिसो दान, अप्प वा यदि वा बहुं ।
 यो च दत्त्वा नानुत्पे^६, तं दुक्करतरं ततो ।
 सब्बञ्जं सुकरं ठान, एवं जानाहि मद्द्व ॥ 15
४५. व्याकासि आयुरो पञ्चं, अथो^७ पुक्कुसपोरिसो ।
 सब्बे पञ्हे अतिभोति^८, यथा भासति सेनको ति ॥

४०२. सत्तुभस्तजातकं^९ (७)

- ४६ विवभन्तचित्तो कुपितिन्द्रियोसि,
 नेत्तेहि ते वारिगणा सवन्ति ।
 किं ते नट्ट किं पन पत्थयानो, 20
 इधागमा ब्रह्मे^{१०} तदिद्धं^{११} ब्रूहि ॥
- ४७ मिय्येथ^{१०} भरिया वजतो ममज्ज,
 अगच्छतो मरणमाह यक्खो ।

१ मागव-सी०, स्या०, रो० । २ व्याकासि-सी०, रो० । ३ अत्थ-रो० ।
 ४-४ यो दत्त्वा-स्या० । ५ नानुत्पे-सी०, रो० । ६ अथ-रो० । ७ अभिमोति-सी०,
 स्या०, अति होति-रो० । ८ सेनकजातक-स्या० । ९-९ ब्राह्मण इद्ध-सी०, स्या० ।
 १० मीयेथ-रो० ।

एतेन दुक्खेन पवेधितोस्मि,
अक्खाहि मे सेनक एतमत्थ ॥

४८ बहूनि ठानानि विचिन्तयित्वा,
यमेत्थ वक्खामि तदेव सच्च ।
मञ्जामि ते ब्राह्मण सत्तुभस्त,
अजानतो कण्हसप्पो पविट्ठो ॥

5

B 161

४९ आदाय दण्ड परिसुम्भ भस्त,
पस्सेलमूग^१ उरग दुजिह्व^२ ।
छिन्दज्ज कङ्ख विचिकिच्छित्तानि,
भुजङ्गम पस्स पमुञ्च भस्त ॥

10

५०. सविग्वरूपो परिसाय मज्झे,
सो ब्राह्मणो सत्तुभस्त पमुञ्चि ।
अथ निक्खमि उरगो उग्गतेजो,
आसीविसो सप्पो फण करित्वा ॥

15

५१ सुलद्धलाभा जनकस्स रञ्जो,
यो पस्सती सेनक साधुपञ्ज ।
विवट्टच्छदो^३ नुसि सब्बदस्सी,
जाण^४ नु^५ ते ब्राह्मण भिसरूप ॥

20

५२. इमानि मे सत्तसतानि अत्थि,
गण्हाहि सब्बानि ददामि तुय्ह ।
तया हि मे जीवितमज्ज लद्ध,
अथो पि भरियाय मकासि सोत्थि ॥

५३. न पण्डिता वेतनमादियन्ति^६,
चित्राहि गाथाहि सुभासिताहि ।

१ पस्सेलमूग - स्या० । २ द्वि जिह्व - सी०, दिजिह्व - रो० । ३ विवत्तच्छदो -
सी०, विवट्टच्छदो - स्या०, विवट्टच्छदा - रो० । ४-४ जाणन्नु - सी० । ५ वेत्तनमादियन्ति -
सी०, स्या०, वेदनमादियन्ति - रो० ।

इतो पि ते ब्रह्मे^१ ददन्तु वित्तं,
आदाय त्वं गच्छ सकं निकेतं ति ॥

४०३. अट्टिसेनकजातकं^२ (८)

- ५४ येमे अह न जानामि, अट्टिसेन वनिब्बके ।
ते मं सङ्गम्म याचन्ति, कस्मा मं त्वं न याचसि ॥
- ५५ याचको अप्पियो होति, याचं अददमप्पियो । 5
तस्माह तं न याचामि, मा मे विदेस्सना^३ अहु ॥
- ५६ यो वे^४ याचनजीवानो, काले याचं न याचति । B 162
परं च पुञ्ञा^५ धंसेति, अत्तना पि न जीवति ॥
५७. यो च याचनजीवानो, काले याच^६ हि^६ याचति ।
पर च पुञ्ञ लब्भेति, अत्तना पि च जीवति ॥ 10
५८. न वे देस्सन्ति^७ सप्पञ्ञा, दिस्वा याचकमागते ।
ब्रह्मचारि पियो मेसि, वद^८ त्वं^८ भञ्ञमिच्छसि^९ ॥
५९. न वे याचन्ति सप्पञ्ञा, धीरो^{१०} च वेदितुमरहति^{१०} ।
उद्दिस्स अरिया तिट्ठन्ति, एसा अरियान याचना ॥
६०. ददामि ते ब्राह्मण रोहिणीनं, 15
गवं सहस्सं सह पुञ्ञवेन ।
अरियो हि अरियस्स कथं न दज्जा,
सुत्वान गाथा तव धम्मयुत्ता ति ॥

४०४. कपिजातकं (९)

६१. यत्थ वेरी निवसति, न वसे तत्थ पण्डितो ।
एकरत्तं दिरत्तं^{११} वा, दुक्खं वसति वेरिसु ॥ 20

१ ब्राह्मण-स्या० । २ अट्टिसेनजातक-सी०, स्या०, रो० । ३ विदेस्सना-सी०, रो०, विदेस्सना-स्या० । ४ च-स्या०, रो० । ५ पुञ्ञ-स्या० । ६-६ याच पि-स्या०; याचानि-रो० । ७ दिस्सन्ति-सी०, रो०, दुस्सन्ति-स्या० । ८-८ वर त-सी०, वर-स्या०, वरत्व-रो० । ९ भञ्ञितमिच्छसि-स्या० । १०-१० धीरो वेदितुमरहति-सी०; धीरो च विदितुमरहति-स्या०, रो० । ११. द्विरत्त-स्या० ।

६२. दिसो वे लहुचित्तस्स, पोसस्सानुविधीयतो^१ ।
 एकस्स कपिनो हेतु^२, यूथस्स अनयो कतो ॥
६३. बालो व^३ पण्डितमानी, यूथस्स परिहारको ।
 सचित्तस्स वस गन्त्वा, सयेथाय यथा कपि ॥
६४. न साधु बलवा बालो, यूथस्स परिहारको ।
 अहितो भवति जातीन, सकुणानं व चेतको ॥
६५. धीरो व बलवा साधु, यूथस्स परिहारको ।
 हितो भवति जातीन, तिदसान व वासवो ॥
६६. यो च सील च पञ्च च, सुत चत्तनि पस्सति ।
 उभिन्नमत्थ चरति, अत्तनो च परस्स च ॥
६७. तस्मा तुलेय्य मत्तान, सीलपञ्चासुतामिव^४ ।
 गण वा परिहरे धीरो, एको वा पि परिब्बजे ति ॥

४०५. बकजातकं^५ (१०)

६८. द्वासत्तति गोतम पुञ्चकम्मा,
 वसवत्तिनो जातिजर अतीता ।
 अयमन्तिमा वेदगू ब्रह्मपत्ति^६,
 अस्माभिजप्पन्ति जना अनेका ॥
६९. अप्प^७ हि एत^८ न हि दीघमायु,
 य त्व बक मञ्जसि दीघमायु^९ ।
 सतं सहस्सानि^{१०} निरब्बुदानं,
 आयु पजानामि तवाह^{११} ब्रह्मे ॥
७०. अनन्तदस्सी भगवाहमस्मि^{१२},
 जातिज्जरं^{१३} सोकमुपातिवत्तो ।

१. पोसस्सानुविधीयतो-स्या०, रो० । २. हेतु-सी० । ३. च-सी०, स्या०, रो० । ४. सील पञ्च सुतपिव-स्या० । ५. बकब्रह्म-सी०, स्या०, रो० । ६. ब्रह्मपत्ति-स्या० । ७-७. अप्पञ्चहेत-स्या० । ८. दीघमायु-सी०, रो० । ९. सहस्सान-सी०, रो०, सहस्सान-स्या० । १०. तवाह-सी०, रो० । ११. भगवाहमस्मि-सी० । १२. जातिजर-सी०, रो० ।

कि मे पुराण वतसीलवत्त^१,
आचिक्ख मे त यमह विजञ्ज ॥

७१ य त्व अपायेसि बहू मनुस्से,
पिपासिते घम्मनि सम्परेते ।
त ते पुराण वतसीलवत्त,
सुत्तप्पबुद्धो व अनुस्सरामि ॥

5

७२ य एणिकूलस्मि^२ जन^३ गहीतं,
अमोचयी गय्हक निय्यमान^४ ।
त ते पुराण वतसीलवत्त,
सुत्तप्पबुद्धो व अनुस्सरामि ॥

B 164

10

७३. गङ्गाय सोतस्मि गहीतनाव,
लुद्धेन^५ नागेन मनुस्सकप्पा^६ ।
अमोचयि^७ त्व^८ बलसा पसय्ह,
त ते पुराण वतसीलवत्त ।
सुत्तप्पबुद्धो व अनुस्सरामि ॥

15

७४ कप्पो च ते बद्धचरो^९ अहोसि^{१०},
सम्बुद्धिमन्त^{१०} वतिन^{११} अमञ्ज ।
त ते पुराण वतसीलवत्त,
सुत्तप्पबुद्धो व अनुस्सरामि ॥

७५ अद्धा पजानासि ममेतमायु,
अञ्जं पि जानासि तथा हि बुद्धो ।
तथा हि तायं जलितानुभावो,
ओभासय तिट्ठति ब्रह्मलोक ति ॥

20

कुक्कुवग्गो पठमो ।

१ वत सीलवन्त-रो० । २ एणिकूलस्मि-सी०, एणिकूलस्मि-स्या०, रो० ।

३ जनत-स्या० । ४ नीयमान-स्या० । ५ लुद्धने-रो० । ६ मनुस्सकम्पा-रो० ।

७-७ अमोचयित्थ-रो० । ८ पत्थचरो-स्या० । ९ अहोसि-सी०, स्या०, रो० । १०

सम्बुद्धिवन्त-सी०, रो० । ११ पतित-स्या० ।

तस्सुद्धान

वरकण्णिक चापवरो सुतनो,
 अथ गिज्झ सरोहितमच्छवरो^१ ।
 पुन पण्णक^२ सेनक याचनको,
 अथ वेरि सब्रह्मबकेन दसा ति ॥

— ० —

४०६. गन्धारजातकं (११)

- B 165 5 ७६. हित्वा गामसहस्सानि, परिपुण्णानि सोळस ।
 कोट्टागारानि फीतानि, सन्निधिं दानि कुब्बसि ॥
७७. हित्वा गन्धारविसय, पहूतधनधारिय^३ ।
 पसासनतो^४ निक्खन्तो, इध दानि पसाससि ॥
- 10 ७८. धम्मं भणामि वेदेह, अधम्मो मे न रुच्चति ।
 धम्मं मे भणमानस्स, न पापमुपलिम्पति^५ ॥
७९. येन केनचि वण्णेन, परो लभति रुप्पनं ।
 महत्थियं पि चे वाचं, न त भासेय्य पण्डितो ॥
८०. काम रुप्पतु वा मा वा, भुस^६ व^६ विकिरीयतु^७ ।
 धम्मं मे भणमानस्स, न पापमुपलिम्पति ॥
- 15 ८१. नो चे अस्स सका बुद्धि, विनयो वा सुसिक्खितो ।
 वने अन्धमहिसो^८ व^८, चरेय्य बहुको जनो ॥
८२. यस्मा च पनिधेकच्चे, आचेरम्हि^९ सुसिक्खिता ।
 तस्मा विनीतविनया, चरन्ति सुसमाहिता ति ॥

१ रोहितमच्छवरो—सी० । २ दसण्णक—सी०, स्या० । ३ पहूतधनधानिय—सी०, रो०, पहूतधनपानिय—स्या० । ४ पसासनितो—सी०, स्या०, पसासनातो—रो० । ५ पापमुपलिप्पति—सी०, रो० । ६-६ भुसवा—सी०, स्या०, रो० । ७ विकिरिय्यतु—सी०, स्या०, रो० । ८-८ अन्धमहिसोव—सी०, रो० । ९ आचारम्हि—सी०, रो० ।

४०७. महाकपिजातकं (१२)

- ८३ अत्तानं सङ्क्रम कत्वा, यो सोत्थिं समतारयि ।
कि त्वं तेस किमे^१ तुय्हं, होन्ति एते^२ महाकपि ॥
- ८४ राजाहं इस्सरो तेसं, यूथस्स परिहारको ।
तेस सोकपरेतान, भीतान ते अरिन्दम ॥
- ८५ उल्लङ्घयित्वा^३ अत्तान, विस्सट्ठधनुनो सत ।
ततो अपरपादेसु, दळ्हं बन्धं^४ लतागुणं^५ ॥
- ८६ छिन्नभूमिव वातेन, नुण्णो^६ रुक्ख उपागमि ।
सोह अप्पभवं तत्थ, माखं हत्थेहि अग्गहि^७ ॥
८७. त म वियायत सन्तं, साखाय च लताय च ।
समनुक्कमन्ता पादेहि, सोत्थिं साखामिगा गता ॥
- ८८ तं म न तपते^८ बन्धो, मतो^९ मे न तपेस्सति ।
सुखमाहरितं तेसं, येसं रज्जमकारयि ॥
८९. एसा ते उपमा राज, त^{१०} सुणोहि अरिन्दम^{१०} ।
रज्जा रट्ठस्स योग्गस्स, बलस्स निगमस्स च ।
सब्बेसं सुखमेट्ठव्व^{११}, खत्तियेन पजानता ति ॥

5

B 166

10

15

४०८. कुम्भकारजातकं (१३)

- ९० अम्बाहमद् वनमन्तरस्मि,
नीलोभास फलित^{१२} सविरुळ्ह ।
तमद्दसं फलहेतु विभग्गं,
त दिस्वा भिक्खाचरिय चरामि ॥

१. किमो-सी०, रो०, किमे-स्या० । २. हेते-स्या० । ३. सलङ्घयित्वा-रो० ।
४. बद्ध-रो० । ५. लतागुल-स्या० । ६. नुन्नो-सी० । ७. अग्गहि-रो० । ८. तप्पती-
स्या० । ९. वधो-सी०, स्या०, रो० । १०-१० त सुणाहि०-स्या०, अत्थसन्दस्सनीकता-
रो० । ११. सुखमेतव्व-स्या० । १२. फलित-रो० ।

६१. सेल सुमदु नरवीरनिद्वित,
नारी युगं धारयि अप्सद ।
दुतिय च आगम्म अहोसि सद्दो,
त दिस्वा भिक्खाचरिय चरामि ॥

5 ६२ दिजा दिज कुणपमाहरन्त,
एकं समान बहुका समेच्च ।
आहारहेतू परिपातयिसु,
तं दिस्वा भिक्खाचरिय चरामि ॥

10 ६३. उसभाहमद् यूथस्स मज्जे,
चलक्ककु^१ वण्णबलूपपन्न ।
तमद्दस कामहेतु वितुन्न,
त दिस्वा भिक्खाचरिय चरामि ॥

B 167 ६४ करण्डको^२ कलिङ्गानं, गन्धारान च नगगजि ।
निमिराजा विदेहान, पञ्चालान च दुम्मुखो ।
15 एते रट्टानि हित्वान^३, पब्बजिसु अकिञ्चना ॥

६५ सब्बे^४ पिमे^५ देवसमा समागता,
अग्गी यथा पज्जलितो तथेविमे ।
अह पि एको चरिस्सामि भग्गवि,
हित्वान कामानि यथोधिकानि ॥

20 ६६ अयमेव कालो न हि अञ्जो अत्थि,
अनुसासितो^६ मे न भवेय्य पच्छा ।
अह पि एका चरिस्सामि भग्गव,
सकुणी व मुत्ता पुरिसस्स हत्था ॥

25 ६७ आम पक्क च जानन्ति, अथो लोण अलोणक^६ ।
तमह दिस्वान पब्बजि, चरेव त्व चरामह ति ॥

१ चलक्ककु-स्या० । २ करण्डु नाम-सी० रो० । ३ हित्वाव-सी० । ४-४
सब्बेविमे-रो० । ५ अनुसासितो-स्या० । ६ अलोणिक-रो० ।

४०९. दळहधम्मजातकं (१४)

६८. अह चे^१ दळहधम्मस्स^२, वहन्ति नाभिराधयि ।
 धरन्ती^३ उरसि^४ सल्लं, युद्धे विक्कन्तचारिनी ॥
- ६९ नून^५ राजा न जानाति, मम विक्कमपोरिसं ।
 सङ्गामे सुकतन्तानि, दूतविप्पहितानि च ॥
- १०० सा नूनाह मरिस्सामि, अबन्धु अपरायिनी^६ । 5
 तदा^७ हि कुम्भकारस्स, दिन्ना छक्कणहारिका ॥
- १०१ यावता सीसती^८ पोसो, तावदेव पवीणति ।
 अत्थापाये जहन्ति नं, ओट्टिव्याधि^९ व^{१०} खत्तियो ॥
- १०२ यो पुब्बे कतकल्याणो, कतत्थो नावबुज्झति ।
 अत्था तस्स पलुज्जन्ति, ये होन्ति अभिपत्थिता ॥ 10
- १०३ यो पुब्बे कतकल्याणो, कतत्थो मनुबुज्झति । B 168
 अत्था तस्स पवड्डन्ति, ये होन्ति अभिपत्थिता ॥
१०४. तं वो वदामि भद्दन्ते^{११}, यावन्तेत्थ समागता ।
 सब्बे कतञ्चुनो होथ, चिरं सग्गम्हि ठस्सथा ति ॥

४१०. सोमदत्तजातकं (१५)

१०५. यो मं पुरे पच्चुद्धेति^{११}, अरञ्जे दूरमायतो । 15
 सो न दिस्सति मातङ्गो, सोमदत्तो कुहि गतो ॥
१०६. अयं वा^{१२} सो मतो सेति, अल्लसिङ्ग^{१३} व वच्छितो^{१४} ।
 भुम्या निपतितो सेति, अमरा वत कुञ्जरो ॥
- १०७ अनगारियुपेतस्स, विप्पमुत्तस्स ते^{१५} सतो^{१६} ।
 समणस्स न त साधु, य पेतमनुसोचसि ॥ 20

१ च-स्या० । २ दळहधम्माय-रो० । ३ नुदन्ती-सी०, स्या०, रो । ४ उरसि-रो० । ५ न हनून-सी०, रो० । ६ अपरायिणी-सी० । ७ तथा-रो० । ८ सिसति-सी०, सिसती-स्या०, रो० । ९-९ ओट्टिव्याधिव-सी०, ओट्टिव्याधिव-रो० । १० भद्दो-सी०, स्या०, रो० । ११ पच्चुदेति-सी०, स्या०, रो० । १२ व-रो० । १३-१३ अल्लपिङ्गव छिज्जितो-सी०, रो०, अल्लपितव विच्छितो-स्या० । १४-१४ चेतसो-सी०, रो० ।

१०८. संवासेन हवे सक्क, मनुस्सस्स मिगस्स वा ।
हृदये जायते^१ पेमं, तं न सक्का असोचितु ॥ .
१०९. मतं मरिस्सं रोदन्ति, ये रुदन्ति लपन्ति च ।
तस्मा^२ त्व^३ इसि मा रोदि^४, रोदितं मोघमाहु सन्तो ॥
- 5 ११० कन्दितेन हवे ब्रह्मे, मतो पेतो समुट्ठहे ।
सब्बे सङ्गम्म रोदाम, अञ्जमञ्जस्स जातके ॥
१११. आदित्त वत मं सन्तं, घतसित्त व पावकं ।
वारिना विय ओसिञ्चं^५, सब्बं निब्बापये दरं ॥
११२. अब्बही^६ वत मे सल्लं, यमासि हृदयस्सितं^७ ।
10 यो मे सोकपरेतस्स, पुत्तसोक अपानुदि ॥
११३. सोहं^८ अब्बूळहसल्लोस्मि, वीतसोको अनाविलो ।
न सोचामि न रोदामि, तव सुत्वान वासवा ति ॥

४११. सुसीमजातकं (१६)

B 169

११४. काळानि केसानि पुरे अहेसु,
जातानि सीसम्हि यथापदेसे ।
15 तानज्ज^९ सेतानि सुसीम दिस्वा,
धम्म चर ब्रह्मचरियस्स कालो ॥
११५. ममेव देव पलित न तुय्ह,
ममेव सीसं मम उत्तमङ्ग ।
ग्रत्थं करिस्सन्ति मुसा अभाणि,
20 एकापराध खम^{१०} राजसेट्ठ ॥
- ११६ दहरो तुवं^{११} दस्सनियोसि राज,
पठमुग्गतो होसि^{१२} यथा कळीरो ।

१ जायती-सी०, स्या०, रो० । २-२ रो० पोत्थके नत्थि । ३ रुदि-रो० । ४ ओसिञ्चि-स्या० । ५ अब्बूळह-स्या० । ६ हृदयनिस्सित-सी०, रो० । ७ तानिज्ज-स्या० । ८. खमथ-स्या० । ९. त्व-स्या० । १०. होहि-सी० ।

- रज्ज च कारेहि ममं च पस्स,
मा कालिकं अनुधावी^१ जनिन्द ॥
- ११७ पस्सामि वोहं दहरि कुमारि,
सामट्टपस्सं सुतनु सुमज्ज ।
कालप्पवाळा^२ व^३ पवेल्लमाना,
पलोभयन्ती व^३ नरेसु गच्छति ॥ 5
- ११८ तमेन पस्सामि परेन नारिं,
आसीतिक नावुतिक व^३ जच्चा ।
दण्ड गहेत्वान^४ पवेधमान,
गोपानसीभोगसम^५ चरन्ति^६ ॥ 10
११९. सोहं तमेवानुविचिन्तयन्तो,
एको सयामि सयनस्स मज्झे ।
अहं पि एवं इति पेक्खमानो,
न गहे^७ रमे ब्रह्मचरियस्म कालो ॥
१२०. रज्जुवालम्बनी चेसा, या गेहे वसतो रति ।
एव पि छेत्त्वान वजन्ति धीरा,
अनपेक्खिनो कामसुखं पहाया ति ॥ 15 B 170

४१२. कोटसिम्बलिजातकं (१७)

- १२१ अह दससत व्याम, उरगमादाय आगतो ।
त च म च महाकाय, धारयं नप्पवेधसि ॥
- १२२ अथिमं खुद्दक पक्खि, अप्पमसतर मया ।
धारयं व्ययसि^८ भीता^९, कमत्थ^{१०} कोटसिम्बलि^{११} ॥ 20

१ अनुधावि-स्या०, रो० । २-२ कालापवाळाव-सी०, रो०, कालप्पल्लवाव-स्या० । ३ सालोभयन्तीव-रो० । ४ च-स्या० । ५ गहेत्वाव-रो० । ६-६ गोपाणसी-भगसम चरन्त-स्या० । ७ गेहे-सी० । ८ व्याधसे-सी०, व्यधसे-रो० । ९ भोतो-सी०, स्या०, रो० । १० किमत्थ-मी०, स्या० । ११ कोटसिम्बली-सी०, रो० ।

१२३. मसभक्खो तुव राज, फलभक्खो अय दिजो ।
अयं निग्रोधबीजानि^१, पिलक्खुदुम्बरानि^२ च ।
अस्सत्थानि च भक्खित्वा^३, खन्धे मे ओहदिस्सति^४ ॥
१२४. ते रक्खा सविरूहन्ति, मम पस्से निवातजा ।
ते म^५ परियोनन्धिस्सन्ति^६, अरक्खं म करिस्सरे ॥
१२५. सन्ति अञ्जे पि रक्खासे, मूलिनो खन्धिनो दुमा ।
इमिना सकुणजातेन, बीजमाहरिता^७ हता ॥
१२६. अज्झारूहाभिवड्डन्ति^८, ब्रह्मन्तं पि वनप्पति^९ ।
तस्मा राज पवेधामि, सम्पस्सनागत भय ॥
१२७. सङ्केय्य सङ्कितब्बानि, रक्खेय्यानागतं भय ।
अनागतभया धीरो, उभो लोके अवेक्खती ति ॥

४१३. धूमकारिजातकं (१८)

१२८. राजा अपुच्छि विधुरं, धम्मकामो युधिष्ठिलो ।
अपि ब्राह्मण जानासि, को एको बहु सोचति ॥
१२९. ब्राह्मणो अजयूथेन, बहुतेधो^{१०} वने वसं ।
धूमं अकासि वासेट्ठो, रत्तिन्दिवमतन्दितो ॥
१३०. तस्स त धूमगन्धेन, सरभा मकसड्डिता^{११} ।
वस्सावास उपागच्छु^{१२}, धूमकारिस्स सन्तिके ॥
१३१. सरभेसु मनं कत्वा, अजा सो नावबुज्झथ ।
आगच्छन्ती^{१३} वजन्ती^{१३} वा, तस्स ता विनसु^{१४} अजा ॥
१३२. सरभा सरदे^{१५} काले, पहीनमकसे वने ।
पाविसु^{१६} गिरिदुग्गानि, नदीनं पभवानि च ॥

१ निग्रोधबीजाति-स्या० । २ मिलक्खुदुम्बरानि-स्या०, पिलक्खुदुम्बरानि-
रो० । ३ भक्खित्वा-सी०, स्या०, रो० । ४ ओहदिस्सति-सी०, स्या० रो० । ५ सी०
पौत्थके नत्थि । ६ परियोनन्धिस्सन्ति-स्या० । ७ बीजमाहरित्वा-स्या० । ८ अज्झारू-
ळ्हामिवाड्डन्ति-सी०, रो०, अज्झारूहाहिवड्डन्ति-स्या० । ९ वनस्पति-सी०, रो० ।
१० बहुतेन्दो-स्या०, बहुतेजो-रो० । ११ मकसड्डिता-सी०, स्या०, मकसड्डिता-
रो० । १२ उपगच्छु-सी०, रो०, उपगच्छु-स्या० । १३-१३ आगच्छन्ति वजन्ति-
स्या०, रो० । १४ विनसु-सी० । १५ सरदे-रो० । १६ पाविसु-स्या० ।

१३३. सरभे च गते दिस्वा, अजा च विभव गता ।
 किसो^१ च विवण्णो चासि^२, पण्डुरोगी च ब्राह्मणो ॥
१३४. एवं यो स^३ निरकत्वा^३, आगन्तुं कुरुते पियं ।
 सो एको बहु सोचति, धूमकारी व ब्राह्मणो ति ॥

४१४. जागरजातकं (१९)

१३५. कोध जागरतं सुत्तो, कोध सुत्तेसु जागरो । 5
 को ममेत^४ विजानाति^५, को त पटिभणाति मे ॥
१३६. अह जागरतं सुत्तो, अहं सुत्तेसु जागरो ।
 अहमेतं विजानामि, अहं पटिभणामि ते ॥
१३७. कथं जागरतं सुत्तो, कथ सुत्तेसु जागरो ।
 कथ एतं विजानासि, कथं पटिभणासि मे ॥ 10
१३८. ये धम्मं नप्पजानन्ति, सयमो^६ ति दमो ति च ।
 तेसु सुप्पमानेसु^७, अहं जग्गामि देवते ॥
१३९. येस रागो च दोसो च, अविज्जा च विराजिता ।
 तेसु जागरमानेसु, अहं सुत्तोस्मि देवते ॥
१४०. एव जागरत सुत्तो, एव सुत्तेसु जागरो । 15 B 172
 एवमेतं विजानामि, एव पटिभणामि ते ॥
१४१. साधु जागरत सुत्तो, साधु सुत्तेसु जागरो ।
 साधुमेत विजानासि, साधु पटिभणासि मे ति ॥

४१५. कुम्मासपिण्डजातकं (२०)

१४२. न किरत्थि अनोमदस्सिसु,
 पारिचरिया बुद्धेसु अप्पिका^८ । 20

१ कीसो—स्या० । २ आसि—सी०, स्या०, रो० । ३-३ सन्निरकत्वा—स्या० ।
 ४ मेत—स्या० । ५ नुविजानाति—स्या० । ६ सज्जमो—सी०, स्या०, रो० । ७.
 सत्तप्पमादेसु—स्या० । ८ कुम्मासपिण्डजातक—सी०, स्या०, रो० । ९ अप्पिका—स्या० ।

सुक्खाय अलोणिकाय च,
पस्स फल कुम्मासपिण्डिया ॥

१४३ हत्थिगवस्सा^१ चिमे^१ बहू,
धनधञ्ज^३ पथवी च केवला ।

5 नारियो चिमा अच्छरूपमा,
पस्स फल कुम्मासपिण्डिया ॥

१४४. अभिक्खण राजकुञ्जर,
गाथा भाससि कोसलाधिप ।
पुच्छामि त रट्टवट्टन^३,
10 वाळ्ह पीतिमनो पभाससि ॥

१४५. इमस्मि येव नगरे, कुले अञ्जतरे अहु ।
परकम्मकरो आसि, भतको सीलसवुतो ॥

१४६ कम्माय निक्खमन्तोह^३, चतुरो समणेद्दस^५ ।
आचारसीलसम्पन्ने, सीतिभूते अनासवे ॥

15 १४७. तेसु चित्त पसादेत्वा, निसीदेत्वा पण्णसन्थते ।
अद बुद्धान^६ कुम्मास, पसन्नो सेहि पाणिभि ॥

B 173 १४८. तस्स कम्मस्स कुसलस्स, इद मे एदिस फल ।
अनुभोमि इदं रज्जं, फीतं धरणिमुत्तम ॥

20 १४९. दद^७ भुञ्ज^७ मा च पमादो,
चक्क वत्तय कोसलाधिप ।
मा राज ग्रधम्मिको अहु,
धम्म पालय कोसलाधिप ॥

१५०. सोह तदेव पुनप्पुन,
वटुमं आचरिस्सामि सोभने ।

१-१ हत्थिगवास्स चमे - सी०, रो०, हत्थिगवास्सा चिमे - स्या० । २. धनधञ्जा - स्या० । ३ रट्टवट्टन - सी०, रो० । ४ निक्खमन्ताह - सी०, स्या०, रो० । ५ समणेद्दस - स्या० । ६ बुद्धान - सी०, रो०, म० । ७-७ दद भुञ्ज च - सी०, रो०, दद भुञ्ज च - स्या० ।

अरियाचरित सुकोसले,
अरहन्तो मे मनापा व पस्सितुं ॥

१५१ देवी विय अच्छरूपमा,
मज्झे नारिगणस्स सोभसि ।
कि कम्ममकासि भद्दकं,
केनासि वण्णवती सुकोसले ॥

5

१५२ अम्बट्टकुलस्स खत्तिय,
दास्याह परपेसिया अहु ।
सञ्जता च^१ धम्मजीविनी,
सीलवती च अपापदस्सना ॥

10

१५३. उद्धटभत्त अह तदा,
चरमानस्स अदासि^२ भिक्खुनो ।
वित्ता^३ सुमना सय अहं,
तस्स कम्मस्स फलं ममेदिसं ति ॥

४१६. परन्तपजातकं (२१)

१५४ आगमिस्सति मे पाप, आगमिस्सति मे भयं ।
तदा हि चलिता साखा, मनुस्सेन मिगेन वा ॥

15

१५५ भीरुया नून मे कामो, अविदूरे वसन्तिया ।
करिस्सति किम पण्डु, सा व साखा परन्तप ॥

१५६ सोचयिस्सति म कन्ता, गामे वसमनिन्दिता ।
करिस्सति किस पण्डु, सा व साखा परन्तप ॥

B 174

20

१५७ तया मं असितापङ्गि^४, सितानि^५ भणितानि च ।
किसं पण्डुं करिस्सन्ति^६, सा व साखा परन्तपं ॥

१५८ अगमा नून सो सद्दो, असंसि नून सो तव ।
अक्खात नून त तेन, यो त साखमकम्पयि ॥

१ सी०, रो० पोथकेसु न विस्सति । २ अदासि—सी० । ३ चित्ता—स्या० ।
४ हसितापङ्गी—सी०, रो०, हसितापङ्गी—स्या० । ५ मिहितानि—सी०, स्या०, रो० ।
६ करिस्सति—स्या० ।

१५६ इदं खो तं समागम्म, मम बालस्स चिन्तितं ।

तदा हि चलिता साखा, मनुस्सेन मिगेन वा ॥

१६० तथेव त्वं अवेदेसि^१, अवञ्चि पितर मम ।

हन्त्वा^२ साखाहि छादेन्तो, आगमिस्सति मे^३ भयं ति ॥

गन्धारवग्गो दुतियो ।

तस्सुद्धानं

5

वरगाम महाकपि भग्गव च,

दळ्हधम्म सकुञ्जर केसवरो ।

उरगोविधुरो पुन जागरतं^४,

अथ कोसलाधिप परन्तप चा ति ॥

अथ वग्गुद्धानं

अथ सत्तनिपातम्हि, वग्गं मे^५ भणतो सुण ।

10

कुक्कु च पुन गन्धारो, द्वेव^६ गुत्ता महेसिना ति ॥

सत्तकनिपात निद्रितं ।

—:०:—

१. अवेदसि—स्या०, अवेदि—रो० । २. गन्त्वा—रो० । ३. ते—सी०, स्या० ।

४. जागरता—सी० । ५. चे—सी० । ६. द्वे च—सी० ।

८. अट्टकनिपातो^१

४१७. कच्चानिजातकं (१)

१. ओदातवत्था सुचि अल्लकेसा,
कच्चानि कि कुम्भिमधिससयित्वा^२ ।
पिट्ठा तिला धोवसि तण्डुलानि,
तिलोदनो हेहिति^३ किस्स हेतु ॥
- २ न खो अयं ब्राह्मण भोजनत्था^४,
तिलोदनो हेहिति साधुपक्को ।
धम्मो मतो तस्स पहुत्तमज्ज^५,
अहं करिस्सामि सुसानमज्जे ॥
- ३ अनुविच्च कच्चानि करोहि किच्चं,
धम्मो मतो को नु तवेव^६ ससि ।
सहस्सनेत्तो अतुलानुभावो,
न मिद्य्यती^७ धम्मवरो कदाचि ॥
- ४ दळ्हप्पमाणं मम एत्थ ब्रह्मे,
धम्मो मतो नत्थि ममेत्थ कङ्खा ।
ये येव दानि पापा भवन्ति,
ते तेव दानि सुखिता भवन्ति ॥
५. सुणिसा हि मय्ह वञ्झा^८ अहोसि,
सा मं वधित्वान विजायि पुत्तं ।
सा दानि सब्बस्स कुलस्स इस्सरा,
अह पनम्हि^९ अपविद्धा^{१०} एकिका ॥

B 175

5

10

15

20

१ अट्टनिपात-रो० । २ कुम्भिमपस्सयित्वा-रो० । ३ होहिति-सी०, रो० ।
४ भोजनत्थ-स्या० । ५ पहुत्तमज्ज-सी०, पहुत्तमज्ज-स्या०, पहुत्तमज्जा-रो० । ६.
तवेव-सी०, स्या०, रो० । ७ मिद्य्यति-रो० । ८ वञ्झा-स्या० । ९ वसामि-स्या० ।
१० अपविद्धा-स्या० ।

६. जीवामि वोहं न^१ मतोहमस्मि^१,
तवेव अत्थाय इधागतोस्मि ।
या तं वधित्वान विजायि पुत्तं,
सहा व पुत्तेन करोमि भस्मं ॥

5

७. एवं^२ च^३ ते रुच्चति देवराज,
ममेव अत्थाय इधागतोसि ।
अहं च पुत्तो सुणिसा च नत्ता,
सम्मोदमाना घरमावसेम ॥

10

८. एवं च ते रुच्चति कातियानि,
हता पि सन्ता न जहासि धम्म ।
तुवं^४ च^५ पुत्तो सुणिसा च नत्ता,
सम्मोदमाना घरमावसेथ^६ ॥

15

९. सा कातियानी सुणिसाय सद्धि,
सम्मोदमाना घरमावसित्थ ।
पुत्तो च नत्ता च उपट्ठहिसु,
देवानमिन्देन अधिग्गहीता ति ॥

४१८. अट्टसट्ठजातकं (२)

१०. इद पुरे निन्नमाहु, बहुमच्छ महोदक^१ ।
आवासो बकराजस्स, पेत्तिकं भवनं मम ।
त्यज्ज भेकेन^२ यापेम, ओकं न वजहामसे^३ ॥

20

११. को दुतियं असीलिस्स^४, बन्धरस्सक्खि^५ भेच्छति^६ ।
को मे पुत्ते कुलावकं^७, मञ्च सोत्थिं करिस्सति ॥

१-१ नाहमतोस्मि-सी०, रो० । २-२ एतञ्च-सी०, रो० । ३-३. त्वं-रो० ।
४ घरमाह्वसाथ-रो० । ५ महोदिकं-सी०, रो० । ६ भिङ्गेन-स्या० । ७ विजहामसे-
सी०, रो०, विज्जहामसे-स्या० । ८ असीलिस्स-सी०, रो० । ९-९ बन्धुरस्सक्खि
भेज्जति-सी०, स्या०, रो० । १० कुलावञ्च-रो० ।

१२. सब्वा परिक्खया^१ फेगु, याव तस्सा गती अहु ।
खीणभक्खो महाराज, सारे न रमती घुणो^२ ॥
- १३ सा नूनाहं इतो गन्त्वा, रज्जो मुत्ता निवेसना ।
अत्तानं रमयिस्सामि, दुमसाखनिकेतिनी^३ ॥
- १४ सो नूनाहं इतो गन्त्वा, रज्जो मुत्तो निवेसना ।
अग्गोदकानि पिस्सामि^४, यूथस्स पुरतो वज ॥
- १५ त मं कामेहि सम्मत्त^५, रत्त कामेसु मुच्छितं ।
आनयी भरतो लुद्धो^६, बाहिको^७ भद्दमत्थु ते ॥
- १६ अन्धकारतिमिस्साय^८, तुङ्गे उपरिपव्वते ।
सा म सण्हेन मुदुना, मा पाद खलि^९ यस्मनि ॥
१७. असंसयं जातिखयन्तदस्सी,
न गब्भसेय्य पुनरावजिस्स^{१०} ।
अयमन्तिमा^{११} पच्छिमा^{१२} गब्भसेय्या,
खीणो मे संसारो पुनग्गवाया ति ॥

B 177

5

10

४१९. सुलसाजातकं (३)

- १८ इदं सुवण्णकायूरं, मुत्ता वेळुरिया बहू ।
सब्बं हरस्सु भद्दन्ते, म च दासी ति सावय ॥
- १९ ओरोपयस्सु कल्याणि^{१३}, मा बाळह^{१४} परिदेवसि ।
न चाहं अभिजानामि, अहन्त्वा^{१५} धनमाभत ॥
- २० यतो सरामि अत्तान, यतो पत्तास्मि विञ्जुत ।
न^{१६} चाह^{१७} अभिजानामि, अज्जं पियतर तथा ॥

15

20

१ परिक्खता-सी०, स्या०, रो० । २ गुणो-रो० । ३ दुमसाखनिकेतिनि-
सी०, स्या०, ० निकेतिनि-रो० । ४ पिविस्सामि-सी०, स्या० । ५ सम्पन्न-सी०, रो० ।
६ लुद्धो-स्या० । ७ बाहियो-रो० । ८ अन्धकारतिमिस्साय-रो० । ९ खणि-सी०,
स्या०, रो० । १० पुनरापदिस्स-स्या० । ११-१२ अय हिमे अन्तिमा-सी०, रो०, पच्छिम-
स्या० । १३ कल्याणि-स्या० । १४ बहू-सी०, स्या०, रो० । १५ आगन्त्वा-स्या० ।
१६-१७ ने बाहं-स्या० ।

२१. एहि तं उपगूहिस्सं, करिस्स च पदक्खिणं ।
न हि दानि पुन अत्थि, मम तुय्ह च सङ्गमो ॥
२२. न हि सब्बेसु ठानेसु, पुरिसो होति पण्डितो ।
इत्थी पि पण्डिता होति, तत्थ तत्थ विचक्खणा ॥
२३. न हि सब्बेसु ठानेसु, पुरिसो होति पण्डितो ।
इत्थी पि पण्डिता होति, लहु^१ अत्थ^१ विचिन्तिका ॥
२४. लहुं च वत खिप्पं च, निकट्ठे समचेतयि ।
मिगं पुण्णायतेनेव^२, सुलसा सत्तुकं वधि ॥
२५. योध उप्पतितं अत्थं, न खिप्पमनुबुज्झति ।
सो हज्जति^३ मन्दमति, चोरो व गिरिगब्भरे ॥
२६. यो च^४ उप्पतितं अत्थ, खिप्पमेव निबोधति ।
मुच्चते सत्तुसम्बाधा, सुलसा सत्तुकामिवा ति ॥

४२०. सुमङ्गलजातकं (४)

२७. भुसम्हि कुद्धो ति अवेक्खियान^५,
न ताव दण्डं पणयेय्य इस्सरो ।
अट्टानसो अप्पतिरूपमत्तनो^६,
परस्स दुक्खानि भुसं उदीरये ॥
२८. यतो च जानेय्य पसादमत्तनो,
अत्थं नियुज्जेय्य परस्स दुक्कट^७ ।
तदा यमत्थो ति सयं अवेक्खिय,
अथस्स दण्डं सदिस निवेसये ॥
२९. न चा पि ज्ञापेति पर न अत्तन,
अमुच्छित्तो यो नयते नयानय ।

१-१ लहुमत्थ-सी०, रो० । २ पुण्णायतेनेव-स्या० । ३. हज्जते-स्या० ।
४. ध-स्या० । ५ अपेक्खियान-स्या० । ६ अप्पटिरूपमत्तनो-स्या० । ७. दुक्कट-
सी०, रो० ।

- यो दण्डधारो भवतीध इस्सरो,
स वण्णगुत्तो सिरिया न धंसति ॥
३०. ये खत्तियासे अनिसम्मकारिनो,
पणेन्ति दण्डं सहसा पमुच्छिता ।
अवण्णसंयुता^१ जहन्ति जीवित,
इतो विमुत्ता पि च यन्ति दुग्गति ॥ 5
- ३१ धम्मे च ये अरियप्पवेदिते^२ रता,
अनुत्तरा ते वचसा मनसा कम्मना^३ च ।
ते सन्तिसोरच्चसमाधिसण्ठिता^४,
वजन्ति लोकं दुभयं तथाविधा ॥ B 179 10
३२. राजाहमस्मि नरपमदानमिस्सरो^५,
सचे पि कुज्झामि ठपेमि अत्तनं ।
निसोधयन्तो जनत तथाविधं,
पणेमि दण्डं अनुकम्प योनिसो ॥
३३. सिरि^६ च लक्खी च तवेव खत्तिय,
जनाधिप मा विजहि कुदाचन ।
अक्कोधनो निच्चपसन्नचित्तो,
अनीघो^७ तुव वस्ससतानि पालय ॥ 15
३४. गुणेहि एतेहि उपेत^८ खत्तिय,
ठितमरियवत्ती^९ सुवचो अक्कोधनो ।
सुखी अनुप्पीळ पसासमेदिनि^{१०},
इतो विमुत्तो पि च^{११} याहि^{११} सुग्गति ॥ 20
३५. एव सुनीतेन^{१२} सुभासितेन,
धम्मेन आयेन उपायसो नय ।

१ अवण्णसंयुत्ता-सी०, स्या०, रो० । २ अरियपवेदि-सी०, रो० । ३ कम्मना-
सी०, रो० । ४. खन्ति०-स्या० । ५ नरपमुदानमिस्सरो-स्या० । ६ सिरि-रो० ।
७ अनिघो-स्या० । ८ उपेहि-स्या० । ९ ठितमरियवृत्ति-स्या०, ० वत्ति-सी० ।
१० पसासमेदिनि-सी०, स्या० । ११-११. वजाहि-स्या० । १२. सुविनीतेन-रो० ।

निब्बापये सङ्खुभित महाजनं,
महा व मेघो सलिलेन मेदिनिं ति ॥

४२१. गङ्गमालजातकं (५)

- ३६ अङ्गारजाता पथवी, कुक्कुळानुगता मही ।
अथ गायसि वत्तानि, न तं तपति आतपो ॥
- ३७ उद्ध तपति आदिच्चो, अधो तपति वालुका ।
अथ गायसि वत्तानि, न त तपति आतपो ॥
- ३८ न मं तपति आतपो, आतपा^१ तपयन्ति म ।
अत्था हि विविधा राज, ते तपन्ति न आतपो ॥
- ३९ अद्दस काम ते मूल, सङ्कप्पा काम जायसि ।
न तं सङ्कप्पयिस्सामि, एवं काम न हेहिसि^२ ॥
- ४० अप्पा पि कामा न अल, बहूहि पि न तप्पति ।
अह्हा^३ बाललपना, परिवज्जेथ^४ जग्गतो ॥
- ४१ अप्पस्स कम्मस्स फलं ममेदं^५,
उदयो अज्झागमा^६ महत्तपत्तं ।
सुलद्धलाभो^७ वत माणवस्स,
यो पब्बजी कामराग पहाय ॥
- ४२ तपसा पजहन्ति पापकम्मं,
तपसा न्हापितकुम्भकारभावं^८ ।
तपसा अभिभुय्य गङ्गमाल,
नामेनालपसज्ज^९ ब्रह्मदत्त^{१०} ॥
- ४३ सन्दिट्टिकमेव अम्म पस्सथ,
खन्तीसोरच्चस्स^{११} अय^{११} विपाको ।

१ आतप्पा-सी०, स्या०, रो० । २ हेहिसि-सी०, रो० । ३-३ अहो बालान
लपना पटिवज्जेय-स्या०, ०पटिवज्जेय-रो० । ४ मम यिद-रो० । ५ अज्झगमा-सी०,
स्या०, रो० । ६-६ सुलद्धलाभा-रो० । ७ नहापितकुम्भकारभाव-रो०, न्हापित-
कुम्भकारभाव-स्या० । ८ नामेनालपसज्ज-स्या० । ९ ब्रह्मदत्त-रो० । १० खन्तिसोर-
च्चस्स-सी०, स्या०, रो० । ११ यो०-स्या०, रो० ।

यो^१ सब्बजनस्स वन्दितो^२,
त वन्दाम सराजिका समच्चा ॥

४४. मा किञ्चि अवचुत्थ गङ्गमाल,
मुनिन^३ मोनपथेसु सिक्खमान ।
एसो हि अतरि अण्णव,
य तरित्वा चरन्ति^४ वीतसोका ति ॥

5

४२२. चेतियजातकं (६)

४५ धम्मो हवे हतो हन्ति, नाहतो हन्ति किञ्चन^५ ।
तस्मा हि धम्मं न हने, मा त्व^६ धम्मो हतो हनि ॥

४६ अलिक भासमानस्स, अपक्कमन्ति देवता ।
पूतिक च मुख वाति, सकट्टाना च धसति ।
यो जान पुच्छितो पञ्हं, अञ्जथा न वियाकरे ॥

B 181

10

४७. सचे हि सच्चं भणसि, होहि राज यथा पुरे ।
मुसा चे भाससे राज, भूमियं तिट्ठ चेतिय ॥

४८ अकाले वस्सती तस्स, काले तस्स न वस्सति ।
यो जान पुच्छितो पञ्हं, अञ्जथा न वियाकरे ॥

15

४९ सचे हि सच्चं भणसि, होहि राज यथा पुरे ।
मुसा चे भाससे राज, भूमिं पविस चेतिय ॥

५० जिह्वा तस्स द्विधा होति, उरगस्सेव दिसम्पति ।
यो जान पुच्छितो पञ्हं, अञ्जथा न वियाकरे ॥

५१ सचे हि सच्चं भणसि, होहि राज यथा पुरे ।
मुसा चे भाससे राज, भिय्यो पविस चेतिय ॥

20

५२ जिह्वा तस्स न भवति, मच्छस्सेव दिसम्पति ।
यो जान पुच्छितो पञ्हं, अञ्जथा न वियाकरे ॥

१ सो-स्या० । २ वन्दिता अहु-रो०, वन्दितो अहु-सी०, स्या० । ३ मुनि-
सी० । ४ विचरन्ति-सी०, स्या०, रो० । ५ चेतियराजजातक-स्या० । ६ किञ्चन-
स्या०; कञ्चिने-रो० । ७ त-स्या०, रो० ।

५३. सचे हि सच्च भणसि, होहि राज यथा पुरे ।
मुसा चे भाससे राज, भिय्यो पविस चेति य ॥
५४. थियो व तस्स जायन्ति^१, न पुमा जायरे कुले ।
यो जान पुच्छितो पच्चं, अच्चथा न वियाकरे ॥
- 5 ५५. सचे हि सच्च भणसि, होहि राज यथा पुरे ।
मुसा चे भाससे राज, भिय्यो पविस चेति य ॥
५६. पुत्ता तस्स न भवन्ति, पक्कमन्ति दिसोदिस ।
यो जान पुच्छितो पच्चं, अच्चथा न वियाकरे ॥
५७. सचे हि सच्च भणसि, होहि राज यथा पुरे ।
मुसा चे भाससे राज, भिय्यो पविस चेति य ॥
- 10 ५८. स राजा इसिना^२ सत्तो^३, अन्तलिक्खचरो^३ पुरे ।
पावेक्खि पथवि चेच्चो^४, हीनत्तो पत्व^५ परियायं ॥
५९. तस्मा हि छन्दागमन, नप्पससन्ति पण्डिता ।
अदुट्ठचित्तो भासेय्य, गिरं सच्चूपसहित ति ॥

४२३. इन्द्रियजातकं (७)

- 15 ६० यो इन्द्रियानं कामेन, वस नारद गच्छति ।
सो परिच्चज्जुभो लोके, जीवन्तो^६ व^६ विसुस्सति ॥
६१. सुखस्सानन्तरं दुक्ख, दुक्खस्सानन्तरं सुखं ।
सोसि^७ पत्तो सुखा^८ दुक्ख, पाटिकह्व^९ वरं सुख ॥
६२. किच्छकाले किच्छसहो, यो किच्छ नातिवत्तति ।
स किच्छन्त सुख धीरो, योग समधिगच्छति ॥
- 20 ६३. न हेव कामान^{१०} कामा, नानत्था नात्थकारणा^{११} ।
न कतं च निरङ्कत्वा^{१२}, धम्मा चवितुमरहसि ॥

१ पजायन्ति-रो० । २-२ इमिना पत्तो-स्या०, इसिना पत्तो-सी० । ३ अन्तलिक्खेचरो-सी०, रो० । ४ चे सो-सी०, रो०, पेच्चो-स्या० । ५ अत्त-सी०, स्या० । ६-६ जीवन्तो पि-स्या०, जीवरेव-रो० । ७ सोपि-सी०, स्या०, रो० । ८ सुख-स्या० । ९ पटिकह्व-रो० । १० कामान-सी०, स्या० । ११. नत्थकारणा-सी०, स्या०, रो० । १२. निरङ्कत्वा-रो० ।

- ६४ दक्ख^१ गहपती^२ साधु, सविभज्जं च भोजनं ।
अहासो अत्थलाभेसु, अत्थव्यापत्ति^३ अव्यथो^३ ॥
- ६५ एत्तावतेत^४ पण्डिच्चं, अपि^५ सो^५ दविलो^६ ब्रवि ।
न यितो किञ्चि^७ पापियो, यो इन्द्रियानं वसं वजे ॥
- ६६ अमिस्तान व हत्थत्थं^८, सिवि^९ पप्पोति मामिव ।
कम्म विज्ज च दक्खेय्य, विवाहं सीलमद्वं ।
एते च यसे हापेत्वा, निब्बत्तो सेहि कम्मेहि ॥
६७. सोहं सहस्सजीनो व, अबन्धु अपरायणो ।
अरियधम्मा अपक्कन्तो, यथा पेतो तथेवह ॥
- ६८ सुखकामे दुक्खापेत्वा, आपन्नोस्मि पदं इम ।
सो सुखं नाधिगच्छामि, ठितो^{१०} भाणुमतामिवा^{११} ति^{११} ॥

5

10 B 183

४२४. आदित्तजातकं (८)

- ६९ आदित्तस्मि अगारस्मि, यं नीहरंति भाजन ।
त तस्स होति अत्थाय, नो च यं तत्थ ड्य्हति ॥
- ७० एवामादीपितो लोको, जराय मरणेन च ।
नीहरेथेव दानेन, दिन्न^{१२} होति सुनीहत^{१३} ॥
- ७१ यो धम्मलद्धस्स ददाति दानं,
उट्टानविरियाधिगतस्स जन्तु ।
अतिक्कम्म सो वेतरणिं यमस्स,
दिब्बानि ठानानि उपेति मच्चो ॥
७२. दान च युद्ध च समानमाहु,
अप्पा पि सन्ता बहुके जिनन्ति ।

15

20

१. दुक्ख-सी०, रो० । २. गहपत-सी०, स्या०, रो० । ३-३ अत्थव्यापत्ति
अव्यथो-रो० । ४. एत्तावतेत-सी०, एत्तावताते-रो० । ५-५ असितो-सी०, स्या०, रो० ।
६. देवलो-सी०, रो० । ७. किञ्च-रो० । ८. भत्तत्थ-सी० । ९. सिव-सी०,
रो०, सीवि-स्या० । १०. चितो-रो० । ११-११ भाणुमहिमिवाति-स्या०, भानुमता-
मिवाति-रो० । १२. दिन्न हि-रो० । १३. सुनीहत-सी०, स्या०, नीभत-रो० ।

अप्पम्पि चे सद्दहानो ददाति,
तेनेव सो होति सुखी परत्थ ॥

७३ विचेय्य दान सुगतप्पसत्थ,
ये दक्खिण्येया इध जीवलोके ।
एतेसु दिन्नानि महप्फलानि,
बीजानि वुत्तानि यथा सुखेत्ते ॥

७४ यो पाणभूतानि अहेठय चर,
परूपवादा न करोति पाप ।
भीरु पससन्ति न^१ तत्थ सूरं,
भया हि सन्तो न करोन्ति पाप ॥

७५. हीनेन ब्रह्मचरियेन, खत्तिये उपपज्जति ।
मज्झिमेन च देवत्त, उत्तमेन विमुज्जति ॥

७६. अद्धा हि दान बहुधा पसत्थ,
दाना च खो धम्मपदं व सेय्यो ।
पुब्बेव हि पुब्बतरेव सन्तो,
निब्बानमेवज्झगमु सपज्जा ति ॥

४२५. अट्टानजातकं (९)

७७ गज्जा कुमुदिनी सन्ता, सङ्खवण्णा च कोकिला ।
जम्बु तालफल दज्जा, अथ नून तदा सिया ॥
७८. यदा कच्छपलोमान, पावारो^३ तिविधो सिया ।
हेमन्तिकं पावुरण^३, अथ नून तदा सिया ॥
७९ यदा मकसपादान^४, अट्टालो सुकतो सिया ।
दळ्हो च अविकम्पी^५ च, अथ नून तदा सिया ॥
८० यदा ससविसाणानं, निस्सेणी सुकता सिया ।
सग्गस्सारोहणत्थाय, अथ नून तदा सिया ॥

१ नहि-सी०, रो० । २ पवारो-रो० । ३ पापुरण-सी०, ग्या०, रो० ।
४. मकसपादान-सी०, रो० । ५ अप्पकम्पी-सी०, रो० ।

- ८१ यदा निस्सेणिमारुह्य, चन्दं खादेय्यु^१ मूसिका ।
राहुं च परिपातेय्यु^२, अथ नून तदा सिया ॥
- ८२ यदा सुराघटं पित्वा, मक्खिका गणचारिणी ।
अङ्गारे वास कप्पेय्यु, अथ नून तदा सिया ॥
- ८३ यदा बिम्बोद्वसम्पन्नो, गद्रभो मुमुखो सिया । 5
कुसलो नच्चगीतस्स, अथ नून तदा सिया ॥
- ८४ यदा काका उलूका च, मन्तयेय्यु रहोगता ।
अञ्जमञ्ज पिहयेय्यु, अथ नून तदा सिया ॥
- ८५ यदा मुळालपत्तान^३, छत्त थिरतर सिया ।
वस्सस्स पटिघाताय, अथ नून तदा सिया ॥ 10
- ८६ यदा कुलको^४ सकुणो, पब्बत गन्धमादन । 15
तुण्डेनादाय गच्छेय्य, अथ नून तदा सिया ॥
- ८७ यदा सामुद्दिक नाव, स-यन्त स-वटाकर ।
चेटो आदाय गच्छेय्य, अथ नून तदा सिया ति ॥

४२६. दीपिजातकं (१०)

८८. खमनीय यापनीयं, कच्चि मातुल ते सुख । 15
सुख ते अम्मा अवच, सुखकामा^५ व^६ ते मय ॥
- ८९ नङ्गुट्ट मे अवक्कम्म^७, हेठयित्वान एळिके^८ ।
साज्ज^९ मातुलवादेन, मुञ्चितब्बा नु मञ्जसि ॥
- ९० पुरत्थामुखो^{१०} निसिन्नोसि, अह ते सुखमागता ।
पच्छतो तुह नङ्गुट्ट, कथ खाह^{१०} अवक्कमि^{११} ॥ 20
- ९१ यावता चतुरो दीपा, ससमुद्धा सपब्बता ।
तावता मय्हं नङ्गुट्ट, कथ खो त्वं विवज्जयि^{१२} ॥

१ खादेय्यु—सी०, रो० । २ परिबाहेय्यु—स्या० । ३ पुलस०—सी०, रो०, मूलास०—
स्या० । ४ कुलुङ्को—सी०, रो०, कुलुको—स्या० । ५-५ सुखकामाहि—सी०, स्या० रो० ।
६ अपक्कम्म—स्या० । ७ एळकि—स्या०, एळिकि—रो० । ८ सज्ज—रो० । ९
पुरत्थाभिमुखो—स्या० । १० खोह—सी०, स्या०, रो० । ११ अवक्कमि—स्या० । १२
विवज्जसि—सी०, स्या० ।

६२ पुब्बेव मेतमक्खिंसु^१, माता पिता च भातरो ।

दीघ दुट्ठस्स नड्ढगृट्ठ, सम्भि^३ वेहायसागता ॥

६३ त च दिस्वान आयन्तिं, अन्तलिक्खस्मि^३ एळिके ।

मिगसङ्खो पलायित्थ, भक्खो मे नासितो तया ॥

5

६४ इच्चेवं^४ विलपन्तिया, एळिकिया^५ रुहग्वसो^६ ।

गलक अन्वावमद्दि^७, नत्थि दुट्ठे सुभासित ॥

1०6

६५ नेव दुट्ठे नयो अत्थि, न धम्मो न सुभासितं ।

निक्कम दुट्ठे युज्जेथ^८, सो च सब्भि^९ न रज्जती^{१०} ति ॥

अट्ठकनिपात तिष्ठितं ।

तस्सुद्धान

परिसुद्धा मनाविला वत्थधरा,

10

बकराजस्स कायुर^{११} दण्डवरो ।

अथ अङ्गार चेतिय देविलिना,

अथ आदित्त गङ्गा दसेळकिना ति ॥

— . ० —

१. मेत अक्खसु-सी०, रो० । २. सम्भि-सी०, रो० । ३. अन्तलिक्खस्मि-सी० ।
४. इच्चेव-सी०, रो० । ५. एळिकिया-सी०, रो० । ६. रुहग्वसो-सी०, रो० । ७.
अन्वामद्दि-रो० । ८. युज्जेथ-सी०, रो० । ९. सब्भि-सी०, स्या०, रो० । १०. रज्जती-
सी०, स्या०, रो० । ११. भासुर-सी० ।

६. नवकनिपातो^१

४२७. गिज्झजातकं (१)

१. परिसङ्कुपथो नाम, गिज्झपन्थो^२ सनन्तनो । B 187
 तत्रासि मातापितरो, गिज्झो पोसेसि जिण्णके ।
 तेसं अजगरमेद^३, अच्चहासि बहुत्तसो^४ ॥
२. पिता च पुत्त अवच, जान^५ उच्च^६ पपातिन ।
 सुपत्तं थामसम्पन्न^७, तेजस्सि^८ दूरगामिन ॥ 5
३. परिप्लवन्त पथवि, यदा तात विजानहि ।
 सागरेन परिक्खित्त, चक्कं व परिमण्डल ।
 ततो तात निवत्तस्सु, मास्सु एत्तो पर गमि ॥
४. उदपत्तोसि वेगेन, बली पक्खी दिजुत्तमो ।
 ओलोकयन्तो वक्कङ्गो^९, पब्बतानि वनानि च ॥ 10
५. अद्दस्स^{१०} पथवि गिज्झो, यथासासि^{१०} पितुस्सुतं ।
 सागरेन परिक्खित्त, चक्क व परिमण्डल ॥
६. त च सो समतिक्कम्म, परमेवच्चवत्तथ^{११} ।
 त च वातसिखा तिक्खा, अच्चहासि बलि दिज ॥
७. नासक्खातिगतो पोसो, पुनदेव^{१२} निवत्तितु ।
 दिजो व्यसनमापादि^{१३}, वेरम्भान^{१४} वस गतो ॥ 15
८. तस्स पुत्ता च दारा च, ये चञ्जे अनुजीविनो ।
 सब्बे व्यसनमापादु, अनोवादकरे दिजे ॥

१ नवनिपात-रो० । २ जिज्झपन्थो-स्या० । ३ अजगरमेद-सी०, स्या०, अजकर मेद-रो० । ४ बहुत्ततो-सी०, बहुत्तसो-स्या०, बहूत्तसो-रो० । ५-५ जात उच्चा-सी०, जान उच्चा-रो० । ६ पक्खसम्पन्न-सी०, स्या०, रो० । ७ तेजसि-स्या०, रो० । ८ वक्कङ्गो-स्या० । ९ अद्दसा-सी०, अद्दस-स्या०, रो० । १० यथासासि-स्या० । ११ परमेवपवत्तथ-स्या०, रो० । १२ पुनरेव-सी०, रो० । १३ व्यसनमापादि-सी०, रो० । १४ वेरम्भान-स्या०, वेरम्भान-सी०, रो० ।

६ एव पि इध वुड्डान^१, यो वाक्य नावबुज्झति ।
 अतिसीमचरो दित्तो, गिज्झो वातीतसासनो ।
 स^२ वे^३ व्यसन पप्पोति^४, अकत्वा वुड्डसासनं ति ॥

४२८. कोसम्बियजातकं^३ (२)

१०. पुथुसदो समजनो, न बालो कोचि मञ्चथ ।
 सङ्गस्मि भिज्जमानस्मिं, नाञ्च भिय्यो अमञ्चरं ॥
- ११ परिमुट्ठा पण्डिताभासा, वाचागोचरभाणिनो ।
 याविच्छन्ति मुखायाम, येन नीता न त विदू ॥
- १२ अक्कोच्छि म अवधि म, अजिनि म अहासि मे ।
 ये च त उपनय्हन्ति, वेर तेसं न सम्मति ॥
- १३ अक्कोच्छि म अवधि मं, अजिनि म अहासि मे ।
 ये^५ च तं नुपनय्हन्ति^५, वेरं तेसूपसम्मति ॥
१४. न हि वेरेन वेरानि, सम्मन्तीध कुदाचन ।
 अवेरेन च सम्मन्ति, एस धम्मो सनन्तनो ॥
- १५ परे च न विजानन्ति, मयमेत्थ यमामसे ।
 ये च तत्थ विजानन्ति, ततो सम्मन्ति मेधगा ॥
- १६ अट्ठिच्छिन्ना^६ पाणहरा, गवस्स^७ धनहारिनो ।
 रट्ठ विलुम्पमानान, तेसं पि होति सङ्गति ।
 कस्मा तुम्हाक नो सिया ॥
- १७ सचे लभेथ निपक सहाय,
 सद्धिंचर साधुविहारिधीरं ।
 अभिभुय्य सब्बानि परिस्सयानि,
 चरेय्य तेनत्तमनो सतीमा ॥

१ वड्डान-सी०, रो० । २-२ सब्बे-स्या० । ३ पप्पोति-स्या० । ४ कोसम्बी-जातक-रो० । ५-५ ये त न उपनय्हन्ति-सी०, रो०, ये च त नूपनय्हन्ति-स्या० । ६ अट्ठिच्छिन्ना-रो० । ७ गवास्स-सी०, स्या०, रो० ।

- १८ नो चे लभेथ निपकं सहायं,
सद्धिंचरं साधुविहारिधीरं ।
राजा व रट्ट विजितं पहाय,
एको चरे मातङ्गरञ्जिव नागो ॥
- १९ एकस्स चरितं सेय्यो, नत्थि बाले सहायता ।
एको चरे न^१ पापानि कयिरा,
अप्पोस्सुक्को मातङ्गरञ्जिव नागो ति ॥

5 B. 189

४२९. महासुवजातकं (३)

- २० दुमो यदा होति फलूपपन्नो,
भुञ्जन्ति नं विहङ्गमा^३ सम्पतन्ता ।
खीणन्ति अत्वान दुम फलच्चये,
दिसोदिस यन्ति ततो विहङ्गमा ॥
- २१ चर चारिक लोहिततुण्ड मामरि^४,
कि त्वं सुव सुखदुमम्हि ज्ञायसि ।
तदिद्धं म^५ ब्रूहि वसन्तसन्निभ^६,
कस्मा सुव सुखदुमं न रिञ्चसि ॥
२२. ये वे सखीन सखारो भवन्ति,
पाणच्चये^७ दुक्खसुखेसु हंस ।
खीण अखीण ति न त जहन्ति,
सन्तो सत धम्ममनुस्सरन्ता ॥
- २३ सोह सत अञ्जतरोस्मि हस,
आती च मे होति सखा च रुक्खो ।
त नुस्सहे जीविकत्थो पहातु,
खीण ति अत्वान न हेस^८ धम्मो ॥

10

15

20

१ न च-सी०, स्या०, रो० । २ महासुवराज०-स्या०, महासुक०-रो० ।

३ विहंगा-सी०, रो० । ४ माचरि-सी०, रो० । ५ स्या० पोत्थके नत्थि । ६.

वसन्तसन्निभ-स्या० । ७ पाणाच्चये-स्या० । ८ न एस-स्या० ।

२४. साधु सक्खि^१ कत होति, मेत्ति संसति^२ सन्थवो ।
सचेतं धम्म^३ रोचेसि, पाससोसि विजानतं ॥

२५. सो ते सुव वरं दम्मि, पत्तयान विहङ्गम ।
वरं वरस्सु वक्कङ्ग, य किञ्चि मनसिच्छसि ॥

२६. वर च मे हस भव^४ ददेय्य,
अय च^५ रुक्खो पुनरायु लभेथ ।
सो साखवा फलिमा सविरूळ्हो,
मधुत्थिको^६ तिट्ठतु सोभमानो ॥

२७. त पस्स सम्म फलिमं उळारं,
सहा^७ व^८ ते होतु उदुम्बरेन ।
सो साखवा फलिमा सविरूळ्हो,
मधुत्थिको तिट्ठतु सोभमानो ॥

२८. एव सक्क सुखी होहि, सह सब्बेहि ज्ञातिभि ।
यथाहमज्ज सुखितो, दिस्वान सफलं^९ दुमं ॥

२९. सुवस्स च^{१०} वर दत्वा^{११}, कत्वान सफलं दुम ।
पक्कामि सह भरियाय, देवानं नन्दनं वनं ति ॥

४३०. चूलसुवजातकं^{१०} (४)

३०. सन्ति रुक्खा हरिपत्ता^{११}, दुमा नेकफला बहू ।
कस्मा नु सुक्खे कोळापे, सुवस्स^{१२} निरतो मनो ॥

३१. फलस्स उपभुज्जिम्हा^{१३}, नेकवस्सगणे बहू ।
अफलम्पि विदित्वान, सा व मेत्ति यथा पुरे ॥

३२. सुखं च रुक्ख^{१४} कोळाप, ओपत्तमफल दुमं ।
ओहाय सकुणा यन्ति, कि दोसं पस्ससे^{१५} दिज ॥

१ पक्खि-स्या० । २ सङ्घति-सी० । ३ धम्म-स्या० । ४ तुव-सी०, स्या०, रो० । ५ हि-सी०, रो० पोत्थके नत्थि । ६ मधुत्थिको-रो० । ७-७ सभाव-रो० । ८ फलित-सी०, रो० । ९-९ वचन सुत्वा-स्या० । १० चूलसुव०-सी०, चूलसुवक राज०-स्या०, चूलसुक०-रो० । ११ हरितपत्ता-सी०, स्या०, रो० । १२ सुक्कस्स-रो० । १३ उपभुज्जिम्ह-रो० । १४ रुक्ख-स्या० । १५ मज्जसे-स्या० ।

- ३३ ये फलत्था सम्भजन्ति, अफलो ति जहन्ति न ।
अत्तत्थपञ्जा दुम्मेधा, ते होन्ति पक्खपातिनो ॥
- ३४ साधु सक्खि^१ कत होति, मेत्ति^२ ससति^३ सन्थवो ।
सत्ते^४ त धम्म^५ रोचेसि, पाससोसि विजानत ॥
- ३५ सो ते सुव वरं दम्मि, पत्तयान विहङ्गम ।
वर वरस्सु वक्कङ्ग, य किञ्चि मनसिच्छसि ॥
- ३६ अपि नाम न पस्सेय्य^६, सपत्त सफलं दुम ।
दलिहो व निधि लद्धा, नन्देय्याहं पुनप्पुन ॥
- ३७ ततो अमतमादाय, अभिसिञ्चि महीरुह ।
तस्म साखा विरुहिसु, सीतच्छाया मनोरमा ॥
- ३८ एव सक्क मुखी^७ होहि, सह सब्बेहि जातिभि ।
यथाहमज्ज सुखितो, दिस्वान सफल दुम ॥
- ३९ सुवस्स च वर दत्त्वा, कत्वान सफल दुम ।
पक्कामि सह भरियाय, देवान नन्दन वन ति ॥

5

B 191

10

४३१. हरितचजातकं (५)

- ४० सुत^८ मेतं महाब्रह्मे, कामे भुञ्जति हारितो ।
कच्चेत वचन तुच्छ, कच्चि सुद्धो इरिय्यसि^{१०} ॥
- ४१ एवमेत महाराज, यथा ते वचन सुत ।
कुम्मग्ग^{११} पटिपन्नोस्मि, मोहनेय्येसु मुच्छित्तो ॥
- ४२ अदु^{१२} पञ्जा किमत्थिया^{१३}, निपुणा साधुचिन्तिनी^{१४} ।
याय^{१५} उप्पतित रागं, कि मनो न विनोदये ॥

15

20

१ पक्खि-सी०, स्या० । २ मित्ति-स्या०, मित्त-रो० । ३ सगति-सी० ।
४ सत्ते-सी० । ५ धम्म-स्या० । ६ पुनपस्से-सी०, स्या०, पस्सेमु-रो० । ७ सक्खी-
रो० । ८ हारितजातक-सी०, रो० । ९ सुत-स्या० । १० इरिय्यसि-स्या०, रो० । ११
कुम्मग्गे-रो० । १२ आदु-सी०, रो० । १३ किमत्थिका-स्या०, रो० । १४ साधु-
चिन्तनी-सी०, रो० । १५ याव-रो० ।

- ४३ चत्तारो मे महाराज, लोके अतिबला भुसा ।
रागो दोसो मदो मोहो, यत्थ पञ्चा न गाधति ॥
- ४४ अरहा^१ सीलसम्पन्नो, सुद्धो चरति हारितो ।
मेधावी पण्डितो चेव, इति नो सम्मतो भव ॥
- ५ ४५ मेधावीनम्पि हिंसन्ति, इसि^२ धम्मगुणे रत ।
वितक्का पापका राज, सुभा रागूपसहिता ॥
- ४६ उप्पन्नाय^३ सरीरजो,
रागो वण्णविदूसनो तव^४ ।
तं पजह भद्मत्थु^५ ते^६,
१० बहुन्नासि^७ मेधाविसम्मतो ॥
- ४७ ते अन्धकारके^८ कामे, बहुदुक्खे महाविसे ।
तेस मूल गवेसिस्स, छेच्छ^९ राग सबन्धन ॥
- ४८ इद वत्वान हारितो, इसि सच्चपरक्कमो ।
कामरागं विराजेत्वा, ब्रह्मलोकूपगो अहू ति ॥

४३२. पदकुसलमाणवजातकं^{१०} (६)

- ४९ बहुस्सुत चित्तकथि^{१०}, गङ्गा वहति पाटलि^{११} ।
वुय्हमानक भद्दन्ते, एक मे देहि^{१२} गाथक ॥
- ५० येन सिञ्चन्ति दुक्खित, येन सिञ्चन्ति^{१३} आतुर ।
तस्स मज्झे मरिस्सामि, जात सरणतो भय ॥
५१. यत्थ बीजानि^{१४} रूहन्ति, सत्ता यत्थ पतिट्ठिता ।
२० सा मे सीसं निपीळेति, जात सरणतो भय ॥
- ५२ येन भत्तानि पच्चन्ति, सीत येन विहञ्चति ।
सो मं डहति गत्तानि, जात सरणतो भयं ॥

१ अरह-सी०, रो० । २ इसि-स्या० । ३ उप्पन्नोय-स्या० । ४ तव-सी० ।
५-५ नमत्थु-स्या० । ६ बहुन्नासि-स्या० । ७ अन्धकरणे-सी०, स्या०, रो० । ८
छेज्ज-स्या० । ९ पदमाणवकजातक-सी० । १० चित्तकथ-स्या० । ११ पाटल-सी०,
रो० । १२ गाहि-रो० । १३ सिञ्चति-सी० । १४ बीजानि-स्या० ।

- ५३ येन भुत्तेन^१ यापेन्ति, पुथू ब्राह्मणखत्तिया ।
सो मं भुत्तो व्यापादेति^२, जात सरणतो भय ॥
- ५४ गिम्हान पच्छिमे मासे, वातमिच्छन्ति पण्डिता ।
सो मं भञ्जति^३ गत्तानि, जात सरणतो भय ॥
- ५५ य निस्सिता जगतिरुह, स्वाय^४ अग्नि पमुञ्चति । 5
दिसा भजथ वक्कङ्गा, जात सरणतो भय ॥
- ५६ यमानयि सोमनस्स, मालिनि चन्दनुस्सदं । B 193
सा मं घरा निच्छुभति^५, जात सरणतो भय ॥
- ५७ येन जातेन नन्दिस्सं, यस्स च भवमिच्छिम ।
मो मं घरा निच्छुभति, जातं मरणतो भय ॥ 10
- ५८ मुणन्तु मे जानपदा, नेगमा च समागता ।
यतोदकं तदादित्तं, यतो खेमं ततो भय ॥
- ५९ राजा विलुम्पते रट्ठ, ब्राह्मणो च पुरोहितो ।
अत्तगुत्ता विहरथ, जातं सरणतो भयं ति ॥

४३३. लोमसकस्सपजातकं (७)

६०. अस्स इन्दसमो राज, अच्चन्तं अजरामरो । 15
सच्चे त्व यञ्ज याजेय्य, इसि लोमसकस्सप ॥
६१. ससमुद्दपरियाय, महि सागरकुण्डल ।
न इच्छे सह निन्दाय, एव सेय्य^१ विजानहि ॥
- ६२ धिरत्थु त यसलाभ, धनलाभ च ब्राह्मण ।
या वुत्ति विनिपातेन, अधम्मचरणेन वा ॥ 20
- ६३ अपि चे पत्तमादाय, अनगारो^२ परिव्वजे ।
सायेव जीविका सेय्यो^३, या चाधम्मेन एसना ॥

१ भुत्तेन-स्या० । २ व्यापादि-सी०, व्यापादि-स्या०, व्यापादि-रो० । ३ मे-सी०, रो । ४ भुञ्जति-सी० । ५ विहङ्गमा सोय-सी०, सोय रो० । ६ नीहरति-सी०, स्या० । ७ मेय्ह-स्या०, मेय्ह-मी०, रो० । ८ अनागारो-मी०, स्या०, रो० । ९ सेय्या-रो० ।

६४ अपि चे पत्तमादाय, अनगारो परिब्वजे ।
अञ्जं अहि सय लोके, अपि रज्जेन त वरं ॥

६५ बलं चन्दो बल सुरियो, बल समणब्राह्मणा ।
बल वेला समुद्दस्स, बलातिबलमित्थियो ॥

5 ६६. यथा उगगतपं सन्तं, इसि लोमसकस्सपं ।
पितु अत्था^१ चन्दवती, वाजपेय्य^२ अयाजयि ॥

६७ त लोभपकतं^३ कम्मं, कटुक कामहेतुकं ।
तस्स मूलं गवेसिस्सं, छेच्छ रागं सबन्धनं ॥

10 ६८ धिरत्थु कामे सुबहू पि लोके,
तपो व सेय्यो कामगुणेहि राज ।
तपो करिस्सामि पहाय कामे,
तवेव रट्ठ चन्दवती च होतू ति ॥

४३४. चक्कवाकजातकं (८)

६९. कासायवत्थे सकुणे वदामि,
दुवे दुवे नन्दमने^४ चरन्ते ।
15 कं अण्डजं अण्डजा मानुसेसु,
जाति पसंसन्ति तदिद्धं ब्रूथ ॥

७०. अम्हे मनुस्सेसु मनुस्सहिस्स,
अनुब्वते चक्कवाके वदन्ति ।
कल्याणभावम्हे^५ दिजेसु सम्मता,
20 अभिरूपा^६ विचराम अण्णवे ॥

७१ कि अण्णवे कानि फलानि भुञ्जे,
मंसं कुतो खादथ चक्कवाका ।
कि भोजन भुञ्जथ वो अनोमा,
बलं च वण्णो च अनप्परूपा^७ ॥

१ अत्थाय—स्या० । २ वाचपेय्य—रो० । ३ लोभापकत—रो० । ४ नन्दिमने—
सी०, रो० । ५ कल्याणभावम्हे—सी०, रो० । ६ अभीतरूपा—सी०, स्या०, रो० ।
७ अनप्परूपो—सी०, स्या०, रो० ।

७२. न अण्णवे सन्ति फलानि धङ्क^१,
 मस कुतो खादितु चक्कवाके ।
 सेवालभक्खम्ह अपाणभोजना^२,
 न घासहेतू पि करोम पाप ॥
७३. न मे इदं रुच्चति चक्कवाक^३,
 अस्मि भवे^४ भोजनसन्निकासो ।
 अहोसि पुब्बे^५ ततो मे अञ्जथा,
 इच्चेव मे विमति एत्थ जाता ॥
७४. अहं पि मसानि फलानि भुञ्जे,
 अन्नानि च लोणियतेलियानि^६ ।
 रसं मनुस्सेसु लभामि भोत्तु,
 सूरु व सङ्गाममुखं विजेत्वा ।
 न च मे तादिसो वण्णो, चक्कवाक यथा तव ॥
७५. असुद्धभक्खोसि खणानुपातो,
 किच्छेन त लब्भति अन्नपान ।
 न तुस्ससी रुक्खफलेहि धङ्क,
 मसानि वा यानि सुसानमज्जे ॥
७६. यो साहसेन अधिगम्म भोगे,
 परिभुञ्जति धङ्क खणानुपाती ।
 ततो उपक्कोसति न सभावो,
 उपक्कुट्ठो वण्णबल जहाति ॥
७७. अप्प पि चे निब्बुति भुञ्जती^७ यदि,
 असाहसेन अपरूपघाती ।
 बलं च वण्णो च तदस्स होति,
 न हि सब्बो आहारमयेन वण्णो ति ॥

5

B 195

10

15

20

25

१ वङ्क-रो० । २ अवाकभोजना-सी०, रो० । ३ चक्कवाके-सी०, स्या०,
 चक्कवाका-रो० । ४ हवे-सी० । ५ मे पुब्बे-सी०, रो० । ६ लोणिकतेलिकानि-स्या० ।
 ७. भुञ्जति-सी०, स्या० ।

४३५. हलिद्विरागजातकं^१ (९)

- ७८ सुतितिक्व^२ अरञ्जम्हि, पन्तम्हि सयनासने ।
ये च गामे तितिक्वन्ति, ते उळारतरा तथा ॥
- ७९ अरञ्जा गाममागम्म, किसील किवत्त अह ।
पुरिस तात सेवेयं, त मे अक्खाहि पुच्छितो ॥
८०. यो ते^३ विस्सासये^४ तात, विस्सास च खमेय्य ते ।
सुस्सूसी च तितिक्वी च, तं भजेहि इतो गतो ॥
- ८१ यस्स कायेन वाचाय, मनसा नत्थि दुक्कट^५ ।
उरसी व पतिट्ठाय, तं भजेहि इतो गतो ॥
८२. यो च धम्मेन चरति, चरन्तो पि न मञ्जति ।
विसुद्धकारि सप्पञ्ज, त भजेहि इतो गतो ॥
- ८३ हलिद्विरागं कपिचित्त, पुरिसं रागविरागिन ।
तादिस तात मा सेवि, निम्मनुस्स पि चे सिया ॥
८४. आसीविस व कुपित^६, मीळहलित्तं महापथ ।
आरका परिवज्जेहि, यानी व विसमं पथं ॥
८५. अनत्था तात वड्डन्ति, बाल अच्चुपसेवतो ।
मास्सु बालेन सगच्छि^७, अमित्तेनेव सब्बदा ॥
८६. त ताह तात याचामि, करस्सु वचन मम ।
मास्सु बालेन सगच्छि, दुक्खो बालेहि सङ्गमो ति ॥

४३६. समुगजातकं (१०)

- ८७ कुतो नु आगच्छथ भो तयो जना,
स्वागता^८ एथ^९ निसोदथासने ।
वच्चित्थ भोन्तो कुसल अनामय,
चिरस्समट्ठभागमन हि वो इथ ॥

१ हलिद्विरागजातक-सी०, हलिद्विराग०-स्या०, हलिद्विरागजातक-रो० । २. सुतितिक्व-सी० । ३. त-स्या० । ४. विस्ससते-सी० । ५. दुक्कट-सी०, रो० । ६. कुपित-स्या० । ७. सगच्छि-सी०, रो० । ८-८ स्वागत एथ-सी०, रो० ।

८८. अहमेव एको इध मज्ज पत्तो,
न चा पि मे दुतियो कोचि विज्जति ।
किमेव सन्धाय ते भासित इसे,
कुतो नु आगच्छथ भो तयो जना ॥

८९ तुव^१ च एको भरिया च ते पिथा,
समुग्गपक्खित्तनिकिण्णमन्तरे ।
सा रक्खिता कुच्छिगता व ते सदा,
वायुस्म पुत्तेन सहा तहि रता ॥

5

९० सविग्गरूपो इसिना वियाकतो^२,
सो दानवो तत्थ समुग्गमुग्गिलि ।
अट्ठक्खि भरिय सुचिमालधारिनि^३,
वायुस्स पुत्तेन सहा तहि रत ॥

B. 197

10

९१ सुदिट्ठरूपमुग्गतपानुवत्तिना^४,
हीना नरा थे पमदावस^५ गता ।
यथा हवे पाणरिवेत्थ रक्खिता,
दुट्ठा मयी अञ्जमभिप्पमोदयि^६ ॥

15

९२ दिवा च रत्तो च मया उपट्ठिता,
तपस्सिना जोतिरिवा वने वस ।
सा धम्ममुक्कम्म^७ अधम्ममाचरि,
अकिरियरूपो^८ पमदाहि^९ सन्थवो ॥

20

९३ सरीरमज्झमिहि ठितातिमज्जह^९,
मय्ह अय ति असति असज्जत ।
सा धम्ममुक्कम्म अधम्ममाचरि,
अकिरियरूपो पमदाहि सन्थवो ॥

१ त्व-स्या० । २ व्याकता-सी०, रो०, व्याकतो-स्या० । ३ सुचिमाल-
भारिनि-रो० । ४ सुदिट्ठरूपमुग्गतपानुवत्तिना-सी०, स्या०, रो० । ५ पमदावस-स्या० ।
६ अञ्जमभिप्पमोदति-सी०, स्या०, रो० । ७ धम्ममुक्कम्म-सी०, स्या०, रो० । ८-८
अक्रीयरूपो पमुदाहि-स्या० । ९ ठितातिमज्जिह-सी०, स्या०, रो० ।

६४. सुरक्खित मे ति कथं नु विस्ससे,
अनेकचित्तासु न हत्थि^१ रक्खणा ।
एता हि पातालपपातसन्निभा,
एत्थप्पमत्तो^२ व्यसन^३ निगच्छति ॥

५ ६५. तस्मा हि ते सुखिनो वीतसोका,
ये मातुगामेहि^४ चरन्ति निस्सटा ।
एत सिवं उत्तममाभिपत्थय,
न मातुगामेहि करेय्य सन्थव ति ॥

४३७. पूतिमंसजातकं (११)

१० ६६. न खो मे रुच्चति आळि, पूतिमंसस्स पेक्खना ।
एतादिसा सखारस्मा, आरका परिवज्जये ॥

६७. उम्मत्तिका अयं वेणी, वण्णेति पतिनो सखि ।
पज्झायि^५ पटिगच्छन्तिं, आगत मेण्ड^६ मातरं ॥

६८. त्व खोसि सम्म उम्मत्तो, दुम्मेधो अविचक्खणो ।
यो^७ त्वं मतालयं कत्वा, अकालेन विपेक्खसि ॥

१५ ६९. न अकाले विपेक्खेय्य, काले पेक्खेय्य पण्डितो ।
पूतिमसो व पज्झायि, यो अकाले विपेक्खति ॥

१००. पिय खो आळि मे होतु, पुण्णपत्त ददाहि मे ।
पति सञ्जीवितो मय्हं, एय्यासि पियपुच्छिका^८ ॥

१०१. पियं खो आळि ते होतु, पुण्णपत्त ददामि ते ।
२० महता^९ परिवारेन,^{१०} एस्स^{११} कयिराहि^{११} भोजनं ॥

१०२. कीदिसो तुय्ह परिवारो, येसं काहामि भोजनं ।
किनामका च ते सब्बे, त^{१२} मे अक्खाहि पुच्छिता ॥

१. हेत्थ-सी०, स्या० । २. तत्थ पमत्तो-स्या० । ३. व्यसन-सी०, रो० । ४. मातुगामाहि-रो० । ५. पज्झाति-सी०, रो० । ६. मेळ-सी०, रो० । ७. सो-स्या० । ८. पियपुच्छिता-स्या० । ९. महता च-रो० । १०. परिहारेन-स्या० । ११-११ एस कयिरासि-रो० । १२. ते-सी०, स्या०, रो० ।

- १०३ मालियो चतुरक्खो च, पिङ्गियो^१ अथ जम्बुको ।
एदिसो मय्ह परिवारो, तेसं कयिराहि भोजनं ॥
- १०४ निक्खन्ताय अगारस्मा, भण्डकं पि विनस्सति ।
आरोग्य^२ आळिनो वज्जं, इधेव वसमागमा ति ॥

४३८. दहरजातक^३ (१२)

१०५. यो ते पुत्तके अखादि^४, दिन्नभत्तो अद्दसके । 5
तस्मिं दाठं^५ निपातेहि, मा ते मुच्चित्थ^६ जीवतो^७ ॥
१०६. आकिण्णलुट्ठो पुरिसो, धातिचेलं^८ व^९ मक्खितो । B 199
पदेसं तं न पस्सामि, यत्थ दाठं निपातये ॥
१०७. अकतञ्जुस्स पोसस्स, निच्चं विवरदस्सिनो ।
सब्बं चे पथावि दज्जा, नेव नं अभिराधये^{१०} ॥ 10
१०८. किन्नु सुबाहु तरमानरूपो,
पच्चागतोसि सह माणवेन ।
कि किच्चमत्थ इधमत्थि तुय्ह,
अक्खाहि मे पुच्छितो एतमत्थ ॥
- १०९ यो ते सखा ददरो साधुरूपो, 15
तस्स वध परिसङ्कामि अज्ज ।
पुरिसस्स कम्मायतनानि सुत्वा,
नाहं सुखि ददरं अज्ज मञ्जे ॥
११०. कानिस्स कम्मायतनानि अस्सु,
पुरिसस्स वुत्तिसमोधानताय^{१०} । 20
क वा पटिञ्जं पुरिसस्स सुत्वा,
परिसङ्कसि ददर माणवेन ॥

१ पिङ्गलो-सी० । २ अरोग-स्या० । ३ तित्तिरजातक-सी०, रो० । ४
अक्खादि-स्या० । ५ दाठा-स्या० । ६ मुञ्जित्थ-स्या० । ७ जीवको-स्या० ।
८-८ धातिचोलव-स्या० । ९ अभिधारये-सी० । १० वत्तिसमोधानताय-रो० ।

१११ चिण्णा कलिङ्गा चरिता वणिज्जा,
वेत्ताचरो^१ सङ्कुपथो पि चिण्णो ।
नटेहि चिण्ण सह वाकुरेहि^२,
दण्डेन^३ युद्धं पि समज्जमज्झे ॥

5 ११२. बद्धा^४ कुलीका^५ मितमाळहकेन,
अक्खा जिता सयमो अब्भतीतो ।
अब्बाहित^६ पुब्बक^७ अड्डुरत्त,
हत्था दड्ढा पिण्डपटिग्गहेन ॥

10 ११३. तानिस्स कम्मायतनानि अस्सु^८,
पुरिसस्स वुत्तिसमोधानताय ।
यथा अयं दिस्सति लोमपिण्डो,
गावो हता कि पन ददुरस्सा ति ॥

नवकनिपात निवृत्ति ।

तस्सुद्धानं

वरगिज्झ समज्जन^९ हसवरो,
निधिसब्बह्य हारित पाटलिको ।
15 अजरामर धङ्क तिनिक्ख कुतो,
अथ द्वादस पेक्खन ददुरिभी ति ॥

—:०.—

१ वेत्ताचारो—सी०, स्या०, रो० । २ वाकुरेहि—रो० । ३ दण्डेहि—रो० ।
४ बन्धा—रया० । ५ कुलिङ्गा—सी०, रो० । ६ अप्पहित—मी०, रया०, अज्जुरित्त—
रो० । ७ पुप्फक—सी०, स्या०, रो० । ८ अस्सु—रो० । ९ समज्जन—स्या० ।

१०. दसकनिपातो

४३९. चतुद्वारजातकं (१)

१. चतुद्वारमिदं नगर, आयस दळहपाकार^१ ।
 ओरुद्धपटिरुद्धोस्मि, कि पाप पकत मया ॥
- २ सब्बे अपिहिता द्वारा, ओरुद्धोस्मि यथा दिजो ।
 किमाधिकरण यक्ख, चक्काभिनिहतो अह ॥
- ३ लद्धा सतसहस्सानि, अतिरेकानि वीसति ।
 अनुकम्पकान जातीन, वचन सम्म नाकरि ॥
- ४ लद्धिं समुद् पक्खन्दि, सागर अप्पसिद्धिकं^२ ।
 चतुब्भि अट्ठज्झगमा, अट्ठाहि पि च सोळस ॥
- ५ सोळसाहि च बात्तिस, अत्रिच्छ^३ चक्कमासदो ।
 इच्छाहतस्स पोसस्स, चक्क भमति मत्थके ॥
- ६ उपरिविसाला^४ दुप्पूरा^५, इच्छा विसट्ठगामिनी^६ ।
 ये च तं अनुगिज्झन्ति, ते होन्ति चक्कधारिनो ॥
- ७ बहुभण्ड^७ अवहाय^८, मग्ग अप्पटिवेक्खिय ।
 येस चेत असङ्घात, ते होन्ति चक्कधारिनो ॥
- ८ कम्म समेक्खे विपुल च भोग,
 इच्छ न सेवेय्य अनत्थसहित ।
 करेय्य वाक्य अनुकम्पकान,
 त तादिस नातिवत्तेय्य चक्क ॥
९. कीवचिर^९ नु^९ मे यक्ख, चक्क सिरसि ठस्सति ।
 कति वस्ससहस्सानि, त मे अक्खाहि पुच्छितो ॥

B 201

10

15

20

१ दळहतोरण-स्या० । २ अप्पसिद्धिय-स्या० । ३ अत्रिच्छा-रो० । ४-४. उपरिविसाल दुप्पूर-सी०, स्या० । ५ विसरगामिनि-सी०, रो०, ० गामिन-स्या० । ६ बहुभण्ड-सी०, रो० । ७ अवहाय-सी० । ८-८ कीवचिरन्तु-स्या० ।

- १० अतिसरो पच्चसरो^१, मित्तविन्द सुणोहि मे ।
चक्कं ते सिरसि^२ माविद्ध, न त जीवं पमोक्खसी ति ॥

४४०. कण्हजातकं (२)

- 202 ११ कण्हो वताय पुरिसो, कण्ह भुञ्जति भोजन ।
कण्हे भूमिपदेसस्मि^३, न मय्ह मनसो पियो ॥
- 5 १२. न कण्हो तचसा होति, अन्तोसारो हि ब्राह्मणो ।
यस्मिं पापानि कम्मनि, स वे कण्हो सुजम्पति ॥
- १३ एतस्मि ते सुलपिते, पतिरूपे^४ सुभासिते ।
वरं ब्राह्मण ते दम्मि, य किञ्चि मनसिच्छसि ॥
- 10 १४ वरञ्चे मे अदो सक्क, सब्बभूतानमिस्सर ।
सुनिक्कोधं सुनिट्ठोस, निल्लोभ वुत्तिमत्तनो ।
निस्नेहमभिकङ्खामि, एते मे चतुरो वरे ॥
१५. कि नु कोधे^५ वा^६ दोसे वा, लोभे स्नेहे च^७ ब्राह्मण ।
आदीनव त्व^८ पस्ससि^९, त मे अक्खाहि पुच्छितो ॥
- 15 १६. अप्पो हुत्वा बहु होति, वड्ढते सो अखन्तिजो ।
आसङ्गी बहुपायासो, तस्मा कोधं न रोचये ॥
- १७ दुट्ठस्स फरुसा^{१०} वाचा, परामासो अनन्तरा ।
ततो पाणि ततो दण्डो, सत्थस्स परमा गति ।
दोसो कोधसमुट्ठानो, तस्मा दोस न रोचये ॥
- 20 १८. आलोपसाहसाकारा^{११}, निकती^{१२} वञ्चनानि च ।
दिस्सन्ति लोभधम्मेसु, तस्मा लोभ न रोचये ॥
- १९ स्नेहसङ्गथिता^{१३} गन्था, सेन्ति मनोमया पुथू ।
ते भुस उपतापेन्ति, तस्मा स्नेह न रोचये ॥

१ अच्चसरो-सी०, स्या०, रो० । २ सिरस्मि-स्या० । ३ भूमिपदेसस्मि-
स्या० । ४ पटिरूपे-स्या० । ५-५ कोधेव-सी०, रो० । ६ व-स्या० । ७-७
सम्मससि-सी०, स्या०, सम्पस्ससि-रो० । ८ पठसा-रो० । ९ सहसाकारा-सी०,
रो० । १० निकति-स्या० । ११. स्नेहसङ्गथिता-स्या० ।

- २० एतस्मिं ते सुलपिते, पतिरूपे सुभासिते ।
 वर ब्राह्मण ते दम्भि, यं किञ्चि मनसिच्छसि ॥
- २१ वरञ्चे मे अदो सक्क, सब्बभूतानमिस्सर ।
 अरञ्जे मे विहरतो, निच्च एकविहारिनो ।
 आबाधा मा^१ उपपज्जेय्यु, अन्तरायकरा भुसा ॥ 5
- २२ एतस्मिं ते सुलपिते, पतिरूपे सुभासिते ।
 वर ब्राह्मण ते दम्भि, यं किञ्चि मनसिच्छसि ॥ B 203
२३. वरञ्चे मे अदो सक्क, सब्बभूतानमिस्सर ।
 न मनो वा सरीर वा, म-कते^३ सक्क कस्सचि ।
 कदाचि उपहञ्जेथ, एत सक्क वर वरे ति ॥ 10

४४१. चतुषोसथियजातकं^३ (३)

२४. यो कोपनेय्ये न करोति कोप,
 न कुञ्जति सप्पुरिसो कदाचि ।
 कुद्धो पि सो नाविकरोति कोप,
 तं वे नर समणमाहु लोके ॥
- २५ ऊनूदरो^४ यो सहते जिघच्छं,
 दन्तो तपस्सी मितपानभोजनो ।
 आहारहेतु न करोति पाप,
 तं वे नर समणमाहु लोके ॥ 15
२६. खिडुं रति विप्पजहित्वान^५ सब्ब,
 न चालिक भाससि किञ्चि लोके ।
 विभूसट्ठाना^६ विरतो मेथुनस्मा,
 तं वे नर समणमाहु लोके ॥ 20
२७. परिग्गह लोभधम्म च सब्बं,
 यो वे परिञ्जाय परिच्चजेति ।

१ न-स्या०, रो० । २ ०कुते-स्या० । ३ चतुषोसथिक०-सी०, चतुषोसथ०-
 स्या० । ४ ओनोदरो-स्या० । ५ विप्पजहेत्व-सी० । ६ विभूसनट्ठाना-सी०, स्या० ।

दन्त ठित्त अमम निरास,
त वे नर समणमाहु लोके ॥

२८ पुच्छाम कत्तारमनोमपञ्च^१,
कथासु^२ नो विग्गहो अत्थि जातो ।
छिन्दज्ज कङ्खं विचिकिच्छित्तानि,
तदज्ज^३ कङ्ख वितरेमु सब्बे ॥

२९. ये पण्डिता अत्थदसा^४ भवन्ति,
भासन्ति ते योनिसो तत्थ काले ।
कथं नु कथानं अभासितान,
अत्थं नयेय्यु कुसला जनिन्दा ॥

३० कथ हवे भासति नागराजा,
गरुळो^५ पन वेनतेय्यो किमाह^६ ।
गन्धब्बराजा पन कि वदेसि^७,
कथं पन कुरून राजसेट्ठो ॥

३१. खन्तिं हवे भासति नागराजा,
अप्पाहार गरुळो वेनतेय्यो ।
गन्धब्बराजा रतिविप्पहान,
अकिञ्चनं कुरून राजसेट्ठो ॥

३२ सब्बानि एतानि सुभासितानि,
न हेत्थ दुब्भासितमत्थि किञ्चि ।
यस्मि च एतानि पतिट्ठित्तानि,
अरा व नाभ्या^८ सुसमोहितानि ।
चतुग्भि धम्महेहि समङ्गिभूतं,
त वे नर समणमाहु लोके ॥

३३. तुवं हि^९ सेट्ठो त्वमनुत्तरोसि,
त्व धम्मगू धम्मविदू सुमेधो ।

१ ०मनोमपञ्च-स्या० । २ गाथासु-सी० । ३ तयज्ज-सी० । ४ अत्थदस्सा-
सी० । ५-५ कथ पन गरुळो वेनतेय्यो-सी० । ६ वदेति-सी० । ७ नब्बा-स्या० । ८
नु-सी०, रो० ।

पञ्चाय पञ्ह समधिग्गहेत्वा^१,
 अच्छेच्छि^२ धीरो विचिकिच्छितानि ।
 अच्छेच्छि कङ्खं विचिकिच्छितानि,
 चुन्दो^३ यथा नागदन्तं खरेन ॥

३४ नीलुप्पलाभं विमलं अनग्घ,
 वत्थ इदं^४ धूमसमानवण्णं ।
 पञ्हस्स वेय्याकरणेन तुट्ठो,
 ददामि ते धम्मपूजाय धीर ॥

३५ सुवण्णमाल सतपत्तफुल्लितं^५,
 सकेसरं रत्नसहस्समण्डितं^६ ।
 पञ्हस्स वेय्याकरणेन तुट्ठो,
 ददामि ते धम्मपूजाय धीर ॥

३६ मणि अनग्घं रुचिरं पभस्सरं,
 कण्ठावसत्त मणिभूसित मे ।
 पञ्हस्स वेय्याकरणेन तुट्ठो,
 ददामि ते धम्मपूजाय धीर ॥

३७ गवं सहस्सं उसभं च नाग,
 आजञ्जयुत्ते च रथे दस इमे ।
 पञ्हस्स वेय्याकरणेन तुट्ठो,
 ददामि ते गामवरानि सोळस ॥

३८ सारिपुत्तो तदा नागो, सुपण्णो पन कोलितो ।
 गन्धब्बराजा अनुरुद्धो, राजा आनन्द पण्डितो ।
 विधुरो बोधिसत्तो च^७, एव धारेथ जातकं ति ॥

१ समविग्गहेत्वा—स्या० । २ अच्छेज्जि—स्या० । ३ छिन्दे—स्या० । ४ इम—
 सी० । ५ सतपत्तफुल्ल—सी० । ६ रत्नसहस्समण्डित—सी० । ७ व—स्या० ।

४४२. सङ्खजातकं (४)

३६. बहुस्सुतो सुतधम्मोसि सङ्ख,
दिट्ठा तया समणब्राह्मणा च ।
अथक्खणे दस्सयसे विलाप,
अञ्जो नु को ते पटिमन्तको मया ॥

5 ४० सुब्भू^१ सुभा सुप्पटिमुक्ककम्बु^२,
पग्गय्ह सोवण्णमयाय पातिया^३ ।
भुञ्जस्सु भत्त इति म वदेति,
सद्धावित्ता^४ तमहं नो ति ब्रूमि ॥

B 206 ४१ एतादिस ब्राह्मण दिस्वान^५ यक्ख,
10 पुच्छेय्य पोसो सुखमासिसानो^६ ।
उट्ठेहि नं^७ पञ्जलिकाभिपुच्छ,
देवी नुसि त्व उद मानुसी नु ॥

४२. य त्व सुखेनाभिसमेक्खसे म,
भुञ्जस्सु भत्त इति म वदेसि ।
15 पुच्छामि त नारि महानुभावे,
देवी नुसि त्व उद मानुसी नु ॥

४३ देवी अहं सङ्ख महानुभावा,
इधागता सागरवारिमज्जे ।
अनुकम्पिका नो च पदुट्टित्ता,
20 तवेव^८ अत्थाय इधागतोस्मि^९ ॥

४४. इधन्नपानं सयनासन च,
यानानि नानाविविधानि सङ्ख ।
सब्बस्स त्याहं पटिपादयामि,
यं किञ्चि तुय्ह मनसाभिपत्थित ॥

१ सुब्भा-स्या० । २ सुप्पटिमुत्तकम्बु-सी०, सुप्पटिमुक्ककम्बू-स्या० । ३ पाटिया-स्या० । ४ सद्धावित्ता-सी०, रो० । ५ दिस्व-सी० । ६ सुखमासिसानो-स्या० । ७ त-सी० । ८ तमेव-सी० । ९ इधागतोस्मि-सी० ।

४५ य किञ्चि यिट्ठं च^१ हुतं च^१ मय्हं,
सब्बस्स नो इस्सरा त्वं सुगत्ते ।
सुसोणि^२ सुब्भमु^३ सुविलगमज्जे^४,
किस्स मे कम्मस्स अय विपाको ॥

४६ घम्मे पथे ब्राह्मण एकभिक्खु,
उग्घट्टपाद^५ तसित किलन्तं ।
पटिपादयी सङ्ख उपाहनानि^६,
सा दक्खिणा कामदुहा तवज्ज ॥

४७ सा होतु नावा फलकूपपन्ना,
अनवस्सुता एरकवातयुत्ता ।
अञ्जस्स यानस्स न^७ हेत्थ^८ भूमि,
अज्जेव म मोळिनि^९ पापयस्सु ॥

४८ सा तत्थ^{१०} वित्ता^{१०} सुमना पतीता,
नाव सुचित्तं अभिनिम्मिनित्वा ।
आदाय सङ्खं पुरिसेन सद्धि,
उपानयी नगर साधुरम्मं ति ॥

B 207

10

15

४४३. चूलबोधिजातकं^{११} (५)

४९ यो ते इम विसालक्खि, पिय सम्मिहत्तासिनि^{१२} ।
आदाय बला गच्छेय्य, कि नु कयिरासि ब्राह्मण ॥

५० उप्पज्जे^{१३} मे न मुच्चेय्य^{१४}, न मे मुच्चेय्य जीवतो ।
रज व विपुला वुट्ठि, खिप्पमेव निवारये ॥

20

५१ य नु पुब्बे विकत्थित्थो^{१५}, बलम्हि व अपस्सितो ।
स्वज्ज^{१६} तुण्हकतो^{१७} दानि, सङ्घाटि सिब्बमच्छसि ॥

१-१ व हुत व-सी० । २ सुसोणि-सी०, स्या० । ३ सुब्भ-सी०, सुब्भा-
स्या० । ४ सुविलकमज्जे-स्या० । ५ उस्सट्टपाद-स्या० । ६ उपाहनाहि-सी०, रो० ।
७-७ नहत्थि-रो० । ८ मोळिनि-सी०, स्या० । ९ तुत्थ-स्या० । १० चित्ता-स्या० ।
११ चूलबोधिजातक-सी०, स्या० । १२ सम्मिल्लभासिनि-सी०, रो०, सम्मिल्लहासिनि-
स्या० । १३ उप्पज्ज-सी०, रो० । १४ मच्चेय्य-स्या० । १५ विकत्थित्तो-सी०,
स्या० । १६ स्वाज्ज-स्या० । १७ तुण्हकतो-सी०, तुण्हक्खको-रो० ।

५२. उप्पज्जि मे न मुच्चित्थ, न मे मुच्चित्थ जीवतो ।
रज व विपुला वुट्ठि, खिप्पमेव निवारयि ॥
- ५३ कि ते उप्पज्जि नो मुच्चि, कि ते न मुच्चि जीवतो ।
रज व विपुला वुट्ठि, कतम त्व निवारयि ॥
- 5 ५४ यम्हि जाते न पस्सति, अजाते साधु पस्सति ।
सो मे उप्पज्जि नो मुच्चि, कोधो दुम्मेधगोचरो ॥
- ५५ येन जातेन नन्दन्ति, अमित्ता दुक्खमेसिनो ।
सो मे उप्पज्जि नो मुच्चि, कोधो दुम्मेधगोचरो ॥
- B 208 ५६ यस्मि च जायमानम्हि^१, सदत्थ नावबुज्झति ।
10 सो मे उप्पज्जि नो मुच्चि, कोधो दुम्मेधगोचरो ॥
- ५७ येनाभिभूतो कुसल जहाति,
परक्करे विपुल चा पि अत्थ ।
स भीमसेनो बलवा पमदी^२,
कोधो महाराज न मे अमुच्चथ ॥
- 15 ५८ कटुस्मि मत्थमानस्मि^३, पावको नाम जायति ।
तमेव कटु डहति, यस्मा सो जायते गिनि ॥
- ५९ एव मन्दस्स पोसस्स, वालस्स अविजानतो ।
सारम्भा जायते कोधो, सो पि तेनेव ड्य्हति ॥
- ६० अग्गी व तिणकटुस्मि, कोधो यस्स पवड्ढति ।
20 निहीयति तस्स यसो, काळपक्खे व चन्दिमा ॥
- ६१ अनेधो^४ धूमकेतू व, कोधो यस्सूपसम्मति ।
आपूरति तस्स यसो, सुक्कपक्खे व चन्दिमा ति ॥

४४४. कण्हदीपायनजातकं* (६)

- ६२ सत्ताहमेवाह पसन्नचित्तो,
पुञ्जत्थिको आचरि^५ ब्रह्मचरिय ।

१ जायमानस्मि-सी०, स्या० । २ पमदी-स्या० । ३ मन्थमानस्मि-रो० ।
४ अनिन्धो-सी०, अनिन्दो-स्या० । ५ मण्डव्यजानक-स्या० । ६ अचरि-पी०,
रो०, आचरि-स्या० ।

अथापरं य चरित ममेद^१,
 वस्सानि पञ्जास समाधिकानि ॥
 अकामको वा पि^२ अह चरामि,
 एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ।
 हत विस जीवतु यञ्जदत्तो ॥

5

६३ यस्मा दान नाभिनन्दि कदाचि ,
 दिस्वानह^३ अतिथि वासकाले ।
 न चा पि मे अप्पियत अवेदु,
 बहुस्सुता समणब्राह्मणा^४ च ॥
 अकामको वा पि अह ददामि,
 एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ।
 हत विस जीवतु यञ्जदत्तो ॥

B 209

10

६४ आसीविसो तात पहततेजो,
 यो त अदसी^५ सचरा^६ उदिच्च^७ ।
 तस्मि च मे अप्पियताय अज्ज,
 पितरि च ते नत्थि कोचि विसेसो ।
 एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु,
 हत विस जीवतु यञ्जदत्तो ॥

15

६५ सन्ता दन्तायेव^८ परिब्बजन्ति,
 अञ्जत्र कण्हा अनकामरूपा^९ ।
 दीपायन किस्स जिगुच्छमानो,
 अकामको चरसि ब्रह्मचरिय ॥

20

६६ सद्धाय निक्खम्म पुन^{१०} निवत्तो,
 सो एळमूगो^{११} व बालो^{११} वताय ।

१ ममइद-स्या० , ममायिद-रो० । २ हि-रो० । ३ दिस्वानाह-सी० ।

४ समणब्राह्मणा-सी० । ५ अडसी-स्या० । ६ बिलरा-सी०, बिळारा-स्या०,
 मतरा-रो० । ७ उदच्च-स्या० । ८ दन्ताये च-स्या० । ९ नत्थाकामरूपा-म० ।

१० पुन-स्या० । ११-११ एळमूगो चपलो-स्या० ।

एतस्स वादस्स जिगुच्छमानो,
अकामको चरामि ब्रह्मचरिय ।
विञ्जुप्पसत्थ च सतं च ठान,
एवम्पह पुञ्जकरो भवामि ॥

B 210 5

६७ समणे तुव ब्राह्मणे अद्विके च,
सन्तप्पयासि अन्नपानेन भिक्ख ।
ओपानभूत व घरं तव यिद,
अन्नेन पानेन उपेत रूप ।
अथ किस्स वादस्स जिगुच्छमानो,
अकामको दानमिम ददासि ॥

10

६८. पितरो च मे आसु^१ पितामहा च,
सद्धा अहु^२ दानपती वदञ्जू ।
तं कुल्लवत्तं^३ अनुवत्तमानो,
माह कुले अन्तिमगन्धनो^४ अहुं ।
एतस्स वादस्स जिगुच्छमानो,
अकामको दानमिम ददामि ॥

15

६९. दहरि कुमारि असमत्थपञ्ज,
य तानयि जातिकुला सुगत्ते ।
न चा पि मे अप्पियत अवेदि,
अञ्जत्र कामा परिचारयन्ता^५ ।
अथ केन वण्णेन मया ते^६ भोति,
सवासधम्मो अहु एवरूपो ॥

20

७०. आरा दूरे नयिध कदाचि अत्थि,
परम्परा नाम कुले इमस्मिं ।
तं कुल्लवत्तं अनुवत्तमाना,
माहं कुले अन्तिमगन्धिनी अहु ।

25

१ आसु-स्या० । २ अहु-सी०, अहु-स्या० । ३ कुल्लवत्त-स्या० । ४ अन्तिम-
गन्धिनी-सी०, ० गन्धिनी-स्या०, रो० । ५ परिचारयन्ती-सी०, रो० । ६ हि-स्या० ।

एतस्स वादस्स जिगुच्छमाना,
अकामिका पट्टचराम्हि^१ तुय्हं ॥

७१. मण्डव्य भासि^२ यमभासनेय्य^३,
तं खम्यतं पुत्तकहेतु^४ मज्ज^५ ।
पुत्तपेमा न इध परत्थि किञ्चि,
सो नो अयं जीवति यञ्जदत्तो ति ॥

B. 211

5

४४५. निग्रोधजातकं (७)

- ७२ न वाहमेतं^६ जानामि, को वाय कस्स वा^७ति वा ।
यथा साखो चरि^८ एव, निग्रोध किन्ति मञ्जसि ॥
७३. ततो गलविनीतेन, पुरिसा नीहरिसु मं ।
दत्त्वा मुखपहारानि^९, साखस्स वचनकरा ॥
७४. एतादिसं दुम्मतिना, अकतञ्जुन^{१०} दुब्बिना ।
कतं अनरियं साखेन, सखिना ते जनाधिप ॥
- ७५ न वाहमेतं जानामि, न पि मे कोचि ससति ।
य मे त्व सम्म अक्खासि, साखेन कारण^{११} कतं ॥
७६. सखीनं साजीवकरो^{१२}, मम साखस्स चूभयं ।
त्वं नोसिस्सरिय दाता, मनुस्सेसु महन्ततं^{१३} ।
तयामा^{१४} लब्बिता^{१५} इद्धी, एत्थ मे नत्थि संसयो ॥
- ७७ यथा पि बीजमग्गिम्हि^{१६}, डय्हति न विरूहति ।
एवं कतं असप्पुरिसे, नस्सति न विरूहति ॥
७८. कतञ्जुम्हि च पोसम्हि, सीलवन्ते अरियवुत्तिने ।
सुखेत्ते विय बीजानि, कतं तम्हि न नस्सति ॥

10

15

20

१ बद्धचराम्हि-सी०, पट्टचरामि-स्या० । २-२ भासिस्स अभासनेय्य-सी०, स्या०, रो० । ३-३ पुत्तहेतु ममज्ज-सी०, स्या० । ४ चाहमेत-सी० । ५ चा-सी० । ६ वदी-सी० रो०, वदि-स्या० । ७ मुखपहाराणि-स्या० । ८ अकतञ्जुन-सी०, अकतञ्जेन-स्या० । ९ कङ्कन-सी०, स्या० । १० साजीवङ्करो-स्या० । ११ महग्गत-स्या० । १२ तुय्हम्हा-स्या०, तयम्हा-सी० । १३ लब्बिता-सी० । १४ बीज अग्गिस्मिं-सी०, बीज अग्गिस्मि-स्या० ।

- ७६ इम^१ जम्म नेकतिक, असप्पुरिसचिन्तक ।
 हनन्तु साख सत्तीहि^२, नास्स इच्छामि जीवितं ॥
- ८० खम^३ तस्स^३ महाराज, पाणा न^३ पटिआनया^३ ।
 खम देव असप्पुरिसस्स, नास्स इच्छामह वध ॥
- ८१ निग्रोधमेव सेवेय्य, न साखमुपसवसे ।
 निग्रोधस्मि मत सेय्यो, य चे साखस्मि^४ जीवितं ति ॥

४४६. तक्कलजातकं (८)

- ८२ न तक्कला सन्ति न आलुवानि^५,
 न बिळालियो न कळम्बानि तात ।
 एको अरञ्जम्हि सुसानमज्जे,
 किमत्थिको तात खणासि कासु ॥
८३. पितामहो तात सुदुब्बलो ते,
 अनेकव्याधीहि दुखेन^६ फुट्ठो ।
 तमज्जह निखणिस्सामि^७ सोब्भे,
 न हिस्स त जीवित रोचयामि ॥
- ८४ सङ्कप्पमेत पटिलद्ध पापक^८,
 अच्चाहित कम्म^९ करोसि लुद्ध ।
 मया पि तात पटिलच्छसे तुव,
 एतादिस कम्म जरूपनीतो ।
 तं कुल्लवत्त^{१०} अनुवत्तमानो,
 अह पि त निखणिस्सामि सोब्भे ॥
- ८५ फरुसाहि वाचाहि पकुब्बमानो,
 आसज्ज म त्व वदसे कुमार ।

१ इमञ्च-स्या० । २ सत्तीहि-सी० । ३-३ खम्यतस्स-सी० । ४-४ दुप्पटि-
 आनया-सी०, स्या०, रो० । ५ साखस्मि-सी० । ६ आलुपानि-सी०, स्या०, रो० ।
 ७ दुक्खेहि-स्या० । ८ निखणिस्सामि-स्या० । ९ पाप-सी० । १० कम्म-स्या० ।
 ११. कूलवत्त-स्या० ।

पुत्तो मम ओरसको समानो,
अहितानुकम्पी मम^१ त्वसि पुत्त ॥

८६ न ताह^३ तात अहितानुकम्पी,
हितानुकम्पी ते अह^३ पि^३ तात ।
पाप च त कम्म पकुब्बमान,
अरहामि नो वारयितु ततो^४ ॥

B 213

5

८७ यो मातर वा पितरं सविट्ठ^५,
अदूसके हिसति पापधम्मो ।
कायस्स भेदा अभिसम्पराय,
अससयं सो निरय उपेति^६ ॥

10

८८ यो मातर वा पितर सविट्ठ,
अन्नेन पानेन उपट्ठहाति ।
कायस्स भेदा अभिसम्पराय,
अससयं सो सुगति उपेति ॥

८९ न मे त्व पुत्त अहितानुकम्पी,
हितानुकम्पी मे त्वसि पुत्त ।
अह च त^७ मातरा वुच्चमानो,
एतादिसं कम्म करोमि लुद्द ॥

15

९० या ते सा भरिया अनरियरूपा,
माता ममेसा सकिया जनेत्ति ।
निद्धापये^८ तं च^९ सका अगारा,
अञ्ज पि ते सा दुखमावहेय्य^{१०} ॥

20

९१ या ते सा भरिया अनरियरूपा,
माता ममेसा सकिया जनेत्ति ।

१ मे-सी०, स्या० । २ त्याह-स्या० । ३-३ अहञ्चि-स्या० । ४ ततो हि-
स्या० । ५ वसिट्ठ-सी०, रो० । ६ परेति-रो० । ७ ते-स्या० । ८ निद्धामसे-सी०,
रो० । ९ सी० पोत्थके नत्थि । १० दुखमावहेय्य-सी० ।

दन्ता करेणू^१ व^१ वसूपनीता,
सा पापधम्मा पुनरावजातू ति ॥

४४७. महाधम्मपालजातकं (९)

- 214 ६२. किं ते वत किं पन ब्रह्मचरियं,
किस्स सुचिण्णस्स अयं विपाको ।
5 अक्खाहि मे ब्राह्मण एतमत्थं,
कस्मा नु^३ तुम्हं दहरा न मिय्यरे^३ ॥
६३. धम्म चराम न मुसा भणाम,
पापानि कम्मनि परिवज्जयाम^४ ।
अनरियं परिवज्जेमु^५ सब्ब,
10 तस्मा हि अम्ह दहरा न मिय्यरे ॥
६४. सुणोम धम्मं असतं सत च,
न चा पि धम्मं असतं रोचयाम ।
हित्वा असन्ते न जहाम सन्ते,
तस्मा हि अम्ह दहरा न मिय्यरे ॥
- 15 ६५. पुब्बे व दाना सुमना भवाम,
ददम्पि वे^६ अत्तमना भवाम ।
दत्त्वा पि वे नानुत्तप्पाम^७ पच्छा,
तस्मा हि अम्ह दहरा न मिय्यरे ॥
- 20 ६६. समणे मय ब्राह्मणे अद्धिके च,
वनिब्बके याचनके दलिद्दे ।
अन्नेन पानेन अभितप्पयाम,
तस्मा हि अम्हं दहरा न मिय्यरे ॥
६७. मयं च भरियं नातिक्कमाम,
अम्हे^८ च भरिया^८ नातिक्कमन्ति ।

१-१ कणेरूव-सी० । २ हि-सी० । ३ मीयरे-सी०, रो० । ४ विवज्जयाम-
सी०, स्या०, रो० । ५ परिवज्जेम-स्या० । ६ चे-सी० । ७ नानुत्तपाम-स्या० ।
८-८ भरिया पि अम्हे-स्या० ।

- अञ्जत्र ताहि ब्रह्मचरियं चराम,
तस्मा हि अम्हं दहरा न मिय्यरे ॥
६८. पाणातिपाता विरमाम सब्बे,
लोके अदिन्न परिवज्जयाम ।
अमज्जपा नो पि मुसा भणाम,
तस्मा हि अम्हं दहरा न मिय्यरे ॥
६९. एतासु वे जायरे सुत्तमासु,
मेधाविनो होन्ति पहूतपञ्जा^१ ।
बहुस्सुता वेदगुनो^२ च होन्ति,
तस्मा हि अम्हं दहरा न मिय्यरे ॥
१००. माता पिता^३ च^४ भगिनी भातरो च,
पुत्ता च दारा च मयं च सब्बे ।
धम्मं चराम परलोकहेतु,
तस्मा हि अम्हं दहरा न मिय्यरे ॥
१०१. दासा च दास्यो^५ अनुजीविनो च,
परिचारका कम्मकरा च सब्बे ।
धम्मं चरन्ति परलोकहेतु,
तस्मा हि अम्हं दहरा न मिय्यरे ॥
- १०२ धम्मो हवे रक्खति धम्मचारि,
धम्मो सुचिण्णो सुखमावहाति ।
एसानिससो धम्मे सुचिण्णे,
न दुग्गति गच्छति धम्मचारी ॥
- १०३ धम्मो हवे रक्खति धम्मचारि,
छत्त महन्त विय वस्सकाले ।
धम्मेन गुत्तो मम धम्मपालो,
अञ्जस्स अट्ठीनि सुखी कुमारो ति ॥

B. 215

5

10

15

20

25

१ बहूतपञ्जा-स्या० । २ वेदगुना-स्या० । ३-३ पितरो-स्या० । ४ दस्सो-
सी०, रो०, दासी-स्या० ।

४४८. कुक्कुटजातकं (१०)

- १०४ नास्मसे कतपापम्हि, नास्मसे अलिकवादिने ।
नास्मसे^१ अत्तत्थपञ्चम्हि^१, अतिसन्ते पि नास्मसे ॥
- १०५ भवन्ति हेके पुरिसा, गोपिपासिकजातिका^२ ।
घसन्ति मञ्जे मित्तानि, वाचाय न च कम्मुना ॥
- १०६ सुक्खञ्जलिपग्गहिता, वाचाय पलिगुण्ठिता^३ ।
मनुस्सफेग्गू नासीदे^४, यस्मि नत्थि कतञ्चुता ॥
- १०७ न हि अञ्जञ्जचित्तान^५, इत्थीन पुरिसान वा ।
नानाविकत्वा^६ ससग्ग, तादिस पि च^७ नास्मसे^८ ॥
- १०८ अनरियकम्ममोक्कन्त, अथेत^९ सब्बघातिन ।
निसित व पटिच्छन्न, तादिस पि च नास्मसे ॥
- १०९ मित्तरूपेनिधेकच्चे^९, साखल्येन^{१०} अचेतसा ।
विविधेहि उपायन्ति^{११}, तादिस पि च नास्मसे ॥
- ११० आमिस वा धन वा पि, यत्थ पस्सति तादिसो ।
दुब्धि^{१२} करोति दुम्मेधो, त च हन्त्वान^{१३} गच्छति ॥
- १११ मित्तरूपेन बहवो, छन्ना सेवन्ति सत्तवो ।
जहे कापुरिसे हेते, कुक्कुटो विय सेनक ॥
- ११२ यो च उप्पतित अत्थ, न^{१४} खिप्पमनुबुज्झति^{१४} ।
अमित्तवसमन्वेति, पच्छा च^{१५} अनुतप्पति ॥
- ११३ यो च उप्पतित अत्थ, खिप्पमेव निबोधति ।
मुच्चते सत्तुसम्बाधा, कुक्कुटो विय सेनका ।

१-१ नास्म सत्तट्ठपञ्चम्हि-सी० । २ गोपिपासिकजातिका-सी०, रो० । ३ पळिगुण्ठिता-सी० । ४ नासिदे-स्या० । ५ अञ्जोञ्जचित्तान-स्या० । ६ नानाव-
कत्वा-सी०, रो० । ७-७ न विस्ससे-स्या०, नास्मसे-सी० । ८ अत्थेन-सी०, अत्थेत-
स्या०, रो० । ९ मित्तवसेनिधेकच्चे-स्या० । १० साखल्येन-सी० । ११ उपायेहि-
सी० । १२ दुब्धि-सी० । १३ भूत्वान-सी०, रो० । १४-१४ खिप्पमेव न बुज्झति-
स्या० । १५ व-स्या० ।

११४. तं तादिसं कूटमिवोद्धृत वने,
 अधम्मिक निच्चविधसकारिन ।
 आरा विवज्जेय्य नरो विचक्खणो,
 सेन यथा कुक्कुटो वंसकानने ति ॥

४४९. मट्टकुण्डलीजातकं (११)

- ११५ अलङ्कृतो मट्टकुण्डली^१, 5 B.217
 मालधारी^२ हरिचन्दनुस्सदो ।
 बाहा पग्गय्ह कन्दसि,
 वनमज्झे कि दुक्खितो तुव ॥
- ११६ सोवण्णमयो पभस्सरो,
 उप्पन्नो रथपञ्जरो मम । 10
 तस्स चक्कयुगं न विन्दामि,
 तेन दुक्खेन जहामि जीवित ॥
- ११७ सोवण्णमय मणीमयं,
 लोहमयं अथ रूपियामय^३ ।
 पावद रथ करिस्सामि^४ ते , 15
 चक्कयुगं पटिपादयामि^५ त ॥
- ११८ सो^६ माणवो तस्स पावदि,
 चन्दिमसुरिया^७ उभयेत्थ^८ भातरो ।
 सोवण्णमयो रथो मम,
 तेन चक्कयुगेन सोभति ॥ 20
११९. बालो खो त्वसि माणव,
 यो त्व पत्थयसे^९ अपत्थिय^{१०} ।
 मज्जामि तुव मरिस्ससि,
 न हि त्व लच्छसि चन्दसूरिय ॥

१ मट्टकुण्डली—सी०, रो० । २ मालधारी—सी०, रो० । ३ रूपियमय—स्या० ।
 ४ कारयामि—सी०, रो० । ५ पटिलाभयामि—स्या० । ६ अथ—स्या० । ७ चन्द-
 सूरिया—म० । ८ उभयेत्थ—स्या० । ९ पत्थयसि—स्या० । १० अपत्थय—स्या० ।

१२० गमनागमन पि दिस्सति,
वण्णधातु उभयेत्थ वीथियो ।
पेतो पन नेव दिस्सति,
को नु खो कन्दत बाल्यतरो ॥

B 218 5

१२१. सच्च खो वदेसि माणव,
अहमेव कन्दत बाल्यतरो ।
चन्द विय दारको रुद,
पेत कालकताभिपत्थये^१ ॥

10

१२२ आदित्त वत म सन्त, घतसित्त व पावकं ।
वारिना विय ओसिञ्च^२, सब्बं निब्बापये दरं ॥
१२३. अब्बही^३ वत मे सल्ल, यमासि हृदयस्सितं ।
यो मे सोकपरेतस्स, पुत्तसोक अपानुदि ॥
१२४. सोह अब्बूळहसल्लोस्मि, वीतसोको अनाविलो ।
न सोचामि न रोदामि, तव सुत्वान माणवा ति ॥

४५०. बिलारकोसियजातकं (१२)

15

१२५. अपचन्ता पि दिच्छन्ति^४, सन्तो लद्धान भोजन ।
किमेव त्व पचमानो, य न दज्जा न त सम ॥
१२६. मच्छेरा च पमादा च, एव दान न दिय्यति ।
पुञ्ज आकल्लमानेन, देय्य होति विजानता ॥
१२७. यस्सेव भीतो न ददाति मच्छरी, तदेवाददतो भय ।
जिघच्छा च पिपासा च, यस्स भायति मच्छरी ।
तमेव बाल फुसति, अस्मि लोके परम्हि च ॥
१२८. तस्मा विनेय्य मच्छेर, दज्जा दान मलाभिभू ।
पुञ्जानि^५ परलोकस्मि, पतिट्ठा होन्ति पाणिन ॥

20

१ कालकताभिपत्थये-स्या० । २ ओसिञ्च-स्या० । ३ अब्बुहि-स्या० ।
४. इच्छन्ति-स्या० । ५ पुञ्ज हि-स्या० ।

- १२९ दुदं ददमानान, दुक्कर कम्म कुब्बतं ।
असन्तो नानुकुब्बन्ति, सतं धम्मो दुरन्नयो ॥
- १३० तस्मा सतं च असतं^१, नाना होति इतो गति ।
असन्तो निरय यन्ति, सन्तो सग्गपरायना ॥
- १३१ अप्पस्मेके^२ पवेच्छन्ति, बहुनेके^३ न दिच्छरे ।
अप्पस्मा दक्खिणा दिन्ना, सहस्सेन सम मिता ॥
- १३२ धम्मं चरे यो पि समुञ्छक^४ चरे,
दारं च पोस ददमप्पकस्मि^५ ।
सत^६ सहस्सानं सहस्सयागिन,
कलम्पि नाग्घन्ति तथाविधस्स ते ॥
- १३३ केनेस यञ्जो विपुलो महग्घतो^७,
समेन दिन्नस्स न अग्घमेति ।
कथं सत^८ सहस्सान सहस्सयागिन,
कलम्पि नाग्घन्ति तथाविधस्स ते ॥
- १३४ ददन्ति हेके विसमे निविट्ठा,
छेत्वा^९ वधित्वा अथ सोचयित्वा ।
सा दक्खिणा अस्सुमुखा सदण्डा,
समेन दिन्नस्स न अग्घमेति ।
एवं सत सहस्सान सहस्सयागिन,
कलम्पि नाग्घन्ति तथाविधस्स ते ति ॥

5 B 219

10

15

20

४५१. चक्कवाकजातकं (१३)

- १३५ वण्णवा अभिरूपोसि, घनो सञ्जातरोहितो ।
चक्कवाक सुरूपोसि, विप्पसन्नमुखिन्द्रियो ॥

१ असत च—सी०, स्या०, रो० । २ अप्पस्मेके—स्या० । ३ बहुनेके—स्या० ।

४ समुञ्छक—स्या० । ५ दद अप्पकस्मि पि—रो० । ६ सत—स्या० । ७ महग्घनो—सी० । ८ सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ९ भत्त्वा—सी०, रो०, घत्त्वा—स्या० ।

- १३६ पाठीनं^१ पावुस मच्छ, बलज^२ मुञ्जरोहित ।
गङ्गाय^३ तीरे निसिन्नो^४, एव भुञ्जसि भोजन ॥
१३७. न वाहमेत^५ भुञ्जामि, जङ्गलानोदकानि^६ वा ।
अञ्जत्र सेवालपणका, एत^७ मे सम्म भोजनं ॥
१३८. न वाहमेत सदहामि, चक्कवाकस्स भोजनं ।
अह पि सम्म भुञ्जामि, गामे लोणियतेलिय^८ ॥
- १३९ मनुस्सेसु कत भत्तं, सुचि^९ मंसूपसेचनं ।
न च मे तादिसो वण्णो, चक्कवाक यथा तुव^{१०} ॥
१४०. सम्पस्स अत्तनि वेर, हिसय^{१०} मानुसि पज ।
उत्रस्तो घससी भीतो, तेन वण्णो तवेदिसो ॥
१४१. सब्बलोकविरुद्धोसि^{११}, धङ्क पापेन कम्मना ।
लद्धो पिण्डो न पीणेति, तेन वण्णो तवेदिसो ॥
१४२. अहं पि सम्म भुञ्जामि, अहिस सब्बपाणिनं ।
अप्पोस्सुक्को निरासङ्की^{१२}, असोको अकुतोभयो ॥
१४३. सो करस्सु आनुभावं, वीतिवत्तस्सु सीलिय ।
अहिंसाय चर^{१३} लोके, पियो होहिसि ममिव ॥
१४४. यो न हन्ति न घातेति, न जिनाति न जापये^१
मेत्तसो सब्बभूतेसु, वेरं तस्स न केनची ति ॥

४५२. भूरिपञ्जजातकं^{१४} (१४)

१४५. सच्च किर त्व^{१५} अपि^{१६} भूरिपञ्ज,
या तादिसी सीरि^{१६} धिती^{१७} मती^{१८} च ।

१. पटीन-स्या० । २. बलज-सी०, बलज्ज-स्या०, बालज-रो० । ३-३. गगा-
तीरे निसिन्नोसि-स्या० । ४. वाहमेत-सी० । ५. जङ्गलानूदकानि-स्या० । ६. अञ्ज-
स्या० । ७. लोणिकतेलिक-स्या० । ८. सुचि-सी०, स्या० । ९. भव-सी० । १०.
हिंसाय-स्या० । ११. सब्बलोकविरुद्धोसि-सी० । १२. निरासङ्को-स्या०, रो० । १३.
चर-सी०, स्या० । १४. भूरिपञ्जजातक-सी०, भूरिपञ्हाजतक-स्या० । १५-१५ त्वपि-
सी०, तुव पि-स्या० । १६. सिरी-स्या०, सिरि-सी० । १७. धिति-स्या० । १८.
मती-सी०, मति-स्या० ।

न तायतेभाववसूपनितं,
यो यवकं भुञ्जसि अप्सूपं ॥

१४६ सुख दुक्खेन परिपाचयन्तो,
काला काल विचिनं छन्दछन्नो ।
अत्थस्स द्वारानि^१ अवापुरन्तो^२,
तेनाह तुस्सामि यवोदनेन ॥

5

१४७. काल च अत्वा अभिजीहनाय,
मन्तेहि अत्थ परिपाचयित्वा ।
विजम्भिस्स^३ सीहविजम्भितानि,
तायिद्धिया दक्खसि म पुना पि ॥

B 221

१४८. सुखी पि^४ हेके न करोन्ति पाप,
अवण्णससग्गभया पुनेके ।
पहू समानो विपुलत्थचिन्ती,
किकारणा मे न करोसि दुक्ख ॥

10

१४९. न पण्डिता अत्तसुखस्स हेतु,
पापानि कम्मानि समाचरन्ति ।
दुक्खेन फुट्ठा खलिता पि सन्ता,
छन्दा च दोसा न जहन्ति धम्मं ॥

15

१५०. येन केनचि वण्णेन, मुदुना दारुणेन वा ।
उद्धरे दीनमत्तानं, पच्छा धम्म समाचरे ॥

20

१५१. यस्स रुक्खस्स छायाय, निसीदेय्य सयेय्य वा ।
न तस्स साख भञ्जेय्य, मित्तदुब्भो हि पापको ॥

१५२. यस्सा^५ पि^६ धम्मं पुरिसो^७ विजञ्जा,
ये चस्स कङ्ख विनयन्ति सन्तो ।
त हिस्स दीप च परायनं च,
न तेन मेत्ति जरयेथ पञ्जो ॥

25

१. मारानि-सी० । २. अपापुरन्तो-स्या० । ३. विजम्भिस-स्या० । ४. हि-
सी० । ५-५ यस्स हि-सी० । ६. मनुजो-सी० ।

- १५३ अलसो गिही कामभोगी न साधु,
 असञ्जतो पब्बजितो न साधु ।
 राजा न साधु अनिसम्मकारी,
 यो पण्डितो कोधनो तं न साधु ॥
- 5 १५४ निसम्म खत्तियो कयिरा, नानिसम्म दिसम्पति ।
 निसम्मकारिनो राज, यसो कित्ति च वड्ढती ति ॥

४५३. महामङ्गलजातकं (१५)

- १५५ किसु नरो जप्पमधिच्चकाले,
 क वा विज्ज कतम वा सुतान ।
 सो मच्चो अस्मि च^१ परम्हि लोके,
 कथ करो सोत्थानेन गुत्तो ॥
- 10 १५६ यस्स देवा पितरो च सब्बे,
 सरीसपा^२ सब्बभूतानि चा पि ।
 मेत्ताय निच्चं अपचितानि होन्ति,
 भूतेसु वे सोत्थान तदाहु ॥
- 15 १५७ यो सब्बलोकस्स निवातवुत्ति.
 इत्थीपुमान सहदारकान ।
 खन्ता दुरुत्तानमप्पटिकूलवाद,^३
 अधिवासन सोत्थानं तदाहु ॥
- 20 १५८. यो नावजानाति सहायमित्ते^४,
 सिप्पेन कुल्याहि^५ धनेन जच्चा ,
 रुचिपञ्चो अत्थकाले मतीमा^५,
 सहायेसु वे सोत्थान तदाहु ॥

१. व-रो० । २. सिरिसपा-सी०, स्या०, रो० । ३. सहायमित्ते-सी०, रो० ।
 ४. कुल्याभि-स्या० । ५. मुतीमा-सी०, रो० ।

१५९ मित्तानि वे यस्स भवन्ति सन्तो,
सविस्सत्था अविस्वादकस्स ।
न मित्तदुब्धी^१ सविभागी धनेन,
मित्तेसु वे सोत्थान तदाहु ॥

१६० यस्स भरिया तुल्यवया समग्गा,
अनुब्बता धम्मकामा पजाता ।
कोलिनिया सीलवती पतिब्बता,
दारेसु वे सोत्थान तदाहु ॥

5

B. 223

१६१ यस्स राजा भूतपती^२ यसस्सी,
जानाति सोचेय्य^३ परक्कमं च ।
अद्वेज्जता सुहृदय मम ति,
राजूसु वे सोत्थान तदाहु ॥

10

१६२ अन्नं च पानं च ददाति सद्धो,
मालं च गन्धं च विलेपनं च ।
पसन्नचित्तो अनुमोदमानो,
सग्गेसु वे सोत्थानं तदाहु ॥

15

१६३ यमरियधम्मेन पुनन्ति वुद्धा^४,
आराधिता समचरियाय सन्तो ।
बहुस्सुता इसयो सीलवन्तो,
अरहन्तमज्जे सोत्थान तदाहु ॥

20

१६४ एतानि खो सोत्थानानि लोके,
विञ्जुप्पसत्थानि^५ सुखुद्रयानि^६ ।
तानीध सेवेथ नरो सपञ्जो,
न हि मङ्गले किञ्चनमत्थि सच्च ति ॥

१ मित्तदूभी—सी० । २ भूतपति—म० । ३ सोचेय्य—स्या० । ४ वुद्धा—सी०,
स्या० । ५ विञ्जुप्पसत्थानि—स्या० । ६ सुखिन्द्रियानि—रो० ।

४५४. घटपण्डितजातकं^१ (१६)

१६५. उट्टेहि कण्ह कि सेसि, को अत्थो सुपनेन ते ।
यो पि तुय्ह^२ सको भाता, हृदय चक्खु^३ च^३ दक्खिणं ।
तस्स वाता बलीयन्ति^४, घटो जप्पति केसव ॥

5

१६६ तस्स तं वचनं सुत्वा, रोहिणेय्यस्स केसवो ।
तरमानरूपो वुट्ठासि, भातुसोकेन अट्ठितो ॥

१६७ किन्नु उम्मत्तरूपो व, केवलं द्वारक इमं ।
ससो ससो ति लपसि, को नु ते ससमाहरि ॥

B. 224

१६८ सोवण्णमयं मणीमयं, लोहमयं अथ^५ रूपियामय^५ ।
सङ्घसिलापवाळम्य, कारयिस्सामि ते सस ॥

10

१६९ सन्ति अञ्जे पि ससका, अरञ्जे वनगोचरा ।
ते पि ते आनयिस्सामि, कीदिस ससमिच्छसि ॥

१७०. न चाहमेते^६ इच्छामि, ये ससा पथविस्सिता^७ ।
चन्दतो ससमिच्छामि, त मे ओहर केसव ॥

15

१७१. सो नून मधुर जाति, जीवितं विजहिस्ससि ।
अपत्थिय^८ यो पत्थयसि, चन्दतो ससमिच्छसि ॥

१७२. एव चे कण्ह जानासि, यदञ्जमनुसाससि ।
कस्मा पुरे मत पुत्त, अज्जा पि मनुसोचसि^९ ॥

१७३. य न लब्भा मनुस्सेन, अमनुस्सेन वा पुन ।
जातो मे मा मरी^{१०} पुत्तो, कुतो लब्भा अलब्भिय ॥

20

१७४ न मन्ता मूलभेसज्जा, ओसधेहि धनेन वा ।
सक्का आनयितु कण्ह, य पेतमनुसोचसि ॥

१७५. यस्स एतादिसा अस्सु, अमच्चा पुरिसपण्डिता ।
यथा निज्झापये अज्ज, घटो^{११} पुरिसपण्डितो ॥

१ घतजातक-सी०, घतपण्डित०-स्या० । २ ताय-रो० । ३-३ चक्खुव-सी०, रो०, चक्खु-स्या० । ४ बलियन्ति-स्या० । ५-५ अथवा रूपियमय-स्या० । ६ चाहमेत-सी०, वाहमेते-स्या०, वाहमेत-रो० । ७ पठविस्सिता-सी०, स्या०, रो० । ८ अपत्थय-स्या० । ९ अनुसोचसि-स्या० । १० मरि-सी० । ११ घतो-सी०, स्या० ।

१७६. आदित्त वत म सन्तं, घतसित्तं व पावक ।
 वारिना विय ओसिञ्च^१, सब्बं निव्वापये दर ॥
१७७. अब्बहो^२ वत मे सल्लं, यमासि हृदयस्सित^३ ।
 यो मे सोकपरेतस्स, पुत्तसोकं अपानुदि ॥
१७८. सोह अब्बूळहसल्लोस्मि, वीतसोको अनाविलो ।
 न सोचामि न रोदामि, तव सुत्वान माणव ॥
१७९. एवं करोन्ति सप्पज्जा, ये होन्ति अनुकम्पका ।
 निवत्तयन्ति सोकम्हा, घटो जेट्ठं व भातर ति ॥

दसकनिपात निवृत्तं ।

तस्सुद्धानं

दळ्ह कण्ह धनञ्जय सङ्खवरो,
 रज^४ सत्तह^५ कस्स च^६ तवकलिना ।
 धम्म^७ कुक्कुट कुण्डलि भोजनदा,
 चक्कवाक सुभूरिस सोत्थि घटो^८ ति ॥

B. 225

10

०.

१ ओसिञ्चि — स्या० । २ अब्बहि — स्या० । ३ हृदयनिरसित — सी० । ४ राजा — सी०, स्या० । ५-५ सत्ताहससाख — सी०, स्या० । ६ जम्म — सी० । ७ घटो — सी०, स्या० ।

११. एकादसकनिपातो

४५५. मातुपोसकजातकं (१)

B. 226

- १ तस्स नागस्स विप्पवासेन,
विरूळहा सल्लकी^१ च कुटजा^२ च^३ ।
कुरुविन्दकरवीरा^३ तिससामा^४ च^५,
निवाते पुप्फिता च कणिकारा ॥
- २ कोचिदेव सुवण्णकायूरा^५,
नागराज भरन्ति पिण्डेन ।
यत्थ राजा राजकुमारो वा,
कवचमभिहेस्सति अछम्भितो^६ ॥
- ३ गण्हाहि नाग कबळं, मा नाग किसको भव ।
बहूनि राजकिच्चानि, तानि^७ नाग करिस्ससि ॥
- ४ सा नूनसा कपणिका, अन्धा अपरिणायिका ।
खाणु पादेन घट्टेति, गिरि चण्डोरण पति ॥
- ५ का नु ते सा महानाग, अन्धा अपरिणायिका ।
खाणु पादेन घट्टेति, गिरि चण्डोरण पति ॥
- ६ माता मे सा महाराज, अन्धा अपरिणायिका ।
खाणु पादेन घट्टेति, गिरि चण्डोरण पति ॥
- ७ मुञ्चथेत महानाग, योय भरति मातर ।
समेतु मातरा नागो, सह सब्बेहि जातिभि ॥

१ खल्लकियो - स्या० । २-२ कुटजा - स्या० । ३ कुरुविन्दकरवर - सी०, कुरु-
विन्दकरवरा - स्या० । ४-४ भिससामा - सी०, भिससामा च - स्या० । ५ सुवण्णकायूरा -
सी० । ६ असम्भितो - सी०, रो०, असम्भितो - स्या० । ७. यानि - सी०, रो० ।

- ८ मुत्तो च^१ बन्धना नागो, मुत्तमादाय^२ कुञ्जरो^३ ।
मुहुत्त अस्सासयित्वा^४, अगमा येन पव्वतो ॥
- ९ ततो सो नल्लिनि^५ गन्त्वा, सीत कुञ्जरसेवित ।
सोण्डायूदकमाहत्वा^६, मातर अभिमिञ्चथ ॥
- १० कोय अनरियो देवो, अकालेन पि^७ वस्सति^८ । 5 B 227
गतो मे अत्रजो पुत्तो, यो मय्ह परिचारको ॥
- ११ उट्ठेहि अम्म कि सेसि, आगतो त्याहमत्रजो ।
मुत्तोमिह कासिराजेन, वेदेहेन यसस्सिना ॥
- १२ चिर जीवतु सो राजा, कासीन रट्ठवट्ठनो ।
यो मे पुत्त पमोचेसि^९, सदा वुद्धापचायिक^{१०} ति ॥ 10

४५६. जुह्वातकं (२)

- १३ सुणोहि मय्ह वचन जनिन्द,
अत्थेन जुह्मिह इधानुपत्तो ।
न ब्राह्मणे अद्धिके तिट्ठमाने,
गन्तव्वमाहु द्विपदिन्द^१ सेट्ठ ॥
- १४ सुणोमि तिट्ठामि वदेहि ब्रह्मे, 15
येनासि^{१०} अत्थेन इधानुपत्तो ।
क वा त्वमत्थ मयि पत्थयानो,
इधागमा ब्रह्मे तदिद्ध ब्रूहि ॥
- १५ ददाहि मे गामवरानि पञ्च,
दासीसत्त सत्त गव सतानि । 20
परोसहस्स च सुवण्णनिक्खे,
भरिया च मे सादिसी द्वे ददाहि ॥

१ व-सी०, स्या० । २-२ कासिराजेन पेसितो-सी०, स्या०, मुत्तोमादातो कुञ्जरो-रो० । ३ विस्समित्वान-सी०, अस्ससित्वान-स्या० । ४ निलिन-स्या०, नल्लिनि-सी० । ५ सोण्डाय उदकमाहत्वा-स्या० । ६-६ पवस्सति-सी०, स्या०, तिवस्सति-रो० । ७ अमोचेसि-सी० । ८ कुड्ढापचायिक-स्या० । ९ दिपदान-सी०, रो०, द्विपदान-स्या० । १० येनापि-म्या० ।

१६. तपो नु ते ब्राह्मण भिसरूपो,
मन्ता नु ते ब्राह्मण चित्तरूपा ।
यक्खा नु^१ ते अस्सवा सन्ति केचि,
अत्थ वा मे अभिजानासि कत्त ॥

B 228 5

१७ न मे तपो अत्थि न चा पि मन्ता,
यक्खा पि मे अस्सवा नत्थि केचि ।
अत्थं पि ते नाभिजानामि कत्तं,
पुब्बे च^२ खो सङ्गतिमत्तमासि ॥

10

१८ पठम इदं^३ दस्सनं जानतो मे,
न ताभिजानामि इतो पुरत्था ।
अक्खाहि मे पुच्छितो एतमत्थ,
कदा कुहि वा अहु सङ्गमो नो ॥

15

१९ गन्धारराजस्स पुरम्हि रम्मे,
अवसिम्हसे तक्कसीलाय^४ देव ।
तत्थन्धकारम्हि तिमीसिकाय^५,
असेन अस समघट्टयिम्ह^६ ॥

20

२० ते तत्थ ठत्वान उभो जनिन्द,
साराणिय^७ वीतिसारयिम्ह^८ तत्थ ।
सायेव नो सङ्गतिमत्तमासि,
ततो न पच्छा न पुरे अहोसि^९ ॥

२१ यदा कदाचि मनुजेषु ब्रह्मे,
समागमो सप्पुरिसेन होति ।
न पण्डिता सङ्गतिसन्थवानि,
पुब्बे कत वा पि विनासयन्ति ॥

१ व-नी०, रो० । २ व-स्या० । ३ इम-सी० । ४ तदवगमिताय-म०,
रो० । ५ तिमिस्सिकाय-स्या० । ६ समघट्टयिम्हा-स्या० । ७ साराणिय-मी० ।
८ वीतिसारिम्ह-सी०, स्या०, रो० । ९ कदाचि-स्या० ।

२२ बाला व^१ खो सङ्गनिसन्थवानि,
पुब्बे कत वा पि विनासयन्ति ।
वहु पि वालेसु कत विनस्सति ,
तथा हि बाला अकतञ्जुरुपा ॥

२३ धीरा च खो सङ्गनिसन्थवानि,
पुब्बे कत वा पि न नासयन्ति ।
अप्प पि धीरेसु कत न नस्सति,
तथा हि धीरा सुकतञ्जुरुपा ॥

5

२४ ददामि ते गामवरानि पञ्च,
दासीसत सत्त गव सतानि ।
परोसहस्म च सुवण्णनिक्खै,
भरिया च ते सादिसी द्वे ददामि ॥

B 229

10

२५ एव सत होति समेच्च राज,
नक्खत्तराजारिव तारकान ।
आपूरती कात्तिपती तथाह^२,
तया^३ पि^४ मे सङ्गमो अज्ज लद्धो ति ॥

15

४५७. धम्मदेवपुत्तजातकं^५ (३)

२६ यसोकरो पुञ्जकरोहमस्मि,
सदात्थुतो^६ समणब्राह्मणान ।
मगारहो देवमनुस्सपूजितो,
धम्मो अह देहि अधम्म मग्ग ॥

20

२७ अधम्मयानं दळ्हमारुहित्वा,
असन्तसन्तो बलवाहमस्मि ।
स किस्स हेतुम्हि तवज्ज दज्ज,
मग्ग अह धम्म अदिन्नपुब्ब ॥

१ च-सी०, स्या०, रो० । २ यथा अह-सी०, स्या० । ३-३ तथाहि-सी०,
स्या० । ४ धम्मजातक-सी० । ५ सदत्थुतो-सी०, स्या० ।

२८ धम्मो हवे पातुरहोसि पुब्बे,
पच्छा अधम्मो उदपादि लोके ।
जेट्ठो च सेट्ठो च सनन्तनो च,
उय्याहि जेट्ठस्स कनिट्ठ मग्गा ॥

5 २९ न याचनाय न पि पातिरूपा^१,
न अरहता^२ तेह ददेय्य^३ मग्ग ।
युद्ध च नो होतु उभिन्नमज्ज,
युद्धम्हि^४ यो जेस्सति^५ तस्स मग्गो ॥

B 230 ३० सव्वा दिसा अनुविसटोहमस्मि^६,
10 महब्बलो अमितयसो अतुल्यो^७ ।
गुणेहि सब्बेहि उपेतरूपो,
धम्मो अधम्म त्वं कथं विजेस्ससि ॥

15 ३१ लोहेन वे हञ्जति जातरूप,
न जातरूपेन हनन्ति लोहं ।
सचे अधम्मो हञ्छति^८ धम्ममज्ज,
अयो सुवण्ण विय दस्सनेय्य ॥

20 ३२ सचे तुव युद्धबलो अधम्म^९,
न तुय्ह वुड्ढा^{१०} च गरू च अत्थि ।
मग्ग च ते दम्मि पियाप्पियेन,
वाचादुरुत्तानि पि ते खमामि ॥

३३ इदं च सुत्वा वचनं अधम्मो,
अवसिरो पतितो उद्धपादो ।
युद्धत्थिको चे^{११} न लभामि युद्ध,
एत्तावता होति हतो अधम्मो ॥

१ पाटिरूपा-सी०, स्या० । २ अरहति-सी०, रो०, अरहता-स्या० । ३ ददेय्य-म०, रो० । ४ युद्धस्मि-सी०, स्या० । ५ जिस्सति-स्या० । ६ अनुविस्स-टोहमस्मि-स्या० । ७ अतुल्लो-सी० । ८ हञ्जति-सी०, स्या० । ९ अधम्म-रो० । १० वड्ढा-सी०, रो० । ११ वे-सी०, स्या० ।

३४. खन्तीबलो युद्धबल विजेत्वा,
हत्वा अधम्म निहनित्वभूम्या ।
पायासि वित्तो^१ अभिरुह्य सन्दन,
मग्नेनेव अतिबलो सच्चनिक्कमो ॥

३५ माता पिता समणब्राह्मणा च,
असम्मानीता यस्स सके अंगारे ।
इधेव निक्खिप्प सरीरदेह,
कायस्स भेदा निरय वजन्ति ते^२ ।
यथा अधम्मो पतितो अवंसिरो ॥

5

३६ माता पिता समणब्राह्मणा च,
सुसम्मानीता यस्स सके अंगारे ।
इधेव निक्खिप्प सरीरदेहं,
कायस्स भेदा सुगतिं वजन्ति ते ।
यथा पि धम्मो अभिरुह्य सन्दन ति ॥

10 B 231

४५८. उदयजातकं (४)

३७ एका निसिन्ना सुचि सञ्जातूरु^३,
पासादमारुह्य अनिन्दितङ्गी ।
याचामि त किन्नरनेत्तचक्खु,
इमेकरत्ति उभयो वसेम ॥

15

३८ ओकिण्णन्तरपरिख^४, दळ्हमट्टालकोट्टकं ।
रक्खित खग्गहत्थेहि, दुप्पवेसमिदं पुर ॥

20

३९. दहरस्स युविनो चा^५ पि, आगमो च न विज्जति ।
अथ केन नु वण्णेन, सङ्गमं इच्छसे मया ॥

४० यक्खोहमस्मि कल्याणि, आगतोस्मि तवन्तिके^६ ।
त्वं म नन्दय^७ भट्ठन्ते, पुण्णकंस ददामि ते ॥

१ चित्तो—स्या० । २ सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ३ सञ्जातूरु—स्या० । ४ ओकिण्णन्तरपरिख—स्या० । ५ वा—सी० । ६ तवन्तिक—सी०, रो० । ७ नन्दस्सु—स्या० ।

४१ देवं व यक्ख अथ वा मनुस्सं,
न पत्थये उदयमतिच्च अञ्ज ।
गच्छेव त्व यक्ख महानुभाव,
मा चस्सु गन्त्वा पुनरावजित्थ ॥

5 ४२ या सा रति उत्तमा कामभोगिन,
य हेतु सत्ता विसम चरन्ति ।
मा त रति जीयि तुव सुचिम्हि ते,
ददामि ते रूपिय^१ कसपूर ॥

B 232 ४३ नारि नरो निज्झपय धनेन,
10 उक्कसती यत्थ करोति छन्दं^२ ।
विपच्चनीको तव देवधम्मो,
पच्चक्खतो थोक्तरेन एसि ॥

४४. आयु च वण्णो च मनुस्सलोके,
निहीयति^३ मनुजानं सुगत्ते ।
15 तेनेव वण्णेन धन पि तुय्ह,
निहीयति जिण्णतरासि अज्ज ॥

४५ एव मे पेक्खमानस्स, राजपुत्ति यसस्सिनि ।
हायतेव^४ तव^५ वण्णो, अहोरत्तानमच्चये ॥

४६. इमिना व त्व वयसा, राजपुत्ति सुमेधसे ।
20 ब्रह्मचरियं चरेय्यासि, भिय्यो वण्णवती सिया ॥

४७ देवा न जीरन्ति यथा मनुस्सा,
गत्तेसु तेस वलियो न होन्ति ।
पुच्छामि त यक्ख महानुभाव^६,
कथ नु देवान^६ सरीरदेहो ॥

१ रूपिय—स्या० । २ छन्न—स्या० । ३ निहियति—स्या० । ४-४ हायते वत
ते—सी०, स्या०, हायतेव ततो—रो० । ५ महानुभाव—स्या० । ६ देवान—रो० ।

४८ देवा न जीरन्ति यथा मनुस्सा,
गत्तेसु तेस वलियो न होन्ति ।
सुवे सुवे भिय्यतरो व तेसं,
दिब्बो च वण्णो विपुला च भोगा ॥

४९ किसूध भीता जनता अनेका,
मग्गो च नेकायतन पवुत्तो ।
पुच्छामि त यक्ख महानुभाव,
कत्थट्ठितो^१ परलोक न भाये ॥

5

५० वाच मन च पणिधाय सम्मा,
कायेन पापानि अकुब्बमानो ।
बहुन्नपान घरमावसन्तो,
सद्धो मुद्द सविभागी वदञ्जू ।
सङ्गाहको सखिलो सण्हुवाचो,
एत्थट्ठितो^२ परलोक न भाये ॥

B 233

10

५१. अनुसाससि मं यक्ख, यथा माता यथा पिता ।
उळारवण्ण^३ पुच्छामि, को नु त्वमसि सुब्रहा ॥

15

५२. उदयोहनस्मि कल्याणि, सङ्करत्ता^४ इधागतो^५ ।
आमन्त खो त गच्छामि, मुत्तोस्मि तव सङ्करा^६ ।

५३ सचे खो त्व उदयोसि, सङ्करत्ता इधागतो ।
अनुसास म राजपुत्त, यथास्स^७ पुन सङ्गमो ॥

20

५४ अतिपतति^८ वयो खणो तथेव,
ठान नत्थि धुवं चवन्ति सत्ता ।
परिजिय्यति^९ अद्धुव^९ सरीर,
उदये मा पमाद^{१०} चरस्सु धम्म ॥

१ कत्थठितो—स्या० । २ एत्थठितो—स्या० । ३ उळारवण्ण—सी०, स्या० । ४. सङ्करत्ता—सी०, रो०, सङ्करत्ता—स्या० । ५ विधागतो—स्या० । ६ सङ्करा—सी०, रो० । ७ यथास्सु—सी० । ८ अधिपतति—सी०, रो० । ९-९ परिजियति अधुव—स्या० । १० पमाद—सी० ।

५५ कसिणा पथवी धनस्स पूरा,
 एकस्सेव सिया अनञ्जधेय्या ।
 त चा^१ पि^२ जहति^३ अवीतरागो,
 उदये मा पमाद चरस्सु धम्मं ॥

5 ५६ माता^४ च पिता च भातरो च^५,
 भरिया^६ या पि धनेन होति कीता^७ ।
 ते चा पि जहन्ति अञ्जमञ्जं,
 उदये मा पमाद चरस्सु धम्मं ॥

B 234

10 ५७ कायो परभोजन ति अत्वा^८,
 ससारे सुगति^९ च दुग्गति च^{१०} ।
 इत्तरवासो ति जानियान^{११},
 उदये मा पमाद चरस्सु धम्मं ॥

15 ५८ साधु भासतिय^{१२} यक्खो, अप्प मच्चान जीवितं ।
 कसिर च परित्त च, त च दुक्खेन सयुत ।
 साह एका पब्बजिस्सामि, हित्वा कासि सुरुन्धन ति ॥

४५९. पानीयजातकं (५)

५९. मित्तो मित्तस्स पानीय, अदिन्न परिभुञ्जिस्सं ।
 तेन पच्छा विजिगुच्छि, त पाप पकत मया ।
 मा पुन अकर पाप, तस्मा पब्बजितो अह ॥

20 ६०. परदारं च दिस्वान, छन्दो मे उदपज्जथ^१ ।
 तेन पच्छा विजिगुच्छि, त पाप पकत मया ।
 मा पुन अकरं पाप, तस्मा पब्बजितो अह ॥

६१. पितर मे महाराज, चोरा अगण्ह^{१०} कानने ।
 तेसाह पुच्छितो जान, अञ्जथा न वियाकरि ॥

१-१. वापि - स्या० । २ जहाति - सी०, स्या०, रो० । ३-३ मातापिता च भातरो च भगिनी - स्या० । ४-४ भरियासामिको सधनेन होति - स्या० । ५ विदित्वा - स्या० । ६-६ सुगती च दुग्गती च - सी०, स्या०, रो० । ७ जानिया - सी०, जानित्वा - स्या० । ८ भासतय - सी०, रो० । ९ उपपज्जथ - स्या० । १० अगण्ह - स्या०, अगण्ह - सी०, रो० ।

६२ तेन पच्छा विजिगुच्छि^१, त पाप पकत मया ।
मा पुन अकर पाप, तस्मा पव्वजितो अह ॥

६३ पाणातिपातमकरं, सोमयागे उपट्ठिते ।
तेसाह समनुञ्जासि, तेन पच्छा विजिगुच्छि ॥

६४. त पाप पकत मया, मा पुन अकर पाप ।
तस्मा पव्वजितो अह ॥

5

६५ सुरामेरयमाधुका^२, ये जना पठमासु नो ।
बहून्^३ ते अनत्थाय, मज्जपानमकप्पयु ॥

६६ तैसाहं समनुञ्जासि, तेन पच्छा विजिगुच्छि ।
त पापं पकत मया, मा पुन अकर पाप ।
तस्मा पव्वजितो अहं ॥

B 235

10

६७ धिरत्थु सुबहू कामे, दुग्गन्धे बहुकण्टके ।
ये अह पटिसेवन्तो, नालभि^४ तादिस सुख ॥

६८. महस्सादा सुखा कामा, नत्थि कामा^५ पर सुख ।
ये कामे पटिसेवन्ति^६, सग्ग ते उपपज्जरे ॥

15

६९ अप्पस्सादा दुखा^७ कामा, नत्थि कामा पर दुख^८ ।
ये कामे पटिसेवन्ति, निरय ते उपपज्जरे ॥

७०. असी यथा सुनिसितो, नेत्तिसो^९ व^{१०} सुपायिको ।
सत्ती व उरसि^{१०} खित्ता^{११}, कामा दुक्खतरा ततो ॥

७१. अङ्गारान व जलित, कासु साधिकपोरिस ।
फाल व दिवस तत्त, कामा दुक्खतरा ततो ॥

20

७२ विसं यथा हलाहल, तेल^{१२} पक्कुथित^{१३} यथा ।
तम्बलोहविलीन व, कामा दुक्खतरा ततो ति ॥

१ विजिगुच्छि—सी० । २ सुरामेरयमाधुका—सी०, स्या०, रो० । ३ बहून्—सी०, स्या० । ४ नालभि—सी० । ५ काम—सी०, रो० । ६ पटिसेवन्ति—सी० । ७ दुक्खा—रो० । ८ दुक्ख—स्या० । ९-९ नेत्तिसोव—स्या० । १० उरसी—सी०, स्या० । ११ सित्तो—सी० । १२-१२ तेलमुक्कुटित यथा—सी०, रो०, तेल पक्कुटित यथा—स्या० ।

४६०. युधञ्चयजातकं^१ (६)

७३. मित्तामच्चपरिव्यूह^३, अहं वन्दे रथेसभ ।
पब्बजिस्सामह^३ राज, त देवो अनुमञ्जतु ॥
- ७४ सचे ते ऊन कामेहि, अहं परिपूरयामि ते ।
यो त हिसति वारेमि, मा पब्बज^४ युधञ्चय ॥
- ५ ७५ न मत्थि ऊन कामेहि, हिसिता^५ मे न विज्जति ।
दीप च कातुमिच्छामि^६, य जरा नाभिकीरति ॥
- B. 236 ७६ पुत्तो वा पितर याचे, पिता वा पुत्तमोरस ।
नेगमो त याचे तात, मा पब्बज युधञ्चय ॥
- ७७ मा^७ म देव निवारेहि^७, पब्बजन्त रथेसभ ।
१० माहं कामेहि सम्मत्तो, जराय वसमन्वगू ॥
७८. अहं त तात याचामि, अहं पुत्त निवारये ।
चिर त दट्ठुमिच्छामि, मा पब्बज युधञ्चय ॥
- ७९ उस्सावो व तिणग्गम्हि, सूरियुग्गमन^८ पनि ।
एवमायु मनुस्सान, मा म अम्म निवारय^९ ॥
- १५ ८० तरमानो^{१०} इम यान, आरोपेतु^{११} रथेसभ ।
मा मे माता तरन्तस्स, अन्तरायकरा अहु ॥
८१. अभिधावथ भद्दन्ते, सुञ्ज हेस्सति रम्मक ।
युधञ्चयो अनुञ्जातो, सब्बदत्तेन राजिना ॥
८२. योहु^{१२} सेट्ठो सहस्सस्स^{१३}, युवा कञ्चनसन्निभो ।
२० सोय कुमारो पब्बजितो, कासायवसनो बली ॥
- ८३ उभो कुमारा पब्बजिता, युधञ्चयो युधिद्विलो ।
पहाय मातापितरो, सङ्गं छेत्त्वान मच्चुनो ति ॥

१ युधञ्जय०-सी०, स्या०, युवञ्जय०-रो० । २ परिव्यूह-सी०, रो० ।
३ पब्बजिस्स-सी०, रो० । ४ पब्बजि-रो० । ५ हिसन्तो-स्या० । ६ कत्तु-
मिच्छामि-स्या० । ७-७ मम तात निवारेसी-सी०, स्या० । ८ सूरियस्सुग्गमन-सी०,
स्या० । ९ निवारये-स्या०, रो० । १० तरमाना-सी०, रो० । ११ आरोपेन्तु-सी०,
रो० । १२ याहु-रो० । १३ मनुस्सान-स्या० ।

४६१. दसरथजातकं (७)

- ८४ एथ लक्खण सीता च, उभो ओतरथोदकं ।
एवाय भरतो आह, राजा दसरथो मतो ॥
- ८५ केन रामप्पभावेन^१, सोचिनब्ब न सोचसि ।
पितर कालकत सुत्वा, न त पसहते दुखं ॥
- ८६ य न सक्का निपालेतु^२, पोसेन लपत बहु ।
स किस्स विञ्जू मेधावी, अत्तानमुपतापये ॥ 5
८७. दहरा च हि बुद्धा^३ च, ये बाला ये च पण्डिता ।
अड्डा चेव दलिद्दा^४ च, सब्बे मच्चुपरायणा^५ ॥ B 237
- ८८ फलानमिव पक्कानं, निच्चं पतनतो^६ भयं ।
एव जातान^७ मच्चानं, निच्चं मरणतो भयं ॥ 10
- ८९ सायमेके न दिस्सन्ति, पातो दिट्ठा बहुज्जना^८ ।
पातो एके न दिस्सन्ति, साय दिट्ठा बहुज्जना ॥
- ९० परिदेवयमानो चे, किञ्चिदत्थ उदब्बहे ।
सम्मूळ्हो^९ हिंसमत्तान, कयिरा त^{१०} विचक्खणो ॥
९१. किसो^{११} विवण्णो भवति, हिंसमत्तानमत्तनो ।
न तेन पेता पालेन्ति, निरत्था परिदेवना ॥ 15
९२. यथा सरणमादित्त, वारिना^{१२} परिनिब्बये^{१३} ।
एव पि धीरो सुत्वा, मेधावी पण्डितो नरो ।
खिप्पमुप्पतित सोक, वातो तूल^{१४} व धसये ॥
- ९३ मच्चो एको व अच्चेति, एको व जायते कुले ।
सयोगपरमात्वेव, सम्भोगा सब्बपाणिन ॥ 20

१ राम पभावेन—स्या०, राम आनुभावेन—रो० । २ पालेतु—सी०, स्या० । ३ ये बुद्धा—स्या० । ४ दलिद्दा—सी० । ५ मच्चुपरायणा—स्या०, रो० । ६ पतनता—रो० । ७ जातान—रो० । ८ निच्च—सी०, स्या० । ९ बहुज्जना—स्या० । १० सम्मूळ्हो—स्या० । ११ चेन—सी० । १२ कीसो—स्या० । १३ वारिनाव—स्या० । १४ निब्बापये—स्या० । १५ कूल—सी० ।

- ६४ तस्मा हि धीरस्स बहुस्सुतस्स,
सम्पस्सतो लोकमिम पर च ।
अञ्जाय धम्म हृदय मन च,
सोका महन्ता पि न तापयन्ति ॥
- 5 ६५ सोह दस्स^१ च^१ भोक्ख^२ च^३, भरिस्सामि^३ च जातके ।
सेस च^३ पालयिस्सामि, किच्चमेत^४ विजानतो ॥
- ६६ दस वस्ससहस्सानि, सट्ठि वस्ससतानि च ।
कम्बुगीवो महाबाहु, रामो रज्जमकारयी ति ॥

४६२. संवरजातकं (८)

B 238

10

६७ जानन्तो नो महाराज, तव सील जनाधिपो ।
इमे कुमारं पूजेन्तो, न त केनचि मञ्जथ ॥

६८ तिष्ठन्ते नो महाराजे, अदु^५ देवे दिवङ्गते ।
जाती त समनुञ्जिसु^६, सम्पस्स अत्थमत्तनो ॥

६९ केन सवरवत्तेन, सञ्जाते अभितिट्ठसि^७ ।
केन त नातिवत्तन्ति, जातिसञ्जा समागता ॥

15

१०० न राजपुत्त उसूयामि^८, समणान महेसिन ।
सक्कच्च ते नमस्सामि, पादे वन्दामि तादिन ॥

१०१ ते म धम्मगुणे युत्त, सुस्सुसमनुसूयक^९ ।
समणा^{१०} मनुसासन्ति^{११}, इसी धम्मगुणे रता ॥

१०२ तेसाह वचन सुत्वा, समणान महेसिन ।

20

न किञ्चि अतिमञ्जामि, धम्मे मे निरतो मनो ॥

१-१ यसञ्च-स्या० । २-२ भोगञ्च-स्या० । ३ भरियापि-स्या० । ४ स-सी०, स्या० । ५ किच्चमेव-रो० । ६ आदु-सी०, रो०, आदु-स्या० । ७ समनु-मञ्जिसु-सी०, स्या० । ८ अधितिट्ठसि-सी० । ९ उसूयामि-सी०, उस्सुय्यामि-स्या० । १० सुस्सुसमनुसूयक-सी०, सुस्सुसमनुस्सुय्यक-स्या० । ११-११ समणासमनुसासन्ति-सी०; समणासमनुसासन्ति-स्या०, रो० ।

- १०३ हत्थारोहा^१ अनीकट्टा, रथिका पत्तिकारका ।
तेस^२ नप्पटिबन्धामि, निविट्ठ^३ भत्तवेतनं ॥
१०४. महामत्ता च मे अत्थि, मन्तिनो परिचारका^४ ।
बाराणसि वोहरन्ति, बहुमससुरोदक^५ ॥
- १०५ अथो पि वाणिजा फीता, नानारट्ठेहि^६ आगता ।
तेसु मे विहिता रक्खा, एव जानाहुपोसथ ॥
- १०६ धम्मेन किर आतीनं, रज्ज कारेहि संवर ।
मेधावी पण्डितो चासि^७, अथो पि आतिन^८ हितो ॥
- १०७ त तं आतिपरिब्यूळ्ह, नानारतनमोचित ।
अमित्ता नप्पसहन्ति, इन्द.व असुराधिपो ति ॥

5

10

४६३. सुप्पारकजातकं (९)

- १०८ उम्मुज्जन्ति निमुज्जन्ति, मनुस्सा खुरनासिका ।
सुप्पारक त पुच्छाम, समुद्दो कतमो अय ॥
- १०९ कुरुकच्छा^९ पयातान, वाणिजान धनेसिन ।
नावाय विप्पनट्टाय, खुरमाली ति वुच्चति ॥
- ११० यथा अग्गी^{१०} व सुरियो व^{१०}, समुद्दो पटिदिस्सति ।
सुप्पारक त पुच्छाम, समुद्दो कतमो अय ॥
१११. कुरुकच्छा पयातान, वाणिजान धनेसिन ।
नावाय विप्पनट्टाय, अग्गिमाली ति वुच्चति ॥
- ११२ यथा दधी^{११} व खीर व^{११}, समुद्दो पटिदिस्सति ।
सुप्पारक त पुच्छाम, समुद्दो कतमो अय ॥
११३. कुरुकच्छा पयातानं, वाणिजानं धनेसिन ।
नावाय विप्पनट्टाय, दधिमाली ति वुच्चति ॥

B

15

20

१ हत्थारूहा - सी० । २ तेसु - रो० । ३ निबद्ध - सी०, रो० । ४ परिचारिका - स्या० । ५ बहुमससुरोदक - स्या० । ६ नानारट्टातो - रो० । ७ चापि - सी०, रो० । ८ आतीन - सी०, स्या० । ९ भुरुकच्छा - सी०, स्या०, रो० । १०-१० अग्गि सुरियो च - स्या० । ११-११ दधि च खीरञ्च - स्या० ।

- ११४ यथा कुसो व सस्सो व, समुद्दो पटिदिस्सति ।
सुप्पारक त पुच्छाम, समुद्दो कतमो अय ॥
- ११५ कुरुकच्छा पयातानं, वाणिजान धनेसिन ।
नावाय विप्पनट्टाय, कुसमाली ति वुच्चति ॥
- 5 ११६ यथा नळो व वेळू व, समुद्दो पटिदिस्सति ।
सुप्पारक त पुच्छाम, समुद्दो कतमो अय ॥
- ११७ कुरुकच्छा पयातानं, वाणिजान धनेसिन ।
नावाय विप्पनट्टाय, नळमाली ति वुच्चति ॥
- 10 ११८ महब्भयो^१ भिसनको, सद्दो सुय्यतिमानुसो ।
यथा सोब्भो पप्पतो व, समुद्दो पटिदिस्सति ।
सुप्पारक त पुच्छाम, समुद्दो कतमो अय ॥
- B. 240 ११९ कुरुकच्छा पयातानं, वाणिजान धनेसिन ।
नावाय विप्पनट्टाय, बळवामुखी^२ ति वुच्चति ॥
- 15 १२०. यतो सरामि अत्तान, यतो पत्तोस्मि विञ्जुत ।
नाभिजानामि सञ्चिच्च, एकपाण पि हिसित ।
एतेन सच्चवज्जेन, सोत्थि नावा निवत्ततू ति ॥
- एकादसनिपात निद्रित ।

तस्सुद्धानं

- सिरिमातुसुपोसकनागवरो^३,
पुन जुण्हक^४ धम्ममुदयवरो ।
अथ पानि^५ युधञ्चयको च दस-,
20 रथ सवर पारगतेन नवा ति ॥

— ० —

१ महाभयो-सी० । २ बळवामुखी-सी०, रो०, बळवामुखी-स्या० ।
३ सिरिमातुसुपोसकनागवरो-सी० । ४ जुण्ह-सी० । ५ पानीय-सी०, स्या० ।

१२. द्वादसकनिपातो

४६४. चूलकुणालजातकं^१ (१)

- १ लुद्धान लहुचित्तान, अकतञ्जून दुब्भिन^२ । B 241
नादेवसत्तो पुरिसो, थीन सद्धातुमरहति ॥
२. न ता पजानन्ति कत न किच्च,
न मातर पितर भातर वा ।
अनरिया समतिक्कन्तधम्मा,
सस्सेव चित्तस्स वस वजन्ति ॥ 5
३. चिरानुवुट्ठम्पि^३ पिय मनाप,
अनुकम्पक पाणसमम्पि भत्तु^४ ।
आवासु किच्चेसु च न जहन्ति,
तस्माहमित्थीन न विस्ससामि ॥ 10
४. थीनञ्जिह चित्त यथा वानरस्स,
कन्नप्पकन्न यथा रुक्खच्छाया ।
चलाचल हृदयमित्थियान,
चक्कस्स नेमि विय परिवत्तति ॥
५. यदा ता पस्सन्ति समेक्खमाना,
आदेय्यरूप पुरिसस्स वित्तं । 15
सण्हाहि वाचाहि नयन्ति मेनं,
कम्बोजका जलजेनेव अस्स ॥
६. यदा न पस्सन्ति समेक्खमाना,
आदेय्यरूप पुरिसस्स वित्तं । 20
समन्ततो नं परिवज्जयन्ति ,
तिण्णो नदीपारगतो व कुल्लं ॥

१ चूलकुणालजातक - सी०, स्या० । २ दुब्भिन - सी० । ३ चिरानुपुत्थम्पि - सी० । ४ सन्त - सी०, स्या०, रो० ।

B. 242

७. सिलेसूपमा सिखिरिव^१ सब्बभक्खा,
तिक्खमाया नदीरिव सीघसोता ।
सेवन्ति हेता पियमप्पिय च,
नावा यथा ओरकूलं पर च ॥
- 5   ८ न ता एकस्स न द्विन्न, आपणो व पसारितो ।
यो ता मय्ह ति मञ्जेय्य, वात जालेन बाधये^२ ॥
- ९ यथा नदी च पन्थो च, पानागार सभा पपा ।
एव लोकित्थियो नाम, वेला तास न विज्जति ॥
- १० घतासनसमा एता^३, कण्हसप्पसिरूपमा^४ ।
10   गावो बह्तिणस्सेव, ओमसन्ति वर वर ॥
- ११ घतासन कुञ्जर कण्हसप्प,
मुद्धाभिसित्त पमदा च सब्बा ।
एते नरो निच्चयतो भजेथ,
तेस हवे^५ दुब्बिदु सब्बभावो^६ ॥
- 15   १२ नच्चन्तवण्णा न बहून^७ कन्ता,
न दक्खिणा पमदा सेवितब्बा ।
न परस्स भरिया न धनस्स हेतु,
एतित्थियो पञ्च न सेवितब्बा ति ॥

४६५. भद्दसालजातकं (२)

१३. का त्वं सुद्धेहि वत्थेहि, अघे वेहायस^८ ठिता ।
20   केन त्यास्सूनि^९ वत्तन्ति, कुतो त भयमागत ॥
१४. तवेव देव विजिते, भद्दसालो ति म विदू ।
सट्ठि^{१०} वस्ससहस्सानि, तिट्ठतो पूजितस्स मे ॥

१ सिखीरिव—स्या० । २ वा बाधयेय—सी०, बन्धयेय—स्या० । ३ एका—सी० ।
४ कण्हसिप्पसिरूपमा—सी०, रो० । ५ भवे—सी० । ६ सच्चभावो—सी०, स्या० ।
७ बहून—सी०, स्या० । ८ वेहासय—सी०, रो० । ९ त्यस्सूनि—स्या० । १० सट्ठि—सी०, रो० ।

- १५ कारयन्ता नगरानि, अगारे च दिसम्पति ।
विविधे चापि पासादे, न म ते अच्चमञ्जिसु ।
यथेव म ते पूजेसु, तथेव त्वं पि पूजय ॥
- १६ त^१ इवाह^१ न पस्सामि, थूल^२ कायेन ते दुम ।
आरोहपरिणाहेन, अभिरूपोसि जातिया ॥ 5
- १७ पासाद कारयिस्सामि, एकत्थम्भ मनोरम ।
तत्थ त उपनेस्सामि, चिर ते यक्ख जीवित ॥
- १८ एव चित्त उदपादि, सरीरेन विनाभावो ।
पुथुसो म विकन्तित्वा^३, खण्डसो अवकन्तथ ॥
- १९ अग्गे च छेत्वा मज्झे च, पच्छा मूलम्हि^४ छिन्दथ^५ । 10
एवं मे छिज्जमानस्स, न दुक्ख मरण सिया ॥
- २० हत्थपादं यथा छिन्दे, कण्णनासं च जीवतो ।
ततो पच्छा सिरो छिन्दे, त दुक्ख मरण सिया ॥
- २१ सुख नु खण्डसो छिन्न, भट्टसालवनप्पति^६ ।
कि हेतु कि उपादाय, खण्डसो छिन्नमिच्छसि^७ ॥ 15
२२. य च हेतुमुपादाय, हेतु^८ धम्मूपसहित ।
खण्डसो छिन्नमिच्छामि, महाराज सुणोहि मे ॥
- २३ आती^९ मे सुखसवद्धा^९, मम पस्से निवातजा ।
ते पिह उपहिसेय्य, परेस असुखोचित^{१०} ॥
२४. चेत्य्यरूप^{११} चेतिसि^{११}, भट्टसालवनप्पति । 20
हितकामोसि आतीन, अभय सम्म दम्मि^{१२} ते ति ॥

१-१ तच्च अह-सी०, स्या०, रो० । २ दुल्ल-सी० । ३ विकन्तेत्वा-सी०, स्या० । ४-४ मूलञ्च छिन्दथ-सी०, मूल विछिन्दथ-रो० । ५ भट्टसालवनप्पति-सी० । ६ छिन्दमिच्छसि-स्या० । ७ हेतु-स्या० । ८ आति-स्या०, रो० । ९ सुखसवद्धा-स्या० । १० अस्सदुमोचित-रो० । ११-११ चेतब्बरूप चेतसि-सी० । १२ ददामि-सी० ।

४६६. समुद्रवाणिजजातकं (३)

B 244

२५. कसन्ति वपन्ति ते जना,
मनुजा कम्मफलूपजीविनो ।
नयिमस्स दीपकस्स भागिनो,
जम्बुदीपा इदमेव नो वर ॥
२६. तिपञ्चरत्तूपगतम्हि^१ चन्दे^२,
वेगो महा हेहिति^३ सागरस्स ।
उप्लविस्स^४ दीपमिम उळार,
मा वो वधी^५ गच्छथ लेणमञ्ज ॥
- २७ न जातुय^६ सागरवारिवेगो,
उप्लविस्स^६ दीपमिम उळार ।
तं मे निमित्तेहि बहूहि दिट्ठ,
मा भेथ कि सोचथ मोदथव्हो ॥
- २८ पहूतभक्खं बहुअन्नपान,
पत्तथ आवासमिम उळार ।
न वो भय पटिपस्सामि किञ्चि,
आपुत्तपुत्तेहि पमोदथव्हो ॥
- २९ यो देवोय^७ दक्खिणाय^८ दिसाय,
खेमन्ति^९ पक्कोसति^९ तस्स सच्चं ।
न उत्तरो वेदि भयाभयस्स,
मा भेथ कि सोचथ मोदथव्हो ॥
- ३० यथा इमे विप्पवदन्ति यक्खा,
एको भय ससति खेममेको ।
तदिद्ध मय्ह वचनं सुणाथ,
खिप्प लहु मा विनस्सिम्ह^{१०} सब्बे ॥

१-१ ऽगमम्हि चन्दो-सी० । २ होहिति-सी० । ३ उपलापय-मी०, उप्ला-
वस्स-स्या० । ४ वधि-सी०, स्या० । ५ जातय-सी०, स्या० । ६ उप्पाटये-मी० ।
७ देवाय-स्या० । ८ दक्खिणस्स-सी० । ९-९ सेम पटिक्कोसति-स्या०, रो० । १२
विनसिम्ह-स्या० ।

- ३१ सब्बे समागम्म करोम नाव,
 दोणि दळ्ह सब्बयन्तूपपन्न ।
 सचे अय दक्खिणो सच्चमाह,
 मोघ पटिक्कोसति उत्तरोय^१ ।
 सा चेव नो हेहिति^२ आपदत्था,
 इम च दीप न परिच्चजेम ॥
- ३२ सचे च^३ खो उत्तरो सच्चमाह,
 मोघ पटिक्कोसति दक्खिणोय^४ ।
 तमेव नाव अभिरुह् सब्बे,
 एव मय सोत्थि तरेमु पार ॥
- ३३ न वे सुगण्ह पठमेन सेट्ठ,
 कनिट्टमापाथगत गहेत्वा ।
 यो चीध तच्छ^५ पविचेय्य गण्हति,
 स वे नरो सेट्ठमुपेति ठान ॥
३४. यथा पि ते सागरवारिमज्जे,
 सकम्मना^६ सोत्थि वहिसु वाणिजा ।
 अनागतत्थ पटिविज्झियान,
 अप्प पि नाच्चेति स^७ भूरिपज्जो ॥
३५. बाला च मोहेन रसानुगिद्धा,
 अनागत अप्पटिविज्झियत्थ ।
 यच्चुप्पन्ने सीदन्ति अत्थजाते^८,
 समुद्गमज्जे यथा ते मनुस्सा ॥
- ३६ अनागत पटिकयिराथ किच्च,
 मा म किच्च किच्चकाले व्यधेसि ।

5

10

15

20

१ उत्तराय-रो० । २ होहिति-सी०, स्या० । ३ व-सी० । ४ दक्खिणाथ-
 रो० । ५ मज्झ-सी०, स्या०, रो० । ६ सकम्मना-सी० । ७ च-स्या० । ८ अत्थे-
 जाते-रो० ।

त तादिस पटिकतकिच्चकारि,
न त किच्च किच्चकाले व्यधेती ति ॥

४६७. कामजातकं (४)

B 246

- ३७ काम कामयमानस्स, तस्स चे तं समिज्झति ।
अद्धा पीतिमनो होति, लद्धा मच्चौ यदिच्छति ॥
- 5 ३८ काम कामयमानस्स, तस्स चे त समिज्झति ।
ततो न अपर कामे, धम्मे तण्ह व विन्दति ॥
- ३९ गव व सिङ्गिनो सिङ्ग, वड्डमानस्स वड्डति ।
एव मन्दस्स पोसस्स, बालस्स अविजानतो ।
भिय्यो तण्हा पिपासा च, वड्डमानस्स वड्डति ॥
- 10 ४० पथव्या^१ सालियवक, गवस्स^२ दासपोरिस ।
दत्त्वा च^३ नालमेकस्स, इति विद्धा^४ सम चरे ॥
- ४१ राजा पसय्ह पथवि विजित्वा^५,
ससागरन्त महिमावसन्तो ।
ओर समुद्दस्स अतित्तरूपो,
15 पार समुद्दस्स पि पत्थयेथ^६ ॥
- ४२ याव अनुस्सरं कामे, मनसा तित्ति नाज्झगा ।
ततो निवत्ता पटिकम्म दिस्वा,
ते वे सुत्तिता^७ ये पञ्जाय तित्ता ॥
४३. पञ्जाय तित्तिन^८ सेट्ठ, न सो कामेहि तप्पति ।
20 पञ्जाय तित्ति पुरिस, तण्हा न कुरुते वस ॥
४४. अपचिनेथेव कामान^९, अप्पिच्छस्स अलोलुपो ।
समुद्दमतो पुरिसो, न सो कामेहि तप्पति ॥

१ पथव्या—सी०, पठव्या—स्या० । २ गवास्स—सी०, स्या०, रो० । ३ पि—
सी०, स्या०, वा—रो० । ४ विद्धा—स्या० । ५ विजेत्वा—रो० । ६ पत्थयेव—स्या० ।
७ तित्ता—सी०, स्या०, रो० । ८ तित्तिन—सी०, स्या० । ९ कामानि—सी०, स्या०, रो० ।

- ४५ रथकारो व चम्मस्स, परिकन्त उपाहन ।
 य य वजति^१ कामानं, तं त सम्पज्जते सुख ।
 सब्ब चे^२ सुखमिच्छेय्य, सब्बे कामे परिचचजे ॥
- ४६ अट्ठ ते भासिता गाथा, सब्बा होन्ति सहस्सियो ।
 पटिगण्ह महाब्रह्मे, साधेत तव भासितं ॥
- ४७ न मे अत्थो सहस्सेहि, सतेहि नहुतेहि वा ।
 पच्छिम भासतो गाथ, कामे मे न रतो^३ मनो ॥
- ४८ भद्रको^४ वताय माणवको, सब्बलोकविदू मुनि ।
 यो इमं^५ तण्ह दुक्खजननि, परिजानाति पण्डितो ति ॥

5

४६८. जनसन्धजातकं (५)

- ४९ दस खलु^६ इमानि^६ ठानानि, यानि पुब्बे अकरित्वा ।
 स पच्छा मनुत्तपपति^७, इच्चेवाह^८ जनसन्धो ॥
- ५० अलद्धा वित्त तपपति^९, पुब्बे असमुदानित ।
 न पुब्बे धनमेसिस्स, इति पच्छानुत्तपपति ॥
- ५१ सक्करूप पुरे सन्त, मया सिप्प न सिक्खित ।
 किच्छा वुत्ति असिप्पस्स, इति पच्छानुत्तपपति ॥
- ५२ कूटवेदी पुरे आसि, पिसुणो पिट्ठिमसिको ।
 चण्डो च फरुसो चा^{१०} पि^{१०}, इति पच्छानुत्तपपति ॥
- ५३ पाणातिपाती पुरे आसि, लुद्धो चा पि अनारियो ।
 भूतान नापचायिस्स, इति पच्छानुत्तपपति ॥
- ५४ बहूसु वत सन्तीसु, अनापादासु^{११} इत्थिसु ।
 परदार असेविस्स^{१२}, इति पच्छानुत्तपपति ॥

10

15

20

१ चजति-सी०, जहति-स्या० । २ च-सी० । ३ निरतो-स्या० । ४. भद्दो-सी० । ५ सी०, स्या० पोत्थकेसु नत्थि । ६-६ खलुमानि-सी०, स्या० । ७ अनु-
 तपपति-स्या० । ८ इच्चाह राजा-सी०, स्या० । ९ तपति-सी०, स्या० । १०-१० चासि-
 सी०, स्या०, रो० । ११ अनापदासु-सी०, स्या० । १२ असेविस्स-स्या० ।

B 248 5

10

15

20

- ५५ बहुम्हि वत सन्तम्हि, अन्नपाने उपट्ठिते ।
न पुब्बे अदद^१ दानं, इति पच्छानुत्तप्पति ॥
- ५६ मातर पितर चा पि, जिण्णकं^२ गतयोब्बन^३ ।
पहु सन्तो न पोसिस्स, इति पच्छानुत्तप्पति ॥
- ५७ आचरियमनुसत्थार, सब्बकामरसाहर ।
पितर अतिमञ्जिस्स, इति पच्छानुत्तप्पति ॥
- ५८ समणे ब्राह्मणे चा पि, सीलवन्ते बहुस्सुते ।
न पुब्बे पयिरूपासिस्स, इति पच्छानुत्तप्पति ॥
- ५९ साधु होति तपो चिण्णो, सन्तो च पयिरूपासितो ।
न च पुब्बे तपो चिण्णो, इति पच्छानुत्तप्पति ॥
- ६० यो च एतानि ठानानि, योनिसो पटिपज्जति ।
कर पुरिसकिच्चानि, स पच्छा नानुत्तप्पती ति ॥

४६९. महाकण्हजातकं (६)

- ६१ कण्हो कण्हो च घोरो च, सुक्कदाठो पभासवा^१ ।
बद्धो^२ पञ्चहि रज्जूहि, कि रवि^३ सुनखो तव ॥
- ६२ नाय मिगानमत्थाय, उसीनक^४ भविस्सति ।
मनुस्सान अनयो हुत्वा, तदा कण्हो पमोक्खति ॥
- ६३ पत्तहत्था समणका, मुण्डा सङ्घाटिपारुता ।
नङ्गलेहि कसिस्सन्ति, तदा कण्हो पमोक्खति ॥
- ६४ तपस्सिनियो पब्बजिता, मुण्डा सङ्घाटिपारुता ।
यदा लोके गमिस्सन्ति, तदा कण्हो पमोक्खति ॥
- ६५ दीघोत्तरोट्ठा^५ जटिला, पङ्कदन्ता रजस्सिरा ।
इण चोदाय^६ गच्छन्ति, तदा कण्हो पमोक्खति ॥

१ अददि-सी० । २-२ जिण्णके गतयोब्बने-स्या०, रो० । ३ पतापवा-सी०, स्या०, रो० । ४ बन्धो-स्या० । ५ धीर-सी०, रो०, वीर-स्या० । ६ उसीनर-सी०, रो०, उसिन्नर-स्या० । ७ दीघुत्तरोट्ठा-सी०, स्या० । ८ बोदाय-सी०, रो०, चोदय-स्या० ।

- ६६ अधिच्च वेदे सावित्ति, यञ्जतन्तञ्च ब्राह्मणा ।
भतिकाय यजिस्सन्ति, तदा कण्हो पमोक्खति ॥
- ६७ मातर पितर चा पि, जिण्णकं गतयोब्बन ।
पहू सन्तो^१ न भरन्ति, तदा कण्हो पमोक्खति ॥
- ६८ मातर पितर चा पि, जिण्णकं गतयोब्बन । 5
बाला तुम्हे ति वक्खन्ति, तदा कण्हो पमोक्खति ॥
- ६९ आचरियभरियं सखि^२, मातुलानि पितुच्छकि^३ ।
यदा लोके गमिस्सन्ति, तदा कण्हो पमोक्खति ॥
- ७० असिचम्मं गहेत्वान, खग्ग पग्गय्ह ब्राह्मणा ।
पन्थघात करिस्सन्ति, तदा कण्हो पमोक्खति ॥ 10
- ७१ सुक्कच्छवी वेधवेरा, थूलबाहू^४ अपातुभा ।
मित्तभेद^५ करिस्सन्ति, तदा कण्हो पमोक्खति ॥
७२. मायाविनो नेकतिका, असप्पुरिसचिन्तिका^६ ।
यदा लोके भविस्सन्ति, तदा कण्हो पमोक्खती ति ॥

४७०. कोसियजातकं (७)

- ७३ नेव किणामि^७ न पि विक्किणामि, 15
न चा पि मे सन्निचयो च^८ अत्थि^९ ।
सुक्किच्छरूप वतिद परित्त,
पत्थोदनो न्नालमयं दुविन्न^{१०} ॥
७४. अप्पम्हा अप्पक दज्जा, अनुमज्झतो मज्झकं ।
बहुम्हा बहुकं दज्जा, अदान नुपपज्जति^{१०} ॥ 20
- ७५ तं त वदामि कोसिय, देहि दानानि भुञ्ज च ॥
अरियमग्गं^{११} समारूह^{११}, नेकासी लभते सुख ॥

१ सन्ता-सी० । २ सखा भरिय-सी०, रो० । ३ पितुच्छय-सी०, पितुच्छस-
रो० । ४ थूलबाहू-सी० । ५ मित्तुभेद-सी० । ६ चिन्तिका-स्या० । ७ कीणामि
-स्या० । ८-८ इषत्थि-स्या० । ९ दुविन्द-रो० । १० नूपपज्जति-सी०, स्या० ।
११-११ अरिय मग्ग समारूह-सी०, रो० ।

७६ मोघ चस्स हुत होति, मोघ चा पि समीहितं ।
अतिथिस्मि यो निसिन्नस्मिं, एको भुञ्जति भोजनं ॥

७७. त तं वदामि कोसिय, देहि दानानि भुञ्ज च ।
अरियमग्ग समारूह, नेकासी लभते सुखं ॥

B 250 5

७८. सच्च चस्स हुत होति, सच्च चा पि समीहितं ।
अतिथिस्मि यो निसिन्नस्मि, नेको भुञ्जति भोजनं ॥

७९ त तं वदामि कोसिय, देहि दानानि भुञ्ज च ।
अरियमग्ग समारूह, नेकासी लभते सुख ॥

10

८०. सर च जुहति पोसो, बहुकाय गयाय च ।
दोणे तिम्वरुत्तिथस्मि, सीघसोते महावहे ॥

८१ अत्र चस्स हुत होति, अत्र चस्स समीहित ।
अतिथिस्मि यो निसिन्नस्मि, नेको भुञ्जति भोजन ॥

८२ त त वदामि कोसिय, देहि दानानि भुञ्ज च ।
अरियमग्ग समारूह, नेकासी लभते सुख ॥

15

८३ बल्लिस हि सो निगिलति^१, दीघसुत्त सबन्धन ।
अतिथिस्मि यो निसिन्नस्मि, एको भुञ्जति भोजनं ॥

८४. त त वदामि कोसिय, देहि दानानि भुञ्ज च ।
अरियमग्गं समारूह, नेकासी लभते सुख ॥

20

८५ उल्लारवण्णा वत ब्राह्मणा इमे,
अय च वो सुनखो किस्स हेतु ।
उच्चावच वण्णनिभ विकुब्बति,
अक्खाथ नो ब्राह्मणा के नु तुम्हे ॥

25

८६. चन्दो च सुरियो च उभो इधागता,
अयं पन मातलि देवसारथि ।
सवकोहमस्मि तिदसानमिन्दो,
एसो च खो पञ्चसिखो ति वुच्चति ॥

- ८७ पाणिस्सरा मुदिङ्गा^१ च, मुरजालम्बरानि च ।
सुत्तमेन पवोधेन्ति, पटिबुद्धो च नन्दति ॥
- ८८ ये कच्चिमे मच्छरिनो कदरिया,
परिभासका समणब्राह्मणान ।
इधेव निक्खिप्प सरीरदेह,
कायस्स भेदा निरय वजन्ति ॥ 5
- ८९ ये केच्चिमे सुगतिमासमाना^२,
धम्मे ठिता संयमे सविभागे ।
इधेव निक्खिप्प सरीरदेह,
कायस्स भेदा सुगति वजन्ति ॥ 10
- ९० त्व नोसि^३ जाति पुरिमासु जातिसु,
सो मच्छरी रोसको^४ पापधम्मो ।
तवेव अत्थाय इधागतम्हा,
मा पापधम्मो निरय गमित्थ^५ ॥
- ९१ अद्वा हि म^६ वो^६ हितकामा, यं म समनुसासथ । 15
सोह तथा करिस्सामि, सब्ब वुत्तं हितेसिभि ॥
- ९२ एसाहमज्जे^७ व^७ उपारमामि^८,
न चा पिह^९ किञ्चि करेय्य पाप ।
न चा पि मे किञ्चि अदेय्यमत्थि^{१०},
न चा पिदत्वा उदक पिवामि ॥ 20
- ९३ एव च मे ददतो सब्बकाल,
भोगा इमे^{११} वासव खीयिस्सन्ति ।
ततो अह पब्बजिस्सामि सक्क,
हित्वान कामानि यथोधिकानी ति ॥

१ मुतिङ्ग-सी०, रो० । २ सुगतिमासमाना-सी०, रो० । ३ नो-स्या० ।
४ कोसियो-स्या० । ५ अपत्थ-स्या०, रो० । ६-६ मेते-स्या० । ७-७ एसोह-
मज्जेव-सी०, स्या० । ८ उपरमामि-स्या० । ९ न चापह-सी०, रो० । १० मदे-
य्यमत्थि-रो० । ११ इव-स्या० ।

४७१. मेण्डकपञ्हाजातकं^१ (८)

६४. येस न कदाचि भूतपुब्ब,
सख्य^२ सत्तपदम्पिमस्मि लोके ।
जाता अमित्ता दुवे सहाया,
पटिसन्धाय^३ चरन्ति किस्स हेतु ॥

B 252 5

६५. यदि मे अज्ज पातरासकाले,
पञ्ह न सक्कुण्य्याथ^४ वत्तुमेतं ।
रट्टा पब्बाजयिस्सामि वो सब्बे,
न हि मत्थो^५ दुप्पञ्जजातिकेहि ॥

10

६६. महाजनसमागमम्हि घोरे,
जनकोलाहलसङ्गमम्हि जाते ।
विक्खित्तमना अनेकचित्ता,
पञ्हं न सक्कुणोम वत्तुमेत ॥

15

६७. एकग्गचित्ता व एकमेका,
रहसि गता अत्थ^६ निचिन्तयित्वा ।
पविवेके सम्मसित्वान धीरा,
अथ वक्खन्ति जनिन्द एतमत्थ ॥

20

६८. उग्गपुत्तराजपुत्तियान,
उरब्भस्स^७ मस पिय मनाप ।
न सुनखस्स ते अदेन्ति मस,
अथ मेण्डस्स सुणेन सख्यमस्स ॥

६९. चम्म विहनन्ति एळकस्स,
अस्सपिट्ठत्थरस्सुखस्स^८ हेतु ।
न^९ च ते^९ सुनखस्स अत्थरन्ति,
अथ मेण्डस्स सुणेन सख्यमस्स ॥

१ मेण्डकपञ्हाजातक-स्या० । २ सखि-सी०, सखि-स्या० । ३ पटिसन्धाय-स्या० । ४ सक्कुणाथ-स्या० । ५ ममत्थो-स्या० । ६ अत्था-स्या० । ७ उरब्भ-सी०, स्या० । ८ अस्सपिट्ठत्थरण सुखस्स-सी०, अत्थरण सुखस्स-स्या० । ९-९ न ते-सी० ।

१००. आवेल्लितसिङ्गिको हि मेण्डो,
न च सुनखस्स विसाणकानि^१ अत्थि ।
तिणभक्खो मसभोजनो च,
अथ मेण्डस्स सुणेन सख्यमस्स ॥

१०१. तिणमासि पलासमासि मेण्डो,
न च सुनखो^२ तिणमासि नो पलास ।
गण्हेय्य सुणो^३ सस बिळार,
अथ मेण्डस्स सुणेन सख्यमस्स ॥

5

१०२ अट्ठुपदो^४ चतुप्पदस्स,
मेण्डो अट्ठनखो अदिस्समानो ।
छादियमाहरती अय इमस्स,
मस आहरती अय अमुस्स ॥

10

१०३ पासादवरगतो^५ विदेहसेट्ठो,
वित्तिहार^६ अञ्जमञ्जभोजनान^७ ।
अट्ठक्खि^८ किर सक्खिक्ख^९ जनिन्दो,
बुभुक्खस्स^{१०} पुण्ण^{११} मुखस्स^{१२} चेत ॥

15

१०४ लाभा वत मे अनप्परूपा,
यस्स मेदिसा^{१३} पण्डिता कुलम्हि ।
पञ्चस्स गम्भीरगत निपुणमत्थ,
पटिविज्जन्ति सुभासितेन धीरा ॥

20

१०५. अस्सतरिरथ च एकमेक,
फीत गामवर च एकमेक ।
सब्बेस^{१४} वो दम्मि पण्डितान,
परमप्पतीतमनो^{१५} सुभासितेना ति ॥

१ विसाणानि—सी० । २ सुणो—स्या० । ३ सुनखो—स्या० । ४ अट्ठुपदो—सी०, स्या० । ५ पासाद गतो—सी० । ६ वीतिहार—सी०, स्या० । ७ अञ्जोञ्ज-भोजनान—स्या० । ८ अट्ठम—स्या० । ९ सक्खित—सी०, स्या० । १० भो भुक्खस्स च—सी० । ११ पुण्णमुखस्स—सी०, स्या० । १२ मे एदिसा—सी०, मे ईदिसा—स्या० । १३ सब्ब—सी० । १४ परप्पतीतमनो—रो० ।

४७२. महापदुमजातकं (९)

- १०६ नादट्टा^१ परतो दोस, अणु थूलानि सब्बसो ।
इस्सरो पणये दण्ड, साम अप्पटिवेक्खिय ॥
- १०७ यो च अप्पटिवेक्खित्वा, दण्ड कुब्बति खत्तियो ।
सकण्टक सो गिलति, जच्चन्धो व समक्खित ॥
- १०८ अदण्डिय दण्डयति^२, दण्डिय च अदण्डियं ।
अन्धो व विसम मग्ग, न जानाति समासम ॥
- १०९ यो च एतानि ठानानि, अणु थूलानि सब्बसो ।
सुदिट्ठमनुसासेय्य, स वे वोहरितुमरहति^३ ॥
- ११० नेकन्तमुदुना सक्का; एकन्ततिखिणेन वा ।
अत्त महन्ते^४ ठपेतु^५, तस्मा उभयमाचरे ॥
- १११ परिभूतो मुदु होति, अतितिक्खो च वेरवा ।
एत च उभय जत्वा, अनुमज्झ समाचरे ॥
- ११२ बहु पि रत्तो भासेय्य, दुट्ठो पि बहु भासति ।
न इत्थिकारणा^६ राज, पुत्त घातेतुमरहसि ॥
- ११३ सब्बो^७ व^८ लोको एकतो^९, इत्थी^{१०} च अयमेकिका ।
तेनाह पटिपज्जिस्स, गच्छथ^{१०} पक्खिपथेव त^{११} ॥
११४. अनेकताले^{१२} नरके, गम्भीरे च^{१३} सुदुत्तरे^{१३} ।
पातितो गिरिदुग्गस्मि, केन त्व तत्थ नामरि ॥
- ११५ नागो जातफणो तत्थ, थामवा गिरिसानुजो ।
पच्चग्गहि म भोगेहि, तेनाह तत्थ नामरि ॥
- ११६ एहि त पटिनेस्सामि, राजपुत्त सक घरं ।
रज्ज कारेहि^{१४} भद्दन्ते, कि अरज्जे करिस्ससि ॥

१ नादिट्टा-सी०, स्या० । २ दण्डयति-स्या०, रो० । ३ वोहातु०-रो० ।
४ महन्ते-स्या० । ५ ठपेतु-सी०, स्या०, रो० । ६ इत्थीकारण-स्या० । ७-७ सब्बे
च-रो० । ८ एकन्तो-सी०, रो० । ९ इत्थि-सी० । १० गच्छ-सी०, स्या० । ११
न-स्या० । १२ अनेककाले-सी० । १३-१३ दुहत्तरे-स्या०, सुदुहत्तरे-रो० । १४.
कारेसि-सी० ।

- ११७ यथा गलित्वा बलिस^१, उद्धरेय्य सलोहितं ।
उद्धरित्वा सुखी अस्स, एव^२ पस्सामि अत्तन^३ ॥
- ११८ किं नु त्वं बलिसं ब्रूसि, किं त्वं ब्रूसि सलोहितं ।
किं नु त्वं उव्वभतं ब्रूसि, तं मे अवखाहि पुच्छितो ॥
११९. कामाहं बलिसं ब्रूमि, हत्थिअस्स सलोहितं ।
चत्ताहं उव्वभतं ब्रूमि, एव जानाहि खत्तियं ॥ 5
- १२० चिञ्चामाणविका माता, देवदत्तो च मे पिता ।
आनन्दो पण्डितो नागो, सारिपुत्तो च देवता ।
राजपुत्तो^४ अहं आसि^५, एव धारेथ जातकं ति ॥

४७३. मित्तामित्तजातकं (१०)

- १२१ कानि कम्मानी कुब्बान, कथं विञ्जू परक्कमे ।
अमित्तं जानेय्य मेधावी, दिस्वा सुत्वा च पण्डितो ॥ 10
१२२. न न उम्हयते दिस्वा, न च नं पटिनन्दति ।
चक्खूनि^६ चस्स^७ न ददाति, पटिलोमं च वत्तति ॥
१२३. अमित्ते तस्स भजति, मित्ते तस्स न सेवति ।
वण्णकामे निवारेल्लि, अक्कोसन्ते पसंसति ॥ 15
१२४. गुह्यं च तस्स नवखाति, तस्स गुह्यं न गूहति ।
कम्मं तस्स न वण्णेति, पञ्चस्स नप्पससति ॥
१२५. अभवे नन्दति तस्स, भवे तस्स न नन्दति ।
अच्छेर^८ भोजनं लद्धा, तस्स नुप्पज्जते सति ।
ततो न नानुकम्पति, अहो^९ सोऽपि लभेय्यतो ॥ 20
१२६. इच्चेते सोळसाकारा, अमित्तस्मि पतिट्ठिता ।
येहि अमित्तं जानेय्य, दिस्वा सुत्वा च पण्डितो ॥

१ बलिस-स्या०, रो० । २ सुख-रो० । ३ अत्तना-स्या०, अत्तनि-रो० ।

४-४ अहं तदा राजपुत्तो-सी०, स्या० । ५-५ चुक्खूनिस्स-स्या० । ६ अच्छरिय-सी०, स्या०, रो० । ७ अहा-सी०, स्या० ।

१२७. कानि कम्मानि कुब्बानं, कथं विञ्जू परक्कमे ।
मिच्चं जानेय्य मेधावी, दिस्वा सुत्वा च^१ पण्डितो ॥

१२८. पवुत्थ^२ तस्स^३ सरति, आगत^३ अभिनन्दति ।
ततो केलायितो^४ होति, वाचाय पटिनन्दति ॥

5 १२९ मिच्चं तस्सेव भजति, अमिच्चं तस्स न सेवति ।
अक्कोसन्ते निवारेति, वण्णकामे पससति ॥

१३० गुय्हं च तस्स अक्खाति, तस्स गुय्हं च गूहति ।
कम्मं च तस्स वण्णेति, पञ्च^५ तस्स^६ पससति ॥

10 १३१. भवे च नन्दति तस्स, अभवे तस्स न नन्दति ।
अच्छेरं भोजनं लद्धा, तस्स उप्पज्जते सति ।
ततो न अनुकम्पति, अहो^६ सो पि^६ लभेय्यितो ॥

B 256

१३२. इच्चेते सोळसाकारा, मिच्चस्मिं सुप्पतिट्ठिता^७ ।
येहि मिच्चं च^७ जानेय्य^८, दिस्वा सुत्वा च पण्डितो ति ॥
द्वादसकनिपात निट्ठित ।

तस्सुद्धानं

15 लहुच्चित्तं ससालं कसन्ति पुन,
अथ कामं दसखलुद्धानवरो ।
अथ कण्हं सुकोसियं मेण्डवरो,
पदुमो पुन मिच्चवरेण दसा ति ॥

—:०:—

१ व-रो० । २-२ पुवुत्थञ्चस्स-स्या०, पवुत्थ चस्स-सी० । ३ आभतं-सी० । ४ केलायिको-स्या० । ५-५ पञ्चमस्स-स्या० । ६-६ पहा सो पि-सी०, स्या० । ७ सुप्पतिट्ठिता-स्या० । ८-८ सुजानय्य-रो० ।

१३. तेरसकनिपातो

४७४. अम्बजातकं (१)

- १ अहासि मे अम्बफलानि पुब्बे,
अणूनि श्रूलानि च ब्रह्मचारि ।
तेहेव मन्तेहि न दानि तुय्हं,
दुमप्फला पातुभवन्ति ब्रह्मे ॥
- २ नक्खत्तयोग पटिमानयामि, 5
खण मुहुत्त च^१ मन्ते न पस्सं^१ ।
नक्खत्तयोग च खण च लद्धा,
अद्धाहरिस्सम्बफल^२ प्हूत^३ ॥
३. नक्खत्तयोग न पुरे अभाणि,
खण मुहुत्त न पुरे अससि । 10
सय^४ हरी अम्बफल प्हूत^५,
वण्णेन गन्धेन रसेनुपेतं ॥
४. मन्ताभिजप्पेन पुरे^६ हि^६ तुय्हं,
दुमप्फला पातुभवन्ति ब्रह्मे ।
स्वाज्ज न पारेसि^७ जप्पं^८ पि मन्तं^९, 15
अय सो को नाम तवज्ज धम्मो ॥
५. चण्डालपुत्तो मम सम्पदासि,
धम्मेन मन्ते पकति च ससि ।
मा चस्सु मे पुच्छितो नामगोत्त,
गुह्मित्थो अत्थ^{१०} विजहेय्य मन्तो^{१०} ॥ 20

१-१ न मं तोसयन्ति-सी०, रो० । २ अथाहरिस्सम्बफल-सी० । ३ बहुक-
स्या० । ४ अथा-सी०, स्या०, रो० । ५ प्हूत-स्या० । ६-६ पुरस्स-सी०, रो०;
पुरे पि-स्या० । ७ वादेसि-स्या० । ८-८ जप्पि मन्ते-सी०, रो० । ९ मात-सी०,
स्या०, रो० । १० मन्ता-स्या० ।

B. 258

६. सोहं जनिन्देन जनम्हि पुटो,
मक्खाभिभूतो अलिक अभणि ।
मन्ता इमे ब्राह्मणस्सा ति मिच्छा,
पहीनमन्तो कपणो रुदामि ॥
- 5 ७. एरण्डा पुचिमन्दा वा, अथ वा पालिभट्टका ।
मधु मधुत्थिको विन्दे, सो हि तस्स दुमुत्तमो ॥
८. खत्तिया ब्राह्मणा वेस्सा, सुद्धा चण्डालपुकुसा ।
यम्हा^१ धम्म विजानेय्य, सो हि तस्स नरुत्तमो ॥
९. इमस्स दण्ड च वध च दत्वा,
10 गले गहेत्वा खलयाथ^२ जम्म ।
यो उत्तमत्थ कसिरेन लद्ध,
मानातिमानेन विनासयित्थ ॥
१०. यथा सम मञ्जमानो पतेय्य,
सोव्वभ गुह नरक पूतिपाद ।
15 रज्जू ति वा अक्कमे कण्हसप्प,
अन्धो यथा जोतिमधिट्ठेय्य ।
एव पि म त्व खलित सपञ्च^३,
पहीनमन्तस्स पुनप्पदाहि^४ ॥
११. धम्मेन मन्त^५ तव सम्पदासि,
20 तुव^६ पि धम्मेन परिग्गहेसि^७ ।
पकति पि ते अत्तमनो अससि^८,
धम्मे ठित त न^९ जहेय्य मन्तो ॥
- १२ यो^{१०} बालमन्तं कसिरेन लद्ध,
यं दुल्लभ अज्ज मनुस्सलोके ।

१ यस्मा-सी० । २ बलयाथ-स्या० । ३ सपञ्चा-रो० । ४ पुनप्पसीद-
सी०, रो०, पुनसम्पदाहि-स्या० । ५ मन्ते-सी०, स्या०, रो० । ६ त्व-स्या० । ७
पटिग्गहेसि-सी० । ८ अससि-स्या० । ९ न-सी० । १० सो-सी०, स्या० ।

किञ्चा^१ पि लद्धा जीवितु^१ अप्पपञ्जो^२,
विनासयी अलिकं भासमानो ॥

१३ बालस्स मूळहस्स^३ अकतञ्जुनो च,
मुसा भणन्तस्स असञ्जतस्स ।
मन्ते मयं तादिसके न देम,
कुतो मन्तां गच्छ न मय्ह^४ रुच्चसी ति ॥

5

४७५. फन्दनजातकं (२)

१४. कुठारिहत्यो पुरिसो, वनमोगय्ह^५ तिट्ठसि ।
पुट्ठो मे सम्म अक्खाहि, कि दारु छेतुमिच्छसि ॥
१५. इस्सो^६ वनानि चरसि, समानि विसमानि च ।
पुट्ठो मे सम्म अक्खाहि, कि दारु नेमिया दळ्ह ॥
१६. नेव सालो न खदिरो, नास्सकण्णो^७ कुतो धवो ।
रुक्खो च^८ फन्दनो नाम, तं दाहं नेमिया दळ्हं ॥
१७. कीदिसानिस्स पत्तानि, खन्धो वा पन कीदिसो ।
पुट्ठो मे सम्म अक्खाहि, यथा जानेमु फन्दनं ॥
१८. यस्स साखा पलम्बन्ति, नमन्ति न च भञ्जरे ।
सो रुक्खो फन्दनो नाम, यस्स मूले अहं ठितो ॥
१९. अरानं चक्कनाभीन, ईसानेभिरथस्स च ।
सब्बस्स ते^९ कम्मनियो, अय हेस्सति फन्दनो ॥
२०. इति फन्दनरुक्खो पि, तावदे^{१०} अज्झभासथ ।
मय्ह पि वचन अत्थि, भारद्वाज सुणोहि मे ॥
२१. इस्सस्स^{१०} उपक्खन्धम्हा^{११}, उक्कच्च^{१२} चतुरङ्गुल ।
तेन नेमि पसारेसि^{१३}, एवं दळ्हतर सिया ॥

10

15

20

१-१ किच्छा लद्ध जीविक-सी०, किच्छा लद्ध जीवित-स्या०, कच्छा पि लद्ध जीविक-रो० । २ अप्पञ्ज-रो० । ३ मुळहस्स-स्या० । ४ मय्ह-स्या० । ५ वन-मोगय्ह-स्या० । ६ इस्सो-सी०, ईसो-स्या०, रो० । ७ नस्सकण्णो-सी० । ८ व-सी०, रो० । ९ देवता-स्या० । १० इमस्स-स्या० । ११ उपक्खन्धम्हा-सी०, रो० । १२ ओक्कच्च-सी० । १३ परिहरेसि-सी०, स्या०, रो० ।

- २२ इति फन्दनरुक्खो पि, वेरं अप्पेसि^१ तावदे^१ ।
जातानं च अजातानं, इस्सानं^२ दुक्खमावहि ॥
- B 260 २३ इच्चेवं^३ फन्दनो इस्सं^४, इस्सो^४ च पन फन्दन ।
अञ्जमञ्जं विवादेन, अञ्जमञ्जमघातयु ॥
- 5 २४. एवमेव मनुस्सानं^५, विवादो यत्थ जायति ।
मयूरनच्चं नच्चन्ति, यथा ते^६ इस्संफन्दना ॥
२५. तं वो वदामि भद्द वो, यावन्तेत्थ समागता ।
सम्मोदथ मा विवदथ^७, मा होथ इस्सफन्दना ॥
२६. सामग्गिमेव^८ सिक्खेत्थ, बुद्धेहेत पससितं ।
10 सामगिरतो^९ धम्मट्ठो, योगक्खेमा न धसती ति ॥

४७६. जवनहंसजातकं (३)

- २७ इधेव हस निपत, पियं मे तव दस्सन ।
इस्सरोसि अनुप्पत्तो, यमिधत्थि पवेदय ॥
२८. सवनेन एकस्स^{१०} पिया भवन्ति,
दिस्वा पनेकस्स वियेति^{११} छन्दो ।
15 दिस्वा च सुत्वा च पिया भवन्ति,
कच्चिन्नु^{१२} मे पीयसि^{१३} दस्सनेन ॥
- २९ सवनेन पियो मेसि, भिय्यो चागम्म दस्सन ।
एव पियदस्सनो मे^{१४}, वस हंस ममन्तिके^{१५} ॥
- ३० वसेय्याम तवागारे, निच्चं सक्कतपूजिता ।
20 मत्तो च^{१६} एकदा वज्जे^{१७}, हंसराज पचन्तु मे ॥

१-१ कप्पेसि देवता-स्या० । २ ईसान-स्या० । ३ इच्छेव-सी०, रो० । ४-४ रो०, इस इसो-सी०, ईस०-स्या० । ५ मनुस्सेसु-सी०, स्या० । ६ ने-रो० । ७ विवदित्थ-सी०, स्या०, रो० । ८ सामग्यमेव-स्या० । ९ सामग्यरतो-स्या० । १० चेकस्स-सी० । ११ विनेति-स्या०, विहेति-रो० । १२ कच्चिन्नु खो-स्या० । १३ पियसि-स्या० । १४ समानो-सी०, स्या०, रो० । १५ ममसन्तिके-सी०, स्या०, रो० । १६ व-सी० । १७ वज्जा-सी०, रो०; मज्ज-स्या० ।

३१. धिरत्थु^१ तं मज्जपानं^२, य मे पियतर तया ।
न चा पि मज्जं पिस्सामि^३, याव मे वच्छसी घरे ॥
३२. सुविजान सिङ्गालान^४, सकुणानं^५ च वस्सित ।
मनुस्सवस्सित राज, दुब्बिजानतर ततो ॥
३३. अपि चे मज्जती पोसो, जाति मित्तो सखा ति वा । 5
यो पुब्बे सुमनो हुत्वा, पच्छा सम्पज्जते दिसो ॥
३४. यस्मि मनो निविसति, अविदूरे सहा पि सो ।
सन्तिके पि हि सो दूरे, यस्मि^६ नाविसते^७ मनो ॥
३५. अन्तो पि सो होति पसन्नचित्तो,
पार समुद्दस्स पसन्नचित्तो । 10
अन्तो पि सो होति पदुट्ठचित्तो,
पार समुद्दस्स पदुट्ठचित्तो ॥
३६. सवसन्ता विवसन्ति, ये दिसा ते रथेसभ ।
आरा सन्तो सवसन्ति^८, मनसा रट्ठवड्डुन ॥
३७. अतिचिर निवासेन, पियो भवति अप्पियो । 15
आमन्त खो तं गच्छाम^९, पुरा ते होम^{१०} अप्पिया^{११} ॥
३८. एव चे याचमानान, अज्जलि नावबुज्झसि ।
परिचारकान सत^{१२}, वचनं न करोसि नो ।
एव त अभियाचाम, पुन कयिरासि परियायं ॥
३९. एव चे नो विहरत, अन्तरायो न हेस्सति । 20
तुय्हं चा^{१३} पि महाराज, मय्ह च^{१४} रट्ठवड्डुन ।
अप्पेव नाम पस्सेमु^{१५}, अहोरेतानमच्चये ति ॥

१ धीरत्थु—सी० । २ अन्नपान—सी० । ३ पायामि—सी०, रो०, पिविस्सामि—
स्या० । ४-४ सिंगालान सकुणान—सी०, रो०, सिंगालान सकुणान—स्या० । ५-५ यस्मा
विवसते—सी०, स्या०, रो० । ६ सवसन्तो—रो० । ७ गच्छामि—स्या० । ८-८ होमि
अप्पियो—स्या० । ९ सन्तान—सी०, स्या०, सन्तान रो० । १० वा—स्या०, रो० । ११
वा—सी०, स्या०, रो० । १२ पस्सेम—सी०, स्या०, रो० ।

४७७. चूलनारदजातकं^१ (४)

४०. न ते कट्टानि भिन्नानि, न ते उदकमाभत ।
अग्नी^२ पि ते न हापितो^३, किन्तु मन्दो व ज्ञायसि ॥
४१. न उस्सहे वने वत्थु, कस्सपामन्तयामि त ।
दुक्खो वासो अरञ्जस्मि, रट्ठ इच्छामि गन्तवे ॥
४२. यथा अह इतो गन्त्वा, यस्मि जनपदे वस ।
आचारं ब्रह्मे सिक्खेय्य^४, तं धम्म अनुसास म ॥
४३. सचे अरञ्जं हित्वान, वनमूलफलानि च ।
रट्ठे रोचयसे वास, त धम्म निसामेहि मे ॥
४४. विस मा पटिसेवित्थो^५, पपात परिवज्जय ।
पङ्क्रे च मा विसीदित्थो, यत्तो चासीविसे^६ चरे ॥
४५. किन्तु विस पपातो वा, पङ्क्रे वा ब्रह्मचारिनं ।
क त्व आसीविसं ब्रूसि^७, त मे अक्खाहि पुच्छितो ।
४६. आसवो तात लोकस्मि, सुरा नाम पवुच्चति ।
मनुञ्जो^८ सुरभी वग्गु, सादु^९ खुद्दरसूपमो^{१०} ।
विसं तदाहु अरिया से^{११}, ब्रह्मचरियस्स नारद ॥
४७. इत्थियो तात लोकस्मिं, पमत्तं पमथेन्ति ता ।
हरन्ति^{१२} युविनो^{१३} चित्तं, तूल भट्ठ व मालुतो ।
पपातो एसो^{१४} अक्खातो, ब्रह्मचरियस्स नारद ॥
४८. लाभो सिलोको सक्कारो, पूजा परकुलेसु च ।
पङ्क्रे एसो च^{१५} अक्खातो, ब्रह्मचरियस्स नारद ॥
४९. ससत्था^{१६} तात राजानो, आवसन्ति महि इमं ।
ते तादिसे मनुस्सिन्दे, महन्ते तात नारद ॥

१ चूलनारदकस्सपजातक—स्या० । २ अग्नि—स्या० । ३ हासितो—सी०, स्या० । ४ सिक्खेय्य—स्या० । ५ पटिसेवित्थ—स्या० । ६ आसीविसे—सी०, स्या० । ७ ब्रूसि—सी०, स्या० । ८ मनुञ्जा—सी०, स्या०, रो० । ९-१० मधु खुद्दरसूपमा—सी०, स्या०, सादु खुद्दरसूपमा—रो० । १० सी०, स्या० पोत्थकेसु नत्थि । ११-११ फरन्ति मुनिनो—स्या० । १२ एस—स्या० । १३ व—सी०, स्या०, रो० । १४ महन्ता—स्या० ।

५०. इस्सरान अधिपतीन, न तेस पादतो चरे ।
आसीविसो ति^१ अक्खातो, ब्रह्मचरियस्स नारद ॥
५१. भत्तत्थो भत्तकाले च^२, य गेहमुपसङ्गमे ।
यदेत्थ कुसलं जञ्जा, तत्थ घासेसनं चरे ॥
५२. पविसित्वा परकुल, पानत्थ^३ भोजनाय वा ।
मित खादे मित भुञ्जे, न च रूपे मन करे ॥
५३. गोट्ट^४ मज्ज किराट^५ च^६, सभा निकिरणानि च ।
आरका परिवज्जेहि, यानी व विसम पथ ति ॥

5

४७८. द्वैतजातकं (५)

५४. दूते ते ब्रह्मो पाहेसि, गङ्गातीरस्मि^७ ज्ञायतो ।
तेस पुट्ठो न व्याकासि, दुक्खं गुह्ममत्^८ नु ते ॥
५५. सचे ते दुक्खमुप्पज्जे, कासीन रट्ठवट्ठन ।
मा खो नं तस्स अक्खाहि, यो त दुक्खा न मोचये ॥
५६. यो तस्स^९ दुक्खजातस्स, एकङ्गमपि^{१०} भागसो^{१०} ।
विप्पमोचेय्य धम्मेन, कामं तस्स पवेदय^{११} ॥
५७. सुविजान सिङ्गालानं, सकुणान^{१२} च वस्सित ।
मनुस्सवस्सित राज, दुब्बिजानतरं ततो ॥
५८. अपि चे मज्जती पोसो, आति मित्तो सखा ति वा ।
यो पुब्बे सुमनो हुत्वा, पच्छा सम्पज्जते दिसो ॥
५९. यो अत्तनो दुक्खमनानुपुट्ठो,
पवेदये जन्तु अकालरूपे ।
आनन्दिनो तस्स भवन्तिमित्ता^{१३},
हितेसिनो तस्स दुखी^{१४} भवन्ति ॥

10

15

20

१ सो-सी०, रो० । २ य-सी०, रो० । ३ पानत्थो-स्या०, रो० । ४ गुट्ट-
स्या० । ५. किरास-सी०, स्या०, रो० । ६ व-रो० । ७ गङ्गातीरस्मि-सी० । ८
गुह्म मत-सी०, तुह्म मत-स्या० । ९ च तथ-रो० । १०-१० एकन्तमपि भासतो-
सी०, रो० । ११ पवेदये-सी० । १२ सकन्तान-सी०, स्या० । १३ भवन्तिमित्ता-सी०,
रो० । १४ दुक्खी-स्या० ।

B 264 5

10

15

- ६० काल च ज्ञत्वान तथाविधस्स,
मेधावीनं एकमनं विदित्वा ।
अक्खेय्य तिब्बानि^१ परस्स धीरो,
सण्हं गिर अत्थवति पमुञ्चे ॥
- ६१ सचे च जञ्जा अविस्सह्मत्तनो,
न^२ ते हि मय्ह^३ सुखागमाय ।
एको व तिब्बानि सहेय्य धीरो,
सच्चं हिरोत्तप्पमपेक्खमानो ॥
- ६२ अहं रट्टानि विचरन्तो, निगमे राजधानियो ।
भिक्खमानो महाराज, आचरियस्स धनत्थिको ॥
- ६३ गहपती राजपुरिसै, महासाले च ब्राह्मणे ।
अलत्थ सत्त निक्खानि, सुवण्णस्स जनाधिप ।
ते मे नट्टा महाराज, तस्मा सोचामह भुसं ॥
- ६४ पुरिसा ते महाराज, मनसानुविचिन्तिता^४ ।
नाल दुक्खा पमोचेतु, तस्मा तेस न व्याहरि^५ ॥
- ६५ त्व च खो मे महाराज, मनसानुविचिन्तितो ।
अल दुक्खा पमोचेतु, तस्मा तुय्ह पवेदयि ॥
- ६६ तस्सादासि पसन्नत्तो^६, कासीन रट्टवट्टनो ।
जातरूपमये निक्खे, सुवण्णस्स चतुद्दसा ति ॥

४७९. कालिङ्गबोधिजातकं (६)

20

- ६७ राजा कालिङ्गो चक्कवत्ति, धम्मेन पथविमनुसास^७ ।
अगमा^८ बोधिसमीप, नागेन महानुभावेन ॥
- ६८ कालिङ्गो भारद्वाजो च, राजान कालिङ्ग^९ समणकोलञ्जं ।
चक्क^{१०} वत्तयतो परिगहेत्वा^{१०}, पञ्जली इदमवोच ॥

१ तिप्पनि-सी०, स्या०, रो० । २-२ नाय नीति मय्ह-सी०, रो० । ३ मनसानु-
विचिन्तिका-सी० । ४ व्याहरि-सी० । ५ पसन्नचित्तो-स्या० । ६ पठविमनुस्सान-
सी०, पठवि मनुसासि-स्या० । ७ अगमासि-स्या० । ८ कालिङ्ग-सी० । ९ चक्क-
स्या० । १० परिणेतवा-रो० ।

६६. पच्चोरोह महाराज, भूमिभागो यथा समणुगगतो^१ ।
इध अनधिवरा बुद्धा, अभिसम्बुद्धा विरोचन्ति ॥
७०. पदक्खिणतो आवट्टा, तिणलता अस्मि भूमिभागस्मिं ।
पथविया^२ नाभिय^३ मण्डो, इति नो सुत मन्ते^३ महाराज ॥
७१. सागरपरियन्ताय, मेदिनिया^४ सब्बभूतधरणिा ।
पथविया अयं मण्डो, ओरोहित्वा नमो करोहि ॥ 5
७२. ये ते भवन्ति नागा च, अभिजाता च कुञ्जरा ।
एत्तावता पदेस ते, नागा नेव मुपयन्ति ॥
७३. अभिजातो^५ नागो काम, पेसेहि कुञ्जर दन्तिं ।
एत्तावता पदेसो^६, सक्का नागेन मुपगन्तु ॥ 10
७४. त सुत्वा राजा कालिङ्गो, वेय्यञ्जनिकवचो निसामेत्वा ।
सम्पेसेसि नागं जस्साम^७, मय यथिमस्सिद^८ वचन ॥
७५. सम्पेसितो च रञ्जा, नागो कोञ्चो व अभिनदित्वान^९ ।
पटिसविकत्वा निसीदि, गरु^{१०} व भार^{१०} असहमानो ॥
७६. कालिङ्गभारद्वाजो^{११}, नाग खीणायुकं विदित्वान^{१२} ।
राजान कालिङ्गं, तरमानो अज्झभासित्थ ।
अञ्ज सङ्कम नाग, नागो खीणायुको महाराज ॥
७७. तं सुत्वा कालिङ्गो, तरमानो सङ्कमी नागं ।
सङ्कन्तेव रञ्जे, नागो तत्थेव पति^{१३} भुम्या^{१३} ।
वेय्यञ्जनिकवचो, यथा तथा अहु नागो ॥ 20
७८. कालिङ्गो^{१४} राजा कालिङ्गं, ब्राह्मणं एतदवोच^{१४} ।
त्वमेव असि सम्बुद्धो, सब्बञ्जू सब्बदस्सावी ॥

१ समनुगीतो—सी०, रो०, ममणुगीतो—स्या० । २-२ पुथुविया अय—सी०, पठविया अय—स्या०, पुवियाय—रो० । ३ सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ४ मेद-
निया—स्या० । ५ अभिजाते—सी०, रो० । ६ पदेसोचन—स्या० । ७ उय्याम—स्या० ।
८ यथाइद—सी०, स्या०, रो० । ९ आनदित्वा—रो० । १०-१० गरु भार—सी०, स्या० ।
११ कालिङ्गो—स्या० । १२ विदित्वा—सी० । १३-१३ पतिभूम्या—स्या० । १४-१४
कालिङ्ग भारद्वाज कालिङ्गो, ब्राह्मण इदमवोच—सी०, स्या० ।

७६. तं^१ अनधिवासेन्तो कालिङ्गो^२, ब्राह्मणो इदमवोच ।
वेय्यञ्जनिका हि मय, बुद्धा सब्बञ्जनो^३ महाराज ॥
८०. सब्बञ्जू सब्बविदू च, बुद्धा न^४ लक्खणेन जानन्ति ।
आगमबलसा^५ हि मय, बुद्धा सब्ब पजानन्ति ॥
८१. महयित्वा^६ सम्बोधि, नानातुरियेहि वज्जमानेहि^७ ।
मालाविलेपन^८ अभिहरित्वा^९, अथ^{१०} राजा मनुपायासि^{११} ॥
८२. सट्ठि वाहसहस्सानि, पुप्फान^{१२} सन्निपातयि ।
पूजेसि राजा कालिङ्गो, बोधिमण्डमनुत्तरं ति ॥

B. 266 5

४८०. अकित्तिजातकं (७)

८३. अकित्तिं दिस्वा^१ सम्मन्त, सक्को भूतपती ब्रवि ।
कि पत्थय महाब्रह्मे, एको सम्मसि घम्मनि ॥
८४. दुक्खो पुनब्भवो सक्क, सरीरस्स च भेदन ।
सम्मोहमरण दुक्खं, तस्मा सम्मामि वासव ॥
८५. एतस्मि ते सुलपिते, पतिरूपे^२ सुभासिते ।
वर कस्सप ते दम्मि, यं किञ्चि मनसिच्छसि ॥
८६. वरं चे मे अदो सक्क, सब्बभूतानमिस्सर ।
येन पुत्ते च दारे च, धनधञ्ज पियानि च ।
लद्धा नरा न तप्पन्ति, सो लोभो न मयी वसे ॥
८७. एतस्मि ते सुलपिते, पतिरूपे सुभासिते ।
वरं कस्सप ते दम्मि, य किञ्चि मनसिच्छसि ॥
८८. वरं चे मे अदो सक्क, सब्बभूतानमिस्सर ।
खेत्त वत्थु हिरञ्जं च, गवस्स^३ दासपोरिस ।
येन जातेन जीयन्ति, सो दोसो न मयी वसे ॥

15

20

१ त वचन-सी० । २ कालिङ्गो-सी०, स्या०, रो० । ३ सब्बञ्जनो-सी० ।
४ स्या० पोत्थके नत्थि । ५ आगमपुरिसा-रो० । ६ महयित्वान-सी०, रो०, पह-
सित्वान-स्या० । ७ विज्जमानेहि-स्या० । ८-८ मालागन्धविलेपन आहरित्वा-सी०,
रो० । ९-९ पाकास्पखेप कारेसि अथ राजा यायासि-सी०, स्या०, रो० । १० पुप्फानि-
स्या० । ११. दिस्वान-स्या० । १२ पटिरूपे-स्या० । १३ गवास्स-सी०, स्या० ।

८९. एतस्मि ते सुलपिते, पतिरूपे सुभासिते ।
वर कस्सप ते दम्मि, यं किञ्चि मनसिच्छसि ॥
- ९० वर चे मे अदो सक्क, सब्बभूतानमिस्सर ।
बालं न पस्से न सुणे, न च बालेन संवसे ।
बालेनल्लापसल्लापं, न करे न च रोचये ॥ 5
- ९१ कि नु ते अकरं बालो, वद कस्सप कारण ।
केन कस्सप बालस्स, दस्सनं नाभिकङ्खसि ॥
- ९२ अनय नयति दुम्मेधो, अधुरायं नियुञ्जति ।
दुन्नयो सेय्यसो होति, सम्मा वुत्तो पकुप्पति ।
विनय सो न जानाति, साधु तस्स अदस्सन ॥ 10
९३. एतस्मि ते सुलपिते, पतिरूपे सुभासिते ।
वर कस्सप ते दम्मि, य किञ्चि मनसिच्छसि ॥
९४. वरं चे मे अदो सक्क, सब्बभूतानमिस्सर ।
धीरं पस्से सुणे धीरं, धीरेन सह संवसे ।
धीरेनल्लापसल्लापं, तं करे त च रोचये ॥ 15
९५. कि नु ते अकरं धीरो, वद कस्सप कारण ।
केन कस्सप धीरस्स, दस्सनं अभिकङ्खसि ॥
९६. नयं नयति मेधावी, अधुरायं न युञ्जति ।
सुनयो सेय्यसो होति, सम्मा वुत्तो न कुप्पति ।
विनयं सो पेजानाति, साधु तेन समागमो ॥ 20
९७. एतस्मि ते सुलपिते, पतिरूपे सुभासिते ।
वरं कस्सप ते दम्मि, यं किञ्चि मनसिच्छसि ॥
९८. वरं चे मे अदो सक्क, सब्बभूतानमिस्सर ।
ततो रत्या विवसाने^१, सूरियुग्गमन^२ पति ।
दिब्बा भक्खा पातुभवेय्यु, सीलवन्तो च याचका ॥ 25

६६. ददतो^१ मे न खीयेथ, दत्त्वा नानुतपेय्यह ।

ददं चित्तं पसादेय्यं, एतं सक्क वरं वरे ॥

B. 268

१००. एतस्मिं ते सुलपिते, पतिरूपे सुभासिते ।

वरं कस्सप ते दम्मि, य किञ्चि मनसिच्छसि ॥

5

१०१. वरं चे मे अदो सक्क, सब्बभूतानमिस्सर ।

न मं पुन उपेय्यासि, एत सक्क वरं वरे ॥

१०२. बहूहि वत्तचरियाहि^३, नरा च अथ नारियो ।

दस्सन अभिकङ्खन्ति, कि नु मे दस्सने भय ॥

१०३. तं तादिसं देववण्णं^३, सब्बकामसमिद्धिनं ।

10

दिस्वा तपो पमज्जेय्य^३, एत ते दस्सने भय ति ॥

४८१. तक्कारियजातकं (८)

१०४. अहमेव दुब्भासितं भासि बालो,

भेकोवरञ्जे अहिमव्हायमानो^४ ।

तक्कारिये सोब्भमिमं पतामि,

न किरेव साधु अतिवेलभाणी ॥

15

१०५. पप्पोति मच्चो अतिवेलभाणी,

बन्धं वधं सोकपरिद्व च ।

अत्तानमेव गरहासि एत्थ,

आचेर^५ यं^५ त निखणन्ति सोब्भे ॥

१०६. किमेवहं^७ तुण्डिलमनुपुच्छिं,

20

करेय्यं^८ सं^८ भातरं कालिकाय^९ ।

नग्गोवहं वत्थयुग च जीनो^{१०},

अयं पि अत्थो बहुतादिसो व ॥

१ ददतो च-रो० । २ वत्तचरियाहि-सी०, स्या० । ३ देवणि-रो० । ४ पमज्जेय्य-सी०, स्या०, रो० । ५ अहिमव्हायमानो-सी०, रो० । ६-६ आचरिय-स्या० । ७ किमेवाह-सी०, स्या० । ८-८ करेय्यास-स्या० । ९ कालिकाय-स्या० । १०. जिनो-स्या० ।

१०७. यो युज्जमानानमयुज्जमानो,
मेण्डन्तर अच्चुपती कुलिङ्गो ।
सो पिसितो मेण्डसिरेहि तत्थ,
अय पि अत्थो बहुतादिसो व ॥
१०८. चतुरो जना पोत्थकमग्गहेसु, 5
एक च मोस अनुरक्खमाना ।
सब्बेव ते भिन्नसिरा सयिसु,
अय पि अत्थो बहुतादिसो व ॥
१०९. अजा यथा वेळुगुम्बस्मिं बद्धा^१,
अवक्खिपन्ती^२ असिमज्जगच्छि^३ । 10
तेनेव तस्सा गलकावकन्त^४,
अय पि अत्थो बहुतादिसो व ॥
११०. इमे न देवा न^५ गन्धब्बपुत्ता,
मिगा इमे अत्थवस^६ गता मे^६ ।
एक च न सायमासे पचन्तु, 15
एक^७ पुनप्पातरासे^७ पचन्तु ॥
१११. सत सहस्सानि^८ दुभासितानि^९,
कल पि नाग्घन्ति^{१०} सुभासितस्स ।
दुभासित सङ्कमानो किलेसो,
तस्मा तुण्ही किम्पुरिसा^{११} न बाल्या ॥ 20
११२. या मेसा व्याहासि^{१२} पमुञ्चथेतं,
गिरि च न हिमवन्त नयन्तु ।
इमं च खो देन्तु महानसाय,
गातो व न पातरासे पचन्तु ॥

१ बद्धा-स्या० । २ अवक्खिपन्ति-सी०, स्या० । ३ असिमज्जगच्छि-सी० ।
४ गलक विकन्ता-स्या० । ५ न पि-सी०, नापि-स्या० । ६-६ अत्थवसा भता इमे-
सी०, स्या०, रो० । ७-७ एकञ्च पुन पातरासे-सी०, एक च न पातरासे-रो० । ८ सह-
सहस्सान-सी०, सहस्सान-स्या० । ९ दुभासितान-सी०, स्या० । १० नाग्घन्ति-स्या० ।
११ किम्पुरिसो-सी०, स्या० । १२ व्याकासि-सी०, रो०, व्याकासि-स्या० ।

B 270

११३. पज्जुन्ननाथा पसवो, पसुनाथा अय पजा ।
 त्वं नाथोसि^१ महाराज, नाथोह^२ भरियाय मे^३ ।
 द्विन्नमञ्जतरं अत्वा, मुत्तो गच्छेय्य पब्बतं ॥
- ११४ न वे निन्दा सुपरिवज्जयेथ^४,
 नाना जना सेवितब्बा जनिन्द ।
 येनेव एको लभते पससं,
 तेनेव अञ्जो लभते निन्दितारं ॥
- ११५ सब्बो लोको परिचित्तो^५ अतिचित्तो,
 सब्बो लोको चित्तवा सम्हि चित्ते ।
 पच्चेकचित्ता पुथु सब्बसत्ता,
 कस्सीध चित्तस्स वसे न वत्ते ॥
- ११६ तुण्ही अहू किम्पुरिसो सभरियो,
 यो दानि ब्याहासि भयस्स भीतो ।
 सो दानि मुत्तो सुखितो अरोगो,
 वाचाकिरेवत्तवती नरान ति ॥

४८२. रुहमिगराजजातकं* (९)

११७. तस्स^६ गामवरं दम्मि, नारियो च अलङ्कता ।
 यो* मेत मिगमक्खाति^७, मिगान मिगमुत्तमं ॥
- ११८ मय्हं गामवर देहि, नारियो च अलङ्कता ।
 अहू ते मिगमक्खिस्स, मिगान त्तिगमुत्तमं ॥
- ११९ एतस्मिं वनसण्डस्मि, अम्बा साला च पुप्फिता ।
 इन्दगोपकसञ्छन्ना, एत्थेसो तिट्ठते मिगो ॥
१२०. धनु अद्वेज्ज^८ कत्वान, उसु सन्नयुपागमि*^९ ।
 मिगो च दिस्वा राजान, दूरतो अज्झभासथ ॥

१ नाथोस्मि-सी०, स्या०, रो० । २-२ अम्हनाथा मम भरिया-स्या० । ३. सुपरिवज्जयाथ-स्या०, ० वज्जयाचे-रो० । ४. परिचित्तेन-सी०, स्या० । ५. रुहमिग-जातक-सी०, स्या० । ६. कस्स-सी०, रो० । ७. को-सी०, स्या०, रो० । ८. मिग-मक्खासि-स्या० । ९. अदेज्ज-सी०, रो० । १०. नन्धायुपागमि-सी०, रो० ।

- १२१ आगमेहि महाराज, मा मं विज्झि रथेसभ ।
को नु ते इदमक्खासि, एत्थेसो तिट्ठते^१ मिगो ॥
- १२२ एस पापचरो पोसो, सम्म तिट्ठति आरका ।
सोय^२ मे^३ इदमक्खासि, एत्थेसो तिट्ठते मिगो ॥
१२३. सच्च किरेव माहसु, नरा एकच्चिया इध ।
कट्ठ निप्लवित^४ सेय्यो, न त्वेवेकच्चि यो नरो ॥ 5
१२४. किन्नु रुरु गरहसि मिगान,
कि पक्खीन कि पन मानुसान ।
भय हि म विन्दतिनप्परूपं,
सुत्वान त मानुसि^५ भासमानं ॥ 10
१२५. यमुद्धरि वाहने^६ बुह्मानं,
महोदके सलिले सीघसोते ।
ततोनिदान भयमागत मम,
दुक्खो हवे राज असब्धि सङ्गमो ॥
- १२६ सोहं चतुप्पत्तमिम विहङ्गम,
तनुच्छिद हृदये ओस्सजामि ।
हनामि तं मित्तदुब्धि^७ अकिच्चकारि^८,
यो तादिसं कम्मकत न जाने ॥ 15
- १२७ धीरस्स बालस्स हवे जनिन्द,
सन्तो वधं नप्पससन्ति जातु ।
काम घर गच्छतु पापधम्मो,
य चस्स भट्ठं^९ तदेतस्स देहि ।
अह च ते कामकरो भवामि ॥ 20

१ तिट्ठति—सी०, स्या० । २-२ सोहिमे—सी०, स्या०, रो० । ३ विप्लावित—
सी०, निपावत—स्या० । ४ मानुसि—स्या० । ५ वहने—सी० । ६-६ मित्तदुम किच्च-
कारि—सी०, रो० । ७ भत्त—स्या० ।

१२८. अद्धा रुह अञ्जतरो सत सो^१,
 यो दुब्भतो^२ मानुसस्स न दुब्भि ।
 काम घर गच्छतु पापधम्मो,
 य चस्स भट्ठ तदेतस्स दम्मि ।
 5 अह च ते कामचार^३ ददामि ॥
- B 272 १२९. सुविजान सिङ्गालान, सकुणानञ्चवस्सितं ।
 मनुस्सवस्सितं राज, दुब्बिजानतरं ततो ॥
१३०. अपि चे मञ्जती पोसो, जाति मित्तो सखा ति वा ।
 यो पुब्बे सुमनो हुत्वा, पच्छा सम्पज्जते दिसो ॥
- 10 १३१. समागता जानपदा, नेगमा च समागता ।
 मिगा सस्सानि^४ खादन्ति, त देवो पटिसेधतु ॥
१३२. कामं जनपदो मासि, रट्टञ्चा पि विनस्सतु ।
 न त्वेवाह रुहं दुब्भे, दत्वा अभयदक्खिण ॥
१३३. मा मे जनपदो आसि, रट्टञ्चा^५ पि विनस्सतु* ।
 15 न त्वेवाह मिगराजस्स, वर दत्वा मुसा भणे ति ॥

४८३. सरभमिगजातकं^६ (१०)

१३४. आसीसेथेव^७ पुरिसो, न निब्बिन्देय्य पण्डितो ।
 पस्सामि वोह अत्तानं, यथा इच्छं तथा अहु ॥
१३५. आसीसेथेव पुरिसो, न निब्बिन्देय्य पण्डितो ।
 पस्सामि वोह अत्तान, उदका थलमुब्भत ॥
- 20 १३६. वायमेथेव पुरिसो, न निब्बिन्देय्य पण्डितो ।
 पस्सामि वोह अत्तान, यथा इच्छि तथा अहु ॥

१ से-सी० । २ दुब्भनो-स्या०, धृभतो-रो० । ३ गामवर-स्या० । ४
 धञ्जानि-स्या० । ५-५ माम जनपदोअहु-स्या० । ६ सरभजातक-स्या० । ७ आसि-
 सेथेव-सी०, स्या०, रो० ।

१३७. वायमेथेव पुरिसो, न निब्बिन्देय्य पण्डितो ।
पस्सामि वोहं अत्तानं, उदका थलमुब्भतं ॥
१३८. दुक्खूपनीतो पि नरो सपञ्जो,
आस न छिन्देय्य सुखागमाय ।
बहू हि फस्सा अहिता हिता च, 5
अवितक्किता^१ मच्चमुपब्बजन्ति^२ ॥
१३९. अचिन्तित पि भवति, चिन्तितं पि विनस्सति ।
न हि चिन्तामया भोगा, इत्थिया पुरिसस्स वा ॥
१४०. सरभं गिरिदुग्गस्मिं, य त्वं अनुसरी पुरे ।
अलीनचित्तस्स तुव, विक्कन्तमनुजीवसि ॥ 10
१४१. यो तं विदुग्गा नरका समुद्धरि,
सिलाय^३ योग्गं सरभो करित्वा^४ ।
दुक्खूपनीत मच्चुमुखा पमोचयि,
अलीनचित्तं तं^५ मिग^६ वदेसि ॥
१४२. किं^७ त्व नु^८ तत्थेव तदा अहोसि,
उदाहु ते कोचि नं^९ एतदक्खा । 15
विवट्छदो^{१०} नुसि सब्बदस्सी,
आणं नु ते ब्राह्मण भिसरूप ॥
१४३. न चेवहं^{११} तत्थ तदा अहोसि,
न चा पि मे कोचि न एतदक्खा । 20
गाथापदानं च सुभासितान,
अत्थ तदानेन्ति जनिन्द धीरा^{१२} ॥
१४४. आदाय पत्ति^{१३} परविरियधाति^{१४},
चापे सरं कि विचिकिच्छसे तुव ।

१ अवितक्कितारो-स्या० । २ मच्चुमुपब्बजन्ति-सी० ; मच्चुमपपज्जन्ति-स्या० ।

३ सीलाय-स्या० । ४ करित्था-सी० । ५-५ तमेव-स्या० । ६-६ तुव नु-सी०, रो० ।

७ त-स्या० । ८ विवट्छदो-स्या० । ९ न-चेवाह-स्या० । १० धीर-सी० ।

११ पत्त-स्या० । १२ परिवीरियधाति-स्या० ।

नुन्नो^१ सरो सरभ हन्तु खिप्पं,
अन्न हि एतं वरपञ्च रञ्जो ॥

१४५. अद्धा पजानामि अहं पि एतं,
अन्न मिगो ब्राह्मण खत्तियस्स ।
५ पुब्बे कत च अपचायमानो,
तस्मा मिगं सरभं नो हनामि ॥

१४६. नेसो मिगो महाराज, असुरेसो दिसम्पति ।
एत हन्त्वा मनुस्सिन्द, भवस्सु अमराधिपो ॥

B 274

१४७. सचे च राजा^२ विचिकिच्छसे तुवं,
१० हन्तु मिगं सरभं सहायक^३ ।
सपुत्तदारो नरवीरसेट्ठ^४,
गन्त्वा तुव वेतरणि यमस्स ॥

15

१४८. कामं अह जानपदा च सब्बे,
पुत्ता च दारा च सहायसङ्घा ।
गच्छेमु त वेतरणि यमस्स,
न त्वेव हञ्जो मम पाणदो^५ यो^६ ॥

20

१४९. अयं मिगो किच्छगतस्स मय्हं,
एकस्स कत्ता विवनस्मि^६ घोरे ।
त तादिसं पुब्बकिच्चं सरन्तो,
जान महाब्रह्मे कथं हनेय्यं ॥ •

१५०. मित्ताभिराधी चिरमेव जीव,
रज्ज इमं धम्मगुणे पसास ।
नारीगणेहि परिचारियन्तो^७,
मोदस्सु रट्ठे तिदिवेव वासवो ॥

१ नुण्णो-सी०, स्या० । २ राज-सी०, स्या०, रो० । ३ सहायक मे-सी०, रो० । ४ नरविरियसेट्ठ-सी०, रो० । ५-५ पाणदस्स-सी०, स्या० । ६ विवनस्मि-सी०, स्या० । ७ परिचारयन्तो-स्या० ।

१५१. अक्कोधनो निच्चपसन्नचित्तो,
 सब्बातिथी^१ याचयोगो^२ भवित्वा^३ ।
 दत्त्वा च भुत्वा च यथानुभाव,
 अनिन्दितो सगमुपेहि ठानं ति ॥

तेरसकनिपात निद्धित ।

तस्सुद्धानं

वरअम्ब^३ कुठारि सहंसवरो,
 अथरञ्जस्मिं दूतकपञ्चमको ।
 अथ बोधि अकित्ति सुतक्करिना,
 अथ रुहमिगेनपरो सरभो ति ॥

5

— ० —

१४. पकिण्णकनिपातो

४८४. सालिकेदारजातकं (१)

B 276

१. सम्पन्नं सालिकेदारं, सुवा भुञ्जन्ति कोसिय ।
पटिवेदेमि ते ब्रह्मे, न ने^१ वारेतुमुस्सहे ॥
२. एको च तत्थ सकुणो, यो नेस^२ सब्बसुन्दरो ।
भुत्वा सालि यथाकामं, तुण्डेनादाय गच्छति ॥
३. ओड्डेन्तु^३ वालपासानि^४, यथा वज्जेथ सो दिजो ।
जीव च नं गहेत्वान, आनयेहि^५ ममन्तिके ॥
४. एते भुत्वा^६ पिवित्वा च, पक्कमन्ति विहङ्गमा ।
एको बद्धोस्मि पासेन, कि पापं पकतं मया ॥
५. उदर नून अञ्जेसं, सुव अच्चोदरं तव ।
भुत्वा सालि यथाकाम, तुण्डेनादाय गच्छसि ॥
६. कोट्टु नु तत्थ पूरेसि, सुव वेरं नु ते मया ।
पुट्ठो मे सम्म अक्खाहि, कुहि सालि निदाहसि^७ ॥
७. न मे वेरं तया सद्धि, कोट्टो मय्ह न विज्जति ।
इण मुञ्चामिणं दम्मि, सम्पत्तो कोटिसिम्बलि^८ ।
निधि पि तत्थ निदहामि, एव ज्ञानाहि कोसिय ॥
८. कीदिसं ते इणदान, इणमोक्खो च कीदिसो ।
निधिनिधानमक्खाहि, अथ पासा पमोक्खसि ॥
९. अजातपक्खा तरुणा, पुत्तका मय्ह^९ कोसिय ।
ते मं भता भरिस्सन्ति, तस्मा तेस इणं ददे ॥

१ ते-सी०, स्या० । २ तेस-सी० । ३ उज्झन्तु-स्या० । ४ वालपासानि-
स्या०, रो० । ५ आनयेथ-सी०, रो० । ६ भुत्वा च-रो० । ७ निधेय्यसि-स्या०,
निधीयसि-रो० । ८ कोटिसिम्बलि-सी०, स्या० । ९ मय्ह-स्या० ।

१०. माता पिता च मे बुद्धा^१, जिण्णका गतयोब्बना ।
तेस तुण्डेन हातून, मुञ्चे पुब्बकतं^२ इणं ॥
११. अञ्जे पि तत्थ सकुणा, खीणपक्खा सुदुब्बला ।
तेस पुञ्जत्थिको दम्मि, त निधि आहु पण्डिता ॥
१२. ईदिस^३ मे इणदानं, इणमोक्खो च ईदिसो । 5
निधिनिधानमक्खामि^४, एव जानाहि कोसिय ॥
१३. भद्दको वतय^५ पक्खी, दिजो परमधम्मिको ।
एकच्चेसु मनुस्सेसु, अय धम्मो न विज्जति ॥
१४. भुञ्ज सालि यथाकामं, सह सब्बेहि आतिभि ।
पुना^६ पि सुव पस्सेमु, पिथ मे तव दस्सन ॥ 10
१५. भुत्त च पीत च तवस्समम्हि^७,
रत्ति^८ च^९ नो कोसिय ते सकासे ।
निक्खित्तदण्डेसु ददाहि दान,
जिण्णे च मातापितरो भरस्सु ॥
१६. लक्खी वत मे उदपादि अज्ज, 15
यो^{१०} अद्दसासि पवरं^{११} दिजान ।
सुवस्स सुत्वान सुभासितानि,
काहामि पुञ्जानि अनप्पकानि ॥
१७. सो कोसियो अत्तमनो उदग्गो,
अन्न च पानं चभिसङ्घरित्वा । 20
अन्नेन पानेन पसन्नचित्तो,
सन्तप्पयि समणब्राह्मणे^{१२} चा ति ॥

१ बुद्धा—स्या० । २ पुब्बकत—सी० । ३ एदिस—सी०, रो० । ४ निधिनिधान-
मक्खात—सी०, निधिनिधान अक्खात—रो० । ५ वताय—स्या० । ६ पुन—सी०, स्या० ।
७ तवस्समिह—सी० । ८-८. रत्ती च—सी०, रो० । ९-९ योह अदस्स परम—स्या० । १०.
समणे ब्राह्मणे—सी० ।

४८५. चन्दकिन्नरीजातकं^१ (२)

१८ उपनीयतिदं मञ्जे, चन्दे लोहितमद्ने ।
अज्ज^२ जहामि^३ जीवित,
पाणा मे चन्दे निरुज्झन्ति ॥

B 278

5

१९. ओसीदि^४ मे दुक्खं^५ हृदय,
मे ड्य्हते नितम्मामि ।
तव चन्दिया सोचन्तिया,
न न अञ्जेहि सोकेहि ॥

10

२० तिणमिव वनमिव मिलायामि^६,
नदी अपरिपुण्णा^७•व^८ सुस्सामि ।
तव चन्दिया सोचन्तिया,
न न अञ्जेहि सोकेहि ॥

15

२१. वस्समिव^९ सरे पादे^{१०},
इमानि अस्सूनि वत्तरे मय्हं ।
तव चन्दिया सोचन्तिया,
न नं अञ्जेहि सोकेहि ॥

20

२२. पापो खोसि^{११} राजपुत्त^{१२},
यो मे इच्छित^{१३} पति वराकिया ।
विज्झसि^{१४} वनमूलस्मिं,
सोयं विद्धो छमा सेति ॥

२३. इमं मय्ह हृदयसोकं,
पटिमुञ्चतु राजपुत्त तव माता ।

१ चन्दकिन्नरीजातक-सी०, स्या० । २-२ अज्जापि विजहामि-सी०, स्या० ।
३ ओसधि-सी०, स्या०, रो० । ४ दुक्ख मे-सी० । ५ मिलायामि-सी० । ६-६.
अपरिपुण्णियाव-सी०, रो० । ७-७ वस्सव सरे पब्बत पादे-रो० । ८-८ सि खो राजपुत्त-
सी०, खो राजपुत्तो-स्या०, रो० । ९ इच्छित-सी०, स्या०, रो० । १० विज्झ-सी०,
स्या० ।

यो मय्हं हृदयसोको,
किम्पुरिस अववेखमानाय ॥

२४. इमं मय्हं हृदयसोक,
पटिमुञ्चतु राजपुत्त तव जाया ।
यो मय्ह. हृदयसोको,
किम्पुरिसं अववेखमानाय ॥

5

२५. मा च पुत्त^१ मा च पति,
अह्विख राजपुत्त तव माता ।
यो किम्पुरिसं अवधि,
अदूसकं मय्ह^२ कामा हि ॥

10

२६. मा च पुत्त मा च पति,
अह्विख राजपुत्त तव जाया ।
यो किम्पुरिस अवधि,
अदूसकं मय्ह कामा हि ॥

२७. मा त्व चन्दे रोदि,
मा सोचि वनतिमिरमत्तक्खि ।
मम त्वं हेहिसि^३ भरिया,
राजकुले पूजिता नारीभि^४ ॥

15

२८. अपि नूनह^५ मरिस्सं,
नाह^६ राजपुत्त तव हेस्स ।
यो किम्पुरिसं अवधि,
अदूसक मय्ह कामा हि ॥

20

२९. अपि भीरुके अपि जीवितुकामिके,
किम्पुरिसि गच्छ हिमवन्त ।

१ पुत्ते-सी० । २ मय्ह-स्या० । ३ होहिसि-सी० । ४ नारीहि-सी०, रो० ।
५ नूनह-स्या० । ६ न च पनाह-रो० ।

तालीसतगरभोजना^१,
अञ्जे^२ त मिगा रमिस्सन्ति ॥

B 279

३०. ते पब्बता ता च कन्दरा,
ता च गिरिगुहायो तथेव तिष्ठन्ति ।
तत्थेव^३ तं अपस्सन्ती,
किम्पुरिस कथं अहं कस्स^४ ॥

5

३१. ते पण्णसन्थता रमणीया,
वाळमिगेहि अनुचिण्णा ।
तत्थेव तं अपस्सन्ती,
किम्पुरिस कथं अहं कस्सं ॥

10

३२. ते पुप्फसन्थता रमणीया,
वाळमिगेहि अनुचिण्णा^५ ।
तत्थेव त अपस्सन्ती,
किम्पुरिस कथं अहं कस्सं ॥

15

३३. अच्छा सवन्ति गिरिवननदियो^६,
कुसुमाभिकिण्णसोतायो ।
तत्थेव त अपस्सन्ती,
किम्पुरिस कथं अहं कस्स ॥

20

३४. नीलानि हिमवतो पब्बतस्स,
कूटानि दस्सनीयानि^७ ।
तत्थेव तं अपस्सन्ती,
किम्पुरिस कथं अहं कस्सं ॥

३५. पीतानि हिमवतो पब्बतस्स,
कूटानि दस्सनीयानि ।

१ तालिस्सतगरभोजने-सी०, तालिस्सगरभोजना-स्या० । २ अरञ्जे-सी०, रो० । ३ तत्थ-सी०, स्या०, रो० । ४ कास-सी०, रो० । ५ अनुचिण्ण-सी० । ६ गिरिवर०-रो० । ७ दस्सनेय्यानि-सी०, रो० ।

- तत्थेव तं अपस्सन्ती,
किम्पुरिस कथं अहं कस्सं ॥
३६. तम्बानि हिमवतो पब्बतस्स,
कूटानि दस्सनीयानि ।
तत्थेव त अपस्सन्ती, 5
किम्पुरिस. कथं अहं कस्सं ॥
- ३७ तुङ्गानि हिमवतो^१ पब्बतस्स,
कूटानि दस्सनीयानि ।
तत्थेव त अपस्सन्ती,
किम्पुरिस कथं अहं कस्सं ॥ 10
- ३८ सेतानि हिमवतो पब्बतस्स,
कूटानि दस्सनीयानि ।
तत्थेव त अपस्सन्ती,
किम्पुरिस कथं अहं कस्सं ॥
- ३९ चित्रानि हिमवतो पब्बतस्स, 15
कूटानि दस्सनीयानि ।
तत्थेव तं अपस्सन्ती,
किम्पुरिस कथं अहं कस्स ॥
४०. यक्खगणसेविते गन्धमादने,
ओसधेभि^२ सञ्छन्ने । 20
तत्थेव त अपस्सन्ती,
किम्पुरिस कथं अहं कस्स ॥
- ४१ किम्पुरिससेविते गन्धमादने,
ओसधेभि सञ्छन्ने ।
तत्थेव तं अपस्सन्ती, 25
किम्पुरिस कथं अहं कस्सं ॥

१ हिमवतो-सी० । २ ओसधेहि-सी०, स्या० ।

B 280

४२ वन्दे ते अयिरब्रह्मे,
यो मे इच्छित पति वराकिया ।
अमतेन अभिसिञ्चि,
समागतास्मि^१ पियतमेन ॥

5 ४३ विचराम दानि गिरिवननदियो,
कुसुमाभिकिण्णसोतायो ।
नानादुमवसनायो^२,
पियवदा अञ्जमञ्जस्सा ति ॥

४८६. महाउक्कुसजातकं (३)

४४. उक्का चिलाचा^३ बन्धन्ति दीपे,
10 पजा मम^४ खादितु पत्थयन्ति ।
मित्तं सहाय च वदेहि सेनक,
आचिक्ख आतिव्यसन^५ दिजान ॥

४५. दिजो दिजान पवरोसि पक्खिम^६,
उक्कुसराज सरण त उपेम^७ ।
15 पजा मम खादितु पत्थयन्ति,
लुद्धा चिलाचा भव मे सुखाय ॥

४६. मित्त सहायं च करोन्ति पण्डिता,
काले अकाले सुखमेसमाना^८ ।
करोमि ते सेनक एतमत्थं,
20 अरियो हि अरियस्स करोति किच्चं ॥

४७. य होति किच्च अनुकम्पकेन,
अरियस्स अरियेन कत तयीद^९ ।

१ समागतस्मि-सी०, रो० । २ नानादुमसेवनायो-रो० । ३ मिलाचा-सी०, स्या०, रो० । ४ मम-स्या० । ५ आतिव्यसन-सी० । ६ पक्खि-सी०, रो०, पक्खि च-स्या० । ७ उपेमि-सी०, स्या०, रो० । ८ सुखमासयाना-रो० । ९ तवयिद-सी०, रो० ।

अत्तानुरक्खी भव मा अदय्हि^१,
लच्छाम पुत्ते तयि जीवमाने ॥

४८ तवेव^२ रक्खावरणं करोन्तो,
सरीरभेदा पि न सन्तसामि ।
करोन्ति हेके^३ सखीनं^४ सखारो,
पाणं चजन्ता^५ सतमेस^६ धम्मो ॥

४९. सुदुक्करं कम्ममकासि^७, अण्डजायं^८ विहङ्गमो ।
अत्थाय कुररो^९ पुत्ते, अड्डुरत्ते अनागते ॥

५०. चुता पि हेके^{१०} खलिता^{११} सकम्मुना^{१२},
मित्तानुकम्पाय पतिट्ठहन्ति ।
पुत्ता ममट्ठा गतिमागतोस्मि,
अत्थं चरेथो^{१३} मम वारिचर^{१४} ॥

10

५१. धनेन धञ्जेन च अत्तना च,
मितं सहाय च करोन्ति पण्डिता ।
करोमि ते सेनक एतमत्थ,
अरियो हि अरियस्स करोति किच्च ॥

15

५२. अप्पोस्सुक्को तात तुव निसीद,
पुत्तो पितु चरति अत्थचरिय ।
अहं चरिस्सामि तवेतमत्थ^{१५},
सेनस्स पुत्ते परितायमानो^{१६} ॥

20

५३. अद्धा हि तात सतमेस धम्मो,
पुत्तो पितु य^{१७} चरे^{१८} अत्थचरिय ।

१ अड्डह-सी०, रो०, अड्डिह-स्या० । २ तमेव-स्या० । ३ हेते-स्या०, रो० । ४ सखित-सी० । ५ चजन्ति-सी०, रो० । ६ सतनेस-रो० । ७ कम्म-मका-सी०, रो० । ८ अण्डजोय-स्या० । ९ कुररो-स्या० । १० एके-सी०, रो० । ११-१२ खलिकस्सकम्मुना-रो० । १२ चरेथ-सी०, रो० । १३ वारिछन्न-सी०, रो० । १४ तवेव अत्थ-स्या० । १५ परितायमानो-स्या० । १६, स्या० पोत्थके नत्थि । १७. चरेथ-सी०, रो० ।

अप्पेव म दिस्वान पवड्डकाय,
सेनस्स पुत्ता^१ न विहेठयेय्युं^२ ॥

५४. पसू मनुस्सा मिगवीरसेट्ठ^३,
भयट्ठिता^४ सेट्ठमुपब्बजन्ति ।
पुत्ता ममट्ठा गतिमागतोस्मि,
त्वं नोसि राजा भव मे सुखाय ॥

B 282

५५. करोमि ते सेनक एतमत्थं,
आयामि ते तं दिसत्त वधाय ।
कथ हि विञ्जू पहु^५ सम्पजानो,
न वायमे अत्तजनस्स गुत्तिया ॥

५६. मित्त च^६ कयिराथ सुहृदय^७ च^८,
अयिरं च कयिराथ सुखागमाय ।
निवत्थकोचो^९ व^{१०} सरेभि हन्त्वा,
मोदाम पुत्तेहि समङ्गिभूता ॥

५७. सकमित्तस्स कम्मेन, सहायस्सापलायिनो ।
कृजन्तमुपकृजन्ति^{११}, लोमसा^{१२} हृदयङ्गम ॥

५८. मित्त सहाय अधिगम्म पण्डितो,
सो भुञ्जती पुत्त^{१३} पसु धन वा ।
अहं च पुत्ता च पती च मय्ह,
मित्तानुकम्पाय समङ्गिभूता ॥

५९. राजवता सूरवता^{१४} च अत्थो,^{१५}
सम्पन्नसखिस्स भवन्ति हेते ।
सो मित्तवा यसवा उगगतत्तो,
अस्मिध^{१६} लोके मोदति कामकामी ॥

१ पुत्तानि-स्या० । २ हेठयेय्यु-स्या० । ३ मिगविरियसेट्ठ-सी०, रो० । ४ भयट्ठिता-सी०, रो० । ५ बहु-स्या० । ६ स्या० पोत्थके नत्थि । ७-७ सुहृदय च-सी०, सखाधरञ्च-रो० । ८-८. निवत्थकोजोव-सी०, स्या०, रो० । ९ कुजन्तमुपकुजन्ति-स्या० । १० लोमहृसा-स्या० । ११ पुत्त-स्या० । १२ सुखता-स्या० । १३ अस्मिञ्च-सी०, स्या०, रो० ।

- ६० करणीयानि मित्तानि, दलिद्देना पि सेनक ।
 पस्स मित्तानुकम्पाय, समग्गम्हा सजातके ॥
६१. सूरेन बलवन्तेन, यो मित्ते^१ कुरुते दिजो ।
 एवं सो सुखितो होति, यथाह त्वं च सेनका ति ॥

४८७. उद्दालकजातकं (४)

६२. खराजिना जटिला पङ्कदन्ता, 5
 दुम्मकखरूपा^२ ये मन्त^३ जप्पन्ति^३ ।
 कच्चिन्नु^४ ते मानुसके पयोगे,
 इदं विदू परिमुत्ता अपाया ॥
६३. पापानि कम्मामि करेथ^५ राज,
 बहुस्सुतो चे न चरेय्य धम्म । 10
 सहस्सवेदो पि न त पटिच्च,
 दुक्खा पमुच्चे^६ चरणं अपत्वा ॥
६४. सहस्सवेदो पि न त पटिच्च,
 दुक्खा पमुच्चे चरणं अपत्वा ।
 मञ्जामि वेदा अफला भवन्ति, 15
 ससंयम चरणञ्जेव सच्च ॥
६५. न हेव वेदा अफला भवन्ति,
 ससंयम चरणञ्जेव सच्च ।
 कित्तिं हि^७ पप्पोति अधिच्च वेदे,
 सन्ति पुणाति^८ चरणेन दन्तो ॥ 20
- ६६ भच्चा माता पिता बन्धू, येन जातो सयेव^९ सो ।
 उद्दालको अह भोतो, सोत्तियाकुलवसको^{१०} ॥

१ मित्ति-सी०, मित्त-स्या० । २ दुम्मुखरूपा-सी०, रो० । ३-३ मे जपन्ति -
 सी०, रो०, मन्त जपन्ति-स्या० । ४ कच्चिन्नु-स्या० । ५ करेय्य-सी०, स्या० । ६
 पमुच्चे-स्या० । ७ च-स्या० । ८ पुणेति-स्या०, पुनेति-रो० । ९ स्वयेव-स्या० ।
 १० सोत्थियकुलवसको-सी०, ० वसतो-स्या० ।

६७. कथं भो ब्राह्मणो होति, कथं भवति केवली ।
कथं च परिनिब्बानं, धम्मद्वो किन्ति वुच्चति ॥

B. 284

६८ निरङ्कुत्वा अग्निमादाय ब्राह्मणो,
आपो सिञ्चं यजं उस्सेति यूप ।
५ एवङ्करो ब्राह्मणो होति खेमी,
धम्मे ठितं तेन अमापयिसु ॥

६९ न सुद्धिं सेचनेनत्थि, ना^१ पि^२ केवली ब्राह्मणो ।
न^३ खन्ती ना पि सोरच्चं, ना पि सो परिनिब्बुतो ॥

७० कथं सो^४ ब्राह्मणो होति, कथं भवति केवली ।
१० कथं च परिनिब्बानं, धम्मद्वो किन्ति वुच्चति ॥

७१. अखेत्तबन्धू अममो निरासो,
निल्लोभपापो भवलोभखीणो ।
एवङ्करो ब्राह्मणो होति खेमी,
धम्मे ठितं तेन अमापयिसु ॥

७२ खत्तिया ब्राह्मणा वेस्सा, सुद्दा चण्डालपुक्कुसा ।
१५ सब्बेव सोरता दन्ता, सब्बेव परिनिब्बुता ।
सब्बेसं सीतिभूतान, अत्थि सेय्योथ^५ पापियो ॥

७३. खत्तिया ब्राह्मणा वेस्सा, सुद्दा चण्डालपुक्कुसा ।
सब्बेव सोरता दन्ता, सब्बेव परिनिब्बुता ।
२० सब्बेस सीतिभूतान, नत्थि सेय्योथ पापियो ॥

७४. खत्तिया ब्राह्मणा वेस्सा, सुद्दा चण्डालपुक्कुसा ।
सब्बेव सोरता दन्ता, सब्बेव परिनिब्बुता ॥

७५. सब्बस सीतिभूतान, नत्थि सेय्योथ पापियो ।
पनत्थ^६ चरसि ब्रह्मञ्ज, सोत्तियाकुलवसत ॥

१-१ नपि-सी०, स्या० । २ न चेव-स्या० । ३ भो-स्या० । ४ सेय्योव-
सी०, रो० । ५ पसत्थ-स्या० ।

७६. नानारत्तेहि वत्थेहि, विमानं भवति छादितं ।
न तेस छाया वत्थान, सो रागो अनुपज्जथ ॥
७७. एवमेव^१ मनुस्सेसु, यदा सुज्झन्ति माणवा ।
ते^२ सजाति पमुञ्चन्ति^३, धम्ममञ्जाय सुब्बता ति ॥

४८८. भिसजातकं (५)

७८. अस्सं गव रजतं जातरूपं,
भरियं च सो इध लभतं मनाप ।
पुत्तेहि दारेहि समज्झि होतु,
भिसानि ते ब्राह्मण यो अहासि ॥ 5
७९. माल च सो कासिकचन्दनं च,
धारेतु पुत्तस्स बहू भवन्तु ।
कामेसु तिब्बं कुरुत अपेक्खं,
भिसानि ते ब्राह्मण यो अहासि ॥ 10
८०. पहतधञ्जो कसिमा यसस्सी,
पुत्ते गिही धनिमा सब्बकामे ।
वयं अपस्स घरमावसातु,
भिसानि ते ब्राह्मण यो अहासि ॥ 15
८१. सो खत्तियो होतु पसय्हकारी,
राजाभिराजा^३ बलवा यसस्सी ।
स चातुरन्त महिमावसातु,
भिसानि ते ब्राह्मण यो अहासि ॥ 20
८२. सो ब्राह्मणो होतु अवीतरागो,
मुहुत्तनक्खत्तपथेसु युत्तो ।
पूजेतु नं रट्ठपती यसस्सी,
भिसानि ते ब्राह्मण यो अहासि ॥

१ एवमेव – रो० । २-२ न तेस जाति पुच्छन्ति – सी०, स्या०, रो० । ३. राजा-
धिराजा – स्या० ।

८३. अज्झायक सब्बसमन्तवेदं^१,
तपस्सीन मज्जतु सब्बलोकौ ।
पूजेन्तु न^२ जानपदा समेच्च,
भिसानि ते ब्राह्मण यो अहासि ॥
- ५ ८४ चतुस्सदं गामवरं समिद्ध,
दिन्न हि सो भुज्जतु वासवेन ।
अवीतरागो मरणं उपेतु,
भिसानि ते ब्राह्मण यो अहासि ॥
८५. सो गामणी होतु सहायमज्झे,
नच्चेहि गीतेहि पमोदमानो ।
१० सो^३ राजतो व्यसन^४ मालत्थ^५ किञ्चि,
भिसानि ते ब्राह्मण यो अहासि ॥
८६. यं एकराजा पथवि विजेत्वा^६,
इत्थीसहस्सान^७ ठपेतु अगं ।
१५ सीमन्तिनीनं पवरा भवातु,
भिसानि ते ब्राह्मण या^८ अहासि ॥
८७. इसीन^९ हि सा सब्बसमागतान,
भुज्जेय्य सादु अविकम्पमाना ।
चरातु लाभेन विकत्थमाना,
२० भिसानि ते ब्राह्मण या अहासि ॥
८८. आवासिको होतु महाविहारे,
नवकम्मिको होतु गजङ्गलाय^{१०} ।
आलोकसन्धि दिवस^{११} करोतु,
भिसानि ते ब्राह्मण यो अहासि ॥

१ सब्बसमन्तवेद—सी०, सब्बसमन्तवेदन—रो० । २ त—सी० । ३ मा—सी०, स्या०, रो० । ४ व्यसन—सी०, रो० । ५ मलत्थ—सी०, स्या०, रो० । ६ विजित्वा—स्या० । ७ इत्थीसहस्स—सी०, रो० । ८ यो—स्या० । ९ दासीन—स्या० । १० कजङ्गलाय—सी०, स्या०, रो० । ११ दिवसा—सी०, स्या०, रो० ।

८६. सो वज्झतू पाससतेहि छग्भि^१,
 रम्मा वना निग्यतु राजधानि ।
 तुत्तेहि^२ सो हज्जतु पाचनेहि,
 भिसानि ते ब्राह्मण यो अहासि ॥

९० अलक्कमाली तिपुकण्णविद्धो,
 लट्ठीहतो सप्पमुख उपेतु ।
 सकच्चबन्धो^३ विसिखं चरातु,
 भिसानि ते ब्राह्मण यो अहासि ॥

5

९१ यो वे अनट्ठ व^४ नट्ठ ति चाह^५,
 कामेव सो लभत^६ भुज्जतु च^७ ।
 अगारमज्झे मरणं उपेतु,
 यो वा भोन्तो सङ्कति कज्चिदेव ॥

10

९२. यदेसमाना विचरन्ति लोके,
 इट्ठं च कन्तं च बहुनमेत^८ ।
 पिय मनुज्ज चिध^९ जीवलोके,
 कस्मा इसयो नप्पससन्ति कामे ॥

15

९३ कामेसु वे हज्जरे वज्झरे च,
 कामेसु दुक्खं च भय च जातं ।
 कामेसु भूताधिपती पमत्ता,
 पापानि कम्ममानि करोन्ति मोहा ॥

20

९४. ते पापधम्मा पसवेत्त पाप,
 कायस्स भेदा निरयं वजन्ति ।
 आदीनवं कामगुणेषु दिस्वा,
 तस्मा इसयो नप्पसंसन्ति कामे ॥

१ छग्भि-सी०, रो० । २ गुत्तेहि-स्या० । ३ सकच्चबद्धो-सी०, रो०,
 सकच्चबद्धो-स्या० । ४ सी०, स्या० पोत्थकेसु नत्थि । ५ आह-स्या० । ६-८ लभतु
 भुज्जतु च-स्या० । ७ बहुनमेत-सी० । ८ इध-सी०, स्या० ।

B 288 5

10

15

20

६५. वीमसमानो इसिनो भिसानि,
तीरे गहेत्वान थले निघेसि ।
सुद्धा अपापा इसयो वसन्ति,
एतानि ते ब्रह्मचारी भिसानि ॥

६६. न ते नटा नो पन कीळनेय्या,
न बन्धवा नो पन ते सहाया ।
किस्मि वुपत्थम्भ^१ सहस्सनेत्त,
इसीहि त्व^२ कीळसि देवराज ॥

६७. आचरियो मेसि पिता च मय्हं,
एसा पतिट्ठा खलितस्स ब्रह्मे ।
एकापराधं खम भूरिपज्ज,
न पण्डिता कोधबला भवन्ति ॥

६८. सुवासित^३ इसिनं एकरत्त,
य वासव भूतपतिद्दसाम ।
सब्बेव भोन्तो सुमना भवन्तु,
यं ब्राह्मणो पच्चुपादी^४ भिसानि ॥

६९. अह च सारिपुत्तो च, मोगल्लानो च कस्सपो ।
अनुरुद्धो पुण्णो आनन्दो, तदासु सत्त भातरो ॥

१००. भगिनी उप्पलवण्णा च^५, दासी खुज्जुत्तरा तदा ।
चित्तो गहपति दासो, यक्खो सातागिरो तदा ॥

१०१. पालिलेय्यो^६ तदा नागो, मधुदो^७ सेट्ठवानरो ।
काळुदायी तदा सक्को, एव धारेथ जातकं ति ॥

४८९. सुरुचिजातकं (६)

१०२. महेसी सुरुचिनो^८ भरिया, आनीता पठमं अहं ।
दस वस्ससहस्सानि, य मं सुरुचिमानयि^९ ॥

१ परत्थम्भ-सी०, परवम्भ-स्या० । २ तुव-स्या० । ३ सुवोसित-सी० ।
४ पच्चपादि-सी० । ५ सी०, स्या० पोत्थकेसु नत्थि । ६ पारिलेय्यो-सी०, रो० ।
७ मधुवा-सी०, रो० । ८ रुचिनो-सी०, स्या०, रो० । ९ सुरुचि आनयि-स्या० ।

१०३. साहं ब्राह्मण राजान, वेदेहं मिथिलगहं ।
नाभिजानामि कायेन, वाचाय उद चेतसा ।
सुरुचि अतिमञ्जित्थ^१, आवि^२ वा यदि वा रहो ॥
१०४. एतेन सच्चवज्जेन, पुत्तो उप्पज्जत इसे ।
मुसा मे भणमानाय, मुद्धा फलतु सत्तथा ॥ 5
१०५. भत्तु मम^३ सस्सु^३ माता, पिता^३ चा पि च सस्सुरो^३ ।
ते मं ब्रह्मे विनेतारो, याव अट्ठसु जीवितं ॥
१०६. साह अहिसारतिनी, कामसा^४ धम्मचारिणी^४ ।
सक्कच्चं ते उपट्ठासि, रत्तिन्दिवमतन्दिता ॥
१०७. एतेन सच्चवज्जेन, पुत्तो उप्पज्जत इसे ।
मुसा मे भणमानाय, मुद्धा फलतु सत्तथा ॥ 10
१०८. सोळसित्थिसहस्सानि, सहभरियानि ब्राह्मण ।
तासु इस्सा वा कोधो वा, नाहु मय्ह कुदाचन ॥
१०९. हितेन तास नन्दामि, न च मे काचि अप्पिया ।
अत्तान वानुकम्पामि, सदा सब्बा सपत्तियो ॥ 15
११०. एतेन सच्चवज्जेन, पुत्तो उप्पज्जतं इसे ।
मुसा मे भणमानाय, मुद्धा फलतु सत्तथा ॥
१११. दासे कम्मकरे पेस्से^५, ये चञ्जे अनुजीविनो ।
पेसेमि^५ सहधम्मेन, सदा पमुदितिन्द्रिया ॥
११२. एतेन सच्चवज्जेन, पुत्तो उप्पज्जत इसे ।
मुसा मे भणमानाय, मुद्धा फलतु सत्तथा ॥ 20
११३. समणे ब्राह्मणे चा^६ पि, अञ्जे चा पि वनिब्बके ।
तप्पेमि अन्नपानेन, सदा पयतपाणिनी ॥

१ अतिमञ्जित्थो—सी०, रो० । २ अवि—रो० । ३-३ मनापस्सपिता—सी०, मनापा सस्सु पिया—स्या० । ४-४ माता चापि सुवामिनो—सी०, मातापिता च सस्सुरो—स्या० । ५ कामसो—सी० । ६ धम्मचारिणी—सी० । ७ पोसे—स्या० । ८ पोसेमि—सी०, स्या०, रो० । ९ वा—सी० ।

११४. एतेन सच्चवज्जेन, पुत्तो उप्पज्जत इसे ।
मुसा मे भणमानाय, मुद्धा फलतु सत्तधा ॥

११५. चातुद्दसि पञ्चद्दसि^१, या च^२ पक्खस्स अट्ठमी^३ ।
पाटिहारियपक्खं च, अट्ठङ्गसुसमागतं^४ ।
उपोसथ उपवसामि, सदा सीलेसु सवुता ॥

5

B 290

११६. एतेन सच्चवज्जेन, पुत्तो उप्पज्जत इसे ।
मुसा मे भणमानाय, मुद्धा फलतु सत्तधा ॥

११७. सब्बेव ते धम्मगुणा, राजपुत्ति यसस्सिनि ।
संविज्जन्ति तयि भद्दे, ये त्व कित्तेसि अत्तनि ॥

10

११८. खत्तियो जातिसम्पन्नो, अभिजातो यसस्सिमा ।
धम्मराजा विदेहानं, पुत्तो उप्पज्जते तव^५ ॥

११९. दुम्मी^६ रजोजल्लधरो, अघे वेहायसं ठितो ।
मनुञ्च भाससे^७ वाचं, य मय्ह हृदयङ्गम ॥

15

१२०. देवता नुसि सग्गम्हा, इसि वासि महिद्धिको ।
को वासि^८ त्व अनुप्पत्तो, अत्तान मे पवेदय ॥

१२१. य देवसङ्घा वन्दन्ति, सुधम्माय^९ समागता ।
सोह सक्को सहस्सक्खो, आगतोस्मि तवन्तिके ॥

१२२. इत्थियो^{१०} जीवलोकस्मि, या होति^{११} समचारिनी ।
मेधाविनी सीलवती, सस्सुदेवा पतिब्बता ॥

20

१२३. तादिसाय सुमेधाय, सुचिकम्माय नारिया ।
देवा दस्सनमायन्ति, मानुसिया अमानुसा ॥

१२४. त्वं च भद्दे सुचिण्णेन, पुब्बे सुचरितेन च ।
इध राजकुले जाता, सब्बकामसमिद्धिनी ॥

१ पण्णरसि-सी०, रो० । २ व-सी० । ३ अट्ठमि-सी०, रो० । ४ अट्ठङ्ग-
सुसमाहित-सी०, स्या०, रो० । ५ तव-सी०, रो० । ६ रुम्मी-सी०, दुम्भि-स्या० ।
७ भाससि-सी० । ८ वापि-स्या० । ९ सुधम्माय-स्या० । १० इत्थिया-रो० ।
११ होन्ति-सी०, स्या० ।

१२५. अयं च ते राजपुत्ति, उभयत्थ कटग्गहो ।
देवलोकूपपत्ती च, कित्ती च इध जीविते ॥
१२६. चिर सुमेधे सुखिनी, धम्ममत्तनि पालय ।
एसाह तिदिव यामि, पिय मे तव दस्सन ति ॥

४९०. पञ्चुपोसथिकजातकं^१ (७)

१२७. अप्पोस्सुक्को दानि तुव कपोत,
विहङ्गम न तव भोजनत्थो ।
खुद^२ पिपासं अधिवासयन्तो,
कस्मा भवपोसथिको^३ कपोत^४ ॥ 5
१२८. अह पुरे गिद्धिगतो कपोतिया,
अस्मि^५ पदेसस्मिमुभो^६ रमाम ।
अथग्गही साकुणिको कपोति,
अकामको ताय विना अहोसि ॥ 10
१२९. नानाभवा^७ विप्पयोगेन तस्सा,
मनोमय वेदनं वेदयामि^८ ।
तस्मा अहपोसथ^९ पालयामि,
रागो मम मा पुनरागमासि ॥ 15
१३०. अनुज्जुगामी उरगा^{१०} दुजिब्ब^{११},
दाठावुधो घोरविसोसि सप्प ।
खुद पिपासं अधिवासयन्तो,
कस्मा^{१२} भवपोसथिको नु दीघ^{१३} ॥ 20
१३१. उसभो अहू बलवा गामिकस्स,
चलक्ककू वण्णबलूपपन्नो ।

१ पञ्चुपोसथजातक-सी० । २ खुद-स्या० । ३ भवपोसथिको-सी० । ४ कपोतो-सी०, रो० । ५-५ तस्मि पादेसस्मिमुभो-स्या० । ६ नानाभावा-सी०, स्या० । ७ वेदियामि-सी०, रो० । ८ अह पोसथ-स्या० । ९-९ उरग द्विजिब्ब-सी०, उरग-स्या० । १० तस्मा-सी० । ११ दीघो-सी०, रो० ।

सो म अक्कमि त कुपितो अडंसि,
दुक्खाभितुण्णो मरणं उपागा^१ ॥

१३२ ततो जना निक्खमित्वान गामा,
कन्दित्वा^२ रोदित्वा^३ अपक्कमिसु ।

5 तस्मा अहंपोसथ पालयामि,
कोधो ममं मा पुनरागमासि ॥

B 292

१३३ मतान मसानि बहू सुसाने,
मनुञ्जरूपं तव भोजने तं ।
खुद पिपास अधिवासयन्तो,
10 कस्मा भवंपोसथिको सिङ्गाल^४ ॥

१३४ पविसि^५ कुच्छिं महतो गजस्स,
कुणपे रतो हत्थिमसेसु^६ गिद्धो^७ ।
उण्हो च वातो तिखिणा च रस्मियो,
ते सोसयु तस्स करीसमगं ॥

15 १३५. किसो^८ च पण्डू च अह भदन्ते,
न मे अहू निक्खमनाय मग्गो ।
महा च मेघो सहसा पवस्सि,
सो तेमयी तस्स करीसमग ॥

20 १३६ ततो अहं निक्खमिस्स^९ भदन्ते,
चन्दो यथा राहुमुखा पमुत्तो ।
तस्मा अहंपोसथं पालयामि,
लोभो मम मा पुनरागमासि ॥

१३७ वम्मीकथूपस्मि किपिल्लिकानि,
निप्पोथयन्तो तुव पुरे चरासि ।

१ उपागमि-सी०, रो० । २-२ कन्दित्व रोदित्व-सी० । ३ सिगालो-सी०,
रो०, सिगाल-स्या० । ४ पविस्स-सी०, रो०, पविस्स-स्या० । ५-५ हत्थिमसे पगिद्धो-
सी०, रो० । ६ कीसी-स्या० । ७ निक्खमिस्स-सी० ।

खुदं पिपासं अधिवासयन्तो,
कस्मा भवंपोसथिको नु अच्छ^१ ॥

१३८ सकं निकेतं अतिहीळयानो^२,
अत्रिच्छता^३ मल्लगाम^४ अगच्छि^५ ।
ततो जना निक्खमित्वान गामा,
कोदण्डकेन परिपोथयिसु मं ॥

5

१३९. सो भिन्नसीसो रहिरमक्खितङ्गो,
पच्चागमासि सकं^६ निकेतं ।
तस्मा अहंपोसथं पालयामि,
अत्रिच्छता मा पुनरागमासि ॥

10

१४०. यं नो अपुच्छित्थ तुव भदन्ते,
सब्बेव व्याकरिम्ह^७ यथा पजानं ।
मय पि पुच्छाम तुव भदन्ते,
कस्मा भवंपोसथिको नु ब्रह्मे ॥

१४१ अनूपलित्तो मम अस्समम्हि,
पच्चेकबुद्धो मुहुत्त निसीदि ।
सो म अवेदी गतिमागति च,
नामं च गोत्त चरण च सब्ब ॥

15

१४२. एवम्पह^८ वन्दि न^९ तस्स पादे,
न चा पि न^{१०} मानगतेन पुच्छि ।
तस्मा अहंपोसथं पालयामि,
मानो ममं मा पुनरागमासी ति ॥

20

१ अच्छो-सी०, रो० । २ अतिहेळयानो-स्या० । ३-३ अत्रिच्छताय मल्ल-
सी०, स्या०, रो० । ४ अगच्छि-सी० । ५ ससक-स्या० । ६ व्याकरिम्हा-सी०;
व्याकरिम्हा-स्या० । ७-७ एवम्पह नगहे-सी०, एवम्पिह वन्दि न-स्या० । ८.
ह-स्या० ।

४९१. महामोरजातकं (८)

१४३. सचे हि त्याहं धनहेतु गाहितो^१,
 मा मं वधी^२ जीवगाह गहेत्वा ।
 रञ्जो च^३ मं सम्म उपन्तिक^४ नेहि,
 मञ्जे धनं लच्छसिनप्परूप ॥

5 १४४. न मे अयं तुय्ह वधाय अज्ज,
 समाहितो चापधुरे^५ खुरप्पो ।
 पासं च त्याह अधिपातयिस्स,
 यथासुख गच्छतु मोरराजा^६ ॥

B. 294

10 १४५. य सत्त वस्सानि ममानुबन्धि,
 रत्तिन्दिव खुप्पिपासं सहन्तो ।
 अथ किस्स म पासवसूपनीतं,
 पमुत्तवे इच्छसि बन्धनस्मा ॥

15

१४६. पाणातिपाता विरतो नुसज्ज,
 अभय^७ नु^८ ते सब्बभूतेसु दिन्न ।
 य म तुव पासवसूपनीत,
 पमुत्तवे इच्छसि बन्धनस्मा ॥

20

१४७. पाणातिपाता विरतस्स ब्रूहि,
 अभयं च यो सब्बभूतेसु देति ।
 पुच्छामि त मोरराजेतमत्थ,
 इतो^९ चुतो कि लभते सुख सो ॥

१४८. पाणातिपाता विरतस्स ब्रूमि,
 अभय च यो सब्बभूतेसु देति ।
 दिट्ठेव धम्मे लभते पसस,
 सग च सो याति सरीरभेदा ॥

१ गहितो-सी०, स्या० । २ अवधि-स्या० । ३ व-सी०, रो० । ४
 उपन्ति-सी०, स्या०, रो० । ५ चापवरे-सी०, रो०, चापवरो-स्या० । ६ मोरराज-
 सी० । ७-७ अभयन्तु-स्या० । ८ इति-स्या० ।

- १४६ न सन्ति देवा इति^१ आहु^१ एके,
 इधेव जीवो विभव उपेति ।
 तथा फल सुकतदुक्कटान,
 दत्तुपञ्जत्त च वदन्ति दानं ।
 तेस वचो अरहतं सद्वहानो,
 तस्मा अह सकुणे बाधयामि ॥ 5
- १५० चन्दो च सुरियो च उभो सुदस्सना,
 गच्छन्ति ओभासयमन्तलिव्खे ।
 इमस्स लोकस्स परस्स वा ते,
 कथ नु ते आहु मनुस्सलोके ॥ 10
- १५१ चन्दो च सुरियो च उभो^१ सुदस्सना,
 गच्छन्ति ओभासयमन्तलिव्खे ।
 परस्स लोकस्स न ते इमस्स,
 देवा ति ते आहु मनुस्सलोके ॥
- १५२ एत्थेव ते नीहता^२ हीनवादा,
 अहेतुका ये न वदन्ति कम्म ।
 तथा फल सुकतदुक्कटान,
 दत्तुपञ्जत्त ये च वदन्ति दानं ॥
- १५३ अद्धा हि सच्च वचन तवेदं^३,
 कथं हि दान अफल भवेय्य^४ ।
 तथा फल सुकतदुक्कटान,
 दत्तुपञ्जत्त च कथं भवेय्य ॥ 20
- १५४ कथङ्करो किन्तिकरो किमाचर,
 कि सेवमानो केन तपोगुणेन ।
 अक्खाहि मे मोरराजेतमत्थ,
 यथा अह नो निरय पतेय्य ॥ 25

१-१ इच्चाहु-सी०, रो० । २ निहता-सी० । ३ तवेत-सी०, स्या०, रो० ।

४ वदेय्य-सी०, रो० ।

- १५५ ये केचि अत्थि समणा पथव्या^१,
कासायवत्था अनगारिया^२ ते^३ ।
पातो व पिण्डाय चरन्ति काले,
विकालचरिया विरता हि सन्तो ॥
- 5 १५६ ते तत्थ कालेनुपसङ्गमित्वा,
पुच्छाहि य ते मनसो पिय सियां ।
ते ते^४ पवक्खन्ति यथापजान,
इमस्स लोकस्स परस्स चत्थ ॥
- 10 १५७ तच्च व जिण्ण उरगो पुराण,
पण्डूपलास^५ हरितो दुमो व^६ ।
एसप्पहीनो मम लुद्धभावो,
जहामह^७ लुद्धकभावमज्ज ॥
- B 236 १५८ ये चा पि मे सकुणा अत्थि बद्धा^८,
सतानिनेकानि निवेसनस्मि ।
15 तेसम्पह^९ जीवितमज्ज दम्मि,
मोक्ख च ते पत्ता^{१०} सकं निकेत ॥
- १५९ लुद्धो चरी पासहत्थो अरज्जे,
बाधेतु^{१०} मोराधिपति यसस्सि ।
बन्धित्वा^{११} मोराधिपति यसस्सिं,
20 दुक्खा स^{१२} पमुच्चि^{१३} यथाह पमुत्तो ति ॥

४९२. तच्छसूकरजातकं (९)

- १६० यदेसमाना विचरिम्ह^{१४}, पब्बतानि वनानि च ।
अन्वेसं विचरि^{१५} आती, तेमे अधिगता मया ॥

१ पथव्या-सी० । २-२ अनगारिय चरन्ति-स्या० । ३. त-स्या० । ४
पण्डुपलास-स्या० । ५ च-सी० । ६ पजहामह-सी० । ७ बन्धा-स्या० । ८ तेस
अह-स्या० । ९ पत्तो-सी०, अच्छ-स्या० । १० बाधेतु-सी० । ११ बन्धित्व-सी०,
रो० । १२ सी०, स्या० पोत्थकेसुनत्थि । १३ पमुच्चि-स्या०, रो० । १४ विचरिम्हा-
स्या० । १५ विपुले-स्या० ।

- १६१ बहु चिद^१ मूलफलं, भक्खो चायं अनप्पको ।
रम्मा चिमा गिरीनज्जो^२, फासुवासो भविस्सति ॥
- १६२ इधेवाहं वसिस्सामि, सह सब्बेहि आतिभि ।
अप्पोस्सुक्को निरासङ्की, असोको अकुतोभयो ॥
- १६३ अज्ज पि^३ लेण परियेस, सत्तु नो इध विज्जति । 5
सो तच्छ. सूकरे हन्ति, इधागन्त्वा वरं वर ॥
- १६४ को नुम्हाकं^४ इध सत्तु, को आती सुसमागते ।
दुप्पधसे^५ पधंसेति, तं मे अक्खाथ^६ पुच्छिता ॥
- १६५ उद्धग्गराजी मिगराजा, बली दाठावुधो मिगो ।
सो तच्छ सूकरे हन्ति, इधागन्त्वा वर वर ॥ 10
- १६६ न नो दाठा न विज्जन्ति, बलं काये समोहितं^७ ।
सब्बे समग्गा हुत्वान, वस काहाम एककं ॥
- १६७ हृदयङ्गमं कण्णसुखं, वाचं भाससि तच्छक ।
यो पि युद्धे पलायेय्य^८, तं पि पच्छा हनामसे ॥
- १६८ पाणातिपाता विरतो नु अज्ज^९, 15
अभयं नु ते सब्बभूतेसु दिन्नं ।
दाठा नु ते मिगवधाय^{१०} न सन्ति,
यो सङ्खपत्तो कपणो व ज्ञायसि ॥
- १६९ न मे दाठा न विज्जन्ति, बल काये समोहितं ।
आती च दिस्वान सामग्गी^{११} एकतो, 20
तस्मा च ज्ञायामि वनम्हि एक्को ॥
- १७० इमस्सुदं यन्ति दिसोदिसं^{१२} पुरे,
भयट्ठिता^{१३} लेणगवेसिनो पुथु^{१४} ।

१ इद-सी० । २ गिरिनदियो-सी०, रो०, गिरिनज्जो-स्या० । ३ हि-सी०, स्या०, रो० । ४ नम्हाक-सी०, रो० । ५ अप्पधसे-सी०, रो० । ६ अक्खाहि-स्या० । ७ समूहत-सी० । ८ पलायेय-सी०, स्या० । ९ सज्ज-स्या० । १० मिगविरिय-सी०, रो०, मिगविरिय-स्या० । ११ समङ्गि-सी०, स्या० । १२ दिसादिस-स्या० । १३ भयट्ठिता-सी० । १४ पुथु-सी०, स्या० ।

ते दानि सङ्गम्म वसन्ति एकतो,
यत्थट्ठिता दुप्पसहज्ज ते मया ॥

१७१ परिणायकसम्पन्ना, सहिता एकवादिनो ।
ते मं समग्गा हिसेय्यु, तस्मा नेसं न^१ पत्थये^१ ॥

5 १७२ एको व इन्दो असुरे जिनाति,
एको व सेनो हन्ति दिजे पसय्ह ।
एको व ब्यग्घो^३ मिगसङ्घपत्तो,
वर वरं हन्ति बलं हि तादिस ॥

10 १७३ न हेव इन्दो न सेनो, न पि ब्यग्घो मिगाधिपो ।
समग्गे सहिते आती, न^१ ब्यग्घे^३ कुरुते वसे ॥

१७४ कुम्भीलका सकुणका^४, सङ्घिनो गणचारिनो ।
सम्मोदमाना एकज्झ, उप्पतन्ति डयन्ति^६ च^६ ॥

१७५ तेसं च डयमानान^६, एकेत्थ अपसक्कति ।
त च सेनो निताळ्ळेति, वेय्यग्घियेव सा गति ॥

B 298 15

१७६ उस्साहितो जटिलेन, लुद्देनामिसचक्खुना ।
दाठी दाठीसु पक्खन्दि, मज्जमानो यथा पुरे ॥

१७७ साधु सम्बहुला आती, अपि रुक्खा अरज्जजा ।
सूकरेहि समग्गेहि, ब्यग्घो एकायने हतो ॥

20

१७८ ब्राह्मणं चेव ब्यग्घ च, उभो हन्त्वान सूकरा ॥
आनन्दिनो पमुदिता^७, महानाद^८ पनादिसु ॥

१७९ ते सु उदुम्बरमूलस्मि, सूकरा सुसमागता ।
तच्छकं अभिसिञ्चिंसु, त्व नो राजासि इस्सरो ति ॥

१-१ अपत्थये-रो० । २ व्यग्घे-सी० । ३-३ व्यग्घो च-सी०, रो०, व्यग्घो न-स्या० । ४ सुकुणिका-स्या० । ५-५ उय्य ति च-स्या० । ६ डियमानान-स्या० । ७ पमोदिता-स्या० । ८-८ महानादमनादिसु-सी०, स्या० ।

४९३. महावाणिजजातकं (१०)

- १८० वाणिजा समिति कत्वा, नानारट्टतो आगता ।
धनाहरा^१ पक्कमिसु, एकं कत्वान गामणि ॥
- १८१ ते तं कन्तारमागम्म, अप्पभवक्ख अनोदक^२ ।
महानिग्रोधमद्दक्खु, सीतच्छायं मनोरम ॥
- १८२ ते च तत्थ निसीदित्वा, तस्स रुक्खस्स छायाया^३ । 5
वाणिजा समचिन्तेसु, बाला मोहेन पारुता ॥
- १८३ अल्लायते^४ अय रुक्खो, अपि वारी^५ व^६ सन्दति ।
इद्धस्स पुरिम साख, मय छिन्दाम वाणिजा ॥
- १८४ सा च छिन्ना व पग्घरि, अच्छ वारि^७ अनाविल ।
ते तत्थ न्हात्वा^८ पिवित्वा^९, यावतिच्छिंसु वाणिजा ॥ 10
- १८५ दुतिय समचिन्तेसु, बाला मोहेन पारुता ।
इद्धस्स दक्खिण साख, मयं छिन्दाम वाणिजा ॥
- १८६ सा च छिन्ना व पग्घरि, सालिमसोदन बहु ।
अप्पोदवण्णे^{१०} कुम्मासे, सिद्धि^{११} विदलसूपियो^{१२} ॥
- १८७ ते तत्थ भूत्वा^{१३} खादित्वा^{१४}, यावतिच्छिंसु वाणिजा । 15
ततिय समचिन्तेसु, बाला मोहेन पारुता ।
इद्धस्स पच्छिम साखं, मय छिन्दाम वाणिजा ॥
- १८८ सा च छिन्ना व पग्घरि, नारियो समलङ्कता ।
विचित्रवत्थाभरणा^{१५}, आमुत्तमणिकुण्डला ॥
१८९. अपि सु वाणिजा एका, नारियो पण्णवीसति^{१६} । 20
समन्ता परिवारिसु^{१७}, तस्स रुक्खस्स छायाया ॥

१ धनहारा-सी०, स्या० । २ अनूदक-स्या० । ३ छादिया-सी०, स्या०, रो० । ४ अदायते-सी०, रो० । ५-५ वारि च-सी०, रो० । ६ वारि-स्या० । ७ नहात्वा-सी०, न्हात्वा-स्या० । ८ पिवित्वा च-सी० । ९ अप्पोदकवण्णे-सी० । १० सिद्धि-स्या० । ११ विदलसूपियो-सी०, रो० । १२-१२ भूत्वा च पिवित्वा च-रो० । १२. विचित्रवत्थाभरणा-स्या० । १४ पञ्चवीसति-स्या० । १५ परिकरिसु-सी०, स्या०, रो० ।

- १६० ते ताहि परिचारेत्वा^१, यावतिच्छिसु वाणिजा ।
चतुर्थ समचिन्तेसु, बाला मोहेन पारुता ।
इङ्गस्स उत्तरं साख, मय छिन्दाम वाणिजा ॥
- १६१ सा च छिन्ना व पग्घरि, मुत्ता वेळुरिया बहू ।
रजतं जातरूप च, कुत्तियो पटियानि च ॥
- १६२ कासिकानि च वत्थानि, उद्दियानि^२ च कम्बला^३ ।
ते तत्थ भारे बन्धित्वा, यावतिच्छिसु वाणिजा ॥
१६३. पञ्चम समचिन्तेसु, बाला मोहेन पारुता ।
इङ्गस्स मूले^४ छिन्दाम, अपि भिय्यो^५ लभामसे ॥
- १६४ अथुदुहि सत्थवाहो, याचमानो कतञ्जली ।
निग्रोधो^६ कि परज्झति^७, वाणिजा भद्मत्थु ते ॥
- १६५ वारिदा पुरिमा साखा, अन्नपान च दक्खिणा ।
नारिदा पच्छिमा साखा, सब्बकामे च उत्तरा ।
निग्रोधो कि परज्झति, वाणिजा भद्मत्थु-ते ॥
१६६. यस्स रुक्खस्स छायाय, निसीदेय्य सयेय्य वा ।
न तस्स साखं भञ्जेय्य, मित्तदुब्भो हि पापको ॥
- १६७ ते च तस्सानादियित्वा, एकस्स वचनं बहू ।
निसिताहि कुठारीहि, मूलतो न^८ उपक्कमु ॥
- १६८ ततो नागा निक्खमिसु, सन्नद्धा पण्णवीसति ।
धनुग्गहान तिसता, छसहस्सा च^९ वम्मिनो^{१०} ॥
- १६९ एते हनथ बन्धथ, मा वो मुञ्चित्थ^{११} जीवित ।
ठपेत्वा सत्थवाह व, सब्बे भस्मं^{१२} करोथ ने ॥
- २०० तस्मा हि पण्डितो पोसो, सम्पस्सं अत्थमत्तनो ।
लोभस्स न वस गच्छे, हनेय्यारिसक^{१३} मनं ॥

१ परिवारेत्वा—स्या०, रो० । २-२ उद्दियाने च कम्बले—सी०, रो०, उद्दियानि
च०—स्या० । ३ मूल—सी०, रो० । ४ भीयो—सी० । ५-५ निग्रोधे कि अपरज्झति—सी०,
० अपरज्झति—स्या०, रो० । ६ त—सी० । ७-७ व वम्मिनो—सी०, च वम्मिनो—स्या० ।
८ मुच्चित्थ—रो० । ९ भस्मी—सी० । १० हनेय्य दिसत—सी०, हनेय्य दिसक—स्या० ।

२०१ एवमादीनव^१ अत्वा, तण्हा दुक्खस्स सम्भवं ।
वीततण्हो अनादानो, सतो भिक्खु परिब्बजे ति ॥

४९४. साधिनजातकं^२ (११)

- २०२ अब्भुतो^३ वंत लोकस्मि, उप्पज्जि लोमहसनो ।
दिब्बो रथो पातुरहु, वेदेहस्स यसस्सिनो ॥
- २०३ देवपुत्तो महिद्धिको, मातलि^४ देवसारथि । 5
निमन्तयित्थ राजान, वेदेह मिथिलग्गह ॥
२०४. एहिम रथमारुह, राजसेट्ठ^५ दिसम्पति ।
देवा दस्सनकामा ते, तावतिसा सइन्दका ।
सरमाना हि ते देवा, सुधम्माय समच्छरे ॥
- २०५ ततो च राजा साधिनो^६, वेदेहो^६ मिथिलग्गहो^६ ॥ 10
सहस्सयुत्तमारुह, अगा देवान सन्तिके ।
त देवा पटिनन्दिसु, दिस्वा राजानमागत ॥
- २०६ स्वागत ते महाराज, अथो ते अदुरागत ।
निसीद दानि राजीसि, देवराजस्स सन्तिके ॥
२०७. सक्को पि पटिनन्दित्थ, वेदेह मिथिलग्गह । 15
निमन्तयित्थ कामेहि, आसनेन च वासवो ॥
- २०८ साधु खोसि अनुप्पत्तो, आवास वसवत्तिन ।
वस देवेषु राजीसि, सब्बकामसमिद्धिसु ।
तावतिसेसु देवेषु, भुञ्ज कामे अमानुसे ॥
- २०९ अह पुरे सग्गतो रमामि, 20
नच्चेहि गीतेहि च वादितेहि ।

१ एतमादीनव—रो० । २ साधिनराजजातक—स्या० । ३ अब्भूतो—स्या० ।

४ मातली—सी० । ५ साधिनो—सी०, रो० । ६-६ पमुखो रथमारुहि—सी० ।

सो दानि अज्ज न रमामि सग्गे,
आयु^१ नु खीणो^१ मरण नु सन्तिके ।
उदाहु मूळहोस्मि जनिन्दसेट्ठ ॥

२१० न तायु^२ खीणं मरण च^३ दूरे,
न चा पि मूळहो^४ नरवीरसेट्ठ^५ ।
तुय्ह^६ च^६ पुञ्जानि परित्तकानि,
येस विपाक इध वेदयित्थो^७ ॥

२११ वस देवानुभावेन, राजसेट्ठ दिसम्पति ।
तावतिसेसु देवेसु, भुज्ज कामे अमानुसे ॥

२१२ यथा याचितक यान, यथा याचितक धन ।
एव सम्पदमेवेत, य परतो दानपच्चया ॥
२१३ न चाहमेतमिच्छामि, य परतो दानपच्चया ।
सयङ्कतानि पुञ्जानि, त मे आवेणिक^८ धन ॥

२१४ सोह गत्वा मनुस्सेसु, काहामि कुसल बहु ।
दानेन समचरियाय, सयमेन दमेन च ।
य कत्वा सुखितो होति, न च पच्छानुतप्पति ॥

२१५ इमानि तानि खेत्तानि, इम निक्खं सुकुण्डल^९ ।
इमा ता हरितानूपा^{१०}, इमा नज्जो सवन्तियो ॥

२१६ इमा ता पोक्खरणी^{११} रम्मा, चक्कवाकूपकूजिता^{१२} ।
मन्दालकेहि सञ्छन्ना, पदुमुप्पल्लकेहि च ।
यस्सिमानि ममायिसु^{१३}, कि नु ते दिसत^{१४} गता ॥

B 302 २१७ तानीध^{१५} खेत्तानि सो भूमिभागो,
तेयेव^{१६} आरामवनपचारा^{१६} ।

१-१ आयुनु खीण-स्या० । २ चायु-सी०, रो० । ३ ते-सी०, रो० । ४
मुळहो-स्या० । ५ नरविरियसेट्ठ-सी० । ६-६ तवञ्च-सी०, रो० । ७ वेदयतो-रो० ।
८ आवेणिय-सी०, स्या०, रो० । ९ सुकुण्डल-स्या० । १० हरितानूपा-स्या०, हरिता-
नूपा-रो० । ११ पोक्खरणियो-स्या०, रो० । १२ चक्कवाकूपकूजिता-मी०, रो०,
चाकवाकूपकूजिता-स्या० । १३ मामायिसुयि-सी० । १४ दिसक-सी० । १५ तानि
च-स्या० । १६-१६ ते आरामा ते वनमेपचारा-मी०, रो० ।

- तमेव मय्ह जनतं अपस्सतो,
 सुञ्ज^१ व^१ मे नारद खायते दिसा ॥
- २१८ दिट्ठा मया विमानानि, ओभासेन्ता^२ चतुद्दिसा ।
 सम्मुखा देवराजस्स, तिदसान च सम्मुखा ॥
- २१९ वुत्थ मे भवन दिव्य^३, भुत्ता कामा अमानुसा । 5
 तावत्तिसेसु देवेसु, सब्बकामसमिद्धिसु ॥
- २२० सोह एतादिस हित्वा, पुञ्जायम्हि इधागतो ।
 धम्ममेव चरिस्सामि, नाह रज्जेन अत्थिको ॥
- २२१ अदण्डावचर मग्ग, सम्मासम्बुद्धदेसित ।
 त मग्ग पटिपज्जिस्सं, येन गच्छन्ति सुव्वता ति ॥ 10

४९५. दसब्राह्मणजातकं (१२)

- २२२ राजा अवोच विधुर^४, धम्मकामो युधिष्ठिलो ।
 ब्राह्मणे विधुर परियेस, सीलवन्ते बहुस्सुते ॥
- २२३ विरते मेथुना धम्मा, ये मे भुञ्जेय्यु भोजन ।
 दक्खिण सम्म दस्साम, यत्थ दिन्न महप्फल ॥
- २२४ दुल्लभा ब्राह्मणा देव, सीलवन्तो बहुस्सुता । 15
 विरता मेथुना धम्मा, ये ते भुञ्जेय्यु भोजन ॥
- २२५ दस खलु महाराज, या ता ब्राह्मणजातियो ।
 तेसं विभङ्ग^५ विचय, वित्थारेन सुणोहि मे ॥
- २२६ पसिब्बके गहेत्वान, पुण्णे मूलस्स सवुत्ते ।
 ओसधिकायो^६ गन्थेन्ति, न्हापयन्ति^७ जपन्ति च ॥ 20
- २२७ तिकिच्छकसमा राज, ते पि वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
 अक्खाता ते महाराज, तादिसे निपतामसे ॥

१-१ सुञ्जञ्च-स्या० । २ ओभासन्ता-स्या० । ३ दिव्य-सी०, रो० । ४ विधुर-स्या० । ५ विभङ्ग-सी०, स्या० । ६ ओसधिकाये-स्या० । ७ न्हापयन्ति-सी०, रो० ।

- २२८ अपेता ते च^१ ब्रह्मञ्जा, (इति राजा^२ कोरब्बो)
न ते वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अञ्जे^३ विधुर परियेस, सीलवन्ते बहुस्सुते ॥
- २२९ विरते मेथुना धम्मा, ये मे भुञ्जेय्यु भोजनं ।
५ दक्खिण सम्म दस्साम, यत्थ दिन्न महप्फलं ॥
- २३० किङ्किणिकायो^४ गहेत्वा^५, घोसेन्ति पुरतो पि ते ।
पेसनानि पि गच्छन्ति, रथचरियासु सिक्खरे ॥
- २३१ परिचारकसमा^६ राज, ते पि वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अक्खाता ते महाराज, तादिसे निपतामसे ॥
- १० २३२ अपेता ते च ब्रह्मञ्जा, (इति राजा कोरब्बो)
न ते वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अञ्जे विधुर परियेस, सीलवन्ते बहुस्सुते ॥
- २३३ विरते मेथुना धम्मा, ये मे भुञ्जेय्यु भोजनं ।
दक्खिण सम्म दस्साम, यत्थ दिन्न महप्फल ॥
- १५ २३४ कमण्डलु गहेत्वान, वड्ढदण्ड च ब्राह्मणा ।
पच्चुपेस्सन्ति राजानो, गामेसु निगमेसु च ।
नादिन्ने वुट्ठहिस्साम^७, गामम्हि^८ वा वनम्हि वा^९ ॥
- २३५ निग्गाहकसमा राज, ते पि वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अक्खाता ते महाराज, तादिसे निपतामसे ॥
- २० २३६. अपेता ते च ब्रह्मञ्जा, (इति राजा कोरब्बो)
न ते वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अञ्जे विधुर परियेस, सीलवन्ते बहुस्सुते ॥
२३७. विरते मेथुना धम्मा, ये मे भुञ्जेय्यु भोजन ।
दक्खिण सम्म दस्साम, यत्थ दिन्न महप्फल ॥

१ सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । २ राज च-स्या० । ३ अमञ्ज-सी० ।
४ किङ्किणियो-स्या० । ५ गहेत्वान-सी०, स्या०, रो० । ६ परिचारिकसमा-स्या० ।
७ उट्ठहेस्साम-स्या० । ८-८ गामम्हि च वनम्हि च-सी०, रो०, गामम्हि निगमम्हि
वा-स्या० ।

- २३८ पल्लहकच्छनखलोमा, पङ्कदन्ता रजस्सिरा ।
ओकिण्णा रजरेणूहि, याचका विचरन्ति ते ॥
- २३९ खाणुघातसमा राज, ते पि वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अक्खाता ते महाराज, तादिसे निपतामसे ॥
२४०. अपेता ते च ब्रह्मज्जा, (इति राजा कोरब्बो) 5
न ते वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अज्जे विधुर परियेस, सीलवन्ते बहुस्सुते ॥
२४१. विरते मेथुना धम्मा, ये मे भुज्जेय्यु भोजनं ।
दक्खिण सम्म दस्साम, यत्थ दिन्न महप्फलं ॥
२४२. हरीतक^१ आमलकं, अम्बं^२ जम्बु विभीतकं^३ । 10
लबुजं दन्तपोणानि, बेलुवा^४ बदरानि च^५ ॥
२४३. राजायतन उच्छु-पुट^६, धूमनेत्तं मधु-अज्जन ।
उच्चावचानि पणियानि, विपणेन्ति^७ जनाधिप ॥
२४४. वाणिजकसमा राज, ते पि वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अक्खाता ते महाराज, तादिसे निपतामसे ॥ 15
२४५. अपेता ते च ब्रह्मज्जा, (इति राजा कोरब्बो)
न ते वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अज्जे विधुर परियेस, सीलवन्ते बहुस्सुते ॥
२४६. विरते मेथुना धम्मा, ये मे भुज्जेय्यु भोजनं ।
दक्खिण सम्म दस्साम, यत्थ दिन्न महप्फलं ॥ 20
२४७. कसि^८-वाणिज्जं^९ कारेन्ति, पोसयन्ति अजेळके ।
कुमारियो पवेच्छन्ति, विवाहन्तावहन्ति च ॥
- २४८ समा अम्बट्टवेस्सेहि^{१०}, ते पि वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अक्खाता ते महाराज, तादिसे निपतामसे ॥

१ हरीटक-सी०, रो० । २-२ अम्ब जम्बु विभीटक-सी०, रो०, ० विभेदक-स्या० ।
३ बेलुवा-स्या० । ४ रो० पोत्थके नत्थि । ५ पुट-स्या० । ६ विकीणन्ति-स्या० ।
७-७ कसि-वाणिज्ज-सी०, रो०, कसि-वणिज्ज-स्या० । ८ अम्बट्टवेस्सेहि-सी०, स्या०,
रो० ।

२४६. अपेता ते च ब्रह्मञ्जा, (इति राजा कोरव्यो)
न ते वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।

अञ्जे विधुर परियेस, सीलवन्ते बहुस्सुते ॥

B. 305

२५० विरते मेथुना धम्मा, ये मे भुञ्जेय्यु भोजन ।

5

दक्खिण सम्म दस्साम, यत्थ दिन्नं महप्फलं ॥

२५१ निक्खित्तभिक्ख^१ भुञ्जन्ति, गामेस्वेके पुरोहिता ।

बहू ते^२ परिपुच्छन्ति, अण्डच्छेदा निलञ्छका^३ ॥

२५२ पसू पि तत्थ हञ्जन्ति, महिसा^४ सूकरा अजा ।

गोघातकसमा राज, ते पि वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।

10

अक्खाता ते महाराज, तादिसे निपतामसे ॥

२५३ अपेता ते ब्रह्मञ्जा, (इति राजा कोरव्यो)

न ते वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।

अञ्जे विधुर परियेस, सीलवन्ते बहुस्सुते ॥

२५४ विरते मेथुना धम्मा, ये मे भुञ्जेय्यु भोजन ।

15

दक्खिण सम्म दस्साम, यत्थ दिन्नं महप्फलं ॥

२५५ असिचम्म गहेत्वान, खग्ग पग्गय्ह ब्राह्मणा ।

वेस्सपथेसु तिट्ठन्ति, सत्थं अब्बाहयन्ति पि ॥

२५६ समा गोपनिसादेहि, ते पि वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।

अक्खाता ते महाराज, तादिसे निपतामसे ॥

20

२५७ अपेता ते ब्रह्मञ्जा, (इति राजा कोरव्यो)

न ते वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।

अञ्जे विधुर परियेस, सीलवन्ते बहुस्सुते ॥

२५८ विरते मेथुना धम्मा, ये मे भुञ्जेय्यु भोजन ।

दक्खिणं सम्म दस्साम, यत्थ दिन्नं महप्फलं ॥

25

२५९ अरञ्जे कुट्टिकं कत्वा, कूटानि कारयन्ति ते ।

ससबिळारे बाधेन्ति^५, आगोधा मच्छकच्छपं ॥

१ निक्खित्तभिक्ख-रो० । २ ने-स्या० । ३ निलञ्छका-स्या०, तिलञ्छका-रो० । ४ महिसा-सी० । ५ बाधेन्ति-सी० ।

- २६० ते^१ लुक्कसमा राज^१, ते पि वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अक्खाता ते महाराज, तादिसे निपतामसे ॥
२६१. अपेता ते ब्रह्मञ्जा, (इति राजा कोरव्यो)
न ते वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अञ्जे विधुर परियेस, सीलवन्ते बहुस्सुते ॥ 5
- २६२ विरते मेथुना धम्मा, ये मे भुञ्जेय्यु भोजन ।
दक्खिण सम्म दस्साम, यत्थ दिन्न महप्फल ॥
२६३. अञ्जे धनस्स कामा हि, हेट्टामञ्चे पसक्किता^२ ।
राजानो उपरि न्हायन्ति, सोमयागे उपट्ठिते ॥
- २६४ मलमज्जकसमा^३ राज, ते पि वुच्चन्ति ब्राह्मणा । 10
अक्खाता ते महाराज, तादिसे निपतामसे ॥
- २६५ अपेता ते ब्रह्मञ्जा, (इति राजा कोरव्यो)
न ते वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अञ्जे विधुर परियेस, सीलवन्ते बहुस्सुते ॥
- २६६ विरते मेथुना धम्मा, ये मे भुञ्जेय्यु भोजनं । 15
दक्खिणं सम्म दस्साम, यत्थ दिन्नं महप्फल ॥
- २६७ अत्थि खो ब्राह्मणा देव, सीलवन्तो बहुस्सुता ।
विरता मेथुना धम्मा, ये ते भुञ्जेय्यु भोजनं ॥
- २६८ एक च भत्तं भुञ्जन्ति, न च मज्ज पिवन्ति ते ।
अक्खाता ते महाराज, तादिसे निपतामसे ॥ 20
- २६९ एते खो ब्राह्मणा विधुर, सीलवन्तो बहुस्सुता ।
एते विधुर परियेस, खिप्प च ने निमन्तया ति ॥

१-१ लुक्क ति महाराज-सी०, रो० । २ पसक्किता-सी०, स्या०, रो० । ३ मलमज्जसमा-स्या० ।

४९६. भिक्षापरम्परजातकं^१ (१३)

२७०. सुखमालरूपं दिस्वा, रट्टा विवनमागतं ।
कूटागारवरूपेतं, महासयनमुपासितं^२ ॥
- B 307 २७१ तस्स ते पेमकेनाह, अदासि वड्डमोदन^३ ।
सालीनं विचित्तं^४ भत्त, सुचि^५ मंसूपसेचन ॥
- 5 २७२. तं त्वं भत्तं पटिग्गय्ह, ब्राह्मणस्स अदासयि^६ ।
अत्तानं^७ अनसित्वान, कोय धम्मो नमत्थु ते ॥
- २७३ आचरियो ब्राह्मणो मय्ह, किच्चाकिच्चेसु व्यावटो^८ ।
गरु च आमन्तनीयो^९ च, दातुमरहामि भोजन ॥
२७४. ब्राह्मणं दानि पुच्छामि, गोतमं राजपूजित ।
10 राजा ते भत्त पादासि, सुचि मंसूपसेचन ॥
- २७५ तं त्वं भत्त पटिग्गय्ह, इसिस्स भोजन अदा ।
अखेत्तञ्जूसि दानस्स, कोय धम्मो नमत्थु ते ॥
२७६. भरामि पुत्तदारे^{१०} च, घरेसु गधितो^{११} अहं ।
भुञ्जे^{१२} मानुसके कामे, अनुसासामि राजिनो ॥
- 15 २७७ आरञ्जिकस्स^{१३} इसिनो, चिररत्त तपस्सिनो ।
वुड्डस्स^{१४} भावितत्तस्स, दातुमरहामि भोजन ॥
- २७८ इसि च दानि पुच्छामि, किस धमनिसन्थतं ।
परुळ्हकच्छनखलोम, पड्डदन्त रजस्सरं ॥
२७९. एको अरञ्जे विहरसि, नावकड्डसि जीवितं ।
20 भिक्षु केन तया सेय्यो, यस्स त्वं भोजन अदा ॥
२८०. खणन्तालुकलम्बानि^{१५}, विलालितक्कलानि^{१६} च ।
धुन सामाकनीवारं, सङ्घारिय^{१७} पसारिय^{१८} ॥

१ भिक्षापरम्परजातक-सी० । २ महासयनमुपोचित-सी०, स्या०, रो० । ३ वड्डमोदन-सी०, रो० । ४ विचित्त-स्या० । ५ सुचि-स्या० । ६ अदापयि-स्या०, अदापयी-सी०, रो० । ७ अत्तना-रो० । ८ व्यावटो-सी०, स्या० । ९ आमन्तनीयो-सी०, रो०, आमन्तनीयो-स्या० । १० पुत्ते दारे-सी०, रो० । ११ गधितो-सी०, रो० । १२ भुञ्जे-सी०, स्या० । १३ आरञ्जिकस्स-सी०, रो० । १४ वड्डस्स-सी० । १५ खणमालुकलम्बानि-स्या० । १६ विलालितक्कलानि-सी०, रो० । १७-१८ सङ्घारिय पसारिय-स्या० ।

- २८१ साक भिसं मधु मंसं, बदरामलकानि च ।
तानि आहरित्वा^१ भुञ्जामि, अत्थि मे सो परिग्गहो ॥
- २८२ पचन्तो अपचन्तस्स, अममस्स सकिञ्चनो ।
अनादानस्स सादानो, दातुमरहामि भोजन ॥ B
- २८३ भिक्खु च दानि पुच्छामि, तुण्हीमासीन सुब्बतं ।
इसि^२ ते भत्त पादासि, सुचि मंसूपसेचनं ॥ 5
- २८४ त त्वं भत्तं पटिग्गय्ह, तुण्ही भुञ्जसि एकको ।
नाञ्ज कञ्चि निमन्तेसि, कोय धम्मो नमत्थु ते ॥
- २८५ न पचामि न पाचेमि, न छिन्दामि न छेदये ।
त म अकिञ्चन अत्वा, सब्बपापेहि आरत ॥ 10
- २८६ वामेन भिक्खमादाय, दक्खिणेन कमण्डलु ।
इसि मे भत्त पादासि, सुचि मंसूपसेचनं ॥
- २८७ एते हि दातुमरहन्ति, सममा सपरिग्गहा ।
पच्चनीकमह मञ्जे, यो दातार निमन्तये ॥
- २८८ अत्थाय वत मे अज्ज, इधागच्छि रथेसभो ।
सोह^३ अज्ज पजानामि^३, यत्थ दिन्न महप्फल ॥ 15
- २८९ रट्ठेसु गिद्धा राजानो, किच्चाकिच्चेसु ब्राह्मणा ।
इसी मूलफले गिद्धा, विप्पमुत्ता च भिक्खवो ति ॥
पकिण्णकनिपात निट्ठित ।

.। तस्सुद्धानं

सुव किन्नर^४ मुक्क खराजिनसो,
भिसजात महेसि कपोतवरो ।
अथ मोर सतच्छक वाणिजको,
अथ राज सब्राह्मण भिक्खपर ति ॥

20

— ० —

१ अहत्व-सी०, स्या० । २ इति-स्या० । ३-३ इतो पुब्बे न जानामि-सी०, रो०, योह अज्ज०-स्या० । ४ किण्णर-सी० ।

१५. वीसतिनिपातो

४९७. मातङ्गजातकं (१)

B 309

१. कुतो नु आगच्छसि दुम्भवासी^१,
ओतल्लको पसुपिसाचको व ।
सङ्कारचोळ पटिमुञ्च^२ कण्ठे,
को रे तुव होसि^३ अदक्खिण्ये ॥
२. अन्न तवेद^४ पकत्तु यसस्सि^५,
त खज्जरे भुज्जरे पिण्यरे च ।
जानासि म त्व परदत्तूपजीवि^६,
उत्तिट्ठपिण्ड लभतं सपाको ॥
३. अन्न ममेद^७ पकत्तं ब्राह्मणान,
अत्तत्थाय सद्दहतो ममेद ।
अपेहि एत्तो किमिधट्ठितोसि,
न मादिसा तुय्ह ददन्ति जम्म ॥
४. थले च निन्ने च वपन्ति बीज,
अनूपखेत्ते फलमासमाना^८ ।
एताय सद्धाय ददाहि दान,
अप्पेव आरोधये दक्खिण्ये ॥
५. खेत्तानि मय्ह विदितानि लोके,
येसाह बीजानि पत्तिट्ठपेमि ।
ये ब्राह्मणा जातिमन्तूपपन्ना,
तानीध खेत्तानि सुपेसलानि ॥

१ दुम्भवासी—सी०, रो० । २ पटिमच्च—सी०, रो० । ३ होहिमि—मी०, रो० ।

४ तवयिद—स्या० । ५ यसस्सिन—स्या० । ६ परदत्तूपजीवी—स्या० । ७ मम यिद—स्या० । ८ फलमासमाना—सी०, रो०, फलमासिसमाना—स्या० ।

६. जातिमदो च अतिमानिता च,
लोभो च दोसो च मदो च मोहो ।
एते अगुणा येषु च सन्ति^१ सब्बे^१,
तानीध खेत्तानि अपेसलानि ॥
- ७ जातिमदो च अतिमानिता च, 5
लोभो च .दोसो च मदो च मोहो ।
एते अगुणा येषु न सन्ति सब्बे,
तानीध खेत्तानि सुपेसलानि ॥
८. क्वेत्थ^२ गता^२ उपजोतियो च,
उपज्झायो च^३ अथ वा गण्डकुच्छि^३ । 10
इमस्स दण्ड च वधं च दत्त्वा,
गले गहेत्त्वा खलयाथ^४ जम्मं ॥
९. गिरि नखेन खणसि, अयो दन्तेहि^५ खादसि^५ ।
जातवेद पदहसि, यो इसि परिभाससि ॥
१०. इदं वत्त्वान मातङ्गो, इसि सच्चपरक्कमो । 15
अन्तलिक्खस्मिं पक्कामि, ब्राह्मणानं उदिक्खतं ॥
११. आवेल्लित^६ पिट्ठितो उत्तमङ्गं,
बाहु^७ पसारेलि अकम्मनेय्यं ।
सेतानि^८ अक्खीनि यथा मतस्स,
को मे इमं पुत्तमकासि एवं ॥ 20
१२. इधागमा समणो दुम्मवासी,
ओतल्लको पसुपिसाचको व ।
सङ्कारचोळं पटिमुञ्च कण्ठे,
सो ते इमं पुत्तमकासि एवं ॥

१-१ च सन्ति-सी०, वसन्ति-रो० । २-२ क्वेत्थ०-स्या०, कथं भट्टा-रो० ।

३-३ अथवा भण्ड कुच्छि-सी०, स्या०, अथवा अण्ड कुच्छि-रो० । ४ गलयाथ-स्या० ।

५-५ दन्तेन खादयि-सी०, रो०, दन्तेभि खादसि-स्या० । ६ आवेठित-सी०, रो० ।

७ बाहु-सी०, रो० । ८ सेतानि-सी० ।

B 311 5

10

15

20

25

१३. कतमं दिसं अगमा भूरिपञ्चो,
 अक्खाथ मे माणवा एतमत्थं ।
 गन्त्वान तं पटिकरेमु अच्चयं,
 अप्पेव न पुत्त^१ लभेमु जीवितं ॥
- १४ वेहायसं अगमा भूरिपञ्चो,
 पथद्धुनो पन्नरसेव चन्दो ।
 अपि चा पि सो पुरिमदिसं^२ अगच्छि,
 सच्चप्पटिञ्चो इसि साधुरूपो ॥
१५. आवेल्लितं पिट्ठितो उत्तमङ्ग,
 बाहुं पसारेति अकम्मनेय्यं ।
 सेतानि अक्खीनि यथा मतस्स,
 को मे इमं पुत्तमकासि एव ॥
- १६ यक्खा हवे सन्ति महानुभावा,
 अन्वागता इसयो साधुरूपा ।
 ते दुट्ठचित्तं कुपितं विदित्वा,
 यक्खा हि ते पुत्तमकसु एवं ॥
१७. यक्खा च मे पुत्तमकसु एव,
 त्वञ्जेव मे मा कुद्धो ब्रह्मचारि ।
 तुम्हेव पादे सरणं गतास्मि,
 अन्वागता पुत्तसोकेन भिक्खु ॥
- १८ तदेव हि एतरहि च मय्हं,
 मनोपदोसो न^३ ममत्थि^३ कोचि ।
 पुत्तो च ते वेदमदेन मत्तो,
 अत्थं न जानाति अधिच्च वेदे ॥
१९. अद्धा हवे भिक्खु मुहुत्तकेन,
 सम्मुहतेव पुरिसस्स सञ्जा ।

एकापराधं खम भूरिपञ्च,
न पण्डिता कोधबला भवन्ति ॥

२०. इदं च मय्हं उत्तिट्ठपिण्डं,
तव^१ मण्डव्यो^२ भुञ्जतु अप्पपञ्चो ।
यक्खा च ते^३ न^३ न विहेठयेय्यु,
पुत्तो च ते हेस्सति^४ सो अरोगो ॥

5

२१. मण्डव्य बालोसि परित्तपञ्चो,
यो पुञ्चखेत्तानमकोविदोसि ।
महक्कसावेसु ददासि दानं,
किलिट्ठकम्मसेसु असञ्जतेसु ॥

10

२२. जटा च केसा अजिना निवत्था,
जरूदपान व मुखं परूळ्हं^५ ।
पजं इमं पस्सथ दुम्मरूपं^६,
न जटाजिनं तायति^७ अप्पपञ्चं ॥

२३. येसं रागो च दोसो च, अविज्जा च विराजिता ।
खीणासवा अरहन्तो, तेसु दिन्नं महप्फलं ति ॥

15

*

४९८. चित्तसम्भूतजातकं (२)

२४. सब्बं नरानं सफलं सुचिण्णं,
न कम्मना^८ किञ्चन मोघमत्थि ।
पस्सामि सम्भूतं महानुभावं,
सकम्मना^९ पुञ्चफलूपपन्न ॥

20

१ सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । २ मण्डव्यो—सी० । ३-३ ते पुत्त—स्या० । ४. होहि—सी०, रो० । ५ परूळ्ह—स्या० । ६ दुम्मरूपि—सी०, रो० । ७ तायते—सी०, स्या० ।

*उपहृच्च मन मेज्झो, मातङ्गस्मि यसस्सिने ।

सपारिसज्जो उच्छिन्नो, मेज्झारज्ज तदा अहू ति ॥ इति सी०, स्या०, पोत्थकेसु अधिको दिस्सति । ८. कम्मना—सी० । ९ सकम्मना—सी० ।

२५. सब्बं नरानं सफलं सुचिण्णं,
न कम्मुना किञ्चन मोघमत्थि ।
कच्चिन्नु चित्तस्स पि एवमेव^१,
इद्धो मनो तस्स यथा पि मय्हं ॥
- 5 २६. सब्बं नरानं सफलं सुचिण्णं,
न कम्मुना किञ्चन मोघमत्थि ।
चित्तं पि^२ जानाहि तथेव देव,
इद्धो मनो तस्स यथा पि तुय्हं ॥
- 10 २७. भव नु चित्तो सुतमञ्जतो ते,
उदाहु ते कोचि न एतदक्खा ।
गाथा सुगीता न ममत्थि कङ्खा,
ददामि ते गामवर सत च ॥
- B 313 २८. न चाह चित्तो सुतमञ्जतो मे,
इसी^३ च मे एतमत्थ अससि ।
15 गन्तवान रञ्जो पटिगाहि^४ गाथ^५,
अपि ते^६ वर अत्तमनो ददेय्य ॥
२९. योजेन्तु वे^७ राजरथे, सुकते चित्तसिब्वने ।
कच्छं नागान बन्धथ, गोवेय्य पटिमुञ्चथ ॥
- 20 ३०. आहञ्जन्तु^८ भेरिमुदिङ्गसङ्खे^९,
सीघानि यानानि च योजयन्तु ।
अज्जेवह अस्ससम^{१०} त^{१०} गमिस्सं,
यत्थेव दक्खिस्समिसि निसिन्न ॥
३१. सुलद्धलाभो वत मे अहोसि,
गाथा सुगीता परिसाय मज्जे ।

१ एवमेव-सी०, स्या० । २ वि-सी०, रो० । ३ इसि-स्या० । ४ पटिगयि-स्या० । ५ गाथा-सी० । ६ नुते-स्या० । ७ मे-स्या० । ८ आहञ्जरे-स्या० । ९ ० सङ्खा-स्या० । १०-१० अस्समत-स्या० ।

- स्वाहं^१ इसि सीलवतूपपन्नं,
दिस्वा पतीतो सुमनोहमस्मि^२ ॥
३२. आसन उदकं पज्जं, पटिग्गण्हातु नो भवं ।
अग्घे भवन्तं पुच्छाम, अग्घं कुरुतु नो भवं ॥
३३. रम्मं च ते आवसथं करोन्तु,
नारीगणेहि परिचारयस्सु ।
करोहि ओकासमनुग्गहाय,
उभो पि म इस्सरियं करोम ॥
३४. दिस्वा फलं दुच्चरितस्स राज,
अथो सुचिण्णस्स महाविपाकं ।
अत्तानमेव पटिसंयमिस्स^३,
न पत्थये पुत्त^४ पसु धन वा ॥
३५. दसेविमा वस्सदसा, मच्चानं इध जीवितं ।
अपत्तञ्जेव तं ओधि, नल्लो छिन्नो व सुस्सति ॥
३६. तत्थ का नन्दि का खिड्डा, का रती का धनेसना ।
कि मे पुत्तेहि दारेहि, राज मुत्तोस्मि बन्धना ॥
३७. सोह^५ एव पजानामि^६, मच्चु मे नप्पमज्जति ।
अन्तकेनाधिपन्नस्स, का रती का धनेसना^७ ॥
३८. जाति नरान अधमा जनिन्द,
चण्डालयोनि द्विपदाकनिट्ठा^८ ।
सकेहि कम्मेहि सुपापकेहि,
चण्डालगम्भे^९ अवसिम्ह पुब्बे ॥
३९. चण्डालाहुम्ह अवन्तीसु, मिगा नेरज्जर पति ।
उक्कुसा नम्मदातीरे^{१०}, त्यज्ज^{१०} ब्राह्मणखत्तिया ॥

१ सोह—सी०, स्या० । २. सुमनेहमस्मि—सी० । ३. पटिसञ्जमिस्स—सी० । ४. पुत्त—सी०, रो० । ५-५ सो अह सुप्पजानामि—सी०, रो० । ६. धनेसिना—स्या० । ७. द्विपदाकनिट्ठा—सी०, रो० । ८. चण्डालिगम्भे—स्या० । ९. रम्मदातीरे—स्या० । १०. तयाज्ज—स्या० ।

४०. उपनीयति^१ जीवितमप्पमायु,
जरूपनीतस्स न सन्ति ताणा ।
करोहि पञ्चाल ममेत^२ वाक्यं,
माकासि कम्मानि दुक्खुद्रयानि ॥
- 5 ४१. उपनीयति जीवितमप्पमायु,
जरूपनीतस्स न सन्ति ताणा । .
करोहि पञ्चाल ममेत वाक्यं,
माकासि कम्मानि दुक्खप्फलानि ॥
- 10 ४२. उपनीयति जीवितमप्पमायु,
जरूपनीतस्स न सन्ति ताणा ।
करोहि पञ्चाल ममेत वाक्यं,
माकासि कम्मानि रजस्सिरानि ॥
- 15 ४३. उपनीयति जीवितमप्पमायु,
वण्ण जरा हन्ति नरस्स जिय्यतो ।
करोहि पञ्चाल ममेत वाक्यं,
माकासि कम्म निरयूपपत्तिया ॥
- B 315 ४४. अद्धा हि सच्चं वचनं तवेत^३,
यथा इसी भाससि एवमेत ।
कामा च मे सन्ति अनप्परूपा,
20 ते दुच्चजा मादिसकेन भिक्खु ॥
४५. नागो यथा पङ्कमज्जे व्यसन्नो,
पस्सं^४ थल नाभिसम्भोति गन्तुं ।
एवम्पहं^५ कामपङ्के व्यसन्नो,
न भिक्खुनो मग्गमनुब्बजामि ॥
- 25 ४६. यथा पि माता च पिता च पुत्तं,
अनुसासरे किन्ति सुखी भवेय्य ।

१ उपनियति—स्या० । २ ममेव—स्या० । ३ तवेद—स्या० । ४ सय—स्या० ।
५. एव मह—स्या० ।

एवं पि मं त्वं अनुसास भन्ते,
यथा^१ चिरं^१ पेच्च सुखी भवेय्यं ॥

४७. न चे तुव उस्सहसे^३ जनिन्द^३,
कामे इमे मानुसके पहातु ।
धम्म^३ बलि पट्टपयस्सु राज,
अधम्मकारो तव^३ माहु रट्ठे ॥

5

४८. दूता विधावन्तु दिसा चतस्सो,
निमन्तका समणब्राह्मणानं ।
ते अन्नपानेन उपट्ठहस्सु,
वत्थेन सेनासनपच्चयेन च ॥

10

४९. अन्नेन पानेन पसन्नचित्तो,^{*}
सन्तप्पय समणब्राह्मणे च ।
दत्त्वा च भुत्वा च यथानुभाव,
अनिन्दितो सग्गमुपेहि^{*} ठानं ॥

५०. सचे च तं राज मदो सहेय्य,
नारीगणेहि परिचारयन्त^१ ।
इममेव गाथ मनसी करोहि,
भासेसि^७ चेनं^८ परिसाय मज्झे ॥

15

५१. अम्भोकाससयो जन्तु, वजन्त्या खीरपायितो ।
परिकिण्णो सुवानेहि^९, स्वाज्ज राजा ति वुच्चती ति ॥

20

४९९. सिविजातकं^{१०} (३)

५२. दूरे अपस्स थेरो व, चक्खु याचितुमागतो ।
एकनेत्ता भविस्साम, चक्खु मे देहि याचितो ॥

१-१ यमा चर-सी०, रो० । २-२ मानुसके पहातु-सी० । ३ धम्म-सी०,
रो० । ४ च ते-सी०, स्या०, रो० । ५ सग्गमुपेति-रो० । ६ परिचारयन्त-स्या० ।
७ भासेहि-सी०, स्या०, रो० । ८ चेत-स्या० । ९ सुवानेहि-सी०, सुपिनेहि-रो० ।
१० सीविराजजातक-स्या० ।

- ५३ केनानुसिद्धो इध मागतोसि,
वनिब्बक चक्खुपथानि याचितु ।
सुदुच्चजं याचसि उत्तमङ्ग,
यमाहु नेत्त पुरिसेन दुच्चज ॥
- 5 ५४. यमाहु देवेसु सुजम्पती ति,
मघवा ति न आहु मनुस्सलोके ।
तेनानुसिद्धो इध मागतोस्मि,
वनिब्बको चक्खुपथानि याचितु ॥
- 10 ५५. वनिब्बतो^१ मय्ह वनि^२ अनुत्तर,
ददाहि ते^३ चक्खुपथानि याचितो ।
ददाहि मे चक्खुपथ अनुत्तर,
यमाहु नेत्त पुरिसेन दुच्चज ॥
५६. येन अत्थेन^४ आगच्छि^५, यमत्थमभिपत्थयं ।
ते ते इज्झन्तु सङ्कप्पा, लभ चक्खूनि ब्राह्मण ॥
- 15 ५७. एकं ते याचमानस्स, उभयानि ददामह ।
स चक्खुमा गच्छ जनस्स पेक्खतो,
यदिच्छसे त्वं तदते^६ समिज्झतु ॥
- B 317 ५८ मा नो देव अदा चक्खु, मा नो सब्बे पराकरि^७ ।
धन देहि महाराज, मुत्ता वेळुरिया बहू ॥
- 20 ५९. युत्ते देव रथे देहि, आजानीये चलङ्कते^८ ।
नागे देहि महाराज, हेमकप्पनवाससे^९ ॥
- ६० यथा त सिवयो^{१०} सब्बे, सयोग्गा सरथा सदा ।
समन्ता परिकिरेय्यु^{११}, एवं देहि रथेसभ ॥
- ६१ यो वे दस्सन्ति वत्वान, अदाने कुरुते मनो ।
25 भूम्यं^{१२} सो पतित पास, गीवायं पटिमुच्चति ॥

१ वनिब्बको-स्या०, रो० । २ वणि-सी०, स्या०, रो० । ३ मे-सी०, स्या०,
४-४ अत्थे अगच्छि-सी०, अत्थेन आगच्छि-स्या०, रो० । ५ त ते-रो० । ६ पर-
क्करि-स्या० । ७ अलङ्कते-स्या० । ८ हेमकप्पनिवाससे-स्या० । ९ सीवियो-स्या० ।
१०. परिकिरेय्यु-स्या०, रो० । ११ भूम्या-सी०, रो० ।

६२. यो वे दस्सन्ति वत्वान, अदाने कुरुते मनो ।

पापा पापतरो होति, सम्पत्तो यमसाधनं ॥

६३ यज्झि याचे तज्झि ददे, य न याचे न त ददे ।

स्वाह तमेव दस्सामि, य मं याचति ब्राह्मणो ॥

६४ आयु नु वण्ण नु सुख बल नु,

5

कि पत्थयानो नु जनिन्द देसि ।

कथ हि राजा सिविन अनुत्तरो,

चक्खूनि दज्जा परलोकहेतु ॥

६५ न वाहमेत यससा ददामि,

न पुत्तमिच्छे न धन न रट्ठ ।

10

सतं च धम्मो चरितो पुराणो,

इच्चेव दाने रमते मनो मम^१ ॥

६६ *सखा च मित्तो च ममासि सीविक^२,

सुसिक्खितो साधु करोहि मे वचो ।

उद्धरित्वा^३ चक्खूनि मम^४ जिगीसतो^५,

15

हत्थेसु ठपेहि वनिब्बकस्स ॥

६७ चोदितो सिविराजेन, सिविको वचनङ्करो ।

रज्जो चक्खूनुद्धरित्वा, ब्राह्मणस्सूपनामयि ।

सचक्खु ब्राह्मणो आसि, अन्धो राजा उपाविसि ॥

६८ ततो सो कतिपाहस्स, उपरूळहेसु चक्खुसु ।

20

सूत^६ आमन्तयंती राजा, सिवीन रट्ठवड्डनो ॥

६९ योजेहि सारथियान, युत्त च पटिवेदय ।

उध्यानभूमि गच्छाम, पोक्खरज्जो^७ वनानि च ॥

१ मम—सी०, रो० ।

*न मे देस्सा उभो चक्खू, अत्तान मे न देस्सिय ।

सब्बज्जुन पिय मग्गह, तस्मा चक्खु अदासह ॥ इति सी०, स्या० पोत्थकेसु अधिको दिस्सति ।

२ सीविक—सी०, रो० । ३ उद्धत्व—सी०, लद्ध त्व—रो० । ४ मम—स्या० । ५ जिगीसतो—सी०, स्या० । ६ सुत—सी०, स्या० । ७ पोक्खरज्जे—स्या० ।

जा० १-४०

- ७० सो च पोक्खरणीतीरे^१, पल्लङ्केन उपाविसि ।
तस्स सक्को पातुरहु, देवराजा सुजम्पति ॥
- ७१ सक्कोहमस्मि देविन्दो, आगतोस्मि तवन्तिके ।
वरं वरस्सु राजीसि^२, य किञ्चि मनसिच्छसि ॥
- 5 ७२ पहूत^३ मे धन सक्क, बल कोसो चनप्पको ।
अन्धस्स मे सतो दानि, मरणञ्जेव रुच्चति ॥
- ७३ यानि सच्चानि द्विपदिन्द, तानि भासस्सु खत्तिय ।
सच्च ते भणमानस्स, पुन चक्खु^४ भविस्सति ॥
- ७४ ये म याचितुमायन्ति, नानागोत्ता वनिब्बका ।
10 यो पि म याचते तत्थ, सो पि मे मनसो पियो ।
एतेन सच्चवज्जेन, चक्खु मे उपपज्जथ ॥
- ७५ य म सो याचितु आगा^५, देहि चक्खु ति ब्राह्मणो ।
तस्स चक्खूनि पादासि, ब्राह्मणस्स वनिब्बतो^६ ॥
- ७६ भिय्यो म आविसी पीति, सोमनस्सञ्चनप्पक ।
15 एतेन सच्चवज्जेन, दुतिय मे उपपज्जथ ॥
- ७७ धम्मेन भासिता गाथा, सिवीन रट्टवड्डुन ।
एतानि तव नेत्तानि, दिब्बानि पटिदिस्सरे ॥
- ७८ तिरोकुट्टु^७ तिरोसेल, समतिग्गय्ह पब्बत ।
समन्ता योजनसत, दस्सन अनुभोन्तु ते ॥
- B 319 2J ७९ को नीध वित्त न ददेय्य याचितो,
अपि विसिट्ठ सुपिय पि अत्तनो ।
तदिद्धु सब्बे सिवयो समागता,
दिब्बानि नेत्तानि ममज्ज पस्सथ ॥
- ८० तिरोकुट्टुं तिरोसेल, समतिग्गय्ह पब्बत ।
25 समन्ता योजनसत, दस्सन अनुभोन्ति मे ॥

१ पोक्खरणितातीरे-सी०, रो० । २ राजिमि-सी०, स्या० । ३ पहुत-स्या० ।
४ चक्खु-सी० । ५ आग-सी० । ६ वणिब्बिनो-सी०, वनिब्बिनो-रो० । ७ तिरे-
कुट्टु-सी०, स्या० ।

- ८१ न चागमत्ता परमत्थि किञ्चि, मच्चान इध जीविते ।
 दत्वान^१ मानुस^१ चक्खु, लद्धं मे^२ चक्खु अमानुसं ॥
८२. एतं पि दिस्वा सिवयो, देथ दानानि भुञ्जथ ।
 दत्वा च भुत्वा च यथानुभाव,
 अनिन्दिता सग्गमुपेथ ठानं ति ॥

5

५००. सिरीमन्तजातकं^३ (४)

- ८३ पञ्जायुपेत सिरिया विहीनं,
 यसस्सिनं वा^४ पि अपेतपञ्च ।
 पुच्छामि तं^५ सेनक एतमत्थं,
 कमेत्थ सेय्यो कुसला वदन्ति ॥
- ८४ धीरा च बाला च हवे जनिन्द,
 सिप्पूपपन्ना च असिप्पिनो च ।
 सुजातिमन्तो पि अजातिमस्स,
 यसस्सिनो पेसकरा^६ भवन्ति ।
 एतं पि दिस्वान अहं वदामि,
 पञ्जो निहीनो सिरीमा^७ व^८ सेय्यो ॥
- ८५ तुवं^९ पि^९ पुच्छामि अनोमपञ्ज,
 महोसध केवलधम्मदस्सि ।
 बालं यसस्सि पण्डितं अप्पभोगं,
 कमेत्थ सेय्यो कुसला वदन्ति ॥
८६. पापानि कम्मनि करोति^९ बालो^९,
 इधमेव^{१०} सेय्यो इति मञ्जमानो^{११} ।
 इधलोकदस्सी परलोकमदस्सी,
 उभयत्थ बालो कलिमग्गहेसि ।

10

15

20

१-१ दत्वा मानसक-सी० । २ सी० पोत्थके नत्थि । ३ सिरीमन्तजातक-सी०,
 स्या० । ४ चा-सी० । ५ स्या० पोत्थके नत्थि । ६ पस्सकरा-सी०, रो० । ७-७
 सिरिमाव-सी०, स्या० । ८-८ तवप्पि-सी० । ९-९ करोन्ति बाला-स्या० । १०
 इधमेव-स्या० । ११ मञ्जमाना-स्या० ।

एत पि दिस्वान अह वदामि,
पञ्जो व सेय्यो न यसस्सि बालो ॥

८७ न सिप्पमेत विदधाति भोग,
न बन्धुवा^१ न सरीरवण्णो^२ यो^३ ।

5 पस्सेळमूग सुखमेधमान,
सिरी हि^४ न भजते गोरविन्द^५ ।
एत पि दिस्वान अह वदामि,
पञ्जो निहीनो सिरीमा व सेय्यो ॥

10 ८८ लद्धा सुख मज्जति अप्पपञ्जो,
दुक्खेन फुट्ठो पि पमोहमेति ।
आगन्तुना दुक्खसुखेन फुट्ठो,
पवेधति वारिचरो व घम्मे ।
एत पि दिस्वान अह वदामि,
पञ्जो व सेय्यो न यसस्सि बालो ॥

15 ८९ दुम यथा सादुफल अरञ्जे,
समन्ततो समभिसरन्ति^६ पक्खी ।
एव पि अड्ढ^७ सधन सभोग,
बहुज्जनो भजति^८ अत्थहेतु ।
एत पि दिस्वान अह वदामि,
20 पञ्जो निहीनो सिरीमा व सेय्यो ॥

९० न साधु बलवा बालो, साहसा^९ विन्दते धन ।
कन्दन्तमेत दुम्मेध, कड्ढन्ति निरय भुस ।
एत पि दिस्वान अह वदामि,
पञ्जो व सेय्यो न यसस्सि बालो ॥

१ बन्धुवा-सी०, स्या० । २-२ सरीरावकासो-सी०, स्या०, रो० । ३. ही-
स्या० । ४ गोरिमन्द-सी०, रो० । ५ समभिचरन्ति-सी०, रो० । ६ अद्ध-स्या० । ७
भज्जति-स्या० । ८ साहस-सी०, स्या० ।

- ६१ या काचि नज्जो गङ्गमभिस्सवन्ति^१,
 सब्बा व ता नामगोत्त जहन्ति ।
 गङ्गा समुद् पटिपज्जमाना,
 न खायते इद्धि^२ पज्जो पि^३ लोके ।
 एत पि दिस्वान अहं वदामि,
 पज्जो निहीनो सिरीमा व सेय्यो ॥ 5
- ६२ यमेतमक्खा उदधि महन्तं,
 सवन्ति^३ नज्जो सब्बकालमसङ्ख्य ।
 सो सागरो निच्चमुळारवेगो,
 वेल न अच्चेति महासमुद्दो ॥ 10
- ६३ एव पि बालस्स पजप्पितान्ति,
 पज्ज न अच्चेति सिरी कदाचि ।
 एत पि दिस्वान अहं वदामि,
 पज्जो व सेय्यो न यसस्सि बालो ॥
- ६४ असज्जतो चे पि परेसमत्थ,
 भणाति सन्धानगतो^४ यसस्सी ।
 तस्सेव त^५ रूहति आतिमज्झे,
 सिरी^६ हि न^६ कारयते न पज्जा^७ ।
 एत पि दिस्वान अहं वदामि,
 पज्जो निहीनो सिरीमा व सेय्यो ॥ 15
- ६५ परस्स वा अत्तनो वा पि हेतु,
 बालो मुसा भासति अप्पपज्जो ।
 सो निन्दितो होति सभाय मज्झे,
 पच्छा^८ पि^९ सो दुग्गतिगामी होति ।
 एत पि दिस्वान अहं वदामि,
 पज्जो व सेय्यो न यसस्सि बालो ॥ 20
- २५ परस्स वा अत्तनो वा पि हेतु,
 बालो मुसा भासति अप्पपज्जो ।
 सो निन्दितो होति सभाय मज्झे,
 पच्छा^८ पि^९ सो दुग्गतिगामी होति ।
 एत पि दिस्वान अहं वदामि,
 पज्जो व सेय्यो न यसस्सि बालो ॥ 25

१ गङ्गमभिसवन्ति-स्या० । २-२ इद्धि परो हि-सी०, स्या० । ३ पयन्ति-
 स्या० । ४ सन्धानगतो-सी०, सण्ठानगतो-स्या०, रो० । ५ न-सी० । ६-६ सिरी
 ही न-सी०, सिरी ही न-स्या०, रो० । ७ पज्ज-स्या० । ८-८ पेच्चप्पि-सी०, रो० ।

B 322

९६. अत्थं पि चे भासति भूरिपञ्जो,
 अनाळिह्यो^१ अप्पधनो दलिहो ।
 न तस्स तं रूहति जातिमज्झे,
 सिरी च पञ्जाणवतो न होति ।
 ५ एतं पि दिस्वान अह वदामि,
 पञ्जो निहीनो सिरीमा व सेय्यो ॥

९७ परस्स वा अत्तनो वा पि हेतु,
 न भासति अलिकं भूरिपञ्जो ।
 सो पूजितो होति सभाय मज्झे,
 १० पच्छा पि सो सुगतिगामी होति ।
 एत पि दिस्वान अहं वदामि,
 पञ्जो व सेय्यो न यसस्सि बालो ॥

९८ हत्थी गवस्सा^२ मणिकुण्डला च,
 थियो^३ च^३ इद्धेसु कुलेसु जाता ।
 १५ सब्बा व ता उपभोगा भवन्ति,
 इद्धस्स पोसस्स अनिद्धिमन्तो ।
 एत पि दिस्वान अह वदामि,
 पञ्जो निहीनो सिरीमा व सेय्यो ॥

९९ असविहितकम्मन्त, बाल दुम्मेधमन्तिन^४ ।
 २० सिरी जहति दुम्मेधं, जिण्ण व उरगो तच्च ।
 एतं पि दिस्वान अह वदामि,
 पञ्जो व सेय्यो न यसस्सि बालो ॥

१००. पञ्च पण्डिता मयं भदन्ते,
 सब्बे पञ्जलिका उपट्ठिता ।
 २५ त्व नो अभिभुय्य इस्सरोसि,
 सक्को^५ व भूतपति^५ देवराजा ।

१ अनाळिह्यो-स्या०, अनालयो-रो० । २ गवा-रो० । ३-३ नारियो च-
 सी०, स्या० । ४ दुम्मन्तमन्तिन-सी०, दुम्मन्तिमन्तिन-स्या० । ५-५ सक्को भूतपती
 व-सी०, सक्को व भूतप्पति-स्या० ।

- एत पि दिस्वान अह वदामि,
 पञ्जो निहीनो सिरीमा व सेय्यो ॥
१०१. दासो व पञ्जस्स यसस्सि बालो,
 अत्थेसु जातेसु तथाविधेसु ।
 य पण्डितो निपुण सविधेति,
 सम्मोहमापज्जति तत्थ बालो ।
 एत पि दिस्वान अहं वदामि,
 पञ्जो व सेय्यो न यसस्सि बालो ॥
- १०२ अद्धा हि पञ्जा व सत पसत्था,
 कन्ता सिरी भोगरता मनुस्सा ।
 जाण च बुद्धानमतुल्यरूप,
 पञ्ज न अच्छेति सिरी कदाचि ॥
- १०३ य त अपुच्छिम्ह अकित्तयी नो,
 महोसध केवलधम्मदस्सी ।
 गव सहस्स उसभ च नाग,
 आजञ्जयुत्ते च रथे दस इमे ।
 पञ्हस्स वेय्याकरणेन तुट्ठो,
 ददामि ते गामवरानि सोळसा ति ॥

5

10

15

५०१. रोहणमिगजातकं^१ (५)

- १०४ एते यूथा पत्तियन्ति, भीता मरणस्स^२ चित्तक ।
 गच्छ तुव पि माकङ्खि, जीविस्सन्ति तया सह ॥
- १०५ नाह रोहण^३ गच्छामि, हृदय मे अवकस्सति ।
 न त अह जहिस्सामि, इध हिस्सामि^४ जीवित ॥
- १०६ ते हि नून मरिस्सन्ति, अन्धा अपरिणायका ।
 गच्छ तुव पि माकङ्खि, जीविस्सन्ति तया सह ॥

20

१ रोहणमिगजातक—सी० । २ मरणा—स्या०, रो० । ३ रोहण—सी०, रो०,
 रोहण—स्या० । ४ हेस्सामि—सी०, स्या० ।

B 324

- १०७ नाहं रोहण गच्छामि, हृदयं मे अवकस्सति ।
न त बद्ध^१ जहिस्सामि, इध हिस्सामि जीवितं ॥
- १०८ गच्छ भीरु पलायस्सु, कूटे बद्धोस्मि आयसे ।
गच्छ तुव पि माकस्सि, जीविस्सन्ति तया सह ॥
- 5 १०९ नाहं रोहण गच्छामि, हृदयं मे अवकस्सति ।
न त अहं जहिस्सामि, इध हिस्सामि जीवितं ॥
- ११० ते हि नूनं मरिस्सन्ति, अन्धा अपरिणायका ।
गच्छ तुव पि माकस्सि, जीविस्सन्ति तया सह ॥
- 10 १११ नाहं रोहण गच्छामि, हृदयं मे अवकस्सति ।
न त बद्धं जहिस्सामि, इध हिस्सामि जीवितं ॥
- ११२ अयं सो लुद्धको एति, लुद्धरूपो^२ सहावुधो ।
यो नो वधिस्सति अज्ज, उसुना सत्तिया अपि^३ ॥
११३. सा मूहत्त पलायित्वा, भयट्टा^४ भयतज्जिता ।
सुदुक्करं अकरा भीरु, मरणायूपनिवत्तथ ॥
- 15 ११४. किन्तु तेमे मिगा होन्ति, मुत्ता बद्ध उपासरे ।
न त चजितुमिच्छन्ति, जीवितस्स^५ पि कारणा ॥
- ११५ भातरो होन्ति मे लुद्ध, सोदरिया एकमातुका ।
न म चजितुमिच्छन्ति, जीवितस्स पि कारणा ॥
- 20 ११६ ते हि नूनं मरिस्सन्ति, अन्धा अपरिणायका ।
पञ्चन्नं जीवितं देहि, भातरं मुञ्च लुद्धक ॥
- ११७ सो वो अहं पमोक्खामि, मातापेत्तिभरं^६ मिग ।
नन्दन्तु मातापितरो, मुत्तं दिस्वा महामिग ॥
- ११८ एव लुद्धकं नन्दस्सु, सह सब्बेहि जातिभि ।
यथाहमज्जं नन्दामि, मुत्तं दिस्वा महामिग ॥

१ बन्ध-स्या० । २ रुद्धरूपो-सी० । ३ मपि-सी०, स्या०, रो० । ४ भयट्टा-रो० । ५ जीवितस्सा-स्या० । ६ मातापेत्ति भर-स्या० ।

- ११६ कथं त्व^१ पमोक्खो आसि, उपनीतस्मि जीविते ।
कथं पुत्त अमोचेसि, कूटपासम्ह^२ लुद्दको ॥
- १२० भणं कण्णसुखं वाचं, हृदयङ्गं हृदयस्सित^३ ।
सुभासिताहि वाचाहि, चित्तको म अमोचयि ॥
- १२१ भण कण्णसुखं वाचं, हृदयङ्गं हृदयस्सित । 5
सुभासिताहि वाचाहि, सुतना म अमोचयि ॥
- १२२ सुत्वा कण्णसुखं वाचं, हृदयङ्गं हृदयस्सितं ।
सुभासितानि सुत्वान, लुद्दको मं अमोचयि ॥
- १२३ एव आनन्दितो होतु, सह दारेहि लुद्दको ।
यथा मयज्ज नन्दाम, दिस्वा रोहणमागतं ॥ १०-
- १२४ ननु त्व अवच^४ लुद्द, मिगचम्मामि आहरि ।
अथ केन नु वण्णेन, मिगचम्मामि नाहरि ॥
- १२५ आगमा^५ चेव^६ हत्थत्थ, कूटपास च सो मिगो ।
अबज्झि त^७ मिगराज, त च मुत्ता उपासरे ॥
- १२६ तस्स मे अहु सवेगो, अब्भुतो^८ लोमहसनो । 15
इमञ्चाह मिग हञ्जे, अज्ज हिस्सामि जीवितं ॥
- १२७ कीदिसा ते मिगा लुद्द, कीदिसा धम्मिका मिगा ।
कथवण्णा कथसीला, बाळ्ह खो ने^९ पसससि ॥
- १२८ ओदातसिङ्गा सुचिवाळा^{१०}, जातरूपतचूपमा ।
पादा लोहितका तेस, अज्जितक्खा मनोरमा ॥ 20
- १२९ एदिसा ते मिगा देव, एदिसा धम्मिका मिगा ।
मातापेत्तिभरा देव, न ते सो अभिहारितु^{११} ॥
१३०. दम्मि निक्खसत लुद्द, थूल च मणिकुण्डल ।
चतुस्सद^{१२} च^{१३} पल्लङ्ग, उमापुप्फसरिन्निभ^{१४} ॥

१ सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । २ कूटपासम्हा-स्या० । ३ हृदयनिस्सित-सी० ।
४ अवचा-सी०, रो० । ५-५ आगमञ्चेव-स्या० । ६ तञ्च-रो० । ७ अब्भूतो-स्या० ।
८ ते-सी० । ९ सुचिवाला-स्या०, रो० । १० अभिहारिय-स्या०, अभिहारय-रो० ।
११-११ चतुरसञ्च-स्या० । १२ उम्मापुप्फसरिनिम-सी०, स्या०, रो० ।

- १३१ द्वे च सादिसियो भरिया, उसभ च गव सतं ।
धम्मेन रज्ज कारेस्सं, बहुकारो मेसि लुद्धक ॥
- १३२ कसिवाणिज्जा^१ इणदान, उच्छाचरिया च लुद्धक ।
एतेन दार पोसेहि, मा पाप अकरी^२ पुना ति^३ ॥

५०२. चूळहंसजातकं^३ (६)

B. 326 5

१३३. एते हंसा पक्कमन्ति, वक्कङ्गा भयमेरिता ।
हरित्तच हेमवण्ण, कामं सुमुख पक्कम ॥
१३४. ओहाय म जातिगणा, एकं पासवसं गतं ।
अनपेक्खमाना गच्छन्ति, कि एसो^४ अवहिय्यसि^५ ॥
१३५. पतेव पततं सेट्ठ, नत्थि बद्धे^६ सहायता^७ ।
मा अनीघाय हापेसि, काम सुमुख पक्कम ॥
१३६. नाहं दुक्खपरेतो ति, धतरट्ठ तुवं^८ जहे ।
जीवित मरण वा मे, तया सद्धि भविस्सति ॥
१३७. एतदरियस्स कल्याण, यं त्व सुमुख भाससि ।
तं च वीमसमानोहं^९, पततेत अवस्सजि ॥
१३८. अपदेन पदं याति, अन्तलिक्खचरो^{१०} दिजो ।
आरा पास न बुज्झि त्वं, हसान पवरुत्तम^{१०} ॥
१३९. यदा पराभवो होति, पोसो जीवितसङ्खये ।
अथ जालं च पास च, आसज्जा पि न बुज्झति ॥
१४०. एते हसा पक्कमन्ति, वक्कङ्गा^{११} भयमेरिता ।
हरित्तच हेमवण्ण, त्वञ्जेव^{१२} अवहिय्यसि ॥
१४१. एते भुत्वा च पित्वा च, पक्कमन्ति विहङ्गमा ।
अनपेक्खमाना वक्कङ्गा, त्वञ्जेवेको उपाससि ॥

१ कसीवणिज्जा-सी०, रो०, कसिवाणिज्जा-स्या० २-२ अकरा पुनरिति-रो० ।
३ हंसजातक-स्या० । ४ एको-सी०, स्या० । ५ अवहीय्यसि-सी० । ६-६ बन्धे
सहायका-स्या० । ७ तव-सी०, रो० । ८. वीमसमानाह-स्या० । ९ अन्तलिक्खेचरो-सी०,
रो० । १० पवरुत्तमो-रो० । ११ वक्कङ्गा-स्या० । १२ त्व च त-सी०, त्व च-रो० ।

१४२. किन्नु त्यायं^१ दिजो होति, मुत्तो बद्धं उपाससि ।
ओहाय सकुणा यन्ति, कि एको अवहिय्यसि ॥
१४३. राजा मे सो दिजो मित्तो, सखा पाणसमो च मे ।
नेव नं विजहिस्सामि, याव कालस्स परियायं ॥
१४४. यो च त्वं सखिनो हेतु, पाण चजितुमिच्छसि । 5
सो ते सहाय मुञ्चामि, होतु राजा तवानुगो ॥
१४५. एव लुद्धक नन्दस्सु, सह सब्बेहि आतिभि ।
यथाहमज्ज नन्दामि, दिस्वा मुत्तं दिजाधिपं ॥
१४६. कच्चिन्नु^२ भोतो कुसलं, कच्चि भोतो अनामयं ।
कच्चि रट्ठमिदं फीत, धम्मेन मनुसाससि ॥ 10
१४७. कुसलं चेव मे हस, अथो हस अनामयं ।
अथो रट्ठमिदं फीत, धम्मेन मनुसासहं ॥
१४८. कच्चि भोतो अमच्चेसु, दोसो कोचि न विज्जति ।
कच्चि आरा अमित्ता ते, छाया दक्खिणतोरिव ॥
१४९. अथो पि मे अमच्चेसु, दोसो कोचि न विज्जति । 15
अथो आरा अमित्ता मे, छाया दक्खिणतोरिव ॥
१५०. कच्चि ते सादिसी भरिया, अस्सवा पियभाणिनी ।
पुत्तरूपयसूपेता, तव छन्दवसानुगा ॥
१५१. अथो मे सादिसी भरिया, अस्सवा पियभाणिनी ।
पुत्तरूपयसूपेता, मम छन्दवसानुगा ॥ 20
१५२. कच्चि ते बहवो पुत्ता, सुजाता रट्ठवड्ढन ।
पञ्चाजवेन सम्पन्ना, सम्मोदन्ति ततो ततो ॥
१५३. सतमेको च मे पुत्ता, धतरट्ठ मया सुता ।
तेस त्वं किच्चमक्खाहि, नावरज्जन्ति^३ ते वचो ॥

१५४. उपपन्नोऽपि चे होति, जातिया विनयेन वा ।
अथ पच्छा कुरुते योगं, किच्छे^१ आपासु^२ सीदति ॥

१५५ तस्स सहीरपञ्चस्स, विवरो जायते महा ।
रत्तिमन्धो^३ व^४ रूपानि, थूलानि^५ मनुपस्सति ॥

5 १५६. असारे सारयोगञ्जू, मति न त्वेव विन्दति ।
सरभो व गिरिदुग्गस्मिं, अन्तरायेव सीदति ॥

१५७ हीनजच्चोऽपि चे होति, उट्ठाता धितिमा नरो ।
आचारसीलसम्पन्नो, निसे अग्गी व भासति ॥

B 323

१५८ एत मे^६ उपम कत्वा, पुत्ते विज्जासु वाचय^७ ।
सविरुद्धेथ मेधावी, खेत्ते^८ बीज व वुट्ठिया ति ॥

५०३. सत्तिगुम्बजातकं (७)

१५९ मिगलुद्धो महाराजा, पञ्चालान रथेसभो ।
निक्खन्तो सह सेनाय, ओगणो वनमागमा ॥

१६० तत्थद्दसा^९ अरञ्जस्मिं, तक्करान कुटि^{१०} कतं ।
तस्सा^{१०} कुटिया निक्खम्म, सुवो लुद्धानि भासति ॥

15 १६१. सम्पन्नवाहनो पोसो, युवा^{११} सम्मट्टकुण्डलो^{१२} ।
सोभति लोहितुण्हीसो, दिवा सुरियो व भासति ॥

१६२. मज्झन्तिके^{१३} सम्पतिके, सुत्तो राजा ससारथि ।
हन्दस्साभरण सब्ब, गण्हाम साहसा^{१४} मय ॥

१६३ निसीथे^{१५} पि रहो दानि, सुत्तो राजा ससारथि ।

20

आदाय वत्थ मणिकुण्डल च,
हन्त्वान साखाहि अवत्थराम ॥

१ किच्छे-सी०, स्या०, रो० । २ आपासु-स्या० । ३-३ नत्तमन्धोव-सी०, रो० । ४ थूलानि-सी० । ५ वे-स्या० । ६ थापय-स्या० । ७ खेत्त-सी०, रो० । ८ तत्थद्दस-स्या० । ९ कुटी-स्या० । १० तस्मा-स्या०, रो० । ११ सुवा-सी० । १२ सम्मट्टकुण्डली-स्या० । १३ मज्झन्तिके-सी०, स्या०, रो० । १४ सहसा-सी०, स्या०, रो० । १५ निस्सिवे-स्या० ।

१६४. किन्नु उम्मत्तरूपो व, सत्तिगुम्ब पभाससि ।
दुरासदाहि राजानो, अग्गि पज्जलितो यथा ॥
१६५. अथ त्व पतिकोलम्ब^१, मत्तो थुल्लानि गज्जसि ।
मातरि मय्हं^२ नग्गाय, किन्नु त्व विजिगुच्छसे ॥
१६६. उट्ठेहि सम्म तरमानो, रथं योजेहि सारथि । 5
सकुणो मे. न रुच्चति, अञ्ज गच्छाम अस्सम ॥
१६७. युत्तो रथो महाराज, युत्तो च बलवाहनो ।
अधितिट्ठ महाराज, अञ्ज गच्छाम अस्सम ॥
१६८. को नु मेव गता सब्बे, ये अस्मि परिचारका ।
एस गच्छति पञ्चालो, मुत्तो तेस अदस्सना ॥ .10
१६९. कोदण्डकानि गण्हथ, सत्तियो तोमरानि च ।
एस गच्छति पञ्चालो, मा वो मुञ्चिच्च जीवित^३ ॥
१७०. अथापरो पटिनन्दित्थ, सुवो लोहिततुण्डको^४ ।
स्वागतं ते महाराज, अथो ते अदुरागतं ।
इस्सरोसि अनुप्पत्तो, यं इधत्थि पवेदय ॥ 15
१७१. तिन्दुकानि पियालानि, मधुके कासुमारियो ।
फलानि खुट्ठकप्पानि, भुञ्ज राज वर वर ॥
१७२. इद पि पानीय^५ सीत, आभत गिरिगम्भरा ।
ततो पिव महाराज, सचे त्व अभिकङ्खसि ॥
१७३. अरञ्जं उञ्छाय गता, ये अस्मि परिचारका । 20
सय उट्ठाय गण्हव्हो, हत्था मे नत्थि दातवे ॥
१७४. भद्दको वतय^६ पक्खी, दिजो परमधम्मिको ।
अथेसो इतरो पक्खी, सुवो लुट्ठानि भासति ॥
१७५. एतं हनथ बन्धथ, मा वो मुञ्चिच्च जीवित ।
इच्चेव विलपन्तस्स, सोत्थि^७ पत्तोस्मि अस्सम ॥ 25

१ पतिकोलुम्ब-स्या० । २ मय्ह-सी०, स्या० । ३ जीवित-म० । ४ लोहित-
तुण्डको-स्या० । ५ पानिय-स्या० । ६ वता-स्या० । ७ सोत्थी-स्या० ।

१७६. भातरोस्म महाराज, सोदरिया एकमातुका ।
एकरुक्खस्मिं^१ सवड्ढा, नानाखेत्तगता उभो ॥
१७७. सत्तिगुम्बो च चोरान, अह च इसीन^२ इध ।
असत सो सतं अह, तेन धम्मेन नो विना ॥
- 5 १७८. तत्थ^३ वधो च बन्धो च, निकती वञ्चनानि च ।
आलोपा साहसाकारा^४, तानि सो तत्थ सिक्खति ॥
१७९. इध सच्च च धम्मो च, अहिंसा सयमो दमो ।
आसनूदकदायीन, अद्धे वद्धोस्म भारध^५ ॥
- 10- १८०. य य हि राज^६ भजति, सन्त^७ वा यदि वा अस ।
सीलवन्त विसील वा, वस तस्सेव गच्छति ॥
१८१. यादिस कुरुते मित्तं, यादिसं चूपसेवति ।
सो पि तादिसको होति, सहवासो हि^८ तादिसो ॥
- B. 330 १८२. सेवमानो सेवमानं, सम्फुट्ठो सम्फुसं परं ।
सरो दिद्धो^९ कलापं व, अलित्तमुपलिम्पति ।
- 15 १८३. उपलेपभया^{१०} धीरो, नेव पापसखा सिया ॥
१८४. पूतिमच्छं कुसग्गेन, यो नरो उपनय्हति ।
कुसा पि पूति^{११} वायन्ति, एवं बालूपसेवना ॥
१८५. तगर^{१२} च^{१३} पलासेन, यो नरो उपनय्हति ।
पत्ता पि सुरभि^{१४} वायन्ति, एव धीरूपसेवना ॥
- 20 १८६. तस्मा पत्तपुटस्सेव^{१५}, अत्वा सम्पाकमत्तनो ।
असन्ते नोपसेवेय्य^{१६}, सन्ते सेवेय्य पण्डितो ।
असन्तो निरय नेन्ति, सन्तो पापेन्ति सुगति ति ॥

१ एकरुक्खस्मि-स्या० । २ इसिन-सी०, स्या० । ३ यत्थ-स्या० । ४. सहसा-
कारा-स्या० । ५ भारत-सी०, स्या०, रो० । ६ राजा-सी० । ७ सत-सी० । ८
पि-स्या० । ९ दुट्ठो-स्या० । १० उपलिम्प-स्या० । ११ पूती-सी०, रो० । १२-१२.
तगरव-स्या० । १३ सुरभी-सी०, स्या०, रो० । १४. फलपुटस्सेव-सी०, रो० ; पलास-
पुटस्सेव-स्या० । १५. नूपसेवेय्य-स्या० ।

५०४. भल्लातियजातकं^१ (८)

१८६. भल्लातियो नाम अहोसि राजा,
रट्ट पहाय मिगव अचारि^२ सो ।
अगमा^३ गिरिवर गन्धमादनं,
सुपुप्फित^४ किम्पुरिसानुचिण्ण ॥
१८७. साळूरसङ्घं च निसेधयित्वा,
धनु^५ कलाप च सो निक्खिपित्वा ।
उपागमि वचनं वत्तुकामो,
यत्थट्ठिता किम्पुरिसा अहेसु ॥
१८८. हिमच्चये हेमवताय तीरे,
किमिधट्ठिता मन्तयव्हो अभिण्हं ।
पुच्छामि वो मानुसदेहवण्णे,
कथं नु^६ जानन्ति मनुस्सलोके ॥
१८९. मल्ल^७ गिरि पण्डरकं तिकूट,
सीतोदका^८ अनुविचराम नज्जो ।
मिगा मनुस्सा व निभासवण्णा,
जानन्ति नो किम्पुरिसा ति लुट्ठ ॥
१९०. सुकिच्छरूप परिदेवयव्हो,
आलिङ्गितो चासि पियो पियाय ।
पुच्छामि वो मानुसदेहवण्णे,
किमिध वने रोदथ अप्पतीता ॥
१९१. सुकिच्छरूप परिदेवयव्हो,
आलिङ्गितो चासि पियो पियाय ।
पुच्छामि वो मानुसदेहवण्णे,
किमिध वने विलपथ अप्पतीता ॥

१ भल्लातियजातक-सी०, रो० । २ अचारि-स्या० । ३ अगमासि-स्या० ।
४ सुपुप्फित-सी०, रो० । ५ धनु-सी०, स्या०, रो० । ६ वो-सी०, स्या०, रो० ।
७ मल्ल-स्या० । ८ सीतोदिया-सी०, रो० ।

१६२. सुकिच्छरूप परिदेवयव्हो,
आलिङ्गितो चासि पियो पियाय ।
पुच्छामि वो मानुसदेहवण्णे,
किमिध वने सोचथ अप्पतीता ॥

5 १६३. मयेकरत्त^१ विप्पवसिम्ह लुद्ध,
अकामका अञ्जमञ्ज सरन्ता । .
तमेकरत्त अनुतप्पमाना,
सोचाम सा रत्ति पुन^२ न हेस्सति ॥

10 १६४ यमेकरत्त अनुतप्पथेत,
धनं व नट्ट पितर व^३ पेत ।
पुच्छामि वो मानुसदेहवण्णे,
कथ विना वासमकप्पयित्थ ॥

15 १६५ यमिम नदि पस्ससि सीघसोत,
नानादुमच्छादन^४ सेलकूल^५ ।
त मे पियो उत्तरि वस्सकाले,
मम च मञ्जे^६ अनुबन्धती ति ॥

B 332 १६६. अह च अङ्गोलकमोचिनामि,
अतिमुत्तक^७ सत्तलियोथिक^८ च^९ ।
पियो च मे हेहिति^९ मालभारी,
20 अह च न मालिनी अज्झुपेस्सं ॥

१६७ अहञ्चिदं कुरवकमोचिनामि, .
उद्दालका पाटलिसिन्धुवारका^{१०} ।
पियो च मे हेहिति मालभारी,
अहं च न मालिनी अज्झुपेस्स ॥

१ मयेकरत्ति-रो० । २ पुन-स्या० । ३ च-स्या० । ४ नानादुमच्छदन-
सी०, रो०, ० दुमच्छादन-स्या० । ५ सेलकूट-सी०, रो० । ६ मञ्जे-स्या० । ७
अधिमुत्तक-स्या० । ८-८ योधिकञ्च-स्या० । ९ होहिति-सी० । १० पातलिसिन्धु-
वारिता-स्या०, रो० ।

१९८ अहं च सालस्स सुपुप्फितस्स,
 ओचेय्य पुप्फानि करोमि माल ।
 पियो च मे हेहिति मालभारी,
 अहं च नं मालिनी अज्झुपेस्सं ॥

१९९ अहं च सालस्स सुपुप्फितस्स,
 ओचेय्य पुप्फानि करोमि भारं ।
 इदं च नो हेहिति सन्थरत्थ,
 यत्थज्जिम^१ विहरिस्साम^२ रत्ति ॥

5

२००. अह च खो अगळु^३ चन्दनं च,
 सिलाय पिसामि पमत्तरूपा ।
 पियो च मे हेहिति रोसितंङ्गो,
 अह च न रोसिता अज्झुपेस्स ॥

- 10

२०१. अथागमा सलिल सीघसोत,
 नुद साले सलळे^४ कण्णिकारे ।
 आपूरथ^५ तेन मुहत्तकेन,
 साय नदी आसि मया सुदुत्तरा ॥

15

२०२. उभोसु तीरेसु मय तदा ठिता,
 सम्पस्सन्ता उभयो अञ्जमञ्जं ।
 सकि पि रोदाम सकि हसाम,
 किच्छेन नो आगमा^६ सवरी सा ॥

20

२०३. पातो व^७ खो उग्गते सूरियम्हि,
 चतुक्कं नदि उत्तरियान लुद्द ।
 आलिङ्गिया अञ्जमञ्ज मयं उभो,
 सकि पि रोदाम सकि हसाम ॥

१ यत्थज्जिम—सी०, रो० । २ विहरिस्सामु—रो० । ३ अगळु—स्या०, अकलु—रो० । ४ सलले—स्या० । ५ अपूरथ—सी०, रो०, आपूरथे—स्या० । ६ अगमा—सी०, स्या०, रो० । ७ च—सी०, स्या०, रो० ।

२०४ तीहूनकं सत्तसतानि लुद्ध,
यमिध मय विप्पवसिम्ह पुब्बे ।
वस्सेकिम^१ जीवितं भूमिपाल,
को नीध कन्ताय विना वसेय्य ॥

5 २०५ आयु च वो कीवतको नु सम्म,
सचे पि जानाथ वदेथ आयु ।
अनुस्सवा वुड्डतो^२ आगमा वा,
अक्खाथ मे तं अविकम्पमाना ॥

10 २०६ आयु च नो वस्ससहस्स^३ लुद्ध,
न चन्तरा पापको अत्थि रोगो ।
अप्प च^४ दुक्ख सुखमेव भिय्यो,
अवीतरागा विजहाम जीवितं ॥

15 २०७. इदं च सुत्वान् अमानुसान्,
भल्लातियो इत्तर जीवितं ति ।
निवत्तथ न मिगव अचरि,
अदासि दानानि अभुञ्जि भोगे ॥

20 २०८. इदं च सुत्वान् अमानुसान्,
सम्मोदथ मा कलह अकत्थ ।
मा वो तपी^५ अत्तकम्मापराधो,
यथा पि ते किम्पुरिसेकरत्त ॥

२०९ इदं च सुत्वान् अमानुसान्,
सम्मोदथ मा विवाद अकत्थ ।
मा वो तपी अत्तकम्मापराधो,
यथा पि ते किम्पुरिसेकरत्त ॥

B. 334 25 २१० विविध^६ अधिमना सुणोमह,
वचनपथं तव अत्थसहितं ।

१ वासे०—सी०, रो० । २ वड्डतो—सी० । ३ वस्ससहस्स—स्या० । ४ व—स्या० ।
५ तप्पि—स्या० । ६ विविध—सी०, स्या० ।

मुञ्चं^१ गिरं नुदसेव मे दरं,
समण सुखावह जीव मे चिरं ति ॥

५०५. सोमनस्सजातकं (९)

२११. को तं हिसति हेठेति,
किं^२ दुम्मनो सोचसि अप्पतीतो ।
कस्सज्ज मातापितरो रुदन्तु,
क्वज्ज सेतु निहतो पथव्या^३ ॥ 5
२१२. तुट्ठोस्मि देव तव दस्सनेन,
चिरस्सं पस्सामि तं भूमिपाल ।
अहिसको रेणुमनुप्पविस्स^४,
पुत्तेन ते हेठयितोस्मि देव ॥ 10
२१३. आयन्तु दोवारिका खग्गबन्धा^५,
कासाविया यन्तु अन्तेपुरन्तं ।
हन्त्वान तं सोमनस्सं कुमारं,
छेत्वान सीसं वरमाहरन्तु ॥
२१४. पेसिता राजिनो दूता, कुमारं एतदब्रुवं ।
इस्सरेन वितिण्णोसि, वध^६ पत्तोसि^६ खत्तिय ॥ 15
२१५. स राजपुत्तो परिदेवयन्तो,
दसङ्गुलि अञ्जलि पग्गहेत्वा ।
अहं पि इच्छामि जनिन्द दट्ठुं,
जीव मं^७ नेत्वा^७ पटिदस्सयेथ ॥ 20
२१६. तस्स तं वचन सुत्वा, रज्जो पुत्त अदस्सयु ।
पुत्तो च पितरं दिस्वा, दूरतोवज्झभासथ ॥

१ मुञ्च-सी०, रो० । २ किन्नु-रो० । ३ पठव्या-स्या०, पथव्या-सी० ।
४ रेणुमनुपविस्स-स्या० । ५ खग्गबद्धा-सी०, रो० । ६-६ वधप्पत्तोसि-सी० । ७-७
पनेत्वा-रो० ।

B. 335

२१७. आगच्छु^१ दोवारिका खग्गबन्धा,
कासाविया हन्तु^२ मम जनिन्द ।
अक्खाहि मे पुच्छितो एतमत्थ,
अपराधो को निध ममज्ज अत्थि ॥

5 २१८. सायं च पातो उदक सजाति,
अग्निं सदा पारिचरतप्पमत्तो^३ ।
तं^४ तादिसं सयत ब्रह्मचारि,
कस्मा^५ तुव ब्रूसि गहप्पती ति ॥

10 २१९. ताला च मूला च फला च देव,
परिग्गहा विविधा सन्तिमस्स ।
ते रक्खति गोपयतप्पमत्तो,
तस्मा^६ अह ब्रूमि गहप्पती ति^७ ॥

15 २२०. सच्च खो एत वदसि कुमार,
परिग्गहा विविधा सन्तिमस्स ।
ते रक्खति गोपयतप्पमत्तो,
स^८ ब्राह्मणो गहपति तेन होति ॥

20 २२१. सुणन्तु मय्ह परिस्ता समागता,
सनेगमा जानपदा च सब्बे ।
बालाय बालस्स वचो निसम्म,
अहेतुना घातयते मं^९ जनिन्दो ॥

२२२. दळ्हस्मि मूले विसटे विरूळ्हे,
दुन्निक्कयो^{१०} वेळु पसाखजातो ।
वन्दामि पादानि तव^{१०} जनिन्द,
अनुजान म पब्बजिस्सामि देव ॥

१ आगच्छु-सी०, आगच्छु-रो० । २ हन्तु-स्या० । ३ पारिचरत०-सी०, स्या० । ४ ता-सी० । ५ तस्मा-स्या० । ६-६ ब्राह्मणो गहपति तेन होति-सी०, रो० । ७ सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ८ सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ९ दुन्निक्कयो-सी०, स्या० । १० तव-सी०, रो० ।

- २२३ भुञ्जस्सु भोगे विपुले कुमार,
सब्ब च ते इस्सरियं ददामि ।
अज्जेव त्वं कुरूनं होहि राजा,
मा पब्बजी पब्बज्जा हि दुक्खा ॥
- २२४ किन्नूध देव तवमत्थि भोगा, 5
पुब्बेवह देवलोके रमिस्सं ।
रूपेहि सदेहि अथो रसेहि,
गन्धेहि फस्सेहि मनोरमेहि ॥
- २२५ भुत्ता^१ च मे^१ भोगा तिदिवस्मिं देव,
परिवारिता^२ अच्छरान^३ गणेन । 10
तुव^४ च^४ बालं परनेय्यं विदित्वा,
न तादिसे राजकुले वसेय्य ॥
२२६. सचाह बालो परनेय्यो अस्मिं,
एकापराध खम पुत्त मय्ह ।
पुन पि चे एदिसक भवेय्य, 15
यथामति सोमनस्स करोहि ॥
- २२७ अनिसम्म कत कम्मं, अनवत्थाय चिन्तितं ।
भेसज्जस्सेव वेभङ्गो, विपाको होति पापको ॥
२२८. निसम्म च कत कम्मं, सम्मावत्थाय चिन्तित ।
भेसज्जस्सेव सम्पत्ति, विपाको होति भद्रको ॥ 20
२२९. अलसो गिही कामभोगी न साधु,
असञ्जतो पब्बजितो न साधु ।
राजा न साधु अनिसम्मकारी,
यो पण्डितो कोधनो त न साधु ॥
२३०. निसम्म खत्तियो कयिरा, नानिसम्म दिसम्पति । 25
निसम्मकारिनो राज, यसो कित्ति च वड्ढति ॥

१-१ भुत्ता मे-सी०, रो० । २ परिवारितो-स्या० । ३ अच्छरान-स्या०, रो० ।

४-४ तवञ्च-सी०, रो० । ५ हमस्मि-सी० ।

२३१. निसम्म दण्डं पणयेय्य इस्सरो,
वेगा कतं तप्पति^१ भूमिपाल ।
सम्मापणीधी च नरस्स अत्था,
अनानुत्पप्पा ते भवन्ति पच्छा ॥

B. 337 5

२३२. अनानुत्पप्पानि हि ये करोन्ति,
विभज्ज कम्मायतनानि लोके ।
विज्जुप्पसत्थानि^२ सुखुद्रयानि,
भवन्ति बुद्धानुमतानि^३ तानि ॥

10

२३३. आगच्छु दोवारिका खग्गबन्धा,
कासाविया हन्तु मम जनिन्द ।
मातु^४ च^५ अङ्कस्मिमहं निसिन्नो,
आकड्डितो सहसा तेहि देव ॥

15

२३४. कटुक हि सम्बाधं सुकिच्छं^६ पत्तो,
मधुर पि य जीवित लद्ध^७ राज ।
किच्छेनहं^८ अज्ज वधा^९ पमुत्तो^{१०},
पब्बज्जमेवाभिमनोहमस्मि ॥

20

२३५. पुत्तो तवायं तरुणो सुधम्मे,
अनुकम्पको सोमनस्सो कुमारो ।
तं याचमानो न लभामि स्वज्ज^{११},
अरहसि न याचितवे तुव पि ॥

२३६. रमस्सु भिक्खाचरियाय पुत्त,
निसम्म धम्मेसु परिब्बजस्सु ।
सब्बेसु भूतेसु निधाय दण्ड,
अनिन्दितो ब्रह्ममुपेहि ठान ॥

१ तपते-सी० । २ पज्जुप्पसत्थानि-स्या० । ३ वद्धानुमतानि-सी०, रो० ।
४-४ मातु च-सी०, स्या०, मतुच्च-रो० । ५ सुकिच्छ-सी०, रो० । ६ लद्ध-स्या० ।
७. किच्छेनाह-स्या० । ८-८ वधाय मुत्तो-स्या० । ९. सज्ज-रो० ।

२३७. अच्छेर^१ रूप^१ वत यादिसं च,
दुक्खित मं दुक्खापयसे सुधम्मे ।
याचस्सु पुत्तं इति वुच्चमाना,
भिय्यो व उस्साहयसे कुमारं ॥

२३८ ये विप्पमुत्ता अनवज्जभोगिनो^२,
परिनिब्बुता लोकमिम चरन्ति ।
तमरियमग्ग पटिपज्जमानं,
न उस्सहे वारयितु कुमारं ॥

5

२३९. अद्धा हवे सेवितब्बा सपञ्जा,
बहुस्सुता ये बहुठानचिन्तिनो ।
येसाय सुत्वान सुभासितानि,
अप्पोस्सुक्का वीतसोका सुधम्मा ति ॥

10

५०६. चम्पेय्यजातकं (१०)

२४०. का नु विज्जुरिवाभासि, ओसधी विय तारका ।
देवता नुसि गन्धब्बी, न त मञ्जामि मानुसि^३ ॥

२४१. नम्हि देवी न गन्धब्बी, न महाराज मानुसी ।
नागकञ्जास्मि^४ भदन्ते^५, अत्थेनम्हि इधागता ॥

15

२४२. विब्भन्तचित्ता कुपितिन्द्रियासि,
नेत्तेहि ते वारिगणा सवन्ति ।
कि ते नट्ट कि पन पत्थयाना,
इधागता नारि तदिद्ध ब्रूहि ॥

20

२४३. यमुग्गतेजो उरगो ति चाहु,
नागो ति न^६ आहु जना^७ जनिन्द ।

१-१ अच्छरिय रूप-सी०, स्या०, रो० । २ अनवज्जभोजिनो-सी०, स्या०, रो० । ३ मानुसी-स्या० । ४ नागकञ्जम्हि-सी०, रो० । ५ भदन्ते-रो० । ६ त-सी०, रो० । ७ जनो-स्या०, रो० ।

तमग्गही पुरिसो जीविकत्थो,
त बन्धना मुञ्च पती ममेसो ॥

२४४. कथ न्वय बलविरियूपपन्नो,
हत्थत्त^१ मागच्छि^२ वनिब्बकस्स ।
अक्खाहि मे नागकञ्जे तमत्थ,
कथ विजानेमु गहीतनाग ॥ .

5

२४५ नगर पि नागो भस्म करेय्य,
तथा हि सो बलविरियूपपन्नो ।
धम्म च नागो अपचायमानो,
तस्मा परक्कम्म तपो करोति ॥

10

B 339

२४६ चातुद्दसि पञ्चदसि^३ च^३ राज,
चतुप्पथे सम्मति नागराजा ।
तमग्गही पुरिसो जीविकत्थो,
तं बन्धना मुञ्च पती ममेसो ॥

15

२४७ सोळसित्थिसहस्सानि^४, आमुत्तमणिकुण्डला ।
वारिगेहसया^५ नारी^५, ता पि त सरणं गता ॥

२४८ धम्मेन मोचेहि असाहसेन,
गामेन निक्खेन गव सतेन ।
ओस्सट्ठकायो उरगो चरातु,
पुञ्जत्थिको मुञ्चतु बन्धनस्मा ॥

20

२४९ धम्मेन मोचेमि असाहसेन,
गामेन निक्खेन गव सतेन ।
ओस्सट्ठकायो उरगो चरातु,
पुञ्जत्थिको मुञ्चतु बन्धनस्मा ॥

१ हत्थत्थ-सी०, स्या०, रो० । २ मागच्छ-सी०, मागच्छि-रो० । ३-३
पण्णरसि च-सी०, स्या०, पण्णरसिञ्च-रो० । ४ सोळसित्थीसहस्मानि-स्या० । ५-५
वारिगेहासया नारियो-रो० ।

२५०. दम्मि निक्खसत लुद्ध, थूल^१ च^१ मणिकुण्डल ।
चतुस्सद^३ च पल्लङ्क, उमापुप्फसरिन्निभ^३ ॥
- २५१ द्वे च सादिसियो भरिया, उसभ च गव.सत ।
ओस्सट्ठकायो उरगो चरातु,
पुञ्जत्थिको मुञ्चतु बन्धनस्मा ॥ 5
- २५२ विना पि.दाना तव वचन जनिन्द,
मुञ्चेमु न^४ उरग बन्धनस्मा ।
ओस्सट्ठकायो उरगो चरातु,
पुञ्जत्थिको मुञ्चतु बन्धनस्मा ॥
- २५३ मुत्तो चम्पेय्यको नागो, राजान एतदब्रवि । 10
नमो ते कासिराजत्थु, नमो ते कासिवद्धन^५ ।
अञ्जलि ते पग्गण्हामि^६, पस्सेय्य^७ मे^८ निवेसन ॥
- २५४ अद्धा हि दुब्बिस्ससमेतमाहु,
य मानुसो विस्ससे अमानुसस्मिह ।
सचे च म याचसि एतमत्थ,
दक्खेमु ते नाग निवेसनानि ॥ 15
२५५. सचे पि^९ वातो गिरिमावहेय्य,
चन्दो च सुरियो च छमा पतेय्यु ।
सब्बा च नज्जो पटिसोत वजेय्यु,
न त्वेवहं राज मुसा भणेर्यं ॥
- २५६ नभं फलेय्य उदधी पि^९ सुस्से,
सवट्टये^{१०} भूतधरा वसुन्धरा ।
सिलुच्चयो मेरु समूलमुप्पते^{११},
न त्वेवहं राज मुसा भणेर्यं ॥ 20

१-१ थूलञ्च-सी०, रो० । २ चतुरस्स-सी०, स्या० । ३ उम्मापुप्फसरि-
न्निभ-सी०, रो०, उम्मारपुप्फसन्तिभ-स्या० । ४ त-सी० । ५ कासिवद्धन-सी०,
रो० । ६ पग्गण्हामि-सी०, रो० । ७-७ पस्सेय्यम्मे-सी०, रो० । ८ हि-रो० । ९.
वि-स्या० । १० सवट्टये-सी०, रो०, सवत्तेय्य-स्या० । ११ समूलमुब्बहे-सी०,
स्या०, रो० ।

- २५७ अद्धा हि दुब्बिस्ससमेतमाहु,
यं मानुसो विस्ससे अमानुसम्हि ।
झचे च म याचसि एतमत्थ,
दक्खेमु ते^१ नाग निवेसनानि ॥
- 5 २५८ तुम्हे खोत्थ घोरविसा उळारा,
महातेजा खिप्पकोपी च होत्थ ।
मकारणा^२ बन्धनस्मा पमुत्तो,
अरहसि नो जानितुये^३ कतानि ॥
- 10 २५९ सो पच्चत निरये घोररूपे,
मा कायिकं सातमलत्थ किञ्चि ।
पेळाय बद्धो^४ मरण उपेतु,
यो तादिसं कम्मकतं न जाने ॥
- B 341 २६०. सच्चप्पटिञ्जा तवमेस होतु,
अक्कोधनो होहि अनुपनाही ।
15 सब्बं च ते नागकुल सुपण्णा,
अग्गि^५ व गिम्हेसु^६ विवज्जयन्तु ॥
- 20 २६१ अनुकम्पसी नागकुल जनिन्द,
माता यथा सुप्पिय एकपुत्तं ।
अह च ते नागकुलेन सद्धि,
काहामि वेय्यावटिक उळार ॥
- २६२ योजेन्तु वे राजरथे सुचित्ते,
कम्बोजके अस्सतरे सुदन्ते ।
नागे च योजेन्तु सुवण्णकप्पने,
दक्खेमु नागस्स निवेसनानि ॥

१ त-सी० । २ ममकारणा-सी०, स्या०, रो० । ३ जानितये-सी०, रो०,
जानितवे-स्या० । ४ बन्धो-स्या० । ५-५ ० गिम्हासु-सी०, रो०, अग्गी व गिम्हासु-
स्या० ।

२६३. भेरी मुदिङ्गा^१ पणवा च सङ्घा,
अवज्जयिसु^२ उग्गसेनस्स^३ रञ्जो ।
पायासि राजा बहुसोभमानो,
पुरक्खतो नारिगणस्स मज्जे ॥
- २६४ सुवण्णचित्तक^४ भूमि, अदक्खि^५ कासिवद्धनो^६ । 5
सोवण्णमयपासादे^७, वेळुरियफलकत्थते ॥
- २६५ स राजा पाविसि^८ व्यम्ह^९, चम्पेय्यस्स निवेसन ।
आदिच्चवण्णसन्निभ^{१०}, कसविज्जुपभस्सर ॥
२६६. नानास्खेहि सञ्छन्न, नानागन्धसमीरित^{११} ।
सो पावेक्खि कासिराजा, चम्पेय्यस्स निवेसनं ॥ 10
- २६७ पविट्ठस्मि^{१२} कासिरञ्जो^{१३}, चम्पेय्यस्स निवेसन^{१४} ।
दिब्बा तूरिया^{१५} पवज्जिसु^{१६}, नागकञ्जा च तच्चिसु^{१७} ॥
- २६८ तं नागकञ्जा चरित गणेन,
अन्वारुही कासिराजा पसन्नो ।
निसीदि सोवण्णमयम्हि पीठे,
सापस्सये चन्दनसारलित्ते ॥ 15
- २६९ सो तत्थ भुत्वा च अथो रमित्वा,
चम्पेय्यक कासिराजा अबोच ।
विमानसेट्ठानि इमानि तुय्हं,
आदिच्चवण्णपनि पभस्सरानि । 20
नेतादिसं अत्थि मनुस्सलोके,
किं^{१८} पत्थय^{१९} नाग तपो करोसि ॥

१ मुतिङ्गा-सी०, रो० । २ आवज्जयिसु-स्या०, रो० । ३ उग्गसेन-स्या० ।
४ सुवण्णचित्तक-स्या० । ५-५ अदक्खी कासिवद्धनो-सी०, अदक्खि कासिवद्धनो-रो० ।
६ सोवण्णमये च पासादे-स्या०, सोवण्णये च पासादे-रो० । ७ पाविसी-रो० । ८
व्यम्ह-सी०, रो० । ९ आदिच्चवण्णपनिभ-सी०, आदिच्चवण्णपनिभ-रो० । १०
नानागन्धसमेरित-रो० । ११ पविट्ठम्हि-सी०, रो० । १२ कासिरञ्जो-रो० । १३
निवेसने-रो० । १४ तूरिया-सी०, स्या०, रो० । १५ वज्जिसु-सी०, रो० । १६
तच्चयु-सी०, रो० । १७-१७ किमत्थिय-सी०, स्या०, रो० ।

२७० ता कम्बुकायूरधरा सुवत्था,
वट्टङ्गुली तम्बतलूपपन्ना ।
पृग्गय्ह पायेन्ति अनोमवण्णा,
नेतादिसं अत्थि मनुस्सलोके ।
कि पत्थय नाग तपो करोसि ॥

२७१ नज्जो च तेमा^१ पुथुलोममच्छा, .
आटासकुन्ताभिरुदा^२ सुतित्था ।
नेतादिसं अत्थि मनुस्सलोके,
कि पत्थय नाग तपो करोसि ॥

२७२. कोञ्चा मयूरा दिविया च हसा,
वग्गुस्सरा कोकिला सम्पतन्ति ।
नेतादिसं अत्थि मनुस्सलोके,
कि पत्थयं नाग तपो करोसि ॥

२७३. अम्बा च साला तिलका च जम्बुयो,
उद्दालका पाटलियो च फुल्ला ।
नेतादिसं अत्थि मनुस्सलोके,
कि पत्थय नाग तपो करोसि ॥

२७४. इमा च ते पोक्खरञ्जो^३ समन्ततो,
दिब्बा^४ च गन्धा सततं पवायन्ति^५ ।
नेतादिसं अत्थि मनुस्सलोके,
कि पत्थयं नाग तपो करोसि ॥

२७५ न पुत्तहेतु न धनस्स हेतु,
न आयुनो चा^६ पि जनिन्द हेतु ।
मनुस्सयोनि अभिपत्थयानो,
तस्मा परक्कम्म तपो करोमि ॥

१ खेमा-रो० । २ आदा०-स्या०, अदा०-रो० । ३ पोक्खरञ्जा-स्या० ।

४ दिब्बा-सी०, स्या०, दिविया-रो० । ५ सम्पतन्ति-सी०, रो०, सम्पवायन्ति-स्या० ।

६ वा-रो० ।

२७६. त्वं लोहितक्खो विहतन्तरंसो,
अलङ्कृतो कप्पितकेसमस्सु ।
सुरोसितो लोहितचन्दनेन,
गन्धब्बराजा व दिसा पभाससि ॥
२७७. देविद्विपत्तोसि महानुभावो,
सब्बेहि कामेहि समङ्गिभूतो ।
पुच्छामि तं नागराजेतमत्थं,
सेय्यो इतो केन मनुस्सलोको ॥
२७८. जनिन्द नाञ्जत्र मनुस्सलोका,
सुद्धी व^१ सविज्जति संयमो वा^२ ।
अहं च लद्धान मनुस्सयोनि,
काहामि जातिमरणस्स अन्तं ॥
२७९. अद्धा हवे सेवितब्बा सपञ्जा,
बहुस्सुता ये बहुठानचिन्तिनो ।
नारियो च दिस्वान तुवं च नाग,
काहामि पुञ्जानि अनप्पकानि ॥
२८०. अद्धा हवे सेवितब्बा सपञ्जा,
बहुस्सुता ये बहुठानचिन्तिनो ।
नारियो च दिस्वान ममं च राज,
करोहि पुञ्जानि अनप्पकानि ॥
२८१. इदं च मे जातरूप पहूतं,
रासी सुवण्णस्स च तालमत्ता ।
इतो^३ हरित्वान सुवण्णघरानि,
करस्सु रूपियपाकारं करोन्तु^३ ॥

१ च-रो० । २ च-रो० । ३-३ इतो हरित्वा सोवण्णघरानि कारय,
रूपियस्स च पाकार करोन्तु-स्या०, सी०,
इतो हरित्वा सोवण्णघरानि, (कारय)
रूपियस्स च पाकार करोन्तु-रो० ।

B. 344

२८२ मुत्ता^१ च^१ बाहसहस्सानि पञ्च,
वेळुरियमिस्सानि इतो हरित्वा ।
अन्तेपुरे भूमियं सन्थरन्तु,
निक्कट्टमा हेहिति^३ नीरजा च ॥

5 २८३ एतादिस आवस राजसेट्ट,
विमानसेट्ट बहु सोभमान ।
बाराणसि नगरं इद्धं^३ फीत,
रज्ज च कारेहि अनोमपञ्जा ति ॥

५०७. महापलोभनजातकं (११)

२८४ ब्रह्मलोका चवित्त्रान, देवपुत्तो महिद्धिको ।
10 रज्जो पुत्तो उदपादि, सब्बकामसमिद्धिसु ॥

२८५ कामा वा कामसञ्जा वा, ब्रह्मलोके न विज्जति ।
स्वास्सु तायेव सञ्जाय, कामेहि विजिगुच्छथ ॥

२८६ तस्स चन्तेपुरे आसि, ज्ञानागार सुमापित ।
सो तत्थ पटिसल्लीनो, एको रहसि ज्ञायथ ॥

15 २८७ स राजा परिदेवेसि, पुत्तसोकेन अट्टितो ।
एकपुत्तो चय मय्ह, न च कामानि भुञ्जति ॥

२८८ को नु ख्वेत्थ^४ उपायो सो, को वा जानाति किञ्चन ।
यो^५ मे पुत्त पलोभेय्य, यथा कामानि पत्थये ॥

२८९. अहु कुमारी तत्थेव, वण्णरूपसमाहिता ।
20 कुसला नच्चगीतस्स, वादिते च पदक्खिणा ॥

२९०. सा तत्थ उपसङ्कम्म, राजान एतदब्रवि ।
अह खो न^६ पलोभेय्य, सचे भत्ता भविस्सति ॥

२९१. तं तथावादिनि राजा, कुमारि एतदब्रवि ।
त्वञ्जेव न पलोभेहि, तव भत्ता भविस्सति ॥

१-१ मुत्तानञ्च-सी०, स्या० । २ होहिति-सी०, रो० । ३ इद्ध-सी०, रो० ।
४. खेत्थ-सी०, रो० । ५ को-सी०, रो० । ६ त-सी०, रो० ।

- २६२ सा च अन्तेपुर गन्त्वा, बहु कामुपसंहित ।
हृदयङ्गमा पेमनीया, चित्रा^१ गाथा अभसथ ॥
- २६३ तस्सा च गायमानाय, सद् सुत्वान नारिया ।
कामच्छन्दस्स उप्पज्जि, जन सो परिपुच्छथ ॥
२६४. कस्सेसो सद्दो को वा सो, भणति उच्चावच बहु । 5
हृदयङ्गम पेमनीय, अहो^२ कण्णसुख मम ॥
- २६५ एसा खो पमदा^३ देव, खिड्डा एसा अनप्पिका ।
सचे त्व कामे भुञ्जेय्य, भिय्यो भिय्यो छादेय्यु^४ तं ॥
- २६६ इद्ध आगच्छतोरेन^५, अविदूरम्हि गायतु ।
अस्समस्स समीपम्हि, सन्तिके मय्ह^६ गायतु ॥ 10
- २६७ तिरोकुट्टम्हि^७ गायित्वा, ज्ञानागारम्हि पाविसि ।
बन्धि^८ न^९ अनुपुब्बेन, आरञ्जमिव^{१०} कुञ्जर ॥
- २६८ तस्स^{१०} कामरस जत्वा, इस्साधम्मो अजायथ ।
अहमेव कामे भुञ्जेय्य, मा अञ्जो पुरिसो अहु ॥
- २६९ ततो असि गहेत्वान, पुरिसे हन्तु उपक्कमि । 15
अहमेवेको भुञ्जिस्स, मा अञ्जो पुरिसो सिया ॥
- ३०० ततो जानपदा सब्बे, विक्कन्दिसु समागता ।
पुत्तो त्याय^{११} महाराज, जन हेठेत्यद्दसकं ॥
- ३०१ त च राजा विवाहेसि^{१२}, सम्हा रट्ठा च^{१३} खत्तियो ।
यावता विजित^{१४} मय्ह, न ते वत्थब्ब^{१५} तावदे ॥ 20
- ३०२ ततो सो भरियमादाय, समुद् उपसङ्कमि ।
पण्णसाल करित्वान^{१६}, वनमुञ्छाय पाविसि ॥

१ चित्र-सी०, रो० । २ अथो-सी०, रो० । ३ पमदा-स्या० । ४ छन्देय्यु-
स्या० । ५-५ आगच्छतोरेन-रो० । ६ मय्ह-सी०, स्या०, रो० । ७ तिरो-
कुट्टम्हि-सी०, स्या०, रो० । ८-८ बन्धितु-स्या० । ९ अरञ्जमिव-स्या० । १०
तस्सा-स्या० । ११ त्यय-रो० । १२ निवाहेसि-स्या०, विवाहेसि-रो० । १३
तो-सी०, रो० । १४ विजिता-स्या० । १५ वत्थब्ब-सी०, रो० । १६ करित्वा
च-सी० ।

B 346

5

10

15

20

- ३०३ अथेत्य इसि मागच्छि^१, समुद् उपरूपरि ।
 सो तस्स गेह पावेक्खि, भत्तकाले उपट्ठिते ॥
- ३०४ त्त च भरिया पलोभेसि, पस्स याव सुदारुणं ।
 चुतो सो ब्रह्मचरियम्हा, इद्धिया परिहायथ ॥
- ३०५ राजपुत्तो च उञ्छातो, वनमूलफलं बहुं ।
 साय काजेन^२ आदाय, अस्सम उपसङ्कमि ॥
- ३०६ इसी च खत्तिय दिस्वा, समुद् उपसङ्कमि ।
 वेहायस^३ गमिस्सं ति, सीदते सो महण्णवे ॥
- ३०७ खत्तियो च इसि दिस्वा, सीदमान महण्णवे ।
 तस्सेव अनुकम्पाय, इमा गाथा अभासथ ॥
- ३०८ अभिज्जमाने वारिस्मि, सय आगम्म इद्धिया ।
 मिसीभावित्थिया गन्त्वा, ससीदसि^४ महण्णवे ॥
- ३०९ आवट्टनी महामाया, ब्रह्मचरियविकोपना ।
 सीदन्ति न विदित्वान, आरका परिवज्जये ॥
- ३१० अनला^५ मुदुसम्भासा, दुप्पूरा^६ ता^७ नदीसमा ।
 सीदन्ति न विदित्वान, आरका परिवज्जये ॥
- ३११ य एता उपसेवन्ति, छन्दसा वा धनेन वा ।
 जातवेदो व सण्ठानं, खिप्प अनुदहन्ति न ॥
- ३१२ खत्तियस्स वचो सुत्वा, इसिस्स निब्बिदा^८ अहु ।
 लद्धा पोराणक मग्ग, गच्छते सो विहायसं ॥
- ३१३ खत्तियो च इसि दिस्वा, गच्छमान विहायसं ।
 सवेगे अलभी^९ धीरो, पब्बज्ज समरोचयि ॥
३१४. ततो सो पब्बजित्वान, कामराग विराजयि ।
 कामराग विराजेत्वा, ब्रह्मलोकूपगो अहु ति ॥

१ मागच्छि-सी०, स्या०, रो० । २ काजेन-रो० । ३ वेहायस-सी०, रो० ।
 ४ ससीदति-स्या० । ५ अनेला-स्या० । ६-६ दुप्पुरा ता-सी०, दुप्पुरत्ता-स्या० ।
 ७ निब्बिदो-स्या० ।

५०८. पञ्चपण्डितजातकं (१२)

३१५. पञ्च पण्डिता समागतात्थ^१,
 पञ्हा^२ मे पटिभाति त सुणाथ ।
 निन्दियमत्थ पससिय वा,
 कस्सेवाविकरेय्य^३ गुय्हमत्थ ॥
३१६. त्व^४ आविकरोहि भूमिपाल,
 भत्ता भारसहो तुव वदे त ।
 तव छन्दरुचीनि^५ सम्मसित्वा,
 ग्रथ वक्खन्ति जनिन्द पञ्च धीरा ॥
३१७. या सीलवती^६ अनञ्जथेय्य^७,
 भत्तुच्छन्दवसानुगा पिया^८ मनापा ।
 निन्दियमत्थ पससिय वा,
 भरियायाविकरेय्य गुय्हमत्थ ॥
३१८. यो किच्छगतस्स आतुरस्स,
 सरण होति गती परायन च ।
 निन्दियमत्थ पससिय वा,
 सखिनो वाविकरेय्य गुय्हमत्थ ॥
३१९. जेट्ठो^९ अथ मज्झिमो कनिट्ठो,
 यो^{१०} चे सीलसमाहितो ठितत्तो ।
 निन्दियमत्थ पससिय वा,
 भातु^{११} वावीकरेय्य गुय्हमत्थ ॥
३२०. यो वे पितुहृदयस्स पद्धगू^{१२},
 अनुजातो पितर अनोमपञ्चो ।

१ सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । २ पञ्हो—सी०, स्या० । ३ वीकरेय्य—स्या० ।
 ४ त्व नो—सी० । ५ छन्दञ्च रुचिञ्च—सी०, रो० । ६ सीलवतीव—स्या० । ७
 अनञ्जवेय्या—सी०, रो० । ८ सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ९ यो जेट्ठो—स्या० ।
 १० सो—सी०, स्या०, रो० । ११ भातुनो—स्या० । १२ पत्थगू—स्या० ।

निन्दियमत्थ पससिय वा,
पुत्तस्साविकरेय्य^१ गुय्हमत्थ ॥

B 348

३२१ माँता द्विपदाजनिन्दसेट्ठ^२,
या^३ न^३ पोसेति छन्दसा पियेन ।
निन्दियमत्थ पससिय वा,
मातुयावीकरेय्य गुय्हमत्थ ॥

5

३२२ गुय्हस्स हि गुय्हमेव साधु,
न हि गुय्हस्स पसत्थमाविकम्म ।
अनिप्फन्नता^४ सहेय्य धीरो,
निप्फन्नो^५ व^५ यथासुख भणेय्य ॥

10

३२३ कि त्व विमनोसि राजसेट्ठ,
द्विपदजनिन्द^६ वचन सुणोम मेत^७ ।
कि चिन्तयमानो दुम्मनोसि,
नून^८ देव अपराधो अत्थि मय्हं ॥

15

३२४ पण्हे^९ वज्झो महोसधो ति^{१०},
आणत्तो मे वधाय भूरिपञ्जो ।
त चिन्तयमानो^{११} दुम्मनोस्मि,
न हि देवी अपराधो अत्थि तुय्ह ॥

20

३२५ अभिदोसगतो दानि^{१२} एहिसि^{१३},
कि सुत्वा कि सङ्कते मनो ते ।
को ते किमवोच भूरिपञ्च,
इद्ध^{१४} वचन सुणोम ब्रूहि मेतं ॥

१ ० वीकरेय्य-सी०, स्या० । २ द्विपदा०-सी०, द्विपद०-स्या० । ३-३ योत-
सी०, रो० । ४ अनिप्फादाय-सी०, रो०, अनिप्फन्नताय-स्या० । ५-५ निप्फन्नत्थो-सी०,
रो०, निप्फन्नत्थोव-स्या० । ६ द्विपदिन्द-सी०, स्या०, रो० । ७ नेत-सी०, रो०,
तेत-स्या० । ८ नहि-स्या० । ९ पञ्जो-सी०, रो०, पञ्हे-स्या० । १० स्या०
पोत्थके नत्थि । ११ चिन्तयन्तो-सी० । १२-१२ इदानि एसि-सी० । १३ इद्ध त-
सी०, इद्धेन-स्या० ।

३२६. पण्हे वज्झो महोसधो ति,
यदि ते मन्तयित जनिन्द दोस ।
भरियाय रहोगतो अससि,
गुह्य पातुकत सुत ममेत ॥
- ३२७ य सालवनस्मि सेनको, 5
पापकम्मं अकासि असम्भिरूप ।
सखिनो व रहोगतो अससि,
गुह्य पातुकत सुत ममेत ॥
३२८. पुक्कुस पुरिसस्स ते जनिन्द,
उप्पन्नो रोगो अराजयुत्तो^१ । 10
भातु^२ च^३ रहोगतो अससि,
गुह्य पातुकत सुत ममेत ॥
- ३२९ आबाधोय^४ असम्भिरूपो,
कामिन्दो^५ नरदेवेन फुट्ठो ।
पुत्तस्स रहोगतो अससि, 15
गुह्य पातुकत सुत ममेत ॥
३३०. अट्ठवङ्क मणिरतन उळार,
सक्को ते अददा पितामहस्स ।
देविन्दस्स गत तदज्ज हत्थ,
मातु^६ च^७ रहोगतो अससि । 20
गुह्य पातुकत सुत ममेत ॥
३३१. गुह्यस्स हि तुह्यमेव साधु,
न हि गुह्यस्स पसत्थमाविकम्म ।
अनिप्फन्नता सहेय्य धीरो,
निप्फन्नो व यथामुख भण्य्य ॥ 25

१ अराजपत्तो-स्या० । २-२ भातुच्च-सी०, रो०, भातु व-स्या० । ३
आबाधाय-स्या० । ४ कामिन्दो-सी०, रो० । ५-५ मातुच्च-सी०, रो०, मातु च-
स्या० ।

- ३३२ न गुह्यमत्थ विवरेय्य, रक्खेय्य न यथा निधि ।
न हि पातुकतो साधु, गुह्यो अत्थो पजानता ॥
- ३३३ र्थिया गुह्य न ससेय्य, अमित्तस्स च पण्डितो ।
यो चामिसेन सहीरो^१, हृदयत्थेनो च यो नरो ॥
- 5 ३३४ गुह्यमत्थ असम्बुद्ध, सम्बोधयति यो नरो ।
मन्तभेदभया तस्स, दासभूतो^२ तितिक्खति ॥
- B 350 ३३५ यावन्तो पुरिसस्सत्थ, गुह्य जानन्ति मन्तिन ।
तावन्तो तस्स उब्बेगा, तस्मा गुह्य न विस्सजे ॥
- 10 ३३६ विविच्च भासेय्य दिवा रहस्स,
रत्ति गिर नातिवेल पमुञ्चे ।
उपस्सुतिका हि सुणन्ति मन्त
तस्मा मन्तो खिप्पमुपेति भेद ति ॥

५०९. हत्थियालजातकं (१३)

- ३३७ चिरस्स वत पस्साम, ब्राह्मण देववण्णिन ।
महाजट खारिधर^३, पङ्कदन्त रजस्सिर ॥
- 15 ३३८ चिरस्स वत पस्साम, इसि धम्मगुणे रत ।
कासायवत्थवसन, वाकचीर पटिच्छद^४ ॥
- ३३९ आसनं उदक पज्ज, पटिगण्हातु नो भव ।
अग्घे भवन्त पुच्छाम, अग्घ कुरुतु नो भव ॥
- 20 ३४०. अधिच्च वेदे परियेस वित्त,
पुत्ते गहे^५ तात पतिट्ठपेत्वा ।
गन्धे रसे पच्चनुभुय्य^६ सब्बं,
अरञ्ज साधु मुनि सो पसत्थो ॥

१ सहिरो-स्या० । २ दासभूतो व-स्या० । ३ भारधर-रो० । ४ परिच्छद-
स्या० । ५ गहे-सी०, स्या०, रो० । ६ पच्चनुभोत्व-स्या०, पच्चनुभुत्व-रो० ।

३४१ वेदा न सच्चा न च वित्तलाभो,
न पुत्तलाभेन जर विहन्ति ।
गन्धे रसे मुच्चनमाहु^१ सन्तो,
सकम्मुना^२ होति फलूपपत्ति ॥

३४२ अद्धा हि सच्च वचन तवेत,
सकम्मुना होति फलूपपत्ति ।
जिण्णा च मातापितरो तवीमे^३,
पस्सेय्यु^४ त वस्ससत अरोग^५ ॥

5

३४३ यस्सस्स^६ सक्खी मरणेन राज,
जराय मेत्ती^७ नरवीरसेट्ठ^८ ।
यो चा पि जञ्जा न मरिस्स कदाचि,
पस्सेय्यु त वस्ससत अरोग ॥

* 10

३४४ यथा पि नाव पुरिसो दकम्हि,
एरेति चे न उपनेति तीर ।
एव पि व्याधी^९ सतत^{१०} जरा च,
उपनेति^{११} मच्च^{१२} वसमन्तकस्स ॥

15

३४५ पङ्को च कामा पलिपो च कामा,
मनोहरा दुत्तरा मच्चुधेय्या ।
एतस्मि पङ्के पलिपे व्यसन्ना^{१३},
हीनत्तरूपा न तरन्ति पार ॥

20

३४६ अय पुरे लुद्धमकासि कम्मं,
स्वाय गहीतो न हि मोक्खितो मे ।
ओरुन्धिया न परिरक्खिस्सामि,
मायं पुन लुद्धमकासि कम्म ॥

१ मुच्चन०—सी० । २ सकम्मुना—सी०, रो० । ३ तवेमे—सी०, तवयिमे—स्या०, रो० । ४ पस्सेय्यु—सी०, स्या०, रो० । ५ अरोग्य—स्या० । ६ यस्सस्सु—स्या० । ७ मित्ती—स्या० । ८ नरविरियसेट्ठ—सी०, रो० । ९ व्याधि—सी०, व्यवि—स्या०, व्याधी—रो० । १० ससत—स्या० । ११ उपनेन्ति—सी०, रो० । १२ मच्चु—स्या० । १३, व्यसन्ना—सी०, रो०, विसन्ना—स्या० ।

- ३४७ गव^१ व^१ नट्ट पुरिसो यथा वने,
अन्वेसती^२ राज अपस्समानो ।
• एव नट्टो एसुकारी ममत्थो,
सोह कथ न गवेसेय्यं^३ राज ॥
- 5 ३४८. हिय्यो^४ ति हिय्यति^४ पोसो, परेति परिहायति ।
अनागत नेतमत्थी^५ ति जत्वा,
उप्पन्नछन्द को पनुदेय्य धीरो ॥
३४९. पस्सामि वोह दहर^६ कुमारि,
मत्तूपम केतकपुप्फनेत्त ।
10 अभुत्तभोगे^७ पठमे वयस्मि,
आदाय मच्चु वजते कुमारि ॥
- B 352 ३५०. युवा सुजातो सुमुखो सुदस्सनो,
सामो कुसुम्भपरिकिण्णमस्सु ।
हित्वान कामे पटिकच्च^८ गेह,
15 अनुजान म पब्बजिस्सामि देव ॥
- ३५१ साखाहि खखो लभते समञ्ज,
पहीनसाख पन खाणुमाहु ।
पहीनपुत्तस्स ममज्ज भोति^९,
वासेट्ठि भिक्खाचरियाय कालो ॥
- 20 ३५२ अघस्मि^{१०} कोञ्चा व यथा हिमच्चये,
कतानि^{११} जालानि पदालिय^{१२} हसा ।
गच्छन्ति पुत्ता च पती च मय्ह,
साह कथ नानुवजे पजान ॥

१-१ गावव-सी० । २ परिप्रेगति-सी०, अन्वेसति-स्या०, परियेसती-रो० ।
३. गवेसेय्य-सी०, रो० । ४-४ हीयो ति हीयति-सी० । ५ तेत०-सी० । ६ दहरि-
स्या०, रो० । ७ अभुत्वा०-स्या०, अभुत्व०-रो० । ८ पटिगच्च-सी०, पटिगच्छ-
स्या०, रो० । ९ होति-रो० । १० अघस्मि-सी०, स्या० । ११ तन्तानि-सी०, रो० ।
१२ पदालेय्य-सी०, पदालेय्यु-स्या० ।

३५३. एते भुत्वा वमित्वा च, पक्कमन्ति विहङ्गमा ।
ये च भुत्वान वमिसु, ते मे हत्थत्त^१ मागता ॥

३५४. अवमी ब्राह्मणो कामे, सो^२ त्व पच्चावमिस्ससि ।
वन्तादो पुरिसो राज, न सो होति पससियो ॥

३५५ पङ्के च^३ पोस पलिपे व्यसन्न^४,
बली यथा दुब्बलमुद्धरेय्य ।
एव पि मं त्व उदतारि भोति,
पञ्चालि गाथाहि सुभासिताहि ॥

5

३५६ इद वत्वा महाराजा, एसुकारी दिसम्पति ।
रट्ठ हित्वान पब्बजि, नागो छेत्वा व बन्धन ॥

10

३५७ राजा च पब्बज्जमरोचयित्थ,
रट्ठ पहाय नरवीरसेट्ठो ।
तुव पि नो होति^५ यथेव राजा,
अम्हेहि गुत्ता अनुसास रज्ज ॥

३५८. राजा च पब्बज्जमरोचयित्थ,
रट्ठ पहाय नरवीरसेट्ठो ।
अह पि एका^६ चरिस्सामि लोके,
हित्वान कामानि मनोरमानि ॥

15

३५९ राजा च पब्बज्जमरोचयित्थ,
रट्ठ पहाय नरवीरसेट्ठो ।
अह पि एका चरिस्सामि लोके,
हित्वान कामानि^७ यथोधिकानि ॥

20

३६० अच्चेन्ति काला तरयन्ति रत्तियो,
वयोगुणा अनुपुब्ब जहन्ति ।

१ हत्थत्थ-सी०, स्या०, रो० । २ ते-सी०, रो० । ३ व-सी०, रो० । ४ व्यसन्न-सी०, रो० । ५ होहि-सी०, स्या०, रो० । ६ एका व-सी० । ७ कासा-सी० ।

अहं पि एका चरिस्सामि लोके,
हित्वान कामानि मनोरमानि ॥

३६१. अच्चेन्ति काला तरयन्ति रत्तियो,
वयोगुणा अनुपुब्ब जहन्ति ।

5 अहं पि एका चरिस्सामि लोके,
हित्वान कामानि यथोधिकानि ॥

३६२ अच्चेन्ति काला तरयन्ति रत्तियो,
वयोगुणा अनुपुब्ब जहन्ति ।

10* अहं पि एका चरिस्सामि लोके,
सीतिभूता^१ सब्बमतिच्च सङ्गं ति ॥

५१०. अयोधरजातकं (१४)

३६३ यमेकरत्ति पठम, गढ्मे वसति माणवो ।
अब्भुट्ठितो व सो^२ याति^३, सगच्छ न निवत्तति ॥

B 354 ३६४. न युज्जमाना न बलेनवस्सिता,
नरा न जीरन्ति न चापि मिय्यरे^४ ।
15 सब्ब^५ हिद^६ जातिजरायुपद्दुत,
त^७ मे^८ मती होति चरामि धम्म ॥

३६५ चतुरङ्गिनि सेन^९ सुभि सरूप,
जयन्ति रट्ठाधिपती पसह् ।
न मच्चुनो जयितुमुस्सहन्ति,
20 त मे मती होति चरामि धम्म ॥

३६६. हत्थीहि अस्सेहि रथेहि पत्तिभि^{१०},
परिवारिता मुच्चरे^{११} एकच्चेय्या^{१२} ।

१ सीतीभूता-सी० । २-२ सयति-सी०, रो० । ३ मीयरे-सी०, रो० । ४-४
सब्व हित-सी०, रो०, सब्वञ्चित्त-स्या० । ५-५ तम्मे-मी०, स्या०, रो० । ६ सेन-
स्या० । ७ पत्तिहि-सी०, स्या०, रो० । ८ मुच्चरे-स्या० । ९ एकच्चेय्या-सी०, रो० ।

न मच्चुनो^१ मुच्चितुमुस्सहन्ति,
तं मे मती होति चरामि धम्म ॥

३६७. हत्थीहि अस्सेहि रथेहि पत्तिभि,
सूरा पभञ्जन्ति पधंसयन्ति ।
न मच्चुनो भञ्जितुमुस्सहन्ति,
त मे मती होति चरामि धम्म ॥

5

३६८ मत्ता गजा भिन्नगळा^२ पभिन्ना,
नगरानि मद्दन्ति जन हनन्ति ।
न मच्चुनो मद्दितुमुस्सहन्ति,
तं मे मती होति चरामि धम्म ॥

10

३६९. इस्सासिनो कतहत्था पि वीरा^३,
दूरेपाती अक्खणवेधिनो पि ।
न मच्चुनो विज्झितुमुस्सहन्ति,
त मे मती होति चरामि धम्म ॥

३७० सरानि खीयन्ति ससेलकानना,
सब्ब^४ हिद^५ खीयति दीधमन्तरं ।
सब्ब हिद भञ्जरे कालपरियाय^६,
त मे मती होति चरामि धम्म ॥

15

३७१ सब्बे समेव हि नराननारिनं^७,
चलाचल पाणभुनोध जीवितं ।
पटो व धुत्तस्स दुमो व कूलजो,
त मे मती होति चरामि धम्मं ॥

20

३७२. दुमप्फलानेव पतन्ति माणवा,
दहरा च वुद्धा^८ च सरीरभेदा ।

१ मच्चुतो—सी० । २ भिन्नगला—सी० । ३ धीरा—सी०, रो० । ४-४ सब्बं
हित—सी०, रो०, सब्ब पि त—स्या० । ५ कालपरिय—सी० । ६ नरीनरानं—स्या०,
नरा नरीन—रो० । ७ वुद्धा—स्या० ।

नारियो नरा मज्झिमपोरिसा च,
त मे मती होति चरामि धम्म ॥

३७३ नाय वयो तारकराजसन्निभो,
यदबभतीत गतमेव दानि त ।
जिण्णस्स ही नत्थि रती कुतो सुख,
त मे मती होति चरामि धम्मं ॥

5

३७४ यक्खा पिसाचा अथवा पि पेता,
कुपिताते^१ अस्ससन्ति मनुस्से ।
न मच्चुनो अस्ससितुस्सहन्ति^२,
त मे मती होति चरामि धम्म ॥

10

३७५ यक्खे पिसाचे अथवा पि पेटे,
कुपिते पि ते निज्झपन करोन्ति ।
न मच्चुनो निज्झपन करोन्ति,
त मे मती होति चरामि धम्म ॥

15

३७६. अपराधके दूसके हेठके च,
राजानो दण्डेन्ति विदित्वान^३ दोसं ।
न मच्चुनो दण्डयितुस्सहन्ति,
तं मे मती होति चरामि धम्म ॥

-

20

३७७. अपराधका दूसका हेठुका च,
लभन्ति ते राजिनो^४ निज्झपेतु ।
न मच्चुनो निज्झपन करोन्ति,
त मे मती होति चरामि धम्मं ॥

B. 356

३७८. न खत्तियो ति^५ न च^६ ब्राह्मणो ति,
न अड्डुका बलवा तेजवा पि ।

१ कुपितापिते-सी०, रो०, कुपिताते-स्या० । २ ०मुस्सहन्ति-स्या० । ३ विदित्वा-सी०, रो० । ४ राजानो-स्या० । ५ पि-स्या० । ६ पि-सी०, रो० ।

न मच्चुराजस्स अपेक्खमत्थि,
त मे मती होति चरामि धम्म ॥

३७६. सीहा च ब्यग्घा^१ च अथो पि दीपियो,
पसय्ह खादन्ति विप्फन्दमान^२ ।
न मच्चुनो खादितुमुस्सहन्ति,
त मे मती होति चरामि धम्म ॥

5

३८०. मायाकारा रङ्गमज्जे करोन्ता,
मोहेन्ति चक्खूनि जनस्स तावदे ।
न मच्चुनो मोहयितुस्सहन्ति,
त मे मती होति चरामि धम्मं ॥

10

३८१. आसीविसा कुपिता उग्गतेजा,
डसन्ति^३ मारेन्ति पि ते मनुस्से ।
न मच्चुनो डसितुमुस्सहन्ति
तं मे मती होति चरामि धम्मं ॥

३८२. आसीविसा कुपिता य डंसन्ति,
तिक्किच्छका तेस^४ विस हनन्ति ।
न मच्चुनो दट्ठविस हनन्ति,
तं मे मती होति चरामि धम्म ॥

15

३८३. धम्मन्तरी वेत्तरणी^५ च भोजो,
विसानि हन्त्वान भुजङ्गमान ।
सुय्यन्ति^६ ते कालकता तथेव,
त मे मती होति चरामि धम्म ॥

20

३८४. विज्जाधरा घोरमधीयमाना,
अदस्सनं ओसधेहि^७ वजन्ति ।

१ ब्यग्घा—सी०, रो० । २ विप्फन्दमान—स्या० । ३ डसन्ति—सी०, रो० । ४
तेस—सी०, रो० । ५ वेत्तरणी—सी०, रो०, वेत्तरणी—स्या० । ६ सुयन्ति—सी०, रो० ।
७ ओसधेहि—स्या० ।

न मच्चुराजस्स वजन्तदस्सनं^१,
त मे मती होति चरामि धम्मं ॥

B. 357

३८५. धम्मो हवे रक्खति धम्मचारि,
धम्मो सुचिण्णो सुखमावहाति ।
५ एसानिससो धम्मे सुचिण्णे,
न दुग्गति गच्छति धम्मचारी ॥

३८६. न हि धम्मो अधम्मो च, उभो समविपाकिनो ।
अधम्मो निरय नेति, धम्मो पापेति सुग्गति ति ॥

वीसतिनिपात निट्ठित ।

तस्सुद्धान

10

मातङ्गं सम्भूत सिवि^२ सिरिमन्तो^३,
रोहणं हंसं सत्तिगुम्बो^४ भल्लातिय^५ ।
सोमनस्स चम्पेय्यं ब्रह्म पञ्च-,
पण्डितं चिरस्सवतं अयोधरा ति ॥

—:०:—

१ वजन्ति अदस्सन-स्या० । २. सीवि-स्या० । ३ सिरिमन्दो-सी० । ४, सन्तिगुम्बो-सी० । ५. भल्लाटिय-सी० ।

१६. तिसनिपातो

५११. किञ्चन्दजातकं (१)

१. किञ्चन्दो किमधिष्पायो, एको सम्मसि घम्मनि ।
कि पत्थयानो कि एस^१, केन अत्थेन ब्राह्मण ॥
२. यथा महा वारिधरो, कुम्भो सुपरिणाहवा^२ ।
तथूपमं अम्बपक्कं, वण्णगन्धरसुत्तमं ॥
३. तं वुह्मानं सोतेन, दिस्वानामलमज्झिमे ।
पाणीहि^३ नं गहेत्वान, अग्यायतनमाहरि^४ ॥ 5
४. ततो कदलिपत्तेसु, निक्खिपित्वा सयं अहं ।
सत्थेन नं विकप्पेत्वा, खुप्पिपासं अहासि मे ॥
५. सोहं अपेतदरथो, व्यन्तीभूतो^५ दुक्खक्खमो^६ ।
अस्सादं^७ ताधिगच्छामि, फलेस्वञ्चरेसु केसुचि ॥ 10
६. सोसेत्वा^८ नून मरणं, तं ममं आवहिस्सति ।
अम्बं यस्स फलं सादु^९, मधुरग्ग मनोरमं ।
यमुद्धरि वुह्मानं, उदधिस्मा महण्णवे ॥
७. अक्खातं ते मया सब्बं, यस्मा उपवसामह ।
रम्मं पति निसिन्नोस्मि, पुथुलोमायुता पुथु ॥ 15
८. त्वं^{१०} च^{११} खो मेव^{१२} अक्खाहि^{१३}, अत्तानमपलायिनि ।
का वा त्वमसि कल्याणि, किस्स वा त्वं सुमज्झिमे ॥
९. रूपपट्टपलिमट्ठीव^{१४}, ब्यग्घीव गिरिसानुजा ।
या सन्ति नारियो देवेसु, देवानं परिचारिका ॥

१ एसा-सी० । २ सुपरिणामवा-रो० । ३ पाणीभि-स्या० । ४ व्यन्तिभूतो-
सी०, रो० । ५ दुक्खक्खमो-स्या० । ६ सोसित्वा-स्या० । ७ सादु-सी०, स्या०,
रो० । ८-८ तञ्च-स्या० । ९-९ मे अक्खासि-सी० । १० रूपपट्टपलिमट्ठीव-स्या० ।

१० या च मनुस्सलोकस्मि, रूपेनान्वागतिथियो^१ ।
 रूपेन^२ ते सदिसी नत्थि, देवेसु^३ गन्धब्बमनुस्सलोके^३ ।
 पुट्ठासि मे चारुपुब्बङ्गि^४, ब्रूहि नाम च बन्धवे ॥

B 359

5

११. य त्व पति निसिन्नोसि, रम्म ब्राह्मण कोसिकि
 साह भुसालया वुत्था, वरवारिवहोघसा ॥

१२. नानादुमगणाकिण्णा, बहुका गिरिकन्दरा ।
 ममेव पमुखा होन्ति, अभिसन्दन्ति पावुसे ॥

१३ अथो बहू वनतोदा, नीलवारिवहिन्धरा ।
 बहुका नागवित्तोदा^५, अभिसन्दन्ति वारिना ॥

10

१४ ता अम्बजम्बुलबुजा, नीपा^६ ताला चुदुम्बरा^६ ।
 बहूनि फलजातानि, आवहन्ति अभिण्हसो ॥

१५. य किञ्चि उभतो तीरे, फलं पतति अम्बुनि ।
 असंसय त सोतस्स, फलं होति वसानुग ॥

15

१६ एतदञ्ज्राय मेधावि, पुथुपञ्च सुणोहि मे ।
 मा रोचय मभिसङ्ग, पटिसेध जनाधिप ॥

१७ न^७ वाह वद्धव^७ मञ्जे, य त्व रट्ठाभिवद्धुन ।
 आचेय्यमानो राजिसि, मरण अभिकङ्खसि ॥

१८ तस्स जानन्ति पितरो, गन्धब्बा^८ च^८ सदेवका ।
 ये चा पि इसयो लोके, सञ्जतत्ता तपस्सिनो ।
 असंसयं ते पि^९ जानन्ति, पट्ठभूता^९ यसस्सिनो ॥

20

१९. एवं विदित्वा विदू सब्बधम्मं,
 विद्धंसन चवन^{१०} जीवितस्स ।
 न चीयती तस्स नरस्स पाप,
 सचे न चेतेति^{११} वधाय तस्स ॥

१ रूपेन०-सी०, स्या०, रो० । २ रूपे-रो० । ३-३ देवगन्धब्बमानुमे-सी०, स्या० । ४ चारुपुब्बङ्गी-सी०, स्या० । ५ नागवित्तोदा-स्या० । ६-६ निपा ताल-मुदुम्बरा-स्या० । ७-७ न चाह वद्धव-सी०, न वाह वद्धव-रो० । ८ गन्धब्बो-सी० । ९ व-स्या० । १० सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ११ वद्धभूता-सी०, रो० । १२. वचन-सी० । १३. चेतै-सी० ।

- २० इसिपूगसमञ्जाते, एवं लोक्या विदिता सति^१ ।
अनरियपरिसम्भासे^२, पापकम्म जिगिससि^३ ॥
- २१ सचे अह मरिस्सामि, तीरे ते पुथुसुस्सोणि ।
अससय त^४ असिलोको, मयि पेते आगमिस्सति ॥
- २२ तस्मा हि पापक कम्म, रक्खस्सेव^५ सुमज्झिमे । 5
मा त^६ संब्बो जनो पच्छा, पकुट्ठायि^७ मयि मते ॥
२३. अञ्जातमेत अविसय्हसाहि,
अत्तानमम्ब च ददामि ते त ।
सो^८ दुच्चजे कामगुणे पहाय,
सन्ति च धम्म च अधिट्ठितोसि ॥ 10
- २४ यो हित्वा पुब्बसञ्जोग, पच्छा सयोजने ठितो ।
अधम्म चेव चरति, पाप चस्स पवड्ढति ॥
- २५ एहि तं पापयिस्सामि, काम अप्पोस्सुको भव ।
उपानयामि सीतस्मिं, विहराहि अनुस्सुको ॥
२६. त पुप्फरसमत्तेभि, वक्कङ्गेहि^९ अरिन्दम । 15
कोञ्चा मयूरा दिविया, कोलट्ठिमधुसाळिका^{१०} ।
कूजिता हसपूगेहि^{११}, कोकिलेत्थ पबोधरे ॥
- २७ अम्बेत्थ विप्पसाखग्गा^{१२}, पलालखलसन्निभा ।
कोसम्बसळला^{१३} नीपा, पक्कतालविलम्बिनो ॥
- २८ माली तिरिट्टी कायूरी, अङ्गदी^{१४} चन्दनुस्सदो^{१५} । 20
रत्ति त्व परिचारेसि, दिवा वेदेसि^{१६} वेदनं ॥
- २९ सोळसित्थिसहस्सानि, या तेमा परिचारिका ।
एव महानुभावोसि, अब्भुतो^{१७} लोमहसनो ॥

१ पति-स्या० । २ अनरियपरिसम्भासे-स्या० । ३ जिगीससि-म० । ४ सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ५ रक्खरसु च-स्या० । ६ त्व-स्या० । ७ पक्कथासि-सी०, रो०, पक्कवखासि-स्या० । ८ यो-सी०, स्या०, रो० । ९ वक्कङ्गेहि-स्या० । १० कोयट्ठिमधुसालिया-सी०, स्या०, रो० । ११ हसपूगेभि-स्या० । १२ विप्पसूखग्गा-सी०, स्या०, रो० । १३ कोसुम्भसलला-सी०, कोसुम्भसलळा-स्या०, कोसुम्भसलळा-रो० । १४-१४ अङ्गदी चन्दनरसदो-सी० । १५ वेदेसि-सी० । १६ अब्भूतो-स्या० ।

३०. किं कम्ममकरी पुब्बे, पापं अत्तदुखावहं ।
यं करित्वा मनुस्सेसु, पिट्ठिमंसानि खादसि ॥
३१. अञ्जेनानि पटिग्गय्ह, कामेसु गधितो^१ अहं ।
अचरि दीघमद्धान, परेसं अहितायहं ॥
- 5 ३२. यो पिट्ठिमसिको^२ होति, एवं उक्कच्च खादति ।
यथाहं अज्ज खादामि, पिट्ठिमंसानि अत्तनो ति ॥

५१२. कुम्भजातकं (२)

B 361

३३. को पातुरासी तिदिवा नभम्हि,
ओभासयं संवरि चन्दिमा व ।
गत्तेहि ते रस्मियो निच्छरन्ति,
10 सतेरता^३ विज्जुरिवन्तलिवखे ॥
३४. सो छिन्नवातं कमसी अघम्हि,
वेहायसं गच्छसि तिट्ठसी च ।
इद्धी नु ते वत्थुकता सुभाविता,
अनद्धगून^४ अपि^५ देवतानं ॥
- 15 ३५. वेहायस^६ गम्ममगम्म^७ तिट्ठसि,
कुम्भ किणाथा ति यमेतमत्थ ।
को वा तुव किस्स वा^८ ताय^९ कुम्भो,
अक्खाहि मे ब्राह्मण एतमत्थ ॥
- 20 ३६. न सप्पिकुम्भो न पि तेलकुम्भो,
न फाणितस्स न मधुस्स कुम्भो ।
कुम्भस्स वज्जानि अनप्पकानि,
दोसे बहू कुम्भगते सुणाथ ॥

१ गधितो-सी०, रो०, गिद्धितो-स्या० । २ पिट्ठिमसियो-रो० । ३ सतेरिता-
सी० । ४-४ अनद्धगूनमसि-स्या० । ५-५ वेहासय कममागम्म-सी०, स्या०; वेहासय
सकम्मागम्म-रो० । ६-६ वताय-सी०, स्या०, वताय-रो० ।

३७ गलेय्य^१ य पित्वा^२ पते पपात,
 सोबभ गुह चन्दनियोळिगल्ल^३ ।
 बहु पि भुञ्जेय्य अभोजनेय्य,
 तस्सा पुण्ण कुम्भमिम किणाथ ॥

३८ य^४ पित्वा^५ चित्तस्मिमनेसमानो,
 आहिण्डती गोरिव भक्खसारी^६ ।
 अनाथमानो उपगायति^७ नच्चति^८ च,
 तस्सा पुण्ण कुम्भमिम किणाथ ॥

5

३९ य वे पिवित्वा अचेलो व नग्गो,
 चरेय्य गामे विसिखन्तरानि ।
 सम्मूळ्हचित्तो^९ अतिवेलसायी,
 तस्सा पुण्ण कुम्भमिम किणाथ ॥

11

४० य पित्वा उट्ठा य पवेधमानो,
 सीस च बाहु^{१०} च पचालयन्तो ।
 सो नच्चती दारुकटल्लको व,
 तस्सा पुण्ण कुम्भमिम किणाथ ॥

15

४१ य वे पिवित्वा अग्गिदड्ढा सयन्ति,
 अथो सिगालेहि पि खादितासे ।
 बन्ध वध^{११} भोगजानिञ्चुपेन्ति,
 तस्सा पुण्ण कुम्भमिम किणाथ ॥

१०

४२ य पित्वा भासेय्य आभासनेय्य^{१२},
 सभायमासीनो अपेतवत्थो ।
 सम्मक्खितो^{१३} वन्तगतो व्यसन्नो^{१४},
 तस्सा पुण्ण कुम्भमिम किणाथ ॥

१ गलेय्य—सी०, स्या० । २ पीत्वा—सी०, रो० । ३ चन्दनियोळिगल्ल—स्या०, रो० । ४-४ य वे पीत्वा—सी० । ५ भक्खसादी—सी० । ६ उपगाति—रो० । ७ रो० पोत्थके नत्थि । ८ सम्मूळ्हचित्तो—सी०, सम्मुळ्हचित्तो—स्या०, सम्मूळ्हचित्तो—रो० । ९ बाहु—रो० । १० वचन—स्या० । ११ अभासनेय्य—सी०, स्या०, रो० । १२ समक्खितो—सी० । १३ व्यसन्नो—रो० ।

४३ य^१ वे पिवित्वा^१ उक्कट्टो आविलक्खो,
ममेव सब्बा पथवी^२ ति मञ्जे^३ ।
न मे समो चातुरन्तो पि राजा^४,
तस्सा पुण्ण कुम्भमिम किणाथ ॥

5 ४४ मानातिमाना कलहानि पेसुणी^५,
दुब्बण्णिनी नग्गयिनी पलायिनी ।
चोरान^६ धुत्तान^७ गती निकेतो,
तस्सा पुण्ण कुम्भमिम किणाथ ॥

10 ४५ इद्धानि फीतानि कुलानि अस्सु,
अनेकसाहस्सधनानि^८ लोके ।
उच्छिन्नदायज्जकतानिमाय,
तस्सा पुण्ण कुम्भमिम किणाथ ॥

B 363 ४६ धञ्ज धन रजत जातरूप,
खेत्त गव यत्थ विनासयन्ति ।
15 उच्छेदनी वित्तवत^९ कुलान,
तस्सा पुण्ण कुम्भमिम किणाथ ॥

2) ४७ य^{१०} वे^{१०} पित्वा दित्तरूपो^{११} व^{११} पोसो,
अक्कोसति मातर पितर च ।
सस्सु पि गण्हेय्य अथो पि सुण्ह,
तस्सा पुण्ण कुम्भमिम किणाथ ॥

४८ य^{१२} वे पित्वा^{१२} दित्तरूपा व नारी,
अक्कोसति ससुर^{१३} सामिक च ।
दासम्पि गण्हे परिचारक^{१४} पि^{१४},
तस्सा पुण्ण कुम्भमिम किणाथ ॥

१-१ य पीत्वा-रो० । २ पृथ्वी-रो० । ३ मञ्जति-सी० । ४ राज-सी० ।
५ पेसुणानि-रो० । ६ पोरान-स्या० । ७ धुत्तान-रो० । ८ अनेकसहस्रधनानि-
सी० । ९ वित्तवत-स्या० । १०-१० यञ्चे-रो० । ११-११ दुष्टरूपो च-सी० ।
१२-१२ यो वे पीत्वा-रो० । १३ सस्सुर-स्या० । १४-१४ परिचारिकम्पि-स्या० ।

- ४९ य वे^१ पिवित्वान^१ हनेय्य पोसो,
धम्मे ठित समण ब्राह्मण वा ।
गच्छे अपाय पि ततोनिदान,
तस्सा पुण्ण कुम्भमिम किणाथ ॥
- ५० य वे पिवित्वा दुच्चरित चरन्ति,
कायेन वाचाय च चेतसा च^२ ।
निरय वजन्ति दुच्चरितं चरित्वा,
तस्सा पुण्ण कुम्भमिम किणाथ ॥
५१. य याचमाना न लभन्ति पुब्बे,
बहु हिरञ्ज पि परिच्चजन्ता ।
सो त पिवित्वा अलिक भंणाति,
तस्सा पुण्ण कुम्भमिम किणाथ ॥
- ५२ य वे पित्वा पेसने पेसियन्तो,
अच्चायिके करणीयम्हि जाते^३ ।
अत्थ पि सो नप्पजानाति वुत्तो,
तस्सा पुण्ण कुम्भमिम किणाथ ॥
५३. हिरीमना पि अहिरीकभावं,
पातु करोन्ति मदनाय^४ मत्ता ।
धीरा पि सन्ता बहुकं भणन्ति,
तस्सा पुण्ण कुम्भमिम किणाथ ॥
- ५४ य वे^५ पित्वा^६ एकथूपा सयन्ति,
अनासका थण्डिलदुक्खसेय्यं^७ ।
दुब्बणिण्य आयसक्यञ्चुपेन्ति,
तस्सा पुण्ण कुम्भमिम किणाथ ॥

१-१ वे पित्वान-स्या०; चे पीत्वान-रो० । २ वा-सी० । ३ जातो-रो० ।

४ मदिराय-रो० । ५ चे-रो० । ६ पीत्वा-सी०, रो० । ७ थण्डिलदुक्खसेय्या-रो० ।

५५. यं वे पित्वा पत्तखन्धा^१ सयन्ति,
गावो कुटहता^२ व^३ न हि वारुणिया ।
वेगो नरेन सुसहोरिव^३,
तस्सा पुण्ण कुम्भमिम किणाथ ॥

5 ५६ य मनुस्सा विवज्जेन्ति, सप्प घोरविस^४ मिव^५ ।
त लोके विससमान, को नरो पातुमरहति ॥

५७. य वे^६ पित्वा^६ अन्धकवेण्डपुत्ता^६,
समुद्दीरे परिचारयन्ता ।
उपक्कमु मुसलेहज्जमज्ज,
10 तस्सा पुण्ण कुम्भमिम किणाथ ॥

५८ य वे पित्वा पुब्बदेवा पमत्ता,
तिदिवा चुता सस्सतिया समाय^७ ।
त तादिसं मज्जमिम निरत्थक,
जान महाराज कथ पिवेय्य ॥

15 ५९ नयिमस्मि^८ कुम्भस्मि दधि^९ वा मधु वा^९,
एव अभिज्जाय किणाहि राज ।
एवज्झिम कुम्भगता मया ते,
अक्खातरूप तव सब्बमित्त^{१०} ॥

B 365

20 ६० न मे पिता वा अथवा पि माता,
एतादिसा^{११} यादिसको तुवसि ।
हितानुकम्पी परमत्थकामो,
सोह करिस्स वचन तवज्ज ॥

६१ ददामि ते गामवरानि पञ्च,
दासीसत सत्त गव सतानि ।

१ पत्तखन्धा-सी०, स्या०, रो० । २-२ कुटहतारिव-सी०, स्या०, रो० । ३ सुसहोरिव-सी०, स्या० । ४-४ घोरविसमिव-स्या० । ५-५ वे पित्वा-रो० । ६ अन्धक वेण्डपुत्ता-सी०, अन्धकवेण्डपुत्ता-रो० । ७ समया-सी०, स्या०, रो० । ८ नयिमस्मि-स्या०, रो० । ९-९ दधि वा मधु वा-सी०, रो०, दधिमधु वा-स्या० । १० सब्बमित्ता-सी०, स्या०, रो० । ११ एतादिसो-सी०, स्या० ।

आजञ्जयुत्ते च रथे दस^१ इमे,
आचरियो होसि ममत्थकामो ॥

६२ तवेव दासीसतमत्थु राज,
गामा च गावो च तवेव होन्तु ।
आजञ्जयुत्ता च रथा तवेव,
सक्कोहमस्मी तिदसानमिन्दो ॥

5

६३ मसोदन सप्पिपायास^२ भुञ्ज,
खादस्सु^३ च त्व मधुमासपूर्वे^४ ।
एव तुव धम्मरतो जनिन्द,
अनिन्दितो सगमुपेहि ठान ति ॥

10

५१३. जयद्विसजातकं (३)

६४. चिरस्स वत मे उदपादि अञ्ज,
भक्खो महा सत्तमिभत्तकाले ।
कुतोसि को वासि तदिद्ध ब्रूहि,
आचिक्ख जाति विदितो यथासि ॥

६५ पञ्चालराजा मिगव पविट्ठो^५,
जयद्विसो नाम यद्विस्सुतो^६ ते ।
चरामि कच्छानि वनानि चाह,
पसद इम खाद ममज्ज मुञ्च ॥

15

६६ सेनेव त्व पण्णसि^७ सस्समानो^८,
ममेस भक्खो पसदो^९ य^{१०} वदेसि ।
त खादियान^{११} पसद जिघञ्ज^{१२},
खादिस्स पच्छा न विलापकालो ॥

20

६७. न चत्थि मोक्खो मम निक्कयेन^{१३},
गन्त्वान पच्चागमनाय पण्हे ।

१ दसा-सा०, रा० । २ सप्पिपायञ्च-सी० । ३-३ चे त्व मधुना अपूपे-रो० ।
४ पवुत्थो-रो० । ५ ययिसुतो-स्या० । ६ पणसी-रो० । ७ सय्हमानो-स्या० । ८-८
पसदाय-रो० । ९ खादियान-रो० । १० दिघञ्ज-रो० । ११ विक्कयेन-सी० ।

- त सङ्कर^१ ब्राह्मणस्सप्पदाय^२,
सच्चानुरक्खी पुनरावजिस्स ॥
- ६८ किं कम्मजात अनुतप्पते^३ त्व^४,
पत्तं समीप मरणस्स राज ।
5 आचिक्ख मे त अपि सक्कुणेमु,
अनुजानितु^५ आगमनाय पण्हे ॥
- ६९ कता मया ब्राह्मणस्स धनासा,
त सङ्कर पटिमुक्क^६ न मुत्त ।
त सङ्कर ब्राह्मणस्सप्पदाय,
10 सच्चानुरक्खी पुनरावजिस्स ॥
- ७० या ते कता ब्राह्मणस्स धनासा,
त सङ्कर पटिमुक्क न मुत्त ।
त सङ्करं ब्राह्मणस्सप्पदाय,
सच्चानुरक्खी पुनरावजस्सु ॥
- 15 ७१. मुत्तो च^६ सो पोरिसादस्स^७ हत्था,
गन्त्वा सक मन्दिर कामकामी ।
तं सङ्कर ब्राह्मणस्सप्पदाय,
आमन्तयी पुत्तमलीनसत्त^८ ॥
- R. 367 ७२. अज्जेव रज्ज अभिसिञ्चयस्सु^९,
20 धम्म^{१०} चर सेसु परेसु चा पि^{१०} ।
अधम्मकारो च^{११} ते माहु रट्ठे,
गच्छामह पोरिसादस्स अत्ते^{१२} ॥
- ७३ किं कम्म कुब्बं तव देव पादे^{१३},
नाराधयी^{१४} त^{१४} तदिच्छामि सोतु ।

१ सङ्कर-सी०, स्या०, रो० । २ ब्राह्मणसप्पदाय-स्या० । ३-३ अनुतप्पती त-
सी०, रो०; अनुतप्पते त-स्या० । ४ अनुजानितु-स्या० । ५ पटिमुक्क-सी०, रो०,
पटिमुक्क-स्या० । ६ व-सी० । ७ पुरिसादस्स-रो० । ८ पुत्तमलीनसत्त-स्या०,
रो० । ९ अभिसिञ्चयस्सु-सी०, स्या०, रो० । १०-१० धम्मञ्च रट्ठेसु जनेसु चा पि-स्या० ।
११ रो० पोत्थके नत्थि । १२ अत्ते-स्या० । १३ पाव-म० । १४-१४ नाराधयि-सी०,
रो०, नाराधयि त-स्या० ।

यमज्ज रज्जम्हि उदस्सये तुव^१,
रज्ज पि निच्छेय्य^२ तया विनाह ॥

७४ न कम्मना^३ वा वचसा व^४ तात,
अपराधितोह तुविय^५ सरामि ।
सन्धि च कत्वा पुरिसादकेन,
सच्चानुरक्खी पुनाहं^६ गमिस्स ॥

5

७५ अह गमिस्सामि इधेव होहि,
नत्थि ततो जीवतो विप्पमोक्खो ।
सचे तुवं गच्छसियेव राज,
अह पि गच्छामि उभो न होम ॥

10

७६ अद्धा हि तात सतानेस धम्मो,
मरणा च मे दुक्खतर तदस्स ।
कम्मासपादो त यदा पचित्वा,
पसय्ह खादे भिदा^७ रुक्खसूले^८ ॥

७७ पाणेन ते पाणमहं निमिस्स,
मा त्व अगा पोरिसादस्स जत्ते ।
एत^९ च ते पाणमह निमिस्स,
तस्मा मत जीवितस्स वण्णेमि^{१०} ॥

15

७८ ततो हवे धितिमा^{११} राजपुत्तो,
वन्दित्वा^{१२} मम तु च पितु च पादे^{१३} ।
दुखिनिस्स^{१४} माता निपता^{१५} पथव्या^{१६},
पितास्स^{१७} पग्गय्ह भुजानि कन्दति ॥

20

१ त्व-सी० । २ निच्छेय्य-स्या० । ३ कम्मना-रो० । ४ च-स्या० ।
५ तुय्ह-रो० । ६ पुनह-सी०, स्या०, रो० । ७-७ भिदा रुक्खसूले-स्या०, हित
रुक्खसूले-रो० । ८ एव-रो० । ९ वरेमि-सी० । १० धीतिमा-स्या० । ११-११
वन्दित्वा मातुच्च पितुच्च पादे-सी०, रो०, वन्दित्वा मातुच्च पितुच्च पादे-स्या० । १२
दुखिनिस्स-स्या० । १३-१३ निपती पठव्या-सी०, स्या०, निपती पथव्या-रो० । १४
पितस्स-मी०, स्या०, रो० ।

B 368

७९ तं गच्छन्त^१ ताव पिता विदित्वा,
 परम्मुखो वन्दति पञ्जलीको^२ ।
 सोमो च राजा वरुणो च राजा,
 पजापती चन्दिमा सूरियो च ।
 ५ एतेहि गुप्तो पुरिसादकम्हा,
 अनुञ्जातो सोत्थि पच्चेहि तात ॥

5

८० य दण्डकिरञ्जो^३ गतस्स माता,
 रामस्सकासि^४ सोत्थान सुगुत्ता^५ ।
 त ते अह सोत्थान करोमि,
 १० एतेन सच्चेन सरन्तु देवा ।
 अनुञ्जातो सोत्थि पच्चेहि पुत्त ॥

10

८१ आवी रहो वापी^६ मनोपदोस,
 नाह सरे जातु मलीनसत्ते ।
 एतेन सच्चेन सरन्तु देवा,
 १५ अनुञ्जातो सोत्थि पच्चेहि भातिक^७ ॥

15

८२ यस्मा च मे अनधिमनोसि सामि,
 न चा पि मे मनसा अप्पियोसि ।
 एतेन सच्चेन सरन्तु देवा,
 अनुञ्जातो सोत्थि पच्चेहि सामि ॥

20

८३ ब्रहा उजू चारुमुखो कुतोसि,
 न म पजानासि वने वसन्त ।
 लुद्द^८ म अत्वा पुरिसादको ति,
 को सोत्थिमाजानमिधा वजेय्य ॥

25

८४ जानामि लुद्द पुरिसादको त्व,
 न त न जानामि^९ वने वसन्त ।

१ गच्छत-रो० । २ पञ्जलीसो-रो० । ३ दण्डकीरञ्जो-सी०, दण्डकारञ्ज-
 रो० । ४ रामस्स का-सी०, रो० । ५ सुगुत्ता-रो० । ६ पि-रो० । ७ भान-सी०,
 भाता-स्या०, रो० । ८ लुद्दञ्च-सी० । ९ जानाम-सी० ।

- अहं च^१ पुत्तोस्मि जयद्विसस्स,
ममज्ज खाद पितुनो पमोक्खा^२ ॥
- ८५ जानामि पुत्तो ति^३ जयद्विसस्स,
तथा हि वो मुखवण्णो उभिन्नं ।
सुदुक्करज्जेव^४ कत तवेद,
यो मत्तुमिच्छे^५ पितुनो पमोक्खा ॥ 5
- ८६ न दुक्कर किञ्चि महेत्य मज्जे,
यो मत्तुमिच्छे पितुनो पमोक्खा ।
मातु^६ च^७ हेतु^८ परलोक गन्त्वा^९,
सुखेन सग्गेन च सम्पयुत्तो ॥ 10
- ८७ अहं च खो अत्तनो पापकिरिय^{१०},
आवी रहो वा पि सरे न जातु ।
सङ्खातजातीमरणोहमस्मि,
यथेव मे इध तथा परत्थ ॥
- ८८ खादज्ज म दानि महानुभाव,
करस्सु किच्चानि इम सरीर ।
रुक्खस्स वा ते पपतामि अग्गा,
छादयमानो^{११} मय्ह^{१२} त्वमदेसि^{१३} मस ॥ 15
- ८९ इदं च ते रुच्चति राजपुत्त,
चजेसि^{१४} पाण पितुनो^{१५} पमोक्खा ।
तस्मा हि^{१६} सो त्वं तरमानरूपो,
सम्भज्ज कट्टानि जलेहि अग्नि ॥ 20
९०. ततो हवे धितिमा^{१७} राजपुत्तो,
दारं^{१८} समाहत्वा^{१९} महन्तमग्गिं ।

१ पि-रो० । २ पमोक्ख-सी० । ३ सि-स्या० । ४ सुदुक्कज्जेव-स्या०,
रो० । ५ मच्चु०-रो० । ६-६ मातुच्च-सी०, मातृ च-स्या० । ७ हेतु-स्या०,
रो० । ८. गम्या-सी०, स्या०, गम्य-रो० । ९ पापक्रिय-स्या० । १०-१० छादमानो
मय्ह-स्या०, छादयमानो मे-रो० । ११ त्वमदेसि-स्या०, य त्वमदेसि-रो० । १२.
चजासि-सी०, रो० । १३ पितु-स्या० । १४ तिह-सी०, रो० । १५ धीतिमा-
स्या० । १६ दारु-सी०, रो० । १७ समाहत्वा-सी०, स्या०, रो० ।

सन्दीपयित्वा पटिवेदयित्थ,
आदीपितो दानि महायमग्नि ॥

B 370

६१ खादज्ज म दानि पसय्हकारी,
कि म मुहु पेक्खसि हट्ठलोमो ।
5 तथा तथा तुय्हमह करोमि,
यथा यथा म छादयमानो अदेसि ॥

10 .

६२ को तादिस अरहति^१ खादिताये,
धम्मे ठित सच्चवादि वदञ्जु ।
मुद्धा पि तस्स विफ्लेय्य^२ सत्तधा,
यो तादिस सच्चवादि अदेय्य ॥

15

६३ इदञ्चिह सो ब्राह्मण मञ्जमानो,
ससो अवासेसि सके सरीरे ।
तेनेव सो चन्दिमा देवपुत्तो,
ससत्थुतो^३ कामदुहज्ज यक्ख^४ ॥

20

६४. चन्दो यथा राहुमुखा पमुत्तो,
विरोचते पन्नरसे व भाणुमा^५ ।
एव तुव पोरिसादा पमुत्तो,
विरोच कपिले^६ महानुभाव ।
; आमोदय पितर मातर च,
सब्बो च ते नन्दतु जातिपक्खो ॥
६५. ततो हवे धितिमा राजपुत्तो,
कतञ्जली परियाय^७ पोरिसाद ।
अनुञ्जातो सोत्थि मुखी अरोगो,
पच्चागमा^८ कपिलमलीनसत्ता^९ ॥

१ आहरति-स्या० । २ विफ्लेय्य-रो० । ३ ससत्थुको-स्या० । ४ यक्खा-
सी०, यक्खो-रो० । ५ भानुमा-सी०, रो० । ६ कम्पिल-सी०, रो०, कपिले-स्या० ।
७ परियाय-सी०, पगय्ह-स्या०, रो० । ८ पच्चाग-रो० । ९ कम्पिल (लीनमत्तो)-
सी०, रो०, कपिलमलीनमत्तो-स्या० ।

६६. त नेगमा जानपदा च सब्बे,
 हत्थारोहा रथिका पत्तिका च ।
 नमस्समाना पञ्जलिका उपागमु,
 नमत्थु ते दुक्करकारकोसी ति ॥

५१४. छद्दन्तजातकं (४)

- ६७ कि नु सोचसिनुच्चङ्गि, पण्डूसि^१ वरवण्णिनि । 5
 मिलायसि विसालक्खि, माला व परिमद्दिता ॥
- ६८ दोहळो मे महाराज, सुपिनन्तेनुपञ्जगा^२ ।
 न सो सुलभरूपो व, यादिसो मम दोहळो ॥
- ६९ ये केचि मानुसा कामा, इध लोकस्मि^३ नन्दने ।
 सब्बे ते पचुरा मय्ह, अह ते दम्मि दोहळ ॥ 10
१००. लुद्धा देव समायन्तु, ये केचि विजिते तव ।
 एतेसं अहमक्खिस्स, यादिसो मम दोहळो ॥
- १०१ इमे ते लुद्धका देवि, कतहत्था विसारदा ।
 वनञ्जू च मिगञ्जू च, ममत्थे^४ चत्तजीविता ॥
- १०२ लुद्धपुत्ता निसामेथ, यावन्तेत्थ समागता । 15
 छब्बिसाण^५ गज सेतं, अद्दसं सुपिने^६ अह ।
 तस्स दन्तेहि मे अत्थो, अलाभे नत्थि जीवित ॥
१०३. न नो पितून^७ न पितामहान,
 दिट्ठो सुतो कुञ्जरो छब्बिसाणो ।
 यमद्दसा^८ सुपिने राजपुत्ती^९,
 अक्खाहि नो यादिसो हत्थिनागो ॥ 20
- १०४ दिसा चतस्सो विदिसा चतस्सो,
 उद्ध अधो दस दिसा इमायो ।

१ पण्डूसी-स्या०, रो० । २ सुपिनन्तेनुपञ्जगा-सी०, स्या०, रो० । ३ लोक-
 स्मि-सी०, रो० । ४ मम ते-रो० । ५ छब्बिस्साण-सी० । ६ सुपिने-रो० ।
 ७ पितुन्-रो० । ८ यमद्दस-स्या० । ९ राजपुत्ति-रो० ।

कतम दिस तिद्वति नागराजा,
यमदसा सुपिने छबिसाण ॥

१०५. इतो उजु उत्तरिय^१ दिसाय,
अतिक्कम्म सो सत्तगिरी ब्रह्मन्ते ।
सुवण्णपस्सो नाम गिरी उळारो,
सुपुप्फितो^२ किम्पुरिसानुचिण्णो ॥

B 372

१०६ आरुह्ण सेल भवन किन्नरान,
ओलोकय पब्बतपादमूल ।
अथ दक्खसी मेघसमानवण्ण,
निओधराज अथ^३ सहस्सपाद ॥

१०७ तत्थच्छती^४ कुञ्जरो छबिसाणो,
सब्बसेतो दुप्पसहो परेभि^५ ।
रक्खन्ति न अट्टसहस्सनागा,
ईसादन्ता वातजवप्पहारिनो ॥

१०८. तिद्वन्ति ते तुमूल^६ पस्ससन्ता^७,
कुप्पन्ति वातस्स पि एरितस्स ।
मनुस्सभूत पन तत्थ दिस्वा,
भस्म करेय्यु नास्स रजो पि तस्स ॥

१०९. बहू हि मे राजकुलम्हि सन्ति,
पिळन्धना^८ जातरूपस्स देवी ।
मुत्तामणीवेळुरियामया च,
कि काहसि दन्तपिळन्धनेन ।
मारेतुकामा^९ कुञ्जर छबिसाणा^{१०},
उदाहु घातेस्ससि लुद्धपुत्ते ॥

११०. सा इस्सिता दुक्खिता चस्मि लुद्ध,
उद्ध च सुस्सामि अनुस्सरन्ती ।

१ उत्तराय—स्या० । २ सपुप्फितो—स्या० । ३ अट्ट—सी०, स्या०, रो० । ४ तत्थच्छति—सी०, स्या० । ५ परेहि—सी०, रो० । ६-६ तुमूल मस्सासन्ता—स्या०, भिमूल-पस्ससन्ता—रो० । ७ पिलन्धना—स्या०, रो० । ८-८ रो० पोत्थके नत्थि ।

करोहि मे लुद्दक एतमत्थ,
दस्सामि ते गामवरानि पञ्च ॥

१११ कत्थच्छती कत्थमुपेति ठान,
वीथिस्स का न्हान^१ गतस्स होति ।
कथञ्चिह^२ सो न्हायति नागराजा,
कथ विजानेमु गति गजस्स ॥

5

११२ तत्थेव सा पोक्खरणी अदूरे^३,
रम्मा सुतित्था च महोदिका^४ च ।
सम्पुप्फिता भमरगणानुचिण्णा,
एत्थ हि सो न्हायति नागराजा ॥

10

११३ सीस नहातुप्पलमालभारी^५,
सब्बसेतो पुण्डरीकत्तचङ्गी^६ ।
आमोदमानो गच्छति सन्निकेत,
पुरक्खत्वा महेसि सब्बभद् ॥

११४. तत्थेव सो उग्गहेत्वान वाक्य,
आदाय तूणि च धनु च लुद्दो ।
वितुरियति^७ सत्तगिरी ब्रह्मन्ते,
सुवण्णपस्स नाम गिरि उळारं ॥

15

११५ आरुय्ह सेल भवन किन्नरानं,
ओलोकयी^८ पब्बतपादमूल ।
तत्थद्दसा मेघसमानवण्ण,
निग्रोधराज अट्टसहस्सपाद ॥

20

११६ तत्थद्दसा कुञ्जर छब्बिसाण,
सब्बसेत दुप्पसह परेभि ।

१ न्हान-सी०, रो० । २ कथ हि-रो० । ३ अविदूरे-स्या० । ४ महोदिका-
स्या० । ५ नहातो उप्पलमालभारी-सी०, स्या०, नहातो उप्पलमालभारी-रो० । ६
पुण्डरीकत्तचङ्गी-स्या० । ७ वितुरियति सो-सी०, वितुरेय्यति-रो० । ८ ओलोकयि-
स्या० ।

रक्खन्ति न अट्ठसहस्सनागा,
ईसादन्ता वातजवप्पहारिनो ॥

११७. तत्थद्दसा पोक्खरणि अट्ठरे,
रम्म सुत्तिथ च महोदिक च ।
सम्पुप्फित भमरगणानुच्चिण्ण,
यत्थ हि सो न्हायति नागराजा ॥

११८. दिस्वान नागस्स गति ठिति^१ च^१,
वीथिस्स या न्हाणगतस्स होति ।
ओपातमागच्छि^२ अनरियरूपो,
पयोजितो चित्तवसानुगाय ॥

११९ खणित्वान^३ कासु फलकेहि छादयि,
अत्तानमोधाय धनु च लुट्ठो ।
पस्सागत पुत्थुसल्लेन नाग,
समप्पयी दुक्कटकम्मकारी ॥

१२० विट्ठो च नागो कोञ्चमनादि घोर,
सब्बे च^४ नागा निन्नदु^५ घोररूप ।
तिण च कट्ठ च रण^६ करोन्ता,
धाविसु ते अट्ठदिसा समन्ततो ॥

१२१. वधिस्समेत^७ ति^८ परामसन्तो,
कासावमट्ठक्खि धज इसीन ।
दुक्खेन फुट्ठस्सुदपादि सञ्जा,
अरहद्धजो सव्विभ अवज्जरूपो ॥

१२२. अनिक्कसावो कासाव, यो वत्थ परिदहिस्सति^९ ।
अपेतो दमसच्चेन, न सो कासावमरहति ॥

१२३ यो च वन्तकसावस्स, सीलेसु सुसमाहितो ।
उपेतो दमसच्चेन, स वे कासावमरहति ॥

१-१ ठित्ठञ्च-स्या० । २ ओपातमागच्छि-सी०, रो० । ३ कत्वान-रो० ।
४ व-सी०, स्या०, रो० । ५ निन्नादु-स्या० । ६ चुण्ण-सी०, रो० । ७-७ वधिस्स-
मेनन्ति-स्या० । ८ परिदहेस्सति-सी०, रो० ।

१२४. समप्पितो पुयुसल्लेन नागो,
 अदुट्टचित्तो लुदकमज्झभासि ।
 किमत्थय^१ किस्स वा सम्म हेतु,
 मम वधी कस्स वाय पयोगो ॥

१२५ कासिस्स रज्जो महेसी भदन्ते,
 सा पूजिता^{*} राजकुले सुभदा ।
 त अद्दसा सा च मम अससि,
 दन्तेहि अत्थो ति च^३ म अवोच ॥

5

१२६ वहू हि मे दन्तयुगा उळारा,
 ये मे पितून^३ च^३ पितामहान ।
 जानाति सा कोधना राजपुत्ती,
 वधत्थिका वेरमकासि बाला ॥

. 10

१२७ उट्टेहि त्व लुद खर^४ गहेत्वा,
 दन्ते इमे छिन्द पुरा मरामि ।
 वज्जासि त कोधन राजपुत्ति,
 नागो हतो हन्द इमस्स दन्ता ॥

15

१२८ उट्ठाय सो लुदो खर गहेत्वा,
 छेत्वान दन्तानि गजुत्तमस्स ।
 वग्गू सुभे अप्पटिमे पथव्या^५,
 आदाय पक्कामि ततो हि खिप्प ॥

१२९ भयट्टिता^६ नागवधेन अट्टा,
 ये ते नागा अट्टदिसा विधावु ।
 अदिस्वान^७ पोस गजपच्चमित्त,
 पच्चागमु येन सो नागराजा ॥

- - -

१ किमत्थिय-स्या०, रो० । २ म-स्या० । ३-३ पितुन्न पि-रो० । ४ खुर-
 रो० । ५ पथव्या-रो०, पठव्या-मी०, स्या० । ६ भयट्टिता-सी०, रो० । ७
 अदिस्व-मी०, रो० ।

१३० ते तत्थ कन्दित्वा रोदित्वान^१ नागा,
सीसे सके पसुक ओकिरित्वा ।
अगमसु^२ ते सब्बे सक निकेत,
पुरक्खत्वा महेसि सब्बभद् ॥

5 १३१ आदाय दन्तानि गजुत्तमस्स,
वग्गू सुभे अप्पटिमे पथव्या ।
सुवण्णराजीहि समन्तमोदरे,
सो लुद्धको कासिपुर उपागमि ।
उपनेसि सो राजकञ्जाय दन्ते,
10 नागो हतो हन्द डमस्स दन्ता ॥

B 376

१३२ दिस्वान दन्तानि गजुत्तमस्स,
भत्तुप्पियस्स^३ पुरिमाय जातिया ।
तत्थेव तस्सा हृदय अफालि,
तेनेव सा कालमकासि बाला ॥

15 १३३. सम्बोधिपत्तो स^४ महानुभावो,
सित^५ अकासि^५ परिसाय मज्झे ।
पुच्छिसु भिक्खू सुविमुत्तचित्ता,
नाकारणे पातुकरोन्ति बुद्धा ॥

१३४ यमद्दसाथ दहरि कुमारि,
20 कासायवत्थ^६ अनगारिय चरन्तिं ।
सा खो तदा राजकञ्जा अहोसि,
अह तदा नागराजा अहोसि ॥

१३५ आदाय दन्तानि गजुत्तमस्स,
वग्गू सुभे अप्पटिमे पथव्या ।
25 यो लुद्धको कासिपुर उपागमि,
सो खो तदा देवदत्तो अहोसि ॥

१ रोदित्व-सी०, रो० । २ आगमिसु-स्या० । ३ भत्तुप्पियस्स-स्या० ।
४. च-सी०, स्या०, व-रो० । ५-५ सीत अकासी-स्या० । ६ कासाववत्थ-
सी०, स्या० ।

- १३६ अनावसूर चिररत्तससित,
उच्चावच्च चरितमिद पुराण ।
वीतद्दरो वीतसोको विसल्लो,
सय अभिञ्जाय अभासि बुद्धो ॥
- १३७ अह वो तेन कालेन, अहोसि तत्थ भिक्खवो । 5
नागराजा तदा होमि^१, एव धारेथ जातक नि ॥

५१५. सम्भवजातकं (५)

- १३८ रज्ज च पटिपन्नास्म^२, आधिपच्च^३ सुचीरत ।
महत्त^४ पत्तुमिच्छामि, विजेतु पथवि इम ॥
- १३९ धम्मेन नो अधम्मेन, अधम्मो मे न रुच्चति ।
किच्चो व धम्मो चरितो, रज्जो होति सुचीरत ॥ 19
- १४० इध चैवानिन्दिता येन, पेच्च येन अनिन्दिता ।
यस देवमनुस्सेसु, येन पप्पोमु ब्राह्मण ॥
- १४१ योह अत्थ च धम्म च, कत्तुमिच्छामि ब्राह्मण ।
त त्व अत्थ च धम्म च, ब्राह्मणक्खाहि पुच्छितो ॥
- १४२ नाञ्जत्र विधुरा राज, एतदक्खातुमरहति^५ । 15
य त्व अत्थ च धम्म च, कत्तुमिच्छसि खत्तिय ॥
- १४३ एहि खो पट्ठितोगच्छ, विधुरस्स उपन्तिक ।
निक्खञ्चिम^६ सुवण्णस्स, हर गच्छ सुचीरत ।
अभिहार इम दज्जा^७, अत्थधम्मामनुसिट्ठिया^८ ॥
- १४४ स्वाधिप्पागा भारद्वाजो, विधुरस्स उपन्तिक । 20
तमद्दस महाब्रह्मा, असमान सके घरे ॥

१ होसि-सी०, स्या०, रो० । २ पटिपन्नस्मा-सी०, स्या०, रो० । ३ अधिपच्च-
रो० । ४ महत्त-स्या० । ५ तदक्खातुमरहति-सी०, स्या० । ६ निक्खरत्त-सी०,
निक्खमिम-रो० । ७ दज्ज-स्या० । ८ अत्थधम्मामनुसिट्ठिया-रो० ।

१४५. रञ्जोह पहितो दूतो, कोरव्यस्स यसस्सिनो ।
अत्थ धम्म च पुच्छेसि, इच्चब्रवि युधिठिलो ।
त त्व अत्थ च धम्म च, विधुरक्खाहि पुच्छितो ॥
१४६. गङ्गं मे पिदहिस्सन्ति, न त^१ सक्कोमि ब्राह्मण ।
अपिधेतु महासिन्धु, त कथ सो भविस्सति ॥
१४७. न ते सक्कोमि अक्खातु, अत्थ धम्म च पुच्छितो ।
भद्रकारो च मे पुत्तो, ओरसो मम अत्रजो ।
त त्व अत्थ च धम्म च, गत्वा पुच्छस्सु ब्राह्मण ॥
१४८. स्वाधिप्पागा भारद्वाजो, भद्रकारस्सु^२ पन्तिक^३ ।
तमद्दस महाब्रह्मा, निसिन्न सप्पिह वेस्मनि ॥
१४९. रञ्जोह पहितो दूतो, कोरव्यस्स यसस्सिनो ।
अत्थ धम्म च पुच्छेसि, इच्चब्रवि युधिठिलो ।
त त्व अत्थ च धम्म च, भद्रकार पब्रूहि^४ मे ॥
१५०. मसकाज^५ अवहाय, गोध अनुपतामह ।
न ते सक्कोमि अक्खातु, अत्थ धम्म च पुच्छितो ॥
१५१. सञ्चयो^६ नाम मे भाता, कनिट्ठो मे सुचीरत ।
त त्व अत्थ च धम्म च, गत्वा पुच्छस्सु ब्राह्मण ॥
१५२. स्वाधिप्पागा भारद्वाजो, सञ्चयस्स उपन्तिक ।
तमद्दस महाब्रह्मा, निसिन्न सप्पिह वेस्मनि^६ ॥
१५३. रञ्जोह पहितो दूतो, कोरव्यस्स यसस्सिनो ।
अत्थ धम्म च पुच्छेसि, इच्चब्रवि युधिठिलो ।
त त्व अत्थ च धम्म च, सञ्चयक्खाहि पुच्छितो ॥
१५४. सदा म गिलते^७ मच्चु, साय पातो सुचीरत ।
न ते सक्कोमि अक्खातु, अत्थ धम्म च पुच्छितो ॥

१ न-रो० । २-२ भद्रकारस्स सन्तिक-सी०, स्या० । ३ ब्रावीहि-रो० ।
४ मसकाज-रो० । ५ सञ्चयो-सी०, स्या०, रो० । ६ परिसति-स्या०, परीसति-
रो० । ७ गिलति-रो० ।

- १५५ सम्भवो नाम मे भाता, कनिष्ठो मे सुचीरत ।
त त्व अत्थ च धम्म च, गन्त्वा पुच्छस्सु ब्राह्मण ॥
- १५६ अब्भुतो^१ वत भो धम्मो, नाय अस्माक रुच्चति ।
तयो जना पितापुत्ता, तेमु पञ्जाय नो विदू ॥
- १५७ न त सक्कोथ अक्खातु, अत्थ^२ धम्म च पुच्छिता । 5
कथ नु दंहरो जज्जा, अत्थ धम्म च पुच्छितो ॥
- १५८ मा न दहरो ति उज्जासि^३, अपुच्छित्वान सम्भव ।
पुच्छित्वा सम्भव जज्जा, अत्थ धम्म च ब्राह्मण ॥
- १५९ यथा पि चन्दो विमलो, गच्छ आकासधातुया ।
सब्बे तारागणे^४ लोके, आभाय अतिरोचति ॥ 10
- १६० एव पि दहरूपेतो, पञ्जायोगेन सम्भवो ।
मा न^५ दहरो ति उज्जासि, अपुच्छित्वान सम्भव ।
पुच्छित्वा सम्भव जज्जा, अत्थ धम्म च ब्राह्मण ॥
- १६१ यथा पि रम्मको मासो, गिम्हान होति ब्राह्मण ।
अतेवज्जेहि मासेहि, दुमपुप्फेहि सोभति ॥ 15
- १६२ एव पि दहरूपेतो, पञ्जायोगेन सम्भवो ।
मा न दहरो ति उज्जासि, अपुच्छित्वान सम्भव ।
पुच्छित्वा सम्भव जज्जा, अत्थ धम्म च ब्राह्मण ॥
- १६३ यथा पि हिम्रवा ब्रह्मे, पब्बतो गन्धमादनो ।
नानारुक्खेहि सज्छन्नो, महाभूतगणालयो । 20
ओसधेहि च दिब्बेहि, दिसा भाति पवाति च ॥
- १६४ एव पि दहरूपेतो, पञ्जायोगेन सम्भवो ।
मा न दहरो ति उज्जासि, अपुच्छित्वान सम्भव ।
पुच्छित्वा सम्भव जज्जा, अत्थ धम्म च ब्राह्मण ॥

१ अब्भूतो—स्या० । २ अत्थ च—सी० । ३ मज्जासि—स्या० । ४ तारागणे—
स्या० । ५ व—सी० ।

१६५. यथा पि पावको ब्रह्मे, अचिचमाली यसस्सिमा ।
जलमानो वने^१ गच्छे^१, अनलो कण्ठवत्तनी ॥
१६६. ष्तासनो धूमकेतु, उत्तमाहेवनन्दहो ।
निसीथे^२ पब्बतग्गस्मि, पहूतेधो^३ विरोचति ॥
- 5 १६७ एव पि दहरूपेतो, पञ्चायोगेन सम्भवो ।
मा न दहरो ति उज्जासि, अपुच्छित्वान सम्भव ।
पुच्छित्वा सम्भव जज्जा, अत्थ धम्म च ब्राह्मण ॥
- १६८ जवेन भद्र जानन्ति, बलिबद्ध^४ च^५ वाहिये ।
दोहेन धेनु जानन्ति, भासमान च पण्डित ॥
- 10 १६९ एव पि दहरूपेतो, पञ्चायोगेन सम्भवो ।
मा न दहरो ति उज्जासि, अपुच्छित्वान सम्भव ।
पुच्छित्वा सम्भव जज्जा, अत्थ धम्म च ब्राह्मण ॥
- १७० स्वाधिप्पागा भारद्वाजो, सम्भवस्स उपन्तिक ।
तमद्दस महाब्रह्मा, कीळमान बहीपुरे ॥
- 15 १७१ रज्जोह पहितो दूतो, कोरव्यस्स यसस्सिनो ।
अत्थ धम्म च पुच्छेसि^६, इच्चब्रवि युधिद्विलो ।
त त्व अत्थ च धम्म च, सम्भवक्खाहि पुच्छितो ॥
- B 380 १७२ तग्घ ते अहमक्खिस्स, यथा पि कुसलो तथा ।
राजा च खो त^७ जानाति, यदि काहति वा न वा ॥
- 20 १७३ अज्ज सुवे ति ससेय्य, रज्जा पुट्ठो सुचीरत ।
मा कत्वा अवसी राजा, अत्थे जाते युधिद्विलो ॥
१७४. अज्जत्तज्जेव ससेय्य, रज्जा पुट्ठो सुचीरत ।
कुम्मग्ग न निवेसेय्य, यथा मूळ्हो अचेतसो ॥
१७५. अत्तान नातिवत्तेय्य, अधम्म न समाचरे ।
25 अतित्थे नप्पतारेय्य^८, अनत्थे न युतो सिया ॥

१-१. चर कच्छे-सी०, रो० । २ निसिखे-स्या० । ३ बहुतेजो-स्या० ।
४-४ बलिबद्ध-सी०, रो०, बलिबद्ध-स्या० । ५ पुच्छस्सु-सी०, रो० । ६. न-
रो० । ७ नप्पकारेय्य-सी०, नप्पतारेय्य-रो० ।

- १७६ यो च एतानि ठानानि, कत्तु जानाति खत्तियो ।
सदा सो वड्डुते^१ राजा, सुक्कपक्खेव चन्दिमा ॥
- १७७ जातीन च पियो होति, मित्तेसु च विरोचति ।
कायस्स भेदा सप्पञ्जो, सग्ग सो उपपज्जती ति ॥

५१६. महाकपिजातकं (६)

- १७८ वाराणस्य^२ अहू राजा, कासीन रट्टवड्डुनो । 5
मित्तामच्चपरिव्यूळहो^३, अगमासि मिगाजिन^४ ॥
- १७९ तत्थ ब्राह्मणमद्विख, सेत चित्र किलासिन ।
विद्धस्त कोविळार^५ व^६, किस^६ धमनिसन्थत ॥
- १८० परमकारुञ्जत पत्त, दिस्वा^७ किच्छगत नर ।
अवच व्यम्हितो राजा, यक्खान कतमो नुसि ॥ 10
- १८१ हत्थपादा च ते सेता, ततो सेततर^८ सिरो ।
गत्त कम्मासवण्ण^९ ते^९, किलासबहुलो चसि ॥
- १८२ वट्टुनावळि^{१०} सङ्कासा, पिट्ठि ते निन्नतुन्नता ।
कालपब्बा^{१०} व^{१०} ते अङ्गा, नाञ्ज पस्सामि एदिस ॥
- १८३ उग्घट्टपादो^{११} तसितो, किसो धमनिसन्थतो । 15
छातो आतत्तरूपोसि^{१२}, कुतोसि^{१३} कत्थ गच्छसि^{१३} ॥
- १८४ दुद्दसी अप्पकारोसि, दुब्बण्णो भीमदस्सनो ।
जनेत्ति^{१४} या पि ते माता, न त इच्छेय्य पस्सितु ॥
१८५. कि कम्ममकर^{१५} पुब्बे, क^{१६} अवज्झ^{१६} अघातयि ।
किब्बिस यं करित्वान, इदं दुक्खं उपागमि ॥ 20

१ चड्डुते-सी० । २ वाराणस-सी०, रो० । ३ मित्तामच्चपरिव्यूळहो-सी०, रो० । ४ मिगजिर-सी०; मिगचिर-रो० । ५-५ कुविळारव-रो० । ६ कीस-स्या० । ७. सेततर-रो० । ८-८ कम्मासवण्णन्तो-सी० । ९ वट्टुनावळि-रो० । १०-१०. कालपब्बाव-सी०, कालपब्बा च-स्या०, कालापब्बा च-रो० । ११ उग्घट्टपादो-स्या० । १२ अतित्तरूपोसि-स्या० । १३-१३ कुतोनु त्व अगच्छसि-रो० । १४ जनेत्ती-सी० । १५ कम्ममकरा-सी०, स्या०, रो० । १६-१६ कि अवज्झि-सी०, कि ०-स्या० ।

- १८६ तग्व ते अहमक्खिस्स, यथा पि कुसलो तथा ।
सच्चवादि हि लोकस्मि, पससन्तीध पण्डिता ॥
- १८७ एको चर गोगवेसो, मूळहो^१ अच्चसरि वने ।
अरञ्जे ईरिणे^२ विवने^३, नानाकुञ्जरसेविते ॥
- 5 १८८. वाळमिगानुचरिते, विप्पनट्ठोस्मि कानने ।
अचरि तत्थ सत्ताह, खुप्पिपाससमप्पितो^४ ॥
- १८९ तत्थ तिन्दुकमद्विख, विसमट्ठ बुभुक्खितो ।
पपातमभिलम्बन्त, सम्पन्नफलधारिन् ॥
- 10 १९०. वातस्सितानि^५ भक्खेसि, तानि रुच्चिसु मे भुस ।
अतित्तो रुक्खमारूहि^६, तत्थ हेस्सामि आसितो^७ ॥
- १९१ एक मे भक्खित आसि, दुतिय अभिपत्थित ।
ततो सा भञ्जथ साखा, छिन्ना फरसुना विय ॥
- १९२ सोह सहा व साखाहि, उद्धपादो^८ अवसिरो ।
अप्पतिट्ठे अनालम्बे, गिरिदुग्गस्मि पापत ॥
- 15 १९३ यस्मा च वारि गम्भीर, तस्मा न समपज्जिस^९ ।
तत्थ सेसि निरानन्दो, अनूना दस रत्तियो ॥
- १९४ अथेत्थ कपि मागञ्छि^{१०}, गोनडगुलो^{११} दरीचरो ।
साखाहि साख विचरन्तो, खादमानो दुमप्फल ॥
- B 382 १९५ सो म दिस्वा किस पण्डु, कारुञ्जमकर^{१२} मयि ।
20 अम्भो को नाम सो एत्थ, एव दुक्खेन अट्टितो ॥
- १९६ मनुस्सो अमनुस्सो वा, अत्तान मे पवेदय ।
तस्सञ्जलि पणामेत्वा, इद वचनमब्रवि ॥

१ मुळहो-स्या० । २ इरीणे-म० । ३ वने-रो० । ४ खुप्पिपासा०-सी०, रो० । ५ वातसीतानि-सी०, रो० । ६ रुक्खमारूह-सी०, स्या० । ७ अस्सितो-स्या० । ८ उद्धपादो-सी०, रो० । ९ समपज्जिसि-सी०, समभज्जिम-रो० । १० मागञ्छि-स्या० । ११ गोनडगुदो-सी० । १२ कारुञ्जमकरा-सी० ।

१६७ मनुस्सोह व्यसम्पत्तो^१, सा मे नत्थि इतो गति ।
त वो वदामि भद् वो^२, त्व च मे सरण भव ॥

१६८ गरु^३ सिल गहेत्वान, विचरी^४ पब्बते कपि^५ ।
सिलाय योग्ग^६ कत्वान, निसभो एतदब्रवि ॥

१६९ एहि मे पिट्ठिमारुह, गीव गण्हाहि बाहुभि^७ ।
अह त उद्धरिस्सामि, गिरिदुग्गत^८ वेगसा ॥

5

२०० तस्स त वचन सुत्वा, वानरिन्दस्स सिरीमतो ।
पिट्ठिमारुह धीरस्स, गीव बाहाहि अग्गहि ॥

२०१ सो म ततो समुट्ठासि, तेजस्सी^९ बलवा कपि ।
विहञ्जमानो किञ्छेन, गिरिदुग्गत^८ वेगसा ॥

10

२०२ उद्धरित्वान मं सन्तो, निसभो एतदब्रवि ।
इद्ध म सम्म रक्खस्सु, पस्सुपिस्स मुहुत्तक ॥

२०३ सीहा^{१०} व्यग्घा च दीपी^{१०} च, अच्छकोकतरच्छयो ।
ते म पमत्तं हिसेय्यु, ते त्व दिस्वा निवारय^{११} ॥

२०४ एव मे परित्तातून^{१२}, पस्सु पि सो मुहुत्तक ।
तदाह पापिक दिट्ठि, पटिलच्छि अयोनिसो ॥

15

२०५ भक्खो अय मनुस्सान, यथा चञ्जे वने मिगा ।
य नूनिम वधित्वान, छातो खादेय्य वानर ॥

२०६ असितो^{१३} च गमिस्सामि, मसमादाय सम्बल ।
कन्तार नित्थरिस्सामि, पाथेय्य मे भविस्सति ॥

20

२०७ ततो सिल गहेत्वान, मत्थक सन्निताळयि ।
मम गत्तकिलन्तस्स^{१४}, पहारो दुब्बलो अहु ॥

१ वसम्पत्तो-स्या०, रो० । २ ते-स्या० । ३ गरु-सी०, रो० । ४ विचरि-
सी०, रो० । ५ योत्त-स्या० । ६ बाहुहि-सी०, स्या०, रो० । ७ गिरिदुग्गतो-सी०,
रो० । ८ तेजस्सि-सी०, तेजसी-स्या०, रो० । ९ सीह-रो० । १० दीपि-स्या० ।
११ वारया-रो० । १२ परित्तातून-रो० । १३ आसितो-रो० । १४ भत्त०-सी०,
स्या०, हत्थ०-रो० ।

B 383

- २०८ सो च वेगेनुदप्पत्तो, कपि रुहिरमक्खितो ।
अस्सुपुण्णेहि नेत्तेहि, रोदन्तो म उदक्खति ॥
- २०९ म्माय्योम करि भद्दन्ते, त्व च नामेदिस करि ।
त्व च खो नाम दीघायु^१, अञ्जे^२ वारेतुमग्गमि ॥
- 5 २१० अहो वत रे पुरिस, ताव दुक्कक्कारक ।
एदिसा विसमा दुग्गा, पपाता उद्धतो^३ मया
- २११ आनीतो पग्गलोका व, दुब्भेय्य म अमञ्जथ ।
त तेन पापधम्मेन, पाप पापेन चिन्तित ॥
- २१२ मा हेव त्व अधम्मट्ठ, वेदन कटुक फुमि ।
10 • मा हेव पापकम्म त, फल वेळु व त वधि ।
- २१३ तयिमेनत्थि विस्सासो, पापधम्म^४ असञ्जन^५
एहि मे पिट्ठितो गच्छ, दिस्समानो व सन्निरे ॥
- २१४ मुत्तोसि^६ हत्था वाळान, पत्तोसि मानुमि प^७ ।
एस मग्गो अधम्मट्ठ, तेन गच्छ यथामुख ॥
- 15 २१५ इद वत्वा गिरिचरो, रहदे^८ पक्खल्य^९ मत्थक ।
अस्सूनि सम्पमज्जित्वा, ततो पव्वतमारुहि ॥
- २१६ सोह तेनाभिसत्तोस्मि, पग्गिळाहेन अट्ठितो ।
ड्य्हमानेन गत्तेन, वारि पातु उपागमि ॥
- २१७ अग्गिना विय सन्तत्तो, रहदो रुहिरमक्खितो ।
20 पुब्बलोहितसङ्कासो, सब्बो मे समपज्जथ ॥
- २१८ यावन्तो उदबिन्दूनि, कायस्मि निपतिसु मे ।
तावन्तो गण्ड^{१०} जायेथ, अट्ठवेलुवसादिमा^{११} ॥
- २१९ पभिन्ना पग्घरिमु मे, कुणपा पुब्बलोहिता ।
येन येनेव गच्छामि, गामेसु निगमेसु च ॥

१. दीघायु-रो० । २ अञ्ज-रो० । ३ उद्धतो-रो० । ४-४ पापधम्म
अमञ्जथ-रो० । ५ मुत्तोति-सी० । ६ रुहिर-स्या० । ७ पक्खाल्य-सी० ।
८ गण्डू-सी०, रो०, गण्डु-स्या० । ९ अट्ठवेलुवसादिमा-सी०, अट्ठवेलुवसादिमा-
स्या० ।

- २२० दण्डहत्था निवारन्ति, इत्थियो पुरिसा च म ।
ओक्किता^१ पूतिगन्धेन, मास्सु ओरेन आगमा ॥
- २२१ एतादिस इद दुक्ख, सत्त वस्सानि दानि भे ।
अनुभोमि सक कम्म, पुब्बे दुक्कटमत्तनो^२ ॥
- २२२ त वो वदामि भद्दन्ते^३, यावन्तेत्थ समागता ।
मास्सु मित्तान^४ दुब्भित्थो, मित्तदुब्भो हि पापको ॥
- २२३ कुट्टी किलासी भवति, यो मित्तानिध^५ दुब्भति ।
कायस्स भेदा मित्तद्दु^६, निरय सोपपज्जती ति ॥

५१७. दकरक्खसजातकं (७)

- २२४ सचे वो वुट्ठमानान, सत्तन्न उदकण्णवे ।
मनुस्सबलिमेसानो, नाव गण्हेय्य रक्खसो ।
अनुपुब्ब कथ दत्वा, मुञ्चेसि दकरक्खसा^७ ॥
- २२५ मातर पठम दज्ज, भरिय दत्वान भातर ।
ततो सहाय दत्वान, पञ्चम दज्ज^८ ब्राह्मण ।
छट्ठाह दज्जमत्तान, नेव दज्ज^९ महोसध ॥
२२६. पोसेता ते जनेत्ती च, दीघरत्तानुकम्पिका ।
छम्भी^{१०} तयि पदुस्सति^{१०}, पण्डिता अत्थदस्सिनी ।
अञ्ज उपनिस कत्वा, वधा त परिमोचयि ॥
२२७. त तादिसि पाणदादि, ओरस गम्भधारिणि^{११} ।
मातर केन दोसेन, दज्जासि दकरक्खनो ॥
२२८. दहरा वियलङ्कार, धारेति^{१२} अपिलन्धन^{१३} ।
दोवारिके अनीकट्ठे, अतिवेल पजग्घति ॥

१ ओक्किणा-सी० । २ दुक्कटमत्तनो-रो० । ३ भद्द वो-सी०, रो० । ४ मित्तान-रो० । ५ मित्तानीध-स्या० । ६ मित्तदुब्भी-स्या० । ७ दकरक्खतो-रो० । ८ दज्ज-स्या० । ९ दज्ज-रो० । १०-१० छम्भी तयि पदुट्ठस्मि-सी०, छम्भि तयि बटुट्ठस्मि-स्या० । ११ गम्भधारिणि-सी० । १२ वारेति-सी० । १३ अपिलन्धन-स्या० ।

B 385

- २२६ अथो^१ पि पटिराजूनं, सयं दूतानि सासति ।
मातर तेन दोसेन, दज्जाहं दकरक्खिनो ॥
- २३० इत्थिगुम्बस्स^२ पवरा, अच्चन्त^३ पियभाणिनी^३ ।
अनुग्गता^४ सीलवती, छाया व अनपायिनी ॥
- 5 २३१ अक्कोधना पुञ्जवती^५, पण्डिता अत्थदस्सिनी ।
उब्बारि केन दोसेन, दज्जासि दकरक्खिनो ॥
- २३२ खिड्डारतिसमापन्न, अनत्थवसमागत ।
सा म सकान पुत्तानं, अयाचं याचते धन ॥
- २३३ सोहं ददामि सारत्तो^६, बहुं उच्चावचं धनं ।
10 सुदुच्चजं चजित्वान, पच्छा सोचामि दुम्मनो ।
उब्बारि तेन दोसेन, दज्जाहं दकरक्खिनो ॥
- २३४ येनोचिता जनपदा^७, आनीता च पटिग्गह ।
आभत पररज्जेभि^८, अभिद्वाय बहु^९ धन ॥
- २३५ धनुग्गहान पवर, सूर तिखिणमन्तिनं ।
15 भातर केन दोसेन, दज्जासि दकरक्खिनो ॥
- २३६ येनोचिता^{१०} जनपदा, आनीता च पटिग्गह ।
आभत पररज्जेभि, अभिद्वाय बहु धन ॥
- २३७ धनुग्गहान पवरो, सूरौ तिखिणमन्ति च ।
मयाय^{११} सुखितो राजा, अतिमज्जति दारको ॥
- 20 २३८ उपट्टान पि मे अय्ये, न सो एति यथा पुरे ।
भातर तेन दोसेन, दज्जाहं दकरक्खिनो ॥
- २३९ एकरत्तेन उभयो, त्व चेव धनुसेख च^{१२} ।
उभो जातेत्थ पञ्चाला, सहाया सुसमावया ॥

१ ततो-सी० । २ इत्थिगुम्बस्स-स्या० । ३-३ अच्चन्त पिय वादिनी-सी०, रो० । ४ अनुग्गता-स्या० । ५ पुञ्जवती-सी०, रो० । ६ सारतो-स्या० । ७ दज्जामि-सी० । ८ जानपदा-सी०, स्या०, रो० । ९ पररज्जेहि-सी० । १० बहु-स्या० । ११ मयोचिता-सी०, मयाचिता-रो० । १२ मया सो-सी०, रो० । १३ वा-सी०, स्या०, रो० ।

- २४० चरिया त अनुबन्धित्थो, एकदुक्खसुखो तव ।
उस्सुक्को^१ ते दिवारत्ति, सब्बकिच्चेसु व्यावटो^२ ।
सहाय केन दोसेन, दज्जासि दकरक्खिनो ॥
२४१. चरिया^३ म^४ अय अय्ये, पजग्घित्थो^५ मया सह ।
अज्जा पि तेन वण्णेन, अतिवेल पजग्घति ॥ 5
२४२. उब्बरियापिह^६ अय्ये, मन्तयामि रहोगतो ।
अनामन्तो^७ पविसति, पुब्बे अप्पटिवेदितो ॥
२४३. लद्धद्वारो^८ कतोकासो, अहिरिक^९ अनादर ।
सहाय तेन दोसेन, दज्जाह दकरक्खिनो ॥
२४४. कुसलो सब्बनिमित्तान, रुतञ्जू^{१०} आगतागमो ।
उप्पाते^{११} सुपिने युत्तो, निय्याने च पवेसने ॥ 10
- २४५ पट्ठो^{१२} भूमन्तलिक्खस्मि, नक्खत्तपदकोविदो ।
ब्राह्मण केन दोसेन, दज्जासि दकरक्खिनो ॥
- २४६ परिसाय पि मे अय्ये, उम्मीलित्वा^{१३} उदिक्खति ।
तस्मा अच्चभमु लुट्ठं, दज्जाह दकरक्खिनो ॥ 15
२४७. ससमुद्दपरियाय, महि सागरकुण्डल ।
वसुन्धर आवससि^{१४}, अमच्चपरिवारितो ॥
२४८. चातुरन्तो महारट्ठो, विजितावी महब्बलो ।
पथव्या एकराजासि, यसो ते विपुल गतो ॥
२४९. सोळसित्थिसहस्सानि, आमुत्तमणिकुण्डला ।
नानाजनपदा नारी, देवकञ्जूपमा सुभा ॥ 20
- २५० एव सब्बज्जसम्पन्न, सब्बकामसमिद्धिन ।
सुखितान पिय दीघ, जीवित आहु खत्ति य ॥

१ उस्सुक्को-सी० । २ व्यावटो-सी०, पावटो-स्या० । ३-३ चरियाय-सी० । ४ सज्जग्घित्थो-स्या० । ५ उब्बरियापिमे-सी० । ६ अनामन्ता-सी० । ७ लद्धद्वारो-सी०, रो० । ८ अहिरिक-स्या० । ९ रुदञ्जू-सी०, स्या०, रो० । १०. उप्पदे-सी०, स्या० । ११. पट्ठो-सी०, रो०, पठो-स्या० । १२ मीलित्वा-सी०, उम्मीलित्वा-स्या० । १३ आवससि-सी० ।

B 387

5

10

20

२५१. अथ त्व केन वण्णेन, केन वा पन हेतुना ।
पण्डित अनुरक्खन्तो, पाण चजसि दुच्चज ॥
२५२. यत्तो पि आगतो अय्ये, मम हत्थ महोसधो ।
नाभिजानामि धीरस्स, अनुमत्त पि दुक्कट^१ ॥
२५३. सचे च^२ किस्मिच्चि^३ काले, मरण मे पुरे सिया ।
सो^४ मे पुत्ते^५ पपुत्ते च, सुखापेय्य महोसधो ॥
२५४. अनागत पच्चुप्पन्न, सब्बमतथ पि^६ पस्सति^७ ।
अनापराधकम्मन्त, न दज्ज दकरक्खिनो ॥
२५५. इद सुणाथ^८ पञ्चाला, चूळनेय्यस्स^९ भासितं ।
पण्डित अनुरक्खन्तो, पाण चजति दुच्चज ॥
२५६. मातु भरियाय भातुच्च^{१०}, सखिनो ब्राह्मणस्स च ।
अत्तनो चा पि पञ्चालो, छन्न चजति जीवित ॥
२५७. एव महत्थिका^{११} पञ्चा, निपुणा साधुचिन्तिनी ।
दिट्ठधम्महितत्थाय^{१२}, सम्परायसुखाय चा ति ॥

५१८. पण्डरनागराजजातकं^{१०} (८)

२५८. विकिण्णवाच अनिगुह^{११} मन्त,
असञ्जत अपरिचक्खितार ।
भय तमन्वेति सय अबोध,
नाग यथा पण्डरक सुपण्णो ॥
२५९. यो गुहमन्त परिरक्खनेय्य,
मोहा नरो ससति हासमानो^{१२} ।
त भिन्नमन्त भयमन्वेति खिप्प,
नाग यथा पण्डरक सुपण्णो ॥

१ दुक्कट-सी० । २-२ पि किस्मिच्चि-स्या० । ३-३ पुत्ते च मे-सी०, स्या०, रो० । ४-४ विपस्सति-सी०, स्या०, रो० । ५ सुणोथ-सी० । ६ चूळनीयस्स-सी० । ७ भातु च-स्या० । ८ महिद्धिया-स्या० । ९ दिट्ठधम्मे हितत्थाय-सी० । १० पण्डरकजातक-सी०, स्या०, पण्डरजातक-रो० । ११ अनिगुह-रो० । १२ भासमानो-सी०, रो० ।

- २६० नानुमित्तो गरुं अत्थं, गुय्ह वेदितुमरहति^१ ।
 सुमित्तो च असम्बुद्ध, सम्बुद्ध वा अनत्थ वा ॥
- २६१ विस्सासमापज्जिमह^२ अचेल^३,
 समणो अय सम्मतो भावित्तो ।
 तस्साहमक्खिविवरि^४ गुय्हमत्थ, 5
 अतीतमत्थो कपण^५ रुदामि ॥
- २६२ तस्साह परम^६ ब्रह्मो गुय्ह,
 वाच हि म नासक्खि^७ सयमेतु ।
 तप्पक्खतो हि भयमागत मम^८,
 अतीतमत्थो कपण रुदामि ॥ 10
- २६३ यो वे नरो सुहृद मञ्जमानो,
 गुय्हमत्थ ससति दुक्कुलीने ।
 दोसा भया अथ वा रागरत्ता^९,
 पल्लित्थितो^{१०} बालो अससय सो ॥
- २६४ तिरोक्खवाचो असत पविट्ठो, 15
 यो सङ्गतीसु मुदीरेति^{१०} वाक्य ।
 आसीविसो दुम्मुखोत्याहु त नर,
 आरा आरा^{११} सयमे तादिसम्हा ॥
- २६५ अन्न पान कासिकचन्दन^{१२} च,
 मनापित्थियो^{१३} मालमुच्छादन च । 20
 ओहाय गच्छामसे सब्बकामे,
 सुपण्ण पाणूपगता व त्यम्हा ॥
- २६६ को नीध तिण्ण गरह उपेति,
 अस्मिध लोके पाणभू नागराज ।

१ वेदितुं - रो० । २-२ विस्सासमापज्जिमह अचेलो - सी०, ० अचेलो - रो० ।
 ३ विवर - सी० । ४ कपणो - रो० । ५ पुरिम - सी० । ६ नासक्खि - रो० । ७
 मम - सी०, स्या०, रो० । ८ रागरत्तो - सी०, स्या०, रो० । ९ पल्लित्थितो - स्या०,
 पल्लित्थो - रो० । १० मुदीरेति - स्या० । ११ अरा - रो० । १२ कासिक ० - रो० ।
 १३ मनापिट्ठियो - रो० ।

समणो सुपण्णो अथ वा त्वमेव^१,
किकारणा पण्डरकगहीतो^२ ॥

B 389

२६७. समणो ति^३ मे सम्मतत्तो अहोसि,
पियो च मे मनसा भावितत्तो ।
तस्साहमक्खि विवरि गुय्हमत्थं,
अतीतमत्थो कपण रुदामि ॥

5

२६८ न चत्थि सत्तो अमरो पथव्या^४,
पञ्चाविधा नत्थि न निन्दितव्वा ।
सच्चेन^५ धम्मेन धितिया^६ दमेन,
अलब्भमव्याहरती^७ नरो इध ॥

10

२६९. मातापिता परमा^८ बन्धवान,
नास्स ततियो अनुकम्पकत्थि ।
तेस पि गुय्ह परम न ससे,
मन्तस्स भेद परिसङ्कमानो ॥

15

२७० मातापिता भगिनी भातरो च,
सहाया^९ वा यस्स होन्ति सपक्खा ।
तेस पि गुय्ह परम न ससे,
मन्तस्स भेद परिसङ्कमानो ॥

20

२७१ भरिया चे पुरिस वज्जा, कोमारी पियभाणिनी ।
पुत्तरूपयसूपेता जातिसङ्घपुरक्खता,
तस्सा पि गुय्ह परम न ससे ।
मन्तस्स भेद परिसङ्कमानो ॥

२७२ न गुय्हमत्थ विवरेय्य, रक्खेय्य न यथा निधि ।
न हि पातुकतो साधु, गुय्हो अत्थो पजानता ॥

25

२७३. थिया गुय्ह न ससेय्य, अमित्तस्स च पण्डितो ।
यो चामिसेन सहीरो, हृदयत्थेनो च यो नरो ॥

१ तवेव-रो० । २ पण्डरक गहीतो-स्या० । ३ हि-स्या० । ४ पठव्या-
सी०, स्या०, पथव्या-रो० । ५ सच्चेन च-स्या० । ६ धिया-सी०, रो० । ७
लब्भमव्याहरती-रो० । ८ सभाय-रो० ।

- २७४ गुह्यमत्थ असम्बुद्ध, सम्बोधयति यो नरो ।
मन्तभेदभया तस्स, दासभूतो तितिक्वति ॥
- २७५ यावन्तो पुरिसस्सत्थ, गुह्य जानन्ति मन्तिमं ।
तावन्तो तस्स उब्बेगा, तस्मा गुह्य न विस्सजे ॥
२७६. विविच्च भासेय्य दिवा रहस्सं,
रत्ति गिरं नातिवेल पमुञ्चे ।
उपस्सुतिका हि सुणन्ति मन्तं,
तस्मा मन्तो खिप्पमुपेति भेद ॥ 5
- २७७ यथा पि अस्स^१ नगर महन्तं,
अद्वारक^२ आयस भद्दसालं ।
समन्तखातापरिखाउपेत,
एव पि मे ते इध गुह्यमन्ता ॥ 10
- २७८ ये गुह्यमन्ता अविकिण्णवाचा,
दळ्हा सदत्थेसु नरा दुजिह्वा^३ ।
आरा अमित्ता ब्यवजन्ति^४ तेहि,
आसीविसा वारिव सत्तुसङ्घा^५ ॥ 15
- २७९ हित्वा घर पब्बजितो अचेलो,
नग्गो मुण्डो चरति घासहेतु ।
तम्हि^६ नु खो विवरि गुह्यमत्थ,
अत्था च धम्मा च अपगगतम्हा^७ ॥ 20
- २८० कथकरो होति^८ सुपण्णराज,
किसीलो केन वतेन वत्त ।
समणो चर हित्वा ममायितानि,
कथकरो सगगमुपेति ठान ॥

१ अयो-स्या० । २ आळारक-रो० । ३ दुजिह्वा-स्या०, रो० । ४ व्यवजन्ति-
रो० । ५ सत्तसङ्घा-सी० । ६ तम्ही-रो० । ७ अपागतम्हा-सी०, अपगतम्हा-स्या०,
अपागतम्हा-रो० । ८ चाहि-रो० ।

२८१ हिरिया तितिक्खाय दमेनुपेतो^१,
 अक्कोधनो पेसुणिय^२ पहाय ।
 समणो चर हित्वा ममायितानि^३,
 एवकरो सग्गमुपेति ठान ॥

B 391 5

२८२ माता व पुत्त तरुण तनुज्ज^४,
 सम्पस्सता^५ सब्बगत्त फरेति ।
 एव पि मे त्व पानुरहु दिजिन्द,
 माता व पुत्त अनुकम्पमानो ॥

10

२८३. हन्दज्ज त्व मुच्च^६ वधा दुजिब्ब,
 तयो हि पुत्ता न हि अज्जो अत्थि ।
 अन्तेवासी दिन्नकी अत्रजो च,
 रज्जस्सु^७ पुत्तज्जतरो मे अहोसि ॥

15

२८४ इच्चेव वाक्य विसज्जी^८ सुपण्णो,
 भुम्य^९ पतिट्ठाय दिजो दुजिब्ब ।
 मुत्तज्ज त्वं सब्बभयातिवत्तो,
 थलूदके होहि मयाभिगुत्तो ॥

20

२८५. आतङ्किन यथा कुसलो भिसक्को,
 पिपासितान रहदो व सीतो ।
 वेस्म यथा हिमसीतट्टितान^{१०},
 एव पि ते सरणमह भवामि ॥

२८६ सन्धि^{११} कत्वा अमित्तेन, अण्डजेन जलाबुज ।
 विवरिय दाठ सेसि^{१२}, कुतो त^{१३} भयमागत^{१३} ॥

२८७ सङ्केथेव अमित्तस्मि^{१४}, मित्तस्मि पि न विस्ससे ।
 अभया भयमुप्पन्न, अपि मूलानि कन्तति ॥

१ दमेन खन्तिया-सी०, स्या०, रो० । २ पेसुणिय-सी० । ३ ममायितानि-सी० ।
 ४ तनुज-रो० । ५ सम्पस्सत-सी०, रो० । ६ मुच्च-सी०, स्या० । ७ रजस्सु-
 सी०, स्या०, रो० । ८ विसज्जि-स्या०, विसजी-रो० । ९ भूम्य-सी०, स्या०,
 भुम्या-रो० । १० हिमसिसिरट्टितान-रो० । ११ सद्धि-स्या० । १२ सयमि-सी०,
 रो०, पस्ससि-स्या० । १३-१३ ते भयमागतो-सी० । १४ अमित्तम्हि-सी० ।

- २८८ कथं नु विस्ससे त्यम्हि, येनासि कलहो कतो ।
निच्चयत्तेन ठातब्ब, सो दिसम्भि^१ न रज्जति ॥
- २८९ विस्सासये न च तं विस्सयेय्यं,
असङ्कितो सङ्कितो च भवेय्य ।
तथा तथा विञ्जू परक्कमेय्य, 5
यथा यथा भाव परो न जञ्जा ॥
- २९० ते देववण्णा^३ सुखुमालरूपा,
उभो समा सुजया^४ पुञ्जखन्धा^५ ।
उपागमु करं^६ पियं^७ अचेल,
मिस्सीभूता अस्सवाहा व नागा ॥ 10
- २९१ ततो हत्ते पण्डरको अचेल,
सयमेवुपागम्म इदं अवोच ।
मुत्तज्जह सव्वभयातिवत्तो,
न हि^८ नूनं तुय्ह मनसो पिप्पस्सा ॥
- २९२ पियो हि मे आसि मुग्गगराजा,
अससय पण्डरकेन सच्च ।
सो रागरत्तो वं अकासिमेत,
पापकम्मं^९ सम्पजानो न मोहा ॥ 15
- २९३ न मे पिय अप्पिय वा पि होति,
सम्पस्सतो लोकमिमं परं च । 20
सुसञ्जतानञ्जिह वियञ्जनेन,
असञ्जतो लोकमिमं चरासि ॥
- २९४ अरियावकासोसि अनरियोवासि^{१०},
असञ्जतो सञ्जतसन्निकासो ।

१ दिसम्भि-रो० । २-२ नं विस्ससेय्य-सी०, स्या०, रो० । ३. देववण्णी-रो० ।
४ सुजयो-सी०, रो० । ५ पुञ्जखन्धा-स्या०, पुञ्जगन्धा-रो० । ६-६ कारम्भियं-
सी०, रो० । ७ ह-रो० । ८ च-सी०, स्या० । ९ पाप कम्म-सी०, रो० । १०
अनरियो चासि-सी०, रो०, अनरियोव होसि-स्या० ।

कण्हाभिजातिकोसि अनरिरूपो^१,
पाप बहु दुच्चरित अचारि ॥

२९५ अदुट्टस्स तुव दुग्भि^२, दुग्भी^३ च पिसुणो^४ चसि ।
एतेन सच्चवज्जेन, मुद्धा ते फलतु सत्तधा ॥

5 २९६ तस्मा हि मित्तान न दुग्भितब्ब,
मित्तदुग्भा^५ पापियो नत्थि अञ्जो^६ ।
आसित्तसत्तो निहतो पथव्या,
इन्दस्स वाक्येन हि सवरो हतो ति ॥

५१९. सम्बुलाजातकं^६ (९)

B 393

10 २९७. का वेधमाना गिरिकन्दराय,
एका तुव तिट्ठसि सहितूर^७ ।
पुट्ठासि मे पाणिपमेय्यमज्जे,
अक्खाहि मे नाम च बन्धवे च ॥

15 २९८ ओभासय वन रम्म, सीहव्यग्घनिसेवित ।
का वा त्वमसि कल्याणि, कस्स वा त्व सुमज्झिमे ।
अभिवादेमि त भद्दे, दानवाह नमत्थु ते ॥

20 २९९ यो पुत्तो कासिराजस्स, सोत्थिसेनो ति त^८ विदू ।
तस्साह सम्बुला भरिया, एव जानाहि दानव ।
अभिवादेमि त^९ भन्ते^९, सम्बुलाह नमत्थु ते ॥

३००. वेदेहपुत्तो भद्दन्ते, वने वसति आतुरो ।
तमह रोगसम्मत्त, एका एक उपट्ठह^{१०} ॥

३०१ अह च वनमुच्छाय, मधुमस मिगाबिल ।
यदा हरामि त भक्खो, तस्स नूनज्ज नाधति ॥

३०२ कि वने राजपुत्तेन, आतुरेन करिस्ससि ।
सम्बुले परिचिण्णेन, अह भत्ता भवामि ते ॥

१ अनरीयरूपो-स्या० । २ दुग्भि-रो० । ३ दुग्भी-रो० । ४ पिसुनो-सी० । ५ मित्तदुग्भा हि-स्या०, मित्तदुग्भा-रो० । ६ सम्बुल जातक-रो० । ७ सञ्जितूर-सी०, रो०, सञ्चि तूर-स्या० । ८ न-सी० । ९-९ भद्दन्ते-सी०, स्या० । १० उपट्ठहि-सी० ।

- ३०३ सोकट्टाय दुरत्ताय, कि रूप विज्जते मम ।
अञ्ज परियेस भद्दन्ते, अभिरूपतर मया ॥
- ३०४ एहिम गिरिमारुह, भरिया मे^१ चतुस्सता* ।
तास त्वं पवरा होहि, सब्बकामसमिद्धिनी ॥
३०५. नून^२ तारकवण्णाभे^३, य किञ्चि मनसिच्छसि । 5
सब्ब तं पंचुर मय्ह, रमस्स्वज्ज^४ मया सह ॥
- ३०६ नो चे तुव^५ महेसेय्य, सम्बुले कारयिस्ससि ।
अल त्व पातरासाय, पण्हे^६ भक्खा भविस्ससि ॥
- ३०७ त च सत्तजटो लुट्ठो, कळारो पुरिसादको ।
वने नाथं अपस्सन्ति, सम्बुले अग्गही भुजे ॥ 10
- ३०८ अधिपत्ता पिसाचेन, लुट्ठेनामिसचक्खुना ।
सा च सत्तुवसम्पत्ता, पतिमेवानुसोचति ॥
- ३०९ न मे इद तथा दुक्ख, य म खादेय्य रक्खसो ।
य च^७ मे अय्यपुत्तस्स, मनो हेस्सति अञ्जथा ॥
- ३१० न सन्ति देवा पवसन्ति नून, 15
न हि^८ नून सन्ति इध लोकपाला ।
सहसा करोन्तानमसञ्जतानं,
न हि नून सन्ति पटिसेधितारो ॥
- ३११ इत्थीनमेसा पधरा यसस्सिनी,
सन्ता समा अगिरिवुग्गतेजा । 20
तञ्चे तुव रक्खसादेसि कञ्ज,
मुद्धा च^९ हि^{१०} सत्तधा ते फलेय्य ।
मा त्व दही^{१०} मुञ्च पतिब्बताय^{११} ॥

१ मय्ह—सी०, स्या०, रो० । २ ननु—सी०, स्या०, रो० । ३ हाटकवण्णाभे—
रो० । ४ रमस्सुज्ज—सी०, स्या० । ५ त्व—सी० । ६ पञ्जे—सी०, मञ्जे—रो० । ७
चे—रो० । ८ ह—रो० । ९-९ बहि—रो० । १० दहि—सी०, स्या०, जही—रो० । ११
पतिब्बता सा—सी० ।

- ३१२ सा च अस्सममागच्छि^१, पमुत्ता पुरिसादका ।
नीळ^२ पळिन^३ सकुणी व, गतसिङ्ग व आलय ॥
- ३१३ सा तत्थ परिदेवेसि, राजपुत्ती यसस्सिनी ।
सम्बुला उतुमत्तक्खा, वने नाथ अपस्सन्ती ॥
- 5 ३१४ समणे ब्राह्मणे वन्दे, सम्पन्नचरणे इसे ।
राजपुत्त अपस्सन्ती, तुम्हम्हि^४ सरण गता ॥
३१५. वन्दे सीहे च ब्यग्घे च, ये च अञ्जे वने मिगा ।
राजपुत्त अपस्सन्ती, तुम्हम्हि सरण गता ॥
- 10 ३१६. तिणा^५ लतानि ओसध्यो, पब्बतानि वनानि च ।
राजपुत्त अपस्सन्ती, तुम्हम्हि सरण गता ॥
- B 395 ३१७ वन्दे इन्दीवरीसाम^६, रत्ति^७ नक्खत्तमालिनि ।
राजपुत्त अपस्सन्ती, तुम्हम्हि सरण गता ॥
- ३१८ वन्दे भागीरथि^८ गङ्गा, सवन्तीन पटिग्गह ।
राजपुत्त अपस्सन्ती, तुम्हम्हि सरण गता ॥
- 15 ३१९ वन्दे अह पब्बतराजसेट्ठ, हिमवन्त सिलुच्चय ।
राजपुत्त अपस्सन्ती, तुम्हम्हि सरण गता ॥
- ३२० अतिसाय वतागच्छि^९, राजपुत्ति यसस्सिनि ।
केन नुज्ज समागच्छि, को ते पियतरो मया ॥
- 20 ३२१. इदं खोह तदावोच^{१०}, गहिता तेन सत्तुना ।
न मे इदं तथा दुक्ख, य म खादेय्य रक्खसो ।
यं च मे अय्यपुत्तस्स, मनो हेस्सति अञ्जथा ॥
- ३२२ चोरीन बहुबुद्धीन, यासु सच्च सुदुल्लभ ।
थीन भावो दुराजानो, मच्छस्सेवोदके गत ॥

१ अस्सममागच्छि—सी०, रो० । २ निडु—स्या० । ३ फळिन—सी०, रो०, फलीन—स्या० । ४ तुम्ह हि—रो० । ५ तिण—रो० । ६ इन्दीवरीसाम—स्या० । ७ रत्ति—स्या० । ८ भगिरसि—स्या० । ९ वतागच्छि—सी०, रो० । १० तदावोच—सी० ।

३२३ तथा म सच्चं पालेतु, पालयिस्सति चे मम ।
यथाह नाभिजानामि, अञ्ज पियतर तया ।
एतेन सच्चवज्जेन, व्याधि^१ ते वूपसम्मनु ॥

३२४ ये कुञ्जरा सत्तसता उळारा,
रक्खन्ति रत्तिन्दिवमुय्युतावुधा ।
धनुग्गहान. च सतानि सोळस,
कथविधे पस्ससि भद्दे सत्तवो ॥

5

३२५ अलङ्कतायो पदुमुत्तरत्तचा,
विरागिता पस्सति हसगग्गरा ।
तास सुणित्वा मितगीतवादित^२,
न दानि मे तात तथा यथा पुरे ॥

10

३२६ सुवण्णसकच्चधरा सुविग्गहा,
अलङ्कता मानुसियच्छरूपमा ।
सेनोपिया^३ तात अनिन्दितङ्गियो^४,
खत्तियकञ्जा पटिलोभयन्ति^५ न ॥

15

३२७. सचे अह तात तथा यथा पुरे,
पति^६ तमुञ्छाय^७ पुना वने भरे ।
सम्मानये म न च म विमानये,
इतो पि मे तात ततो वर सिया ॥

३२८ यमन्नपाने विपुलस्मि ओहिते,
नारी विमट्ठाभरणा अलङ्कता ।
सब्बङ्गुपेता पतिनो च^८ अप्पिया,
अबज्झ^९ तस्सा मरण ततो पर ॥

20

३२९ अपि चे दलिद्दा^{१०} कपणा अनाळिह्या^{११},
कटादुतीया^{१२} पतिनो च सा पिया ।

25

१ व्याधि-सी०, रो० । २ मितगीतवादिन-रो० । ३ सेनूपिया-रो० । ४. अनिन्दितगियो-सी० । ५ पटिलाभयन्ति-रो० । ६-६ पतीत उञ्छाय-रो० । ७ व-रो० । ८ अबज्झ-स्या०, अबज्झ-रो० । ९ दळिद्दा-सी०, रो० । १० अनाळिया-स्या० । ११ कटादुतीया-सी०, स्या० कालादुतीया-रो० ।

सब्बडगुपेताय पि अप्पियाय,
अयमेव सेय्या^१ कपणा पि या पिया ॥

३३० सुदुल्लभित्थी पुरिसस्स या हिता,
भत्तित्थिया दुल्लभो यो हितो च ।
हिता च ते सीलवती च^२ भरिया^३,
जनिन्द धम्म चर सम्बुलाय ॥ .

३३१. सचे तुव विपुले लद्धभोगे,
इस्सावतिण्णा मरण उपेसि ।
अह च ते भद्दे इमा^४ राजकञ्जा^५,
सब्बे^६ ते वचनकरा भवामा ति ॥

५२०. गन्धतिन्दुकजातकं^६ (१०)

B 397

३३२ अप्पमादो अमत^७ पद, पमादो मच्चुनो पद ।
अप्पमत्ता न मीयन्ति, ये पमत्ता यथा मता ॥
३३३ मदा पमादो जायेथ, पमादा जायते खयो ।
खया पदोसा^८ जायन्ति, मा^९ पमादो^{१०} भरतूसभ ॥
३३४ बहू हि खत्तिया जीना^{१०}, अत्थं रट्ट पमादिनो ।
अथो पि गामिनो गामा, अनगारा^{११} अगारिनो ॥
३३५ खत्तियस्स पमत्तस्स, रट्टस्मि रट्टवड्डन^{१२} ।
सब्बे भोगा विनस्सन्ति, रञ्जो त वुच्चते अघ ॥
३३६ नेस धम्मो महाराज, अतिवेल पंमज्जसि ।
इद्ध फीत जनपद, चोरा विद्धसयन्ति न^{१३} ॥
३३७ न ते पुत्ता भविस्सन्ति, न हिरञ्ज न धानिय ।
रट्टे विलुप्पमानम्हि^{१४}, सब्बभोगेहि जिज्यसि^{१५} ॥

20

१ सेय्यो-स्या० । २ स्या० पोत्थके नत्थि । ३ भारिया-रो० । ४-४ इमा च कञ्जा-रो० । ५ सब्बेव-सी०, स्या०, रो० । ६ भण्डुतिण्डुकजातक-स्या०, गण्डतिन्दुजातक-रो० । ७ अमत-सी०, रो० । ८ च दोसा-मी० । ९-९ मा मदो-सी०, स्या०, रो० । १० जिना-स्या० । ११ अनागारा-सी०, स्या०, रो० । १२ रट्टवड्डन-रो० । १३ त-रो० । १४ विलुप्पमानम्हि-स्या०, रो० । १५ जीयसि-रो० ।

- ३३८ सब्बभोगा^१ परिजिण्ण, राजान वा^२ पि खत्तिय^३ ।
जातिमित्ता सुहज्जा च, न त^३ मञ्जन्ति मानिय^४ ॥
- ३३९ हत्थारोहा^५ अनीकट्ठा, रथिका पत्तिकारका^६ ।
तमेवमुपजीवन्ता, न त मञ्जन्ति मानिय ॥
- ३४० असविहितकम्मन्त, बाल दुम्मन्तिमन्तिन^७ ।
सिरी जहति दुम्मेध, जिण्ण व उरगो तच ॥
३४१. सुसविहितकम्मन्त, कालुट्ठायि अतन्दिता ।
सब्बे भोगाभिवड्ढन्ति, गावो सउसभामि व ॥
३४२. उपस्सुति महाराज, रट्ठे जनपदे चर ।
तत्थ दिस्वा च सुत्वा च, ततो त पटिपज्जसि ॥ • 10
- ३४३ एव वेदेतु पञ्चालो, सङ्गामे सरमप्पितो^८ ।
यथाहमज्ज वेदेमि, कण्टकेन समप्पितो ॥
- ३४४ जिण्णो दुब्बलचक्खूसि, न रूप साधु पस्ससि ।
कि तत्थ^९ ब्रह्मदत्तस्स, य त मग्गेय्य^{१०} कण्टको ॥
- ३४५ बह्वेत्थ^{११} ब्रह्मदत्तस्स, सोह^{१२} मग्गस्मि^{१३} ब्राह्मण ।
अरक्खिता जानपदा, अधम्मबलिना हता ॥
- ३४६ रत्तिञ्चि^{१४} चोरा खादन्ति, दिवा खादन्ति तुण्डिया ।
रट्ठस्मि कूटराजस्स^{१५}, बहु अधम्मिको जनो ॥
- ३४७ एतादिसे भये जाते^{१६}, भयट्ठा^{१७} तात^{१८} माणवा ।
निल्लेनकानि.कुब्बन्ति, वने आहत्वा^{१९} कण्टक ॥ 20
- ३४८ कदास्सु नामय राजा, ब्रह्मदत्तो मरिस्ससि ।
यस्स रट्ठमिह जिज्यन्ति^{२०}, अप्पत्तिका^{२१} कुमारिका ॥

१ सब्बभोग-सी०, स्या०, रो० । २-२ चापि खत्तिय-रो० । ३ न-रो० ।
४ मन्ति-स्या०, खत्तिय-रो० । ५ हत्थारूहा-रो० । ६ पत्तिकारिका-रो० ।
७ दुम्मन्तिमन्तिन-रो० । ८ सरसमप्पितो-रो० । ९ अत्थ-रो० । १० मग्गेय्य-
रो० । ११ पट्ठेत्थ-रो० । १२ योह-सी०, स्या०, रो० । १३ मग्गोस्मि-रो० । १४
रत्तिञ्च-सी०, रत्तिमिह-रो० । १५ कुट्टराजस्स-रो० । १६ तात-रो० । १७-१७
भयट्ठा ताव-रो० । १८ अहत्वा-रो० । १९ जीवन्ति-रो० । २० अप्पत्तीता-रो० ।

- ३४६ दुब्भासितञ्चिह ते जम्मि, अनत्थपदकोविदे ।
कुहि राजा कुमारीन, भत्तार परियेसति ॥
- ३५० न्न मे दुब्भासित ब्रह्मे, कोविदत्थपदा ग्रह ।
अरक्खिता जानपदा, अधम्मबलिना हता ॥
- 5 ३५१ रत्तिञ्चिह^१ चोरा खादन्ति, दिवा खादन्ति तुण्डिया ।
रट्ठस्मि कूटराजस्स, बहु अधम्मिको जनो ।
दुज्जीवे दुब्भरे दारे, कुतो भत्ता कुमारियो^३ ॥
- ३५२ एव सयतु पञ्चालो, सङ्गामे सत्तिया हतो ।
यथाय कपणो सेति, हतो फालेन सालियो ॥
- 10 ३५३ अधम्मेन तुव जम्म, ब्रह्मदत्तस्स कुज्झसि ।
यो त्व सपसि राजान, अपरज्झित्वान अत्तनो^३ ॥
- ३५४ धम्मेन ब्रह्मदत्तस्स, अह कुज्झामि ब्राह्मण ।
अरक्खिता जानपदा, अधम्मबलिना हता ॥
३५५. रत्तिञ्चिह चोरा खादन्ति, दिवा खादन्ति तुण्डिया ।
रट्ठस्मि कूटराजस्स, बहु अधम्मिको जनो ॥
- 15 B 399 ३५६ सा नून पुन रे पक्का, विकाले भत्तमाहरि ।
भत्तहारि अपेक्खन्तो, हतो फालेन सालियो ॥
- ३५७ एव हञ्जतु पञ्चालो, सङ्गामे असिना हतो^४ ।
यथाहमज्ज पहतो, खीर च मे पवट्ठित^५ ॥
- 20 ३५८ य पमु खीर छट्ठेति, पमुपाल^६ विहिंसति^६ ।
कि तत्थ ब्रह्मदत्तस्स, य नो गरहते^७ भव ॥
- ३५९ गारय्हो ब्रह्मे पञ्चालो, ब्रह्मदत्तस्स राजिनो ।
अरक्खिता जानपदा, अधम्मबलिना हता ॥
- ३६० रत्तिञ्चिह चोरा खादन्ति, दिवा खादन्ति तुण्डिया ।
रट्ठस्मि कूटराजस्स, बहु अधम्मिको जनो ॥
- 25

१ रत्तिञ्च-सी०, रत्तिम्हि-रो० । २ कुमारिया-स्या० । ३ अत्तना-रो० ।
४ दळ्ह-रो० । ५ पवत्तित-स्या० । ६-६ पमुपालञ्च हिंसति-सी०, पमुफाल
विहिंसति-स्या०, पमुफालञ्च हिंसति-रो० । ७ गरहतो-रो० ।

३६१. चण्डा अटनका^१ गावी, यं पुरे न दुहामसे ।
त दानि अज्ज दोहाम, खीरकामेहुपद्दुता ॥
३६२. एवं कन्दतु पञ्चालो, विपुत्तो^२ विप्पसुक्खतु ।
यथाय कपणा गावी, विपुत्ता परिधावति ॥
३६३. य पसु पसुपालस्स, सम्भमेय्य^३ रवेय्य वा । 5
को नीध अपराधत्थि, ब्रह्मदत्तस्स राजिनो ॥
३६४. अपराधो महाब्रह्मे, ब्रह्मदत्तस्स राजिनो ।
अरक्खिता जानपदा, अधम्मबलिना हता ॥
३६५. रत्तिञ्छि चोरा खादन्ति, दिवा खादन्ति तुण्डिया ।
रट्ठस्मि कूटराजस्स, बहु अघ्नम्मिको जनो । 10
कथ नो असिकोसत्था, खीरपा हञ्जते पजा ॥
- ३६६ एव खज्जतु पञ्चालो, हतो युद्धे सपुत्तको ।
यथाहमज्ज खज्जामि, गामिकेहि^४ अरञ्जजो ॥
- ३६७ न सब्बभूतेसु विधेन्ति रक्ख,
राजानो मण्डूक मनुस्सलोके । 15
नेत्तावता राजा अधम्मचारी,
य तादिसं जीवमदेय्यु धङ्का ॥
- ३६८ अधम्मरूपो वत ब्रह्मचारी,
अनुप्पियं भाससि खत्तियस्स ।
विलुप्पमानाय^५ पुथुप्पजाय, 20
पूजेसि राज^६ परमप्पमाद^७ ॥
३६९. सचे इम^८ ब्रह्मे सुरज्जकं सिया,
फीत रट्ठ मुदितं विप्पसन्नं ।

१ अटनक—रो०, आकड्डना—स्या० । २ विमुत्तो—स्या० । ३ पम्भमेय्य—सी०, रो० । ४ गमकेहि—सी०, रो० । ५ विलुप्पमानाय—सी०, स्या०, रो० । ६ राजा—रो० । ७ पारमप्पवादि—सी०, स्या०, रो० । ८ इद—सी०, स्या० ।

भुत्वा बलि अग्गपिण्डं च काका,
न मादिसं जीवमदेय्यु धङ्का ति ॥

तिसनिपात निवृत्त ।

तस्सुद्धानं

किच्छन्द कुम्भ जयदिस छदन्त,
अथ पण्डितसम्भव सिरकपि^१ ।

5

दकरक्खस पण्डरनागवरो,
अथ सम्बुल^२ तिन्दुकदेवसुतो^३ ति ॥

जातकपालिया पठमो भागो निवृत्तो ।

—:०:—

१ सिरकपि—सी०, स्या० । २ सम्बुला—सी० । ३ तिन्दुकदेवसुतो—सी० ।

विसेसपदानं
अनुवकमणिका

अ		अज्जुन	१३६
		अज्झायक	२८०
अक्खणवेधी	४३	अट्टालो	१७६
अक्खपराजितो	१२०	अट्ट विदत्थियो	१४६
अक्खा	१९२	अट्टित्तचो	७२
अगळु	३२९	अट्टिसेन	१४३
अग्गपिण्ड	४०२	अट्टा	१५०
अग्गरस	४४	अण्डच्छेदा	३००
अग्गिपरियेसन	१२०	अण्डजो	३९, १८६, ३९२
अग्गिमाली	२३१	अण्ड	१३६
अग्गिमासीनो	२२	अण्णवे	१८६
अग्गिहुत्त	४२	अतिमानिता	३०५
अग्गि	१०	अत्थस्स द्वारा	२०
अग्गी न हापितो	२५४	अत्थो अत्थस्स नक्खत्त	१३
अग्घे	३०९	अदिन्न	२०७
अङ्गदी	३५९	अद्धुवसीलो	८८
अङ्गमगधा	५७	अधम्मो	७७
अङ्गारजाता	१७२	अधिच्च वेदे	३०६, ३४८
अचेलो	३६१	अधिच्च वेदे कित्ति पप्पोति	२७७
अचेलो पब्बजितो	३९१	अनन्तपायी सकुणो	८३
अच्चिमाली	३८०	अनवसेक	२२
अच्छ	२८७	अनासवे	१६४
अच्छकोकतरच्छयो	२८३	अनिच्चा	२२
अजकाणो सासपे	१०४	अनीकट्टा	२३१, ३९९
अजगरमेद	१७९	अनुरुद्धो	१९७, २८२
अजयूथेन	१६२	अनोमदस्सिसु	१६३
अजराज	१३७	अन्तलिक्खचरो	१७४
अजा	८५, १६२, २६१, ३००	अन्तलिक्खभवनेन	१२५
अजिनसाटिया	३१, ९७	अन्तलिक्खस्मि	१७८, ३०५
अजिना	३०७	अन्तिमा, पच्छिमा गम्भसेय्या	१६९
अजिया पादमोलम्ब	११	अन्तिमा ब्रह्मपत्ति	१५४
अज्जुने वने	१३७	अन्धकवेण्डपुत्ता	३६

अन्धमहिसो	१५६	अलोण	१०८
अन्नदपानवत्थदा	१२९	अल्लसिङ्ग	१५९
अन्नपान	१२७, २०२, २३६, २४०, ३११	अवन्तीमु	३०९
अन्न	१०९, ११२, ११८, २०५, २०६, २१५, २६९, ३८९	अवारियपिता	१२८
अपाकचन्दन	१८	अविज्जा	१६३, ३०७
अपादकेहि	५०	अवितक्केन ज्ञानेन	३०
अप्पिय पियरूपेन	२३	असात सातरूपेन	२३
अप्पोदवण्णे कुम्मासे	२९३	अमिचम्म	२४१, ३००
अबद्धा तत्थ बज्झन्ति	२७	अमि	८३, ११७
अभिसारिका	१०७	असि पण्णक	१५०
अमच्चा	११७	असुरेसु पाण	९
अमज्जपा	२०७	असुरो	२६६, २९२
अमत	३९८	अस्मा कुम्भ	९०
अमराधिपो	२६६	अस्सकण्णो	५२, २५१
अम्बट्टकुलस्स	१६५	अस्सकराजेन	५१
अम्बफलानि	२४९	अस्सकान	८६
अम्बवने	६४	अस्सतरे कम्बोजके	३३८
अम्बुज	१४७	अस्समो	६६, ६७, ८४, २८७, ३४३, ३९६
अम्ब	२८, ४५, ५२, १०६, १०७, २६२, २९९, ३४०	अस्ससम	३०८
अयस	६८	अस्मो	४, ८, १८, ३७, २७९, ३५२
अयोगिनो	९४	अस्स, कम्बोजका	२३३
अयो दत्तेहि खादसि	३०५	अहालिद्	९८
अरञ्जा रुक्खा	१८	अहि	५०
अरञ्जे कुटिक कत्वा	३००	अहितुण्डिक	१२१
अरञ्ज	१०९, ११४, ११५, १२८, १८८, १९५, २०४, २१६	अहिंसा	९१, १८६, ३२६
अरहत	२८९	आ	
अरहद्धजो	३७४		
अरहा	१६५, १८४, २१५	आपोधा	३००
अरान	२५१	आचरियो	११३, १२८
अरियमग्ग	२४१, २४२	आचामकुण्डक	६७
अरियधम्म	५५	आचारसीलसम्पन्ने	१६४
अरुणराजस्स	८६	आजञ्जरथ	८१
अलोणक	१५८	आजञ्जो	८
		आजानीये	३१२
		आदिच्चो	४२, १७२
		आदित्त	१६०, २१७

उप्पल	६१	ओट्टिब्याधि	१५९
उप्पाता	२१	ओदन, सालीन	९०, १०८
उप्पादवयधग्गिनो	२२	ओसधिकायो गन्थेन्ति	२९४
उब्बर्णि	११३	ओमधेहि	२१६, २७३, ३५५
उभयत्थ कटग्गहो	२८५	—दिब्बेहि	३७९
उभिन्न पिळका जाता	१९	ओग्गधो	३९६
उभो कुणी	१९		
—खज्जा	१७४	क	
—लोके	१७४	ककण्टको	३२, ४०
—विसमचक्खुगा	१९	कक्कटकामिध	११
उमापुप्फसरिन्निभ	३२१, ३३७	कक्कटको	१४०, १४१
उम्मतूरूपो व	३२५	कक्कारु	९८
उरगो	९४, १००, ११३, १४६, १५२, १६१ १७३	कच्चानि	१६७
उलूको	७३, १७७	कच्छपलोमान	१७६
उसभो	१८, १५८, १९७, ३२२	कच्छपो	५१, ५४, ७४
उसीनक	२४०	कच्छ नागान	३०८
उसुकारकतेन	६६	कज्जल	१२७
उसु	२६२, ३२०	कट्ट निप्लवित सेग्यो	१८, २६३
उळार मणिरतन	३४७	कणवेरेसु	९४
		कणिकारा	२१८
		कण्डरीकिन्नरान	१०५
		कण्डिन सल्ल	५
		कण्ड	७८
		कण्णको	५५
		कण्णिका	१४६
		कण्ह	२१६
		कण्हसप्पो	१२१, १३६, १४०, १४१, १५२, २३४, २५०
		कण्हामोतमकेहि	५०
		कण्ह युज्जन्ति	९
		कत्तिक	३२
		कथ मूल अदिस्वान	७२
		कट्ठमो	१४७
		कपणो	१२६
		कपि	६५, ७४, ८४, ९६, १५४, १८८, ३८४,
		— आरामिको	१३
ऊ			
ऊमि, समुदस्स	१३४		
ए			
एको भिसनको वने	२२		
एको व सेय्यो	२३		
एक भत्त	३०१		
एणिकूलस्मि	१५५		
एरण्डो	८३		
एरापथेहि	५०		
एसिकानि	४४		
एळगलगुम्बे	१२६		
एळमूगो	१२		
एळिके	१७७, १७८		
ओ			
ओकिण्णा रजरेणूहि	२९९		

कपिचित्त	१०९	काकोला	१३०
कपित्थना	८४	काक सुपण्णा परिवारयन्ति	१९
कपिले	३७०	कातियानि	१६८
कपोतो	१२, १२६	कामभोगी	१०१, १११
कप्पक	१४५	कामराग	१७२
कप्पस्स	१०८	कामा, पङ्क्तो	३४९
कवळ	८	कामा, पल्लिपो	३४९
कमण्डलु	४२, २०३	कायस्स भेदा निरय	८१, २०५
कम्बला, उद्दियग्नि	२९४	— सप्पञ्जो	२८१
कम्बुकायूरधरा	३४०		३८१
कम्बोजका अस्स	२३३	कायूरी	३५९
कम्बोजके अस्सतरे	२३८	कालवाते	१३२
कम्मकरा	२०७	कालिङ्गभारद्वाजो	२५७
कम्मकिलेसो	१४७	कालिङ्गो	७५, २५६, २५७
कम्मारगामस्मि	१३८	काले, मग्दे	१६०
कम्मुना	१३१	कासायवत्थ	२९०, ३७६
करण्डको	१५८	कासाव	५६
करीसठान	१३५	कामिकचन्दन	२७९, ३८९
कलण्डुका	२९	कामिक वत्थ	८३, २९४
कलाप, धनु	३२७	कासिपती	२२१
कलिङ्गा	८६, १५८, १९२	कासिपुर	३७६
कत्याणधम्मो	४०, ४१	कासिराजा	९२, ३३७, ३३९, ३९४
कवच	२१८	कासिराजेन वेदेहेन	२१९
कसि-त्राणिज्ज	२९९, ३३२	कासिस्स रञ्जो	३७५
कसिस्सन्ति, नङ्गलेहि	२४०	कासी	७८, २५५, ३८१
कस्सपो	७४, ९१, २५४, २५८, २५९	कासुमारियो मधुके	३२५
कहापणवस्सेन	६८	काळकणी	२०, ४७, १३३
कळम्बानि	२०४	काळपक्खे	२००
कळायमुट्ठि	४२	काळवाहु	९९
कळीरो	१६०	काळा मिगा	३८
काकनीळ	७६	काळिकाय	२६०
काकराजा	८२	काळुदायी	२८२
काकवती	९८	काळे	६
काकसञ्चा	१३०	किङ्किणिकायो	२९८
काको	७५, १०४, ११६, १४०, १४१, १४४, १७७, ४०२	किच्चाकिच्चेसु, ब्राह्मणा	३०३

कित्ति पप्पोति, अधिच्च वेदे	२७७	कुलला	५५, १००
किपिल्लिकानि	२८६	कुलावक	७५
किब्बिसकारक	९१	कुलीका	१७२
किराट	२५५	कुसमाली	२३२
किसुको	६४	कुसे न घसितु	८
कुक्कुटो	७९, १३५, २०८, २०९	कुळीरा	७२
कुक्कुरा	७	कूटवेदी	२३९
कुक्कुळानुगता मही	७२	कूटानि, हिमवतो पब्बतस्स	२७२, २७३
कुक्कू	१४६	कूटे बद्धोस्मि	३२०
कुञ्जरो	४४, ७२, १०२, ११५, ११६, १५९, १६४, २१९, २३४, २५७	कूट, सम्बायस	१०८
कुटजा	२१८	केकके	५८
कुठारिहत्थो	२५१	केतकपुप्फनेत्त	३५०
कुणपादा	१४३	केपुक	९८
कुणप	१४९, १५८, ३८४	केवली	२७८
कुणी, उभो	१९	केमव	२१६
कुण्डपूव	२५	केसी भगवा	१०८
कुत्तियो	२९४	कोकिला	७३, १००, १७६, ३४०
कुन्तिनि	१०६	कोञ्चा	५०, ५४, ३४०
कुमारियो पवेच्छन्ति	२९९	कोटसिम्बलि	१६१, २६८
कुमिनामुख	६१	कोट्टागारानि	१५६
कुम्भकारो	१५९, १७२	कोण्डञ्जो	१३, ७४
कुम्भक	८१	कोत्थू	१०२
कुम्भण्डा	१०८	कोदण्डकानि	३८५
कुम्भिमधिससयित्वा	१६७	कोमारपती	४७
कुम्भीलका सकुणका	२९२	कोमारपुत्तस्स	८४
कुम्भो	१८	कोमारिका	१३५
कुम्भ, अस्मा	९०	कोरण्डिय	११५
कुम्मासपिण्डिया	१६४	कोरब्बो	३७८, ३८०
कुम्मास	१६४	कोलट्टिमधुसाळिका	३५९
कुरकच्छा	११८, २३१, ३३२	कोलनिया	२१५
कुरङ्गो	७, ५१	कोलितो	१९७
कुरयो	५८	कोल	८९
कुरविन्दक	२१८	कोसलो	३५, १३६, १३७, १६४
कुर्लन	१९६, ३३३	कोसियायने	३२
कुलको सकुणो	१७७	कोसियो	५७, ६३, ७३, २४१, २४२, २६८, २६९
		कोसो	३१४

कसथाल	१२६
कसपूर, रूपिय	२२४
कसमल्लके	८८
कंसो	१८, ७८

ख

खगवद्धस्स	१०१
खग्ग	७१, १४८, ३००
खग्ग पग्गय्ह ब्राह्मणा	२४१
खज्जा, उभो	१९
खज्जोत	१२०
खण	२४९
खत्तियो	१०१, १०२, १११, ११३, ११९, १५०, १५७, १५९, १६५, १७१, १७६, २१४, २१६, २५०, २७८, २७९, २८४, ३१४, ३३१, ३३३, ३४४, ३५४, ३८१, ३९८
खदिरो	५२, २५१
खन्ति	५७, ८७, २७८
खन्तिदीपिनो	९२
खन्तीबलो	२२३
खन्तीसोरच्चस्स	१७२
खरछिन्न	६०
खरत्तच	१४४
खरधोत	१३८
खरपुत्त	१३७
खरस्सर डिण्डिम	१९
खराजिना	१२९
— जटिला	२७७
खरादिये	६
खाणुघातसमा	२९९
खीणासवा अरहता	३०७
खीणो ससारो	१६९
खीररुक्ख	१२३
खीर	२३१

खुज्जुतरा	२८२
खुज्जेन	५९
खुरप्पानिस्स राजिनो	१३६, १३७
खुरप्पे	७१
खुरमाली	२३१
खेत्तपालस्स	९३
खेत्त	२५८, ३६२
खेम यहि तत्थ अरी उदीरितो	३०

ग

गङ्गमाल	१७२, १७३
गङ्गा	७२, १२८, १५५, १७६, १८४, ३१७, ३७८
गङ्गातीरस्मि	२५५
• गङ्गेय्यो मच्छो	५१
गङ्ग, भागीरथि	२९६
गजङ्गलाय नवकम्मिको	२८०
गजो	३७, ५९, १०२
— छब्बिसाणो	३७१
गण	१५४
गण्डकुच्छि	३०५
गद्रभो	४४, ४६, १२५, १७७
गन्धथेनोसि	१४३
गन्धब्बपुत्ता	२६१
गन्धब्बमनुस्सलोके	३५८
गन्धब्बराजा व	३४१
गन्धब्बा	७१, ३५८
गन्धब्बी	३३५
गन्धमादन गिरिवर	१७७, ३२७
गन्धारराजस्स	२२०
गन्धारविसय	१५६
गन्धारान	१५८
गन्ध	२१५, ३३३, ३४८
गम्भसेय्या, अन्तिमा पच्छिमा	१६९
गम्भो	१२८, १३०
गयाय	२४२
गहळो	१९६

गव	६९, ९६, १०२, १५३, १९४, २३८, २७९, ३२२, ३६२	गोधा	९३, ९७, ३७८
गाथा	१५३, १६४, २३९, ३११, ३१४, ३४३	गोधाकुल	३२
गाथापदान	२६५	गोपनिसादेहि	३००
गाथा, सुगीता	३०८	गोपाणसियो	१४६
गामणी	४	गोपानमो	१६१
गामनिगमो	१३६, १४६	गोपिपासिकजातिया पुरिमा	२०८
गामन्तकानि	३७	गोमयचुण्णानि	१२०
गामपति	४९	गोरविन्द	३१६
गामेसु निगमेसु	३८४	घ	
गामो	४३, ९३, १०४, ११४, १२८, १६५, १८८, २९८		
गाम, अरञ्जा	१०९	घटो	११४, २१६, २१७
गावी	१८, ४०१	घुणो	१६९
गावो	१९२	घोरविसो	२८५, ३३८
गिज्जपन्थो	१७९	— नागो	२१, १००
गिज्जो	३९, १३२, १४९, १७९, १८०	च	
गिम्हान	१८५, ३७९		
गिरिकन्दर	७६, ११५	चक्कनाभीन	२५१
गिरिदत्तेन	४४	चक्कयुग	२०९
गिरिदुग्गानि	१६२	चक्कवाको	१८६, १८७, २११, २१२
गिरियस्स	१४७	चक्कस्स नेमि	२३३
गिरिवर गन्धमादन	३२७	चक्क	२४, १७९, १९३, १९४
गिरिसानुदरीचरो	१४१	चण्डालपुक्कुसा	११२, २५०, २७८
गिरि, चण्डोरण	२१८	चण्डालपुत्तो	२४९
— मत्त	३२७	चण्डालयोनि	३०९
— हिमवन्त	२६१	चण्डोरण गिरि	२१८
गीतेहि	२८०, २९५	चतुग्गवो	१९१
गुम्बियो	१२१	चतुरा दीपा	१७७
गुहाय सेलस्स	७५	— धम्मा	१५
गोघातकसमा	३००	चन्दनगारानुलिते	११३
गोट्ट	२५५	नन्दनुस्मदो	१०७, १८५
गोणो	११२	चन्दन	३२९
गोतमो	१५४, ३०२	चन्दवगी	१८६
गोत्त	२८७	चन्दिमा	२००, ३६८
		— सुक्कपक्खे	३८१
		चन्दो	१११, ११६, १७७, १८६, २१०, २३८, २४२, २७०, २७१, २८१, ३०६, ३३७

ज्ञानागार	३४२, ३४३	तारागण	३७९
ज्ञानानुयुक्तो	८४	तालफल	१७६
ज्ञानेन, अवितक्केन	३०	तालमत्ता	३४१
अ		तालमूल	४१
		ताला	३३२
	६४	तावतिसा सइन्दका देवा	२९५
	५	तावतिसेसु देवेसु	२९६, २९७
आतिस्ङ्घपुरवखत	११३	ताळ	१२६
आतीन		तिकूट	३२७
ठ		तिणपरिघास	६७
	३३४	तिणबीजानि	१४४
ड		तिणमत्ते असज्जित्थो	२१
	१९	तित्थियान	१०४
डससरीसपे वातात्पे	१३४	तित्थेहि	८
त		तिदिवा चुता	३६४
	३२४	तिदिवेव वासवो	२६६
तक्करान	५८, २०४	तिदिव	११९, ३३३
तक्कला	५८, २००	तिदिसानमिन्दो सक्को	१४२
तक्कसिला	२९२	तिन्दुकखस्स	८९
तक्किका	१२२	तिन्दुक	४२, ३२५, ३८२
तच्छक	१२२	तिपुकण्णविद्धो	२८१
तच्चसारसमप्पिता	१२२	तिपुसीस	६८
तच्च	२९०	तिम्बरुतित्थस्मि	२४२
तच्च व जिण्ण उरगो पुराण	२९०	तिरिटी	३५९
तच्छक	१२२	तिरीटवच्छो	६९
तण्डुलनाळिकाय	४	तिरीटिनो	१०१
तण्डुल	९३, १०४, १६७	तिरोकुट्ट	३१४
तण्हक्खयरतो	६८	तिरोकोट्टम्हि	३४३
तण्हा दुक्खस्स सम्भव	२९५	तिरोसेल	३१४
तपस्सिनियो, मुण्डा	२४०	तिलका	३४०
— सङ्घाटिपास्ता	२४०	तिलकाहत	७३
तपस्सिनो	७४	तिलमुट्टिया	६६
तपो	८७	तिला	९३
तप्पेमि अन्नपानेन	२८३	— पिट्ठा	१६७
तम्ब	११७, ११८	तिलोदनो	१६७
तम्बचूळ विङ्गगम	१३५	तिससामा	२१८
तम्बलोह	२२७		
तयो धम्मा	१५		

तुण्डलो	१३९, २६०	दासी	२१९, २२१
तुण्ड	१३६, १७७	दासो	११७, ८८, २००
तुत्तेहि पाचनेहि	२८१	दास्यो	२०७
तूणि	३७३	दिगुणपलासो	२६
तेदण्डको	६९	दिट्ठेव धम्मे	१४२, १४३
तेलकुम्भो	३६०	— पसस	२८८
तेलधोत्ते	७१	— पाससा	१०
तेलपत्त	२२	दिब्बेसु कामेसु	६८
तेल	२४, ९७, ९८, २२७	दिब्बेहि ओसघेहि	३७९
तोमरानि	३२५	दिविया	३४०, ३५९
तोरणग्गे	४०	दीघायुलक्खण	९
तोरण	४४	दीपकस्स	२३६
		दीपा, चतुरो	१७७
थ		दीपायन	२०१
थरुग्गहावट्ट	५८	दीपिनो	३८, ४६
थाल, मत्तिक	१२६	दीपियो	३५५
थुस	१०४	दीपी	३८३
		दीपो	९२, २३७, २७४
द		दुक्खाय जातिसम्भवो	६
दक्खिणा	२११	दुक्ख सुखस्स रूपेन	२३
दङ्गानि	१९	दुग्गति	१७१, २२६
दण्डकिरञ्जो	३६८	दुज्जच्चो	८८
दण्डो	७९, ९७, १५२, १९४	दुम्मवासी	३०४, ३०५
ददर	३४, ४१	दुम्मुखो, पञ्चालान	१५८
दधि	२३१, ३६४	दूतो	६९, ८२, १०८
दधिमाली	२३१	दूभक	२०, १२३
दधिवारक	९३	देवता	८०, १६३, १७३, २८४, ३३५
दधिवाहन	४५	देवदत्तो	१४१, २४७, ३७६
दब्भपुप्फ	१५०	देवदूता	४
दमो	८६, १६३, ३२६	देवधम्मा	४
दरि	११५	देवराजा सुजम्पति सक्को	८६, १०५, १०८, १४२, १६८, २९७, ३१४
दरीमुखो	१३०	देवलोके	३३३
दसरथो	६८, २२९	देवसङ्घा सुधम्माय समागता	२८४
दानवो	१८९	देवसमा	१५८
दायादा	१४१	देवा	४७, १३१, २१४, २८९
दासपोरिस	२३८, २५८		

देवा, तावतिसा सइन्दका	२९५	धम्मो	५७, ७७, ९५, १३९
देवान नन्दन वन	१८२, १८३	— मतो	१६७
देविन्द	१४२	धम्म, कुसल	१४
देविलो	१७५	पातिचेल	१४३, १९१
देवेसु सुजम्पती	३१२	धिति	१५, ५७
देवो	१३२	धुत्तको	८१
दोणि	१३८	धुत्तो	९४, १२०, ३६२
दोणि सब्बयन्तूपपन्न	२३७	धूमकेतू	२००, ३८०
दोसो	१६३, १८४, ३०५, ३०७	धूमनेत्त	२९९
द्वारपाल	६२	धूमो	१३०
द्वारा, अत्थस्स	२०		

न

ध

धङ्कु	११४, ४०२	नक्खत्तपदकोविदो	३८७
धङ्कुसेनो	५७	नक्खत्तमालिनि रत्ति	३९६
धङ्केहि	५८	नक्खत्तयोग	२४९
धज	५८	नग्गजि	१५८
धज्जापण	१२१	नग्गो	२२, ३६१
धतरट्ठो	१३४, ३२२, ३२३	— मुण्डो	३९१
धनञ्जयाय	९९	नङ्गलेहि कसिस्सन्ति	२४०
धनपाल	२३	नङ्गुट्टु	३२
धनुग्गहो	४३, २९४, ३८६, ३९४	नच्चगीत	१२६
धनुहत्थकलापेहि	४२	नच्चेहि	२८०, २९५
धनु	७८, १३७, १५७, ३७३	नटो	५३, ८०, १९२
— कलाप	३२७	नदी	१६, १६२
धनेन कीता भरिया	२२६	— अपरिपुण्णा व	२७०
धम्मधजो	१३६	नन्दको	११
धम्मन्तरी	३५५	नन्दन वन, देवान	१८२, १८३
धम्मपद	१७६	नन्दिय	१३६
धम्मपालो	११६, ११७	नन्दिसेनेन	८६
धम्मराजा	१०४	नन्दो	८८
— विदेहानं	२८४	नम्मदातीरे	३०९
धम्मा, चतुरो	१५	नरक	८७, २४६, २५०, २६५
— तयो	१५	नवकम्मिको, गजङ्गलाय	२८०
धम्मामुवत्ती	२०	न विस्ससे तित्थसमा हि नारियो	१०५
धम्मे, दिट्ठेव	१४२, १४३	नळमाली	२३२
		नळेन वारि पिस्साम	७

नळी	५९, २३२	निलञ्छका	३००
नळो छिन्नो व सुस्तति	३०९	निलीयस्स	१४९
नागकञ्जा	३३५	निमित्त	२०८
नागराजा	११६, ३७७	निसे अग्गी व	३२४
नागे हेमकप्पनवाससे	३१२	निस्सेणी	१७६
नागो	४६, ५७, ६७, ७०, ७५, ८१, १०२, ११६, ११५, १९७, २१८, २१९, २५७, २९४	नीलमक्खिक	११६
— घोरविसो	२१, १००	नीहता हीनवादा	२८९
— चम्पेय्यको	३३७	नेगमो	१८५, २०८, २६४, ३७१
— पालिलेय्यो	२८२	नेत्तिसवरधारिभि	४२
नानरिय	११	नेत्तिसो	२२७
नानादिट्टिके	११५	नेमि चक्कस्म	२३३, २५१
नानारट्टेहि वाणिजा	२३१	नेरञ्जर नदि	३०९
नामगोत्त	१८२, २४९, ३१७	नेरु	१३१
नारद	१०८, १७४, २५४, २९७		
नाविको	१२८	प	
नाव	४६, ११८, १५५, १९९, २३२, २३४, ३४९, ३८५	पक्कस्स अट्टमी	२८४
— सयन्त सवटाकार	१७०	पङ्को	१२९
निकती	९८, ३२६	— कामा	३४९
निक्खित्तभिक्ख भुञ्जन्ति	३००	पवलक	१०७
निक्खे	२५६	पच्चेकबुद्धो	२८७
निगम	१५७, २५६, २९८, ३८४	पजापती	३६८
निग्गाहकसमा	२९८	पज्ज	१०३
निग्रोधबीजानि	१६२	पञ्चदसि	२८४
निग्रोधो	५, ८४, १२३, २०३	पञ्चमिखो	२४२
निधि	२६८	पञ्चालराजा	३१०, ३२५, ३६५, ३९९, ४०१
निब्बान	१७६	पञ्चाला	५८, ९६, ३८६, ३८८
निमिराजा विदेहान	१५८	पञ्चालान दुम्मुखो	१५८
निम्बसूलस्मि	९१	पञ्चालान रथेसभो	३२४
निरय	११, ९२, १३०, २०५, २८९, ३२६, ३८५	पञ्चालि	३५१
		पञ्चालो	४००
		पञ्जा	१५, ३८, ४२, ५२, ६४, ९६, १५४, १८३, १८४
		पञ्जायोगेन	३७९, ३८०

पञ्चहस वेद्याकरणेन	१९७, ३१९	परिसङ्कुपथो	१७९
पणवा	३३९	परुल्लहकच्छनखलोमो	१४५, ३०२
पण्डरको	३२७, ३८८, ३९३	पलास	८९, ११७, १२३
पण्डवो	४४	पलिपी	१२९
पण्डूपलास हरितो दुमो व	२९०	— कामा	३४९
पण्णकुटि	३८	पल्लङ्क	३३७
पण्णक असि	१५०	पसदा मिगा	५०
पण्णसन्थते	१६४	पसस, दिट्ठेव धम्मे	२८८
पण्णसाल	३४३	पहुत्ताय पुत्तो	१९
पतपदी	५०	पाचनेहि तुत्तेहि	२८१
पतिकोलम्ब	३२५	पाटलि	१८४, ३४०
पत्तपुटस्सेव	३२६	पाटलि सिन्धुवारका	३२८
पत्तहत्था समणका	२४०	पाटियानि	२९४
पत्तिका	३७१	प्राठीन	२१२
पत्तिकारका	२३१, ३९८	पाणातिपाता	२०४, २९१
पत्तिया, योगक्खेमस्स	१४	— विरतो	२८८
पत्त	९१, ९२, १८५, १८६, ३५२	पाणिस्सरा	२४३
पदुम	७०, १४७	पाण, असुरेसु	९
पद, मच्चुनो	३९८	पातिया सोवण्णमयाय	१९८
पद्मानि	७०	पाति	१४८
पनसेहि	५२, १०६	पाथेय्य	१३२, ३८३
पनादो	७१	पादमोलम्ब अजिया	११
पन्थक	२३	पानभोजन	१३६
पन्थघात	२४१	पानागार	१६, २३४
पपा	१६, २३४	पान	१०९, ११२, ११८, २०५, २१५, २६९, ३८९
पब्बजितो, अचेलो	३९१	पायासस्स	८
पब्बज्जासमयो	४	पारासरियो	५६, ११३
पब्बतराजसेट्ठ हिमवन्त	३९६	पालिभट्टका	२५०
पभङ्करो	१०४	पालिलेय्यो नागो	२८२
पमुञ्चति अग्नि	१०	पावुरण, हेमन्तिक	१७६
परकम्मकरो	१६४	पावुस बलज	२१२
परलोको	२१०, २२५	पासहत्थो	२९०
परग्गहा	३३८	पास	३९, १४९, ३२२
परिणायिका इत्थी	५	— वारत्तिक	११७
परित्त	३६, ३७		

बावरिकस्स	१०६	ब्रह्मपत्ति, अन्तिमा	१५४
बावेरु	१०४	ब्रह्ममुपेहि ठान	३३४
बाहिको	१६९	ब्रह्मलोको	१५५, १८४, ३४२
बिळारी	१३५	ब्रह्मवण्ण	३५
बिळार	२४५	ब्रह्मे	७२, ११५, १२५,
— वत	२९		१५४, १६०, १६७,
बिळालियो	२०४		२१९, २२०, २५५
बीजानि	१७६	ब्राह्मणस्वत्तिया	१८५, २६६
बीज, सारादिक	७०	ब्राह्मणजातिको	४३
बीरणथम्भकस्मि	५३	ब्राह्मणा	७५, ११९, २५०, २७८
बुद्धसासन	१३२	— जातिमन्तूपपत्ता	३०४
बुद्धानुमतानि	३३४	ब्राह्मणे, महामाले	२५६
बुद्धेन देसित	४८	— समणे	२४०
बुद्धो	१०४, १५५, १६३,	• ब्राह्मणो	४१, ५८, ६७, ७४, २०६,
	१६४, २५७, २५८,		२७८, २८३, ३५४, ३९६
	३७६, ३७७		
बुद्धो सरसम्पन्नो	१०४		
बेलुव	९६, २९९	भगवा, केमी	१०८
बेल्ल	४६	भग्ग	३५
बोधि	२५६	भग्गव	४२, १५८
बोधिमण्डमनुत्तर	२५८	भग्गवि	१५८
बोधिसत्तो	१९७	भण्डक	१९१
व्यग्घो	३८, ४६, ७४, ७८,	भण्ड	१२६
	१३१ १४४, २९२,	भत्तिकाय यजिस्मन्ति	२४१
	३५५, ३८३, ३९६	भत्त	११४, १२८, १४१, १४४,
व्याममत्तानि च पेसुणानि	१०		१४८, १८४
ब्रह्मचरिय	१६, १६०, १६१, १७६,	— एक	३०१
	२००, २०१, २०२, २०६,	भद्विजि	७१
	२०७, २५४, ३४४	भद्वली	७२
ब्रह्मचारी	१०३, १५३, ३३२	भद्वमालो	२३४
ब्रह्मञ्जा	२७८, २९८, २९९,	भद्विका सुरा	१४
	३००, ३०१	भद्रकारो	३७८
ब्रह्मत्तर	१२३	भरतो	१६९, २२९
ब्रह्मदत्तो	९६, १०६, ११२,	भरिया, धनेन कीता	२२६
	१३०, १७२, ३९९,	भरुराजा	५३
	४००, ४०१	भत्तातियो	३२७, ३३०

भारद्वाजो	२५१, २५६, ३७७, ३७८,		१४९, १७३
	३८०	मच्छो, गङ्गेय्यो	५१
भिक्षु, आरद्धवीरियो	३५	मज्जपान	२५३
भिक्ष	२०२	मज्ज	२५५, ३०१
भिन्नप्लवो सागरस्सेव मज्जे	११२	मणि	६६, ६७, ७९, १९७
भिस	१४३, ३०३	मणिकुण्डल	४९, ८१, १११, ३१८,
भीमसेनो	१९, २००		३३७
भुजङ्गमो	१४०, १५२	मणिरतन उल्लार	३४७
भुस	७९	मणीमय रथ	२०९
भूतनिवासरूपो	८९	मणीमय सस	२१६
भूतहता	११६	मण्डव्यो	२०३, ३०७
भेकेन	१६८	मण्डुक	११६
भेदा, कायस्स	८१, २०५	मतो धम्मो	१६७
भेरिमुदिङ्गसङ्खे	३०८	मत्तिकथूपस्मि	११२
भेरी	३३९	मत्तिक थाल	१२६
भोगिनो	९४	मदो	१८४, ३०५
भोजो	३५५	मद्व	१५१
		मधु	१२१, २५०, ३०३, ३६४
म		मधु-अञ्जन	२९९
मकरो	८३, ११८	मधुके कासुमारियो	३२५
मकसपादान	१७६	मधुगन्ध	१२१
मक्कटियानि	८४	मधुत्थिको	२५०
मक्कटो	४२, ७४, ८४, १०४, १२०	मधुदो सेट्टवानरो	२८२
मक्खिका	१७७	मधुमस मिगाबिल	३९४
मक्खिता, रुहिरेन	१३०	मधुरस	१२१
मक्खित, पिट्टमण्डेन	१२७	मधुवण्ण	१२१
मघदेवस्मि	१४८	मधुस्स कुम्भो	३६०
मघवा	८६, १०८, ३१२	मनुञ्ज रुद	१०
मङ्गला	२१	मनुस्सलोके	२८९
मच्चुनो पद	३९८	मनोजो मिगराजा	१४७
मच्चुराजा	६२, ३५५	मन्ता, ब्राह्मणस्स	२५०
मच्छकच्छप	३००	मन्ताभिजप्पेन	२४९
मच्छका	६१	मन्त	९०, १२२, २२०, २४९,
मच्छगुम्ब	४५		२५१
मच्छा, रोहिता	९३	मन्त जप्पन्ति	१२९, २७७
मच्छी	१०, ५४	मन्दालकेहि सञ्छन्ना	२९६
मच्छो	६०, ८०, ८३, १२४,	मन्धातु	६८

मयूरगीवसङ्कास	५०	माला	१३१, १८१, २१५, २७९
मयूरनच्च	२५२	मालाविलेपन	२५८
मयूरो	५०, ५४, ३४०, ३५९	मालिनी	१०७, १८५
मय्हको	१४१	माली	१९०, ३५९
मल्लगाम	२८७	मासङ्कुमासेन च ज्ञाति होति	२०
मल्लिको	२८७	मासो रम्मको	३७९
मल्ल गिरि	३२७	मस्सू	७०
मस्सुकुत्तिया	१४५	मिगराजा, मनोजो	१४७
महणवे	७०	मिगवाहिनी	९६
महानदि	४८	मिगसङ्घो	१७८
महानेरु	१२४	मिगा	३९६
महापतापस्स	११६	मिगा, काळा	३८
महापथ	१८८	मिगाधमा	१०९
महाब्रह्मा	१८३, २३९, २५८, ३७७, ४०१	मिगा, पसदा	५०
महामाया, आवट्टनी	७१, ३४४	मिगाबिल मधुमस	३९४
महाविसे	१८४	मिगालोपो	१३२
महाविहारे आवासिको	२८०	मिगो	६, ६८, ७८, ८३, १२४, १२८, १३१, १६०, १६५, १७०, २६२, २६३, २६४, २६६, २७२
महासाले ब्राह्मणे	२५६	मित्तको विय सोचती	११
महासिन्धु	३७८	मित्तो हवे सत्तपदेन होति	२०
महिळामुखो	८	मिथिलगगह वेदेह	३७, ४०
महिंसा	३००	मीळहेन	५७
मही, कुक्कुळानुगता	१७२	मीळहेन लिता	१३०
महोदधि	३२, ८३	मुग्गा	९३
महोसधो	४०, ४७, ३१९, ३४७, ३८८	मुञ्जरोहित	२१२
माणवको	४१, ७६, २३९	मुण्डा	२४०
माणवो	३८, ६९, ७७, १४८, १७२, १९१, २०९, २१०, २७९, ३०६, ३९९	मुण्डा तपस्सिनियो	२४०
मातङ्गरञ्जे	१८१	मुण्डो नग्गे	३९१
मातङ्गो इसि	३०५	मुत्ता	६८, १६९, २९४
मातङ्गो सोमदत्तो	१५९	मुत्ति	७
मातलि	९	मुदिङ्गा	२४३, ३३९
— देवसारथि	२४२, २९५	मुद्धा फलतु सत्तधा	२८३, ३७०, ३९५
मातालय	३७	मुनि	३, २३९, ३४८
मानुसका	७५	मुनिकस्स	९
मारो	१४१	मुरजालम्बरानि	२४३

मुसलुत्तर	७९	यमसाधन	३१३
मुसलेन	४७	यमुनाय	७२
मुहुत्तनक्खत्तपथेसु युत्तो	२७९	यमो	१७५
मुहुत्त	२४९	यव	५३, १२५
मुळालपत्तान	१७७	यस लद्धान दुम्मेधो	२८
मूसिका	५०, ५५, १२५, १७७	यादिस वपते बीज	११३
मेण्डवरो	९७	यान	१९८, १९९
मेण्डस्स	२४४	यामुनो	५१
मेत्ताय	१८	युञ्जन्ति कण्ह	९
मेथुनक	७४	युद्धकथा	१९
मोग्गल्लानो	२८२	युद्धञ्चयो	२२८
मोरच्छापो	८२	युधिष्ठिलो	१६२, २९७, ३७८, ३८०
मोरूपसेविना	६६	यूगो सुवण्णयो	७१
मोरो	३६, १०४	यूथपति	११५
मोहो	१८४, ३०५	यूथस्स	१५४, १५७, १५८
मोळिनि	१९९	योगक्खेमस्स पत्तिया	१४
मससाक	१२७	योगक्खेमो	३५, ७४, २५२
मससूला	९३	यो पुब्बे कतकल्याणो	२१
मसारहस्स	३२		र
मसूपसेचन	१०८, १४८, ३०२	रक्खसान	१०८
मसोदन	३६५	रक्खसीन	३०
मस	४९, ९३, १०४, १४०, १८६, १८७, ३०३	रजत	६८, २९४, २७९, ३६२
य		रजस्सिरा जटिला	२४०
यक्खगणसेविते गन्धमादने	२७३	रजो	१३०
यक्खो	१४३, १४८, १४९, १५१, १९३, १९८, २२०, २२३, २२४, २२५, २३५, २३६, ३०६, ३०७, ३५४, ३७०, ३८१	रञ्जो, कासिस्स	३७५
— सातागिरो	२८३	रट्टेसु गिद्धा राजानो	३०३
यज उस्सेति यूप	२७८	रट्ट	८८, ९२, १०२, १२८, १८१, १८५, १८६, २६४, २६६, ३२३, ३२७
यञ्जदत्तो	२०१, २०३	रत्तिमन्धो	३२४
यञ्जो	१३	रत्ति नक्खतमालिनि	३९६
यत्थ वेरी निवसति	२४	रथकारो	२३९
यत्थसभ	१०९	रथचरियासु सिकखरे	२९८
यथन्नो पुरिसो होति	२५	रथपञ्जरो, सोवण्णमयो	२०९
		रथस्स	१११
		रथिका	२३१, ३७१, ३९९
		रथेसभो, पञ्चालान	३२४

रथो	१०५, १९४, ३१२, ३२५,	रोमको	७५
	३५२	रोहणो	३१९, ३२०
रथ, मणीमय	२०९	रोहिणिको	१२
— रूपियामय	२०९	रोहिणीन	१५३
— लोहमय	२०९	रोहिणेय्यो	२१६
— सोवणमय	२०९	रोहिता मच्छा	९३
रमणको	२०, १२३	रोहितो	१५०
रम्मको मासो	३७९		
रसो	३३३, ३४८	ल	
रहद	१३९	लक्खणो	२२९
रागग्गि	५४	लक्खी	१३४, १७१
रागो	१६३, १८३, १८४, ३०७	लटुकिका	११६
राजकुमारो	२१८	लट्टी	६६, ११३
राजकुलम्हि वद्धा	७	लबुज	२९९
राजकोसो	१५०	लम्बत्थनो	५५
राजधानियो	२५६	लाप	४०
राजपिण्ड	१३६	लाबूनि सीदन्ति	१९
राजपुत्तो	४३, ९५	लित्ता, मीळहेन	१३०
राजरथे चित्तसिब्बने	३०८	— सेम्हेन	१३०
राजा कोरब्बो	२९८, २९९, ३००, ३०१	लुद्धको	५१, ११७, १४९, ३२०,
— वरुणो	३६८		३२१, ३२३, ३७३
— सोमो	३६८	लुद्धो	१६९, २३९, ३७२, ३९५
राजिनो खुरप्पानिस्स	१३७	लेणगवेसिनो	७८, २९१
राधो	३२, ९९	लेण	१३८, २३६, २९१
रामस्सकासि	३६८	लोके	१३५
रामो	२२९, २३०	— उभो	१७४
रासि, सोवणयो	११, ३४१	लोकधम्मा	१११
राहु	१७७	लोकपाला	४७
रुच्चिरा पिट्ठि	१०	लोणतोयस्मि	८३
रुह	२६३, २६४	लोणियतेलिय	१८७, २१०
रुहक	४६	लोण	२४, ९७, ९८, १५८
रुहिरेन भक्खिता	१३०	लोभो	३०५
रूपियामय रथ	२०९	लोमपिण्डो	१९२
— सस	२१६	लोमसकस्सपो ईसि	१८५, १८६
रूपिय कसपूर	२२४	लोहमय रथ	२०९
रेणु	३३१	— सस	२१६
रेनुक	६०	लोहितचन्दनेन	३४१
		लोहितुण्हीसो	३२४

लोह	६८, २२२	वाणिजो	३, ४८, ६८, ११८,
व			२३१, २३७, २९३, २९४
वको	८४	वाणिज्जा	१९२
वग्गुस्सरा	३४०	वातग्ग	७२
वद्धदण्ड	२९८	वातमिग	६
वच्छनख	६०	वातसिखा	१७९
वजन्त्या खीरपाथितो	३११	वातातपे डससरीसपे	१३४
वज्झा	१६७	वानरो	१५, ४२, ५७,
वञ्चनानि	३२६		७३, ९५, २३३
वट्टक	१४४	वायमो	५४, ७४, ८३, १०४,
वण्णो	११९		१२७, १४०, १४४
वत	२०६	वायुस्स पुत्तेन	१८९
वत, बिळार	३९	वारत्तिक पास	११७
वत्थसेनासनानि	११०	वारिज पुप्फ	१०६, १४३
वत्थु	२५८	वारि पिस्साम, नळेन	७
वत्थ	११८, ३११	वारणि	१३
वत्थ, कासिक	८३, २९४	वालग्गमत	१४३
वद्धा राजकुलम्हि	७	वालुका	४५, १७२
वनप्पति	१६२	वासवो	१०५, १२५, १४२,
वनसण्डस्मि	२६२		१६०, २५८, २८०
वनानि	१७९	वासेट्ठो	१६२, ३५०
वनिब्बके	१५३, २०६, २८३	वाळवा	८
वनिब्बिनो	१४४	विकण्णकेन	६०
वने, अज्जुने	१३७	विकालचरिया विरता	२९०
वने, अन्धमहिंसो	१५६	विवकुलवा	९
वन, नन्दन	१८२	विच्छिको	५०
वम्मिक	९८	विज्जा	५९, २१४
वम्मिनो	२९४	विज्जाधरा	३५५
वम्मीकथूपस्मि	२८६	विज्जामय	६९
वरत्त	६२	विणा	६०
वरुणो राजा	३६८	विदत्थियो, अट्ठ	१४६
वसन्तसमये	९४	विदलसूपियो	२९३
वस्त	१३७	विदेहान निमिराजा	१५८
वस्सावास	१६२	विधुरो	१६२, १९७, २९७, २९८,
वाकुरेहि	१९२		३००, ३०१, ३७७
वाजपेय्य	१८६	विनयो	१५६, २५९, ३२४
वाणिजान, कुरुकच्छा पयातान	२३२	विपाको	१९९, २०६

[illegible]

सट्टिहायन	११५	समणो	९७, १२४, १४४, १५९,
सण्डासेनो	१०७		१६४, १९५, २०२, २०६,
सतगेण्डु	७१		२३०, २४०, २८३, २९०,
सतपत्तो	५१, ७६, ७७		३०५, ३९९, ३९०, ३९६
सत्तधा मुद्धा फलतु	३७०	समतित्तिक	२२
सत्ति	८३, ३२०, ३२५	समाधि	८६
सत्तिगुम्बो	३२५, ३२६	समाधिपरो	१००
सत्तुभस्त	१५२	समापत्तिमुख	३०
सत्थवा	१४६	समारुहो उजु मग्ग	१८
सत्थवाहो	२९४	समिति कत्वा	२९३
सत्था	१४१	समुद्दस्स ऊमि	१३४
सत्थ	१००, १३८, १९४	समुद्दो	७२, ९८, १०६, ११८, १८६,
— अब्बाहयन्ति	३००		१९३, २३१, २३२, ३४३
सदामत्तो	२०, १२३	सम्पन्नचरणे इसे	३९६
सद्धम्मो	३	सम्पराये च सुग्गती	१०
सद्धा	४६, ७५, ९८	सम्बुद्धो	२५७
सनन्तनो	१२४	सम्बुल	३९५
सन्तप्पयि समणब्राह्मणे	२६९	सम्बोधि	२५८
सन्ति	१२९	सम्बोधिपत्तो	३७६
सन्तिसोरच्चसमाधिसण्ठिता	१७१	सम्भवो	३७९, ३८०
सन्तो	९८, १२५, २४०, ३२६	सम्मासम्बुद्धसावको	६८
सन्दानखादिनो	३६	सम्मासम्बुद्धो	५०
सन्धिभेदो	१०९	सम्मिल्लहासिनि	९८
सन्नद्धो	१०१, १९४	सयनासन	१८८, १९२
सप्पमुख उपेतु	२८१	सरदो कालो	१६२
सप्पिकुम्भो	३६०	सरबू	५०
सप्पितेल	१४४	सरभो	१६२, १६३, २६६
सप्पो	१४०, १५२	— व गिरि दुग्गस्मि	३२४
सब्बयन्तूपपन्न दोणि	२३७	सरसम्पन्नो बुद्धो	१०४
सब्बसमन्तवेद	२८०	सरीरभेदा सग्ग	२८८
सब्बसयोजनक्खय	१४, ३५	सरीसपा	२१४
सब्बायस कूट	१०८	सरो	२६५, ३६६
सभा	१६	सल्लकी	२१८
समणका, पत्तहत्था	२४०	सल्लविद्धो	११४
— सङ्घाटिपास्त	२४०	सल्ल	११२, १२५, १५९,
समणब्राह्मणा	१८६, १९८, २०१,		१६०, २१०, २१७
	२२३, २४३, ३११	— कण्डिन	५

सवरधारिभि नेत्ति	४२	सालिमसोदन	२९३
ससबिळारे	३००	सालियवक	२३८
ससविसाण	१७६	सालीन ओदन	९०, ९७, १०८
ससी	१०७	— विचित भत्त	३०२
ससो	९३, ९६, २१६, २४२	सालूको	७९
— मणीमयो	२१६	साल	२५१, ३२९
— रुपियामयो	२१६	सावित्ति	२४१
— लोहमय	२१६	सासन करोति	१३०
— सङ्घसिलापवाळमयो	२१६	सामपे अजकाणो	१०४
— सोवणमयो	२६१	साहसाकारा	३२६
सहस्सकण्डो	७१	साळियछापो	१२१
सहस्सक्खो	२८४	सिखण्डिनो	१४४
सहस्सनेत्तो	१०५, १६७	सिखी सब्बघसो यथा	१६
सहस्सयागिनो	२११	सिङ्गाली	१८
सहस्सवेदो	१२९, २७७	सिङ्गालो	२६, ३४, ३६, ४१, ४७, ६२, ७४, ८३, १२६, १३१, १५०, २५३, २५५, २६४, २८६
साकुणिको	२८५	सिङ्गल	९५
साकेतो	१३६	सिङ्गी	७६, २९३
साक	३०३	सिङ्गीमिगो	७२
साखमिगो	९९	सिन्धवो	४४
साखामिगो	१५७	सिप्पवन्तो	७९
साखो	२०२	सिप्पिकसम्बुक	४४, ४५
सागरो	५८, ८३, ११२, ११५, १८५, १९३	सिप्पिकान सत्त नत्थि	२६
सातरूपेन असात	२३	सिप्प	२१४, २३९, ३१६
साधिनो, वेदेहो मिथिलगहो	२९५	सिम्बली	९, ९८
सामाकनीवार	१०८, ३०२	सिरी	४७, १३४, १७१
सामाकभोजन	७५	सिला	११५
सामुद्दिको	१७७	— प्लवन्ति	१९
सामो	४४, ९४	सिवि	१७५, ३१२
सारथि	८, ६४, १०९, ३२५	सिविराजा	३१३
सारदिक बीज	७०	सिसिरभय	६५
सारम्भी	१३३	सिसपा	१४६
सारिपुत्तो	१९७, २४७, २८२	सीधानि यानानि	२२०
सालको	६४	सीता	२२९
सालवन	३४७		
सालि	२६९		
सालिकेदार	२६८		

सीदन्ति, लाबूनि	१९	सुनखो	६२
सीलवा	२१, ४२, १०३	सुपण्णो	१००, १४९, १९७, ३८८
सीलसमाहितो	४२	सुपुत्तो	८२
सीलसम्पन्नो	९२, १८४	सुप्पारक	२३१, २३२
सीलसवुतो	१६४	सुफस्सा	८२
सीलूपपन्नो	१३३	सुमेधो	१३०
सील	३८, ४६, ४९, ६१, ७५, ८१, ९६, १००, ११९, १३६, १३९, १५४	सुयोनन्दी	११७
सील किरिख कल्याण	२१	सुरा	२५४
सील लोके अनुत्तर	२१	सुराघट	१७७
सीविको	३१३	सुरा, भट्टिका	१४
सीहङ्गुली	४५	सुरामेरयमाधुका	२२७
सीहचम्म	४६	सुरियो	१८६, २३१, २४२, २८९, ३३७
सीहनखो	४५	सुलसा	१७०
सीहो	३४, ३८, ४१, ४६, ४७, ५०, १०९, १३१, १४४, ३५५, ३८३, ३९६	सुवो	१८३
सुकतदुक्कटान	२८९	सुवण्णकायूर	१६९, २१८
सुको	१४३	सुवण्णनिकख	२१९, २१२
सुक्कपक्खेव चन्दिमा	३८१	सुवण्णपस्स	३७३
सुक्कपक्ख	३८१	सुवण्णमाल	१९७
सुक्खपण्ण	१०७	सुवण्णयो यूगो	७१
सुखवड्ढितो	८८	सुवण्णस्स रासी	३४१
सुगतप्पसत्थ	१७६	सुवण्णो	४५, २२२
सुगति	२२६	सुवा	१८२, २६८
सुगति	१४३, १७१, ३२६	सुसान	१६७, १८७, २०४, २८६
सुचि मसूपसेचन	१०८	सुसीमो	३८, १६०
सुचीरतो	३७८	सुसुमार	५०
सुजच्चो	८८	सुसुमारो	६०
सुजम्पति	१०८	सूकरो	३४, ७८, ७९, २९१, ३००
सुजाता	८९	सूधि	१३८
सुजातो	११२	सूदपुत्तो	१२७
सुणिसा	१६७, १६८	सूपित	१४८
सुदा	११९, २५०, २७८	सूरकिच्च	७१
सुधम्माय समागता देवसङ्घा	२८४	सूरियो	१५, १११, ३६८
सुधम्मा सभा	२९५	सूरो	७१, ७७, ९४, १३१, १७६, १८७
		सेग्गु	५४
		सेतकेतु	१२८, १२९

सेनको	१३७, १५१, १५२, २०८,	सयमो	१६३, ३२६
	२७४, २७६, ३१५, ३४७	सयोजन	३५९
सेनासनपञ्चयेन	३११	समारो	१६९
सेनो	४०, २०९, २९२		
सेपणि	७	हता च गावो	१९
सेम्हेन लिता	१३०	हत्थारोहा	२३१, ३७१, ३९८
सेय्यो	१८५	हत्थि गवस्सा	१६४
सेरिवा	३	हत्थी	१६४, ३१८, ३५२,
सेरेय्यको	१३१	हरीतक	२९९
सेवालपणका	२१२	हलाहल विस	१००, २२७
सेवाल	५१, १८७	हलिद्विराग	१०९, १८८
सोणमाला	११	हारितो डसि	१८४
सोतत्तो	२२	हिमच्चये	३२७, ३५०
सोत्तियाकुलवसत्	२७८	हिमवतो पव्वतस्स कूटानि	३७२, २७३
सोत्थिसेनो	३९४	हिमवन्त गिरि	२६१
सोब्भे	२०४	— पव्वतराजसेट्ठ	३९६
सोमदत्तो	५३	हिमवा पव्वतो गन्धमादनो	३७९
— मातङ्गो	१५९	हिरञ्ज	२५८
सोमयागो	२२७, ३०१	हिरि	४१
सोमो राजा	३६८	हेमकप्पनवाससो नागो	३१२
सोवण्णमयाय पातिया	१९८	हेमजालाभिछन्नो	३८, ७५
सोवण्णमयो रथपञ्जरो	२०९	हेमन्तिक पावुरण	१७६
सोवण्णमय रथ	२०९	हेमवताय	३२७
— ससं	२१६	हसो	३७, ५०, ५४, १२३,
सोवण्णयो रासि	११		१२४, २५२, ३२२,
सोसिन्दो	२२		३४०, ३५०

गाथायो

अ

अकक्कस अफरुसं	१३८	अकित्ति दिस्वा सम्मन्त	२५८
अकतञ्जुमकत्तार	९०	अकिलासुनो वण्णु पथे खणन्ता	३
अकतञ्जुस्स पोसस्स	१९१	अक्कोच्छि म	१२४, १८०
अकत्वा अपनन्दस्स	१३१	अक्कोधना पुञ्जवती	३८६
अकरुहस ते किच्च	९०	अक्कोधनो निच्चपसन्नचित्तो	१४२, ३६७
अकाले वस्सती तस्स	४७, १७३	अक्कोधनो मित्तावा	१३४
अकासि योग्गं	५३	अक्कोधेन जिने कोध	३४
		अक्कोसति यथाकाम	११०

अक्खातं तं मया सञ्च	३५७	अञ्जो उपरिमो वण्णो	५३
अक्खी भिन्ना पटो नट्टो	३१	अञ्ज पि लेण परियेस	२९१
अखत्तवन्धू अममो	२७८	अञ्ज भणति वाचाय	१३६
अगमा नून सो सट्ठो	१६५	अट्ठक्खुर खरादिये	६
अगारा पच्चुपेतस्स	१२४	अट्ठपटो चतुप्पदस्स	२४५
अगारिणो अन्नदपानवत्थदा	१२९	अट्ठ ते भासिता	२३९
अग्गिना विय सन्तत्तो	३८४	अट्ठवङ्क मणिरतन	३४७
अग्गी व तिणकट्ठस्मि	२००	अट्ठिच्छिन्ना पाणहरा	१८०
अग्गे च छेत्वा	२३५	अट्ठित मे मरस्मि मे	६३
अग्घन्ति मच्छा अधिक	८०	अतिकरमकराचरिय	२७
अघस्मि कोञ्चाव यथा	३५०	अतिक्कम्म रमणक	२०, १२३
अङ्गमेत मनुस्सान	९३	अतिचिर निवासेन	२५३
अङ्गारजाता पथवी	१७२	अतिण्ण येव याचस्सु	१२८
अङ्गरान व जलित	२२७	अतिपतति वयो खणो	२२५
अचारि वताह वितुद	५२	अतिसरो पच्चसरो	१९४
अचिन्तित पि भवति	२६५	अतिसाय वतागच्छि	३९६
अचेतन ब्राह्मण अस्सुणन्त	८९	अत्तना कुरुते लक्खि	१३५
अच्चुग्गतातिलपता	२७	अत्तान नातिवत्तेय्य	३८०
अच्चेन्ति काला तरयन्ति	३५१, ३५२	अत्तान सङ्कम कत्वा	१५७
अच्छा सवन्ति गिरिवननदियो	२७२	अत्थरस्सु पलासानि	११७
अच्छेरूप वत	३३५	अत्थाय वत मे अज्ज	३०३
अजञ्ज जञ्जसङ्खात	८२	अत्थि खो ब्राह्मणा देव	३०१
अजातपक्खा तरुणा	२६८	अत्थि मे पुरिसो देव	५७
अजा यथा वेळुगुम्बस्मि	२६१	अत्थो अत्थि सरीरस्मि	४९
अज्ज सुवे ति पुरिसो	१३३	अत्थ पि चे भासति	३१८
अज्ज सुवे ति ससेय्य	३८०	अत्र चस्स हुत होति	२४२
अज्जा पि मे त मनसि	६६, १२१	अत्रिच्छ अतिलोभेन	६०
अज्जे व रज्जं अभिसिञ्चयस्सु	३६६	अथ त्व केन वण्णेन	३८७
अज्झत्तञ्जेव ससेय्य	३८०	अथ त्व पतिकोलम्ब	३२५
अज्झायक सव्वसमन्तवेद	२८०	अथागमा सलिल	३२९
अज्झारुहाभिवड्ढन्ति	१६२	अथापरो पटिनन्दित्थ	३२५
अज्झेसनानि पटिगय्ह	३६०	अथिम खुद्दक पक्खि	१६१
अञ्जमञ्जेहि तित्थेहि	८	अथुट्ठहि सत्थवाहो	२९४
अञ्जातमेत अविसय्हसाहि	३५९	अथेत्थ इसि मागच्छि	३४४
अञ्जे धनस्स कामा	३०१	अथेत्थ कपी मागञ्छी	३८२
अञ्जे पि तत्थ सकुणा	३६९	अथो पि पटिराजून	३८६
अञ्जे सोचन्ति रोदन्ति	११४	अथो पि मे अमच्चेसु	३२३

अथो पि वाणिजा फीता	२३१	अनत्था तात वडुन्ति	१८८
अथो बहू वनतोदा	३५८	अनन्तदस्सी भगवा	१५४
अथो मे मादिमी भरिया	३२३	अनन्तपायी मकुणो	८३
अदण्डावचर मग्ग	२९७	अनभसच्चा चमच्चा च	७५
अदण्डिय दण्डयति	२४६	अनय नयति दुम्मेधो	२५९
अदम्ह ते वारि	४१	अतरियकम्ममोक्कन्त	२०८
अदस्सनेन मोरस्स	१०४	अतरियमरियेन सहस्सनेत्त	१०५
अदासि दानानि पुणे	१०४	अनला मुदुसम्भासा	७०, ३४४
अदुदुस्स तुव दुब्धि	३९४	अनवट्ठितचित्तस्स	९५
अदु पञ्जा किमत्थिया	१८३	अनव्हितो ततो आगा	११३
अदेय्येसु दद दान	८६	अनागत पच्चुप्पन्न	३८८
अद्दस्म पथवि गिज्झो	१७९	अनागत पटिकयिराय किच्च	२३७
अद्दस काम ते मूल	१७२	अनागारियुपेतस्स	१५९
अद्धा तुव पण्डितकोसि	९९	अनानुत्तप्पानि हि ये	३३४
अद्धा पजानामि अह पि	२६६	अनावसूर चिररत्तससित	३७७
अद्धा पजानासि ममेतमायु	१५५	अनिक्कसावो कासाव	५६, ३७४
अद्धा पादञ्जली सव्वे	६४	अनिच्चा वत सङ्घारा	२२
अद्धा म यक्ख जानासि	१४३	अनिसम्म कत कम्म	३३३
अद्धा रुर अञ्जतरो	२६४	अनुकम्पसी नागकुल	३३८
अद्धा हवे भिक्खु	३०६	अनुज्जुगामी उरगा	२८५
अद्धा हवे सेवितव्वा	१४२, ३३५, ३४१	अनुतीरचारी नङ्गुट्ठ	१५०
अद्धा हि तात सतमेस	२७५	अनुतीरचारी भट्ठन्ते	१४९
अद्धा हि तात सतानेस	३६७	अनुत्तरे कामगुणे समिद्धे	८७
अद्धा हि दान बहुधा	१७६	अनुपायेन यो अत्थ	१३
अद्धा हि दुब्बिस्ससमेतमाहु	३३७, ३३८	अनुविच्च कम्मानि करोहि	१६७
अद्धा हि नून मिगराजा	७७	अनुसाससि म यक्ख	२२५
अद्धा हि पञ्जा व सत	३१९	अनूपलितो मम	२८७
अद्धा हि म वो	२४३	अनेकताले नरके	२४६
अद्धा हि सच्च वचन	२९९, ३१०, ३४९	अनेधो धूमकेतू व	२००
अधमो मिगजातान	४१	अन्तो पि सो होति	२५३
अधम्मयान दळ्हमारुहित्वा	२२१	अन्धकारतिमिसाय	१६९
अधम्मरूपो वत	४०१	अन्नेन पानेन	३११
अधम्मेन तुव जम्म	४००	अन्न च पानं च ददाति	२१५
अधिच्च वेदे परियेस	३४८	अन्न तवेद पकत	३०४
अधिच्च वेदे सावित्ति	२४१	अन्नं पान कासिकचन्दन	३८९
अधिपन्ना पिसाचेन	३९५	अन्न ममेदं पकत	३०४
अनङ्गणस्स पोसस्स	१४२	अपचन्ता पि दिच्छन्ति	२१०

अपचिनेथेव कामानं	२३८	अप्पा पि कामा न अलं	१७२
अपण्णक ठानमेके	३	अप्पिच्छस्स हि पोसस्स	१४४
अपदेन पद याति	३२२	अप्पिच्छा अप्पचिन्ताय	१४४
अपराधका दूसका	३५४	अप्पेव बहुकिच्चान •	४२
अपराधके दूसके	३५४	अप्पोमुक्को तात तुव	२७५
अपराधो महाब्रह्मे	४०१	अप्पोसुनको दानि तुव	२८५
अपरं पि सम्म ते वाटय	१३७	अप्पो हुत्वा बहु होति	१९४
अपायिम्ह अनच्चिम्ह	२०	अप्प पि चे निव्वुति	१८७
अपि अतरमानान	४	अप्प पिवित्वान निहीनजच्चो	४४
अपि कस्सप मन्दिय।	९१	अप्प हि एत न हि दीघमायु	१५४
अपि चे दलिहा कपणा	३९७	अफल मधुर वाच	१३१
अपि चे पत्तमादाय	८०, ९१, १८५, १८६	अबद्धा तत्थ वज्झन्ति	२७
अपि चे पि दुब्बलो	३६	अब्बही वत मे सत्तल ११२, १६०, २१०, २१७	
अपि चे मञ्जती	२५३, २५५, २६४ •	अब्बूळह वत मे सत्तल	१०५
अपि दिव्वेसु कामेसु	६८	अव्वभक्खाति अभूनेन	११०
अपि नाम न पस्सेय्य	१८३	अव्वभन्तरो नाम दुमो	७७
अपि नु हनुका सन्ता	३२	अव्वभुतो वत भो धम्मो	३७९
अपि नूनह मरिस्स	२७१	अव्वभुतो वत लोकस्मि	२९५
अपि पस्सेन सेमानो	८	अव्वभोकाससयो जन्तु	३११
अपि भीरुके अपि	२७१	अभवे नन्दति तस्स	२८७
अपि रुहक छिन्ना पि	४६	अभिकखण राजकुञ्जर	१६८
अपि वीरक पस्सेसि	५०	अभिजातो नागो काम	२५७
अपि सु वाणिजा एका	२९३	अभिज्जमाने वारिस्मि	७०, ३४४
अपि हत्त्वा हतो ब्रूति	१०१	अभित्थनय पज्जुघ्न	१८
अपेतय चक्खुमा	३६	अभिदोसगतो दानि	३४६
अपेता ते च २९८, २९९, ३००, ३०१		अभिधावथ चूपधावथ च	५८
अपेहि एतो त्व काळि	१३३	अभिधावथ भद्दन्ते	२२८
अप्पकेन तुव यक्ख	१४८	अभुत्वा भिक्खसि भिक्खु	३९
अप्पकेन पि मेधावी	४	अमातापितरसवद्धो	२७
अप्पत्वा पदविञ्जान	९६	अमानना यत्थ सिया	१३१
अप्पमाणो बुद्धो	५०	अमित्तमज्जे वमतो	१४४
अप्पमाण हित चित्त	४०	अमित्तहत्थत्थगता	१२२
अप्पमादो अमत पद	३९८	अमित्तान व हत्थत्थ	१७५
अप्पम्हा अप्पक दज्जा	२४१	अमित्ते तस्स भजति	२४७
अप्पस्मेके पवेच्छन्ति	२११	अम्बट्टकुलस्स खत्ति य	१६५
अप्पस्स कम्मस्स फल	१७२	अम्बपक्क दक मीत	९३
अप्पस्सादा दुखा कामा	२२७	अम्बा च साला तिलका	३४०

अम्ब्राह्मद् वनमन्तरस्मि	१५७	अल मेनेहि अम्बेहि	५२
अम्बेत्थ विप्पसाखगो	३५९	अल हि ते जग्घिताये	१२७
अम्भो को नामय रुक्खो	५२	अत्तायते अय रुक्खो	२९३
अम्भो न किर रुद्धेय्य	९४	अवधी वत्त अत्तान	५४
अम्हाकम्पत्थि पुरिसो	५७	अवमी ब्राह्मणो कामे	३५१
अम्हे मनुस्सेमु	१८६	अवमिम्ह तवागारे	१०६
अयमस्सकराजेन	५१	अवाग्यिपित्ता नाम	१२८
अयमेव कालो न	१५८	असक्खि वत्त अत्तान	१०६
अयमेव मा अहमपि	४७	असङ्खियोम्हि गामम्हि	१८
अयमेव सो पिङ्गय	११३	असञ्जतो चे पि	३१७
अय इसी उपसम	६५	असन्त यो पग्गण्हाति	३३
अय च ते राजपुत्ति	२८५	अमन्थुत्त म चिरसन्थुतेन	९४, १२६
अय पुरिसो मम	१४०	असव्वत्थगामि वाच	२८
अय पुरे लुद्धमकासि	३४९	असमेक्खितकम्मन्त	३४
अय मणि वेळूगियो	७९	असम्पदानेनितरीतरस्स	२९
अय मिगो किच्छगतस्स	२६६	असात् सातरूपेन	२३
अय वा सो मतो	१५९	असारे सारयोगञ्जू	३२४
अय सो लुद्धको एति	३२०	अमा लोकित्थियो नाम	१६
अय्य न त जहिस्सामि	७२	असिचम्म गहेत्वान	२४१, ३००
अरञ्जा गाममागम्म	१०९, १८८	असितिक्खो व मसम्हि	१०९
अरञ्जे कुटिक कत्वा	३००	असितो च गमिस्सामि	३८३
अरञ्ज उञ्छाय गत्त	३२५	असी यथा मुनिसितो	२२७
अरहा सीलसम्पन्नो	१८४	असीहो सीहमानेन	१०२
अरान चक्कनाभीन	२५१	अपुचि पृतिलोमोसि	३४
अरियावकासोसि	३९३	असुद्धभक्खोसि खणानुपाती	१८७
अरियो अनरिय	६६	असविहितकम्मन्त	२१८, ३९९
अलक्कमाली तिपुकण्णविद्धो	२८१	अससय जातिखयन्तदस्सी	१६९
अलङ्कृतायो पडुमुत्तत्तचा	३९७	अस्स इन्दसमो राज	१८५
अलङ्कृता सुवसना	१०७	अस्सतरि रथ च एकमेक	२४५
अलङ्कृतो मट्टकुण्डली	२०९	अस्स गव रजत्त	२७९
अलद्धपुव्व लद्धान	४०	अहञ्चि म सागरसेवितन्न	११५
अलद्धा वित्त तप्पति	२३९	अहन्तारमघात्तेन्त	१२२
अलमेतेहि अम्बेहि	१०६	अहन्तारमहन्तार	१२१
अलसो गिही कामभोगी	१०१, १११, २१४, ३३३	अहमेव एको इध	१८९
अलिक भासमानस्स	१७३	अहमेव दुग्भासित भामि	२६०
अलिक वत्त म सम्म	१२०	अहमेव दूमिया	११६
अलीनचित्त निस्साय	३५	अहम्पि खो त जानामि	१३३

अहु कुमारी तत्थेव	३८२	आचरियो मेसि पिता	२८२
अहु अतीतमद्धान	९२	आतङ्गिन यथा कुसलो	३९२
अहो वत रे पुरिस	३८४	आदाय दण्ड परिसुम्भ	१५२
अहोसि मे अम्बफलानि	२४९	आदाय दन्तानि गजुत्तमस्स	३७६
अह कपिम्मि दुम्मेधो	७४	आदाय पत्ति परविरियघाति	२६५
अह गमिस्सामि इधेव	३६७	आदित्तम्मि अगारस्मि	१७५
अह च अङ्गोलकमोचिनामि	३२८	आदित्त वत म सन्त	११२, १२५, १६०,
अह च खो अगळु	३२९		२१०, २१७
अह च खो अत्तनो	३६९	आनीतो परलोका व	३८४
अह च वनमुञ्छाय	३९४	आपासु मे युद्धपराजितस्स	६९
अह च सारिपुत्तो च	२८२	आवाधोय असन्धिरूपो	३४७
अह च सालस्स	३२९	आमिस वा धन वा पि	२०८
अह चिद कुखकमोचिनामि	३२८	आम पक्क च जानन्ति	१५८
अह चे दळ्हधम्मस्स	१५९	आयनि दोस नाञ्जाय	२०
अह जागरत सुत्तो	१२३	आयन्तु दोवारिका	३३१
अह त तात याचामि	२२८	आयु च नो वस्समहस्स	३३०
अह त सरण सम्म	६३	आयु च वण्णो च	२२४
अह दससत व्याम	१६१	आयु च वो कीवतको	३३०
अह नटोस्मि भद्दन्ते	५३	आयु नु वण्ण नु सुख	३१३
अह पि मसानि फलानि	१८७	आरञ्जिकस्स इसिनो	७४, ३०२
अह पि सम्म भुञ्जामि	२१२	आरा दूरे नयिध	२०२
अह पुरे गिद्धिगतो	२८५	आरुह्य सेल भवन	३७२, ३७३
अह पुरे सगगतो	२९५	आरोग्यमिच्छे परमञ्च लाभ	२०
अह रट्ठानि विचरन्तो	२५६	आलोपसाहसाकारा	१९४
अह रहो न पस्सामि	८८	आवट्टनी महामाया	७१, ३४४
अह वो तेन कालेन	३७७	आवासिको होतु महाविहारे	२८०

आ

आकिण्णलुद्धो पुरिसो	१४३	आवेध च न पस्सामि	६६
आगच्छु दोवारिका	३३२, ३३४	आवेल्लितसिद्धिको हि मेण्डो	२४५
आगमा चेव हत्थे	३२१	आवेल्लित पिट्ठितो	३०५, ३०६
आगमिस्सति मे पाप	१६५	आसन उदक पज्ज	३०९, ३४८
आगमेहि महाराज	२६३	आसवो तात लोकास्मि	२५४
आचरियभरिय सखि	२४१	आसावती नाम लता	१३१
आचरियमनुसत्थार	२४०	आसीविसा कुपिता	३५५
आचरियो ब्राह्मणो मय्ह	३०२	आसीविसो तात पहूततेजो	२०१
		आसीविस पि म सन्त	६१
		आमीविस व कुपित	३५५

आसीसतेव सो पक्खी	१३१	इद वत्तान मातङ्गो	३०५
आसीसेथेव पुग्गिसो	१४, २६४	इद वत्तान हारितो	१८४
आहञ्जन्तु भेरिमुदिज्जसङ्खे	३०८	इद वत्ता महाराजा	७८, ३५१
इ		इद सुणाथ पञ्चाला	३८८
इद्ध आगच्छतोरेन	३४३	इद्धानि फीतानि कुलानि	१६९
इद्ध एकपद तात	६१	इध चे न विराधेमि	३
इद्ध वद्धमय पास	५१	उध चवानिन्दिता येन	३७७
इच्चेते सोळसाकारा	२४७, २४८	इधन्नपान सयनासन च	१९८
इच्चेव वाक्य विसज्जि	३९२	इध सच्च च धम्मो च	३२६
इच्चेव फन्दनो अस्स	२५२	इध सीहा च व्यग्धा च	१३१
इच्चेव विलपन्तिया	१७८	इधागमा ब्रह्मचारी	१०३
इति फन्दनरुक्खो पि	२५१, २५२	इधागमा समणो	३०५
इतो उज्जु उत्तरियं	३७२	इधूरगान पवरो पविट्ठो	३५
इतो दानि पतायन्ति	१३८	इधेव हस निपक	२५२
इतो बहुतरा भोगा	१२३	इधेवाह वसिस्सामि	२९१
इतो सत्तानि गच्छन्ति	१३८	इमस्मि येव नगरे	१६४
इत्थिगुम्बस्स पवरा	३८६	इमस्स दण्डस्स वध च	२५०
इत्थियो जीवलोकस्मि	२८४	इमस्सुद यन्ति दिसोदिस	२९१
इत्थियो तात लोकस्मि	२५४	इमा च ते पोक्खरञ्जो	३४०
इत्थीनमेसा पवरा	३९५	इमा ता पोक्खरणी	२९६
इत्थी सिया रूपवती	४७	इमानि तानि खेत्तानि	२९६
इदञ्चिह सो ब्राह्मण	३७०	इमानि मे सत्तसतानि	१५२
इदानि खो म भायेति	१२४	इमानि म ददर तापयन्ति	८८
इदानि खोमिह सुखितो	१२६	इमिना व त्व वयमा	२२४
इद खो त समागम्म	१६६	इमे ते लुद्धका देवि	३७१
इद खो सा न जानाति	८३	इमे न देवा न	२६१
इद खोह तदावोच	३९६	इमे सुद यन्ति दिसोदिस	७८
इद च ते रुच्चति	३६९	इम च जम्म मुमलेन	४७
इद च मय्ह उत्तिट्ठ पिण्ड	३०७	इम चे ते पिता	१३८
इद च मे जातरूप	३४१	इम जम्म नेकतिक	२०४
इद च सुत्तान अमानुसान	३३०	इम तुण्डेहि पक्खेहि	१३६
इद च सुत्वा वचन	२२२	इम नेरु ति जानन्ति	१३१
इद तदाचरियवचो	५६, ११३	इम मय्ह हृदयसोक	२७७, २७१
इद पि पानीय सीत	३२५	इम सो सयन सेति	१०९
इद पुरे निन्नमाहु	१६८	इसिपूगममञ्जाते	३५९
इद वत्ता गिरिचरो	३८४	इसि च दानि पुच्छामि	३०२

इसी च खत्तिय दिस्वा	३४४	उद्ध तपति आदिच्चो	१७२
इसीनमन्तर कत्वा	५३	उपट्टानम्पि मे अय्ये	३८६
इसीस हि सा	२८०	उपनीयति जीवितमप्पमायु	३१०
इस्सरान अधिपतीन	२५५	उपनीयतिद मञ्जे	२७०
इस्सस्स उपक्खन्धम्हा	२५१	उपपन्नो पि चे होति	३२४
इस्सासिनो कतहत्था पि	३५३	उपरिविसाला दुप्पूरा	१२३, १९३
इस्सो वनानि चरसि	२५१	उपसाळकनामानि	३९

५६

ईदिस मे इणदान	२६९	उपस्सुति महाराज	३९९
---------------	-----	-----------------	-----

उ

उक्कट्टे सूरमिच्छन्ति	२२	उप्पज्जि मे न मुच्चित्थ	२००
उक्का चिलाचा बन्धन्ति	२७४	उप्पज्जे मे न मुच्चेय्य	१९९
उग्गपुत्त-राजपुत्तियान	२४४	उप्पन्नाय सरीररजो	१८४
उग्घट्टपादो तसितो	३८१	उब्बरियापिह अय्ये	३८७
उच्चे विटभिमारुह	४५	उभय मे न खमति	४८
उच्चे सकुण डेमान	८३	उभो कुमारा पब्बजिता	२२८
उच्छङ्गे देव मे पुत्तो	१७	उभो खज्जा उभो कुणी	१९
उट्ठाय सो लुट्ठो खर	३७५	उभो पि पलपन्तेते	७०
उट्ठेहि अम्म कि सेसि	२१९	उभोसु तीरेसु मय	३२९
उट्ठेहि कण्ह कि सेसि	२१६	उम्मत्तिका अय वेणी	१९०
उट्ठेहि चोर कि सेसि	९१	उम्मुज्जन्ति निमुज्जन्ति	२३१
उट्ठेहि त्व लुट्ठ खर	३७५	उरगो व तच्च जिण्ण	११३
उट्ठेहि सम्म तरमानो	३२५	उल्लङ्घयित्वा अत्तान	१५७
उड्डुह्ते न रमति	८९	उसभस्सेव ते खन्धो	८३
उत्तटभत्त अह तदा	१६५	उसभा रुक्खा गावियो	१८
उत्तमङ्गरुहा मय्ह	४	उसभाहमद् यूथस्स	१५८
उत्तमत्थ लभित्वान	१३७	उसभो अह बलवा	२८५
उदकथलचरस्स पक्खिनो	५१	उस्सावो व तिणग्गम्हि	२२८
उदपत्तोसि वेगेन	१७९	उस्साहितो जटिलेन	२९२
उदयोहमस्मि कल्याणि	२२५	उळारवण्णा वत ब्राह्मणा	२४२
उदर नून अञ्जेस	२६८		
उदुम्बरा चिमे पक्का	८४		
उदेतय चक्खुमा	३६		
उदेति आपूरति	१११		
उद्धग्गराजी मिगराजा	२९१		
उद्धरित्वान म सन्तो	३८३		

ऊ

ऊनूदरो यो सहते	१९५
ऊरुट्ठि भग्ग पवट्ठितो	९७

ए

एकग्गचित्ता व एकमेका	२४४
एकचिन्तितो यमत्थो	५९
एकपण्णो अयं रुक्खो	३३

एकपुस्तको भविर्सासि	६४	एते हगथ बन्धथ	२९४
एकरत्तेन उभयो	३८६	एते हि दातुमरहन्ति	३०३
एकस्स चरित सेय्यो	१८१	एते हमा पक्कमन्ति	३२२
एका इच्छा पुरे आसि	१६	एत दळ्ह वन्धनमाहु धीरा	४९
एका निसिन्ना सुचि	२२३	एत पि दिस्वा सिवयो	३१५
एको अरञ्जे गिरिकन्दराय	११५	एत मे उपम कत्वा	३२४
एको अरञ्जे विहरसि	३०२	एत हनथ बन्धथ	३२५
एको च तत्थ सकुणो	२६८	एत हि ते दुराजान	३२
एको चर गोगवेसो	३८२	एत्तावतेत पण्डिच्च	१७५
एको व डन्दो अमुरे	२९२	एत्थेव ते नीहता	२८९
एक ते याचमानस्स	३१२	एथ ब्यग्घा निवत्तव्हो	७४
एक भत्त भुञ्जन्ति	३०१	एथ लक्खण सीता च	२२९
एक मे भक्खित आसि	३८२	एदिसा ते मिगा देव	३२१
एतदञ्जाय मेधीवि	३५८	एरण्डा पुचिमन्दा वा	२५०
एतदरियस्स कल्याण	३३२	एवम्पह वन्दि न तस्स	२८७
एतदेव हि मे नाम	१३२	एवमादीनव अत्वा	२९५
एतस्मि दिस्वा नरविरियसेट्ठ	५४	एवमादीपितो लोको	१७५
एतस्मि ते सुलपिते	१९४, १९५, २५८, २५९, २६०	एवमापज्जते पोसो	१४७
एतस्मि वनसण्डस्मि	२६२	एवमेत तदा आसि	७१
एतस्स किच्चेन इधानुपत्तो	६९	एवमेत महाराज	१८३
एतादिसे भये जाते	३९९	एवमेत मिगराज	१२६
एतादिस आवस	३४२	एवमेव इधेकच्चे	८५
एतादिस इद दुक्ख	३८५	एवमेव इधेकच्चो	७७
एतादिस दुम्मतिना	२०३	एवमेव इमे कामे	१२१
एतादिस ब्राह्मण दिस्वान	१९८	एवमेव तुव ब्रह्मे	७२
एतानि खो सोत्थानानि	२१५	एवमेव नून राजान	३७
एतासु वे जायरे	२०७	एवमेव मनुस्मान	२५२
एते खो ब्राह्मणा	३०१	एवमेव मनुस्सेसु	५०, ६२, १०२, १२१, २७९
एतेन सच्चवज्जेन	२८३, २८४	एवमेव मय राज	४२
एते भवन्ति आकारा	४८	एवमेव यो दुक्कुलीनो	५९
एते भिय्यो समायन्ति	९२	एवमेव यो धन लद्धा	८१
एते भुत्वा च पित्वा च	३२२	एवेत होति कत्तब्ब	१०३
एते भुत्वा पिबित्वा च	२६८	एव आनन्दितो होतु	३२१
एते भुत्वा वमित्वा च	३५१	एव कन्दतु पञ्चालो	४०१
एते यूथा पतियन्ति	३१९	एव करोन्ति सप्पञ्जा	११२, २१७
एतेस यो अञ्जतर	१३४	एव खज्जतु पञ्चालो	४०१

एव च ते रुचति	१६८	एव सब्बेहि जाणेहि	६४
एव च मे ददतो	२४३	एव सयतु पञ्चालो	४००
एव चलित असण्डित	९४	एव सुनीत्तेन सुभासितेन	१७१
एव च सो होति	१४७	एव सो निहतो भेति	९७
एव चित्त उदपादि	२३५	एव सो सुहितो होति	८४
एव चे कण्ह जानासि	२१६	एव हञ्जानु पञ्चालो	४००
एव चे नो विहरत	२५३	एस उप्पलसन्नाहो	८३
एव चे म विहरन्त	११८	एस धम्मो सिङ्गालान	७४
एव चे याचमानान	२५३	एस पापचरो पोसो	२६३
एव चे सत्ता जानेय्यु	६	एस भिय्यो पवेक्खामि	९८
एव जागरत सुत्तो	१६३	एसस्माक कुले धम्मो	१०३
एव धम्म निरङ्कुत्वा	४३	एसा खो पमदा देव	३४३
एव निस्सयसम्पन्नो	३५	एसा ते उपमा राज	१५७
एव पि अनुपायेन	१२०	एसाहमज्जे व उपारमामि	२४३
एव पि इध बुद्धान	१८०	एसो हि उत्तरितरो	९२
एव पि इध बुद्धान	१३२	एहि खो पहितो गच्छ	३७७
एव पि गामनिगमेसु	१४६	एहि गोध निवत्तस्सु	९७
एव पि चतुरा नारी	१३५	एहि त उपगृहिस्स	१७०
एव पि दहरूपेतो	३७९, ३८०	एहि त पटिनेस्सामि	२४६
एव पि बालस्स पजप्पितानि	३१७	एहि त पापयिस्सामि	३५९
एव पि मितेहि दळ्ळेहि	१४६	एहि माणव ओरेन	१४८
एव पि लोकामिस	६०, १४६	एहि मे पिट्टिमारुह	३८३
एव पि बोहारसुचि	१४७	एहिम गिरिमारुह	३९५
एवभूतस्स ते राज	१२४	एहिम रथमारुह	२९५
एवभूतस्स मे तात	१२४		
एव मन्दस्स पोसस्स	२००		
एव महत्थिका पञ्चा	३८८		
एव मे परित्तातून	३८३		
एवं मे पेक्खमानस्स	२२४		
एव यक्ख सुखी होहि	१४९		
एव यो स निरङ्कुत्वा	१६३		
एव लुद्धक नन्दस्सु	११७, ३२०, ३२३		
एव विदित्वा विदू	३५८		
एवं वेदेतु पञ्चालो	३९९		
एव सक्क सुखी होहि	१८२, १८३		
एव सत होति समेच्च	२२१		
एव सब्बङ्गसम्पन्न	३८७		
		ओ	
		ओकिण्णन्तरपरिख	२२३
		ओगह रहद अकदम	१३१
		ओड्डेन्तु वाळपासानि	२६८
		ओदहिस्सामह पस्स	१३६
		ओदातमूल सुचिवारि	१४७
		ओदातवत्था सुचि	१६७
		ओदातसिङ्गा सुचिवाळा	३२१
		ओभासय वन रम्म	३९४
		ओमद् खिप्प पलिष	४४
		ओरोपयस्सु कल्याणि	१६९
		ओसीदि मे दुक्ख हृदय	२७०

ओहाय म जातिगणा

क

कच्चि ते बहवो पुला	३२२	कम्म समेक्खे विपुल	१९३
कच्चि ते सादिसी भरिया	३२३	करणीयानि मित्तानि	२७७
कच्चिन्नु भोतो कुसल	३२३	करण्डको कलिङ्गान	१५८
कच्चि भोतो अमच्चेसु	३२३	करे सरिक्खो अथ वा पि	२८
कच्छपा कस्सपा होन्ति	७४	करोमि ते सेनक	२७६
कच्छपो पाविसी वारि	५१	कल्याणधम्मो ति यदा	४०
कटुक हि सम्बाध	३३४	कल्याणरूपो वतय	९७
कटुस्मि मत्थमानस्मि	२००	कल्याणिमेव मुञ्चेय्य	२१
कण्हाहिदट्टस्स करोन्ति	५८	कमन्ति वपन्ति ते जना	२३६
कण्हो कण्हो च	२४०	कमिणा पथवी धनम्म	२२६
कण्हो वताय पुरिसो	१९४	कसि-वाणिज्जा इणदान	३२२
कतञ्जुम्हि च पोसिम्हि	२०३	कमि-वाणिज्ज कारेन्ति	२९९
कतमो रहदो अकट्ठमो	१३९	कस्सेसो सहो	३४३
कतम दिस अगमा	३०६	काको तदा देवदत्तो	१४१
कतस्स चेव कत्ता च	१०७	काकोला काकसङ्घा च	१३०
कता मया ब्राह्मणस्स	३६६	काक च पस्स लट्ठिकिक	११६
कत्थच्छती कत्थमुपेति	३७३	का त्व सुद्धेहि वत्थेहि	२३४
कथङ्करो किन्तिकरो	२८९	कानि कम्मानि कुब्बान	२४७, २४८
कथङ्करो होति	३९१	कानिस्स कम्मायतनानि	१९१
कथ जागरत सुत्तो	१६३	कानु काळेन वण्णेन	१३३
कथ त्व पमोक्खो	३२१	का नु ते सा महानाग	२१८
कथ नु थलजो सन्तो	१५०	का नु दिब्बेन वण्णेन	१३३
कथ नु विस्ससे त्यम्हि	३९३	का नु विज्जुरिवाभासि	३३५
कथ न्वय बलवीरियूपपन्नो	३३६	कामा वा कामसञ्जा वा	३४२
कथ भो ब्राह्मणो	२७८	कामाह वल्लिस्स ब्रूमि	२४७
कथ भो ब्राह्मणो होति	२७८	कामेसु वे हञ्जारे	२८१
कथ समुद्दमतरी	९८, ११८	काम अह जानपदा	२६६
कथ सो ब्राह्मणो होति	२७८	काम कन्दन्तु कुम्भण्डा	१०८
कथ हवे भासति	१९६	काम कामयमानस्स	२३८
कदास्सु नामय राजा	३९९	काम जनपदो मासि	२६४
कन्दितेन हवे ब्रह्मे	१६०	काम पतामि निरय	११
कप्पो च ते बद्धचरो	१५५	काम यहि इच्छसि	६०
कमण्डलु गहेत्वान	२९८	काम रप्पतु वा मा वा	१५६
कम्माय निक्खमन्तोह	१६४	कायेन यो नावहरे	९८
		कायो परभोजन ति	२२६
		काय एळगलागुम्बे	१२६
		काय बालाका रुचिरा	७५

काय बलाका सिखिनी	७४, १२७	कि कम्ममकर पुब्बे	३८१
कारयन्ता नगरानि	२३५	कि गिज्झ परिदेवसि	१४९
कालिङ्गभारद्वाजो	२५७	किछन्दो किमधिप्पायो	३५७
कालिङ्गो भारद्वाजो च	२५६	कि ते उप्पज्जि नोमुच्चि	२००
कालिङ्गो राजा कालिङ्ग	२५७	कि ते जटाहि दुम्मेध	३१, ९७
काले निक्खमना साधु	५७	कि ते वत कि पन	२०६
कालो घसति भूतानि	६३	कि त्व नु तत्थेव	२६५
काल च अत्वा अभिजीह्नाय	२१३	कि त्व विमनोसि	३४६
काल च ज्ञत्वान तथाविधस्स	२५६	कि नु कोधे वा	१९४
काल वोह न जानामि	३९	कि नु ते अकर	२५९
का वेधमाना गिरिकन्दराय	३९४	कि नु त्व वल्लिस्स ब्रूसि	२४७
कासायवत्थे सकुणे वदामि	१८६	कि नु मन्तरमानो व	११२
कासिकानि च वत्थानि	२९४	कि नु मोचमिनुच्चङ्गि	३७१
कासिस्स रञ्जो महेसी	३७५	कि वने राजपुत्तेन	३९४
काळानि केसानि पुरे	१६०	किसीले किसमाचारे	१३३, १३४
काळा मिगा सेतदन्ता	३८	किसु नरो जप्पमधिच्चकाले	२१४
काळे वा यदि वा जुण्हे	६	किमूध भीता जनता	२२५
किङ्किणिकायो गहेत्वा	२९८	कीदिमा ते मिगा लुद्	३२१
किच्छकाले किच्छसहो	१७४	कीदिसानिस्स पत्तानि	२५१
किन्नु उम्मतत्तुरुपो व	२१६, ३२५	कीदिसो तुय्ह परिवारो	१९०
किन्नु तेमे मिगा	३२०	कीदिस ते इणदान	२६८
किन्नु त्याय दिजो	३२३	कीवचिर नु मे यक्ख	१९३
किन्नु रह गरहसि	२६३	कीवचिर नु मे सम्म	१९३
किन्नु विस पपातो वा	२५४	कुक्कुटो मणयो दण्डो	७९
किन्नु सुबाहु तरमानरूपो	१९१	कुठारिहत्थो पुरिमो	२५१
किन्नु देव तवमत्थि	३३३	कुट्टी किलासी भवति	३८५
किमग्घति तण्डुलनाळिकाय	४	कुणपादिनि लोहितपे	१३५
किमण्डका इमे देव	८८	कुतो नु आगच्छथ	१८८
किमत्थमभिसन्धाय	७६	कुतो नु आगच्छसि	३०४
किमेवह तुण्डिलमनुपुच्छि	२६०	कुम्भीलका सकुणका	२९२
किम्पुरिससेविते	२७३	कुरुकच्छा पयातान	११८, २३१, २३२
किसो च पण्डु च	२८६	कुलपुत्तो व जानाति	८२, ८३
किसो विवण्णो भवति	२२९	कुलावका मातलि सिम्बलिस्मि	९
कि अण्णवे कानि	१८६	कुसलूपदेसे धितिया	३०
कि कम्म कुब्ब तव	३६६	कुसलो सब्बनिमित्तान	३८७
कि कम्मजात अनुत्तप्पते	३६६	कुसल चेव मे हस	३२३
कि कम्ममकरि पुब्बे	३६०	कुहि गता कत्थ गता	१२५

कूटवेदी पुरे आसि
 कूटस्स हि सन्ति
 केन रामप्पभावेन
 केन सवरवत्तेन
 केगानुसिट्ठो इध
 केनेस यञ्जो विपुलो
 कोचिदेव सुवण्णकायूरा
 कोञ्चा मयूरा दिविया
 कोट्टु नु तत्थ पूरेसि
 को तादिस अट्ठति
 को ते सुतो वा
 को त हिमति हेट्ठेति
 को दण्डकानि गण्हथ
 को दुतिय अग्गीत्तिस्म
 कोध जागरत मुत्तो
 कोधना अकतञ्जू च
 कोधनो उपनाही च
 को नाय लोणतोयस्मि
 को नीध तिण्ण गरह
 को नीध वित्त न ददेय्य
 को नु उद्धितभत्तो व
 को नु खो भगवा
 को नु ख्वेत्थ उपायो
 को नु मेव गता सब्बे
 को नुम्हाक इध सत्तु
 को नु सद्देन महता
 को नु सन्तम्हि पज्जोते
 को पातुरासी तिदिवा
 कोमारिका ते हेस्सामि
 कोय अनरियो देवो
 कोय बिन्दुस्सरो वग्गु
 क्याह देवानमकर
 क्वेत्थ गता उपजोतियो

ख

खग्ग छत्त च पाति च
 खणन्तालुकलम्भानि

२३९ खणित्वान कासु फलकेहि
 ५५ खत्तियस्स पमत्तस्म
 २२९ खत्तियस्म वचो सुत्वा
 २३० खत्तिया ब्राह्मणा वेस्सा
 ३१० खत्तिया च अधम्मट्ठो
 २११ खत्तियो च इमि दिस्वा
 २१८ खत्तियो जातिमम्मन्नो
 ३४० खन्ति हवे भामति
 २६८ खन्तीबलो युद्धबल
 ३७० खम तरस महाराज
 ४२ खमनीय यापनीय
 ३३१ खरत्तच बेल्ल यथा पि
 ३२५ खगजिना जटिला पङ्कदन्ता
 १६८ खाणुघातसमा राज
 १६३ खादज्ज म दानि
 १६ खिट्ठारतिसमापन्न
 १३३ खिट्ठु रति विप्पजहिन्वान
 ८३ खेत्तानि मय्ह विदितानि
 ३८९ खेम यहि तत्थ अरी
 ३१४

ग

गङ्गा कुमुदिनी सन्ता
 गङ्गाय सोतस्मि गहीतनाव
 गङ्ग मे पिदहिस्मन्ति
 गच्छ भीरु पलायस्सु
 गजगमेधेहि हयगमालिभि
 गण्हाहि नाग कवळ
 गधितो च रतो च
 गन्धारगरजस्म पुरम्भि
 गमनागमन पि दिस्सति
 गम्भीरचारी भदन्ते
 गर सिल गहेत्त्वान
 गव चे तग्मानान
 गव व नट्ट पुग्गिमे
 गव व सिङ्गितो सिङ्ग
 गव महम्म उप्पभ न
 गहपती राजपुग्गिमे

३७४
 ३९८
 ३४४
 ११९, २७८
 ११९
 ३४४
 २८४
 १९६
 २२३
 २०४
 १७७
 १४६
 १२९, २७७
 २९९
 ३६९, ३७०
 ३८६
 १९५
 ३०४
 ३०
 १७६
 १५५
 ३७८
 ३२०
 ५८
 २१८
 १३०
 २२०
 २१०
 १४९
 ३८३
 १०२
 ३५०
 २३८
 १९७
 २५६

गळेय्य य पिवित्वा	३६१	चम्म विहनन्ति एळकस्स	२४४
गामे वा यदि वारञ्जे	४३, ११४, १२८	चर चारिक लोहिततुण्ड	१८१
गारय्हो ब्रह्मो पञ्चालो	४००	चरिया त अनुवन्धित्थो	३८७
गिम्हान पच्छिमे मासे	१८५	चरिया म अय अञ्चे	३८७
गिरि नखेन खणमि	३०५	चातुदमि पञ्चदसि च राज	३३६
गिलेय्य पुरिसो लोभा	१५१	चातुदसि पञ्चदसि	२८४
गुणेहि एतेहि उपेत	१७१	चातुरन्तो महारट्ठो	३८७
गुय्हमत्त असम्बुद्ध	३४८	चालेति कण्ण भकुटि	९९
गुय्हस्स हि तुय्हमेव	३४७	चिञ्चामाणविका माता	२४७
गुय्ह च तस्स नक्खाति	२४७	चिण्णा कलिङ्गा चरिता	१९२
गोट्ट मज्ज किराट च	२५५	चित्रानि हिमवतो पब्बतस्स	२७३

घ

घतासनसमा एता	२३४
घतासन्नो धूमकेतु	३८०
घतासन कुञ्जर कण्हसप्प	२३४
घम्मे पथे ब्राह्मण	१९९
घरा नानीहमानस्स	६०

च

चजे चजन्त वनथ	५६, १०१
चण्डा अटनका गावी	४०१
चण्डालपुत्तो मम सम्पदासि	२८९
चण्डालाहुम्ह अवन्तीसु	३०९
चतुक्कण्ण व केदार	१३२
चतुद्वारमिद नगर	१०३
चतुप्पदी त्व कल्याणि	१३५
चतुप्पदो अह सम्म	३४
चतुग्भि अटुज्झगमा	२४, १२३
चतुरङ्गिनि सेन सुभि	३५२
चतुरो जना पोत्थकमगहेसु	२६१
चतुस्सद गामवर समिद्ध	२८०
चत्तारो मे भहाराज	१८४
चन्दनसारानुलिता	११७
चन्दाभ सूरियाभ च	३०
चन्दो च सुरियो च	२४२, २८९
चन्दो यथा राहुमुखा	३७०

चम्म विहनन्ति एळकस्स	२४४
चर चारिक लोहिततुण्ड	१८१
चरिया त अनुवन्धित्थो	३८७
चरिया म अय अञ्चे	३८७
चातुदमि पञ्चदसि च राज	३३६
चातुदसि पञ्चदसि	२८४
चातुरन्तो महारट्ठो	३८७
चालेति कण्ण भकुटि	९९
चिञ्चामाणविका माता	२४७
चिण्णा कलिङ्गा चरिता	१९२
चित्रानि हिमवतो पब्बतस्स	२७३
चिरस्स वत पस्साम	३४८
चिरस्स वत पस्सामि	८३, १४५
चिरस्स वत मे उदपादि	३६५
चिरानुवुट्टम्पि पिय मनाप	२३३
चिर जीवतु सो राजा	२१९
चिर पि खो त खादेय्य	४६
चिर पि भक्खो अभविस्म	१५०
चिर सुमेधे सुखिनी	२८५
चुता पि हेके खलिता	२७५
चेत्तेय्यरूप चेनेसि	२३५
चोदितो सिविराजेन	३१३
चोरीन बहुबुद्धीन	३९६

छ

छिन्नम्भमिव वातेन	१५७
-------------------	-----

ज

जटा च केसा अजिना	३०७
जनित्त मे भवित्त मे	४२
जनिन्द नाञ्जात्र मनुस्सलोका	३४१
जप्पेन मत्तेन सुभासितेन	१२२
जयो कलिङ्गानमसय्हसाहिं	८६
जरूदपान खणमाना	६८
जवेन भद्र जानन्ति	३८०
जाति नरान अधमा	३०९
जातिमदो च अतिमानिता	३०५

जानन्तो नो महाराज	२३०	ततो मो नल्लिनि गन्त्वा	२१९
जानाम त न मय	७६	ततो मो पव्वजित्वान	३४४
जानामि पुत्तो ति	३६९	ततो मो भरियमादाय	३४३
जानामि लुद्द पुग्गिम्भको	३६८	ततो हवे धितिमा	३६७, ३६९, ३७०
जिण्णो दुब्बलच्चक्खूमि	३९०	ततो हवे पण्डरको	३९३
जिव्हा तस्म द्विधा होति	१७३	तत्थ का नन्दि का ग्गिड्डा	३०९
जिव्हा तस्म न भवति	१७३	तत्थच्छती कुञ्जरो	३७२
जीनो रथस्स मणिकुण्डले	१११	तत्थ तिन्दुकमद्दक्खि	३८२
जीवक च मत दिस्वा	२३	तत्थत्तनि वतप्पद्धे	९९
जीव वस्ससत्त भग्ग	३५	तत्थद्दस अरञ्जास्मि	३२४
जीवामि बोह न	१६८	तत्थद्दसा कुञ्जर	३७३
जेट्ठो अथ मज्झिमो	३४५	तत्थद्दसा पोक्खरणि	३७४

अ

आतको नो निसिन्नो ति	९४	तत्थेव सा पोक्खरणी	३७३
आतमेत कुरुङ्गस्स	७	तत्थेव सो उग्गहेत्त्वान	३७३
आतीन च पियो होति	८१, ३८१	तथा म सच्च पालेतु	३९७
आती मे सुखसवद्धा	२३५	तथेव तिट्ठति सीम	११२

इ

इय्हमानो न जानाति	११३, ११४	तथेव पुण्णा पातियो	१४
		तदेव मे त्व विदितो	१०१
		तदेव हि एतरहि च	३०६
		तदेवेकस्स कल्याण	२८

त

तगर च पलासेन	३२६	तपसा पजहन्ति पापकम्म	१७२
तग्घ ते अहमक्खिस्स	३८०, ३८२	तपस्सिनियो पव्वजिता	२४०
तच्च व जिण्ण उरगो	२९०	तपो नु ते ब्राह्मण	२२०
ततो अमतमादाय	१८३	तमेन पस्सामि	१६१
ततो असि गहेत्त्वान	३४३	तम्भानि हिमवतो	२७३
ततो अह निक्खमिस्स	२८६	तया म असितापङ्गि	१६५
ततो कदलपत्तेसु	३५७	तया समुद्दमतारि	९८
ततो गलविनीतेन	२०३	तयिमे नत्थि विस्सासो	३८४
ततो च राजा साधिनो	२९५	तयो गिरि अन्तर	५८
ततो जना निक्खमित्वान	२८६	तरमानो इम यान	२२८
ततो जानपदा सब्बे	३४३	तव सद्ध च सील च	७५
ततो नागा निक्खमिस्सु	२९४	तवेव दासीसतमत्थु	३६५
ततो सिल गहेत्त्वान	३८३	तवेव देव विजिते	२३४
ततो सो कतिपाहस्स	३१३	तवेव रक्खावरण	२७५

तससि भमसि लेणमिच्छसि	१३८	ता अम्बजम्बुलबुजा	३५८
तस्मा काले अकाले वा	१००	ता कम्बुकायूरधरा	३४०
तस्मा खणे नातिखणे	६८	तात माणवको एसो	४१
तस्मा तुलेय्य मत्तान	१५४	ताता ति पुत्तो ब्रह्मानो	९३
तस्मा पण्डितजातियो	१०१	तादिसाय सुमेधाय	२८४
तस्मा पत्तपुटस्सेव	३२६	तानिस्स कम्मायतनानि	१९२
तस्मा मत्तञ्जुता साधु	६७	तानीध खेत्तानि सो	२९६
तस्मा विनेय्य मच्छेर	२१०	ताला च मूला च फला	३३२
तस्मा सखिलवाचस्स	७३	ताह सर दुक्खसेय्य	१२१
तस्मा सत च असत	४३, २११	तिकिच्छकसमा राज	२९७
तस्मा सब्बेन लोकेन	७८	तिट्ठन्ति ते तुमूल	३७२
तस्मा हि छन्दागमन	५३, १७४	तिट्ठन्ते नो महाराजे	२३०
तस्मा हि ते सुखिनो	१९०	तिणमासि पलासमासि	२४५
तस्मा हि धीरस्स	२३०	तिणमिव वनमिव	२७०
तस्मा हि पण्डितो	२९४	तिणा लतानि ओसध्यो	३९६
तस्मा हि पापक कम्म	३५९	तिण तिण ति लपसि	१०३
तस्मा हि मित्तान न	३९४	तिन्दुकानि पियालानि	३२५
तस्स कम्मफरुसस्स	९२	तिपञ्चरत्तूपगत पि	२३६
तस्स कम्मस्स कुसलस्स	१६४	तिरोकुट्टमिह गायित्वा	३४३
तस्स कामरस ज्ञत्वा	३४३	तिरोकुट्ट तिरोसेल	३१४
तस्स गामवर दम्मि	२६२	तिरोक्खवाचो असत	३८९
तस्स चन्तेपुरे आसि	३४२	तीहूनक सत्तसतानि	३३०
तस्स जानन्ति पितरो	३५८	तुङ्गानि हिमवतो	२७३
तस्स ते पेमकेनाह	३०२	तुट्ठोस्मि देव तव	३३१
तस्स त धूमगन्धेन	१६२	तुण्ही अहू किम्पुरिसो	२६२
तस्स त वचन सुत्वा	२१६, ३३१, ३८३	तुम्हे खोत्थ घोरविसा	३३८
तस्स दोहळिनी भरिया	८२	तुम्हे सीहान व्यग्घान	१४४
तस्स नागस्स विप्पवासेन	२१८	तुव च एको भरिया च	१८९
तस्स पुत्ता च दारा च	१३२, १७९	तुव पि पुच्छामि अनोमपञ्ज	३१५
तस्स मे अहु सवेगो	३२१	तुव हि सेट्ठो	१९६
तस्स सक्को वतञ्जाय	८५	ते अन्धकारके कामे	१८४
तस्स सहीरपञ्जस्स	३२४	ते कथ नु करिस्सन्ति	१४९
तस्सा च गायमानाय	३४३	ते च तत्थ निसीदित्वा	२९३
तस्सादासि पसन्नतो	२५६	ते च तस्सानादियित्वा	२९४
तस्साह ओदहि पस्स	१३७	ते च तेन असन्तुट्ठा	६८
तस्साह परम ब्रह्मे	३८९	ते जना सुखमेधन्ति	१०९
तस्सेव विलपन्तस्स	१४१	ते तत्थ कन्दित्वा	३७६

ते तत्थ कालेनुपसङ्कमित्वा	२९०	त ताह तात याचामि	१८८
ते तत्थ ठत्वान उभो	२२०	त त गामपति ब्रूमि	४९
ते तत्थ भुत्वा खादित्वा	२९३	त त चे अनुसोचेय्य	९९
ते ताहि परिचारेत्वा	२९४	त त ज्ञातिपरिव्यूळ्ह	२३१
ते त कन्तारमागम्म	२९३	त त वदामि कोसिय	२४१, २४२
ते दानि वक्कञ्ज	७६	त त्व भत्त पटिग्ग्ह	३०२, ३०३
ते देववण्णा सुखुमालरूपा	३९३	त देवा पयिरूपासन्ति	१३१
ते देसा तानि वत्थूनि	२९	त नागकञ्जा चरित	३३९
ते न पच्छा विजिगुच्छि	२२७	त नेगमा जानपदा	३७१
ते नेगमा जानपदा	३७१	त पस्स सम्म फलिम	१८२
ते पणसन्थता रमणीया	२७२	त पाप पकत मया	२२७
ते पव्वता ता च कन्दरा	२७२	त पुफरसमत्तेहि	३५९
ते पापधम्मा पसवेत्त	२८१	त म कामेहि सम्मत	१६९
ते पुप्फसन्थता रमणीया	२७२	त म न तपसे बन्धो	१५७
ते म धम्मगुणे युत्त	२३०	त म वधितुमागच्छि	१३७
ते रुक्खा सबिरूहन्ति	१६२	त म वियायत सन्त	१५७
ते लुद्धकसमा राज	३०१	त लोभपकत कम्म	१८६
तेसाह पहितो दूतो	८२	त वुहमान सोतेन	३५७
तेसाह वचन सुत्वा	२३०	त वो वदामि	१५९, २५२, ३८५
तेसाह समनुज्जासि	२२७	त सुत्वा कालिङ्गो	२५७
तेसु उदुम्बरमूर्लास्मि	२९२	त सुत्वा राजा	२५७
तेसु चित्त पसादेत्वा	१६४	त्वञ्जेव मणिना छन्नो	१४५
तेस च ड्य्हमानान	२९२	त्वमेव दानिमकर	६०
तेहि नून मरिस्सन्ति	३१९, ३२०	त्व आविकरोहि	३४५
त अनधिवासेन्तो	२५८	त्व खो पि सम्म	१३७
त इवाह न पस्सामि	२३५	त्व खोसि सम्म	१९०
त गच्छन्त ताव पिता	३६८	त्व च खो मे	२५६
त च अप्प च उच्छिद्द	४३	त्व च खो मेव	३५७
त च दिस्वान आर्यान्ति	१७८	त्व च खो म	६७
त च भरिया पलोभेसि	३४४	त्व च भद्दे सुचिण्णेन	२८४
त च राजा विवाहेसि	३४३	त्व नोसि ज्ञाति	२४३
त च सत्तजटो लुद्धो	३९५	त्व पि भद्दे महेसीमि	७७
त च सो समतिक्कम्म	१७९	त्व पि वस्समत	३५
त तथावादिनि राजा	३४२	त्व लोहितक्खो	३४१
त तादिस कूटमिवोद्धुत	२०९		
त तादिसि पाणददि	३८५		
त तादिस देववण्ण	२६०	थले च निन्ने च वपन्ति	३०४

थिया गुय्ह न ससेय्य
थियो व तस्स जायन्ति
थीनञ्चि चित्त यथा

३४८, ३९०
१७४
२३३

दिजा दिज कुणपमाहरन्त
दिजो दिजान पवरोमि
दिट्ठा मया वने रुक्खा

१५८
२७४
५२

द

दक्ख गहपती साधु

१७५

दक्खेय्यकपद तात

६१

दङ्गो वाहमहस्सेहि

६२

दण्डहत्था निवारन्ति

३८५

ददतो मे न खीयेथ

२६०

ददन्ति हेके विसमे

२११

ददामि ते गामवरानि

२२१, ३६४

ददामि ते ब्राह्मण

६९, ९६, १५३

ददामि वो ब्राह्मणा

७५

ददाहि मे गामवरानि

२१९

ददेय्य पुरिसो दान

१५१

दद भुञ्ज मा च पमादो

१६४

दम्मि निक्खसत लुद्ध

३२१, ३३७

दरिया सत्त वस्सानि

७९

दवप्पलुद्धो पुरिसो

१३३

दस खलु इमानि ठानानि

२३९

दस खलु महाराज

२९७

दस वस्ससहस्सानि

२३०

दसेविमा वस्सदसा

३०९

दहरस्स युविनो चा पि

२२३

दहरो च हि बुद्धा च

२२९

दहरा वियलङ्कार

३८५

दहरि कुमारि

२०२

दहरो चासि दुम्मेध

१२५

दहरो तुव दस्सनियोसि

१६०

दळ्हप्पमाण मम एत्थ

१६७

दळ्हहरिम मूले विसटे

३३२

दळ्ह दळ्हहस्स खिपति

३४

दान च युद्ध च समानमाहु

१७५

दासा च दास्यो

२०७

दासे कम्मकरे पस्से

२८३

दामो व पञ्जस्स यसस्सि

३१९

दिवा च रत्तो च मया

१८९

दिसा चतस्सो विदिसा

३७१

दिसो वे लहुचित्तस्स

१५४

दिस्वा खुरप्पे धनुवेगनुत्ते

७१

दिस्वा पदमनुत्तिण्ण

७

दिस्वा फल दुच्चरितस्स

३०९

दिस्वा वदामि न हि

१३०

दिस्वान दन्तानि गजुत्तमस्स

३७६

दिस्वान नागस्स गति

३७४

दीघोत्तरट्ठा जटिला

२४०

दीघ गच्छतु अद्धान

१०७

दुक्खूपनीतो पि नरो

२६५

दुक्खो पुनब्भवो सक्क

२५८

दुज्जच्चो च सुजच्चो च

८८

दुज्जीवितमजीविम्ह

९२

दुट्ठस्स फरसा वाचा

१९४

दुतिय समचिन्तेसु

२९३

दुद्द ददमानान

४३, २११

दुद्दसी अप्पकारोसि

३८१

दुद्दुभायति भद्दन्ते

९६

दुब्बण्णरूप तुवमरियवण्णो

१४१

दुब्भासितञ्चि ते जम्मि

४००

दुमप्फलानेव पतन्ति

३५३

दुमो यदा होति

१८१

दुम यथा सादुफल

३१६

दुम्मी रजोजल्लघरो

२८४

दुम्मेधान सहस्सेन

१३

दुल्लभा ब्राह्मणा देव

२९७

दुस्स मे खेतपालस्स

९३

दूता विधावन्तु दिसा

३११

दूते ते ब्रह्मे

२५५

दूतो अह राजिध

१०८

दूरे अपस्स थेरो व	३११	धम्मेन मन्त तव	२५०
दूरे सुतो चेव ब्रह्मा च	८९	धम्मेन मोचेमि	३३६
दूसितो गिरिदत्तेन	४४	धम्मेन मोचेहि	३३६
देवता नुसि सग्गम्मा	२८४	धम्मेन वित्तमेसेय्य	९८
देवपुत्तो महिद्धिको	२९५	धम्मो गृहदो अकद्दमो	१३९
देवमनुस्सा चतुपदा	९४	धम्मो हवे पातुरहोसि	२२२
देवा न जीरन्ति यथा	२२४, २२५	धम्मो हवे रक्खति	२०७, ३५६
देवा मुसावादमुपातिवत्ता	८६	धम्मो हवे हतो हन्ति	१७३
देविद्धिपत्तोसि महानुभावो	३४१	धम्म चरथ जातयो	१३५
देवी अह सङ्ख	१९८	धम्म चुराम न मुसा	२०६
देवी विय अच्छरूपमा	१६५	धम्म चरे यो पि	२११
देव व यक्ख अथ वा	२२४	धम्म भणामि वेदेह	१५६
दोहळो मे महाराज	३७१	धिरत्थु कण्डिन सल्ल	५
द्वय याचनको तात	५३	धिरत्थु कामे सुबहू पि	१८६
द्वय याचनको राज	९३	धिरत्थु त मज्जपान	२५३
द्वासत्तति गोतम पुञ्जकम्मा	१५४	धिरत्थु त यसलाभ	८०, ९०, १८५
द्वे च सादिसियो	३२२, ३३७	धिरत्थु त विस वन्त	१७
द्वे द्वे गहपतयो	५५	धिरत्थुम आतुर	८२

घ

धजमपरिमित अनन्तपार	५८	धिरत्थुम महाकाय	९८
धञ्ज धन रजत	३६२	धिरत्थु सुबहू कामे	२२७
धनुग्गहान पवरो	३८६	धीरस्स वालस्स हवे	२६३
धनुग्गहान पवर	३८६	धीरा च खो सङ्गतिस्सन्थवानि	२२१
धनुग्गहो असदिसो	४३	धीरा च वाला च हवे	३१५
धनुहत्थकलापेहि	४२	धीरो च विधिविधानञ्चू	५७
धनु अद्वेज्ज कत्वान	२६२	धीरो भोगे अधिगम्म	१४१
धनेन धञ्जेन च	२७५	धीरो व बलवा साधु	१५४
धमे धमे नातिधमे	१५	धुत्ता च सोण्डा अकृता	९४
धम्मट्ठोह पुरे आसि	१५०	धुत्तोम्हि सम्म सुमुख	१२०
धम्मन्तरी वेत्तरणी	३५५		
धम्मे च ये अरियप्पवेदिते	१७१		
धम्मेन किर जातस्स	१०४		
धम्मेन किर आतीन	२३१		
धम्मेन नो अधम्मेन	३७७		
धम्मेन ब्रह्मदत्तस्स	४००		
धम्मेन भासिता गाथा	३१४		

न

न अकाले विपेक्खेय्य	१९०
न अण्णवे सन्ति फलानि	१८७
न उस्सहे वने वत्थु	२५४
न कण्णायतनमुत्तेन	६६
न कण्हो तचसा होति	१९४
न कतस्स च कत्ता च	१०७
न कम्मुना वा वचसा	३६७

न कहापणवस्सेन	६८	न त जित साधु जित	१७
न किरत्थि अनोमदस्सिसु	१६३	न त दळ्ह बन्धनमाहु	४९
न किरत्थि रसेहि पापियो	६	न त पादा बधिस्सामि	५७
नक्खत्तयोग न पुरे	२४९	न त याचे यस्स क्रिय	६७
नक्खत्तयोग पटिमानयामि	२४९	न त सक्कोय अक्खातु	३७९
नक्खत्त पटिमानेत्त	१३	नत्थि अन्तो कुतो अन्तो	९२
न खत्तियो ति न च	३५४	नत्थि लोके रहो नाम	८८
न खो अय ब्राह्मण	१६७	न त्व अस्सत्थ जानासि	९१
न खो पनेत्त सुभण	४८	न त्व राध विजानासि	३२
न खो मे रुच्चति आळि	१९०	न दुक्कर किञ्चि महेत्थ	३६९
नगर पि नागो भस्म	३३६	न नामगोत्त गण्हन्ति	१४२
न गुय्हमत्थ विवरेय्य	३४८, ३९०	ननु जीविते न रमसि	६६
नङ्गुट्ट मे अवक्कम्म	१७७	ननु ते सुत्त ब्राह्मण	८६
न चत्थि मोक्खो मम	३६५	ननु त्व अवच लुट्	३२१
न चत्थि सत्तो अमरो	३९०	ननु पस्ससिम काळि	७३
न चागमत्ता परमत्थि	३१५	ननु म सम्म जानासि	७५
न चा पि ज्ञापेत्ति पर	१७०	ननु म सुहृदयो ति	६४
न चाहमेत्तमिच्छामि	२९६	न नो दाठा न विज्जन्ति	२९१
न चाहमेत्ते इच्छामि	२१६	न नो पितून न पिता	३७१
न चाह चित्तो सुत्तमञ्जातो	३०८	न न उम्हयते दिस्वा	४८, २४७
न चे तुव उस्सहसे	३११	नन्दन्ति सरीरघातिनो	१३९
न चेव सा कालकता	९४	न पचामि न पाचेमि	३०३
न चेवह तत्थ तदा	२६५	न पटिच्च कम्म फुसत्ति	९५
नच्चन्तवण्णा न बहून	२३४	न पण्डिता अत्तमुखस्स	२१३
न जातुय सागरवारिवेगो	२३६	न पण्डिता वेननमादियान्ते	१५२
नज्जो च तेमा पुथुलोमन्ता	३४०	न पापजनससेवी	३२, १४७
न तक्कला सन्ति	२०४	न पापसम्पवद्धेन	१४७
न तस्स बुद्धि	१३४	न पुत्तहेतु न	३४०
न ता एकस्स न द्विन्न	२३४	नभ फलेय्य उदधी पि	३३७
न ता पजानन्ति कत्त	२३३	न मत्थि ऊन कामेहि	२२८
न तायु खीण मरण च	२९६	नमत्थु सङ्खान समागतान	७८
न ताह तात्त	२०५	न मन्ता मूलभेसज्जा	२१६
न ते कट्टानि भिन्नानि	२५४	न मातर पितर वा	६८
न ते नटा नो पन	२८२	न मायमग्गि तपत्ति	५४
न ते पीठमदायिम्ह	१०३	न मे अत्थी सहस्मेहि	२३९
न ते पुत्ता भविस्सन्ति	३९८	न मे अय तुय्ह वधाय	२८८
न ते सक्कोमि अक्खातु	३७८	न मे इद तथा दुक्ख	३९५

न मे इद रुच्चति	१८७	न विस्ससे अविस्सतथे	२२
न मे तपो अत्थि	२२०	न वे अनत्थकुमलेन	१३
न मे त्व पुत्त	२०५	न वेदा सम्परायाय	११९
न मे दाठा न विज्जन्ति	२९१	न वे देस्सन्ति सप्पञ्जा	१५३
न मे दुब्भासित ब्रह्मे	४००	नवेन सुखदुक्खेन	५१
न मे नमन्तस्स भजे भजन्त	५६, १०१	न वे निन्दा सुपरिवज्जयेय	२६२
न मे पिता वा	३६४	न वे पियम्मे ति	१३७
न मे पियो आसि	६२	न वे याचन्ति सप्पञ्जा	१५३
न मे पिय अप्पिय	३९३	न वे सुगण्ह पठमेन	२३७
न मे माता वा पिता वा	७७	न सन्ति देवा इति	२८९
न मे रुच्चति भद् वो	७३	न सन्ति देवा पवसन्ति	४७, ३९५
न मे रुच्चि मिगालोप	१३२	न सन्थवस्मा मरमत्थि	३८
न मे वेर तया सद्धि	२६८	न सन्थव कापुरिसेन	३७
न मे सुत वा दिट्ठ वा	११७	•न सप्पिकुम्भो न पि	३६०
न म तपति आतपो	१७२	न सब्बभूतेसु विधेन्ति	८०१
न म सीत न म उण्ह	१०	न समाधिपरो अत्थि	१००
नम्हि देवी न गन्धब्बी	३३५	न साधु बलवा बालो	१५६, ३१६
न याचनाय न पि	२२२	न सिप्पमेत विदधाति	३१६
नयिद चित्तवतो लोम	६८	न सुद्धि सोचनेनत्थि	२७८
नयिद दुक्ख अदु अदुक्ख	३२	न सो अच्छादन भत्त	१८१
नयिद निच्च भवित्त्व	११२	न सोचनाय परिदेवनाय	१२२
नयिद विममसीलेन	३६	न सो मित्तो यो	११९
नयिमस्स विज्जामयमत्थि किञ्चि	६९	न हरामि न भञ्जामि	१८३
नयिमस्मि कुम्भास्मि	३६४	न हि अच्छञ्जचिन्तान	२०८
नयिम महि अरहति	११५	न हि अत्तेन पानेन	११२
न युज्जमाना न बलेन	३५२	न हि धम्मो अधम्मो च	३५६
नय नयति मेधावी	२५९	न हि नूनिमस्स रज्जो	११३
न राजपुत्त उसूयामि	२३०	न हि वण्णेन सम्पन्ना	७३
नरानमारामकरासु	१०५	न हि वेरेन वेरानि	१२८, १८०
नवच्छन्नके दानि दिव्यति	१३८	न हि सत्थ सुनिमित्त	१००
न वाचमुपजीवन्ति	१५१	न हि सब्बेसु ठानेसु	१७०
न वायस नो पन	१४०	न हेव इन्दो न सेनो	२९२
न वाहमेत जानामि	२०३	न हेव कामान कामा	१७४
न वाहमेत भुञ्जामि	२१२	न हेव ठित नासीन	९९
न वाहमेत यससा	३१३	न हेव वेदा अफला	१२९, २७७
न वाहमेत सहहामि	२१२	न हेव सब्बत्थ बलेन	११६
न वाह वड्ढव मज्जे	३५८	नागो जातफणो तत्थ	२४६

नागो यथा पङ्कमञ्जो	३१०	निक्खित्तभिक्ख भुञ्जन्ति	३००
नाच्चन्त नित्तिप्पञ्जो	११	निग्गाहकसमा राज	२९८
नाच्चिन्तयन्तो पुरिसो	२७	निग्रोधमेव सेवेय्य	५, २०४
नाञ्जत्र विधुरा राज	३७७	निच्च उब्बिग्गहद्व्या	३१
नाञ्ज सुचरित राज	१२४	निच्च उब्बेगिनो काळा	१४४
नादट्ठा परतो दोस	२४६	निरङ्कुत्वा अग्गिमादाय	२७८
नादेय्येसु दद दान	८७	निसम्म खत्तियो कयिरा	१०१, १११, २१४, ३३३
नानाछन्दा महाराज	८०	निसम्म च कत कम्म	३३३
नानादुमगणाकिण्णा	३५८	निसम्म दण्ड पणयेय्य	३३४
नानाभवा विप्पयोगेन	२८५	निसीथे पि रहो दानि	३२४
नानारत्तेहि वत्थेहि	२७९	निहीयति पुरिसो	१४८
नानाएक्खेहि सञ्छन्न	३३९	नीलानि हिमवतो	२७२
नानुमित्तो गरु अत्थ	३८९	नीलुप्पलाभ विमल	१९७
नानुम्मत्तो नापिसुणो	८०	नून तारकवण्णामे	३९५
नान्तलिक्खभवनेन	१२५	नून राजा न जानाति	१५९
नाग्भतीतहरो सोको	११४	नेकन्तमुदुना सक्का	२४६
नाय इसी उपसमसञ्जमे	६५	नेत सीहस्स नदित	४६
नाय घरान कुसलो	६८	नेव इत्थीमु सामञ्ज	१०९
नाय धम्म अधम्म वा	६४	नेव किणामि न पि	२४१
नाय नेरु विभजति	१३१	नेव त उपजीवामि	१४३
नाय पुरे उण्णमति	४०	नेव दुट्ठे नयो अत्थि	१७८
नाय मिगानमत्थाय	२४०	नेवय्यकस्स सीस च	११२
नाय एक्खो दुरारुहो	१४	नेव सालो न खदिरो	२५१
नाय वयो तारकराजसन्निभो	३५४	नेवाभिसज्जामि न चा पि	१०३
नाय सिखा पुञ्जहेतु	२९	नेस धम्मो महाराज	३९८
नारि नरो निज्जपय	२२४	नेसो मिगो महाराज	२६६
नाल कवळ पदातवे	८	नो चे अस्स सका बुद्धि	१५६
नामक्खातिगतो पोसो	१७९	नो चे तुव उस्सहसे	३११
नास्मसे कतपापमिह	२०८	नो चे तुव महेत्थेय्य	३९५
नास्स सील विजानाथ	४२, ६१, १३६	नो चे लभेथ निपक	१८१
नाह तुम्हे पससामि	७३, १४३		
नाह तुम्हे विनिन्दामि	७३		
नाह दुक्खपरेतो ति	३२२	पक्खन्दिना पगग्भेन	३६
नाह पुन न च पुन	३३	पङ्गे च पोस पलिपे	३५१
नाह बलाका सिखिनी	७५	पङ्को च कामा पलिपो	१२९, ३४९
नाह रोहण गच्छामि	३१९, ३२०	पचन्तो अपचन्तस्स	३०३
निक्खन्ताय अगारस्मा	१९१	पच्चोरोह महाराज	२५७

प

पञ्जुघ्ननाथा पसवो	२६२	परे च न विजानन्ति	१८०
पञ्च पण्डिता मय	३१८	परोमन चे पि ममागतान	२३
• पञ्च पण्डिता समागतात्थ	३४५	परोमहम्म पि समागतान	२३
पञ्चम समचिन्तेसु	२९४	पवामा आगतो तात	४८
पञ्चालराजा मिगव	३६५	पविट्टस्मि काशिरज्जे	३३९
पञ्जाय तित्तिन सेट्ट	२३८	पत्रिमि कृच्छि महतो	२८६
पञ्जायुपेत सिगिया	३१५	पविसित्वा परकुल	२५५
पट्टो भूमन्तलिकवस्मि	३८७	पविवेकरम्म पित्वा	१२०
पठम इद दस्सन	२२०	पवुत्थ तस्स सरति	२४८
पणीत भुञ्जरो भत्त	१४४	पसिब्बके गहेत्वा न	२९७
पण्णक तिखिणधार	१५०	पसू पि तत्थ हञ्जन्ति	३००
पण्हे वज्झो महोसधो	३४६, ३४७	पसू मनुस्ता मिगवीरमेट्ट	२७६
पत्तेव पतत सेट्ट	३२२	पस्स सद्धाय सीलस्स	४६
पत्तहत्था समणकां	२४०	• मस्सामि वोह दहरि कुमारि	१६१
पथब्बा सालियवक	२३८	पस्सामि वोह दहर कुमार	३५०
पदक्खिणतो आवट्टा	२५७	पहूतधञ्जो कसिमा	२७९
पदुट्टचित्तस्स न फाति	८०	पहूतभक्ख बहुअन्नपान	२३६
पनादो नाम सो राजा	७१	पहूत मे धन मक्क	३१४
पनुज्ज दुक्खेन सुख जनिन्द	८७	पाठीन पांवुम मच्छ	२१२
पप्पोति मच्चो	२६०	पाणातिपातमकर	२२७
पब्बतूपत्थरे रम्मे	४७	पाणानिपाता विरतस्स	२८८
पभिन्ना पग्घारिसु	३८४	पाणातिपाता विरतो	२८८, २९१
परदार च दिस्वान	२२६	पाणातिपाता विरमाम	२०७
परपाणरोधा जीवन्तो	८४	पाणानिपाती पुरे आमि	२३९
परमकारुञ्जत पत्त	३८१	पाणि चे मुट्ठको चस्स	७०
परस्स वा अत्तनो	३१७, ३१८	पाणिस्सग मुदिट्ठा च	२४३
परिग्गह लोभधम्म च	१९५	पाणेन ने पाणमह	३६७
परिचारकसमा राज	२९८	पातोव खो उग्गने	३२९
परिणायकसम्पन्ना	२९२	पापानि कम्मानि कत्वान	१२९
परिदेवयमानो चे	२२९	पापानि कम्मानि करोति	३१५
परिप्लवन्त पथवि	१७०	पापानि कम्मानि करेय	२७७
परिव्वज महा लोको	९०	पापो खोसि राजपुत्त	२७०
परिभूतो मुट्ठ होति	२४६	पामोज्जकरण ठान	१२०
परिमुट्ठा पण्डिताभासा	१८०	पालिलेय्यो तदा नागो	२८२
परिसङ्कुपथो नाम	१७९	पासादवरगतो	२४५
परिसाय पि मे अय्ये	३८७	पासाद कारयिस्सामि	२३५
परुल्लहकच्छनखलोमा	१४५, २९९	पिड्डियानी राव्वलोकिम्मरम्म	१०६

मनुस्सोह व्यसम्पत्तो	३८३	मातु भरियाय भातुच्च	३८८
मनो चे ते नप्पणमत्ति	९४	मा ते मित्तो अमित्तो	१२७
मन्ताभिजप्पेन पुरेहि	२४९	मा त्व चन्दे रोदि	२७१
ममन्नपान विपुल	६६	मा त्व नदि राजमुत्त	४६
मम लोहितभक्खस्स	९०	मानातिमाना कलहानि	३६२
ममेव देव पलित	१६०	मा नो देव अदा चक्खु	३१२
ममेव सुतनो अत्थो	१४८	मा न दहरो ति उञ्जासि	३७९
ममेवाय मञ्जमानो	७६	मा बालिय विलपि	५९
मम च दिस्वान	१४०	मा ब्राह्मण इत्तरदस्सनेन	९७
मयेकरत्त विप्पवसिम्ह	३२८	मा मद्दससु रोदन्त	९६
मय च भरिय नातिक्कमाम	२०६	मा मुनिकस्स पिहयि	९
मय्ह गामवर देहि	२६२	मा मे जनपदो आसि	२६४
मलमज्जकसमा राज	३०१	मा म देव निवारोहि	२२८
मल्ल गिरि पण्डरक	३२७	मायाकारा रङ्गमज्जे	३५५
महती वत ते बोन्दि	५२	मायाविनो नेकतिका	२४१
महब्भयो भिसनको	२३२	माय्योम करि भद्दन्ते	३८४
महयित्वा सम्बोधि	२५८	मालियो चतुरक्खो च	१९१
महस्सादा सुखा कामा	२२७	माली तिरिट्ठि कायूरी	३५९
महाजनसमागमम्हि	२४४	माल च सो कासिकचन्दन	२७९
महामत्ता च मे अत्थि	२३१	मा सालूकस्स पिहयि	७९
महाराजस्सह धीता	१३३, १३४	मासु कुञ्ज भूमिपति	१२८
महेसी सुरचिन्तो	२८२	मा सु नन्दि डच्छति म	१६
मा किञ्चि अवचुत्थ	१७३	मा हेव त्व अधम्मट्ठ	३८४
मा खो त्व तात पक्कोसि	४१	मिगराजा पुरे आसि	१३६
मा च पुत्त मा च पति	२७१	मिगलुद्दो महाराजा	३२४
मातर पठम दज्ज	३८५	मिगान सिङ्गालो अन्तो	८३
मातर पितर चा पि	२४०, २४१	मिग तिपल्लत्थमनेकमाय	६
माता च पिता च	२२६	मित्तरूपेन बहवो	२०८
मा तात कुञ्जि न हि	१२८	मित्तरूपेनिधेकच्चे	२०८
माता द्विपदाजनिन्दसेट्ठ	३४६	मित्तानि वे यस्स भवन्ति	२१५
माता पिता च भगिनी	२०७	मित्ताभिराधी चिरमेव	२६६
माता पिता च मे बुद्धा	२६९	मित्तामच्चापरिब्यूळ्हं	२२८
माता पिता परमा	३९०	मित्तो तस्सेव भजति	२४८
माता पिता भगिनी	३९०	मित्तो मित्तस्स पानीय	२२६
माता पिता समणब्राह्मणा	२२३	मित्तो हवे सत्तपदेन होति	२०
माता मे सा महाराज	२१८	मित्त च कयिराथ	२७६
माता व पुत्त तरुण	३९२	मित्त सहाय च	२७४

मित्त सहाय अधिगम्म	२७४, २७६	यत्थेको लभते बब्बु	३१
मिय्येथ भरिया वजतो	१५१	यथन्नो पुरिसो होति	२५
भीळहेन लिता सहिरेन	१३०	यथा अग्गी व सुरियो व	२३१
मुञ्चथेत महानाग	२१८	यथा अह इतो	२५४
मुत्ता च वाहसहस्सानि	३४२	यथा इमे विप्पवदन्ति	२३६
मुत्तो चम्पेय्यको नागो	३३७	यथा उग्गतप सन्त	१८६
मुत्तो च बन्धना नागो	२१९	यथा कुसो व सस्सो व	२३२
मुत्तो च सो पोरिसादस्स	३६६	यथा केसा च मस्सु च	७०
मुत्तोसि हत्था बाळान	३८४	यथा गिलित्वा बळिस	२४७
मेधावीनम्पि हिमन्ति	१८४	यथा त सिंवयो सब्बे	३१२
मोघा जाति च वण्णो च	११९	यथा दधी व खीर व	२३१
मोघ चस्स हुत होति	२४२	यथा नदी च पन्थो च	१६, २३४
मसकाज अवहाय	३७८	यथा नळो व वेळू व	२३२
मसभक्खो तुव राज	१६२	यथा पि अस्स नगर	३९१
मसोदन सप्पिपायास	३६५	यथा पि उदककुम्भो	११४
		यथा पि कीता पुरिसस्सुपाहता	५९
		यथा पि चन्दो विमलो	३७९
		यथा पि ते सागरवारिमज्झे	२३७
यक्खगणसेविते	२७३	यथा पि दारको चन्द	११४
यक्खा च मे पुत्तमकसु	३०६	यथा पि नाव पुरिसो	३४९
यक्खा पिसाचा अथवा पि	३५४	यथा पि पावको ब्रह्मे	३८०
यक्खा हवे सन्ति	३०६	यथा पि बीजमग्गम्हि	२०३
यक्खे पिसाचे अथवा पि	३५४	यथा पि माता च पिता	३१०
यक्खोह्मस्मि कल्याणि	२२३	यथा पि रम्मको मासो	३७९
यञ्च अञ्जे न रक्खन्ति	५	यथा पि राजा नन्देय्य	१५०
यञ्चेत इतिचीति च	१२५	यथा पि हिमवा ब्रह्मे	३७९
यतो च खो पण्डितो	१२२	यथा पसुमुट्ठि पुरिसो	१२८
यतो च खो बहुतर	६७	यथा महा वारिधरो	३५७
यतो च जानेय्य	१२२, १७०	यथा माणवको पन्थे	७६
यतो पि आगतो अय्ये	३८८	यथा याचितक यान	२९६
यतो म सरती राजा	५४	यथा वाचा च भुञ्जस्सु	२९
यतो यतो गरु धुर	९	यथा सम मञ्जमानो	२५०
यतो विलुत्ता च	१९	यथा सरणमादित्त	२२९
यतो सरामि अत्तान	१६९, २३२	यथा सारदिक बीज	७०
यत्थ पोस न जानन्ति	६७, ८८	यथोदके अच्छे विप्पसन्ने	४५
यत्थ बीजानि रूहन्ति	१८४	यथोदके आविले अप्पसन्ने	४४
यत्थ वेरी निविसति	२४, १५३	यदा कच्छपलोमान	१७६
यत्थालसो च दक्खो च	१३१		

यदा कदाचि मनुजेषु	२२०	यसोकरो पुञ्जकरोहमस्मि	२२१
यदा काका उलूका च	१७७	यस लङ्घान दुम्मेधो	२८
यदा कुलको सकृणो	१७७	यस्मा च पनिधेकच्चे	१५६
यदा च सरसम्पन्नो	१०४	यस्मा च मे अनुधिमनोसि	३६८
यदा ता पस्सन्ति	२३३	यस्मा च वारि गम्भीर	३८२
यदा न पस्सन्ति	२३३	यस्मा दान नाभिनन्दि	२०१
यदा निस्सेणिमारुह्य	१७७	यस्मि व जायमानम्हि	२००
यदा पराभवो होति	३९, १४९, ३२२	यस्मि मनो निविसति	१७, २५३
यदा बिम्बोदुसम्पन्नो	१७७	यस्स एनादिसा अस्सु	२१६
यदा मकसपादान	१७६	यस्स कायेन वाचाय	१०९, १८८
यदा मत्तो च दित्तो च	८१	यस्स गामे सखा नत्थि	९३
यदा मुलालपत्तान	१७७	यस्स चित्त अहालिद्द	९८
यदा यदा यत्थ यदा	८	यस्स चेने न विज्जन्ति	५७
यदा ससविसाणान	१७६	यस्सत्ता नालमेको व	११४
यदा सामुद्दिक् नाव	१७७	यस्सत्था दूरमायन्ति	६९
यदा सुराघट पित्वा	१७७	यस्स दिवा च रत्तो च	६९
यदि मे अज्ज पातरासकाले	२४४	यस्म देवा पितरो च	२१४
यदि हेस्सति दस्साम	१०५	यस्म भरिया तुत्यवया	२१५
यदेसमाना विचरन्ति लोके	२८१	यस्स मङ्गला समूहतामे	२१
यदेसमाना विचरिम्ह	२९०	यस्स राजा भूतपति	२१५
यमद्साथ दहरि	३७६	यस्स हक्खस्स छायाय	२१३, २९४
यमन्नपाने विपुलस्मि	३९७	यस्स सम्मुखचिण्णेन	९०
यमरियधम्मैन	२१५	यस्स साखा पलम्बन्ति	२५१
यमानयि सोमनस्स	१८५	यस्मस्स सक्खी मरणेन	३४९
यमाहु देवेषु	३१२	यस्मा पि धम्म पुरिसो	२१३
यमिम नदि पस्समि	३२८	यस्सेते च तयो धम्मा	१५
यमुग्गतेजो उरगो ति	३३५	यस्सेते चतुरो धम्मा	१५, ५७
यमुद्धरि वाहने	२६३	यस्सेव भीतो न ददाति	२१०
यमेकरत्ति पठम	३५२	या काचि नज्जो	३१७
यमेकरत्त अनुतप्पथेत	३२८	याचको अप्पियो होति	१५३
यमेतमक्खा उदधि	३१७	याचन रोदन आहु	९६
यमेत परिसप्पसि	१०४	या च मनुस्सलोकस्मि	३५८
यमेत वारिज पुप्फ	१४३	या तिसति सारमयी	१४६
यम्हि जाते न पस्सति	२००	या ते कता ब्राह्मणस्स	३६६
यम्हि सच्च च धम्मो च	३९	या ते सा भरिया	२०५
यसस्सिनो उत्तमपुगलम	१०२	या दलिही दलिद्दस्स	९५
यसस्मिन कुले जात	७२	यादिस कुस्से मित्त	३२६

यानि करोति पुरिसो	५६, ११३	ये धम्म नप्पजानन्ति	१६३
यानि पुरे तुव देवि	८९	येन अत्थेन आगच्छि	३१२
यानि सच्चानि द्विपदिन्द	३१४	येन एको रथो याति	१०५
या मन्तना अरञ्जस्मि	१०४	येन काम पणामेति	३६
या मेसा व्याहासि	२६१	ये न काहन्ति ओवाद	४८
यायञ्जमनुसासति	२६	येन केनचि वण्णेन	१५६, २१३
यायेवानुसासनिया	१२८	येन जातेन नन्दन्ति	२००
याव अनुस्सर कामे	२३८	येन जातेन नन्दिस्स	१८५
यावता चतुरो दीपा	१७७	येन भत्तानि पच्चन्ति	१८४
यावता चन्दिमसूरिया	६८	येन भुत्तेन यापेन्ति	१८५
यावता मणि घसाम	७९	येन मित्तेन ससग्गा	७४
यावता सीसती पोसो	१५९	येन सत्तुविलङ्गा च	२६
यावदेवस्सहू किञ्चि	१००	येन सिञ्चन्ति दुक्खित	१८४
याव नुप्पज्जती बुद्धो	१०४	येनाभिभूतो कुसल	२००
यावन्तो उदबिन्दूनि	३८४	येनासि किसिया पण्डु	७२
यावन्तो पुरिसस्सत्थ	३४८, ३९१	येनोचिता जनपदा	३८६
याव सो मत्तमञ्चासि	६७	ये पण्डिता अत्थदसा	१९६
या सा रति उत्तमा	२२४	ये फलत्था सम्भजन्ति	१८३
या सीलवती अनञ्जयेय्या	३४५	ये ब्राह्मणस्स समणस्स	१४४
युत्ते देव रथे देहि	३१२	येमे अह न जानामि	१५३
युत्तो रथो महाराज	३२५	ये म याचितुमायन्ति	३१६
युवा सुजातो सुमुखो	३५०	ये विप्पमुत्ता अनवज्जभोगिनो	३३५
ये कुक्कुरा राजकुलम्हि वद्धा	७	ये वुड्ढेमपचायन्ति	१०
ये कुञ्जरा सत्तसता	३९७	ये वे सखीन सखारो	१८१
ये कुळीरा समुद्दिस्मि	७२	ये सञ्जिनो ते पि दुग्गता	३०
ये केचि अत्थि समणा	२९०	ये समणस्स ब्राह्मणस्स	१४६
ये केचि मानुसा कामा	३७१	येस न कदाचि भूतप्पुब्ब	२४४
ये केचिमे मच्छरिनो	२४३	येस रागो च दोसो च	१६३, ३०७
ये केचिमे सुग्गतिमासमाना	२४३	येस वो एदिसो धम्मो	७४, ७७
ये खत्तियासे अनिसम्मकारिनो	१७१	यो अत्तनो दुक्खमनानुपुट्ठो	२५५
ये गुय्हमन्ता अविकिण्णवाचा	३९१	यो अत्थकामस्स हितानुकम्पिनो	११, १२, १३०
ये च काहन्ति ओवाद	४८	यो अप्पदुट्ठस्स नरस्स	१२२
ये च खो न पससन्ति	७७	यो अलीनेन चित्तेन	१४
ये च खो पटिसङ्गाय	१२१	यो इन्द्रियान कामेन	१७४
ये च सीलेन सम्पन्ना	९६	यो किच्छगतस्स आतुरस्स	३४५
ये चा पि मे सकुणा	२९०	यो कोपनेय्ये न करोति	१०५
ये ते भवन्ति नागा च	२५७	यो गुय्हमन्त परिरक्खनेय्य	३८१

यो च अप्पटिवेक्खित्वा	२४६	यो पिट्ठिमसिको होति	३६०
यो च उप्पत्तित अत्थ	१०६, १३५, १७०,	यो पुत्तो कासिराजस्स	३९४
	२०८	यो पुब्बे कतकल्याणो	२१, ८७, १५९
यो च एतानि ठानानि	२४०, २४६, ३८१	यो पुब्बे करणीयानि	१७
यो च काले मित भासे	१००	यो बालमन्त	२५०
यो च त्व सखिनो हेतु	३२३	यो मातर वा पितर	२०५
यो च धम्मेन चरति	१८८	यो मे हत्थे च पादे च	९२
यो च याचनजीवानो	१५३	यो म पुरे पच्चुड्ढेति	१५९
यो च वन्तकसावस्स	५६, ३७४	यो युज्झमानानमयुज्झमानो	२६१
यो च सील च पञ्ज च	१५४	योय भिसानि खणति	१४३
यो चा पि मित्ते	१३४	यो वे अनट्ट व नट्ट ति चाह	२८१
यो चा पि सीते	१३४	यो वे कते पटिकते	१०६
यो चीध कम्म कुरते	१०३	यो वे काले असम्पत्ते	१००
योजेन्तु वे राजरथे	३०८, ३३८	यो वे दस्सन्ति वत्वान	३१२, ३१३
योजेहि सारथि यान	३१३	यो वे धम्म धज कत्वा	२९
यो तस्स दुक्खजातस्स	२५५	यो वे नरो सुहृद	३८९
यो तिन्दुकक्खस्स	८९	यो वे पितुहृदयस्स	३४५
यो ते इम विसालक्खि	१९९	यो वे मेत्तेन चित्तेन	४०
यो ते पुत्तके अखादि	१९१	यो वे याचनजीवानो	१५३
यो ते विस्सासये	१८८	यो वे सब्बसमेतान	७२
यो ते सखा ददूरो	१९१	यो सब्बलोकस्स	२१४
यो ते हत्थे च पादे च	९२	यो साहसेन अधिगम्म	१८७
यो त विदुग्गा	२६५	यो हरे मत्तिक थाल	१२६
यो त विस्सासये तात	१०९	यो हित्वा पुब्बसञ्जोग	३५९
यो दन्धकाले तरति	१०७	योहु सेट्ठो सहस्सस्स	२२८
यो दन्धकाले दन्धेति	१०७	योह अत्थ च धम्म च	३७७
यो दिस्वा भिक्खु	१४२	य अन्नपानस्स पुरे लभाम	९९
यो दुक्खफुट्ठाय भवेय्य ताण	२४, ५४	य उस्सुका सञ्चरन्ति	७७
यो देवोय दक्खिणाय	२३६	य एकराजा पथवि	२८०
योध उप्पत्तित अत्थ	१७०	य एणिकूलस्मि जन	१५५
यो धम्मलद्धस्स ददाति	१७५	य एता उपसेवन्ति	७०, ७१, ३४४
यो न हन्ति न घातेति	२१२	य किञ्चि उभतो तीरे	३५८
यो नावजानाति सहायमित्ते	२१४	य किञ्चि यिट्ठ च हुत च	१९९
यो नीलिय मण्डयति	१०७	य च जञ्जा कुले जात	१२१
यो परेस वचनानि	११८	य च हेतुमुपादाय	२३५
यो पहट्ठेन चित्तेन	१४	य ते पविकत्थित पुरे	१९
यो पाणभूतानि	१७६	य त अपुच्छिम्ह	३१९

य त वसन्तसमये	९४	य सत्त वस्सानि	२८८
य त्वेव जञ्जा सदिसो	३८	य सालवनस्मि सेनको	३४७
य त्व अङ्गस्मि वड्डेसि	१२३	य सुवण्णो सुवण्णेन	४५
य त्व अपायेसि	१५५	य हि कयिरा त हि वदे	९५, ११९, १३२
य त्व पति निसिन्नोसि	३५८	य हि याचे त हि ददे	३१३
य त्व सुखेनाभिसमेक्खसे	१९८	य होनि किच्च	२७४
य दण्डकिरञ्जो गतस्स	३६८	य्वाह माळियच्छापो ति	१२१
य देवसङ्गा वन्दन्ति	२८४		
य न लब्भा मनुस्सेन	२१६		
य न सक्का निपालेतु	२२९		
य निस्सिता जगतिरुह	१०, १८५	रज्जं च पटिपन्नास्म	३७७
य नु गिज्झो योजनसत	३९, १४९	रज्जुवालम्बनी चेसा	१६१
य नु चोर गहेस्सन्ति	९१	रञ्जोह पढितो	३७८, ३८०
य नु पुब्बे विकत्थिपो	१९९	रट्ठेमु गिद्धा राजानो	३०३
य नु लोम अहारेसि	१४५	रत्ति हि चोरा खादन्ति	३०९, ४००, ४०१
य नु सम्म अह वालो	१३७	रथकारो व चम्मस्म	२३९
य नो अपुच्छित्थ तुव	२८७	रमस्सु भिक्खाचगियाय	३३४
य पसु खीर छुड्ढेति	४००	रम्म च ते जावसथ	३०९
य पसु पसुपालस्स	४०१	राजपुत्त नमो त्यत्तु	९५
य पस्सति न त इच्छति	६३	राजपुत्तो च उञ्छानो	३४४
य पित्वा उट्ठाय	३६१	राजवता मूरवता	२७६
य पित्वा चित्तस्मिन्नेसमानो	३६१	राजा अपुच्छि विधुर	१६२
य पित्वा भासेय्य	३६१	राजा अबोच विधुर	२९७
य पुच्छितो न त अब्बासि	५१	राजा कालिन्दो चम्पवन्ति	२५६
य ब्राह्मणो अवादेसि	१६	राजा च पव्वज्जमरोचयित्थ	३५१
य मनुस्सा विवज्जेन्ति	३६४	राजा ने भन्त पाहेमि	१४८
य म सो याचितु आगा	३१४	राजा पस्यह पथवि	२३८
य याचमाना न लभन्ति	३६३	राजा मे सो दिजो मित्तो	३२३
य य हि राज भजति	३२६	राजायतन उच्छृणु	२९९
य लद्ध तेन तुट्ठव्व	३१	राजा विलुम्पते रट्ठ	१८५
य लभति न तेन तुस्सति	६३	राजाहमस्सि नरपमदानभिम्मरो	१७१
य वनेजो वनेजस्स	८८	राजाह इस्सरो तेम	१५७
य वे दिस्वा कण्डरीकिन्नरान	१०५	रुद मनुज्ज रुचिग च पिट्ठि	१०
य वे पित्वा	३६२-३६४	रुप्पपट्टपल्लिमट्टीव	३५७
य वे पिबित्वा अग्निदड्ढा	३६१-३६३	रोदित्तेन हवे ब्रह्मे	१२५
य वे पिबित्वा दुच्चरित	३६३		
य वे पिबित्वान हनेय्य	३६३		

र

ल

लक्ष्मी वत मे उदपादि

१८२, २६९

लङ्घि समुद्र पक्खन्दि	१९३	वर च मे हम् भव	१८२
लद्धद्वारो कतोकासो	३८७	वर वर त्व निह्न	७८
लद्धाय यक्खा तव निच्चभिव्ख	१४८	वस देवानुभावेन	२९६
लद्धा सतसहस्सानि	१९३	वमेय्याम तवागारे	२५२
लद्धा सुख मज्जति	३१६	वस्समिव सरे पादे	२७०
लसी च ते निष्फलिता	३२	वस्सानि पञ्जाससमाधिकानि	७५
लहु च वत खिप्प च	१७०	वाच मन च पणिधाय	२२५
लाभा वत मे अनप्परूपा	२४५	वाचाय सखिलो मनो	१३६
लाभो अलाभो यसो	९९	वाचा व किर ते आसि	२१
लाभो सिलोको	२५४	वाणिजकममा राज	२९९
लित्त परमेन तेजसा	२२	वाणिजा समिति कत्वा	२९३
लुद्धपुत्ता निसामेथ	३७१	वातस्सितानि भक्खेसि	३८२
लुद्धा देव समायन्तु	३७१	वाति गन्धो तिमिरान	११७
लुद्धो चरी पासहत्थो	२९०	वाति चाय ततो गन्धो	९८
लुद्धान लहुचित्तान	२३३	वामेन भिक्खमादाय	३०३
लूखानि तिण्णीजानि	१४४	वायमेथेव पुरिसो	१४, २८, २६४, २६५
लोहेन वे हञ्जति	२२२	वारिदा पुरिमा साखा	२९४

व

वट्टनावळि सङ्कासा	३८१	विकन्त सूकर दिस्वा	७९
वट्टतामेव निग्गोधो	१२३	विकिण्णवाच अनिगुह्मन्त	३८८
वण्णगन्धरसूपेतो	४५	विक्रम रे हरिपाद	११७
वण्णवा अभिरूपोसि	२११	विक्रमामि न पारेमि	११७
वण्णारोहेन जातिया	११८	विचराम दानि गिरिवननदियो	२७४
वधिस्समेत ति	३७४	विचेय्य दान	१७६
वधिस्सामि ते लट्ठिके	११६	विज्जमानेसु वाकेसु	४६
वनिब्बतो मय्ह वनि	३१२	विज्जाधरा घोरमधीयमान	३५५
वन यदग्नि दहति	१०७	विदित थुस उन्दुरान	१०४
वन्दामि त कुञ्जर	११५, ११६	विदेसवास वसतो	८८
वन्दे अह पव्वतराजसेट्ठ	३९६	विद्धो च नागो	३७४
वन्दे इन्दीवरीसाम	३९६	विना पि दाना तव वचन	३३७
वन्दे ते अयिरब्रह्मो	२७४	विनील दुग्ग भजसि	३७
वन्दे भागीरथि गङ्गा	३९६	विम्भन्तचित्ता कुपितिन्द्रियासि	३३५
वन्दे सीहे च व्यग्घे च	३९६	विम्भन्तचित्तो कुपितिन्द्रियोसि	१५१
वम्मीकथूपस्मि किपिल्लिकानि	२८६	विर्द्धे मेथुना धम्मा	२९७, २९८, २९९, ३००, ३०१
वर चे मे अदो सक्क	१९४, १९५, २५८, २५९, २६०	विरूपक्खेहि मे मेत्त	५०

विलुम्पतेव पुरिसो	६१	सचे अह भूतधर	११५
विवरथिमास द्वारा	८६	सचे अह मरिस्सामि	३५९
विवादेन किंसा होन्ति	१५०	सचे इम ब्रह्मो	४०१
विवादो नो समुप्पन्नो	१५०	सचे खो त्व उदयोसि	२२५
विविच्च भासेय्य दिवा	३४८ ३९१	सचे च किस्मिच्चि काले	३८८
विविधेहि उपायेहि	१२०	सचे च खो उत्तरो	२३७
विविध अधिमना	३३०	सचे च जञ्जा अविसय्हमत्तनो	२५६
विस मा पटिसेवित्थो	२५४	सचे च तनुजो पोसो	४४
विस्सासमापज्जिमह	३८९	सचे च त राज मदो	३११
विस्सासये न च त	३९३	सचे च म रक्खति	१०८
वीमसमानो इसिनो	२८२	सचे च राजा विचिकिच्छमे	२६६
वीस वा पञ्चवीस वा	१०७	सचे तस्स हेतुम्ह उभो	१४०
वुत्थ मे भवन दिव्य	२९७	सचे तुव युद्धबलो	२२२
वेदा न सच्चा न च	३४९	सचे तुव विपुले	३९८
वेदेहपुत्तो भद् ते	३९४	सचे ते ऊन कामेहि	२२८
वेहायस अगमा	३०६	सचे ते दुक्खमुप्पज्जे	२५५
वेहायस गम्ममगम्म	३६०	सचे पत्तादिकेनेव	७२

स

सकमित्तस्स कम्मेन	२७६	सचे पिम पिहयसि	१४५
सका रट्ठा पब्बाजितो	८८	सचे पि वातो	३३७
सकुणो मय्हको नाम	१४१	सचे पि सन्तो विवदन्ति	९२
सक निकेत अतिहीळयानो	२८७	सचे पि सेलस्मि वपेय्य	८४
सक्को पि पटिनन्दित्थ	२९५	सचे ब्राह्मण गच्छेसि	१३६
सक्कोहमस्मि देविन्दो	३१४	सचे मुच्चे पेच्च मुच्चे	७
सक्यरूप पुरे सन्त	२३९	सचे रोदे किंसा अस्स	११४
सखा च मित्तो ममासि	३१३	सचे लभेथ निपक	१८०
सखीन साजीवकरो	२०३	सचे वो वुय्हमानान	३८५
सङ्कथेव अमित्तस्मि	३९, ३९२	सचे हि त्याह धनहेतु	२८८
सङ्कप्पमेत पटिलद्ध	२०४	सचे हि सच्च भणसि	१७३, १७४
सङ्कप्परागधोत्तेन	६६	सच्चप्पटिञ्जा तवमेस	३३८
सङ्कथ्य सङ्कितब्बानि	९१, १६२	सच्च किर त्व अपि	२१२
सङ्घित्तरूपेन भव	११५	सच्च किरवमाहसु	१८, १३७, २६३
सङ्गामावचरो सूरु	४४	सच्च खो एत वदसि	३३२
सचाह बालो परनेय्यो	३३३*	सच्च खो वदेसि माणव	२१०
सचे अरञ्ज हित्वान	२५४	सच्च चस्स हुत होति	२४२
सचे अह तात तथा	३९७	सच्चयो नाम मे	८७
		सञ्जोगसम्भोगविसेसदस्सन	८७
		सट्ठि वस्ससहस्सानि	९२

सट्ठि वाहसहस्सानि	२५८	सब्बे पिमे देवसमा	१५८
सठस्स साठेय्यमिद सुचिन्तित	५५	सब्बेव ते धम्मगुणा	२८४
सतमेको च मे पुत्ता	३२३	सब्बे समागम्म करोम	२३७
सत सहस्सानि	२६१	सब्बे समेव हि	३५३
सत्ततन्ति सुमधुर	६३	सब्बेसु किर भूतेसु	४२
सत्त मे रोहिता मच्छा	९३	सब्बेस सीतिभूतान	२७८
सत्तवस्सा पब्बजिता	१४४	सब्बेहि किर आतीहि	७३
सत्ताहमेवाह	२००	सब्बेहि किसुको दिट्ठो	६४
सत्तिगुम्बो च चोराण	३२६	सब्बो जनो हिसितो	६२
सदा म गिल्ले मच्चु	३७८	सब्बो लोको अत्तमनो अहोसि	५४
सद्दहामि महाराज	४७	सब्बो लोको परिचित्तो	२६२
सद्दहसि सिङ्गालस्स	२६	सब्बो व लोको एकतो	२४६
सद्धाय निक्खम्म पुन	२०१	सब्ब नरान सफल	३०७, ३०८
सन्ता दन्तायेव	२०१	सब्ब भण्ड समादाय	१२६
सन्ति अञ्जे पि रुक्खासे	१६२	सब्ब सुतमधीयेथ	१२५
सन्ति अञ्जे पि सकुणा	१३२	सन्निभरेव समासेथ	४६
सन्ति अञ्जे पि ससका	२१६	समण त मञ्जमानो	९७
सन्ति पक्खा अपतना	१०	समणे तुव ब्राह्मणे	२०२
सन्ति रुक्खा हरिपत्ता	१८२	समणे ब्राह्मणे चा पि	२४०
सन्दिट्ठिकमेव अम्म	१७२	समणे ब्राह्मणे वन्दे	३९६
सन्धि कत्वा अमित्तेन	३९, ३९२	समणे मय ब्राह्मणे	२०६
सप्प पमोक्खामि न ताव	१४०	समणो ति मे सम्मतत्तो	३९०
सब्बकामदद कुम्भ	८१	समतित्तिक अनवसेक	२२
सब्बञ्जू सब्बविट्ठु च	२५८	समप्पितो पृथुसल्लेन	३७५
सब्बत्थ कतपुञ्जस्स	७९	समा अम्बट्टवेस्सेहि	२९९
सब्बभोगा परिजिण्णा	३९९	समागता जानपदा	२६४
सब्बमिद चरिम कत	९०	समा गोपनिसादेहि	३००
सब्बलोकविरुद्धोसि	२१२	सम्पत्त अत्तनि वेर	२१२
सब्बस सीतिभूतान	२७८	सम्पन्नवाहनो पोसो	३२४
सब्बसहारको नत्थि	२५	सम्पन्न सालिकेदार	२६८
सब्बा किरेव परिनिट्ठितानि	८७	सम्पस्स अत्तनि वेर	२१२
सब्बा दिसा अनुविसटोहमस्मि	२२२	सम्पेसि खो म वाचाय	१३१
सब्बानि एतानि सुभासितानि	१९६	सम्पेसितो च रञ्जा	२५७
सब्बा परिक्खया फेगु	१६९	सम्बोधिपत्तो स महानुभावो	३७६
सब्बामित्ते रण कत्वा	४३	सम्भवो नाम मे भाता	३७९
सब्बायस कूटमतिप्पमाण	१०८	सम्मुखा वा तिरोक्खा वा	९८
सब्बे अपिहिता द्वारा	१९३	सम्मोदमाना गच्छन्ति	१०

सरभा सरदे काळे	१६२	साधु होतु तपो चिण्णो	२४०
सरभे च गते दिस्वा	१६३	साधु मम्बहुला ज्ञाती	१८
सूरभेसु मन कत्वा	१६२	सा नून पुन रे पक्का	४००
सरभ गिरिदुग्गास्मि	२६५	सा नूनमा कपणिका	२१८
स राजपुत्तो परिदेवयन्तो	३३१	सा नूनाह इतो गन्त्वा	१६९
स राजा इसिना सत्तो	१७४	सा नूनाह मरिस्सामि	१५९
स राजा परिदेवेसि	३४२	सामग्गिमेव सिक्खेथ	२५२
स राजा पाविसि ब्यम्ह	३३९	मामा च खो चन्दनलित्तगत्ता	११३
सरानि खीयन्ति	३५३	सा मुहुत्त पलायित्वा	३२०
सरीरदव्य दुडुव्य	४९	सा म अन्नेन पानेन	११८
सरीरमज्झम्हि ठितातिमज्झह	१८९	सा म सण्हेन मुदुत्ता	११८
सर च जुहति पोसो	२४२	सायमेके न दिस्सन्ति	२२९
सवनेन एकस्स	२५२	साय च पातो उदक	३३२
सवनेन पियो मेसि	२५२	सायस्समज्जा इधमज्जपत्ता	४१
ससत्था तात राजानां	२५४	सारिपुत्तो तदा नागो	१९७
ससमुद्दपरियाय	९०, १८५, ३८७	सालीन ओदन भुज्जे	९०, १०८
सहस्सकण्डो सतगेण्डु	७१	सा होतु नावा	१९९
सहस्सवेदो पि न त	१२९, २७७	साह अहिसारतिनी	२८३
सा इस्सिता दुक्खिता	३७२	साह ब्राह्मणराजान	२८३
साक भिस मधु मस	३०३	साळूरसङ्घ च निसेधयित्वा	३२७
सा कातियानि सुणिसाय	१६८	सिक्खेय्य सिक्खितब्बानि	२५
साखाहि रुक्खो लभते	३५०	सिङ्गाल बाल दुम्मेध	१२६
सागरपरियन्ताय	२५७	सिङ्गालो मानथद्धो	६०
सा च अन्तेपुर गन्त्वा	३४३	सिङ्गीमिगो आयतचक्खुनेत्तो	७२, १३९
सा च अस्सममागच्छि	३९६	सिङ्गेन निहनाहेत	७६
सा च छिन्ना व पग्घरि	२९३, २९४	सिरी च लक्खी च	१७१
सा तत्थ उपसङ्गम्भ	३४२	सीलवन्तो न कुब्बन्ति	१०३
सा तत्थ परिदेवेसि	३९६	सिलेसूपमा सिखिरिव	२३४
सा तत्थ वित्ता सुमना	१९९	सील किरेव कल्याण	२१, ८१, १००
सादु वा यदि वासादु	१०८	सील सेय्यो सुत सेय्यो	११९
साद्वानि रमणीयानि	१०८	सीस नहातुप्पलमालभारी	३७३
साधु खो पण्डितो नाम	२३	सीहङ्गुली सीहनखो	४५
साधु खोसि अनुप्पत्तो	२९५	सीहा च ब्यग्घा च	३५५
साधु खो सिप्पक नाम	२५	सीहा ब्यग्घा च दीपी च	३८३
साधु जागरत सुत्तो	१६३	सीहो च सीहनादेन	३४
साधु भासतिय यक्खो	२२६	सुक्कस्स भासमानस्स	१४३
साधु सक्खि कत होति	१८२, १८३	सुकिच्छरूप परिदेवयब्धो	३२७, ३२८

सुककच्छवी वेधवेरा	२४१	मुवण्णमाल सतपत्त फुल्लित	१९७
सुवखञ्जलिपग्गहिता	२०८	सुवण्णसकच्चधरा	३९७
सुवख च रुक्ख*कोट्ठाप	१८२	सुवस्स च वर दत्त्वा	१८२, १८३
सुखकामे दुक्खापेत्त्वा	१७५	सुवासित इसिन्	२८२
सुखस्सानन्तर दुक्ख	१७४	सुविजान सिङ्गालान	२५३, २५५, २६४
सुखा घरा वच्छनख	६०	सुसुख वत जीवन्ति	१४३
सुखी पि हेके न करोन्ति	२१३	सुसुख वत जीवामि	९४
सुखुमालरूप दिस्वा	३०२	सुसू यथा सक्खरघोतपाणी	६७
सुख जीवितरूपोस्मि	५५	सुसविहितकम्मन्त	३९९
सुख दुक्खेन परिपाचयन्तो	२१३	सूचि कम्मरगामस्मि	१३८
सुख निरासा सुपति	१००	सूरेन बलवन्नेन	२७७
मुख नु खण्डसो छिन्न	२३५	सूरो सूरेन सङ्गम्म	५७
सुख वत म जीवन्त	२४	सेतानि हिमवतो	२७३
मुचित्तपत्तछदन	१३५	मेनामोक्खपलाभेन	१२०
मुच्चज वत नच्चजि	९५	सेनेव त्व पणमि	३६५
सुणन्तु मय्ह परिसा	३३२	मेनो वलसा पतमानो	४०
सुणन्तु मे जानपदा	१८५	मेय्यो अमित्तो मतिया उपेतो	१२
सुणिसा हि मय्ह वञ्झा	१६७	सेय्यो अमित्तो मेधावी	१२
सुणोम धम्म असत	२०६	सेय्यसो सेय्यसो होति	७८
सुणोमि तिट्ठामि	२१९	मेल सुमट्ठ नरवीरनिट्ठित	१५८
सुणोहि मय्ह वचन	२१९	सेवमानो सेवमान	३२६
सुता हि मय्ह परमा विसुद्धि	८४	सो अय हायति चेव	८३
नूतितिकख अरञ्जाम्हि	१८८	सो करस्सु आनुभाव	९६, २१२
सुन मेत महाब्रह्मो	१८३	सोक्कट्टाय दुरत्ताय	३९५
सुत्वा कण्णसुख वाच	३२१	सो कोसियो अत्तमनो	२६९
मुदस्स वज्जमञ्जेस	१२६	सो खत्तियो होतु	२७९
मुदिट्ठरूपमुग्गतपानुवत्तिना	१८९	सो गामणी होतु	२८०
सुदुक्कर कम्ममकासि	२७५	सो घोररूप निरय	१३०
मुदुल्लभित्थी पुरिसस्स	३९८	सो च पोक्खरणीतीरे	३१४
मुन्हातो सुविलित्तोसि	१२७	सोचयिस्सति म कन्ता	१६५
मुढ्भू सुभा सुप्पटिमुक्ककम्बु	१९८	सो च वेगेनुदपत्तो	३८४
सुमज्ज च सुपास च	१३८	सोच पण्डु किसो होति	११४
सुरक्खित मे ति कथ	१९०	सो छिन्नवात कमसी	३६०
सुरामेरयमाधुका	२२७	सोतत्तो सोसिन्दो चेव	२२
मुलद्धलाभा जनकस्स	१५१	सो ते करिस्सामि	८९, १०२
सुलद्धलाभो वत मे	३०८	सो ते सुव वर दम्मि	१८२, १८३
मुवण्णचित्तक भूमि	३३९	सो तत्थ भुत्वा च	३३९

सो नून मधुर ब्राति	२१६	सोळसित्थिसहस्रानि	२८३, ३३६, ३५९, ३८७
सो नूनाह इतो गन्त्वा	१६९	सवसन्ता विवसन्ति	२५३
सो पच्चत निग्गे	३३८	मवासेन हवे सक्क	१२४, १६०
सो पस्ससन्तो महता	१४०	सविग्गरूपो इसिना	१८९
सो वज्झतू पाससत्तेहि	२८१	सविग्गरूपो परिसाय	१५२
सो ब्रह्मगुत्तो चिरमेव जीव	३५	स्नेहसङ्गथिता गन्था	१९४
सो ब्राह्मणो होतु	२७९	स्वस्स गोमयचुण्णानि	१२०
सोभति मच्छो गङ्गेय्यो	५१	स्वागत ते महाराज	२९५
सो भिन्नसीसो रहिरमविखतङ्गो	२८७	स्वाधिप्पागा भारद्वाजो	३७७, ३७८, ३८०
सो माणवो तस्स पावदि	२०९		
सो म ततो समुट्ठासि	३८३		
सो म दहति रागग्गि	५४		
सो म दिस्वा कित्	३८२		
सोवण्णमयो पभस्सरो	२०९		
सोवण्णमय मणीमय	२०९, २१६		
सो वेदजातो अज्झभवि	७१		
सो वो अह पमोक्खामि	३२०		
सोसेत्वा नून मरण	३५७		
सोह अपेतदरथो	३५७		
सोह अब्बूळहसल्लोस्मि	११२, १२५, २१०, २१७		
सोह एतादिस हित्वा	२९७		
सोह एव पजानामि	३०९		
सोह गन्त्वा मनुस्सेसु	२९६		
सोह चतुप्पत्तमिम	२६३		
सोह जनिन्देन	२५०		
सोह तदेव पुनप्पुन	१६४		
सोह तमेवानुविचिन्तयन्तो	१६१		
सोह तेनाभिसत्तोस्मि	३८४		
सोह ददामि सारतो	३८६		
सोह दस्स च भोक्ख च	२३०		
सोह नयेन सम्पन्नो	४०		
सोह नून इतो गन्त्वा	९२		
सोह सत अज्जतरोस्मि	१८१		
सोह सहस्सजीनो व	१७५		
सोह सहा व साखाहि	३८२		
सोह सील समादिस	८१		
सोळसाहि च बात्तिस	१९३		
		ह	
		हत्थपादा च ते सेता	३८१
		हत्थपाद यथा छिन्दे	३२५
		हत्थारोहा अनीकट्ठा	३९९
		हत्थिगवस्सा चिमे बहू	१६४
		हत्थी गवस्सा मणिकुण्डला	३१८
		हत्थीहि अस्सेहि रथेहि	३५२, ३५३
		हृदयङ्गम कण्णमुख	२९१
		हन्ति हत्थेहि पादेहि	१०९
		हन्त्वा छेत्वा वधित्वा च	६४
		हन्दज्ज त्व मुञ्च वधा	३९२
		हन्द दानि वनन्तानि	१४७
		हर अन्न च पान च	११०
		हरीतक आमलक	२९९
		हलिट्ठिराग कपिचित्त	१०९, १८८
		हिसेन तास नन्दामि	२८३
		हित्वा गन्धारविसय	१५६
		हित्वा गामसहस्रानि	१५६
		हित्वा घर पब्बजितो	३९१
		हिमच्चये हेमवताय	३२७
		हिय्यो ति हिय्यति पोसो	३५०
		हिरञ्ज मे सुवण्ण मे	५५
		हिरिओत्तप्पसम्पन्ना	४
		हिरिया तित्तिक्खाय	३९२
		हिरि तरन्त विजिगुच्छमान	११९
		हिरीमना पि अहिरीकभाव	३६३
		हीनजच्चो पि चे होति	३२४

हीनेन ब्रह्मचरियेन
होति सीलवत अत्थो
होन्ति हेते महाराज

१७६ | हचि तुव एवमञ्जसि सेय्यो
५ | हमा कोञ्चा मयूरा च
८९ | हसो पलासमवच

२६
५०
- १२३